

تەفسیری زمانکۆیی

بەقەڵەسی

مەلا سەیدی زمانکۆیی

جزمی: ٢٤، ٢٥، ٢٦، ٢٧

بەرگی یازدەهەم

محمد یونس رحمان

تہ فسیری زما کوی

بہ قہ لہ می

مہ لا سعیدی زما کوی

جزمی ﴿۲۷، ۲۶، ۲۵، ۲۴﴾

بہرگی یازدہم

ناوی کتیب : تهفسیری زمانا کوئی .

ناوی نووسەر : مهلا سعیدی زمانا کوئی .

جزمی بیست و چوارهم و بیست و پینچهم و بیست و شهشهم و بیست و ههوتهم .
به‌رگی یازدهههم .

چایی یه‌که‌م .

چایی کۆمپیوتەر و راکیشانی : ﴿ چاپخانه‌ی ئۆفسیتی بابان ﴾

ژماره‌ی سپاردنی (٤٠٩) ی سالی (٢٠٠٠) ی وه‌زاره‌تی روشنبیری یی سپێردراوه .

مافی له‌چاپدانی بۆ نووسەر پارێزراوه .

سَبِّحْهُدَّكُجَعْلَاجِیْم

به ناوی خوای به خشندهی میهره بان. سوپاس و ستایش بۆ خوای پدروهرده کهری ههموو
بونوهوان درودی خوا له سهر پیغه مهر و هاوړی و خیران و پدرووانی بی.

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْصِّدْقِ
إِذْ جَاءَهُ^{٣٢} الْيَسُّ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ^{٣٣} وَالَّذِي
جَاءَ بِالْصِّدْقِ وَصَدَّقَ بِهِ^{٣٤} أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ^{٣٥}
لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جَزَاءُ الْمُحْسِنِينَ^{٣٦}
لِيُكَفِّرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُمْ
بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ^{٣٧} أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ
عَبْدَهُ وَيُخَوِّفُونَكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ وَمَنْ يَضِلَّ
اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ^{٣٨} وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ^{٣٩}
أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ^{٤٠}

﴿فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنْ كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَبَ بِالْصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ الْيَسُّ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ﴾
دوایی چ که سیکه ستم کارتر له که سنی درۆ و بوختان بدا به سهر خوا و، بلی: خوا هاو بهش
و خیران و منالی هیه و، نهو قورئانه راسته به درۆ بخاته وه کاتی چوه بۆ لایان و، به بی
بیر کردنه وه بلی: نایا له ناو دۆزه خدا جیگه یه نیه بۆ نهو بی باوه رانه درۆ نه خه نه پال خوا و
راستی قورئان به درۆ نه خه نه وه؟

﴿ وَالَّذِي جَاءَ بِالصَّدَقِ وَصَدَّقَ بِهِ أُولَئِكَ هُمُ الْمُتَّقُونَ ﴾ وه كه سئكي ئهوتو بهراستی قورئانه وه هاتوه بۆلای ئادهمیزاد كه موحهمهده و، وه باوهری بی گومانی بهقورئان هئتاوه و كهسانی تریش ئه وه كهسانه هه رئه وه كهسانه له خوا ئه ترسن و خویان ئه پارێزن له بی فه رمانی.

﴿ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ جِزَاءُ الْمُحْسِنِينَ ﴾ بۆ ئه وه له خواترسانه ههیه شتی ئارهزۆی بکه نه له لای پهروه ردگاری خویان له بهههشتا، ئه وه ریزگرته پاداشتی ئه وه كهسانهیه به زمان و به کردار چاکه ئه که نه.

﴿ لِيَكْفُرَ اللَّهُ عَنْهُمْ أَسْوَأَ الَّذِي عَمِلُوا ﴾ بۆیان ههیه ئه وهی ئارهزۆی بکه نه له بهر ئه وه خوا له ناو ئه با و دانه پۆشی خراپترین شتیکی ئهوتو کردویانه له جیهاندا و، دوا بی په شیمان بو نه ته وه و گهراو نه ته وه بۆلای خوا و بوون به بیارچاک.

﴿ وَيَجْزِيَهُمْ أَجْرَهُم بِأَحْسَنِ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ وه خوا پاداشتیان ئه داته وه به پاداشتیکی گهوره بۆ ئه وان له رۆزی دوا بییدا به چاکترین پاداشتی شتیکی ئهوتو کردویانه له جیهاندا.

﴿ أَلَيْسَ اللَّهُ بِكَافٍ عَبْدَهُ ﴾ ئایا خوا بهس نی یه بۆ بهنده ی خوی كه موحهمهده بیپاریزی و یاریده ی بدا سه ری بجا، به جزه ی به لئنی بی داوه. بیگومان هه ر خوا بهسه بۆ ئه وه بهنده ی خویه كه موحهمهده بیپاریزی و یاریده ی بدا کاتی پیغه مه ری خوا ناوی بهت کانی به بی نرخ ئه برد و به بی سود ته ماشای ئه کردن، قوربه شی یه کان ووتیان: ئه گه ر تۆ واز له وه کارانه ی خۆت نه هینی، ئه وه بتانه ده ستت لی ئه وه شینن و، شیتت ئه که نه، خوی مه زن له وولا میاندا فه رمووی:

﴿ وَيُخَوِّفُكَ بِالَّذِينَ مِنْ دُونِهِ ﴾ وه بت په رستان تۆ به و شتانه ی ئهوتو ئه ترسین له جگه ی خوی گه وره نه كه ئه وان ئه یانه په رستن و ئه زانن ئه توانن زیان تۆشی پیغه مه ر بکه نه.

﴿ وَمَنْ يُضِلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ وَمَنْ يَهْدِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ مُضِلٍّ ﴾ وه هه ر كه سێ خوا وه ری گێرێ له رینگه ی راست، دوا بی بۆ ئه وه كه سه نابی هه یج كه سێ شاره زای رینگه راستی بکا و، هه ر كه سێ خوا یار مه تی بدا و رینگه ی پشاندا بی، دوا بی هه یج كه سێ توانای ئه وه ی نی یه له رینگه ی راست لای بدا.

﴿ أَلَيْسَ اللَّهُ بِعَزِيزٍ ذِي انْتِقَامٍ ﴾ ئایا خوا ده سه لاتێ زۆر گه وره ی نیه به سه ختی سزای بی باوه ران بدا و، خا وه نی تۆ له سه ندن نی یه له بت په رستان. بیگومان خوا خا وه نی توانایه، تۆ له یان لی نه سینێ.

وَلَيْنَ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ
مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّي

أَوْ أَرَادَنِي بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَتٌ رَحْمَتِهِ ۚ قُلْ حَسْبِيَ
 اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴿٣٨﴾ قُلْ يَتَقَوَّمُ أَعْمَلُوا
 عَلَى مَكَانَتِكُمْ إِنِّي عَمِلْتُ فَسَوْفَ تَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾
 مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَحِلُّ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴿٤٠﴾
 إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ
 فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ ضَلَّٰ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ
 بِوَكِيلٍ ﴿٤١﴾ اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنفُسَ حِينَ مَوْتِهَا وَالَّتِي
 لَمْ تَمُتْ فِي مَنَامِهَا فَيُمْسِكُ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ
 وَيُرْسِلُ الْأُخْرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى ۚ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ
 لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴿٤٢﴾ أَمْ أَخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُفْعَاءَ
 قُلْ أُولَٰئِكَ كَانُوا لَآيِمًا لِّكُنْ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴿٤٣﴾
 قُلْ لِلَّهِ الشَّفَعَةُ جَمِيعًا ۚ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ
 إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿٤٤﴾ وَإِذَا ذُكِرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ
 قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ۖ وَإِذَا ذُكِرَ الَّذِينَ مِنْ
 دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ وَلَٰكِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ اللَّهُ ﴾ ۖ وه نه گدر تو پرسار بکهی له بت
 پدرستان چ که سنی ناسمانه کان و زهوی دروست کردوه، بهراستی له وولامدا نه لاین: خوا
 دروستی کردون.

﴿ قُلْ أَفَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرَادَنِيَ اللَّهُ بِضُرٍّ هَلْ هُنَّ كَاشِفَاتُ ضُرِّهِ ﴾ تَو بَلَى: نایا ئەوەی ئێوە زانیان خوا دروست کەری هەموو بۆ ئەوەرانی، ئەگەر خوا بێهۆی من تۆشی ئازاریکی سەخت بکا، نایا ئەو بێهەنی ئێوە ئەیان پەرستن لە جگەیی خوا ئەتوانن ئەو ئازارە تۆشی من بۆه لای بێه؟

﴿ أَوْ أَرَادَنِيَ بِرَحْمَةٍ هَلْ هُنَّ مُمْسِكَاتُ رَحْمَتِهِ ﴾ نایا ئەگەر خوا ویستی چاکەییە بێهەخشی بەمن نایا ئەو بێهە ئەتوانن ڕینگەبگرن لەو چاکەیی و ئەیدەنن خوا بێهەخشی بەمن؟ یا ئەو بێهە ئەتوانن کاتی ئادەمیزادی ویستی ئازاری بەدا لەوان و، یا بێهەخشی یا بێهە بێهە ئەتوانن خۆیان ڕزگار بکەن. بێهەمان ئەوانەیی باسکران لە توانای ئەو بێهەدا نین، ئێس ئێوە چۆنیان ئەپەرستن؟

﴿ قُلْ حَسْبِيَ اللَّهُ عَلَيْهِ يَتَوَكَّلُ الْمُتَوَكِّلُونَ ﴾ تَو بَلَى: خوا بەسە بۆ من و، هەر بێهەنەها من ئەو ئەپەرستم، ئەهپارێری لەهەموو خراپەیی، هەر لەسەر خوا پێشت ئەپەرستن ئەو کەسانەیی بە باوەرەو پێشتی بێ ئەپەرستن و، کاری خۆیان بەجگەیی خوا ناسپێرن و منیش یەکیکم لەو کەسانە، بە ئومیدی کەسی تر نینم جگەیی خوا.

﴿ قُلْ يَا قَوْمِ اعْمَلُوا عَلَىٰ مَكَاتِبِكُمْ لِيَأْتِيَنَّكُمْ غَافِلٌ فُسُوْهُ تَعْمَلُوْنَ ﴾ تَو بَلَى: ئەیی تاقمی من و ئەیی بێ پەرستانی مەکە: ئێوە بەردەوامین بە گۆڕەیی توانای خۆتان لەسەر هەموو هێز و جوهرەها بێهەنی خۆتان و، بەراستی من ئەوەی خوا فەرمانم بێ بە ئەیکەم، دوايي ئێوە ئەزانن:

﴿ مَنْ يَأْتِيهِ عَذَابٌ يُخْزِيهِ وَيَجْلُ عَلَيْهِ عَذَابٌ مُّقِيمٌ ﴾ چ کەسی دیت بۆلای سزایە رسوایی بکا و، چ کەسی دیتە خوار بۆ سەری سزایەکی بەردەوام و، ناگۆڕی و ڕزگاری نابێ. بێهەمان ئێوەی بێ پەرست لەناو دۆزەخدان، من و باوەرداران لەناو بەهەشتان. ئەو کاتە بەدەختی خۆتانان بۆ دەر ئەکەوئ.

﴿ إِنَّا أَنْزَلْنَا عَلَيْكَ الْكِتَابَ لِلنَّاسِ بِالْحَقِّ فَمَنِ اهْتَدَىٰ فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ ضَلَّ فَإِنَّمَا يَضِلُّ عَلَيْهَا وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ ﴾ بەراستی ئێمە ناردومانەتە خواوەرەو بۆ سەر تَو بۆ سودی هەموو ئادەمیزاد بە جوهریکی راستی و، بۆ ئەوەی ئێو شارەزای پەرستن و هەموو شتی پێوستیان بێ هەبێ بیکەن و، سود لەهەموو شتی وەر بگرن.

دوايي هەر کەسی راغویی وەر گرتی، سودەکی هەر بۆ خۆیەتی و، هەر کەسی لە ڕینگەیی راست لایەن، دواي بەراستی ئەو لە ڕینگە لادانە زیان و ئازارەکی لەسەر خۆیەتی، نەک لەسەر جگەیی خۆی و، تَو پاسەوان نیت بەسەر ئەوانەو، چاودێری کەری ئەوان نیت و، هەر کەسی بەرپر سيارە لەسەر کردەوی خۆی، تَو هەر راگەیانندت لەسەرە.

﴿ اللَّهُ يَتَوَفَّى الْأَنْفُسَ حِينَ مَوْتِهَا ﴾ خوا کەسیکی ئەوتویە گیانی گیانداران وەر ئەگرێتەو بۆلای خۆی و، ئەیان مریی دواي ئەواو بونی ئەمەنی دیاری کراو بۆیان، بەجوهری ئەو گیانە ناچیتەو لە لەشیان لە جیهاندا جاری تر.

پوخته‌ی مانای ئەو رێستەییە بەم جوۆرەییە: بێ‌نایینەکان ئەلێن: ئادەمیزاد هەر ئەو لە‌شەییە، دوا‌ی لە‌ ناوچونی ئەو لە‌شە شتی تر لە‌ دوا‌ییەوه نی‌یە وزیندو نابێتە‌وه، باوە‌رداران ئەلێن: ئادەمیزاد بریتیە لە‌ گیان و لە‌ش، گیان ئەو لە‌شە ئە‌ها بە‌ر‌پۆ‌ه بە‌هۆ‌ی دە‌ستوری خوا‌، مردن بریتی‌یە لە‌ بە‌ج‌رانی پە‌یوە‌ندی نێ‌وان گیان و لە‌ش، دوا‌ی فەرمانی لە‌ش ئەو گیانە ئە‌چیتە‌ دەرە‌وه بو‌خ‌ز مە‌ت دروست‌کەرە‌کە‌ی کە‌ خوا‌یە.

بۆ ئاڭادارى: ھەموو ئادەمىزادى خىواي گەورە دوو جۆرە گىيانى بۇ ساختە ھىئاوہ. يەكەمىيان
 ئەو گىيانىيە كە گىيانداران بە ھۆى گىيانەوہ ئەزىن لە جىھاندا، كاتى ئەو گىيانە جوئ بويەوہ لە
 لەشى ئەو گىياندارە، جارى تر ئەو گىيانە ناگەرپتەوہ بۆلاى ئەو لەشە لە جىھاندا، كاتى ئەو
 گىيانە جوئ بويەوہ لە لەشى ئەو گىياندارە، جارى تر ئەو گىيانە ناگەرپتەوہ بۆلاى ئەو لەشە لە
 جىھاندا. دوھەمىيان گىيانىكە لە كاتى خەوتندا لە لەشى ئادەمىزاد جوئ دەپتەوہ و، وەك مردوى
 لى دى و، دواى بىداربوونەوہ، ئەچىتەوہ بۆلاى ئەو لەشە. بۆ روڭكرەنەوہى ئەو باسە باشتر
 خىواي گەورە ئەفەرەموى:

﴿وَالَّتِي لَمْ تُمْتَ فِي مَنَامِهَا﴾ وه خوا وهره نه گریځیانی که سینیکی نه وتو له کاتی خه وتیدا که هیشتا نه مردوه بډراستی و، وه ک مردوی لی دئی وېن ناگایه له هه مو شتی، دواى بیداری نهو جوړه گیانه نه چینه وه بولای نهو له شه.

﴿فِيمَسِكَ الَّتِي قَضَىٰ عَلَيْهَا الْمَوْتَ وَيُرْسِلُ الْآخِرَىٰ إِلَىٰ أَجَلٍ مُّسَمًّى﴾ ﴿دوایی نہو کہ سہی
 نہو تو خوا فہرمانی مردنی راستہ قینہی داوہ بہ سہریا، خوا گیانہ کدی بہیہ کجاری خوا
 نہیہیلیتہوہ و ناچیتہوہ بولای لہ شہ کدی لہ جیہاندا و، نہو گیانہ کدی تری لہ کاتی خہودا
 وہری گرتبو خوا نہیہیریتہوہ بولای لہ شہ کدی ہہتا کاتے خوای مہزن دیاری کردوہ بو مردنی
 نہو کہ سہ و تہ مہدنی کوتایی پی دی۔

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ﴾ ۞ بدرستی هدیہ لہناو وەرگرتنی گیانی ئادہمیزاد بہو دوو جوڑی پیئشو باسکران چہدین بەلگہی ئاشکرا لہسەر توانای خوادا بو تاقمی بیر لہ توانای خوا بکندوہ.

﴿ اَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ شُعْعَاءَ قُلُ أُولَئِكَ كَانُوا لَمْ يَمْلِكُونَ شَيْئًا وَلَا يَعْقِلُونَ ﴾ نایا نهو قوره شیشانه به چ جورئ دایان ناوه بوخویان له جگهی خوا چهن دین بت بویان بیارینه وه لای خوا. تۆ بلی: بهوان نایا نهو بتانه خاوهنی هیچ نهبن و خاوهنی نهقلیش نهبن و، سودیان نه بوخویان و نه بو جگهی خویان نه بی و چاک و خراپ جوئ نه که نه وه نهوان هدر نه یانیه رستن؟ ﴿ قُلْ لِلَّهِ الشَّفَاعَةُ جَمِيعًا لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ثُمَّ إِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ تۆ بلی: هدر بو خوایه پارانده به هدموو جورئ. هیچ که سئ خاوهنی پارانده نی یه مه گهر کاتی خوا فدرمانی بی بدا، بو خوایه خاوهنی یه تی ناسمانه کان و زهوی و، نهو خاوهنی هدموو بونده و رانه، له پاشا نیوه هدر بولای خوا نه گیریتده له پاشه رۆژدا بو وه رگرتی پاداشت و تۆ له.

﴿ وَإِذَا ذَكَرَ اللَّهُ وَحْدَهُ اشْمَأَزَّتْ قُلُوبُ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ ﴾ وه ههركاتی باسی خوا بهتهنها بکرایه بهی باسی بهتهکان دلی نهو کهسانهی نهوتو باوهریان بهرؤزی دووا نیه تهنگ نهبو نالوز نهبو له بهر نهوهی ناوی بهتهکانیان نهبراهه و، ررویان وه نه گهران.

﴿ وَإِذَا ذَكَرَ الَّذِينَ مِنْ دُونِهِ إِذَا هُمْ يَسْتَبْشِرُونَ ﴾ وه ههركاتی باسی نهو کهسانهی نهوتو له جگهی خوا بکرایه به وینهی (لات و کوتوپر نهو بت په رستانه دلیان پر نهبو له خوشی و، ررویان گهش نهو بو هوه.

قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضِ عَلِيمَ الْغَيْبِ وَالشَّهَادَةِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ
فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴿٤٦﴾ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا
مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَا فِدَاءَ بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ
يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَبَدَأَهُم مِّنْ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴿٤٧﴾
وَبَدَأَهُم سَيِّئَاتٍ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ
يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٤٨﴾ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَانَا ثُمَّ إِذَا خَوَّلْنَاهُ
نِعْمَةً مِّنَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِن
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٩﴾ قَدْ قَالُوا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ
عَنَّهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴿٥٠﴾ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا
وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا
وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴿٥١﴾ أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَبْسُطُ الرِّزْقَ
لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَٰلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴿٥٢﴾

﴿ قُلِ اللَّهُمَّ فَاطِرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ عَالِمِ الْغَيْبِ أَنْتَ تَحْكُمُ بَيْنَ عِبَادِكَ فِي مَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ تۆ بلی: ئەهی خوای من ئەهی دروستکەری ئاسمانەکان و زەوی، ئەهی کەسێ بە شتی ئەزانی و پەنھانە و لەبەر چاودا نیە، بە شتی ئەزانی ئاشکرایە و لەبەر چاوە، ھەر تۆی فەرمان ئەدەیی لە ئێوان بەندەکانی خۆتا لە رۆژی دوایدا، لەو شتەیی ئێوان ئازاوە و ناکۆکیان ھەیە لەناویا. لەبارەیی فەرمانەکانی خوا و زیندووونەو، ئەو کاتە ھەموو شتیکیان بۆ رۆن ئەکەیتەوھ کامیان راستن و کام لایان خراپن.

﴿ وَلَوْ أَنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا وَمِثْلَهُ مَعَهُ لَافْتَدَوْا بِهِ مِنْ سُوءِ الْعَذَابِ يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ وە بەراستی ئەگەر ھەموو شتی لە زەوی دا سامان و درایی ئەو کەسە بێت و ئەھی ئەوێ لە گەلیا بێ و ببی بە دوو ئەوەندە تر بۆ کەسانیکی ئەوتۆ ستەمیان لە خۆیان کردووە، بڕوایان بەبوونی رۆژی دوایی نەبوو، بەراستی ئەو کەسانە ئەو ھەموو شتەیی ھەیانە ئەیکەن بە فیدای خۆیان لەبەر ئەوێ رزگاریان بێ لە سزای سەخت لە رۆژی دوایدا. بەلام لەو رۆژەدا ھەر باوەر بەخوایە بکری بەھۆی رزگاربونیان.

﴿ وَبَدَا لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَمْ يَكُونُوا يَحْتَسِبُونَ ﴾ وە بۆ ئەو سەمکارانە لە لایەن خواوە لەو رۆژەدا و شتی ئەوان گومانیان نەئەبرد بۆ بوونی و، بە دلایان ئەئەھات ئەو جۆرە سزا سەختە ئەبێن بۆیان دەرئەکەوێ.

﴿ وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ وە بۆ ئەو کەسانە رۆون ئەبیتەوھ لەو رۆژەدا خراپە شتی کردوویانە لە جیھاندا و، ئەم لاوڵای ئێوان ئەگرێ سزای سەختی شتی ئەوان گالتهیان بەبونی ئەو شتە ئەکرد لە جیھاندا و، بانگیان ئەکرا باوەرێ بێبەین. بەلام ئەوان رۆویان لێوەرئەگیرا.

﴿ فَإِذَا مَسَّ الْإِنْسَانَ ضُرٌّ دَعَا نُمْ إِذَا خَوْلْنَاهُ نِعْمَةً مَّا قَالَ إِنَّمَا أُوتِيتُهُ عَلَىٰ عِلْمٍ ﴾ دوایی کاتی توشی ئادەمیزاد ببوایە ئازاری، لە ئیمە ئەپاراندووە ئەو ئازارە لەسەریان لایەن. لە پاشا کاتی ئەو ئازارەمان لا برد، بەومان بەخشی چاکەیی زۆر لە لایەن ئیمەوھ و، چاکەیی پیشوویان لە بیر ئەچیتەوھ و، ئەلی: بەراستی ئەو چاکەیی بە زیرەکی لەسەر زانیاری خۆم پێم بەخشاوھ و، مەن شایستەیی ئەو چاکەییەم و رێزداری ناو گەلەکەیی خۆم.

﴿ بَلْ هِيَ فِتْنَةٌ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ بەلکو ئەو چاکەییە تاقی کردنەو بۆ ئەوان، ھەتا بۆ دانیشتوان دەرئەکەوێ ئایا ئەوان سوپاسی خوا ئەکەن و، واز لە خراپە ئەبێن و، بەلام زۆرترینی ئەو بێباوەرە نازان ئەو چاکەیی تاقی کردنەو بۆ ئەوان و، ئەبێ بەھۆی رسوایی ھەردوو جیھانیان.

﴿ قَدْ قَالَهَا الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ بەراستی ئەو گفتوگۆیەیی ئەوان ئەبێن: کەسانیکی ئەوتۆ لەپیش بپەرستانی مەکە بون ئەوھیی ئەمان ئەیان ووت، ئەوانیش ووتیان، دوایی ئەو شتەیی ئەوان کردبویان سودی بەوان نەبەخشی.

﴿ فَأَصَابَهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا ﴾ دواپی توشی ئەو کەسانەدی پێشوو بو پاداشتی ئەو خراپانە کردبویان لە جیهاندا، سامان و پلەو پایە و رێژیان ئەو سزایانەدی لەسەر لاندەبردن.
﴿ وَالَّذِينَ ظَلَمُوا مِنْ هَؤُلَاءِ سَيُصِيبُهُمْ سَيِّئَاتُ مَا كَسَبُوا وَمَا هُمْ بِمُعْجِزِينَ ﴾ وه کەسانیکی ئەوتۆ سەمیان لەخۆیان کردووە لەو بت پەرستانەدی مەکە و، برۆیان بەرۆژی دواپی نەبوو، لەمەو دوا توشی ئەوان ئەبێ پاداشی ئەو خراپانەدی لە جیهاندا کردویانە و، ئەوان ناتوانن خۆیان لەو سزایە رزگار بکەن و، رێگەدی لی بگرن.
﴿ أَوَلَمْ يَعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَنْصُبُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِقَوْمٍ يُؤْمِنُونَ ﴾ ئایا بێ باوەران نەیان زانیووە کە بەراستی خوای مەزن و رۆزی و چاکەدی خۆی زۆر ئەکا بۆ کەسێ ئاروژی بکا و، رۆزی بە کەمی ئەبەخشی بە کەسێ ئارەزووی بکا. بەراستی لەوانەدی باسکران چەندین بەلگەدی ئاشکرا هەیە لەسەر توانا و میهرەبانی خوا بۆ تاقمی باوەریان هیناوە بە خوا و بە توانای خوا و، دلایان بۆ باوەر کراوەتەووە.

قُلْ يٰعِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٥٣﴾
وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُوا ﴿٥٤﴾
وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بَغْتَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٥٥﴾
أَنْ تَقُولَ نَفْسٌ بِحَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لِمِنَ السَّخِرِينَ ﴿٥٦﴾
أَوْ تَقُولَ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴿٥٧﴾
أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَىٰ الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴿٥٨﴾
بَلَىٰ قَدْ جَاءَ تِلْكَ أَيْتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴿٥٩﴾

دانیشنوانی مه که ئه‌یان ووت: موحه‌مه‌د ئه‌لئ: هه‌ر که‌سی جگه‌ی خوا بپه‌رستی، خوا لئیی خو‌ش‌نایی، ئیمه‌ چۆن کۆچ بکه‌ین و موس‌لمان بین و، بیتش‌مان په‌رستوه و پیاومان کوشتوه. خوای مه‌زن فه‌رموی:

﴿ قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ ﴾ تۆ بئیی: ئه‌ی ئه‌و به‌ندانه‌ی ئه‌وتۆی من، تاوانی زۆرتان داوه به‌سه‌ر خو‌تانا و له‌سنوور ده‌رچوون، ئیوه له‌به‌زه‌یی و میه‌ره‌بانی خوا بئ‌ئومید مهن.

﴿ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ به‌راستی خوا خو‌ش ئه‌بی له‌هه‌مو گونا‌هئ ئیوه کردوتانه به‌رله‌وه‌ی موس‌لمان بوون. ئیتر ئه‌و گونا‌هانه گه‌وره‌بن، یا به‌چووک، بت په‌رست بو‌یی یاشتی تر، له‌ پاشا ئیوه باوه‌رتان هیناو، زانیشان توشی هه‌له‌بون و، دوا‌ی پوتان کرد بۆ‌لای خوای مه‌زن و په‌ناتان برد بۆ‌لای بۆ ئه‌وه‌ی لیتان ببوری. به‌راستی خوا گونا‌هه‌کانی ئیوه ئه‌شۆرتیه‌وه، میه‌ره‌بان و خاوه‌نی به‌زه‌یه‌یه بۆ ئه‌و که‌سانه‌ی موس‌لمان ئه‌بن و داوا‌ی لی‌بو‌ردن نه‌که‌ن. وه‌ک خوا ئه‌فه‌رموی:

﴿ وَأَنِيبُوا إِلَىٰ رَبِّكُمْ وَأَسْلِمُوا لَهُ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ ثُمَّ لَا تُنصَرُونَ ﴾ وه‌ ئیوه بگه‌ڕینه‌وه بۆ‌لای په‌رستی خوای په‌روه‌ردگاری خو‌تان و، به‌گورجی موس‌لمان بن له‌به‌ر په‌زامه‌ندی خوای په‌روه‌ردگار، له‌ پێش ئه‌وه‌ی سزای خوا بی‌ت بۆ‌لای ئیوه، له‌ پاشا ئیوه یارمه‌تیتان نه‌درئ و په‌شیمان بو‌نه‌وتان لی‌وه‌رنه‌گیری.

ئه‌و ئایه‌تانه‌ی پێشو، به‌ ئومید تری‌سی ئایه‌تا‌کانی قه‌رئانه بۆ ده‌ره‌برینی میه‌ره‌بانی خوا بۆ به‌نده‌کانی. بۆیه‌ پێویسته له‌ به‌زه‌یی خوا بئ‌ئومید نه‌بین، نا ئومیدی له‌ به‌زه‌یی و میه‌ره‌بانی خوا یه‌کی‌که له‌ گونا‌هه گه‌وره‌کان و، خوا ده‌رگای میه‌ره‌بانی خۆی کردۆته‌وه بۆ تاوانباران.

﴿ وَاتَّبِعُوا أَحْسَنَ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكُمْ مِنْ رَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَكُمُ الْعَذَابُ بُعْثَةً وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴾ وه‌ ئیوه دوا‌ی شیرین ترین شتی بکه‌ون نیراوه بۆ‌لای ئیوه له‌ لایه‌ن په‌روه‌ردگاری خو‌تانه و، خو‌تان له‌ گونا‌هه بگه‌ڕانه‌وه، له‌ ئه‌وه‌ی که‌ بی‌ت بۆ‌لای ئیوه سزای خوا، به‌کو‌توپری و، ئیوه هه‌ستی پێ‌نه‌که‌ن و بئ‌ئاگابن له‌ هاتنی. هه‌موو شتی خوا بینیری چاک‌تره له‌ هه‌موو شتی. به‌لام چاک‌تر له‌ هه‌موو شتی بۆ گونا‌هباران بانگ کردنیانه بۆ‌لای په‌شیمان بو‌نه‌وه.

له‌ پاشا خوای مه‌زن رونی ئه‌کاته‌وه، که‌ ئه‌نجام و پاشه‌ڕۆژی گونا‌هباران ئه‌م سئ شته‌یه:

١- ﴿ أَنْ قَوْلُ نَفْسٍ يَا حَسْرَتِي عَلَىٰ مَا فَرَّطْتُ فِي جَنْبِ اللَّهِ وَإِنْ كُنْتُ لَمِنَ السَّاجِرِينَ ﴾ له‌به‌ر ئه‌وه‌ی هه‌یج که‌سی نه‌لئ ئه‌ی په‌شیمان بو‌نه‌وه و خه‌فه‌ت بۆ من: له‌سه‌ر ئه‌و شته‌ی که‌مه‌ترخه‌می و سستیم تیدا‌کرد، به‌جیم نه‌هینا له‌په‌رستن و فه‌رمانی خوا و، جگه‌ی خوام نه‌کرد به‌هاوبه‌ش بۆی له‌ په‌رستندا و، من به‌راستی یه‌کتی بووم له‌و که‌سانه گالته‌مان به‌ باوه‌رداران نه‌کرد.

۲- ﴿ أَوْ تَقُولُ لَوْ أَنَّ اللَّهَ هَدَانِي لَكُنْتُ مِنَ الْمُتَّقِينَ ﴾ یا بلی: نه گهر خوا یارمه تی منی بدایه، به راستی من لهو که سانه نه بوم له خوا بز سامایه و، خوّم له بی فرمانی خوا نه پراست و، بت په رستیم نه نه کرد.

۳- ﴿ أَوْ تَقُولَ حِينَ تَرَى الْعَذَابَ لَوْ أَنَّ لِي كَرَّةً فَأَكُونَ مِنَ الْمُحْسِنِينَ ﴾ یا نهو که سه کاتی سزای خوی بینی بلی: به راستی نه گهر که رانده به بویه بو من جاری تر بولای جیهان، دواپی من یدکنی نه بوم لهو که سانه چاکم نه کرد و، دواپی فدرموده ی خوا و پیغمهر نه که و تم.

﴿ بَلَىٰ قَدْ جَاءَكَ آيَاتِي فَكَذَّبْتَ بِهَا وَاسْتَكْبَرْتَ وَكُنْتَ مِنَ الْكَافِرِينَ ﴾ نهو گفتو گویدی تو پراست نه، به راستی له جیهاندا هاتو بولای تو پیغمه ری من به چه ندین به لگه ی ناشکرای نایه ته کانی قورنانی ئیمه و، به کاری په که خه زوه، دواپی تو نهو نایه ته و به لگانست به درو خستو ته وه و، داوای گدوره پی و خو به گدوره دانانت نه کرد و، تو یه کنی بوی لهو که سانه باوهرتان بهو نایه تانه و، به را گدیاندنی پیغمهر نه بو:

نه گدر تو له جیهاندا په لست بگردایه بولای باوهره یتان و په شیمان بوی تاوه، پیوستست بهو ناواتانه نه نه بو، ناسوده نه بوی و ترست له سزای خوا نه بوو، رسوایت به سهردا نه نه هات لهم روزه دا به لام ئیستا دهر گای په شیمان بوونه وه داخراوه، نهو ناواتانه ی تو نایه ته دی.

وَيَوْمَ الْقِيَمَةِ
تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي
جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٦٠﴾ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا
بِمَقَارِفِهِمْ لَا يَمْسُهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴿٦١﴾ اللَّهُ
خَلَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴿٦٢﴾ لَهُ مُقَالِيدُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ
هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴿٦٣﴾ قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونَنِي أَعْبُدُ أَيُّهَا
الْجَاهِلُونَ ﴿٦٤﴾ وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ
أَشْرَكَتَ لِيَحْبِطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴿٦٥﴾ بَلِ اللَّهَ

فَاعْبُدْ وَكُنْ مِنَ الشَّاكِرِينَ ﴿٦٦﴾ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ
وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَمَةِ وَالسَّمَوَاتُ
مَطْوِيَّاتٌ بِيَمِينِهِ سُبْحَنَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٦٧﴾

﴿ وَيَوْمَ الْقِيَامَةِ تَرَى الَّذِينَ كَذَبُوا عَلَى اللَّهِ وُجُوهُهُم مُّسْوَدَّةٌ أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْمُتَكَبِّرِينَ ﴾ وه تو که سانیکی نهوتو درو و بوختانیان داوه بهسهر خوادا و، نهلین: منال و هاوبهشی ههیه، له رۆژی دواپی دا نهیان بینى رومهتیان رهش کراوه. ئایا دۆزه خ جیگه ی گهرا نهوه ی نهو که سانه نهیه خویان به گه وره دانه نین له رۆژی دواپی دا له ناستی فهرمووده ی خوادا؟ بیگومان دۆزه خ جیگه ی نهو که سانه یه.

﴿ وَيُنَجِّي اللَّهُ الَّذِينَ اتَّقَوْا بِمَفَازَتِهِمْ لَا يَمَسُّهُمُ السُّوءُ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ وه خوا که سانیکی نهوتو له خوا ترسان و خویانیان پاراستوه له بی فهرمانی خوا، رزگاریان نه کا له سزای خو ی، به هو ی سهر که وتیان هوه به کردنی کاره چاکه کانیانه وه، خراپه و سزا تووشی نهوان نابیی له رۆژی دواپی دا و، نهوان خهفدت ناخون بو هیچ شتی.

﴿ اللَّهُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ وَكِيلٌ ﴾ خوا دروست کهری هه موو شتی که له ئاسمانه کان و زهوی و، له چاک و له خراپ نهوه ی له ههر دوو جیهاندا پهیدا نهیی و، خوا ئاگای له هه موو شتی ههیه و چاودیریان نه کا.

﴿ لَهُ مُقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ الْخَاسِرُونَ ﴾ کلیل و خاوه نی به تی ئاسمانه کان و زهوی هدر بو خوایه و، هدر خوایه هه ل سورته ری کاروباریانه به کهم و به زور و، که سانیکی نهوتو باوه ریان به ئایه ته کانی قورئان و کاره پدک خه ره کانیان نه هیناوه، نهو که سانه ههر نهوان زیانیان له خویان داوه و تووشی سزا و خهفدت نه بن له ههر دوو جیهاندا، جیگه یان دۆزه خه.

﴿ قُلْ أَغْفِرَ اللَّهُ تَأْمُرُونِي أَعْبُدْ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ ﴾ تو بلی بهو که سانه نهلین: تو له سهر ئایینی باو باپی ری خۆ ته: ئایا ئیوه فهرمان ئه ده ن به من، دوا ی نهو هه موو راستیانه من جگه ی خوا به درستم، نه ی نهو که سانه ی نازان به چاک و خراپی خۆ تان و بی باوه رن؟

هه ندی له زانیان نهلین: هو ی هاتنه خواره وه ی نهو ئایه ته نه وه بوه: بت په رستان به پیغه مه ریان ووت: ئیتمه نه وه نده دارایی به تو نه ده ی، بی یه ساماندارترینی پیاوانی مه که و، ههر ژنی ئاره زوی بکه ی نه تده نی بهو مه رجه واز له م داوا یه ی خۆ ت بهی تی.

بۇ ئاڭدارى: ئۆيە زۆر كەس لە زانايان ئەيىن نامۇزگارى دانىشتوان ئەكەن و ئەلەين: ئۆيە دىزى مەكەن، پارە و پول بىنرخە كەچى خۆى لە ھەمووان دزترە، ھەروەك زۆربەى كاربەدەستان و رۆژنامەنوسان و بەرپۆيەبەرانى پارتە سىياسىيەكان درۆشى جۆراوجۆر ئەنووسن و داوا ئەكەن بۇ پارەوپول خۆتان مەفرۆش بە بىڭگانە و نىشتمان ئاوەدان بکەندەو، كەچى خۆيان سامانى زۆرى دانىشتوان داڭير ئەكەن و كۆشك و ئۆتۆمبىلى نايابى بىن دروست ئەكەن و بروبىانوى پوچى زۆر بۇخۆيان دروست ئەكەن و، دانىشتوان بە نەزان دانەنن و، وەك ئاژال بەكارىان ئەهتەن، سەرانەى زۆر سەختيان بەناوى زەريەوۋە لى ئەستەن و خۆيان ئەيخۆن و كەمىكى ئەدەن بە خواەنەكانيان.

﴿ وَلَقَدْ أَوْحَىٰ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِن أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ وە بەراستى لە لايدەن خواوە سروش نىراوە بۆلاى تۆ و بۆلاى كەسانىكى ئەوتۆ لە پىش تۆبون لە پىغەمەرەن: بەراستى ئەگەر تۆ ھاوبەش بۆ خوا دانىيى لە پەرستندا بەراستى پوچ ئەبىتەوۋە پاداشتى كردهوى چاكى تۆ و بەراستى ئۆيە لەو كەسانە ئەبەن زيانيان لە خۆيانداوۋە بەھوى بىن فەؤمانى خواى گەورەوۋە.

ھاوبەش دانان ھەرچەندە بۇ پىغەمەر ﴿ ﷺ ﴾ گونجاو نىيە. بەلام ئاوەرۆكى ئەو ئايەتە ھەرەشەيە لەو كەسانە لە ئايىن ورنەگەرپەت، لەو ئايەتەوۋە دەرئەكەوئ ھەر كەسى لە ئايىن وەرگەرپەت كردهوۋە چاكەكانى پوچ ئەبىتەوۋە و، نوپۆ و كارەكانى ترى بە بى پاداشت ئەپرا. ﴿ بَلِ اللّٰهُ فَاعْبُدْهُ وَكُنْ مِنَ الشّٰكِرِينَ ﴾ بەلكو تۆ دوايى ھەر خوا بپەرستە و، تۆ لەو كەسانە بە سوپاسى خوا ئەكەن لەسەر ئەو چاكانە خوا بەخشيويە بەوان. بىڭومان پىغەمەر ﴿ ﷺ ﴾ لەو كەسانەيە سوپاسى خوا ئەكا. بەلام ئەو ئايەتە ھاندانە بۇ كەسانى تر كە سوپاسگوزارى خوا بىن. ﴿ وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ ﴾ وە بى باوۋەرەن رپۆرى خوايان نەگرتوۋە بە جۆرە رپۆرى شايسەى رپۆرگرتى ئەو بى چونكە باوۋەرەن بە بتەكان و بە دراو و دىنار ھىناوۋە. لە گەل ئەوۋەيشدا خواەنى تواناى بى ئەندازەيە.

﴿ وَالْأَرْضُ جَمِيعًا قَبْضَتُهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ وَالسَّمَاوَاتُ مَطْوِيَّاتٌ بِّمِمينِهِ سُبْحَانَهُ وَتَعَالَى عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴾ وە زەوى بە گشتى لەزۆر دەستەلات و تواناى خوادايە و، كەسى تر خواەنيان نىيە لە رپۆرى دوايدا، بەبى ماندووبوون ئەيانبا بەرپۆيە و، ئاسمانەكان لەو رپۆرەدا ئەپىچرەتەوۋە بەھوى تواناى خۆيەوۋە، ئەو رستانە ھىمايە بۇ گەورەيى و تواناى خوا و، بەراستى ئاسمانەكان و زەوى ئەو شتەى لەناوياندايە مل كەچى فەرمانى خوان، پاكى و دوورى لە كارى نارەوا ھەر بۇ خوايە و، خوا بالاتر و بەرزترە لە شتى بى باوۋەرەن ئەيكەن بە ھاوبەش بۇ خوا لە پەرستندا، خواەنى ئەو دەستەلاتە گەورانەيە.

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ

إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ثُمَّ نُفِخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴿٦٨﴾
وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا وَوُضِعَ الْكِتَابُ وَجِئَتْ
بِالنَّبِيِّينَ وَالشُّهَدَاءُ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٩﴾
وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴿٧٠﴾
وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا ۖ هَٰذَا جَزَاءُ مَا كَانُوا
يَعْمَلُونَ ۖ فَبُحِثَ آبَاؤُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنكُمْ
يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُم وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ
هَٰذَا قَالُوا أَبْلَىٰ وَلَٰكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴿٧١﴾
قِيلَ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا ۖ فَبِئْسَ مَثْوًى
الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٢﴾

زانایان نعلین: سور بریتی به له نامیری وینهی (کهره نایه) فوی پیندا نه کړئ بو ناماده کردنی
سوپا و سدر باز و نه وهی شابانی بی باسی چو نیتی نهو (سوره) هه والهی زانیاری خوا به، هه ندی
له زانایان نعلین: سور بریتیه له دهنگیکي زور گه وړه و سخته. هه ووهه زانایان نعلین: سی
جار فو نه کړئ بهو سوره دا: جاری ده کهم بو ترساندنی دانیشتونانی ناسمانه کان و زهویه، وه
خوا له نایدتی (۸۷) ی سوره نى نه ملدا نه فو موی:

﴿ وَيَوْمَ يُنْفَخُ فِي الصُّورِ فَتُزْعَمُ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ ﴾ جاری دووهم فو نه کړئ
به سورد، هه موو دانیشتوانه کانی ناسمان و زهوی نه مرن، هه وه که له نایه تی (۶۸) ی نه م
سوره ته نه فو موی. جاری سی هه م فو نه کړئ به سورد هه موو مردووه کان زیندوو نه کړنه وه.
بو روونکر د نه وهی نهو دوو جاره ی دوا یی، خوا نه فو موی:

﴿ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَصَعِقَ مَنْ فِي السَّمَاوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ إِلَّا مَنْ شَاءَ اللَّهُ ﴾ وه فو نه کړئ
به سورد، دوا یی هه که سی له ناو ناسمانه کان و له ناو زهوی دان نه مرن، مه گدر که سی خوا
ناره زوی هه بی نه مری له فريشته کان.

﴿ ثُمَّ نَفَخَ فِيهِ أُخْرَىٰ فَإِذَا هُمْ قِيَامٌ يَنْظُرُونَ ﴾ له پاشا جارئ تر فو نه کړئ به سورد، دوايي کتوپر نه وانه له له ناسمانه کان و زهوی دان هه لئه سنده وه له گورپه کانيان و زيندو نه کړينه وه و تهماشای نه م لاولای خوږيان نه کهن چاوه پروانی فدرمانی خوا نه کهن.

﴿ وَأَشْرَقَتِ الْأَرْضُ بِنُورِ رَبِّهَا ﴾ وه زهوی شتی و کوبونه تده وه له روژی پرسياردا به هوئی روڼاکي دادپهروهري پدروهر دگاري نه و زهوی په روڼاکي نه پيښه وه به بې شتي کي ديارى وه ک خور له جيهاندا و، خواى مه زن چاک و خراپي ئاده ميزاد جوئ ده کاته وه و، ستم له هيچ کده سي ناکړئ، وه ک خوا نه فدرموئ.

﴿ وَوَضِعَ الْكِتَابَ وَجِيءً بِالْبَيِّنَاتِ وَالشُّهَدَاءِ وَقَضَىٰ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴾ وه نامه ي تو مار کراوى هدمو کرده وه ئاده ميزاد دانه نړئ و، پيغمه مران نه و کده سانه ي جينگه نشيني پيغمه مران بوون له زانايان و شهيدان نه هيترين و، فدرمان نه درئ له نيوان هه مو وياندا به جوړيکي دادپهروه و، نه وان ستميان لي ناکړئ، هدمو کاري جي به جي نه کړئ له و کاته پيغمه مران شايد تي نه دن له سدر زانايان و نه لئين: ئيمه به لئينمان وهر گرتوه له وان که ناوهر وکي نامه ي خوا رابگيدنه به نه دمه ميزاد و فيري ياسای خوايان بکهن، زانايانيش شايد تي نه دن که ئيمه ياسای خوامان به وان راگه يانده وه، خواى مه زن هدمو شتی نه زانئ، به لام هيناني نه وان بو نه و به هيچ کده سي بيانوي نه پيښئ، وه ک خواى مه زن نه فدرموئ:

﴿ وَوُفِّيَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّا عَمِلَتْ وَهُوَ أَغْلَمُ بِمَا يَفْعَلُونَ ﴾ وه به تده وای نه درئ به هدمو کده سي پاداشتي له جيهاندا کردويانه له چاک و له خراپ و، خوا زاناره به شتی نه دمه ميزاد نه يکهن، پيويستي به شاهيد ني ده.

﴿ وَسِيقَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَىٰ جَهَنَّمَ زُمَرًا حَتَّىٰ إِذَا جَاؤُوهَا فَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا ﴾ وه که سانتيکي نه و تو باوهرپان نه هيتاوه پاليان پيوه نه نړئ بولای دوزه خ زور به سه ختي کو مه ل لده وای کو مه ل و به رسوايي و به بې نرخی، هدا کاتي نه چنه لای دوزه خ و، هه مو دهر گاکاني دوزه خيان بو نه کړينه وه که له پيش نه واند پيوه درابوون و، پاداشتيان هدر دوزه خه.

﴿ وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا أَلَمْ يَأْتِكُمْ رُسُلٌ مِّنْكُمْ يَتْلُونَ عَلَيْكُمْ آيَاتِ رَبِّكُمْ وَيُنذِرُونَكُمْ لِقَاءَ يَوْمِكُمْ هَٰذَا ﴾ و پاسه وانه کاني دوزه خ به بي باوهرپان نه لئين: نایا پيغمه مران له ره گهزي ئيسوه نه هاتوون بولتان، نايه تده کاني نامه ي پدروهر دگاري خو تان بخوينده وه به سدر تانا و، بتان ترسيئن له سزای گه شستن بدم روژه سه ختي توشتان بو؟

﴿ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنْ حَقَّتْ كَلِمَةُ الْعَذَابِ عَلَى الْكَافِرِينَ ﴾ بي باوهرپان نه لئين: به لي هاتون بولای ئيمه پيغمه مران و ئيمه يان ترسانده وه له گديشتن به سزای سه ختي نه م روژه و، به لام فدرموده ي سزاداني ئيمه له لايه ن خواو پيويست کراوه له سدر بي باوهرپان، به هوئ نه و کرده وه خراپانه وه، پيچه وانه له فدرموده ي خوا دانايي.

﴿ قِيلَ ادْخُلُوا ابْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴾ به بی باوهران نه بیژری: ئیوه بهجه ناو دهر گاکانی دوزهخ، بدرده و امین له ناویاندا، دواپی دوزهخ جینگه کی خراپه بو ئو که سانه خویان به گه وره دالنه بدراندر به فرموده کانی خوا و پیغمه رانی خوا و، بروایان به سزای دوزهخ نه بو.

وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى
الْجَنَّةِ زُمَرًا حَتَّى إِذَا جَاءُوهَا وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ
خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴿٧٣﴾
وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ
نَبَتْوَامِنْ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴿٧٤﴾
وَتَرَى الْمَلَائِكَةَ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ
رَبِّهِمْ وَقُضِيَ بَيْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٧٥﴾

﴿ وَسِيقَ الَّذِينَ اتَّقَوْا رَبَّهُمْ إِلَى الْجَنَّةِ زُمَرًا ﴾ و کهسانکی نه وتو له په روه ردگاری خویان ترساو و خویانیان له بی فرمانی خوا پاراستوه به سواری که ژاوه و به پله و بدریزه وه نه نیرین بولای به ههشت به کومه ل کومه ل هدر به که یان به پله و پایه کی بدرزی جیاواز و تایه تی به وه. ﴿ حَتَّى إِذَا جَاؤُوهَا ﴾ ههتا کاتی نه چنه به ههشت، خوی مه زن نه به خشی به و که سانه ریز و به ختباری به جو ری نه وه ی خوا نه به به خشی نایه نه ژماره جگه له وه یش نه چنه ناو به ههشت. ﴿ وَفُتِحَتْ أَبْوَابُهَا وَقَالَ لَهُمْ خَزَنَتُهَا سَلَامٌ عَلَيْكُمْ طِبْتُمْ فَادْخُلُوهَا خَالِدِينَ ﴾ وه دهر گاکانی به ههشت بو ئو که سانه له خواترسانون نه کرتیه وه و، دهر گاوان و پاسه وانه کانی به ههشت به و که سانه نه لئین: ناشتی و خوشی و نه ترسانی بدرده و ام له سهر ئیوه بی، ئیوه پاک بوونه تده وه له هه مو گونا ه ی و، ئیوه دوورن له هه موو شتی ئیوه له که دار بکا، دواپی ئیوه به چنه ناو به هه شته وه به بدرده و امی، ههتا هه تابه.

﴿ وَقَالُوا الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي صَدَقْنَا وَعَدَهُ وَأَوْرَثَنَا الْأَرْضَ ﴾ وه ئو له خواترسانه نه لئین: کاتی نه چنه ناو به ههشت: هه مو سوپاس و ستایشی بو خوا به کی نه وتو بی ئو به لئینه ی دابوی به ئیمه

جی به جی کرد که فەرموی: زیندوو بوونه و پرسیار و پاداشت و تۆله هەن و، کردی به بەشی
ئیمە ئەو جینگەیه ئیمە هاتوینه ناوی و، زەوی بەهەشتی بەخشی به ئیمە.

﴿ تَبَوَّأَ مِنَ الْجَنَّةِ حَيْثُ نَشَاءُ فَنِعْمَ أَجْرُ الْعَامِلِينَ ﴾ ئیمە لەناو ئەم بەهەشته فراوان و بەرینه دا
دانه‌نشین لە هەر جینگەیه ئیمە ئارەزو مان هەبێ بەخۆشی، دوا یی ئەو بەهەشته پاداشتی ئەو
کەساندیه له جیهاندا به‌فەرمانی خوا هەڵسان و، ئەو یی خوا فەرمانی پێداوه کردوو یانه و
باوەریان هێناوه.

﴿ وَكَرَى الْمَلَائِكَةُ حَافِينَ مِنْ حَوْلِ الْعَرْشِ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ ﴾ وه تۆ فریشته‌کان له‌بینی
ئەگەر پێن بەملاو لای عەرش و بونەوهره‌کانی خوا دا و ئەو یی خوا بی‌فەرموی ئێکیکن، به‌هۆی
سوپاسی پەرۆهره‌که‌ری خۆیانده‌وه پاك و بێ‌گەردی و دوری له شتی ناشایسته‌ ده‌رئه‌پرێن بۆ
خوای پەرۆهر دگاری خۆیان.

﴿ وَقَضَىٰ يَتْنَهُم بِالْحَقِّ وَقِيلَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ وه له دوا یی پرسیار فەرمان ئەدری له
نیوان ئاده‌میزاددا به‌جۆریکی دادپەرۆهری و راستی، هەندێکیان بۆلای به‌هەشت و هەندی تریان
بۆلای دۆزه‌خ، وه له خۆشیدا له لایەن دانیشتوانی به‌هەشته‌وه ئەبێژێ هەمو سوپاس و ستایشی
بۆ پەرۆهر دگاری هەمو بونەوهرانه‌ له‌سه‌ر ئەو هەموه‌ چاکانه‌ خوا به‌خشبوی به‌ هەموو
بونەوهران، هەمو کاری جی به‌جی ئەکرێ...

کو‌تایی پێ‌هات به‌ یاریده‌ خوا له (٦/٧/٢٠٠٠) به‌رانبهر

(٥)ی ره‌بیعی دووه‌هم کو‌چی (١٤٢١)

﴿سوره‌تی (غافر) یا سوره‌تی (المؤمنین)﴾

له مه‌که هاتوته خواره‌وه. جگه له نایه‌ته‌کانی (۵۶-۵۷) له مه‌دینه هاتونه‌ته خواره‌وه. ژماره‌ی نایه‌ته‌کانی (۸۵) نایه‌تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حَمْدٌ ۱ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ ۲ غَافِرِ
 الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ
 إِلَيْهِ الْمَصِيرُ ۳ مَا يُجَدِّلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا
 فَلَا يَغْرُرُكَ تَقْلُبُهُمْ فِي الْبِلَدِ ۴ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ
 نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ
 لِيَأْخُذُوهُ وَجَدُوا بِالبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ
 فَكَيْفَ كَانَ عِقَابِ ۵ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى
 الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ۶

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

به ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿حم﴾ له سوره‌تی ئه‌لبه‌قدره و سوره‌ته‌کانی تر دا مانای ئه‌و پیتانه به گوێره‌ی بیر و بۆچوونی زانا‌کان باس‌کراوه.

﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ ئهم قورئانه نیراوته خواره‌وه له لایه‌ن خوایکه‌وه زۆر به‌ده‌سته‌لاته، ئه‌زانێ به‌ که‌سانه‌ باوه‌ر ئه‌هێن و به‌و که‌سانه‌ باوه‌ر نایه‌رن، ئه‌و قورئانه‌ ترازوی راستی و دادپه‌روه‌ری‌یه.

﴿غَافِرِ الذَّنْبِ وَقَابِلِ التَّوْبِ شَدِيدِ الْعِقَابِ ذِي الطُّوْلِ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ إِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ خوايه‌که له گونا‌هی تاوا‌یاران خۆش ئه‌بێ، په‌شیمان بوونه‌وه و هه‌ر ئه‌گرێ له‌و که‌سانه‌ په‌شیمان ئه‌بنه‌وه،

ته‌فسیری زمان‌کو‌یی

سزای زور سهخته بُو تاوانباران، خاوه نى و گه وره یی و چاکه یه به سهر هه مو بونه وهراندا، هچ خوايه نى به شایانى پد رستېن جگه ی نهو، هدر بُو لای نهو خوايه یه گه پرا نه وه ی نهاده ميزاد، پاداشتی هه مو به کس نه داته وه په گویره ی کرداری خو یان.

﴿ مَا يُجَادِلُ فِي آيَاتِ اللَّهِ إِلَّا الَّذِينَ كَفَرُوا فَلَا يَغْزُوكَ ثَقَلُهَا فِي الْبِلَادِ ﴾ گفتو گوی نابسه جى ناکه ن له باره ی ثایه ته کانی نامه ی خوا، ثایا راستن یان درو ن مه گهر که سانیکی نهو تو باوه ریان نه هیتا وه، دوا یی ئاره زوی پوچی خو یان که وتوون و، برو یانووی ناره وا نه هینه وه، نه لېن: قورئان نوسراوی پشوا نه و، زیندوو بونه وه نیه، دوا یی هات و چو ی نهوان به ناو شاره کاندا بُو بازرگانی فربوی تو نه دا که قازانجی زور نه کهن.

﴿ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَالْأَحْزَابُ مِنْ بَعْدِهِمْ ﴾ تاقمی نوح و نهو تاقمانه ی که کو نه بو ونه وه له دژى راستی و خاوه نى راستی پیغمه ره کانی خو یانیان به درو خسته وه له پیش بت پد رستانی مه که وه، نهو جهنگه ی تو له گهل بت پد رستان جهنگی تايه تی نیه. به لکو جهنگی نیوان راستی و درو یه، جهنگی نیوان باوه ر و بی باوه ری یه، نهو جو ره کارانه کاریکی تازه نیه و کو نزه.

﴿ وَهَمَّتْ كُلُّ أُمَّةٍ بِرَسُولِهِمْ لِيَأْخُذُوهُ وَجَادَلُوا بِالْبَاطِلِ لِيُدْحِضُوا بِهِ الْحَقَّ فَأَخَذْتُهُمْ فَكَيْفَ كَانَ عِقَابُ ﴾ وه هه مو نه ته وه یه له نه ته وه کانی پیشو نیازی نه وه یان نه کرد پیغمه ره کانی خو یان بکوژن و ئازاریان به دن و، گفتو گوی نابسه جی یان له گهل نه کردن؛ له بهر نه وه ی بهو گفتو گو ناره وایه راستی باوه ره یان پوچ بکه نه وه، دوا یی ئیمه نه واثان له ناو برد و ئازاری سه ختمان دان، دوا ی له ناو بردنیان ئیوه پرو ن سهری جیگه کانیان بکه ن چو ن بوه سزای سه ختی من بُو نهوان.

﴿ وَكَذَلِكَ حَقَّتْ كَلِمَتُ رَبِّكَ عَلَى الَّذِينَ كَفَرُوا أَنَّهُمْ أَصْحَابُ النَّارِ ﴾ وه هدر بهو جو ره ی باسکرا پیویست بو بو فرموده ی په روره دگاری تو له سهر که سانیکی نهو تو باوه ریان نه هیتا بو که به راستی نهوان دانیشتی ئاگری دو زه خن. نه گهر نه دم تاقمه ی نویشه باور نه هیتن، دوا روژی نه مانیش وه که دوا روژی نهوان وایه و، له ناو دو زه خدا نه بنه هاوړتی یه کتری.

الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ
وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ وَيَسْتَغْفِرُونَ
لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا
فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ
رَبَّنَا وَأَدْخِلْهُمْ جَنَّاتٍ عَدْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ

مِّنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ الْكَزِيرُ
 الْحَكِيمُ ﴿٨﴾ وَفِيهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ
 يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٩﴾ إِنَّ
 الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادَوْنَ لَمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَّقْتِكُمْ
 أَنْفُسَكُمْ إِذْ تُدْعَوْنَ إِلَى الْإِيمَانِ فَتَكْفُرُونَ ﴿١٠﴾

﴿الَّذِينَ يَحْمِلُونَ الْعَرْشَ وَمَنْ حَوْلَهُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيُؤْمِنُونَ بِهِ﴾ ئەو فریشتەکانی ئەوتو
 تەختی پەرورەدگاری تۆ هەڵەگرن و ئەو فریشتەکانیش لەم لاوای عەرشەوهن هەموویان بە
 سوپاس و ستایشهوه نوێژ ئەکەن بۆ پەرورەدگاری خۆیان و باوهری پێ ئەهێنن.

بۆ زانی: مەبەست لە هەلگرتنی عەرش چاودێری و هەلسۆراندنی ئەو فەرمانانەیه خوا بە
 فریشتەکانی سپاردوه لەپەرستن و داواکردنی ئی بوردن لە خوا بۆ گوناھباران. کە ئەبێژری
 عەرشی خوا، یانی توانای خوا بەسەر هەموو بونەوه راندا، هەلگرتنی فریشتەکان بۆ تەختی خوا
 ئەوه ناگەینێ خوا لەشی هەبێ، و، خوا لەسەر تەخت دانیشتی، ئەگەر وابێ ئەبێ خوا لەشی
 هەبێ و پێوستی بە جیگەیه هەبێ لەسەری دانیشی، ئەوهیش لە خواۆ دووره و ناگونجی خوا
 لەشی هەبێ.

پرسیار: ئەگەر خوا لەسەر تەخت دانەنیشی، لەبەر چ شتیگە ئەبێژری (تەختی پەرورەدگاری
 تۆ)؟

وەلام: وولامدانەوهی ئەو پرسیاره زۆر ئاسانه، ئەوتە ئەبێژری: شەقامی فلان کەسێ کەچی
 ئەو کەسە هیچ شتی لەو بارهوه نازانی، هەموو مزگەوتەکانی جیهان و کەعبە ی رێزدار بەوان
 ئەبێژری خانە ی خوا، و، مانای وانی یه خوا لەناویان دانەنیشی، یه جوهره دروسته بۆخوای مەزن
 ئەو تەختە ی لە ئاسمانا دروست کردی و فەرمانبدا بە فریشتەکان بسۆرێنەوه بەدەوریا، هەرۆه
 ئیبراهیم کەعبە ی دروست کرد، و، خوای مەزن پێوستی کرد لەسەر ئادەمیزاد بەدەوریا
 بسۆرێنەوه ئەگەر توانایان هەبە. هەموو شتی هەر خوا ئەزانێ.

﴿وَيَسْتَغْفِرُونَ لِلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا وَسِعْتَ كُلَّ شَيْءٍ رَّحْمَةً وَعِلْمًا﴾ وه فریشتەکان داوای
 ئی خۆشبوون ئەکەن لە خوا بۆ کەسانیکێ ئەوتو باوهریان هیناوه گوناھباران، ئەلین: ئە ی
 پەرورەدگاری ئێمه: بەزەبی و میهرهانی و زانیاری تۆ هەموو شتیکی گرتوه لە پرووی زهوی دا و
 لە پاشەرۆژدا و، ئەوانه ی تیدا کۆبه تەوه بە فراوانی.

﴿ فَاغْفِرْ لِلَّذِينَ تَابُوا وَاتَّبَعُوا سَبِيلَكَ وَقِهِمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴾ دواى تو خوشبیه له کهسانیکى نهوتو پدهشیمان بونهتهوه و، دواى ریگهه ی نایینی تو کهوتون، تو له سزای دوزهخ بیانپاریزه. خواى مهن پاداشتی جوراوجوری هدییه بو باوهرداران: چونان بو بدههشت، هاوریتی پیغهمههرا و شهیدان و پیاوچاکان و پارانهوهی فریشتهکان بویان، زور شتی تریش.

﴿ رَبَّنَا وَادْخُلْهُمْ جَنَّاتٍ عَذْنٍ الَّتِي وَعَدْتَهُمْ وَمَنْ صَلَحَ مِنْ آبَائِهِمْ وَأَزْوَاجِهِمْ وَذُرِّيَّاتِهِمْ إِنَّكَ أَنْتَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ نهی پدروهردگاری نیمه تو نهو کهسانه و نهو کهسهی کردهوهی چاکى کرده له باوک و زن و منالهکانی نهوان تو بیانخدره ناو بدههشتی بهرین و جیگهه ی دانیشتی بهردهوام، نهو بدههشتانه بهلینت داوه بهوان بیاندهری بهراستی تو زور بدههستهلاتی تو توله له دوزمنانی پیغهمهه بکهپتهوه، ههمو شتی له جیگهه ی شیایو خویا دانهنی. رستهی ﴿وَمَنْ صَلَحَ﴾ نامازه بولای پچرانی پدیوهندی له نیوان باوهردار و بیباوهردان دا نهکا، باوهکو باوک و کوری بهکترین.

﴿ وَقِهِمُ السَّيِّئَاتِ وَمَنْ تَقِ السَّيِّئَاتِ يَوْمَئِذٍ فَقَدْ رَحِمْتَهُ وَذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾ تو نهو کهسانه بیاریزه له سزای خراپهکانیان و، ههرکهسهی تو لهو روزه دا بیپاریزی له سزای خراپهکانی، دواى بهراستی تو لهو کهسه خوشبوی بههوی میهرههانی خوتهوه، نهو لیخوشبون و پاراستنه له سزای خراپهکان سهرکهوتن و رزگار بونی گهورهیه که نهچنه ناو بدههشت.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا يُنَادُونَ لِمَقْتُ اللَّهِ أَكْبَرُ مِنْ مَقْتِكُمْ أَنْفُسَكُمْ ﴾ بهراستی کهسانیکى نهوتو باوهریان نههیناوه له رۆزی دوایدا، بانگیان نهکری و لهناو ناگردان و، نهفرهت له خویان نهکدن و سهرزنهشتی خویان نهکدن که باوهریان نههیناوه، لهو کاتهدا بهوان نهبیژری بهراستی نهفرهت و توره بونی خوا له نیوه له جیهاندا، زور گهورهتره له نهفرهت و سهرزنهشتی خوتان بوخوتان لهم روزهدا.

﴿ إِذْ تَدْعُونَ إِلَى الْإِيمَانِ فَكُفُّوا ﴾ خوا زور توره بو له نیوه کاتی له جیهاندا بانگی نیوه نهکرا بولای نهوهی نیوه باوهربهین. دواى نیوه باوهردان نههیناوه، ههندیکیان نهوانی تریان لانهدا له ریگهه ی راست.

قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا أَتُنَبِّئُنَا أَنَّ نَبِيًّا قَاعترفنا بديننا
فَهَلْ إِلَى خُرُوجٍ مِّن سَبِيلٍ ﴿١١﴾ ذَلِكُمْ بِأَنَّهُ إِذَا دُعِيَ
اللَّهُ وَحْدَهُ كَفَرْتُمْ وَإِنْ يُشْرَكَ بِهِ تَوَمَّنُوا قَالُوا كُفُّوا
عَنِ الْعَالِ الْكَبِيرِ ﴿١٢﴾ هُوَ الَّذِي يُرِيكُمْ آيَاتِهِ وَيُنَزِّلُ
لَكُمْ مِّنَ السَّمَاءِ رِزْقًا وَمَا يَتَذَكَّرُ إِلَّا مَن يُنِيبُ ﴿١٣﴾

فَادْعُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ ﴿١٤﴾
 رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ
 يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴿١٥﴾ يَوْمَ هُمْ بَرْزُورٌ لَا يَخْفَى
 عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ لِمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴿١٦﴾
 الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ
 اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴿١٧﴾

﴿ قَالُوا رَبَّنَا آمَنَّا اِثْنَيْنِ وَاٰخِرَتِنَا اِثْنَيْنِ فَاعْتَزَفْنَا بِذُنُوبِنَا فَهَلْ اِلٰى خُرُوجٍ مِّنْ سَبِيلٍ ﴾ بنی باوه ران
 نهائین: نهی پوره وردگاری نیمه: دوو جار نیمه مت مراندوه: جاری بدر له وهی له دایک بوین و
 جاری تر دوی کوتالی بی هائی تهمه غمان له جیهاندا و، دوو جار نیمه مت زیندوو کردوه توه و
 یه که مجار له دایک بوین، دووهم جاری دوی مردغان له پاشه رۆژدا، دوابی نیمه ددان نه نین
 به گوناھی خو مانا و په شیمان نه بیندوه لهو گونا هانهی له جیهاندا کردومانه له ژبانی یه که مدا،
 نایا دوابی رینگه یه هدیہ بو لای دهر چو وغان له ناگر و جاری تر بگه رینه وه بو جیهان، ههتا نیمه
 باوه ربهیتن و کرده وهی چاک بکهین و فرمانه کانی تو به جی بهیتن. وولامیان نه دریتسه وه و
 دهر چو وغان له ناو ناگردا نیه.

﴿ ذٰلِكُمْ بِاَنَّهُ اِذَا دُعِيَ اللّٰهُ وَخُدَّہٗ كَفَرْتُمْ وَاِنْ يُشْرَکْ بِہٖ تُؤْمِنُوْا فَالْحُكْمُ لِلّٰہِ الْعَلِیِّ الْکَبِیْرِ ﴾ نهو
 جینگه یه شوینی ئیوه یه له بدر نه وهی به راستی بانگی ئیوه بکرایه بو لای پهرستی خوا به تنهئا ئیوه
 باوه رتان نه نه هینا و، نه گهر هاو بهش دابرایه بو خوا باوه رتان نه هینا، دوابی ههموو فرمانی بو
 خوا یه و، فرمانی داوه ئیوه بچنه ناو دوزه خ، خوا که سیکه لهو بالا به ده ستر نیه، لهو گه وره تر
 نیه له ده سته لاتا.

﴿ هُوَ الَّذِیْ یُرِیْکُمْ اٰیٰتِہٖ وَیَنْزِلُ لَکُم مِّنَ السَّمَآءِ رِزْقًا وَّمَا یَتَذَكَّرُ اِلَّا مَنْ یُّنِیْبُ ﴾ خوا که سیکه
 نهو تویه نشان و به لگهی زوری نشانی ئیوه دا له ستر توانای خوئی و نه نیرتسه خواره وه له
 هوری ناسمان ناوی نه بیتسه هوی پهیدا کردنی رۆزی و خواره ده منی بو ئیوه و، نامۆزگاری
 وهر ناگری مه گهر که سی بگه ریتسه وه بو لای خوا و بیه رستی.

﴿ فَادْعُوا اللّٰہَ مُخْلِصِیْنَ لَہٗ الدِّیْنَ وَلَوْ کَرِهَ الْکَافِرُوْنَ ﴾ دوابی ئیوه خوا بیه رستن به تنهئا، به
 نیازی پاکوه پهرستن ههر بو نهو بکهن و، باوه کو بنی باوه ران بیان ناخوشی پهرستن ههر بو
 خوا یه تنهئا.

﴿ رَفِيعُ الدَّرَجَاتِ ذُو الْعَرْشِ يُلْقِي الرُّوحَ مِنْ أَمْرِهِ عَلَى مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِهِ لِيُنْذِرَ يَوْمَ التَّلَاقِ ﴾
 خوی مهزن پلهو پایهی دۆستانی خوی بهرز نه کاته وه له به ههشتا، خاوهنی ههمو بونه وهرانه و،
 ههر نهو خاوهن دهسته لاته، خوا به هوی فهران و دهستوری خویه وه سروس ئه نیری بۆلای
 کهسی ئاره زوی ههینی له بهنده کانی خوی و ئهیکا به پیغمه ره؛ له بهر ئه وهی بهنده کانی خوا
 بهرستی له سهختی رۆزی دواپی و، رۆزی گهیشتی ئاده میزاد به پاداشتی خوی.
 ﴿ يَوْمَ هُمْ بَارِزُونَ لَا يَخْفَى عَلَى اللَّهِ مِنْهُمْ شَيْءٌ ﴾ ئه و رۆژه رۆژیکه ههمو ئاده میزاد له
 گۆره کانیان دینه ده ری و هیچ شتی دایان ناپوشی، هیچ شتی له کرداری ئه وان په نهان نیه
 له سهر خوا. له و رۆژه دا ئه بیژری به بونه وهران:

﴿ لَمَنِ الْمُلْكُ الْيَوْمَ لِلَّهِ الْوَاحِدِ الْقَهَّارِ ﴾ وه بۆ چ کهسیکه خاوه نیه تی و پاشایه تی له م
 رۆژه دا؟ تۆ له وولامی هه موو یانا بلی: ههر بۆ خوا به خاوه نیه تی هه مو بونه وهران له و رۆژه دا
 و، خوا به که ته نها هاو به شی نیه، زۆر به ده سه لانه له و رۆژه دا باوه رداران وولام ئه ده نه وه
 به گۆره ی بیر و باوه ری خویان، بی باوه ران خه فته بار و رینگه ی سه ری پیچیان نیه و جیهانیان له
 ده ست ده رچه و بۆیان ناگه ریته وه.

﴿ الْيَوْمَ تُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ لَا ظُلْمَ الْيَوْمَ إِنَّ اللَّهَ سَرِيعُ الْحِسَابِ ﴾ ئه و رۆژه
 رۆژیکه هه موو کهسی پاداشتی ئه دریته وه به شتی کردویه تی له جیهاندا له چاک و له خراپ،
 ئه و رۆژه سه ته می تیدا نا کری. نه له پاداشتی چاکه و نه له سزای تاوانباران. به راستی
 پر سیار کردنی خوا له رۆزی دوا ییدا کاتیکی دریزی بۆ نیه، خوا توانای هه به له که مه ترین کاتا
 پر سیاری هه مو بونه وهران جی به جی بکا.

وَأَنْذِرْهُمْ يَوْمَ الْأَزْفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ

لَدَى الْحَنَاجِرِ كَظْمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حِمٍ وَلَا شَفِيعَ

يُطَاعُ ﴿١٨﴾ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴿١٩﴾

وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ

بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿٢٠﴾ ﴿٢١﴾ أَوَلَمْ يَسِيرُوا فِي

الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ

كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَءَانَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ

يَذُنُّوهُمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴿٢١﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ
كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا فَآخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ
قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴿٢٢﴾

﴿ وَاَنْذَرْنَهُمْ يَوْمَ الْآزِفَةِ إِذِ الْقُلُوبُ لَدَى الْحَنَاجِرِ كَاطْمِينَ مَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ حَيمٍ وَلَا شَفِيعَ يُطَاع ﴾ وه تو بى باوه ران بر سينه له سزای رۆژى هاتنى نزيكه كه رۆژى دوايه، كاتى دليان نه كه ويته جولّه و قورساى نه خاته سدر سيبه كان له سه ره وهى قورگيان و، توشى كه م هه ناسه بى نه ب، ناواته خوازى رزگار بى به هوى مردنه وه، خه ته فبار و بى دهنك و، دليان پر بوه له خه فته و گفتوگويان بۆ ناكړى، بۆ سته مكاران و بى باوه ران هيچ دؤستيان نيه دليان بداته وه و، هيچ كه سى نيه بويان بيارته وه وه وولامى بدرته وه.

﴿ يَغْلَمُ خَائِنَةَ الْآغْنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ ﴾ خوا نه زانى به هه مو شتى و به شتى به دزيوه ته ماشاى بۆ بكړى و، به شتى دليان پنهانى دابى.

﴿ وَاللَّهُ يَقْضِي بِالْحَقِّ وَالَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ لَا يَقْضُونَ بِشَيْءٍ إِنَّ اللَّهَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴾ وه خوا فدرمان نه دا به دادپه روه رى و به راستى، كه سانيكى نه وتو له جگه ي خوا نه په رستن هيچ فدرمانى ناده ن سودى تيدابى، چونكه بى گيان و هيچ شتى نازان. به راستى هه ر خوايه هه موو شتى ببيسى له گفتوگوى ناده ميزاد، هه موو شتى ببيسى له كردارى ناده ميزاده.

﴿ أَوْ لَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ كَانُوا مِنْ قَبْلِهِمْ ﴾ نايا بى باوه رانى مه كه نه رويشتون به ناو زهوى شام و يه مه ندا، دواى ته ماشا بكنه چون بوه كوتايى و پاشه رۆژى كه سانيكى نه وتو له پيش نه وانه وه بوون له بى باوه ران.

﴿ كَانُوا هُمْ أَشَدَّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَآكَارًا فِي الْأَرْضِ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ يَذُنُّوهُمْ وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ وَاقٍ ﴾ نه وانه ي پيش نه مان به وينه ي تا قمه كانى نوح و هود و صالح و جگه ي نه وان، هيزى نه وان و ناوه دانكر دنه وه يان بۆ زهوى و نيشتمانى خويان به هيزتر و ناوه دان كردنه وه يان زورتر بوه، دواى سزاي نه وانه ي پيشووى دا به هوى گونا هه كانبانه وه، هيچ كه سى نه بو له جگه خوا بيا نپار تړى له سزاي خوا.

﴿ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَانَتْ تَأْتِيهِمْ رُسُلُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَكَفَرُوا ﴾ نه و سزادانه ي نه وان به هوى نه وه و بو به راستى پيغمبره كانى نه وان به چه ندين به لگه ي ناشكرا چون بولا يان، دواى نه وان باوه ريان نه هيتا.

﴿ فَأَخَذَهُمُ اللَّهُ إِنَّهُ قَوِيٌّ شَدِيدُ الْعِقَابِ ﴾ دواى خوا سزاي نه و كه سانه ي دا باوه ريان نه هيتا. به راستى خوا زور به هيزه، سزاي سه خت و گرانه بۆ بى باوه ران.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا
 وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٢٣﴾ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَمَانٍ وَقَارُونَ
 فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴿٢٤﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ
 عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ ءَامَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا
 نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴿٢٥﴾
 وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ
 أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفُسَادَ ﴿٢٦﴾
 وَقَالَ مُوسَىٰ إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ
 لَا يَأْتِي مِنَ يَوْمٍ الْحِسَابِ ﴿٢٧﴾ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ
 فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ
 اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ وَإِنْ يَكُ كَاذِبًا
 فَعَلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكُ صَادِقًا يُصِيبْكُمْ بَعْضُ الَّذِي
 يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴿٢٨﴾ يَتَقَوْمُ
 لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنْ
 بَأْسِ اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أُرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا
 أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٩﴾

﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا وَسُلْطَانٍ مُّبِينٍ إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَهَمَانَ وَقَارُونَ فَقَالُوا سَاحِرٌ كَذَّابٌ ﴾
 وه نیمه بدرستی موسامان ره وانه کرد به چه نندین بهلگه و کاری بهك خهری ناشکرا و

ته فیسری زمانکوی

به هیتریکی ئاشکراو و که داردهستی بو، بۆلای فیرعهون و هامان و قارون، دواپی ئهوان ووتیان: موسا جادوگهره، زۆر درۆزنه.

﴿ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بِالْحَقِّ مِنْ عِنْدِنَا قَالُوا اقْتُلُوا أَبْنَاءَ الَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ وَاسْتَحْيُوا نِسَاءَهُمْ وَمَا كَيْدُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴾ دواپی کاتی موسا چوو بۆلایان به پدیامیکی راستهوه له لایه نئمهوه، بۆیان نهکرا رووبهرووی راوهستن ووتیان: ئیوه کورانی کهسانیکی نهوتو باوهریان هیناوه له گهل موسادا بیان کوژن و، ژنهکانیان به زیندویی بهیلنهوه بو کاره کهی خویمان، نهو کاره نا په وایه بهر له دایکبوونی موسا و دواپی له دایکبوونیشی بهردهوامبو، پیلان و فیلی بی باوهریان له گومرایی و زیانی خوینا کوتایی بی هاتوه سودیکی بهوان نه به خشی.

﴿ وَقَالَ فِرْعَوْنُ ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَى وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَنْ يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَنْ يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ ﴾ فیرعهون ویستی موسا بکوژی، هندی له پیاوهکانی ووتیان: تو موسا مه کوژه، نهوه کهوای موسا تۆله بستی، وه فیرعهون له وولامیان ووتی: ئیوه واز له من بهین با موسا بکوژم و، موسا له پهروهردگاری داوای یارمهتی بکا نه گهر جگهی من خوایی تر ههیه، بهراستی من نهترسم که نهم نایهنی ئیوه بکوژی، یا بیته هوئی ئالۆزی و شۆرشی دانیشتروان و، بهو بۆنهوه خراپه بهریا بکا له ناو زهوی میسردا.

﴿ وَقَالَ مُوسَى إِنِّي عُذْتُ بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ مِنْ كُلِّ مُتَكَبِّرٍ لَا يُؤْمِنُ بِيَوْمِ الْحِسَابِ ﴾ وه موسا ووتی: بهراستی من پهنا نه گرم بههوی پهروهردگاری خۆم و پهروهردگاری ئیوهوه له ههر کهسی خۆی به گهوره دابنێ له ئاستی فرهمانی خوادا و، بروا به رۆژی پرسیار و سزا نه بهری. ﴿ وَقَالَ رَجُلٌ مُؤْمِنٌ مِنْ آلِ فِرْعَوْنَ يَكْتُمُ إِيمَانَهُ أَتَقْتُلُونَ رَجُلًا أَنْ يَقُولَ رَبِّيَ اللَّهُ وَقَدْ جَاءَكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ مِنْ رَبِّكُمْ ﴾ وه پیاویکی باوهردار له پیاوه بهرپژهکانی فیرعهون باوهرهینانی خۆی په نهاندا بوو ووتی: نایا ئیوه پیاوی نه کوژن بلی: که پهروهردگاری من: ههر خوایه بهتهنها و، بهراستی هاتوه بۆلای ئیوه بهچندنیدن بهلگه و کاری پەك خەر له لایه ن پهروهردگاری ئیوهوه له سهراستی داوای خۆی.

﴿ وَإِنْ يَكَازِبًا فَلْيَعْلَيْهِ كَذِبُهُ وَإِنْ يَكَادِقًا يُضِيبُكُمْ بَعْضُ الَّذِي يَعِدُكُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ كَذَّابٌ ﴾ وه نه گهر نهو پیاوه درۆ بکا، دواپی زیانی درۆکه ههر له سهراستی و، زیان توشی ئیوه ناکا و، نه گهر راست بکا و، ئیوه بهدرۆی بچهنهوه، بهلای کهمهوه ههندی لهو شتهی نهوتو هه ره شهی بی نهکا له ئیوه توشی ئیوه نه بی له جیهاندا و رسواتان بکا. بهراستی خوا رانومایی کهسی ناکا له سنوور لایدایی، له داواکاری دا درۆ بکا.

﴿ يَا قَوْمِ لَكُمْ الْمُلْكُ الْيَوْمَ ظَاهِرِينَ فِي الْأَرْضِ فَمَنْ يَنْصُرُنَا مِنَ بَنِي اللَّهِ إِنْ جَاءَنَا ﴾ نهو پیاوه باوهرداره ووتی: نهی تا قمی خزمانی من: ئیوه نه مرۆ خواوهنی دهسته لائن له زهوی میسردا، ئیوه به هیترینی رژیمن لهم کاته دا، زال و بی ترسن، دواپی چ کهسیکه یارمهتی ئیوه بدا و، رزگارتان بکا نه گهر نهو سزایه بی بۆلای ئیوه.

زانای به ناولانگی مهراغی له تفهیره کدی خویا نهئی: نهو پیاوه باوهرداره ناموزای فیرعدون و جینگه داریشی بوو، بهر پویه بهری پؤلیس بو، ههر نهو پیاوه یشبو به موسای ووت: خوت رزگار بکه نهویش چوبؤ مه دین و لای شوعه یب.

﴿ قَالَ فِرْعَوْنُ مَا أَرِيكُمْ إِلَّا مَا أَرَىٰ وَمَا أَهْدِيكُمْ إِلَّا سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴾ فیرعدون ووتی: من هیچ شتی نیشانی ئیوه نادهم مه گهر ههر نهو شتهی نامازهم بؤ کرد و به ئیوهم ووت که کوشتنی موسا بوو، رانومایی ئیوه: ناکهم بؤلای هیچ شتی مه گهر ریگدی راست و بهسود بؤ ئیوه.

وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَوْمَ يَقَوْمِ إِنِّي
أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِّثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴿٣٠﴾ مِثْلَ دَابِ قَوْمِ نُوحٍ
وَعَادٍ وَثَمُودَ وَالَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظُلْمًا لِلْعِبَادِ ﴿٣١﴾
وَيَقَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ النَّارِ ﴿٣٢﴾ يَوْمَ تُؤَلُّونَ مَدِيرِينَ
مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴿٣٣﴾
وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ
مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ حَتَّىٰ إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ
مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ
مُرْتَابٌ ﴿٣٤﴾ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ
أَتَتْهُمْ كِبَرٌ مِمَّا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ
يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَىٰ كُلِّ قَلْبٍ مُتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ ﴿٣٥﴾

﴿ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ مِثْلَ يَوْمِ الْأَحْزَابِ ﴾ وه کەسیکی نهوتو باوهری هینابو له خزمه کانی فیرعدون ووتی: نهی تاقمی من: بهراستی لهسه ر ئیوه ههیه که بیت بؤ سدرتان رۆژی ونهی رۆژی نهو تاقمانه ی یه کیان گرتبوو له دژی پیغمه ره کانی خویان و، توشی سزا بون و، ئیوه یش وهک نهوان سزاتان بدری.

﴿ مِثْلُ ذَابِ قَوْمِ نُوحٍ وَعَادٍ وَكُفُودِ الَّذِينَ مِنْ بَعْدِهِمْ وَمَا اللَّهُ يُرِيدُ ظَلَمًا لِلْعِبَادِ ﴾ ١٢٠
 رهوشیان به وینهی رهوشتی تاقمه کانی فیرعهون و عاد و سهمود و کهسانیکی نهوتو له دوی
 نهوانده بوون، نازاری پیغمهرکانی خزیانیان نهدا و له جیهاندا توشی سزابون، ئیوهیش نهگهر
 واز له نازاری موسا نهبدن توشی سزا نهبن و، خوا نایهوی سزای بهنده کانی خوی بدا و، زور
 میهره بان و خاوهنی بهزهیه بویان.

١٢١
 نهو پیاهه باورداره بدرگری له موسا نهکرد به شیوهیه کی شیرین و ناموزگاری به کی کاریگهر
 بو به کهم جار موسای له گوناھ دور نهخستهوه، دووهم جار دوزمنی موسای نهترسان له نازار
 بههزی بهدروخستهوهی موسا. سیهم جار چاکه خوی بیر نهخستهوه، دوی نهوانه و، دوی
 نهوه نهگهر واز له بی باوهری نهیدرن له جیهاندا سزایان نهدری، له سزای رۆزی دوایش
 نهیان ترستی و نهلی:

﴿ وَيَا قَوْمِ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ يَوْمَ التَّنَادِ ﴾ ١٢٢
 هدی له سزای رۆزی دواپی که توشی ئیوه نهبی کاتی ئیوه دهنگیکی سهختی راست نهیسن و،
 له گزهر کانتان دینهدری و بانگی نادهمیزاد نهکری.

﴿ يَوْمَ تُولَوْنَ مُذْبِرِينَ مَا لَكُمْ مِنَ اللَّهِ مِنْ عَاصِمٍ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ هَادٍ ﴾ ١٢٣
 دواپی نهو رۆزهیه واز له ئیوه نههیری و، ئیوه ههولی راکردن نهدهن له بهر سزای گهرمی
 ناگری دۆزهخ، لهو رۆزهدا بو ئیوه نیه هیچ کهسی بتانپاریزی له سزای خوا و، هدر کهسی
 رینگهی راست نهگری به نارهزوی خوی، خوا له رینگهی راست لای نهدا، دواپی هیچ کهسی
 نیه شارهزای رینگهی راستی بکا، هدر کهسی زهر بخواتهوه بیگومان خوا نهیکوژی.

﴿ وَلَقَدْ جَاءَكُمْ يُوسُفُ مِنْ قَبْلُ بِالْبَيِّنَاتِ فَمَا زِلْتُمْ فِي شَكٍّ مِمَّا جَاءَكُمْ بِهِ ﴾ ١٢٤
 لهمهوه بهر یوسفی کوری یهعقوب هاتبو بۆلای باوبایی ئیوه به چندنین بهلگهی روون له سههر
 داواکاری که خوی، دواپی ئیوه لانهچوون له گومان له پیغمهرایهتی یوسفدا، ههروهه ئیوه
 ئیستا گومانتان هدی له پیغمهرایهتی موسادا.

١٢٥
 یوسف به زمانی عیری یانی (زور بین) دایکی ناوی ناوه بهو ناوه له بهر نهوهی کوری
 زورتی بهدوادا بی.

﴿ حَتَّى إِذَا هَلَكَ قُلْتُمْ لَنْ يَبْعَثَ اللَّهُ مِنْ بَعْدِهِ رَسُولًا ﴾ ١٢٦
 گومانه ههتا کاتی یوسف مرد، ئیوه بهخوشحالیوه ووتان خوا له دوی یوسف پیغمهری تر
 نانیری و رزگارمان بو له سههر داواکاری پیغمهران، ههتا کاتی زیندوو بونهوه.

﴿ كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ مَنْ هُوَ مُسْرِفٌ مُرْتَابٍ ﴾ ١٢٧
 راست ههر کهسی له سنور لابدا، گومانی ههپی له ئایینی خویا. به سههر بهستی خویان بی
 باوهریان ههلبزار دووه.

﴿الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ﴾. نهو کهسانه له سنور لا نهدهن کهسانیکی نهوتون گفتوگوی نابهجی نه کدن له بارهی نهو کاره پهک خهرانهوه خوا لهسدر دهستی پیغمههراڼ پدیدای کردوه، به بی نهوهی نهو کهسانه بهلگهیه کیان هه بی خوا بی بهخشین. بهلکو دواى نابیی باپیری خویان کهوتون.

﴿كَبُرَ مَقْتًا عِنْدَ اللَّهِ وَعِنْدَ الَّذِينَ آمَنُوا كَذَلِكَ يَطْبَعُ اللَّهُ عَلَى كُلِّ قَلْبٍ مُّتَكَبِّرٍ جَبَّارٍ﴾. نهو گفتوگو بی جیگانه دوژمنایه تی گهورهیه لای خوا، دوریان نه خاتسهوه له میهره بانی و بهزه بی خوی و سزای بو ناماده کردون و، دوژمنایه تی گهورهیه لای باوهرداران و، رقی زورتر پیدای نه کا بویان لهو کهسانه، هدر بهو جوړه ی خوا موری داوه بهسدر دلی نهو کهسانه ی گفتوگوی نابهجی نه کدن خوا موز نهدا لهسدر دلی ههمو کهسی خوی به گهوره بزانی و باوهر به خوا و پیغمههراڼی خوا نه هیئی، یاخی بی له فرمانی خوا و پیغمههراڼ.

وَقَالَ فِرْعَوْنُ

يَكْفُرُ أَتَنِ لِي صَرَخًا لَعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ ﴿٢٦﴾ أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ فَأَطَّلِعَ إِلَى إِلَهِ مُوسَى وَإِنِّي لِأَظُنُّهُ كَذِبًا
وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ
وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴿٢٧﴾ وَقَالَ الَّذِي
آمَنَ يَتَقَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴿٢٨﴾
يَتَقَوْمِ إِنَّمَا هَذِهِ الدُّنْيَا مَتَعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ
دَارُ الْقَرَارِ ﴿٢٩﴾ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا
وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ
فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴿٣٠﴾

﴿وَقَالَ فِرْعَوْنُ يَا هَٰمَانُ ابْنِ لِي صَرَخًا لَّعَلِّي أَبْلُغُ الْأَسْبَابَ أَسْبَابَ السَّمَوَاتِ﴾. وه فیرعدون به هامانی ووت: نهی هامان: تو کوشکیکی زور بهرز بو من دروست بکه به جوړی بی زور

كهس بيىنى بؤ نهوى من بهرز بيمهوه بؤلاى ناسمان و بگهमे نهو دهر گايانه و، نهو ريگايانه نهرون بؤلاى ناسمان.

﴿ فَأَطْلِعْ إِلَى إِلَهٍ مُوسَى وَإِلَى لَأَظُنُّهُ كَاذِبًا ﴾ دواىى من پروام بؤلاى خواى موسا و بزنام نهو خوايه چونه موسا باسى نهكا و، بهراستى من گومانم وايه موسا درؤ نهكا خوا هديه، ههر نهوه شاىستهى بهرسته، فيرعون نهيزانى خوا نايىنى و نهو دهسته لاتهى نيه. بهلام نهيزانى زوربهى زورى دانىشتوانى مىسر كهم نهقلن و پرواى بى نهكه.

﴿ وَكَذَلِكَ زَيْنَ لِفِرْعَوْنَ سُوءُ عَمَلِهِ وَصُدَّ عَنِ السَّبِيلِ وَمَا كَيْدُ فِرْعَوْنَ إِلَّا فِي تَبَابٍ ﴾ وه ههر بهو جوهرى رازنراوه تهوه بؤ بى باوه ران كرده وه خراپه كانيان. بؤ فيرعونيش رازنراوه تهوه بؤى كرده وهى خراپى خوى و، داواى خوايه تى نهكا و، وهر گيتراو له ريگه بهوى نهزانين و كهم نهقلنى دانىشتوانى مىسره وه كه نهيان بهرست و، پيلانى فيرعون له درؤ موسا هيچ سوديكي بوخوى نيه جگه له وهى توشى زيانى بكا و، رسواى جيهان نه بى و له ناو نهجى.

﴿ وَقَالَ الَّذِي آمَنَ يَا قَوْمِ اتَّبِعُونِ أَهْدِيكُمْ سَبِيلَ الرَّشَادِ ﴾ وه نهو كه سدى نهوتو باوه رى هينابو ووتى: نهى تاقم و خزمانى من: نيوه دواى گفتوگو راستى من بكهون ريگهى رانومويان شارهزا نه كهم و نه تانبا بؤلاى به ههشت و رزگارتان نه بى.

﴿ يَا قَوْمِ إِنَّمَا هَٰذِهِ الْحَيَاةُ الدُّنْيَا مَتَاعٌ وَإِنَّ الْآخِرَةَ هِيَ دَارُ الْقَرَارِ ﴾ نهى تاقمى من: بهراستى زيانى نه جيهانه به شيويه كى كاتى ناده ميزاد پى رانه بويزن و، بهراستى ههر رورؤى دواىى جينگيه كى نه براوه و بهرده وامه.

﴿ مَنْ عَمِلَ سَيِّئَةً فَلَا يُجْزَى إِلَّا مِثْلَهَا وَمَنْ عَمِلَ صَالِحًا مِّنْ ذَكَرٍ أَوْ أَنَّىٰ وَهُوَ مُؤْمِنٌ فَأُولَٰئِكَ يَدْخُلُونَ الْجَنَّةَ يُرْزَقُونَ فِيهَا بِغَيْرِ حِسَابٍ ﴾ ههر كه سى كرده وهى خراپى كرديى، دواىى نهو كه سه پاداشى نادرته وه مه گهر ههر به وينهى پاداشى خراپه كه خوى و، ههر كه سى كرده وهى چاكى كرديى له پياو يا له زن و، نهو كه سه باوه رى هينابى، دواىى نهو كه سانه نه چنه ناو به ههشت له ناو به ههشتا به بى نه ندازه خواره مه نييان دهر خوارد نه درى.

وَيَقَوْمٍ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى التَّجْوَةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ ﴿٤١﴾ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَرِ ﴿٤٢﴾ لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَن مَّرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَبَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ

﴿٤٣﴾ فَسْتَذَكِّرُونَ مَا أَقُولَ لَكُمْ وَأَفْوِضُ أَمْرِي إِلَى
 اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ ﴿٤٤﴾ فَوَقَّعَهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ
 مَا مَكَرُوا وَحَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءُ الْعَذَابِ ﴿٤٥﴾ النَّارُ
 يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا
 آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ ﴿٤٦﴾

﴿وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى التَّجَاةِ وَتَذْعُبُونَنِي إِلَى النَّارِ﴾ وه نهی تا قم و خزمانی من: نیوهی بت پد رست ههوال بدن به من له بارهی چو نیهتی من له گهل نیوه: من بانگی نیوه نه کهم بو چا کهیه کی نهوتو نیوه رزگار نه کا له ناو چون و له سزای خوا که باوه رهیانه و، نیوه بانگی من نه کهن بولای ناگری دوزه خ.

﴿تَذْعُبُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأَشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ﴾ نیوه بانگی من نه کهن بو نهوهی باوه ر به خوا نه هیتم و، من بکهم به هاوبهش بو خوا له پد رستندا شتی من هیچ جو ره زانیاریه کم به خوا یه تی نهو شته نه بی و، چو ن شایسته یه نهی ناسم و من بروای پی بهیتم؟ وه من بانگی نیوه نه کهم بولای نهوهی بروا به خوا یه بهیتم زور به ده سته لات و به توانیه، لی بور دنی زوره بو نهو باوه ردارانه داوای لی خوشبوون بکهن.

﴿لَا جَرَمَ أَلَمَّا تَذْعُبُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ﴾ بیگومان به راستی نیوه بانگی من نه کهن بولای پد رستی شتی به وینهی فیرعهون و جگهی فیرعهون، بو نهو شته نیه بتوانی وولامی هیچ که سی بداته وه نه له جیهاندا و له دوارژداز نهو بتانه داوای نهوه ناکدن پد رستیان بو بکری یا شایسته ی پد رستن نین و له پاشه رورژیشدا بیزاری خو یان ده رنه برن لهو که سانه نهوانیان پد رسته.

﴿وَأَنْ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ﴾ وه به راستی گه رانه وهی نیمه له روژی دوا ییدا هه ر بولای خوا یه و، نهک بولای فیرعهون و جگه فیرعهون و به راستی نهو که سانه ی له سنور ده رنه چن و خوا نا پد رستن دانیشتهوی ناو ناگری دوزه خن.

﴿فَسْتَذَكِّرُونَ مَا أَقُولَ لَكُمْ وَأَفْوِضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ﴾ دوا یی کاتیکی نهوتو دیت نیوه باسی راستی شتی نه کهن که من نیستا به نیوه نه لیم و، من هه موو کار یکی خوم ههواله ی لای خوا نه کهم. به راستی خوا بهنده کانی خوی نه بیتم و چاک و خرا یان نه زانی. فیرعهون ویستی نازاری نهو که سه باوه رداره بدا، لهو باره وه خوا نه فیرموی:

﴿فَوَقَاهُ اللَّهُ سَيِّئَاتِ مَا مَكَرُوا وَخَاقَ بِآلِ فِرْعَوْنَ سُوءَ الْعَذَابِ﴾ دواپی خوا
 که سه باوه پرداره ی پارس است له نه نجامی فیلی تاقمه که ی فیرعه ون، له پیلانی خراپی نه وان و،
 سزایان له لای خواوه بزهاته خوار و له ناوچون و، ناوی ده ریا نهم لاو لای لی گرتن و همه موویان
 خنکان.

﴿النَّارُ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا غُدُوًّا وَعَشِيًّا وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ أَدْخِلُوا آلَ فِرْعَوْنَ أَشَدَّ الْعَذَابِ﴾
 نه فیرموی نه وسزا خراپه بریتیه له ناگری تاقمه کانی فیرعه ون به یانی و نیواره نومایش نه کرین
 به سهر نهو ناگره دا، نهو نومایشه سزایه بز گیانیان هه تا رۆزی دواپی و، دواپی کاتی رۆزی
 دواپی پیدای بو، له لایه ن فریشته کانه و نه بیژری: نیوه ی تاقمی فیرعه ون بجه ناو سه خترینی
 سزای ناگر.

وَإِذْ يَتَحَاجُّونَ فِي
 النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا
 لَكُمْ تَبَعًا فَهَلْ أَنْتُمْ مُغْنُونَ عَنَّا نَصِيبًا مِنَ النَّارِ
 ٤٧ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ
 قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ٤٨ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ
 جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِنَ الْعَذَابِ ٤٩
 قَالُوا أَوَلَمْ تَأْتِكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا
 بَلَى قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دَعَوْا إِلَّا كُفْرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ
 ٥٠ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
 وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهُدُ ٥١ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذَرَتُهُمْ
 وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ٥٢ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى
 الْهُدَى وَأَوْشَا بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ ٥٣ هُدًى

وَذِكْرَى لَأُولَى الْأَلْبَابِ ﴿٥٤﴾ فَاصْبِرْ إِن وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَأَسْتَغْفِرْ لَذَنبِكَ وَسَيِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴿٥٥﴾

﴿ وَاذْ يَحْجُجُونَ فِي النَّارِ فَيَقُولُ الضُّعَفَاءُ لِلَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُنَّا لَكُمْ تَبَعًا فُهِلْ أَنْتُمْ مُّعْتُونَ عَنَّا نَصِيحًا مِّنَ النَّارِ ﴾ تو بیری کاتی بکهرهوه دانیشتونای ناو ناگری دۆزه خ گفتوگو له گهل یه کتری نه کدن، دواپی نه فهرموی نهو کهسانه ی بی ده سته لات و بچووک بوون بهو کهسانه نه لین: دواوی گهره بیان نه کرد له جیهاندا: ئیمه به راستی دوا که وتوی ئیوه بووین له جیهاندا، دواپی ئایا ئیوه هه لناگرن به شتی لهو ناگره به هوی ئیوه توشی ئیمه بهو؟

﴿ قَالَ الَّذِينَ اسْتَكْبَرُوا إِنَّا كُلٌّ فِيهَا إِنَّ اللَّهَ قَدْ حَكَمَ بَيْنَ الْعِبَادِ ﴾ نهو کهسانه ی خو یان له جیهاندا به گهره دانه نا له و ولامی بچووکه کاندنا نه لین: به راستی ئیمه هه موومان له ناو ناگری دۆزه خداین، هیچ لایه کمان سزای نهوی ترمان هه لناگرن، به راستی خوا فهرمانی خوی له نیوان بهنده کانی خویا داوه و، فهرمانی خوا ناگورپی، بی باوه رانی خسته وه نه ناو ناگر، باوه ردارانی خسته وه نه ناو په ده هشت.

﴿ وَقَالَ الَّذِينَ فِي النَّارِ لِخَزَنَةِ جَهَنَّمَ ادْعُوا رَبَّكُمْ يُخَفِّفْ عَنَّا يَوْمًا مِّنَ الْعَذَابِ ﴾ وه کهسانیکی نهوتو له ناو ناگردان به پاسه وانانی دۆزه خ نه لین: ئیوه داوا بکدن له پهروه ردگاری خوتان رۆژی سزای ناگر سوک بکا له سه ر ئیمه.

﴿ قَالُوا أَوَلَمْ نَكُ تَأْتِيكُمْ رُسُلُكُمْ بِالْبَيِّنَاتِ قَالُوا بَلَىٰ ﴾ پاسه وانانی دۆزه خ نه لین: ئایا پیغه مه ره کانتان نه هاتبوون بۆلای ئیوه به چهن دین به لگهی ناشکرا له سه ر راستی داواکانیان. بی باوه ران نه لین: به لی. هاتوون بۆلای ئیمه و، راستی ئهم رۆژه یان به ئیمه راگه یاندووه. ئیمه به درۆمان خسته وه.

﴿ قَالُوا فَادْعُوا وَمَا دُعَاءُ الْكَافِرِينَ إِلَّا فِي ضَلَالٍ ﴾ پاسه وانانی دۆزه خ نه لین: دواپی ئیوه خوتان بۆ خوتان بیاری نه وه بۆ سوک کردنی نه ندازه ی رۆژی سزا، ئیمه ده ستوورمان بی نه دراوه بۆ ئیوه بیاری نه وه، هه رچۆنی بی پارانه وه ی بی باوه ران له پوچی و بی سودی دان و له ناو گو مرایی دایه، ئیوه باوه رتان نه هیناوه و، پارانه وه تان لی وه رناگیرئ. خوا ی مه زن نه فهرموی:

﴿ إِنَّا لَنَنْصُرُ رُسُلَنَا وَالَّذِينَ آمَنُوا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَيَوْمَ يَقُومُ الْأَشْهَادُ ﴾ به راستی ئیمه یاری ده ی پیغه مه ره کانی خۆمان و، کهسانیکی نهوتو نه دین باوه ردارن له ژبانی جیهان و له رۆژی دوا ییدا، نهو رۆژه ی فریشته کان و زانایان و نه ندامه کانیا ن شایه تی نه دهن له سه ر تاوانباران که فهرمانی خوا یان پی راگه یه نه راوه و، شایه تیش نه دهن باوه رداران و ولامی پیغه مه ره کانیا ن داوه ته وه، بی باوه ران به درۆیان خسته وه.

﴿ يَوْمَ لَا يَنْفَعُ الظَّالِمِينَ مَعَذِرَتُهُمْ وَلَهُمُ اللَّعْنَةُ وَلَهُمْ سُوءُ الدَّارِ ﴾ ﴿ ١٠٠ ﴾
بیانوهیئانهوی سته مکاران هیچ سودی بهوان ناگهیدنی و بو نهوان هدیه دور بن له میهره بانی و بهزه بی خواو، بوشیانه جیگهی خراب که بریتیه له دوزه خ، ئیتر نهو روزه به پدشیمان بو ونه وهیان بی سووده.

﴿ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْهُدَى وَأَزَلْنَا بِبَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ ﴾ ﴿ ١٠١ ﴾
یاریدانی پیغمهران و باوهردانی کرد نامازهیش نه کا بولای موسا و باوردارانی بهنوئیسرایلی و نهفدموی: ئیمه ههمو کاتی شارهزایی یاسای ئایینمان بهخشی به موسا و، ئیمه له دوی موسا نامهیه کمان کرد به میرات بو بهنوئیسوئیلان نهو نامهیدیش تهوراته.

﴿ هُدًى وَذِكْرَى لِلْأُولَى الْأَلْبَابِ ﴾ ﴿ ١٠٢ ﴾
له بدر نهوی شارهزایی ناموزگار کهر بی بو بهنوئیسرایلی و فیری یاسا و دهستوری خویان بکا.

﴿ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَاسْتَغْفِرْ لِذَنْبِكَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ بِالْعَشِيِّ وَالْإِبْكَارِ ﴾ ﴿ ١٠٣ ﴾
ئارام بگره له سدر نازاری بت پهستانی قورهیش. بهلئینی خوا راسته داوینیه تی به تو، بیگومان خوا تو سدر نه خا به سدر دوژمنانی خوتا و، تو داوای لی خوشبوون بکه له خوا بو گونا نه کانت و، تو بهرده و امبه له سدر پاکیتی و سوپاس بو پهروهردگاری خوت ئیوارانو به یانیان و ههمو کاتی دوری بخهروه له کاری ناشایسته.

بو زانین: بهراوردی له نیوان جوه کانی سدرده می موسا و له نیوان جوه کان ئیستادا و، بهراوردی له نیوان تهوراتی نیراوه بولای موسا و له نیوان تهوراتی ئیستا تهملودی جوه کانی ئهم سدرده مه، بیگومان تهورات و جوه کانی موسا لایان و ابوه تهورات نامه ی خوا به و، جیاوازی له نیوان ناده میزادا نیه به جگهی له خواترسان. بهلام تهورات تهملودی جوه کانی ئیستا نه لئین: جوه کان هه لبرارده و گه لی خوان و، جگهی نهوان خوا بو ئهمانی دروست کردوه و زور شتی تری نارهوا. هدر وه ها مانای ووشه ی ئیسرایل لای موسلمانان به زمانی عیبری یانی به نده ی خوا، لای جوه کانی ئیستا یانی زوران له گه ل خوادا نه گری. بهلگهیش (سفر التکوین)^۲ نه سحاحی (۳۲) نایه تی (۲۸) نه لی: (یسراییل ۹) بهمانا (یصارعُ الله) زوران نه گری له گه ل خوادا، تهماشای تهفسیری (الکاشف) بکه بهرگی (۶) لاپه ره (۴۶۰).

إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ
اللَّهِ يَخْتَرِ سُلْطَانٍ أَتَتْهُمْ إِنْ فِي صُدُورِهِمْ إِلَّا كِبْرٌ
مَّا هُمْ بِبَلِيغِيهِ فَاَسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّكَ هُوَ السَّمِيعُ
الْبَصِيرُ ﴿ ٥٦ ﴾ لَخَلْقُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ

خَلَقَ النَّاسَ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٥٧﴾
وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا
الصَّالِحَاتِ وَلَا الْمُسِيءُ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾
إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ
لَا يُؤْمِنُونَ ﴿٥٩﴾ وَقَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ
إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ
دَاخِرِينَ ﴿٦٠﴾ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا
فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ
وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴿٦١﴾ ذَلِكَ كُمُ
اللَّهُ رَبُّكُمْ خَلِيقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَاتَّقُوا اللَّهَ
كَذَلِكَ يُؤْفِكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴿٦٢﴾
﴿٦٣﴾

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ بِغَيْرِ سُلْطَانٍ أَتَاهُمْ ﴾ بهراستی که سانیکی نه و تو
گفتوگوی نایه جی نه کدن له باره ی نایه ته کانی نامدی خوداوه، بهی نه وهی به لگه هاتی بولایان
بتوانن نایه ته کانی قورئان پوچ بکنه وه.

﴿ لَخَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ أَكْبَرُ مِنْ خَلْقِ النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ بهراستی
دروست کردنی ناسمانه کان و زهوی گرانزه له دروستکردنی ناده میزاد و، به لام زورترینی
ناده میزاد نازان، باشتی زور گه وره بی ناسانه لای خودا، هه مو شتیکی له بونه وهران له نه بونه وه
هیئاوتیه بوونه وه، بهی نه وهی وینه یان بوئی. توانای خوا نایه ته ژماره هتا زانستی به ره و پیشتر
بروا، ناوه زوکی قورئان زورتر به ره نه سینتی له میشکی مرؤفدا له لایه ن ریژ و نرخه وه. بو غوونه:
زانایانی پیشوو ووتویانه: ناده میزاد سه رسور هینه رترینی بونه وهرانه له سه ره و له خواره وه.
وتویانه زهوی مهرکه زی بونه وهرانه. به لام پاشان نه قلی نه لکرتونی ئامیری تری زانستی هاته
کایه وه ده ریان خست بهراستی نه ناده میزاد سه رسور هینه رترینی بونه وهرانه وه نه زهوی چه قی

بونه وهرانه. چونکه له بونه وهراندا مه لاین مه لاین پشتوتنه ی ناسمانی هیده (المجرات) که به کوردی پیی نهوتریت (کاکیشان) له ههریه که له و پشتوتنه دا مه لاین مه لاین نه ستیره یان تیدایه. له ههریه که له و نه ستیرانه مه لاین مه لاین بونه وهریان تیدایه، خودا نه بیی کهس ژماره یان نازانی. راژه ی زهوی بهرامهر بونه وهرانه وهک راژه ی میرولیهک بهرامهر زهوی، بگره بچووک تریشه. به لام ناده میزاد بهرانهر به و بونه وهرانه نیمه بیانزاین سه رسور هینه ترینی هه مویانه له لایه ن زانست و هوش و ههسته وه.

﴿ وَمَا يَسْتَوِي الْأَعْمَىٰ وَالْبَصِيرُ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَلَا الْكُفَّارُ قَلِيلًا مَّا تَذَكَّرُونَ ﴾ وه کهسیکی نهوتو کویر بی و ناسمانه کان و زهوی و بونه وهرانی نه بیینی و، کهسی چاوی به بونه وهران بکهوی وهک یهک نین و، ههروه ها کهسانیکی نهوتو باوهریان هینابی و کرده وه چاکه کانی کردیی و کهسانی خراپه یان کردیی یه کسان نین لای ناده میزادی خواوه نهقلیی، ناموزگاری وهرگرتن و گرنگی دان به توانای خودا زور کهمه لای نیوه.

﴿ إِنَّ السَّاعَةَ لَآتِيَةٌ لَا رَيْبَ فِيهَا وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يُؤْمِنُونَ ﴾ بهراستی نه و کاته ناده میزاد پرسیاری کاره کانیان لی نه کروی دیت، گومان له هاتیا نیه و، به لام زورترینی ناده میزاد باوهره به هاتی نه و کاته ناکهن.

﴿ وَقَالَ رَبُّكُمُ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ ﴾ وه پهروه ردگاری نیوه نه فهرموی نیوه به نیازی پاکه وه من په رستن و، داوای لیپوردن لی بکهک وولامتان نه ده مه وه. بهراستی کهسانیکی نهوتو خویان به گه وره دانه نین له بو په رستن من، نه چنه ناو دوزه به بیی نرخی و دامای.

﴿ اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَالنَّهَارَ مُبْصِرًا ﴾ خوا کهسیکی نهوتویه شهوی دروست کرده بو سودی نیوه، بو نه وهی نیوه پشوبدهن و ماندوی رۆژتان نه مینیی و له شه ودا نارام بگرن و، رۆژی دروست کرده بۆتان روناکی په خش بکا بۆتان و بگه رپن به دوا ی پهیدا کردنی هوی ژبانتانا و توشی نازار نه بن.

﴿ إِنَّ اللَّهَ لَذُو فَضْلٍ عَلَى النَّاسِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ ﴾ بهراستی خوا خواوه نی چاکه ی زوره به سه ر ناده میزاده وه و، به لام زورترینی ناده میزاد سویاسی چاکه کانی خوا ناکهن.

﴿ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمُ خَالِقُ كُلِّ شَيْءٍ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَآئِنِّي تُؤفَكُونَ ﴾ نه و خوا به شه و رۆژی دروست کرده نه و خودایه دروست کهری هه موو شتیکه، هیچ خوا به نیه شایانی په رستن جگه له و دوا یی نیوه چۆن لادراون له په رستن من بۆلای جگه ی من.

﴿ كَذَلِكَ يُؤفَكُ الَّذِينَ كَانُوا بِآيَاتِ اللَّهِ يَجْحَدُونَ ﴾ هه ر به وینه ی وهر گپرا نه وهی نیوه، لادراون له په رستن خوا کهسانیکی نهوتو باوهریان به به لگه ناشکرا و پهک خه ره کانی نیمه ناهین و به درویان نه خه نه وه.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ
 بِنَاءً وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ
 الطَّيِّبَاتِ ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ
 الْعَالَمِينَ ﴿٦٤﴾ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ
 مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٥﴾ قُلْ
 إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أَعْبُدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِي
 الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٦٦﴾
 هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ تُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ
 يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَکُونُوا
 شُيُوخًا وَمِنْكُمْ مَنْ يُوَفِّي مِنْ قَبْلُ وَلِنَبْلُغُوا أَجَلًا مُسَمًّى
 وَلَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿٦٧﴾ هُوَ الَّذِي يُحْيِي وَيُمِيتُ فَإِذَا
 قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴿٦٨﴾

﴿اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ قَرَارًا وَالسَّمَاءَ بِنَاءً﴾ خدا که سیکی نهوتزیه زهوی دروست
 کردوه بز سودی نیوه به جورى نیوه له سهری دانیشن بهی نازار و، ناسمانی دروستکردوه
 به جورى یارمهتی نیوه بدا بز پیداکردنی هوى زیان و گوزهرانتان و، وهك گومهزى وایه
 به سهرتانه وه.

﴿وَصَوَّرَكُمْ فَأَحْسَنَ صُورَكُمْ وَرَزَقَكُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ﴾ وه خودا نیوهی ئاده میزادی
 دروستکردوه به شیرین شیوه به بالایه کی ریک و پیک و به چهند نهندامی له نیوان خویانا شیواى
 یه کزى بن له مندلانی دایکتانا، دواى خوا نیوهی دروستکردوه به شیرینترین شیوهیه بز
 نیوه، به جورى نیوه بتوان نهو شتهی له ناسمان و زهویدان به کاریان بهین بز پیوستی خوتان و،
 خودا به خشپویه به نیوه پاکترین و خوشترین خوارده منی، چاکزه له وهی داویه به جگهی نیوه.
 ﴿ذَٰلِكُمْ اللَّهُ رَبُّكُمْ فَتَبَارَكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ نهو که سهی نهو ههموه شتانهی کردوه،
 خوایه که پهروه ردگاری نیوهیه دروست نییه که سهی تر بکری به خوا، دواى نیوه نهو خودایه
 پاکه له ههموه شتیکی ناشیسته پهروه ردگاری ههموه بوونه وهرانه.

تهفسیری زمناکزیی

﴿ هُوَ الْحَيُّ لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ فَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ خدا که سیکی نهوتویه هدر زیندووبوه و نامری، هیچ خواهی نیه شایانی پهرستنیی جگه نهو، دواپی ئیوه هدر نهو خودایه بپهرستن، به نیازی پاکهوه، هدر بو خواهی سوپاس و ستایش بکهن، پدروهر دگاری همموو بونه وهرانه، هدرتنهها بولای نهو روبکهن.

﴿ قُلْ إِنِّي نُهَيْتُ أَنْ أُعْبَدَ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ لَمَّا جَاءَنِيَ الْبَيِّنَاتُ مِنْ رَبِّي وَأُمِرْتُ أَنْ أُسْلِمَ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ ﴾ تو بلئی: به بت پهرستانی قورهیش که داوات لی نهکهن واز له نایینی نیسلام بهیئتی: به راستی قدهغه کراوه له من که پهرستم نهو شتانهی نهوتو ئیوه نهیان پهرستن له جگهی خودا له کاتیکهوه هاتوه بولای من چهندین بهلگهی ناشکرا و راست له لایهن پدروهرده کهری خزمهوه و، فرمان به من دراوه که مل که چ م بو پدروهرده کهری همموو بونه وهران.

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَكُمْ مِنْ نُرَابٍ ثُمَّ مِنْ نُطْفَةٍ ثُمَّ مِنْ عَلَقَةٍ ثُمَّ يُخْرِجُكُمْ طِفْلًا ثُمَّ لِتَبْلُغُوا أَشَدَّكُمْ ثُمَّ لِيَكَوُنُوا شُيُوخًا ﴾ خدا که سیکی نهوتویه ئیوهی دروست کردوه له خاک بو یه کهم جار و یه کهم کس، له پاشان لهتو و ناوی له لایهن باوکتانهوه نهوژیتسه ناومندالانی دایکتانهوه، له پاشان له خویتیکی خدست، له پاشان ئیوه به مندالی له مندالدانی دایکتان نهتان هیئته دهرهوه، له پاشان ئیوه نههیلتیهوه لهبهر نهوهی ئیوه بگهن بههیز و توانای خوتان، له پاشان لهبهر نهوهی ئیوه پیرین.

﴿ وَمِنْكُمْ مَنْ يُتَوَفَّى مِنْ قَبْلٍ وَلِتَبْلُغُوا أَجَلًا مُّسَمًّى وَلَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴾ وه هه ندیک له ئیوه کهسیکه نهمری بهرلهوهی پیری، خوی مدزن نهو کارانه نهکا ههتا کاتی ئیوه نهگهن به کاتیکی کورتایی بی هاتی ته مهنی دیاری کراوتان و، بو نهوهی ئیوه بیر بکهنهوه له دروستکهری خوتان و له مردنتان ته می خوار بن.

﴿ هُوَ الَّذِي يُخَيِّ وَيُمِيتُ فَإِذَا قَضَىٰ أَمْرًا فَإِنَّمَا يَقُولُ لَهُ كُنْ فَيَكُونُ ﴾ خدا که سیکی نهوتویه بونه وهرانی زیندو کردوه نهوه یه کهم جار له نه بونهوه و نهیان مرینی. دوا کورتایی ته منیان، دواپی به راستی خودا بیهوی شتی دروست بکا، نه فهرموی به، دواپی کتوپر نهو شته نه بی.

الَّذِينَ كَفَرُوا إِلَى الَّذِينَ آمَنُوا
يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِ اللَّهِ أَنْ يَصْرِفُونَ ﴿٦٦﴾ الَّذِينَ كَذَبُوا
بِالْكِتَابِ وَمِمَّا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلَنَا فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ
﴿٧٠﴾ إِذْ الْأَعْتَلُ فِي أَعْنَاقِهِمُ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُونَ ﴿٧١﴾
فِي الْحَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُونَ ﴿٧٢﴾ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ أَيْنَ

مَا كُنتُمْ تَشْرِكُونَ ﴿٧٣﴾ مِنْ دُونِ اللَّهِ قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمَّ
 تَكُنْ نَدْعُوا مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ ﴿٧٤﴾
 ذَٰلِكُمْ بِمَا كُنتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنتُمْ
 تَمْرَحُونَ ﴿٧٥﴾ ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ
 مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ ﴿٧٦﴾ فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَآمَّا
 ثُرَيْيَكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ تَوَفِّيَتَكَ فَإِلَيْنَا يَرْجِعُونَ ﴿٧٧﴾
 وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ
 وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ
 بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ فُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ
 هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ ﴿٧٨﴾

﴿ اَلَمْ تَرَ اِلَى الَّذِيْنَ يُخَادِلُوْنَ فِيْ آيَاتِ اللّٰهِ اَتٰى يُّضْرَفُوْنَ ﴾ نایا تو نه ترا و نه توه به بؤلای
 که سانیکی نه وتو گفتوگوئی نابه جی نه کهن بؤ پوج کردنه وهی نیشانه ناشکر اکانی قورنانی خودا
 چؤن وهر گپراون له پهرستی خواوه بؤلای بت پهرستی.

﴿ الَّذِيْنَ كَذَّبُوا بِالْكِتَابِ وَبِمَا أَرْسَلْنَا بِهِ رُسُلُنَا فَمُوفٍ يُعْلَمُونَ ﴾ که سانیکی نه وتون به درویان
 خسته توه نامه ی خودا که قورنانه و، به درویان خسته توه شتی ئیمه پیغه مده کانی خوماغان
 بهو شته وه ناردو بؤلای ناده میزاد که پهرستی خواوه به ته نها، دواپی نهو بی باوه رانه نه زانن به
 پوچی شتی له سهری بوون.

﴿ اِذِ الْاَغْطَالُ فِيْ اَعْنَاقِهِمْ وَالسَّلَاسِلُ يُسْحَبُوْنَ فِي الْهَمِيمِ ثُمَّ فِي النَّارِ يُسْجَرُوْنَ ﴾ کاتی
 ملوانکه ناسن و چهند زری تر نه کرته ملیان، رانه کیشرین به ناوی دؤزه خدا. له پاشان له ناو
 ناگرا نه سوتینرین.

﴿ ثُمَّ قِيلَ لَهُمْ اَيْنَ مَا كُنتُمْ تُشْرِكُونَ مِنْ دُونِ اللّٰهِ ﴾ له پاشان نه بیژری بهو که سانه له لایه
 پاسه وانه کانی دؤزه خه وه: له چ جیگه یه کن شتی ئیره نه تان کرد به هاوبهش بؤ خودا له
 پهرستندا له جگه ی خودا، بهو نومیده ی له کاتی ته نگانه دا بگاته فریایان، بؤ هاواریان لی ناکه ن؟

﴿قَالُوا ضَلُّوا عَنَّا بَلْ لَمْ نَكُنْ نَدْعُو مِنْ قَبْلُ شَيْئًا كَذَلِكَ يُضِلُّ اللَّهُ الْكَافِرِينَ﴾ دانیشترانی دۆزهخ نه لَین: نه وهی ئیمه نه مان کرد به هاویهش بۆ خوا له ئیمه و ونون و نایان بینین و به لکو بۆ ئیمه دهر کهوت. شتیگمان نه بهرستوه له جیهاندا شایستهی بهرستق بویی، هدر بهو جوړهوی خودا کانیان لی و ونوون ههروایش خودا ریگه راست له بی باوه ران وون نه کا له پۆزی دووایی دا.

﴿ذَلِكُمْ بِمَا كُنْتُمْ تَفْرَحُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَمْرَحُونَ﴾ نهو سزایه توشی نهوان نه بی به وهی شتیگه وه بوه ئیوه بهو شته شادمان نه بون له جیهاندا و، گرنگیتان بی نه دا و ازتان له رابواردنی بهردهوامی دواپۆژ هیناوه به جوړیکی نارها و، بهو بۆ نهیه شهوه خو تانتان بهو شته وه هه لئه کیشا به نهو بهری شانازی و خو شیییه وه. نهو شانازی کردنه به سامان و پله و پاییهی جیهانه وه تاییدت نیه به بی باوه رانه وه و ئیمه ی باوهرداریش نه گرته وه، جیاوازیان نه وه به بی باوه ران به ناشکرا و نهیتی بی باوه رن و، ئیمه به ناشکرا باوهردارین. به لام هه لپه ی زۆریش نه کهین بۆ سامان.

﴿ادْخُلُوا أَبْوَابَ جَهَنَّمَ خَالِدِينَ فِيهَا فَبِئْسَ مَثْوًى الْمُتَكَبِّرِينَ﴾ به بی باوه ران نه بیژری له دواپۆژدا: ئیوه به چنه ناو دۆزهخ له هدر حدوت دهر گا کانیه وه بهردهوامن له ناو دۆزه خدا، دواپی دۆزهخ خراپترین جیگه یه که بۆ نهو بی باوه رانه خو یان به گهوره دائه نا له جیهاندا، پله و پاییه و سامانی خو یان به کار نه هینا بۆ چه و سانه وهی هه ژاران.

﴿فَاصْبِرْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَإِمَّا نُرَبِّكَ بَعْضَ الَّذِي نَعِدُهُمْ أَوْ نَتَوَفَّيْكَ فَإِلَيْنَا يَرْجِعُونَ﴾ دواپی تۆ ئارام بگره له سهر ئازاری بت بهرستانی قورپیش. به راستی به لیتی خوا بۆ تۆ راسته و یاریده دۆستانی خو ی نه دا و، تۆ له له دۆژمانی ئاین نه کاته وه، دواپی نیشانی تۆی بدهین هه ندی لهو سزایانه ئیمه به لیمان پیداه توشی بت بهرستانی بکهین له جیهاندا، وه ک کوشتیان و دیل کردنیان له جیهاندا، بهر له وهی تۆ بهری، نهو کاته به لیتی خو مانان به جی هیناوه و، یا نه گهر ئیمه تۆ بهرین بهر له وهی سزای نهوان بدهین له جیهاندا، دواپی بۆ لای ئیمه نه گیرینه وه له پاشه پۆژدا و سزای سهخت ترینیان توش نه بی.

﴿وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلًا مِنْ قَبْلِكَ مِنْهُمْ مَنْ قَصَصْنَا عَلَيْكَ وَمِنْهُمْ مَنْ لَمْ نَقْصُصْ عَلَيْكَ﴾ وه به راستی ئیمه ره وانه مان کردوه له پش تۆ چه ندین پیغه مهر، هه ندی لهو پیغه مهرانه که سیگه ئیمه باسی نهوان به سهرهاتی تاقمه کانیانمان به سهر ئیره دا خو ئنده ته وه و، لهو پیغه مهرانه ییش که سی وایان هه یه باسمان نه کردوون بۆ ئیوه و، نه مان خو ئنده وه به سهر تۆ دا له قورئاندا،

ئەوانەيان بۆمان باس کردویی وەك ئادەم. ئیدریس. نوح. هود. سالح. ئیبراھیم. لوت. ئیسماعیل. ئیسحاق. یەعقوب. یوسف. ئەیوب. شوعەیب. ھارون. یونس. داود. سولەیمان. زەکەریا. یەحیا. عیسا. موھەمد. درودی خویان لێن. ئەوانە ھەموویان بە گۆرەى باوهری ھەموو زانایان پێغەمەرى خودان. بۆ ئەمانەى دوای زانایان بېر بۆچونیان جیاوازه: ھەندیکیان لایان وایە پێغەمەران ھەندى تریان ئەلێن: پیاوچاکن، ناویان لە قورئاندا براوھ، وەك زولکيفل ئەلیھ سەع. لقومان. عوزەیر. ئیلیاسین.

زانایان ئەلێن: ژمارەى پێغەمەران (۱۲۴) ھەزار پێغەمەرن. ھەندى زانایان ئەلێن: (۸) ھەزارن. چوار ھەزاریان بە نوئیسرا ئیلین، چوار ھەزاریان لە جگە بە نوئیسرا ئیلین. عەلى كورى ئەبو تالیب ئەفەرموى: خودا پێغەمەرى لە رەش پێستان ناردوھ و باسى ئەفەرموھ لە قورئاندا. زانایان ناوى ھەندى كەسیان روون کردوھ تەوھ كە لە قورئاندا ناویان نەبراوھ، ئیتر پێغەمەربن با پیاوچاكانى خوابن، ھەوالەى زانیارى خواى مەزنە، وەك: خضر. یوشەع. حزقیل. شەموئیل. شەعیا. ئەرمیا. دانیال. شەمعون. جرجیس. شەمسون.

﴿وَمَا كَانَ لِرَسُولٍ أَنْ يَأْتِيَ بِآيَةٍ إِلَّا بِإِذْنِ اللَّهِ﴾ ھە شایانى ھیچ پێغەمەرى نەھ کاریكى پەك خەر و نیشانەى كى ئاشكرا بەیتى مەگەر بە دەستوورى خوا. نەك بە گۆرەى داخوای بى باوهران.

﴿فَإِذَا جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ قُضِيَ بِالْحَقِّ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْمُبْطِلُونَ﴾ دواى كاتى رۆژى دواى خوا، فەرمانى دادپەرورەى خۆى ئەدا لە نىوان ئادەمیزادا بە جۆرىكى دادپەرورەى، ئەو كاتە باوهرداران قازانج ئەكەن و بى باوهران توشى زیان ئەبن ئەو كەسانەى ئەوتۆ داواى كارى پەك خەریان ئەكرد لە پێغەمەر بە گالەتەوھ.

اللَّهُ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَنْعَامَ
لَتَرْكَبُوا مِنْهَا وَمِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٩﴾ وَلَكُمْ فِيهَا
مَنْفَعٌ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَيْهَا وَعَلَى
الْأَفْلاكِ تَحْمَلُونَ ﴿٨٠﴾ وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ
اللَّهِ تُنْكِرُونَ ﴿٨١﴾ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ
كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرُ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ
قُوَّةً وَأَثَارًا فِي الْأَرْضِ فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ

﴿٨٢﴾ فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ
 مِنَ الْعِلْمِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٨٣﴾ فَلَمَّا
 رَأَوْا بِاسْنَاءِ آلِؤَاءِ أَمْتًا بِاللَّهِ وَحْدَهُ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ
 مُشْرِكِينَ ﴿٨٤﴾ فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بِاسْنَاءِ سُنَّتِ
 اللَّهُ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴿٨٥﴾

﴿الله الذي جعل لكم الأنعام لتركبوا منها ومنها تأكلون﴾ خدا كه سيكي نه وتويه دروستي كرده بو سودي نيوه گيانداره چوارپيكان له بز و مهر و هوشتر و گا له بهر نه وهى نيوه سوارى هندنديكيان بين و، له هندنديكيان بخون شايستهى خواردنيى. بيگومان نهو چوار پيانه هديانه بو خواردن نه شين وهك بز و مهر و، هديانه بو سوارى و خواردن نه شين وهك هوشتر و رهشه و ولاخ. به تاييه تى ناوى نهو چوارشانه براوه؛ چونكه عهده به كان زورتر نهو چوارشانه يان به كار نه هيتا، نه گينا له جگهى نهو چوار شانه گياندارانى تر هدين بو سوار بوون و خواردن نه شين.

﴿وَلَكُمْ فِيهَا مَنَافِعُ وَلِتَبْلُغُوا عَلَيْهَا حَاجَةً فِي صُدُورِكُمْ وَعَلَى الْفُلْكِ تُحْمَلُونَ﴾ وه بو نيوه هديه لهو چوارپيانه دا سودى تر، وهك شير و پيست و خورى و موو و كورگ و، بو نه وهيش به سدر هندنديكيانه وه نيوه بگدن به مده به ستي له دلتانايه، وهك گراسته وهى خوتان و كهل و پهلتان له جيگه يه كه وه بو جيگه يه تر و، له سدر نهو چوارپيانه و له سدر كه شتى نيوه هه لته گيرين هه تا بگدن به مده به ستي خوتان به يى ماندوو بوون.

﴿وَيُرِيكُمْ آيَاتِهِ فَأَيَّ آيَاتِ اللَّهِ تُنْكِرُونَ﴾ وه خدا نيشان نه دا به نيوه چه ندين به لگه له سدر توانا و به كيتى خوى، دواى نيوه چ به لگه يه كتان هديه باوه نه هيتن؟ زور ناشكرايه هه موويان شايستهى نه وهن نيوه باوه ريان بين بهيتن.

﴿أَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ كَانُوا أَكْثَرَ مِنْهُمْ وَأَشَدَّ قُوَّةً وَآثَارًا فِي الْأَرْضِ﴾ نايا دواى بين باوه ريان قوره يش نه رويشتوون به ناو زهوى جيگه يه گهلانى پيشوو، دواى نهوان ته ماشا بگدن چون بوه كوتايى و نه نجامى كه سانيكي نه وتو له پيش نهوانده وه بوون، ژماره يان زورتر بوه له بين باوه ريان مه كه وه، زور به هيتر تر بوونبو نهوانه دان كرده وهى زهوى پاشماوهى كوشك و كارگه يه پيشه سازيان له زهوى دا له بين باوه ريان مه كه زورتر بوه، بو بير لهوان ناكه نه وه و باوه ريهيتن و ته مې خوار بين.

﴿ فَمَا أَغْنَىٰ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَكْسِبُونَ فَلَمَّا جَاءَهُمْ رَسُولُهُمْ بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِنْدَهُمْ مِنَ الْعِلْمِ ﴾ دوايي نهو شتهی کویان کردیوهوه لای نه دان له سزای خودا، دوايي کاتی چروبوو بولای نهوانه ی پشوو پیغمهره کانی ئیمه به چهند نیشانه و کاری پهك خدر وه شادمان بون بهو زانیاریه بی نرخه لایان بو، وای لیکردبون بلیین: زیندوونوه و پرسیار و سزا نیه.

﴿ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ ﴾ وه سزای خودا هاته خوارهوه بویان و، سزای نهو شتهی گالتهیان بی نه کرد له جیهاندا و، نهیان ووت قورئان چیروکی رابردووانه و، زیندووبوونوه و رۆزی دوايي درویه نهو لاولای لی گرتن و دهرچونیان بو نابیی.

﴿ فَلَمَّا رَأَوْا بُاسَنَا قَالُوا آمَنَّا بِاللَّهِ وَكَفَرْنَا بِمَا كُنَّا بِهِ مُشْرِكِينَ ﴾ دوايي کاتی بی باوه ران نهو سزا گرانهی ئیمه نه بینن که پیغمهر کانی ئیمه نهوانیان بهو سزایه نه ترسان له جیهاندا، بی باوه ران نهو کاته نه لیین: ئیمه باوه به خودا نه هیتین به تنهها و، باوه رمان بهو شته نیه ئیمه نه مان کرد به هاوبهش بو خودا له پرستندا.

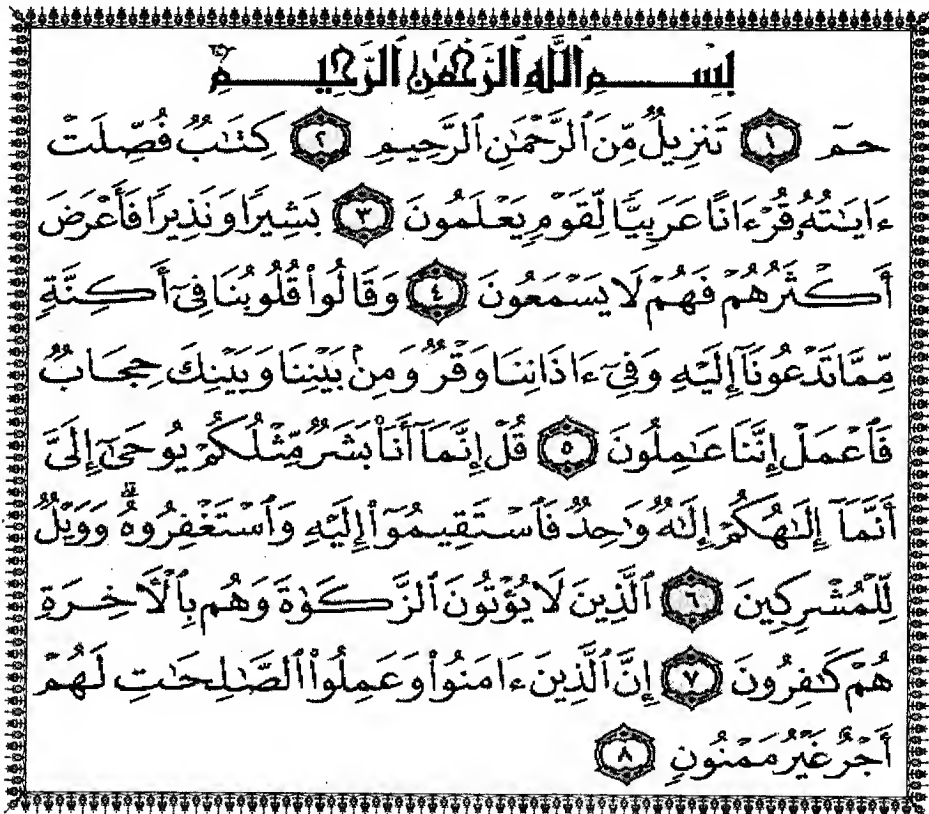
﴿ فَلَمْ يَكْ يَنْفَعُهُمْ إِيمَانُهُمْ لَمَّا رَأَوْا بُاسَنَا ﴾ دوايي باوه رهتانی بی باوه ران سود بهوان نابه خشی کاتی لهو رۆزه دا سزای سهختی ئیمه نه بینن و رزگاریان نابیی له سزای ئیمه.

﴿ سُنَّتَ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ فِي عِبَادِهِ وَخَسِرَ هُنَالِكَ الْكَافِرُونَ ﴾ رینگه یه کی نهوتوی خودایه ئیمه کردوومانه به یاسا و دهستور و، رابردوه له نیوان بنده کانی ئیمه دا که باوه رهتانی له کاتی هاته خوارهوه ی سزادا سودی نیه بو بی باوه ران و، لهو کاته دا هه موو بی باوه ران توشی زیان نه بن و بی نومیدن له میهره بانی خوا.....

به یاریدهی خوا کوتاییی پی هات

﴿سوره‌تی فوسیلته﴾ یا سه‌جده

له مه‌که هاتوته خواره‌وه. ژماره‌ی نایه‌ته کانی (۵۴) نایه‌تن.

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خوا به‌خشنده می‌ره‌بان

﴿حم﴾ مانای تھو بیتانه رابردوون له سورته‌تی تھلبه‌قهره و سورته‌ته کانی ترده به دریزی.
﴿تَنْزِيلٌ مِّنَ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ كِتَابٌ فُصِّلَتْ آيَاتُهُ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِّقَوْمٍ يَعْلَمُونَ﴾ تھم قورئانه
نیراوتھ خواره‌وه له لایهن خودای به‌خشنده‌ی می‌ره‌بان، نامه‌یه‌که نایه‌ته کانی ماناو مده‌ستیان
رون کراوتھ‌وه، قورئانیکه به زمانی عده‌بی هاتوته خواره‌وه بۆ تاقمیی مانا و ناوهرۆکه‌که‌ی
بزائن، چونکه زمانی خو‌یانه. ییگومان هه‌موو پیغمه‌ری به زمانی نه‌ته‌وه‌که‌ی خو‌ی نامه بۆ
نیراوه، وینه‌ی ئیبراهیم که‌نامه‌که‌ی به زمانی نه‌ته‌وه‌که‌ی بوه. ته‌ورات بۆ موسا و ئینجیل بۆ

ته‌فسیری زمانا‌ویی

عیسابە زمانی ئەتەوه کانیان بوە، پیغمهەری ئیسلام بە زمانی عەرەبی نامە ی بۆلای قەیسەر و کیسرا و سەرۆک و پاشکانی نویسە و بانگی کردوون بۆلای ئایینی پەرۆزی ئیسلام.

﴿ بَشِيرًا وَلَذِيرًا فَأَعْرَضَ أَكْثَرُهُمْ فَهُمْ لَا يَسْمَعُونَ ﴾ ئەو قورئانە مژدە ئەدا بە باوەرپاران بە بەهەشت و، بێ باوەران ئەترستی لە دۆزەخ، دوا یی زۆرتر لەو تاقمە ی زمانیان عەرەبیە و رو لەو قورئانە وەر ئەگێرن، دوا یی ئەو قورئانە نایین بە جۆری سودی لی وەر بگرن.

﴿ وَقَالُوا قُلُوبُنَا فِي أَكِنَّةٍ مِّمَّا تَدْعُونَا إِلَيْهِ وَفِي آذَانِنَا وَقْرٌ ﴾ وە بت پەرستان ووتیان: ئێمە دلمان لەناو چەندین پەردەدا یە، ئەو داوا یە ی تۆ بۆلای باوەر بە یە کیتی خوا ناچیتە ناو دلمانەوه و، لە گوێی مانا کەرپە هە یە گفتوگۆ ی تۆ نایسین.

﴿ وَمِن بَيْنِنَا وَبَيْنِكَ حِجَابٌ فَاعْمَلْ إِنَّا نَحْمِلُونَ ﴾ وە لە نێوان ئێمە و لە نێوان تۆدا یە پەردە یە هە یە، نایە لی داواکاری تۆ بە چیتە ناو دلمان و، وەری بگرن، دوا یی کاری خۆت بکە بە جۆری بەرژە وەندی ئایینی خۆتی تێدا یی. بەراستی ئێمە کاری خۆمان ئەکەین و هەول ئەدەین بۆ پوچ کردنەوه ی ئایینی تۆ و، بەردەوام ئەین لەسەر پیر و باوەری خۆمان.

﴿ قُلْ إِنَّمَا آنا بَشَرٌ مِّثْلُكُمْ يُوحَى إِلَيَّ أَنَّمَا إِلَهُكُمُ إِلَهٌ وَاحِدٌ ﴾ تۆ بلی: بەراستی من ئادەمیزاد یکم و ئە ی تۆه سروشم بۆ ئەنێری لە لایەن خوداوه کە بەراستی خودا ی ئێوه خودا یە کێ تەنها یە و هاو بەشی نیه لە بەرستاندا و، جگە ی ئەو شایستە ی پەرستان نیه.

﴿ فَاسْتَقِيمُوا إِلَيْهِ وَاسْتَغْفِرُوهُ وَوَيْلٌ لِلْمُشْرِكِينَ الَّذِينَ لَا يُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَ ﴾ دوا یی ئێوه رو بکەن بۆلای پەرستی ئەو خودا یە بە تەنها و باوەری بێ بەیتن و داوا ی لی خوشبو نی گونا هە کانتان یان لی بکەن دوا ی ئەوه ی باوەر تان هیتا و، سزای سەخت بۆ ئەو بت پەرستانە ی ئەو تۆ یە زە کاتی دارا یی خۆیان نادەن بە هەزاران و، ئەوان ئەو کەسانەن باوەرپان بەرۆزی دوا یی نیه.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ لَهُمْ أَجْرٌ غَيْرُ مَمْنُونٍ ﴾ بەراستی کەسان یکی ئەوتۆ باوەرپان هیتاوه و کردەوه چاکە کان یان کردەوه، بۆ ئەوان هە یە پاداشتیکی نەبراوه و بێ کۆتا یی؛ چونکە ئەوان شایستە ی رێژن.

قُلْ أَتَيْتُكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ
الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَندَادًا ذَلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ ﴿١﴾
وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيَ مِنْ فَوْقِهَا وَبَرَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَامًا فِي
أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِلنَّاسِ لِيَلِينَ ﴿٢﴾ ثُمَّ أَسْتَوَى إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ

فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ ﴿١١﴾
 فَقَضَيْنَهُنَّ سَبْعَ مَمَوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا
 وَزَيَّنَّا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصْنُوعٍ وَحَفِظْنَا ذَٰلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ
 الْعَلِيمِ ﴿١٢﴾

﴿قُلْ ائْتِكُمْ لَتَكْفُرُونَ بِالَّذِي خَلَقَ الْأَرْضَ فِي يَوْمَيْنِ﴾ تۆ بلى: من سهرم سور ئهمىن ئايا كه به راستى ئيوه چۆن باهر نايهرن به خودايه كى ئهوتو ئه زهوى به ئيوه يه سهر ئيهوه ئهزىن دروستى كرده به دوو جار، به وينه دوو رۆزى ئيوه؛ چونكه له كاته دا نه رۆژبوه نه جيگه و شوين و، ههر ته نها خودا بوه، خوايه كه ههمو بونه وهران به لگهن له سهر تواناي ئهو.
 شيوهى فهرمودهى قورئان جياوازه له گهل جگهى قورئان، كاتى وا ئه بى قورئان ئاماژه ئه كا بۆلاى شتى وهك زانايان باسى ناكابه ههمو ريگه وه به دريژى مه به سى ئه و ئاماژه ئه زانرى، وهك ئيبنوعباس ئه لى: ﴿لَا تُفْسِرُوا الْقُرْآنَ الزَّمَانُ يُفْسِرُهُ﴾ ئيو ماناي قورئان مه كهن، ماناي قورئان كات ئه يكا. به راستى پيش كه وتنى زانبارى نه ئيه كه كان قورئان روون ئه كه نه وه.
 ﴿وَتَجْعَلُونَ لَهُ أَنْدَادًا ذَٰلِكَ رَبُّ الْعَالَمِينَ﴾ وه ئايا ئيوه چۆن هاوبهش بۆ خوا دائه ئين له په رستندا، له كاتى كا دروست كه رى ئه و زهويه شايس ته يه په رستنى بۆ بكري، ئه و خودايه به و جوړه بى په روه ردگارى ههمو بونه وهرانه.

﴿وَجَعَلَ فِيهَا رَوَاسِيًا مِنْ فَوْقِهَا﴾ و خودا دروستى كرده له سهر زهوى چه ند كيوى نه جولاو، ئه به هوى ئه وه زهوى نه جولى و، ئيوه ژيانان لى تال بى.
 ﴿وَبَارَكَ فِيهَا وَقَدَّرَ فِيهَا أَقْوَانَهَا فِي أَرْبَعَةِ أَيَّامٍ سَوَاءً لِّلْمَسَائِلِينَ﴾ وه خودا پست و به ره مى زۆرى داناه له ناو زهوى دا له نه وتو زىرو زىرو و قىرو وهك و شتى تر بۆ ژيان و گوزهرانى ئيوه، خودا ديارى كرده له ناو زهوى دا خواره مه نى و هوى ژيانى دانىشتوانى روى زهوى به جوړى كى شايس ته و يگونجى بۆ په ريه پندانى ئيوه به ئه ندازه ي چروپريتان له سهر زهوى له ههمو كات و له ههمو جيگه يه له برنج و گه نم و جو و دانده و ئله ي تر و كه ره سه ي خانوو ههمو شتى له ماوه ي چوار جاردا، ئه و پست و خواره مه نى زهويه، يه كسانه بۆ ههمو گيانداران، به تايه ته ي بۆ ره گه زى نيه، بۆ ههمو گياندارى كه داواى بكهن و پيوستيان بى هه بى، بۆ هيج كه سى نيه ريگه بكري له كه سيكى تر له و خواره مه نى يانه ي زهوى، ههمو كه سى بۆ هه يه به جوړى كى ره واه به كارى به ئنى. ئه گهر گياندارى به شى نه بى و برسى بى، ئه وه به هوى سسته مى تاوانبارانى خاوه ن هيز و ده ستيان گرتوه به سهر به شى ئه و گياندارانه دا. بى گومان خودا به چاكى زهوى بۆ مروف ساخته هيناوه ئه گهر خويان له خويانى تيك نه دهن و، دادپه روه رى پيشىل نه كهن.

هەندئێ لە زانیان ئەلێن: دوو پۆژەیی پیشوو بەشیکن لەم چوار پۆژە دوایی. یانی خودا زەوی و خوار دەمەنی ناو زەوی دروست کردووە هەموویان لە چوار جاردا. خودا زانێتەرە لە هەموو کەسێ. لەو ئایەتەوه پۆمان روون دەبێتەوه کە خۆی مەزن لە هەموو کاتیک بە گوێزەری ئەندازەیی ژمارەیی گیانداران پیت و بەر هەم دروست ئەکا بۆیان لەناو زەوی دا، خودا هەر گیاندارێ دروست بکا هۆی ژیانی لە زەوی دا بۆ دائەنی، ئەگەر کەسێ باوەری وایی کە خۆی گەورە گیاندارێ دروست ئەکا بەبێ ئەوهی هۆی ژیانی بۆ ئامادە بکا، ئەو کەسە بەبێ باوەر دائەنێ. خۆی مەزن دورە لەوهی گیاندارێ دروست بکا بەبێ ئەوهی خوار دەمەنی بۆ دائەنی لە زەوی دا.

بۆ زانین: ئەم باسانەیی خوارەوه زانای بەناوبانگ موحەمەد جەواد موعنیە لە تەفسیر ئەلکاشفیدا باسکردووە، بەچاکی ئەزاهام لێرەدا باسی بکەم، ئەفەرموی ئە بەرگی (٦) لاپەرە (٤٧٩): هۆی گرانی و برستی گیانداران ئەمانەن:

١- پەرەسەندنی دانیشتووانی سەر زەمین و زۆربوونیان پۆژانە بەهۆی پەیدا بوونی منالەوه و، پێکەگرتن لە دانیشتووان بۆ پەیدا کردنی هۆی ژیانیان، بەهۆی سازدانی جەنگە وه لەلایەن تاوانبارانەوه.

٢- وهك ئەزانین هەندئێ لە پۆژیمە خوێن مژەکان دەست ئەگرن بەسەر بەر هەمی زەوی دا و، هەندئێ جاریش بەر هەمی کشت و کال و دەستکەوتی زەوی ئەسوتیێ یا فەری ئەدەنە ناو زەریاکان، یا دەرمانی ژەهراوی ئەریژن بەسەر کشت و کال دا لە هەندئێ جیگەدا، هەر لەبەر ئەوهی نرخێ بەر هەمی خۆیان بەرز بێتەوه و گرانی پەیدا بێ و سامانیان زۆر بێ و جگەیی خۆیان بکەن بە کۆیلەیی خۆیان. بۆ چارەسەر کردنی ئەمانی گرانی و برستی هەندئێ کەس ئەم بۆچونانیان هەیه کە تاوانیشە.

١- هەلگیرساندنی جەنگ بۆ کوشتنی ئادەمیزادانی بێ تاوان و کەمبەونەوهیان بە مەلایین کەس، ئەو بۆچوونە زۆر ناپه‌وایه و، بیروپرای ئەو کەسانەیه خاوهنی چەکی سەربازین، ئەیانەوێ بیانفرۆشن و پیتی زەوی بشارنەوه، لەسەر ئەمانی گیانی زۆری هەژاران، ئەو تاوانە گەورەیه دژی یاسای ئاسمان و یاسای دەست کرد و دژی مەروفایه‌تی‌یه.

٢- بەبەلاو کردنەوهی نه‌خۆشی کوشندە لەسەر زەوی کە بێتە هۆی قە‌ڵاچۆکردنی ژمارەیه‌کی زۆر لە ئادەمیزادی بێ‌دارایی و کەم دەرامەت کە نەتوانن دەرمان بکەن و خۆیان رزگار بکەن لەو نه‌خۆشی‌یه، ئەم بۆچونەیش تاوانی زۆر گەورەیه و قە‌ده‌غیه و ڕاستەوخۆ کوشتنی دانیشتووانی هەژارە.

٣- دیاریکردنی زاوێ و، نه‌خشە‌دانان بۆ زۆرنە‌بوونی منال، بەهۆی لە‌باربردنی منالان لە منال‌دانی دایکینا، بۆ روونکردنە‌وهی ئەم بە‌شە‌یان پێ‌ویستمان بە‌شی کردنە‌وهی ج‌و‌ری لە‌بارچوونی منال بەم ج‌و‌رانە‌ی خوارە‌وه هەیه.

أ- لە‌باربردنی منال ئە‌گەر نه‌گە‌یشتیێ به‌و کاتە‌ی گیان ئە‌ک‌ری بە‌بە‌ریا هەر‌چه‌ندە دروستە و چاک وایه نه‌ک‌ری. ئە‌گەر گیان ک‌را بە‌بە‌ریا قە‌ده‌غیه، چونکە ئامادە‌یه بێی بە ئادە‌میزاد،

تەفسیری زمناکۆیی

ماوه كېشې (۴۲) روزه. بهلام (عزل) كه فرېداني ناوې پياوه بۆ دهره وې منالدان يا به وې
توره كه و نه پېلن پرژېته ناو منالدان، هدر چنده قده غه نيه. بهلام بې نرخی ژني تېدايه.

ب- ﴿الاجهاض﴾ يانې فرېداني منال له منالنداندا به وې پزېشكه وې دروست نې به مه گهر
بۆ رزگار كړنې دايك و به كار هېتاني شتې تر بۆ نه وې له بنه رها منال بوون نه پېلې قده غه يه،
نه گهر بيانو هې بۆ نه و كار و دروسته، وهك رزگار كړنې ژيانې دايك، نه وېش بۆ ماوه يه. نهك
به به رده وامي.

بۆ ناگاداري: به لای ياسای ئيسلامه وې، بگړه به لای ياسای ده ستكردی خوا وې وېژدان
گېرو گرتې برېتې چاره سهر نه كړې به وې ناده مزاد زانستې خويان به كار بهېن بۆ زور كړنې
نامير و به كار هېتاني بۆ كيلاي زه وې و زور بوونې به وې بومي كشت و كال، پست و به رهمې
زه وې به كار نه هېتري بۆ دروست كړنې چهك و هېلگېر ساندي جنكي ناره و، دانېشتوانېش به
ته مېلې دانېشن و خويان بخنده كار بۆ زور كړنې به رهمې زه وې. بۆ غوونه: گۆفاري
(يونوسك) بلا وې كړه و ته به پاره و دروست كړنې تاكه بونايه كي گهره به شي دروست كړنې
(۷۵) نه خو شخانه نه كا كه هره به كېان (۱۰۰) كورسي تېدايې، يا نه تواني پېنجاهزار ناميري
بې دروست كړې بۆ كيلاي زه وې به مېلايېن فېدان.

﴿ثُمَّ اسْتَوَىٰ إِلَى السَّمَاءِ وَهِيَ دُخَانٌ فَقَالَ لَهَا وَلِلْأَرْضِ ائْتِيَا طَوْعًا أَوْ كَرْهًا قَالَتَا أَتَيْنَا طَائِعِينَ﴾
له پاش دروست كړنې زه وې و كېوه كان و خواره مېني، خدا وې كړد بۆ لای دروست كړنې
ناسمان و، له و كاته دا دو كېلې بۆ نه هات و نه وې، دوايې خدا فېرمو وې به ناسمان و زه وې:
ئېوه نه و سودانه له ناو تانا دروستم كړد و به خېشن به به نده كان بې تان خو ش بې يا پېشان
ناخو شې، نه و انېش ووتېان: ئېمه پېره وې تو نه كېن و نه و سودانه نه به خېشن به به نده كانې تو.
﴿فَقَضَاهُنَّ سَبْعَ سَمَاوَاتٍ فِي يَوْمَيْنِ﴾ دوايې خدا له دروست كړنې ناسمانه كان بو وېه و،
كړنې به هوت ناسمان له دوو جارا، ساخته وې هېنا به شي وېه شايسته وې رابواردن و ژيانې
بو و نه وې رانېن.

﴿وَأَوْحَىٰ فِي كُلِّ سَمَاءٍ أَمْرَهَا﴾ وه خدا دروستي كړد له ناو هېموو ناسمانېكدا نه وې
خو وې فېرمانې پېدا له فريشته كان و جگې فريشته كان، به جوړي هېر خدا خو وې نه وې زانې و
نه بو يوست بېكا.

﴿وَرَزَّيْنَا السَّمَاءَ الدُّنْيَا بِمَصَابِيحَ وَحِفْظًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ﴾ و ئېمه ناسمانې نزېكه له
زه وې رازاغانه وې به چنده نه ستېره يه، به وې نه وې چرا و ان له و ونا كېدا و، نه و نه ستېرانه
نه پاناريزېن له يه كه م جاري دروست كړنې جېهان و به رده وامن هېتا وړ وې دوايې. دروست كړنې
ناسمانه كان و زه وې به و شي وېه باسكان به وړېه وېردن و ديارې كړنې خدایه زور به ده ستېرانه،
هېچ شتې ناتواني له ده ستې نه وې ده رچې، نه زانې به سو وې هېموو بو و نه وې ران.

فَإِنْ أَعْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِّثْلَ صَاعِقَةِ
عَادٍ وَثَمُودَ ﴿١٣﴾ إِذْ جَاءَهُمُ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ

خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً
فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿١٤﴾ فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي
الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنْ قُوَّةٍ أُولَئِكَ زُجِرُوا أَنَّ اللَّهَ
الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ
﴿١٥﴾ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ مَحْسُوتٍ لِنُذِيقَهُمْ
عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَلَعَذَابُ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ
لَا يُنصَرُونَ ﴿١٦﴾ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى
الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهَوْنِ بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ
﴿١٧﴾ وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴿١٨﴾

﴿ فَإِنْ أَغْرَضُوا فَقُلْ أَنْذَرْتُكُمْ صَاعِقَةً مِثْلَ صَاعِقَةِ عَادٍ وَثَمُودَ ﴾ دوابی نه گهر بست په رستانی
مه که وازیان له باوه رهیتان هینا، دوابی تو به وان بلتی: من ئیوه نه ترسیتم به سزایه وینهی سزایه
توشی تا قمی عاد و سهمود بو که بنه بری کردن به دهنگی له لایه ن جبه نیله وه.
﴿ إِذْ جَاءَتْهُمْ الرُّسُلُ مِنْ بَيْنِ أَيْدِيهِمْ وَمِنْ خَلْفِهِمْ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ ﴾ کاتی چوو بولایان
پتغمه مده کان نیران بولای باباییریان له پیش نه وانه وه و ، دوابی باباییریان پتغمه مده نیرا
بولیان وه که نه و پتغمه مده نهی نیرا بولیان بو نه وان که هود و صالحن و ، به وانبان ووت: ئیوه هیچ
که سی مه به رستن جگهی خودا. به لام شهیتان له ریگه راست لایدان و باوه ریان نه هینا.
﴿ قَالُوا لَوْ شَاءَ رَبُّنَا لَأَنْزَلَ مَلَائِكَةً فَإِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴾ له وولامی نیرا وه کانی خودا
هموو تا قمی به پتغمه مده کانی خوینیان نه ووت ئیوه درو نه کهن: نه گهر خوای پهروه رد گاری
ئیمه ناره ووی بکر دایه ئیمه باوه به نین، به راستی پهروه رد گاری ئیمه فریشتهی ره وانه نه کرد له
جیاتی ئیوه، دوابی ئیمه باوه به و شته نایه رین ئیوه پیوه نیرا ون، چونکه ئیوه ش ناده میزادیکن
وینهی ئیمه به بی جیا وازی.

﴿ فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا مَنْ أَشَدُّ مِنْ قُوَّةٍ ﴾ دوابی تا قمی عاد
خوینیان به گه وره دانه نا له زهوی دا به جور یکی ناره و و بی نه وهی به لگیان هه بی بو نه و کاره ی
خوینیان و ، نه یان ووت: چ که سی له ئیمه به هیتره، ئیتر ئیوه هره شه مان به چ که سی له نه کهن.

﴿ اَوَلَمْ يَرَوْا اَنَّ اللّٰهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ هُوَ اَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ ﴾ نایا نہو
تاقمہی عاد نہیانزانویہ بہراستی خوا کہسیکی نہوتویہ نہوانی دروست کردوہ، نہو خودایہ زور
بہہیزترہ نہوان و، نہوان باوہر بہو بہلگانہ نایہرن لہسہر توانای نیمہ۔
﴿ فَأَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي أَيَّامٍ لَّحِشَاتٍ لِّنُذِيقَهُمْ عَذَابَ الْخِزْيِ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا
وَلْعَذَابِ الْآخِرَةِ أَخْزَىٰ وَهُمْ لَا يُنصَرُونَ ﴾ دوابی نیمہ رہوانہمان کرد بو سہریان بایہکی زور
ساردی کوشندہی زور سہخت لہ چندہ رورژیکی ناہدمواری بی بہختیاری نہواندا؛ لہبہر نہوہی
نیمہ سزای نہوان بدہین بہ سزایہ رسوایان بکا لہ جیہاندا و، بہراستی سزای رورژی دوابی
رسواتر کردی نہوانہ و، نہوان لہورورژہدا یارمہتیبان نادری بو گہرانہوہی نہو سزایہ۔
﴿ وَأَمَّا ثَمُودُ فَهَدَيْنَاهُمْ فَاسْتَحَبُّوا الْعَمَىٰ عَلَى الْهُدَىٰ فَأَخَذَتْهُمُ صَاعِقَةُ الْعَذَابِ الْهَوْنِ بِمَا كَانُوا
يَكْسِبُونَ ﴾ وہ تاقمی سہمود نیمہ ریگہی راستمان پیشانی نہوان دابو بتوان باوہر بہین، دوابی
نہوان بی باوہریان بوخویان ہہلزارد و ریزیاندا بہسہر باوہر ہیناندا و بہسہر ریگہی راستا،
دوابی توشی نہوان بوو سزایہکی سہختی بی نرخ کدریان و، نابرووی بردن لہ جیہاندا، بہہوی
شتی لہ جیہان کردبوویان۔

﴿ وَنَجَّيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا وَكَانُوا يَتَّقُونَ ﴾ وہ نیمہ کہسانیکی نہوتو باوہریان ہینابوو رزگارمان
کردن لہو سزایہ، نہوان خویانیان پاراستبوو لہبت پہرستی و بی فہرمانی خوا۔

وَيَوْمَ يُحْشَرُ

أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴿١٦﴾ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاءُوهَا شَهِدَ

عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَرُهُمْ وَقُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿١٧﴾

وَقَالُوا لَئِذَا جُلُودُهُمْ لَمْ شَهِدَتْهُمْ عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهَ الَّذِي

أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴿١٨﴾

وَمَا كُنْتُمْ تَسْتَتِرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَرُكُمْ

وَلَا جُلُودُكُمْ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾

وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرَدْتُمْ أَنْ تُصَبِّحْتُمْ

مِنَ الْخُسْرِ ﴿٢٠﴾ فَإِنْ يَصْبِرُوا فَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ وَإِنْ

يَسْتَعْجِلُوا فَمَآهُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴿٢١﴾

﴿ وَيَوْمَ يُخْشَرُ أَعْدَاءُ اللَّهِ إِلَى النَّارِ فَهُمْ يُوزَعُونَ ﴾ وه تو بیری ئەو رۆژه بکەرەوه و دوژمنانی ئایینی خودا کۆنەکرێتەوه بۆلای ئاگری دۆزەخ، دوایی پالیاں پێوە ئەنرێ و، فریشتەکان وهك ئازاڵ لێیان ئەخورن بۆلای دۆزەخ و ئەوان بەند ئەکرین له دۆزەخدا.

﴿ حَتَّىٰ إِذَا مَا جَاؤُوهَا شَهِدَ عَلَيْهِمْ سَمْعُهُمْ وَأَبْصَارُهُمْ وَجُلُودُهُمْ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ هەتا کاتی نامادەى لای ئاگر ئەکرین و ئەچنە لای ئاگر، ئەو کاتە پرسیار له بى باوەرى گوناھەکانیان ئەکری، دوایی پێغەمەرەکان شایەتی ئەدەن لەسەریان لەگەڵ باوەرداراندا، بى باوەران ئەلێن: ئێمە بى فەرمانى خوامان نەکردوو. بۆ بەدرۆ خستنه‌وه‌يان گويچکە و چاو و پێستەکانیان شایەتی ئەدەن لەسەریان بەشتی کردوویانە لە جیهاندا.

﴿ وَقَالُوا لَجُلُودُهُمْ لَمْ يَشْهَدُوا عَلَيْنَا قَالُوا أَنْطَقْنَا اللَّهُ الَّذِي أَنْطَقَ كُلَّ شَيْءٍ وَهُوَ خَلَقَكُمْ أَوَّلَ مَرَّةٍ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ ﴾ وه دوژمنانی ئایینی خوا بە پێست و ئەندامەکانی خویان ئەلێن: بۆچی ئێوە شایەتی ئەدەن لەسەرمان، پێستو ئەندامەکانیان ئەلێن: ئێمە دەستەڵاتمان نییە، خواىەکی ئەوتۆ هەموو شتیکی هێناوێتە گەتوگۆ، ئێمەیشی هێناوێتە گەتوگۆکردن، بۆ ئەوە شایەتی بەدەین لەسەرتان و، ئەو خودایە ئێوەی دروست کردوو یەكەم جار له خاك و، دواڕۆژ ئێوە بۆلای ئەو خواىە ئەگەرپێتەوه و پرسیارتان لی ئەکری.

﴿ وَمَا كُنْتُمْ تُسْتَعْتَرُونَ أَنْ يَشْهَدَ عَلَيْكُمْ سَمْعُكُمْ وَلَا أَبْصَارُكُمْ وَلَا جُلُودُكُمْ ﴾ وه ئێوە هەرچەندە ئەتوانن ئەو کارانەى ئەیکەن بېشارنەوه لە ئادەمیزاد، ناتوانن گوناھەکانتان بشارنەوه له گويچکە و چاو و پێستەکانتان چونکە ئێوە بەو ئەندامانەى خۆتان ئەو گوناھانەتان کردوو، ئەتائەزانى ئەندامەکانتان شایەتیتان لەسەر ئەدەن.

﴿ وَلَكِنْ ظَنَنْتُمْ أَنَّ اللَّهَ لَا يَعْلَمُ كَثِيرًا مِّمَّا تَعْمَلُونَ ﴾ وه بەلام ئێوە ئەو گوناھانەتان ئەکرد، ئێوە گومانتان ئەبرد کە بەراستی خوا بەزۆر شت نازانی لەو شتانەى ئێوە ئەیکەن لە جیهاندا کە بەنهیتى بیانکەن.

﴿ وَذَلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنْتُمْ بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُمْ مِنَ الْخَاسِرِينَ ﴾ وه ئەو گومانە پوچەى ئێوە ئەو گومانەى ئەوتۆ بوو، ئێوە گومانتان ئەبرد بە پەرورەدەکەرى خۆتان زۆر شت نازانى ئێوەى لەناوبرد، دوایی ئێوە گەران بە وێندى ئەو کەسانە تووشی زیان و ئازار ئەبن و ئەچنە ناو ئاگری دۆزەخ و رسوانەبن.

﴿ فَإِنْ يَصْبُرُوا فَإِنَّ النَّارَ مَثْوًى لَّهُمْ وَإِنْ يَسْتَعْتِبُوا فَمَا هُمْ مِنَ الْمُعْتَبِينَ ﴾ دوایی دوژمنانی ئایینی خودا ئەگەر ئارام بگرن لەسەر سزای دواڕۆژ، ئاگری دۆزەخ جیگەى ئەوانە و ئارام گرتیان بى سووده، چونکە ئارام بۆ ئەوەیە خەفەت لاببا، بێگومان خەفەتیان بەردەوامە و، ئەگەر ئەوان داواى رەزەماندى خوا بکەن لە خویان دوایی ئەوان بەو رەزەماندىیە ناگەن، وولامیان نادریتەوه.

وَقَيَضْنَا لَهُمْ

قُرْنَاءَ فَرَزَيْنَا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ وَحَقَّ عَلَيْهِمُ

الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ

كَانُوا خَاسِرِينَ ﴿٢٥﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ إِن

وَالْغَوَافِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ ﴿٢٦﴾ فَلَنَذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا

شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْوَأَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴿٢٧﴾ ذَلِكَ جَزَاءُ

أَعْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَمْحَدُونَ

﴿٢٨﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ آصَلْنَا مِنَ الْجِنِّ

وَالْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَاتُحْتَ أَقْدَامِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ ﴿٢٩﴾

﴿وَقَيَضْنَا لَهُمْ قُرْنَاءَ فَرَزَيْنَا لَهُمْ مَا بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَمَا خَلْفَهُمْ﴾ وه نيتم ناماده مان كردوه بؤ بي باوه ران چدند دؤستي له شه يئانه كانى جنؤكه و ناده ميزاد و زالمان كردون به سه ريانا، دوايى بيرو باوه رى خويانيان بؤ نه راز يننه وه نهو شتهى له جيهاندا نه يكدن و به وانى نه سه ليتن له پاشه رؤزدا زيندو بوونه وه و پاداشت و سزا نيه.

﴿وَحَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أُمَمٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ وه بيويست كراوه له سه ر بت په رستانى مه كه فدرموده ي خودا بؤ سزادانيان له گهل چدند نه ته وه له پيش نه وانه و بوون كه بيويست كرابو و سزيان بدرئ له جنؤكه و ناده ميزاد. به راستى بي باوه رانى نيستا و نه وانه ي پيشو و لهو كه سانه ن زيانيان تووشبو وه، چونكه باوه ريان فرؤشتو وه به بي باوه رى پؤيه شايسته ي سزادانن.

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَا تَسْمَعُوا لِهَذَا الْقُرْآنِ وَالْغَوَافِيهِ لَعَلَّكُمْ تَعْلَمُونَ﴾ وه كه سانكي نه وؤ باوه ريان نه هيتاوه له بت په رستانى مه كه نه يانوؤت هه نديكيان به وانى تريان: نيوه گؤئ مه گرن له م قورئانه ي موچه مه د نه ي خويي ته وه و، گفتو گؤى خراب بجه نه ناوى و ميشكى دانيشتروان تيك بدن و دهنگ به رزبكه نه وه بؤ نه وه ي نيوه سه ربكه ون و دانيشتروان باوه رى بي نه هيتن و نه ي بيسن. بينگومان بي باوه ران له زؤر جاردا په لامارى قورئانيان داوه: جارئ به وه ي جادو وه. جارئ به وه ي هؤنراويه و چيروكى پيشو وانه. جارئ تر به قاله قال و گفتو گؤى پرؤبوچ له كاتى خويندنيا و، شتى ترى زؤر.

﴿فَلَنُذِيقَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا عَذَابًا شَدِيدًا وَلَنَجْزِيَنَّهُمْ أَشْرَ الَّذِي كَانُوا يَعْمَلُونَ﴾ دوابی ئیمه به راستی نه چیزین بهو که سانهی باوه‌ریان نه‌هیناوه سزایه کی زور سهخت و، سزای نه‌وان به خراپ‌ترین سزا نه‌ده‌ینه‌وه له‌سه‌ر نه‌و کاره خراپانه نه‌و که سانهی نه‌وتۆ کر دوویانه له جیهاندا.

﴿ذَلِكَ جَزَاءُ أَغْدَاءِ اللَّهِ النَّارُ لَهُمْ فِيهَا دَارُ الْخُلْدِ جَزَاءُ بِمَا كَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ﴾ نه‌و سزا سهخته پاداشتی دوژمنانی نایینی خودایه بریتیه له ناگری دۆزه‌خ، جینگه به‌رده‌وام بۆ نه‌وان له‌ناو ناگردایه، پاداشتیان نه‌درینه‌وه به پاداشتیکی خراپ به‌هوی نه‌وه‌و، بروایان به به‌لگه راسته‌کانی ئیمه نه‌هیناوه و، گفتوگۆی خراپیان تیکه‌لاو به نایه‌ته‌کانی نامهی ئیمه کردوه.

﴿وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا رَبَّنَا أَرْنَا الَّذِينَ آمَنُوا أَفْضَلًا مِنَ الْإِنْسِ نَجْعَلُهُمَّا تَحتَ أَفْدَانِنَا لِيَكُونُوا مِنَ الْأَسْفَلِينَ﴾ وه که سانیکی نه‌وتۆ باوه‌ریان نه‌هیناوه ئه‌لین: ئه‌ی په‌روه‌ردگاری ئیمه: تۆ نیشانی ئیمه‌ی بده نه‌و دوو تاقمه‌ی نه‌وتۆ له جنۆکه و ناده‌میزاد ئیمه‌یان لادابوو له رینگه راست، ئیمه بیان خه‌ینه ژیر پی خۆمان، له‌بهر نه‌وه‌ی نه‌و که سانه بخرینه قول‌ترین جینگه دۆزه‌خ. بۆ زانین: نایه‌تی (٢٥) ی ئهم سوره‌ته، به‌لگه‌یه له‌سه‌ر نه‌وه‌ی که جنۆکه چه‌ند تاقمیکن و چه‌ند نه‌ته‌وه‌یه‌کن، له‌ناو خۆیانایا پیغمهر و نیرروایان هه‌بووه، پیاوچاک و پیاوخراپیان هه‌بووه، هه‌روه‌ک ناده‌میزاد.

إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَمُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ
الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ
الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴿٢٠﴾ نَحْنُ أَوْلِيَائُكُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهَى أَنْفُسُكُمْ
وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ ﴿٢١﴾ نَزَّلْنَا مِنْ غَفُورٍ رَحِيمٍ ﴿٢٢﴾
وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ
إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿٢٣﴾ وَلَا تَسْتَوِ الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ
ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ
وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴿٢٤﴾ وَمَا يُلْقِنَهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقِنَهَا
إِلَّا ذُو حَظٍّ عَظِيمٍ ﴿٢٥﴾ وَإِمَّا يَنْزَغَنَّكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْغٌ

فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ

﴿ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا تَتَنَزَّلُ عَلَيْهِمُ الْمَلَائِكَةُ أَلَّا تَخَافُوا وَلَا تَحْزَنُوا وَأَبْشِرُوا بِالْجَنَّةِ الَّتِي كُنتُمْ تُوعَدُونَ ﴾ بەراستی کەسانیکێ ئەوتۆ ئەلێن: پەرورەدگار ھەر خواپە بە تەنھا، لە پاشا گوناھ ناکەن و، دڵیان پەییوەستە لەسەر پەرستنی خودا بە گوشتار و بە کردار، بەردەوامن لەسەری، فریشتەکان پۆل پۆل دین بۆلایان و، دڵخۆشیان ئەدەنەو و بەوان ئەلێن: کە ئێوە مەترسن لە مردن و، لەبێ بەشبوونتان لە پاداشت و، خەفەت مەخۆن بۆ ئەو گوناھانە کردووتنە لە جیھان، خودا لێتان خۆشبوو، دواى ئەوێ باوەرتان ھێناو و، خەفەتیش بۆ خێزانە کانتان مەخۆن دواى خۆتان ئێمە ھەموو کاریکمان بۆ نامادە کردوون و، ڕینگەى راستمان بێنیشاندون و، بەو باوەردارانە ئەلێن: ئێوە موژدە بدەن بە یەکەری و شادمان ببن بەو بەھەشتەى ئەوتۆ بەلێتی پێدراو بتان دریتى.

﴿ نَحْنُ أَوْلَاؤُكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا وَفِي الْآخِرَةِ ﴾ فریشتەکان ئەلێن: ئێمە دۆستی ئێوەین لە زانی جیھان و لە پاشەڕۆژدا، شایەتى پیاوچاکیتان بۆ ئەدەین و، وازتان لێ ناھێتین ھەتا ئەچنە ناو بەھەشت.

﴿ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَشْتَهِي أَنْفُسُكُمْ وَلَكُمْ فِيهَا مَا تَدْعُونَ لَوْلَا مَنْ عَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ وە بۆ ئێوە ھەبە لە ناو بەھەشتا ھەرشتی ئێوە ئارەزوێ بکەن و پێتان خۆشیی و، بۆ ئێوە ھەرشتی ئێوە داواى بکەن و، فریشتەکان ئەلێن: ئێوە مێوان دارى ئەکرین بەھەموو جوژە خواردەمەنى و پاداشتی نامادە کردبێ بۆ میوانیکى خۆشەویست لەلای خوا، خودا بکە لیخۆشبوونى زۆر بۆ دۆستى خوێ، مێھرەبانە بۆیان.

﴿ وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِّمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ وە چ کەسى گەتوگۆی چاکترە لە کەسى داوا لە ئادەمیزاد بکا بۆلای پەرستنی خودا و بۆلای دەستووری خودا و، کردەوێ چاکى کردبێ و بەلێ: بەراستی و بەشانازیوێ من لەو کەسانەم ملکەچی فەرموودەى خودان. بێگومان ئەو کەسانە دۆست و ھەلبژاردەى خودان، موحمەد لە کاتى خۆپێندەوێ قورئاندا داواى پەرستنی خودا دەکا کە چاکترین گەتوگۆیە.

﴿ وَلَا تَسْتَوِي الْحَسَنَةُ وَلَا السَّيِّئَةُ ادْفَعْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ ﴾ وە چاکە و خراپە، باوەر و بێ باوەرێ وەك یەك نین و، زۆر لە یەك جیاوازن، تۆ بەرگری بکە لە خراپە بەھۆی شتیکی ئەوتۆ چاکترین شتە، ئەویش بریتی یە لەو تۆ ئارام بگری بەرانبەر خراپەى بێ باوەران.

﴿ فَإِذَا الَّذِي بَيْنَكَ وَبَيْنَهُ عَدَاوَةٌ كَأَنَّهُ وَلِيٌّ حَمِيمٌ ﴾ دواى کاتى تۆ بەو شیوێە بوبی و، ئارام گرت و لێ بوردنت ھەبو، کەسیکی ئەوتۆ دوژمنایەتى ھەبێ لە نێوان تۆ و لە نێوان ئەوا، بەوێنەى دۆستیکى خۆشەویستی لێ دێ و، دۆستایەتى جیگەى دوژمنایەتى ئەگرێ.

تەفسیری زمانکۆیی

﴿ وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا الَّذِينَ صَبَرُوا وَمَا يُلْقَاهَا إِلَّا دُوَّ حَظٍّ عَظِيمٍ ﴾ وه بهو پله و پایه بهرزه ناگا مه گدر که سانیکی نهو تو نارامیان گرتبی و، بهر انهر به خراپه لی بور دنی بوبی و توله ی مه بهست نهی و، ناگا بهو پله و پایه یه مه گدر خاوه نی به شیکی گه وره بی و، ره زامه ندی خوا لای گه وره تربی له هه موو شتی و، نه یه وی خراپه بکا بهر انهر به دوژمنی خوی.

﴿ وَإِنَّا بِنَزْعُكَ مِنَ الشَّيْطَانِ نَزْعٌ فَاسْتَعِذْ بِاللَّهِ إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْعَلِيمُ ﴾ وه نه گدر پالی نابه تو به پال پیوه نانی له لایه ن شه یته انه وه، خسته ده رو ونه وه که خوت دوور بجه یته وه له نارام گرتن و، به کرده وی چاک بدر گری له خراپه نه که بی و، بهه وی توله له دوژمن بسینی، دوا بی تو په نا بگره بهه وی یارمه تی خودا وه له پال پیوه نانی شه یته ن. به راستی خودا پارانه وه ی تو و په نا گرتنی تو نه بیسی و، نه زانی به شتی به دلی تو دا نه روا. نهو نایه ته نا گداری یه که که ناده مزاد جیگه ی هه لیه. که واته پیوسته نا گدار بین، با نه و یه ری پله و پایه ی بهر زمان هه بی له خوا بهر ستندا.

وَمِنْ آيَاتِهِ

الَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ

وَاللْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ

إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ ﴿٣٧﴾ فَإِنِ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ

رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ ﴿٣٨﴾

وَمِنْ آيَاتِهِ أَنك تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ

أَهْزَتْ وَرَبَّتْ إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُحْيٍ الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ

قَدِيرٌ ﴿٣٩﴾ إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخْفُونَ عَلَيْنَا أَهَمَّنْ

يُلْقَى فِي النَّارِ خَيْرٌ أَمْ مَن يَأْتِيَّ آمِنًا يَوْمَ الْقِيَمَةِ أَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ

إِنَّمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴿٤٠﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ

وَإِنَّهُمْ لَكَاثِبٌ عَزِيزٌ ﴿٤١﴾ لَا يَأْتِيهِ الْبَطْلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ

خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴿٤٢﴾ مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْفِلَ

لِّلرُّسُلِ مِنْ قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴿٤٣﴾
وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَجَمِيًّا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ ۖ أَجْمِي ۖ
وَعَرَبِي ۖ قُلْ هُوَ لِلَّذِينَ آمَنُوا هُدًى وَشِفَاءٌ ۖ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقُرْوهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى أُولَٰئِكَ
يَنَادُونَ مِنْ مَكَانٍ بَعِيدٍ ﴿٤٤﴾ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ
فَاخْتَلَفَ فِيهِ ۖ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ
بَيْنَهُمْ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مُرِيبٍ ﴿٤٥﴾ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا
فَلِنَفْسِهِ ۖ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٤٦﴾

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ اللَّيْلُ وَالنَّهَارُ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ﴾ ودهه يک لهو به لگه ناشکرانه له سدر توانا و بوونی خودا، هاتنی شهو و رۆژ به دواى به کدا، جياوازن له لایه ن دريژى و کورتى ماوه که ياندا، له لایه ن سدرما و گدرماوه، تاريکى و رووناکى به وه، هدره ها خور و مانگ به لگه ن له سدر توانای خودا، به جورئ هدر به که يان به ده ورى باز نهى خو يانا نه سوورپته وه، خور به ده ورى خو يان، مانگ به ده ورى خور دانه سوورپته وه.

بۆ زانين: دروستبوونى خور گه وره ترين به لگه به له سدر توانای خودا، تاقى کردنه وهى چو نى به تى دروستبوونى زور گرانه لای زانايان، چونکه خور به کپارچه ناگره له توانادا نى به به جورى کى شايسته تاقى بکړپته وه.

به لام هه ندى له زانايان له سدر چو نى به تى دروستبوونى مانگ به گو يره ي زانيارى خو يان هه ندى شتيان ووتوه. بۆ نمونه: رۆژنامه ي (الأخبار) ي ميسرى له ژماره ي (٦-٢) ي (١٩٧٠) دا، بى روى چوونى دوو زانای دهر که وتوى (سوفيه تيان له رۆژنامه ي (پرافدا) ي سوفيه ته گوراه بۆ لای زمانى عه ره بى و بلاويان کردوه ته وه، نهو دوو زانايه که ناويان (م. فاسين) و (أبر باکو ف) به کورتى و بوخته ي بى و بۆ چوونيان نه لّين: (ليکۆلپنه وهى زانيارى تازه هه موو نهو بى روى چوونانه بيزراون له لایه ن مانگه وه و په يدا بوونى پوچيان نه کاته وه و، نه لّين: ليکۆلپنه وهى زانيارى تازه دهرى خستوه: دروستبوونى مانگ به ده ستى هيزى کى بى وپنه دروستبووه له زانست و توانادا. له پاشا مانگ به هو ي نهو ناميره پيش که وتووانه ي ناوخو ي نه که وپنه کار کردن، هدره ها نه لّين: مانگ له دوو به شى سدره کى په يدا بووه، به که میان به شى که

به رگری له گدرما ئەکا، قهباره کدی (٤) کیلومه تهره. بهشی دووهه میان قهباره کهی (٣٠٠) کیلومه تهره، به سهریه وه چهند ئامیری جیاواز ههه درووستیون بۆ پاراستی ئهو ئامیرانه، مانگ ئەخه نه گهر بۆ کاروباری خۆی و، ئەلین: مانگ درووستکراوه و، ئەو شتهی ئهو تو ئهوی درووستکردوه هیزکی سهرسورپنهره له زانیاریدا.

ئیمهش له لایهه خۆمانه وه ئەلین: زۆر راسته ئهو هیزه زۆر زاناو به توانایه. ئەگهر چهند زانیایه کی ژیری پیکه وتو، مانگیان دروست کردبێ، دواپی ئهو بوونه وه ره ژیرانه له چ جینگهیه کوه هاتوون؟.

ههه له بهر ئهوی خۆیان ماندوو کردوه که بلین: مانگ به دهه وری زهوی دا ئه سوورپنهره. بیکومان ئهو بیروبوچوونه تازهیه پرسیار بکات که له چ جینگهیه کوه ئهو ئامیرانه هاتوون بێ وولامه. کهواته ئهو بیروبوچوونه تازهیه دهی ئەخا ریکه وت ئهو دهسته لاتهی نیه، ئهو هیزه مانگ و ههموو بوونه وه رانی تری دروست کردوه خودایه کی تاک و تهنها و به توانایه و بالادهستی نییه.

ههه ئی له ئاده میزاد سوژدهیان ئەبرد بۆ خۆر و مانگ. گومانیان ئەبرد سوژده بهردن بۆ ئەوان سوژده بهردنه بۆ خوا، خۆر و مانگیان به چینگهی سوژ دانهنا، خوی مهزن فهرمووی: ﴿لَا تَسْجُدُوا لِلشَّمْسِ وَلَا لِلْقَمَرِ وَاسْجُدُوا لِلَّهِ الَّذِي خَلَقَهُنَّ إِن كُنتُمْ إِيَّاهُ تَعْبُدُونَ﴾ ئیوه سوژده مه بهن بۆ خۆر و بۆ مانگ، ئیوه سوژده بهن بۆ خودایه کی ئهو تو شهو و رۆژ و خۆر و مانگی درووستکردوه ئەگهر ئیوه خودا ئەپهرستن.

سوژده بهردن بۆ خۆر و مانگ په رستنی خودا نییه، وهك ئیوه گومان ئەبهه. ﴿فَإِنْ اسْتَكْبَرُوا فَالَّذِينَ عِنْدَ رَبِّكَ يُسَبِّحُونَ لَهُ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَهُمْ لَا يَسْأَمُونَ﴾ دواپی ئەگهر بێ باوهه ران داوای گه وهیبه ئەکهه و سوژده بۆ خودا نابهن دواپی کهسانیکی ئهو تو له فرشته کان لای پهروه رگاری تۆن پاک و خاوی پی بۆ ئهو دهه ئه بهرن و نوێر ئەکهه به شهو و رۆژ و، ئەوان له په رستنی خودا ماندوو نابن.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ أَنْ تَرَى الْأَرْضَ خَاشِعَةً فَإِذَا أَنْزَلْنَا عَلَيْهَا الْمَاءَ اهْتَزَّتْ وَرَبَتْ﴾ وه ههه ئیکه لهو بهلگانه له سهر توانای خودا، په راستی تۆ زهوی ئەبینی ووشک و بێ شینایه، دواپی کاتی ئیمه ئای باران ئەپه ریزین به سهریا ئەکه ویته جو له و گه شه ئەکا و، بهو بارانه گیا و ههموو په وه کی په ره ته سیپت.

﴿إِنَّ الَّذِي أَحْيَاهَا لَمُخِي الْمَوْتِ إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ په راستی کهسانیکی ئهو تو زهوی زیندوو کردوه ته وه و شینایی و په وه کی لی دهه ریناوه، په راستی مردوو ان زیندوو ئەکاته وه له رۆژی دواپییدا. په راستی خودا توانای به سهر ههموو شتیکا ههیه و، ئەتوانی بۆ جاری تر دواپی مردنیا زیندوو یان بکاته وه.

﴿إِنَّ الَّذِينَ يُلْحِدُونَ فِي آيَاتِنَا لَا يَخَفُونَ عَلَيْنَا﴾ په راستی کهسانیکی ئهو تو له راستی ئایه ته کانی قورئانی ئیمه لا ئەدهه و، تانه و تاوانچی تی ئەگرن، به گفتوگۆی ناپه سه نه و ئەلین: جادووه یا ئەفسانهیه، ئەوانه په نهان نین له سهر ئیمه و، توانای هه له اتیان نییه و په رزگاریان نابێ له سزای ئیمه.

﴿ اَمَّنْ يَلْقَى فِي النَّارِ خَيْرًا مِّنْ يَّاتِي آمِنًا يَوْمَ الْقِيَامَةِ ﴾ دوایی کەسێ فرەبدەریته ناو ئاگری دۆزەخ چاکترە یا کەسێ بە ئاسوودەیی و بەبێ ئەوەی بپروا بۆلای پۆزی دوایی، بێگومان باوەردارن ناترسن و ئەو کەسانە لە ئەدەن لە راستی و فرە ئەدریته ناو ئاگر وەک یەک نین.

﴿ اَعْمَلُوا مَا شِئْتُمْ إِنَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ ئێوەی بێ باوەر هەرشتی ئارەزووتان هەبە لە باوەر و لە بێ باوەری بیکەن بە راستی خودا ئەزانێ بە شتی ئێوە ئەیکەن و، پرسیارتان ئی ئەکری.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِالذِّكْرِ لَمَّا جَاءَهُمْ وَإِنَّهُ لَكِتَابٌ عَزِيزٌ ﴾ بە راستی کەسانیکێ ئەوتو پڕوایان بە قورئان نەهێناوە کاتی قورئان چوووە بۆلایان سزایان ئەدری و، خۆیان لە خودا ناشارنەووە و، بە راستی قورئان نامەبە کە زۆر گەورە و سەرکەوتوووە و، پارێزراوە لە دەست کاری.

﴿ لَا يَأْتِيهِ الْبَاطِلُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَلَا مِنْ خَلْفِهِ تَنْزِيلٌ مِّنْ حَكِيمٍ حَمِيدٍ ﴾ بە هیچ جووری گۆران رووی تی ناکا بە زۆر کردنی و، نە بە کەم کردنەووە، نە لەمەوێر نە لەمەودوا، هیچ کەسێ بۆی ناچیتە سەر دەست کاری بکا، قورئانیکە لە لایەن خودایە کەوێهە هاتوووەتە خوارووە هەموو شتی لە جینگەیی شیاوی خۆیا دانەنێ، شایستەیی ئەوێهە سوپاسی بکری.

بۆ ئاگاداری: هەول و کۆششی زۆر لە کۆنەووە و لەم سەردەمەیی ئێمەیشدا دراووە لە لایەن دوژمنانی ئێسلامەووە بۆ گۆڕین و دەستکاریکردنی قورئانی پیرۆز. بەلام نامەیی خودا پارێزراوە بۆ کەس نەچووەتە سەردەست کاری و گۆرانی، هەر لاپەنی و یستیتی دەستکاری بکا تووشی پسوایی بوو، بۆنموونە پۆیمیی زاویتی هەزارانی قورئانی چاپ کسرد، هەندێ ئایەتی دەستکاری کرد، بە گومانی خۆی وای زانی بۆی ئەچیتە سەر. بەلام بە گورجی بەردی رەق درا بە کەلەوێهانا. بۆ نمونە: لە سالی (١٩٦٨) ئایەتی (٨٥) لە سورەتی ئالی عیمراندا پیتی (فَلَن) یان سڕیووە. لە سالی (١٩٦٩) ئایەتی (٦٤) ی ئەلمائیدە لە جینگەیی (لَعَنُوا-آمَنُوا) یان دانابوو ئەو قورئانە چاپکراوەی خۆیان بلای ئەکردهووە لەناو زەوی دا و، لە ناو پۆیمەکانی عەرەبدا و، لەناو پۆیمەکانی مالیزییا، پاکستان، هیندوستان، ئەندەنوسیا، غینیا، ئیریان، ساحیلولعاج. بۆ بەرپەرچدانەووە و رسواکردنیان زاناکانی میسر و جینگەکانی تر، دانیشتووانی هەموو جیهانیان لەو کارە نارەوایە ئاگادار کرد، بۆیان نەچوووە سەر.

﴿ مَا يُقَالُ لَكَ إِلَّا مَا قَدْ قِيلَ لِلرُّسُلِ مِن قَبْلِكَ إِنَّ رَبَّكَ لَذُو مَغْفِرَةٍ وَذُو عِقَابٍ أَلِيمٍ ﴾ خەفەت مەخو بەو شتەیی ئەبێزری بەتۆ، بە تەنھا ئەو جوهر بەتۆ نەبێزراوە مەگەر وێنەیی ئەوێهە بەتۆ ئەبێزری بێزراوە بە پیغمەره کانی تر لە پینش تۆوە بە راستی پەرورەدگاری تۆ خواوەنی لیخۆشبوونە بۆ کەسانێ پەشیمان بێنەووە و، خواوەنی سزایە بۆ کەسانێ بەردەوامین لەسەر بێ باوەری و بێ فەرمانی خودا.

﴿ وَلَوْ جَعَلْنَاهُ قُرْآنًا عَجَبًا لَقَالُوا لَوْلَا فُصِّلَتْ آيَاتُهُ أَأَعْجَمِي وَعَرَبِيٌّ ﴾ وە ئەگەر ئێمە قورئانمان بە جگەیی زمانی عەرەبی بمان ئارداوەتە خوارووە بت پەرستانی قورەیش ئەیان ووت: بۆچی ئایەتەکانی قورئان مانا کانیان پوون نەکراوەتەو، بە زمانی عەرەبی نەهاتووە خوارووە هەتا ئێمە بیانزانین؟ ئایا چۆن ئەبێ ئەو قورئانە بە زمانی عەجمی بێ و، ئەو پیغمەرهی بۆی هاتبێ

عده رب بی. خوی مه زن بیانوی برین، نهو قورئانه ی به زمانیکی زور پاراو و ناشکرا بوی ناردوونه ته خواره وه به زمانئ خویان نه یزان؟

﴿ قُلْ هُوَ الَّذِي آمَنُوا هُدًى وَشَفَاءَ وَالَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ فِي آذَانِهِمْ وَقْرٌ وَهُوَ عَلَيْهِمْ عَمًى ﴾ تو بلئ: نهو قورئانه شاره زایی کهره بو کسانیکی نهو تو باوه ریان هیتاوه بولای ریگهی راست و، رزگاریان نه کا له نه خوشی و، بی باوه ری و بیماری و گومانی دلیان و، نایانه وی روناکی نهو قورئانه دلیان رون بکاته وه و، نهو قورئانه کویراییه به سهر چای بی باوه ران و دوور و وانه وه راستی نابین.

﴿ أُولَٰئِكَ يُنَادَوْنَ مِنْ مَّكَانٍ بَعِيدٍ ﴾ نهو کساندی نه زانن و سود له قورئان وه رناگرن و، وولامی نهو کسه ناده نه وه بانگیان نه کا بولای باوه رهیتان و، وولامی ناده نه وه، به وینه ی نهو کساندن له جیگه یه کی دوره وه بامگیان بکری، دوا بی نهو بانگه نایسن و لی تی ناگهن.

﴿ وَلَقَدْ آتَيْنَا مُوسَى الْكِتَابَ فَاخْتَلَفَ فِيهِ ﴾ وه به راستی ئیمه وه ک قورئاغان نارد خواره وه بو سهر تو هدر بهو جو رهیش ئیمه نامه یه که ته وراته به خشیومان به موسا له پیش تو و، دوا بی تا قمه که ی تو جیاوازی بیرو باوه ر پیدایه بی له نیوانیان له باره ی قورئانه وه، ههر وه تا قمی موسا له باره ی ته وراته وه، جیاوازی بیرو باوه ریان لی پیدابوو، تا قمیکانت باوه ریان هیتا و تا قمی تریان باوه ریان نه هیتا، تا قمی ووتیان نامه ی خودا راسته تا قمی تریان ووتیان درویه.

﴿ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ ﴾ وه نه گهر فهرمووده ی پهروه ردگاری تو پیش نه که و تابه که سزای تاوانباران دوانجا هه تا رژی زیندوو نه کری نه وه، نه گهر بهو جو ره نه بو وایه به راستی فهرمان نه درا له پهروه دگاری تو وه، بو بنه بر کردنی تاوانباران و کدسیان به سهر زهوی به وه نه نه ما. به لام سزایان دوا خرایه وه بو نه وه ی په شیمان ببنده وه و باوه رهیتان.

﴿ وَإِنَّهُمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ ﴾ وه به راستی بت په رستان و بی باوه ران به ناو گوماندان له باره ی راستی هدریه که له قورئان و تهورات، به گومانیکی ناشکرا و گفتوگوی ناپه سه ند نه کهن.

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا وَمَا رَبُّكَ بِظَلَّامٍ لِّلْعَبِيدِ ﴾ هدر که سی کرده وه ی چاکی کرد بی دوا بی سودی نهو چا که یه هدر بو خوی ته ی و بو خوی نه گهر یتده وه و، هدر که سی خراپه ی کرد بی دوا بی زیان و سزا که ی له سهر خوی ته ی و بو که سی تر نیه و، پهروه ردگاری تو ستم له بهنده ی خوی ناکا و، داد پهروه ر پاداشتی هه موو که سی به گویره ی کرداری خوی نه داته وه.

به یاریده ی خوی مه زن کوتایی پی هات

له ۴ای رهییی دووهم (۱۴۲۱)ی کوچی به ران بهر به ۱۵/۷/۲۰۰۰ی زایینی

به نای خرای به خشندهی میهره بان. سوپاس و ستایش بۆ پدروهرده کهری هه موو بوونه وهران. دروودی بی پایان له سه ر پیغمه ر و خیزان و یارو یاه وهران و پدیره وانی بی.

إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا
وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا يَعْلَمُهُ وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ آيَنَ
شُرَكَائِي قَالُوا أَدْنَاكَ مَا مَنَا مِنْ شَهِيدٍ ﴿٤٧﴾ وَضَلَّ
عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ حَافِظٍ ﴿٤٨﴾
لَا يُسَمُّ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيَنْوَسُ
قَنُوطٌ ﴿٤٩﴾ وَلَيْنَ أَذْقَنَهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتَهُ
لَيَقُولَنَّ هَذَا إِلَىٰ وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَىٰ
رَبِِّّي إِنَّهُ لِي عِنْدَهُ لَلْحُسْبَىٰ فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا
وَلَنَذِيقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ ﴿٥٠﴾

﴿إِلَيْهِ يُرَدُّ عِلْمُ السَّاعَةِ وَمَا تَخْرُجُ مِنْ ثَمَرَاتٍ مِنْ أَكْمَامِهَا وَمَا تَحْمِلُ مِنْ أُنْثَى وَلَا تَضَعُ إِلَّا يَعْلَمُهُ﴾ بۆلای پدروهرده گاری بوونه وهران نه گیریتیه و زانیی کاتی هاتی رۆزی دوابی و، ههچ دانه وێلهیه له قوزاخه و پهردهی خۆی نایه ته ده ره وه، ههچ ژنی منالی خۆی له منال دانی هه لئا گری و دانیانی. مه گه ر به وۆ زانیاری خوداوۆ. هه ر خودایه به بی گومان کاته کانیان بزانی، هه ر چه نده له وانه یه پیسپۆرانی تایه تی کاتی نزیک بوونه و هیان بزانی. له سه ره تای مانگی سیه مه دا زانیان نه زانیان نایا مندا ل نیره یا می یه.

﴿وَيَوْمَ يُنَادِيهِمْ آيَنَ شُرَكَائِي قَالُوا أَدْنَاكَ مَا مَنَا مِنْ شَهِيدٍ﴾ وه تو بیری نه و رۆژه بکه ره وه بانگی بت په رستان نه کری له لایه ن خوداوۆ له چ جیه گیه کن نه وانه ی به گومانی ئیه وه هاو به شی من بوون له په رستندا، بت په رستان نه لین: ئیه به به تۆی رانه گیه نین، ههچ که سی نه مۆرۆ شایه تی نادا که تو هاو به شت بی له په رستندا و، ئیه له وان بیزی ده ره بپین. ﴿وَضَلَّ عَنْهُمْ مَا كَانُوا يَدْعُونَ مِنْ قَبْلُ وَظَنُوا مَا لَهُمْ مِنْ حَافِظٍ﴾ وه نه و شته ی بت په رستان له مه و به ر له جیهاندا نه یان په رستن له وان و ونبووه و، بپروای ته و او په یدا نه که ن ههچ جۆره راکردنی له سزای خودادا نه.

﴿لَا يَسْأَلُ الْإِنْسَانُ مِنْ دُعَاءِ الْخَيْرِ وَإِنْ مَسَّهُ الشَّرُّ فَيُؤَسِّسْ قَنُوطٌ﴾ نادهميزاد ماندوو نابى له داواکردنى چاكه و، نهو شتانهى سوودى لى وه نه گرى له تهندروستى و پلهوپايدو و ناسايش و، نه گهر نازار و نارامى و خراپه له هه زارى و شتى تر توشيان بووى له به زهينى خوادا، له ميه ره بانى خوادا بى نوميد نه بن.

﴿وَلَكِنْ أَذَقْنَاهُ رَحْمَةً مِّنَّا مِنْ بَعْدِ ضَرَاءٍ مَسَّتْهُ لِيَقُولَنَّ هَذَا لِي﴾ وه نه گهر ئيمه چاكه يه به خشين به نادهميزادىكى بى باوه ر له دواى نهو سه ختیه توشى نهو بوو بوو، به راستى نه لى: نهو چاكه يه له بهر چاكي خومه و، خوم شايستهى نهو چاكه يه م وه هيچ كه سى پى نه داوم.

﴿وَمَا أَظُنُّ السَّاعَةَ قَائِمَةً وَلَئِنْ رُجِعْتُ إِلَى رَبِّي إِنَّ لِي عِنْدَهُ لَلْخُسَى﴾ وه من گومان نابهم روى دواى بهرپا بى، به راستى نه گهر من لهو روزه دا بگيرمه وه بولاى پهروه ردگارى خوم، به راستى بو من نه بى چاكه لای نهو و، ريز و خوشيم نه داتى، چونكه شايستهى نهوانه م بمدا تى.

﴿فَلَنُنَبِّئَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا بِمَا عَمِلُوا وَلَنُذِيقَنَّهُمْ مِّنْ عَذَابٍ غَلِيظٍ﴾ دواى به راستى هه وال نه دهين به كه سانيكى نهو تو باوه ريان نه هيتاوه به شتى له جيهاندا كر دوويانه، به راستى به وانى نه چيزين سزايه كى سه ختى به ردهوام.

وَإِذَا أَعْمَنَّا عَلَى الْإِنْسَانِ
أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُودَعَاءٍ عَرِضٍ
﴿٥١﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ
بِهِ مِنْ أَضَلِّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ ﴿٥٢﴾ سَرَّيْهِمْ
أَيُنْتَابِي الْأَفَاقِ وَفِي أَنْفُسِهِمْ حَتَّى يَتَبَيَّنَ لَهُمْ أَنَّهُ الْحَقُّ
أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ أَنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ ﴿٥٣﴾ أَلَا إِنَّهُمْ
فِي مَرِيَةٍ مِّنْ لِّقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ ﴿٥٤﴾

﴿وَإِذَا أَعْمَنَّا عَلَى الْإِنْسَانِ أَعْرَضَ وَنَأَى بِجَانِبِهِ﴾ وه هدركاتى ئيمه چاكه مان بر پزايه به سه ر هه ندى نادهميزادا وازى له باوه رهيتا و سوياسى خوا نه هيتا و، خوى به گه وره دانه نا و بىرى له گه وره بى ئيمه نه نه كرده وه و، خوى لى نه گورا، به ته و اوى خوى له سوياسى خوا دوور نه خسته وه.

﴿وَإِذَا مَسَّهُ الشَّرُّ فَذُوْ دُعَاءِ عَرِيضٍ﴾ وه هدرکاتی خراپدیه توشی ئه و بیوایه ئه گه پرایه وه بۆلای خودا و ئه بو به خاوه نی پاران وه به کی زور و، داوای له خودا ئه کرد ئه و خراپدیه له سه ری لایب، له کاتی خو شیدا خودای له بیر ئه جزوه، له کاتی ناخوشی دا ئه گه پرایه وه بۆلای خودا. ﴿قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنَ عِنْدِ اللَّهِ ثُمَّ كَفَرْتُمْ بِهِ مَنْ أَضَلُّ مِمَّنْ هُوَ فِي شِقَاقٍ بَعِيدٍ﴾ ئایا ئیوه هه و ال ئه دهن به من ئه گه ر ئه و قورئانه له لایدن خوداو و هاتی و هک من ئه یلیم، له پاشان ئیوه باوه ری بی نه هین له گه ل ئه و هه مو به لگانه له سه ر راستی ئه و قورئانه، چ که سی گومر اتره له و که سه ی له ناو دزایه تی به کی دوو رو درێژدایی به ران به ر به راستی ئه و قورئانه. بیگومان ئه و که سه گومر اتره.

﴿سُتْرِیْهِمْ آيَاتِنَا فِي الْاَفَاقِ وَفِيْ اَنْفُسِهِمْ حَتّٰی يَتَبَيَّنَ لَهُمْ اَنَّهُ الْحَقُّ﴾ ئیمه له هه و دوو چه ندین به لگه ی ئاشکرا و به هیز نیشانی دانیش تووانی مه که ی ئه دهن له سه ر توانای ئیمه که پهیدا ئه بن له ناو شاره کانی ئه ملاولای مه که که باوه رداران داگیران ئه کهن و ئه بنه جینگه داری بی باوه رداران، هه ر وه ئیمه نیشانی ئه و انماندا شوینه واری گهلانی پیشو به هوی بی باوه ری یه وه بنه بریوون و، نیشانی ئیوه ی ئه دهن چه ند به لگه ی ئاشکرا له ناو خو تانا که شاری مه که باوه رداران داگیری ئه کهن و زورشت نیشانی ئه وانی ئه دهن له م لاولای مه که و له ناو مه که ی شیدا، هه تا رو ن ئه بیته وه بو بت په رستانی مه که به راستی قورئان له لایدن خوداو هه اتوو و، ئایینی ئیسلام راسته.

بۆ ئاگاداری: خوای مه زن هه و ال ئه دا به ئاده میزاد له به ره ی ئه و به لگه ئاشکرایانه وه له هه و پاش پهیدا ئه بن له ئاده میزاده وه که خودا زانستی وایان فیر ئه کاشتی و دروست بکه نه هه موو جینگه دوو ره کانی زهوی یه وه، گفتو گو له گه ل یه کتری بکه ن و، له زهوی یه وه بۆ ئاسمان و له ئاسمانه وه بۆ زهوی.

ههروه ها نیشانیان ئه دا ئایینی ئیسلام له هه موو گو شه و که ناری زهوی دا پهیدا ئه بی. ﴿أَوَلَمْ يَكْفِ بِرَبِّكَ اَنَّهُ عَلٰی كُلِّ شَيْءٍ شَهِيدٌ﴾ ئایا به س نی یه بۆ پهروه ردگاری تو که به راستی ئاگاداره له سه ر هه موو شتی دیت و پروا به م جیهانه دا له نهینی و ئاشکرا و، له گه و ره و بچووکی و، له وانه ش له هه و دوو پهیدا ئه بن و ئه وانه ش را بر دوون.

﴿أَلَا إِنَّهُمْ فِيْ مِرْيَةٍ مِّنْ لِّقَاءِ رَبِّهِمْ أَلَا إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ مُّحِيطٌ﴾ ئیوه ئاگادار بن: به راستی بی باوه ران له ناو گومان دان له وه ی بکه ن به خزمه ت پهروه ردگاری خو یان و، له گومان دان و زیندوو بو نه وه و رۆژی دوا یی هه بن و، ئیوه ئاگادار بن به راستی پهروه ردگار ئه زانی به هه موو شتی و هیچ شتی له و په نهان نه، هه مو که سی به گو یه ی کرداری خو ی پاداشت وه ر ئه گری به چاک و به خراب.

﴿سوره‌تی شورا﴾

له مه که هاتوره خواره وه. هندی له زانایان نه‌لین: جگه له نایه‌ته کانی (۲۳-۲۴-۲۵-
۲۷) له مدینه هاتوره خواره وه. ژماره‌ی نایه‌ته کانی (۵۳) نایه‌تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حم ۱ عسق ۲ كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ
 اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ۳ لَهُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ
 أَعْلَى الْعَظِيمِ ۴ تَكَادُ السَّمَوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ
 وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي
 الْأَرْضِ أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ۵ وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا
 مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ
 ۶ وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لِنُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ
 حَوْلَهَا وَنُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي
 السَّعِيرِ ۷ وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ
 مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ۸

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خوای به‌خشنده‌ی میهره‌بان

﴿حم. عسق﴾ مانای نهم پیتانه له سوره‌تی نه‌لبه‌قه‌ره و سوره‌ته‌کانی تردا باس کراوه.
 هندی له زانایان نه‌لین: نه‌و دوو پیتانه ناوی نهم سوره‌ته‌ن. پشه‌وا (پازی) نه‌فه‌رموی:
 گفتو‌گۆ‌کردن له‌باره‌ی مانای نهم پیتانه ته‌سکه و، کردنه‌وه‌ی ده‌رگایه‌کی زۆری وایه‌رینگه
 بۆ‌لایان ناروا، چاک وایه‌ زانییان هه‌واله‌ی خوا بکری.

ته‌فسیری زمانکۆبی

﴿كَذَلِكَ يُوحِي إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِكَ اللَّهُ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ﴾ ویندی ئەم نامەیه خودایەکی زۆر بە دەستەلاتە، دانەری ھەموو شتێ لە جێگەیی شیاوی خۆی دا بە سەروش ناردووینەتی بۆلای تۆ و بۆلای کەسانیکێ ئەوتۆ لە پیغمەران لە پیش تۆبون. کەواتە وینەیی ناوەرۆکی ئەم سورەتە بە تەنھا بۆلای تۆ نەنیراوە.

﴿لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَهُوَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ﴾ بۆ خودایە شتێ لە ناو ئاسمانەکان و زەوی دان، لە جنۆکە و فریشتە و ئادەمیزاد، خودا کارەکانی زۆر بالاییە، لە ھەموو شتێ گەورەتر.

﴿تَكَاذُ السَّمَاوَاتُ يَتَفَطَّرْنَ مِنْ فَوْقِهِنَّ وَالْمَلَائِكَةُ يُسَبِّحُونَ بِحَمْدِ رَبِّهِمْ وَيَسْتَغْفِرُونَ لِمَنْ فِي الْأَرْضِ﴾ بەھۆی گفتوگۆی نارهوای بێ باوەران کە ئەیاننوت: خودا ھاوبەشی ھەیە لە پەرستندا، نزیکبوو لەبەر خرابی ئەو گفتوگۆیە ھەموو ئاسمانەکان پارچەبێن و بکەون بەسەر یە کدا، دوایی بکەونە سەر زەوی و بونەوەر بنبەربێن، فریشتەکان بە سوپاس و دەستووری خودای پەرورەدگاری خۆیان، پەرورەدگار پاک ئەکەنەو و دووری ئەخەنەو لە کارێ شایستەیی پلەیی بەرزێ ئەو نەبێ و، داوای لیبوردن ئەکەن بۆ کەسێ لەسەر زەوی یە، ئەگەر خودا ھاوبەشی ھەبووایە فریشتەکان بەسوپاسەو نوێزیان بۆ خودا نەدەکرد، داوای دواخستنی سزایان بۆ دانیشتوانی سەر زەوی نە ئەکرد. بە ئومیدی ئەوێ پەشیمان ببەو و باوەرپهیتن.

﴿أَلَا إِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ﴾ ئیو ئەگادار بن: بەراستی خودا لیبوردنی زۆرە و کەس بێ ئومید ناکا، زۆر میھرەبانە بۆ وەرگرتنی پەشیمان بوونەوێ بەندەکانی خۆی.

﴿وَالَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ اللَّهُ حَفِيفٌ عَلَيْهِمْ وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِوَكِيلٍ﴾ وە کەسانیکێ ئەوتۆ لە جگەیی خودا چەند وینە و ھاوبەش لە پەرستندا بۆ خودا وەرەگرن. خودا ئەگادارە بەسەر گفتوگۆ و کرداریان و، کاری ئەوان بەتۆ نەسپیراوەو، خودا تۆلەیان لی ئەسپنی، تۆ ھەر ڕاگەیانندن لەسەرە، لەسەر خواپە پرسیار و پاداشت لە رۆژی دوایی دا.

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ قُرْآنًا عَرَبِيًّا لَتُنْذِرَ أُمَّ الْقُرَى وَمَنْ حَوْلَهَا﴾ وە ھەر بەو جووێ ئیمە سەوشمان نارد بۆلای تۆ و پیغمەرانی پیش تۆ، ھەروايش ئیمە قورئانیکمان بە زمانی عەرەبی نارد بۆلای تۆ، لەبەر ئەوێ تۆ دانیشتوانی مەکە کە شارێکە وک دایک وایە بۆ گوندەکانی بیانترسینی لە سزای خودا ئەگەر باوەر نەهین و، دانیشتوانی جێگەکانی دەور و بەری مەکەیش بترسینی بۆ یە کەم جار لەوانەو دەست بێ بکەیی دواتر، پەيامی خوا ڕاگەیانتری بە دانیشتوانی ھەموو روی زەوی لە عەرەب و جگەیی عەرەب.

﴿وَتُنْذِرَ يَوْمَ الْجَمْعِ لَا رَيْبَ فِيهِ فَرِيقٌ فِي الْجَنَّةِ وَفَرِيقٌ فِي السَّعِيرِ﴾ و بۆ ئەویش ئادەمیزاد بترسینی لە رۆژی کۆبوونەوێ بونەوهران بۆ پرسیار کردن لەوان چ کاریکیان کردووە لە جیھاندا، ئەو رۆژە گومان لە ھاتنیا نییە، لەو رۆژەدا چاک و خراپ جوێ ئەکرێتەو تاقمێ بۆ ناو بەھەشت و تاقمێ تر بۆ ناو ناگری گەرمی گپرداری دۆزەخ.

﴿وَلَوْ شَاءَ اللَّهُ لَجَعَلَهُمْ أُمَّةً وَاحِدَةً وَلَكِنْ يُدْخِلُ مَنْ يَشَاءُ فِي رَحْمَتِهِ وَالظَّالِمُونَ مَا لَهُمْ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وه نه گهر خودا ناره زوی هدبووایه، به راستی هه موو ناده میزادی نه کرد به یدک نه ته وهی ته نها، به جوئی یا هه موویان باوه دار نه بون یا هه موویان بی باوه نه بون. خودا به زور هیچ شتی به هیچ کدسی ناکا و، نه قل و زیری بی داون هه موویان چاک و خراب جوئی نه کدنه وه و، به لام خودا نه خاته ناو میهره بانی و ریگهی راستی خوی کدسی ناره زوی هه بی و به سه ربه ستی خوی باوه ری هیناوه و، هیچ دؤست و یارمه تی ده ری بز سه مکاران نیه که به سه ربه ستی خوئیان باوه ریان نه هیناوه و، هیچ کدسی رزگاریان ناکا له سزای خوا و ناگری دوزه.

أَمِ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ ۖ قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ وَهُوَ يُحْيِي الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿١﴾ وَمَا أَخْلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ ۖ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ ﴿١٠﴾ فَاطْرُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا ۚ وَمِنْ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَذُرُكُمْ فِيهِ لِيَخَافَ مِنْهُ شَيْءٌ ۚ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ ﴿١١﴾ لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۚ يَبْسُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ ۚ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿١٢﴾ ﴿ش﴾ شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ ۚ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ ۚ إِلَيْهِ اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ ﴿١٣﴾ وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيَا بَيْنَهُمْ وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَبَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفُضِيَ بَيْنَهُمْ وَإِنَّ الَّذِينَ أُورِثُوا الْكُتُبَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِنْهُ مِرْيَبٌ ﴿١٤﴾

﴿أَمْ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءَ قَالَ اللَّهُ هُوَ الْوَلِيُّ﴾ هەر چه‌نده سته‌مکاران دۆست و یارمه‌تی ده‌ریان نیه. به‌لام له جگه‌ی خودا چه‌ند دۆستیکیان بۆ خزیان دانا، دوا‌یی هەر خودا به‌پیره‌به‌ر و دۆستی هه‌موو بو‌ونه‌وه‌رانه. نه‌گهر به‌ دلێکی پاک‌وه‌ه بیریان بک‌ردایه‌ هاو‌به‌شیان بۆ خودا دانه‌نا. ﴿وَهُوَ يُخَيِّ الْمَوْتَى وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ وه خودا مردووان زیندوونه‌کاته‌وه‌ و، توانای هه‌یه‌ به‌سەر هه‌موو شتی‌کا، بو‌نه‌وه‌ران دوا‌ی کۆتایی پته‌انی ته‌مه‌نیان خودا نه‌یاغ‌ریتی و له‌ پاشان زیندوویان نه‌کاته‌وه‌ بۆ وه‌ر گرتنی پاداشت و، نه‌و بتانه‌ توانای هیچ شتیکیان نی‌یه‌. ﴿وَمَا اخْتَلَفْتُمْ فِيهِ مِنْ شَيْءٍ فَحُكْمُهُ إِلَى اللَّهِ﴾ وه هه‌ر شتی ئی‌سوه‌ی ناده‌میزاد بیروباوه‌رتان جیا‌وازه‌ له‌و شته‌دا ئایا راسته‌ یا درۆیه‌، دوا‌یی فه‌رماندان بۆی نه‌گه‌ر پته‌وه‌ بۆ‌لای نامه‌ی خودا، نه‌و نامه‌یه‌ دادپه‌روه‌ره‌ و، چاک و خراب جو‌ئ نه‌کاته‌وه‌.

﴿ذَلِكُمْ اللَّهُ رَبِّي عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ﴾ نه‌و دادپه‌روه‌ره‌ هەر خ‌وای په‌روه‌ر‌دگاری منه‌، من هەر له‌سەر یارمه‌تی نه‌و پشت نه‌به‌ستم و هه‌موو کاریک‌م ته‌سپێرم به‌و، بۆ‌لای ئه‌ویش من نه‌گه‌ر پته‌وه‌ له‌ هه‌موو رو‌وداوێکی سه‌ختا، هەر نه‌و یارمه‌تی ده‌رمه‌.

﴿فَاطِرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ جَعَلَ لَكُمْ مِنْ أَنْفُسِكُمْ أَزْوَاجًا وَمِنَ الْأَنْعَامِ أَزْوَاجًا يَتَزَوَّجُكُمْ فِيهِ﴾ خوا دروست که‌ری ئاسمانه‌کان و زه‌وی‌یه‌، به‌ه‌وی توانای خ‌ۆیه‌وه‌ دروستی کردوون، به‌ جو‌ری به‌لگه‌ن له‌سەر یه‌کیتی خودا و، دروست‌کردنی نه‌وان و می‌روله‌یه‌ یه‌کسانه‌، خودا دروستی کردوه‌ له‌ په‌گه‌زی خ‌ۆتان چه‌ند هاوسه‌ری له‌ نێر و له‌مێ، هه‌تا ئی‌وه‌ به‌ ئارامی و به‌ شادمانی به‌یه‌که‌وه‌ بژین، له‌ چوار پیکانی‌ش له‌ په‌گه‌زی خ‌ۆیان چه‌ند جو‌ریکی له‌ نێر و له‌مێ دروست کردوون بۆ یه‌ک‌تری و بۆ سو‌ودی ئی‌وه‌، به‌و بو‌نه‌وه‌ خودا ئی‌وه‌ و چوار پیکان زۆر نه‌کا چین له‌ دوا‌ی چین به‌و دروست گ‌ردنه‌.

﴿لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ﴾ هیچ شتی وینه‌ی خودا نیه‌ له‌ هه‌موو په‌روه‌یه‌که‌وه‌، دروست‌که‌ری هه‌موو بو‌نه‌وه‌رانه‌، هیچ خودایه‌ نی‌یه‌ جگه‌ نه‌و، خودا هه‌موو شتی نه‌بیسێ، هه‌موو شتی نه‌زانێ.

﴿لَهُ مَقَالِيدُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَنْصُطُ الرِّزْقَ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَقْدِرُ إِنَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ﴾ کللی گه‌نجینه‌ و پیتی ئاسمانه‌کان و زه‌وی هەر بۆ خ‌وایه‌ به‌ ته‌نها، خودا پ‌ۆزی و خ‌وراده‌منی زۆر نه‌کا و رای نه‌خا بۆ هه‌ر که‌سێ ئاره‌زو‌ی هه‌بێ و، که‌م نه‌دا به‌ که‌سێ ئاره‌زو‌ی هه‌بێ، به‌راستی خودا نه‌زانێ به‌هه‌موو شتی. بێگومان که‌می دارایی له‌ گه‌ل ساخی و نه‌ترسان و ئاسایشدا، هه‌زار جار چاک‌ه‌ر له‌ گه‌ل نه‌خ‌ۆشی و ترسی ژیان و ئازاوه‌ی ناو‌خ‌یزان و ناو‌ه‌و‌نیشتمان و په‌لامار و ده‌ست درێژی و دو‌ژمن.

﴿شَرَعَ لَكُمْ مِنَ الدِّينِ مَا وَصَّى بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ﴾ خودا پ‌وونی کردووه‌ته‌وه‌ بۆ ئی‌وه‌ پ‌نگه‌یه‌کی ئاشک‌را له‌ ئایینی ئیسلامدا و، له‌ په‌یره‌وی کردنی فه‌رمانی خ‌وادا، شتی خودا سپاردوویه‌ به‌ نوح و، شتیکی نه‌وت‌ویش ئی‌مه‌ به‌ سروش ناردوومانه‌ بۆ‌لای تو له‌ قورئاندا.

﴿وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَى وَعِيسَى أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ﴾ وه شتی ئیمه سپاردوومانه به ئبراهیم و موسا و عیسا که ئیوه بهرده و امین له سهر کردنی نوژه کانتان و، پهیره وی بنچینه کانی بیروباوه ری ئیسلام بکه و، ئیو پارچه پارچه مدهن و بیروباوه ری جیاواز له یه کتری ههلبژیترین. خودا هه موو پیغمه مده کانی ره وانه کردووه بۆلای ئاده میزاد، فهرمانیان بی بدهن و باوهریان به یه کیتی خودا و به رۆزی دواپی هه بی و، بهرده و امین له سهر نوژ کردن و، له باوه رهیتان به وانه جیاوازی پهیدا نه که و پارچه پارچه نهن. ئیمه ئاده میزاد خوامان یه کبی و پهیدام و یاسامان یه کبی، بۆ ئیمه ئهم هه مو ئاژاوه و جهن گانه تو مار بکه دین له سهر خویمان؟

﴿كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ﴾ شتی ئیوه داوای نه که ن له بت په رستان که باوه رهیتان به یه کیتی خودا و واز له بت په رستی بهیتان گرانه له سهریان و پهیره وی نه و نامۆز گاریه چاکه ناکه، تو داوای دارایی له وان ناکه ی و پله و پایه ت ناوی، داوای ریگه ی راست و برابره تی و ناشتی و یه کبوان نه که ی بۆ نه بی لایان گرانی؟

﴿اللَّهُ يَجْتَبِي إِلَيْهِ مَنْ يَشَاءُ وَيَهْدِي إِلَيْهِ مَنْ يُنِيبُ﴾ خوا ههلبه بژی بۆلای باوه ره بوان به یه کیتی خودا و بۆلای پهیره وی ئایینی خوی که سی ئاره زوی هه بی و، ریگه ی راست شاره زای که سی نه کا بگه ریته وه بۆلای.

﴿وَمَا تَفَرَّقُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ﴾ وه نه ته وه کانی پیشوو و خاوه ن نامه کان په راگه نده و پارچه پارچه نه بوان و تا قمی زۆریان لی پهیدا نه بووه مه گه ر له دوا ی نه وه ی زانیان به راستی پیغمه مده بۆیان ده رکوت که نه و پیغمه مده به نامه کانیان ئاسی کردووه و، باوهریان بی نه هیتا له بهر دل پیسی و داوا کردنی پله و پایه ی جیهان، نه گیتا نه یان زانی پیغمه مده راست نه کا.

﴿وَلَوْلَا كَلِمَةٌ سَقَتْ مِنْ رَبِّكَ إِلَى أَجَلٍ مُسَمًّى لَفُضِّي بَيْنَهُمْ﴾ وه نه گه ر فهرموده ی پهروه ردگاری تو پیش نه که وتایه و پیوستی نه گردایه سزادان و له ناو بردنی له وان دوانجا بۆلای کاتی دیار یکراو بۆ سزادان و له ناو بردنیان و، به راستی فهرمان نه درایه بنه بر کردنیان و له ناو بردنیان و چاک و خراب جوی نه کرانه وه.

﴿وَإِنَّ الَّذِينَ أُوْتُوا الْكِتَابَ مِنْ بَعْدِهِمْ لَفِي شَكٍّ مِّنْهُ مُرِيبٍ﴾ وه به راستی که سانیکی نه وتۆ به خرابوو به وان نامه ی تهورات و ئینجیل له دوا ی پیغمه مده کانیان له ناو گومان دان له باره ی کاری مو حه مده وه، دواپی باوه ری بی نه هیتان، نه یان خاته ناو گومانده وه که باوه ری بی بهیتان.

فَلَيْلِكَ فَادَعُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أُمِرْتُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ
وَقُلْ ءَامَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ وَأُمِرْتُ لِأَعْدِلَ
بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ لَنَا أَعْمَلْنَا وَلَكُمْ أَعْمَلُكُمْ
لَا حُجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُمْ جَحِشُهُمْ
دَاحِضَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ
﴿١٦﴾ اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ وَمَا يُدْرِيكَ
لَعَلَّ السَّاعَةَ قَرِيبٌ ﴿١٧﴾ يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ
بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ
أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمَارِقُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ ﴿١٨﴾

﴿فَلَيْلِكَ فَادْغُ وَاسْتَقِمْ كَمَا أَمَرْتُ﴾ دواپی له بهر نهوی بت په رستان و خاوه نامه کان له ناو خویان ټیک چوون له بهاره ی کاروباری ناینبه وه له بهر راستی قورئان و نهو زانسته ی به تو به خشراوه، تو بانگی ناده میزاد بکه بولای یه کگرتن و، په پیره ی نهو شتانه بکه سیردراوه به پیغمه ره کانیان و، تو به رده و امبه و رامه وهسته له سهر بانگ کردنیان بهو جوړه ی فهرمانی پی دراوه.

﴿وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ وَقُلْ آمَنْتُ بِمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنْ كِتَابٍ﴾ و تو دوا ی ههواو ههوه سی پروپوچی پی باوه ران مه که وه له بیرو باوه ری جیاوازیانا و، تو بلای: من باوهرم هیتاوه به شتی خوانار دوویه تیه خواره وه له هه موو نامه کاند، نهک به جوړی باوه رمان به هندیکیان بیی و باوه رمان به هندیکیان نه بی.

﴿وَأَمَرْتُ لِأَغْدِلَ بَيْنَكُمْ اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّكُمْ﴾ وه من فهرمانم پی دراوه که دادپه روه رجم به یه کسان ی له نیوان نیوه دا بو گه یاندنی فهرمانه کانی خودا و ده ستووری و، گه وړه و بچووک لای من وهک یهک تهماشا بکه م، خودا په روه ردگاری نیمه و نیویه به پی جیاوازی، هه موومان بنده ی خوداین.

﴿لَنَا أَعْمَالُنَا وَلَكُمْ أَعْمَالُكُمْ لَا حِجَّةَ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ اللَّهُ يَجْمَعُ بَيْنَنَا وَإِلَيْهِ الْمَصِيرُ﴾ کرداری نیمه بو خومان و، کرده وه ی نیوه ش بو خوتانه، هه موو یه کئی له نیمه و له نیوه پاداشتی کرده وه ی خوی وهر نه گری، هیچ جوړه دوژمنایه تی و ناژاویه له نیوان نیمه و نیوه دانه، چونکه راستی دهر که وتوه بو هه موو لایه کمان خودا له روژی دوا ییدا هه ردوولامان له نیوان یه کدا کو نه کاته وه بو وهر گرتی پاداشتی کرداری خومان و، بولای خودایه گه رانه وه ی هه موو ناده میزاد، تولی ستم لی کراو له ستمکار نه سترئ. خاوه نامه کان نه یان ویست به بهلگه ی پروپوچ موسلمانان له ناین وهر گپن نه یان ووت نامه ی نیمه و پیغمه ری نیمه له پیش نامه و پیغمه ری نیوه هاتوون. که واته ناینی نیمه راسته خوی مه زن فهرمووی.

﴿وَالَّذِينَ يُحَاجُّونَ فِي اللَّهِ مِنْ بَعْدِ مَا اسْتَجِيبَ لَهُ حُجَّتُهُمْ دَاحِظَةٌ عِنْدَ رَبِّهِمْ وَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ وَلَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ﴾ وه كهسانیکی نهوتو له خاوهن نامه كان دزایسته تی و گفتوگویی خراب و نابجی نه کهن له باره ی نایینی خوداوه، دوا ی نهو ی له لایه ن ناده میزاده وه وولامی نایینی خودا درایه وه و، هاتنه ناوی نایینی نیسلامدوه و باوه ریان هیتا و بهلگو و نازاوه که یان پوچه و جیگه ی خو ی نه گرت به گویره ی مبهستی نهوان له لایه ن پهروه ردگاری خو یان و له سه ریانه خه شم و نه فره تی خودا و، بو نهوانه سزای زور سده ت له رژی داییدا.

﴿اللَّهُ الَّذِي أَنْزَلَ الْكِتَابَ بِالْحَقِّ وَالْمِيزَانَ﴾ خودا که سکی نهوتویه نار دویه تیه خواره هه موو نامه کان به راستی و به داد پهروه ری و، ده ستوریکه مافی هه موو که سی بی نه کیشری به یه کسان ی پاداشتی خو یان وهر نه گرن.

پیغه مری خودا باسی هاتی رژی دوا یی نه کرد بو بی باوه ران، نهوانیش به لاقریه وه نه یان ووت: نهو رژه چ کاتی دیت، نه گهر تو راست نه که ی؟ خودا فره مو ی: ﴿وَمَا يُذْرِكُ لَعْلَ السَّاعَةِ قَرِيبٌ﴾ وه چ شتی بی ناگاداری تو بکا بو هاتی رژی دوا یی، بیگومان تو نایزانی لهوانه یه هاتی رژی دوا یی نزیک ی، هه ر که سی مرد رژی دوا یی نهو هاتوه.

﴿يَسْتَعْجِلُ بِهَا الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِهَا وَالَّذِينَ آمَنُوا مُشْفِقُونَ مِنْهَا﴾ که سانیکی نهوتو باوه ریان به هاتی رژی دوا یی نیه داوا ی هاتی نه کهن به گورجی و، که سانیکی نهوتو باوه ریان هیتاوه له هاتی رژی دوا یی نه ترسن.

﴿وَيَعْلَمُونَ أَنَّهَا الْحَقُّ أَلَا إِنَّ الَّذِينَ يُمارُونَ فِي السَّاعَةِ لَفِي ضَلَالٍ بَعِيدٍ﴾ وه باوه رداران نهزان هاتی رژی دوا یی راست و بیگومانه و، زور سامناکه، نیوه ناگادارین: که سانیکی نهوتو گومان یان هدی له هاتی رژی دوا ییدا له ناو گوماریه کی زور دور دانسه ر بو هیچ لایه ده رناکهن.

اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ
 ﴿١٩﴾ مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ
 كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ
 نَصِيبٍ ﴿٢٠﴾ أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ
 مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ
 وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢١﴾ تَرَى الظَّالِمِينَ

مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ
لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴿٢٢﴾

﴿اللَّهُ لَطِيفٌ بِعِبَادِهِ يَرْزُقُ مَنْ يَشَاءُ وَهُوَ الْقَوِيُّ الْعَزِيزُ﴾ خدا بهنده كانی خوى به خيوى كه به جورها چاكه خوى بهى جياوازي له نيوان باوهردار و بى باوهردا، روزى نه دا به هه كهسى ناره زوى هه بى له وان به گويهرى زانبارى خوى، خودا زور به توانايه، زور گه وره به دهسته لاته له زهوى و له ناسماندا كهس ناتوانى به رانبه رى بووهستى، ناشكرا و نه پى نه زانى هيج كهسى ناگادارى فهرمانى خودا نيه، خوداى مه زن ناده ميزادى جوى كردووه ته وه: هه نديكيان به دارايى و پله وپايه ي جهان. هه نديكيان به لهش ساغى و زانست هه تا هه ريه كه يان يارمته ي نه وانى تريان به دن.

﴿مَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الْآخِرَةِ نَزِدْ لَهُ فِي حَرْثِهِ وَمَنْ كَانَ يُرِيدُ حَرْثَ الدُّنْيَا نُؤْتِهِ مِنْهَا وَمَا لَهُ فِي الْآخِرَةِ مِنْ نَصِيبٍ﴾ هه كهسى مه بهستى كاروكرده وى پاشه روزبى له به رستنى سنووره كانى خودا، نيمه بو نهو كهسه نه كه ين له پاداشتى كاره كهى به ده چه نانه هه تا حدوت سده چه نانه، هه كهسى مه بهستى كارى جيهان بى له دارايى و پله وپايه و به جى هينانى ناره زوى خوى، نيمه هه ندى له مه بهسته كانى خوى بى نه به خشين و، له پاشه روزدا هيج به شيكى نيه له پاداشتى چاكه چونكه نهو كهسه كارى بو پاشه روزى خوى نه كردووه. نه وى باسكرا بو نهو دوو تا قمه و ويستى خوى مه زنه.

﴿أَمْ لَهُمْ شُرَكَاءُ شَرَعُوا لَهُمْ مِنَ الدِّينِ مَا لَمْ يَأْذَنْ بِهِ اللَّهُ﴾ نايابو بت به رستان هه يه چه نند هاوبه شى بو خودا له به ته كان و جگه به ته كان بو نه وانى روون كردي ته وه له ناييندا شتى خودا فهرمانى بى نه دابى، به ويته ي بت به رستى و باوه رنه بوون له زيندووبوونه وه و كار كردن هه بو جيهان به ته نها، كاتى نهو بتانه نه يان توانيوه نهو كارانه يان بو روون بكه نه وه چون نه يان به رستن.

﴿وَلَوْ لَا كَلِمَةُ الْفَصْلِ لَقُضِيَ بَيْنَهُمْ﴾ وه نه گهر له بهر فهرمووده و فهرمانى خودا نه بوايه بو جوى كردنه وى چاك و خراب وه بو دواخستنى سزادانيان، به راستى فهرمان نه درا به له ناوبردن و به بر كردنيان له جيهاندا. به لام خودا به ميه ره باني خوى مؤله تيان نه دا به لكو به شيمان به نه وه و باوه به پشن.

﴿وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ تَرَى الظَّالِمِينَ مُشْفِقِينَ مِمَّا كَسَبُوا وَهُوَ وَاقِعٌ بِهِمْ﴾ وه به راستى له پاشه روزدا سزايه كى نازاردهر هه يه بو سته مكاران تو نه پيى له دوا روزدا نه ترسن له سزاي نهو خراپه يه كردوويانه له جيهاندا، و، بنگومان نهو سزايه تووشى نه وان نه بى بترسن يا نه.

﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فِي رَوْضَاتِ الْجَنَّاتِ لَهُمْ مَا يَشَاءُونَ عِنْدَ رَبِّهِمْ ذَلِكَ هُوَ الْفَضْلُ الْكَبِيرُ ﴾ وه كه سانیکی نهوتو باوهریان هیناوه و کردهوه چاکه کانیان کردوه له ناو چیمهن و پاکترین و خوشترین جیگه کانی بههشتان، بو نهوان هدیله له لای پهروه رده کهری خویان هدرشتی ناره زوی بکهن و هدمو شتیکیان بو ناماده کردوه، نهو شته به نرخ و نایابه نهدری به باوهرداران له پاداشتی نهو شته که مدهی نهوان کردوویانه ریژیکی زور گهورهیه بو نهوان.

ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ قُلْ لَا
أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَىٰ وَمَن يَقْرِضْ حَسَنَةً فَنَزِدْ
لَّهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴿٦٣﴾ أَمْ يَقُولُونَ أَفَتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ
كَذِبًا قَالَنَ يَسِّرْ اللَّهُ يَخْتِمَ عَلَىٰ قَلْبِكَ وَيَمَّحُ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ
بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴿٦٤﴾ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ النُّوبَةَ
عَن عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا نَفَعَلُوا ﴿٦٥﴾
وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُم مِّن فَضْلِهِ
وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴿٦٦﴾

﴿ ذَلِكَ الَّذِي يُبَشِّرُ اللَّهُ عِبَادَهُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ ﴾ نهو ریژه گهورهیه ناماده کراوه شتیکی نهوتویه خودا موزدهی داوه لییدا بهو بدندانیهی نهوتوی خوی باوهریان هیناوه و، کردهوه چاکه کانیان کردوه.

﴿ قُلْ لَا أَسْأَلُكُمْ عَلَيْهِ أَجْرًا إِلَّا الْمَوَدَّةَ فِي الْقُرْبَى ﴾ تو بلئی به قورهیشی بهکان: من داوا ناکهم له سهر راگه یاندنی فدرموده خودا که بهختاری هدردو جیهانی ئیوهی تیدایه، مه گهر نهو شتهی من داوای له ئیوه بکهم نه مدهیه: ئیوه منتان خوشبوی، چونکه من خزمی ئیوه، داواتان لی نه کهم له خودا نریک ببنهوه هدا ئیوه توشی ئازار نه بن و سهر بهرزی هدردو جیهان بن، پهیره وی کردنی فدرموده وی خودا سوودی هدمو ناده میزادی تیدایه و، ناییکی مرو قایه تی به. بو زانین: زانایان بیروبو چرونیان جیاوازه: نایا مه بدست له ووشهی ﴿ الْقُرْبَى ﴾ چ شتیکه؟ له تهفسیری ﴿ غرائب القرآن - رغائب الفرقان ﴾ دا هاتوه به جوار مانا:

۱- مەبەست ئەو ھەيە ئىۋە منتان خۆشبوئى و، وولامى داواكارى يەكم بەدەنە و، نازارى من مەدەن و بەلامارم مەدەن، لەبەر ئەو ھى من خزمى ئىۋەم.

۲- يارىدەدەرانى پىتەمەر ﴿﴾ ووتيان: ئەو پياۋە بوۋە بەھۆى رانومايى ئىۋەو و، دارايى بەدەستەو ھەيە و، خوشكەزاي ئىۋەيە، ھەندى دارايى بۆ كۆيكەنەو، ئەو ئايەتە ھاتە خوارەو: فرموى: من كرىم لە ئىۋە ناۋى، ھانى دان لەسەر خوشەويستى خزمانى خۆيان و، سەريان لى بەدەن.

۳- مەبەست لە ﴿ القربى ﴾ خۆشويست و پەرست و نزيكبوونەو ھەيە لە خودا، كەرنى كارى چاك.

۴- بىرىيە لەو ھى پىۋىستە ەلى و فاتىمە و ھەسەن و ھوسەيىنتان خۆشبوئى و چاكەيان لە گەل بكدن.

﴿ وَمَنْ يَقْتَرِفْ حَسَنَةً نَّزِدْ لَهُ فِيهَا حُسْنًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ شَكُورٌ ﴾ و ھەركەسى چاكەيە بكا و خودا پەرستى ئىمە لەناو ئەو چاكەيەدا، چاكەيەكى زۆر گەورەترى بۆ زۆر ئەكەين بە (دەچەنانە ھەتا ھەوت سەد چەنانە) بەراستى خودا لى خۆشبوئى زۆرە بۆ گوناھباران، سۈپاسى كەمى بەندەكانى ۋەرنەگرئى و پاداشتى زۆريان ئەداتى. بى باۋەران ئەيان ووت: ئەو قورئانەى نىردراۋە بۆ موھمەد، خۆى ھەلى بەستوۋە، خودا لە وولامدا فرموى:

﴿ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَى عَلَى اللَّهِ كَذِبًا فَإِنْ يَشَأِ اللَّهُ يَخْتِمْ عَلَى قَلْبِكَ ﴾ ئايا بست پەرستان چۆن ئەتوانن بلىن: تۆ ئەو قورئانەت ھەلبەستوۋە، بە درۆ داۋتە بەسەر خوادا، دوايى ئەگەر تۆ ھەولئى كارى وا بەدى خوا مۆر ئەدا بەسەر دلى تۆدا و ئايەلئى تۆ ئەو كارە بكەى، ئەو كارەيش زۆر دورە لە تۆۋە.

﴿ وَيَنْفُخِ اللَّهُ الْبَاطِلَ وَيُحِقُّ الْحَقَّ بِكَلِمَاتِهِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ ۋە تۆ راست ئەكەى و، خودا ئەو بوختانەى ئەوان پوچ ئەكاتەو و، ئايىنى راستى ئىسلام و راستى تۆ ئاشكرا ئەكا بەھۆى فرمودەى نامەى خوداۋە كە ئەى نىرى بۆلاى تۆ. بەراستى خودا ئەزانى بەشتى لە دلى تۆدايە و، بەشتى لە دلى ئەواندايە، ھەموو شتى بە گوڭرەى زانبارى خۆى پاداشتى ئەداتەو.

﴿ وَهُوَ الَّذِي يَقْبَلُ التَّوْبَةَ عَنْ عِبَادِهِ وَيَعْفُو عَنِ السَّيِّئَاتِ وَيَعْلَمُ مَا تَفْعَلُونَ ﴾ ۋە خودا كەسيكى ئەوتۆيە پەشيمان بوونەو ۋەرنەگرئى لە بەندەكانى خۆى و، ئەبورى لە خراپەكانيان و، ئەزانى بەشتى ئىۋە ئەيكەن.

﴿ وَيَسْتَجِيبُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَيَزِيدُهُمْ مِنْ فَضْلِهِ وَالْكَافِرُونَ لَهُمْ عَذَابٌ شَدِيدٌ ﴾ ۋە خودا وولامى كەسانىكى ئەوتۆ ئەداتەو بەۋەريان ھىناۋە و كەردەو چاكەكانيان كەردوۋە و لە خودا ئەپاينەو و خودا لەبەر گەورەيى و ميھرەبانى خۆى پاداشتى ئەو كەسانە زۆرتر ئەكا بۆ بى باۋەران ھەيە سزايەكى سەخت ھەندى لە زانايان ماناى ئەو ئايەتەيان بەم جۆرە كەردوۋە: باۋەرداران وولامى بانگەشەى خودا ئەدەنەو، خواى مەزن لەبەر گەورەيى خۆى پاداشتى زۆريان ئەداتى.

وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ
لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ
خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴿٢٧﴾ وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا
وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٢٨﴾ وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَيْنَهُمَا مِنْ دَابَّةٍ وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ
إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ ﴿٢٩﴾ وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا
كَسَبْتُمْ أَيْدِيَكُمْ وَيَعْقُوا عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٠﴾ وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ
فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ ﴿٣١﴾
وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٣٢﴾ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ
فَيُظِلِّلَنَّ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ
﴿٣٣﴾ أَوْ يُوقِفَهُنَّ بِمَا كَسَبْنَ أَوْ يَعَفَّ عَنْ كَثِيرٍ ﴿٣٤﴾ وَيَعْلَمُ الَّذِينَ
يُجَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَحِيصٍ ﴿٣٥﴾

خوای مدزن رۆزی و سامان ئه‌دا به‌بنده کانی خوئی به‌گویره‌ی سودی هه‌موو که‌سی و به‌هه‌موو که‌سه‌لی به‌جۆری هه‌ندیکیان که‌مه‌ریان ئه‌داتنی و هه‌ندیکیان زۆرتر. بۆ ئه‌وه‌ی هه‌ره‌یه‌ که‌یان به‌ گویره‌ی توانای خوریان یارمه‌تی به‌کتری به‌دن و، بۆ ئه‌وه‌ی ره‌وره‌وه‌ی ژبانیان به‌ جۆریکی ئاسان بڕوا به‌پۆه، هه‌ندیکیان به‌ سامان و، هه‌ندیکیان به‌ده‌ست و به‌زمان و له‌ش یارمه‌تی به‌کتری به‌دن، به‌گویره‌ی ماندوو بوونیان و کارکردنیان سامانیان ئه‌داتنی. بۆ روه‌نکردنه‌وه‌ی باشتر خودا ئه‌فه‌رموی:

﴿ وَلَوْ بَسَطَ اللَّهُ الرِّزْقَ لِعِبَادِهِ لَبَغَوْا فِي الْأَرْضِ ﴾ وه‌ نه‌گه‌ر خودا رۆزی و سامانی زۆر بدا به‌ هه‌موو به‌نده کانی خوئی، به‌ راستی ئه‌وان یاخی ئه‌بن له‌ زه‌وی دا و، سه‌تم له‌ به‌کتری نه‌که‌ن. ﴿ وَلَكِنْ يُنْزِلُ بِقَدَرٍ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ بِعِبَادِهِ خَبِيرٌ بَصِيرٌ ﴾ وه‌ به‌لام خودا رۆزی و سامان ئه‌دا به‌ نه‌دازه‌یه‌ خوئی ئاره‌ززی بکا له‌ که‌م و زۆر، به‌جۆری سودی ئه‌وانی تێدابه‌ی و، به‌ نه‌دازه‌ی

کارکردنی خویشان، و ائیهی سامانی زور نه‌دا به بهران‌بهر به کارکردنی کهم و، دارایی که‌میش نه‌دا بهران‌بهر کارکردنی زور، نه‌وانه‌یش له‌بهر چند هویه که ههر خودا خوئی نه‌یزانی. به‌لام سامانی زور له ریگه‌ی نارپه‌وا و ده‌ست‌پینه‌وه قه‌ده‌غیه و نه‌بسته هوی زیان و نازار بوخوئی و بو دانیش‌توان. به‌راستی خودا ناگاداری کرده‌وی به‌نده‌کانی خوئی‌تی، هه‌موو شتیکی نه‌ینی و ناشکرایان ده‌بینی.

﴿وَهُوَ الَّذِي يُنْزِلُ الْغَيْثَ مِنْ بَعْدِ مَا قَنَطُوا وَيَنْشُرُ رَحْمَتَهُ وَهُوَ الْوَلِيُّ الْحَمِيدُ﴾ وه خودا که‌سینکی نه‌وتویه باران نه‌نیرینه خواره‌وه له‌دوای نه‌وی دانیش‌توان بی‌ئومید نه‌بن له بارینی باران و، خودا پیتی باران و سودی باران و نه‌و هه‌رزانییه‌ی له بارانه‌وه په‌یدائه‌بی به‌شی نه‌کا له‌ناو زه‌وی‌دا و بو هه‌موو ئاده‌میزاد و، ههر خودایه به‌رپوه‌به‌ری به‌نده‌کانی خوئی به‌شیوه‌یه‌کی چاک و، خواپه‌رستان سوپاسی زوری بو نه‌که‌ن.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ خَلْقُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَا بَثَّ فِيهِمَا مِنْ دَابَّةٍ﴾ وه هه‌ندیکه له به‌لگه ناشکراکان له‌سه‌ر توانای خودا، دروست‌کردنی ئاسمانه‌کان و زه‌وی و شتی بلا‌بوونه‌ته‌وه له‌واندا، له‌و شته جیا‌وا‌زانه ئه‌رپون به‌رپوه، هه‌ندیکیان ئاقلن و هه‌ندیکیان به‌سه‌زمان و هه‌ندیکیان گه‌وره و هه‌ندیکیان بچووک.

﴿وَهُوَ عَلَى جَمْعِهِمْ إِذَا يَشَاءُ قَدِيرٌ﴾ وه خودا ههر به‌و جوهری بلا‌وی کردوونه‌ته‌وه توانای هه‌یه له‌سه‌ر کو‌کردنه‌ویانا له روژی دوا‌یدا ههر کاتی ئاره‌زو‌ی بکا.

﴿وَمَا أَصَابَكُمْ مِنْ مُصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ﴾ وه هه‌رشتی تووشی ئیوه بووبی له خه‌فدت و نازار و ناخو‌شی و نه‌بارینی باران و گرانی به‌هوی نه‌و شته خرابانه‌یه به توانای خو‌تان کردووتانه و، خودا له زور گونا‌هی ئیوه خو‌شبووه و سزای ئیوه نه‌داوه له‌سه‌ر کردنیان.

﴿وَمَا أَنْتُمْ بِمُعْجِزِينَ فِي الْأَرْضِ وَمَا لَكُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ مِنْ وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ﴾ وه ئیوه ناتوانن ریگه‌بگرن له سزای خودا له زه‌وی‌دا و، له‌هه‌ر جیگه‌یه‌بن تو‌شتان ئه‌بی و، بو ئیوه نیه له جگه‌ی خودا هیچ که‌سی بتان‌پاری‌زی له سزای خودا و یارمه‌تیتان بدا بو لا‌بردنی.

﴿وَمِنْ آيَاتِهِ الْجَوَارِ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ إِنْ يَشَأْ يُسْكِنِ الرِّيحَ فَيَظْلَلْنَ رَوَاكِدَ عَلَى ظَهْرِهِ﴾ وه هه‌ندیکه له‌و به‌لگه ناشکرایانه له‌سه‌ر توانای خودا نه‌و که‌شتیانه له‌ناو ده‌ریادان، وه‌ک کی‌و وانه له گه‌وره‌یی‌دا، وه‌ک کو‌شک وان له به‌رزیدا.

نه‌گه‌ر خودا ئاره‌زو بکا نه‌و بایه که‌هوی رو‌یشتنی که‌شتیه‌کانه ئه‌یوه‌ستینی یا ئاوی ده‌ریاکه ئه‌وه‌ستینی، دوا‌ی که‌شتیه‌کان به‌سه‌ر ئاوی ده‌ریاوه نه‌وه‌ستن و جم و جو‌ل ناکه‌ن و نارپون به‌سه‌ر ده‌ریاکه‌دا.

بو زانین: هه‌رچه‌نده که‌شتیه‌کان و فرۆکه و ئوتۆمبیل ئاده‌میزاد دروستیان نه‌کا. به‌لام نه‌و بایه‌ی که‌شتیه‌کان نه‌با به‌رپوه و، نه‌و ته‌خته و دره‌خته و نه‌و ئامیرانه ئه‌وانیان پی دروست نه‌کری خودا دروستی کردوون، هه‌روه‌ها نه‌و که‌سه‌یش نه‌وانه دروست نه‌که‌ن خودا دروستی کرده‌وه.

﴿إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّكُلِّ صَبَّارٍ شَكُورٍ﴾ بهر استی لهو که شتیانه دا بهو جوړه باسکرا چندنیدن بهلگهی ناشکرا هډن له سدر توانای خودا، بۆ ههموو که سئ بهر گهی نازار بگری، سوپاسی خودا بکا.

﴿أَوْ يُوقَهُنَّ إِذَا كَسَبُوا وَيَعْفُ عَنْ كَثِيرٍ﴾ یا نه گهر خودا ناره ژو بکا که شتیبه کان بهو شتانه وه له سهرینی له ناده میزاد و کهل و پله کانیا نه وه له ناویان نه با، به هژوی نهو بی فهرمانی خودا وه نهوان کردوویانه و، له زور گونا هی نهوان خوشبو وه له بهر نهو هی توله یان لی نه سینی. ﴿وَيَعْلَمُ الَّذِينَ يُخَادِلُونَ فِي آيَاتِنَا مَا لَهُمْ مِنْ مَّخِصٍ﴾ وه له بهر نهو هی نهو که سانه ی نهو تو گفتو گوی نابه جی نه که ن بۆ پوچ کردنه وه ی نایه ته کانی نامه ی نیمه بز ان را کردنیان بۆ نیه له سزای خودا و له دهسته لاتی خودا دهر چوونیان بۆ نی به و، بشزانن بهلگهی ناشکرای نیمه شایسته ی پوچ کردنه وه نن.

فَمَا أُوْتِيتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَنَعُ
الْحَيَوَةَ الدُّنْيَا وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ
يَتَوَكَّلُونَ ﴿٣٦﴾ وَالَّذِينَ يَحْنَبُونَ كَثِيرًا إِلَّا تُمَّ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا
غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ ﴿٣٧﴾ وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ
وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ ﴿٣٨﴾ وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ
الْبَغْيُ هُمْ يَنْصَبُونَ ﴿٣٩﴾ وَجَزَاءُ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةٌ مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا
وَأَصْلَحَ فَاجْرُمُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ ﴿٤٠﴾ وَلَمَنِ انْتَصَرَ
بَعْدَ ظُلْمِهِ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّنْ سَبِيلٍ ﴿٤١﴾ إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ
يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ
عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٤٢﴾ وَلَمَنِ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ

﴿٤٣﴾

﴿فَمَا أُوْتِيتُمْ مِّنْ شَيْءٍ فَمَنَعُ﴾ دوا بی شتی به نیوه دراوه له لایدن خودا وه، لهو شتی که په دیوه ندی به جیهانه وه هدی، له دارایی و منال و پله و پایه، دوا بی نهو شته ژبان و گوزهران و رابواردنی جیهانه به گورجی دین و نهړون و نامین.

ته فسیری زمانا کو بی

﴿وَمَا عِنْدَ اللَّهِ خَيْرٌ وَأَبْقَى لِلَّذِينَ آمَنُوا وَعَلَىٰ رَبِّهِمْ يَتَوَكَّلُونَ﴾ ﴿وہ ہمہو شتی پیوستی ژانی جیہان جی بہ جی بکا بؤ نادمیزاد لای خودا چاکترہ لہ ہمہو شتی بؤ کہ سانیکی نہوتو باوہریان ہیناوہ. بہ لآم بی باوہریان لای خودا جگہ لہ سزا ہیچ شتی تریان بؤ نیہ و، باوہرداران لہ ہمہو کاریکیان پشت بہ خوائہ بستن و، گہورہیی ہدر بہ لہ خواترسان و رہزامہندی خودا دائہنین.

﴿وَالَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ وَإِذَا مَا غَضِبُوا هُمْ يَغْفِرُونَ﴾ ﴿وہ ئہوہی لای خودایہ چاکترہ بؤ کہ سانیکی نہوتو خویان دورور نہخہنہوہ لہ گوناہہ گہورہکان لہو گوناہانہ لہ خراپیدا لہ سنور درچوون، وہک ستہم کردن و بوختان و کوشتن و داوین پیسی و، ہدرکاتی ئہو کہسانہ رقیان ہللسا لہ جگہی خویان لہبہر شتی پدیوہندی بہخویانہوہ ہہبی، رقی خویان نہخونہوہ و، لہوان نہبورن. بہ لآم نہگہر پدیوہندی بہ یاسای ئیسلامہوہ ہہبو، چاویوشی ناکہن و بہ گویرہی توانای خویان ئیشی بؤ نہکہن.

﴿وَالَّذِينَ اسْتَجَابُوا لِرَبِّهِمْ وَأَقَامُوا الصَّلَاةَ﴾ ﴿وہ بؤ کہ سانیکی نہوتویشہ وولامی پدروہردگاری خویانان داوہتہوہ و، لہ ہیچ شتیکدا بی فہرمانی خودایان نہ کردوہ، بہ خوشی یہوہ نویژہ کانیان بہ جی ہیناوہ.

﴿وَأَمْرُهُمْ شُورَىٰ بَيْنَهُمْ وَمِمَّا رَزَقْنَاهُمْ يُنفِقُونَ﴾ ﴿وہ بؤ کہ سانیکیشہ کارہ گشتی یہکان نہکہن بہ راویژ و پرسی یہ کتری یہ لہ نیوان خویانا و، یارمہتی یہ کتری ئہدہن بدیہک دہست بؤ جی بہ جی کردنی ئہو کارانہ و، ہندئی لہو شتہی ئیمہ بہوانمان بہخشیوہ ئیددہن بہ ہہزاران.

﴿وَالَّذِينَ إِذَا أَصَابَهُمُ الْبَغْيُ هُمْ يَنْتَصِرُونَ﴾ ﴿وہ بؤ کہ سانیکی نہوتویشہ ہہرکاتی ستہم و دہستدریژی توشی ئہوانبوو لہ لایدن بی باوہراندہوہ پدیوہندی بہسودی گشتیہوہ ہہبو، تزلہ لہ ستہمکاران ئہسینتہوہ، یارمہتی یہ کتری ئہدہن، بہجوری لہ سنور دہرئہچن و بہوجورہ کہ خودا ئہفہرموی.

﴿وَجَزَاءٌ سَيِّئَةٍ سَيِّئَةً مِّثْلُهَا فَمَنْ عَفَا وَأَصْلَحَ فَأَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الظَّالِمِينَ﴾ ﴿وہ پاداشت و تزلہی یہک خراپہ، تزلہ و پاداشتیکہ ویندی ئہو خراپہیہ، بہبی ئہوہی زورتربی، دواپی ہہرکہسئی ناشہوایی و دوستایہتی بختہ نیوان خوئی و ستہمکارہوہ و، لہو بیوری دواپی پاداشتی ئہو کہسہ لہسہر خودایہ، بہراستی خوا ستہمکارانی خوش ناویت، لہ کاتی تزلہ کردنہوہدا لہ سنور دہربچی.

﴿وَلَمَنْ اتَّصَرَ بِغَدٍ ظَلَمَهُ فَأُولَٰئِكَ مَا عَلَيْهِمْ مِّن سَبِيلٍ﴾ ﴿وہ بہراستی تزلہی خوئی لہو کہسہ بکاتہوہ ستہمی لی نہکا و دواپی ستہم لی کردنی، دواپی ئہو کہسانہ ہیچ جورہ گوناہیکیان لہسہر نیہ، چونکہ مافی خوئی وہرگرتوہتہوہ، دواپی ئہوہی ستہمی لی کراوہ.

﴿إِنَّمَا السَّبِيلُ عَلَى الَّذِينَ يَظْلِمُونَ النَّاسَ وَيَبْغُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ ﴿بہراستی لؤمہ و گوناہ لہسہر کہ سانیکی نہوتویشہ ستہم لہ نادمیزادی بی تاوان نہکہن

به کدم جار و، کاری خراب نه کدن له زه ویدا، بهیئ نه وهی به لگه یه کی هه بی و به جوړیکی ناره و له سوووری راستی دهر نه چن، نه و که سانه سزایه کی نازار داریان بۆ هه یه لای خودا. ﴿وَلَمَنْ صَبَرَ وَغَفَرَ إِنَّ ذَلِكَ لَمِنْ عَزْمِ الْأُمُورِ﴾ وه به راستی هه که سنی نارامی گرتیئ له سهر نازار، له سته مکار خوشیی و، له بدر ره زامه ندی خودا و واز له توله کردنه وه بهیئ. به راستی نه و نارامگرتن و لی بور دنه له و کاره چا کانه یه بریاری له سهر دراوه له لایه ن خوا دوه، نه یته هوی ریگه گرتن له خراپه و، رهوشی بهرزی پیغه مه رانه و، زالبونه به سهر خراپه ی دهر ووندا.

وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مِنْ بَعْدِهِ ۖ وَتَرَى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَىٰ مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٤﴾ وَتَرْتَهُمْ يُعْرَضُونَ عَلَيْهَا خَشِيعَاتٍ مِنَ الدَّلِيلِ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ ۖ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ ﴿٤٥﴾ وَمَا كَانَتْ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءَ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ ﴿٤٦﴾ اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدَّ لَهُمْ مِنَ اللَّهِ مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ ﴿٤٧﴾ فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِظًا ۖ إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ ۖ وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَحَبَّأُوهُنَّ وَإِنْ تَضَبَّوهُمْ سَيِّئَةً ۖ بِمَا قَدَّمْتَ أَيْدِيَهُمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ ﴿٤٨﴾ اللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ ۖ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ ۖ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنِشَاءً وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الْذُكُورَ ﴿٤٩﴾ أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنِشَاءً وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيمًا ۚ إِنَّهُ عَلِيمٌ قَدِيرٌ ﴿٥٠﴾

﴿وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ وَلِيٍّ مَنْ يَبْغِيهِ وَيَكْرِى الظَّالِمِينَ لَمَّا رَأَوْا الْعَذَابَ يَقُولُونَ هَلْ إِلَى مَرَدٍّ مِنْ سَبِيلٍ﴾ وه هه كه سى خودا له ريگه راسه لاهدا، دواى بو نهو كه سه نى هه هه كه سى سه ردارى بى بولاى ريگه به له دواى نهوى خودا لاهداوه له ريگه راسه و، تو سه مكاران نه بى كاتى سزاي روى دواى نه بى، نه لى: ناي ريگه به هه به بولاى گه رانه وه بولاى جيهان و هه تا نيمه باوه به بى.

﴿وَكُرَاهُمْ يَغْرَضُونَ عَلَيْهَا خَاشِعِينَ مِنَ الدَّلِّ يَنْظُرُونَ مِنْ طَرْفٍ خَفِيٍّ﴾ وه تو سه مكاران نه بى رانه بو ران به سه ر ناگرى دوزه خدا، نه ترس به رسواى و بى ترخيه وه، له لاي گوشه ي چاويانه وه به نه بى ته ماشاي نهو ناگره نه كدن و، سه رشور نه كدن و سه ره له نابرن له ترسانا، به وينه كه سى بيهن بو كوشتن.

﴿وَقَالَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ الْخَاسِرِينَ الَّذِينَ خَسِرُوا أَنْفُسَهُمْ وَأَهْلِيهِمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَلَا إِنَّ الظَّالِمِينَ فِي عَذَابٍ مُقِيمٍ﴾ وه كه سانيكى نهو تو باوه ريان هيتاوه نه لى: به راسه نهو كه سانه تو شى زيان بوون كه سانيكى نهو تو ريانان له خويان و له خيترانه كاني خويانان داوه له روى دوايدا، به جورى خويانان كروهوه به خوارده مهنى بو ناگر و، له جيهاندا خيترانه كانيان فيرى نايين نه كروهوه و، تو شى سزاي روى دواى بوون. نيوه ناگداربن به راسه سه مكاران له ناو سزايه كى به رده وامدان له روى دوايدا.

﴿وَمَا كَانَ لَهُمْ مِنْ أَوْلِيَاءٍ يَنْصُرُونَهُمْ مِنْ دُونِ اللَّهِ وَمَنْ يُضْلِلِ اللَّهُ فَمَا لَهُ مِنْ سَبِيلٍ﴾ و بو سه مكاران هه دوسه نى به دوستايه تيان بكا و يارمه تيان بدا له جگه خوا، رزگاريان بكا له سزاي روى دواى و، هه كه سى خودا له ريگه راسه لاي بدا، دواى بو نهو كه سه نى هه هه جوره ريگه به بيانبا بولاى رزگار كرنان.

﴿اسْتَجِيبُوا لِرَبِّكُمْ مِنْ قَبْلِ أَنْ يَأْتِيَ يَوْمٌ لَا مَرَدٍّ لَهُ مِنَ اللَّهِ﴾ نيوه ناده ميزاد وولامى نهو شته بده نهوه پهروه دگارى خوتان داواتان لى نه كات و، نيوه باوه به بى له پش نهوى كه روى بيت گه رانه وه بو نهو روزه نه بى له لايه خاو.

﴿مَا لَكُمْ مِنْ مَلْجَأٍ يَوْمَئِذٍ وَمَا لَكُمْ مِنْ نَكِيرٍ﴾ بو نيوه نايى لهو روزه هه په ناگايه و هه كه سى رزگارتان بكا له سزاي خوا و، نيوه تواناي نهوه تان نايى بروا بهو شته خراپانه نه به رن كروهوتانه و، بلين: نيمه نه مانكروهون.

﴿فَإِنْ أَعْرَضُوا فَمَا أَرْسَلْنَاكَ عَلَيْهِمْ حَفِيظًا إِنْ عَلَيْكَ إِلَّا الْبَلَاغُ﴾ دواى نه گه سه مكاران رويان وه رگيرا له داواى خودا و باوه ريان نه هيتا، دواى نيمه تومان ره وانه نه كروهوه پاسه وانبى به سه ريان وه، هه شتى له سه ر تو نيه مه گه تو په يامى نيمه به وان رايگه نى و كروهيشته.

﴿وَإِنَّا إِذَا أَذَقْنَا الْإِنْسَانَ مِنَّا رَحْمَةً فَحَرَّحَ بِهَا وَإِنْ تُصِيبُهُمْ سَيِّئَةٌ بِمَا قَدَّمَتْ أَيْدِيهِمْ فَإِنَّ الْإِنْسَانَ كَفُورٌ﴾ وه به راسه هه كاتى نيمه به خشيبيمان به ناده ميزاد له لايه خومان وه چا كه به له له ش ساغو هه رزاني و په وپايه دلشاد بووه بهو چا كه به وه له خوى نه گورا و، نه گه سه ته فسرى زما كويى

تووشی نهوان ببویه خرایه و نازاری له گرانی و نه خوشی و، ههزاری بههوی نهو شتهوه به توانای خوځیان کردوویان له پیشا له بی فهرمانی خودا، دواپی به راستی نهاده میزاد سوپاسی خودایان نه کردووه له سهر چاکه کانی پیشوو.

﴿لِلّٰهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَخْلُقُ مَا يَشَاءُ يَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ إِنَآثًا وَيَهَبُ لِمَنْ يَشَاءُ الذَّكَوْرَ﴾
بۆ خودایه خاوه نی یه تی و پاشایه تی ناسمانه کان و زهوی و ههر خودا نه یانپاریزی، دروست نه کا ههرشتی ناره زوی بکا و، کهس ناتوانی به ره نگاری بکا، خودا نه به خشی منالی میینه به ههر کهسی ناره زوی بکا و منالی نیرینه ی نابی، نه به خشی به ههر کهسی ناره زوی هه بی منالی نیرینه و میینه ی ناداتی.

﴿أَوْ يُزَوِّجُهُمْ ذُكْرَانًا وَإِنَآثًا وَيَجْعَلُ مَنْ يَشَاءُ عَقِيْمًا إِنَّهُ عَلِيْمٌ قَدِيْرٌ﴾ خودا کو نه کاته وه بۆیان ههر دوولایان، دواپی منالی نیرینه و میینه یان نه داتی و، خودا دروست نه کا ههر کهسی ناره زوی بکا به نه زوک و منالی نابی. به راستی نه زانی بهشتی دروستی بکا، توانای به سهر هه موو شتیکا هه به که دروستی بکا. له پیغه مه راندا نهو فهرمودانه ی خودا ره چاو نه کری. بۆ خوونه: لوت ههر کچی بووه و کوری نه بووه. ئیبراهیم ههر کوری هه بووه و کچی نه بووه، پیغه مه ری ئیسلام خودا کوپ و کچیشی داوه تی. نهاده میزاد به دهستی خو ی نه مناله کان نیرین یا می بن یا ههر دوولایانی، یا نه زوک بی، نه وانه هه موویان به دهست و توانای خودان.

بۆ زانین: ههتا ئیستا زانیانی پزیشکی ریگه یان نه بر دووه بۆلای چاره سه رکردنی نه زوکی له پیوان و له ژناندا، پزیشکه کان په نایان بر دووه بۆلای مو توره ی دهست کرد هه رکاتی پیاره که نه زوکی. به جوړی تووی جگه ی میژ نه کهنه مندالانی ژنه وه، نهو جوړه کاره قه ده غه به و، نه گهر بهو کاره مندالی په یدابوو نه بی به مندالی نهو ژنه و په یوه نندی به پیاره که وه نی به به هیچ جوړی وهک بیکانه وایه بوی، نه گهر نهو کاره نه نجام بدری به بی میژ نهو منداله نابی به مندالی هیچ کهسی له پیوان.

وَمَا كَانَ

لِيَشِرَ أَنْ يُكَلِّمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا أَوْ مِنْ وَرَآيِ حِجَابٍ أَوْ يُرْسِلَ

رَسُولًا فَيُوحِيَ بِإِذْنِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلَىٰ حَكِيمٍ

وَكَذَٰلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ

وَلَا الْإِيمَانُ وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا نُّهْدِي بِهِ مَن نَّشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا

وَإِنَّكَ لَتَهْدِي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ إِلَّا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ

جووه کان به پیغمه‌مریان ووت: ئەگەر تۆ پیغمه‌مری خودای، گفتوگۆ له گەڵ خوادا بکه راسته‌وخۆ، ته‌ماشای بکه، به‌وێندی موسا، ئیمه باوه‌ر به تۆ ناهێنن هه‌تا تۆیش نه‌و کاره نه‌که‌ی، خودای مدزن فەرمووی: موسا خودای نه‌بینوه، توانای نه‌وه‌ی نه‌بووه خودا بیهی و، هیچ که‌سی فەرمووده‌ی خودا نایه‌سی به جگه‌ی ئەمانه:

۱- ﴿وَمَا كَانَ لِنَبِيٍّ أَنْ يَكْلِمَهُ اللَّهُ إِلَّا وَحْيًا﴾ وه شایسته نی‌یه بۆ هیچ ئاده‌میزادی که خودا گفتوگۆی له گەڵ دا بکات له جیهاندا مه‌گه‌ر به‌ سروش، سروشیش کاریکی نه‌هێنی‌یه و به گورجی په‌یدانه‌یهی و نه‌روا به گۆڕه‌ی وستی خودا، یا خودای مدزن ئەنجاته دڵی که‌سی بۆ کردنی کارێ، وه‌ک خودا خسته دڵی ئیبراهیمه‌وه که کوری خۆی سه‌ره‌برێ. خسته ناو دڵی دایکی موسا که موسا بچاته ناو سندوقیکه‌وه و، فەرهداته ناو رووباری نیله‌وه.

۲- ﴿أَوْ مِنْ وَرَاءِ حِجَابٍ﴾ یا گفتوگۆی له گەڵ بکا له پشته په‌رده‌وه، به‌یهی نه‌وه‌ی خودا بیهی، وه‌ک نه‌وه‌ی موسا فەرمووده‌ی خودای بیست به‌ یه‌ی نه‌وه‌ی خودا بیهی.

۳- ﴿أَوْ يُرْسِلَ رَسُولًا فَيُوحِيَ بآيَاتِهِ مَا يَشَاءُ إِنَّهُ عَلِيُّ حَكِيمٌ﴾ یا خودا فروستاده‌یه له فریشته‌کان ره‌وانه بکا بۆلای پیغمه‌مری، دوا‌ی نه‌و فریشته‌یه سروش ببا بۆلای نه‌و پیغمه‌مره شتی ئاره‌زو بفرموی به‌هۆی ده‌ستووری خۆیه‌وه، وه‌ک نه‌وه‌ی جوهره‌ئیل زۆر جاران ئه‌رژیش بۆلای پیغمه‌مر ﴿ﷺ﴾ به‌راستی خودا زۆر بالا‌ده‌ست و به‌ ده‌سته‌لا‌ته و، ڕێگه‌ی یه‌ی ناگیرێ بۆ کردنی هه‌ر کارێ بیه‌وی، هه‌موو شتی له جیه‌گه‌ی شیاوی خۆیا دانه‌نی. خودا گفتوگۆ له‌کا له گەڵ پیغمه‌مران، جاری به‌هۆی فریشته‌کانه‌وه، جاری به‌یهی فریشته.

﴿وَكَذَلِكَ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ رُوحًا مِّنْ أَمْرِنَا﴾ وه هه‌ر به‌و جوهره‌ی ئیمه سروشان نارد بۆلای پیغمه‌مرانی پیشوو، هه‌ر به‌و جوهره‌یش ئیمه قورئانمان به‌ سروش ره‌وانه ئەکه‌ین بۆلای تۆ به‌هۆی جبرئه‌یله‌وه فەرمانی ئیمه به‌ تۆ ڕا‌بگه‌یه‌نی، قورئان نا‌وبراوه به‌ رۆح: له‌به‌ر نه‌وه‌ی زیانه بۆ گیان و بۆ له‌ش.

﴿مَا كُنْتَ تَدْرِي مَا الْكِتَابُ وَلَا الْإِيمَانُ﴾ له پیش ناردنی سروش بۆلای تۆ، تۆ نه‌تسه‌زانی نامه‌ی خودا چ شتی‌که و، ده‌ستووری باوه‌ر هێنان چۆنه و، به‌ چ جوهری به‌ دانیشتووانی ڕا‌بگه‌یه‌نین.

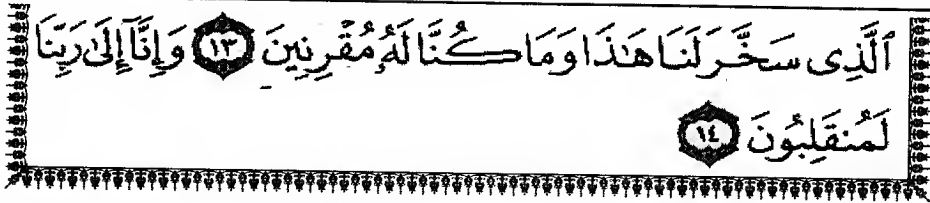
﴿وَلَكِنْ جَعَلْنَاهُ نُورًا يَهْدِي بِهِ مَنْ يَشَاءُ مِنْ عِبَادِنَا﴾ وه به‌لام ئیمه قورئانمان کردووه به‌ رووناکی‌یه‌ک، ئیمه به‌هۆی نه‌و قورئانه‌وه ڕێگه‌ی راست نیشان ئەده‌ین به‌هه‌ر که‌سی ئاره‌زو‌ی بکه‌ین له‌ به‌نده‌کانی ئیمه.

﴿وَإِلَّا لَنَهَدِي إِلَى صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ صِرَاطِ اللَّهِ الَّذِي لَهُ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ أَلَا إِلَى اللَّهِ تَصِيرُ الْأُمُورُ﴾ وه تۆ بانگی ئاده‌میزاد بکه بۆلای ڕێگه‌ی راستی ئایینی ئیسلام، ڕێگه‌ی نه‌و خودایه‌ی نه‌وتۆ شتی له‌ ئاسمانه‌کان و له‌ زه‌وی‌دان هه‌ربۆ نه‌وه و، نه‌و سه‌ره‌پرشتیان نه‌کات، ئیوه ئاگادار بن هه‌موو کاره‌کان هه‌ر بۆلای خودا ئەگه‌رێته‌وه، هه‌موو ئاده‌میزاد به‌ گۆڕه‌ی کرده‌وه‌ی خۆیان پاداشت وه‌رته‌گرن.

﴿﴾ سوره تی زو خروف ﴿﴾

له مه كه هاتوته خواره وه. هه ندئ له زانایان نه لئین: جگه له ئایه تی (٤٤) له مه دینه هاتوونه ته خواره وه. هه ندئ تریان نه اتین: جگه له ئایه تی (٥٤) له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی ئایه ته کانی (٨٩) ئایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 حَمْدٌ ۝١ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ ۝٢ إِنَّا جَعَلْنَاهُ قُرْءَانًا عَرَبِيًّا
 لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ۝٣ وَإِنَّهُ فِي أُمِّ الْكِتَابِ لَدَيْنَا
 لَعَلَىٰ حَكِيمٌ ۝٤ أَفَنَضْرِبُ عَنْكُمُ الذِّكْرَ صَفْحًا
 أَن كُنْتُمْ قَوْمًا مُّسْرِفِينَ ۝٥ وَكَمْ أَرْسَلْنَا مِنْ نَّبِيِّ فِي
 الْأَوَّلِينَ ۝٦ وَمَا يَأْتِيهِمْ مِنْ نَّبِيِّ إِلَّا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِئُونَ
 ۝٧ فَاهْلَكْنَا أَشَدَّ مِنْهُمْ بَطْشًا وَمَضَىٰ مَثَلُ الْأَوَّلِينَ
 ۝٨ وَلَئِن سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ لَيَقُولُنَّ
 خَلَقَهُنَّ الْعَزِيزُ الْعَلِيمُ ۝٩ الَّذِي جَعَلَ لَكُمُ الْأَرْضَ
 مَهْدًا وَجَعَلَ لَكُمْ فِيهَا سُبُلًا لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ ۝١٠
 وَالَّذِي نَزَّلَ مِنَ السَّمَاءِ مَاءً يَقْدَرُ فَأَنْشَرْنَا بِهِ بَلْدَةً مَّيِّتًا
 كَذَلِكَ نُخْرِجُوكَ ۝١١ وَالَّذِي خَلَقَ الْأَزْوَاجَ كُلَّهَا وَجَعَلَ
 لَكُم مِّنَ الْفُلْكِ وَالْأَنْعَامِ مَا تَرْكَبُونَ ۝١٢ لَتَسْتَوُوا عَلَىٰ ظُهُورِهِ
 ثُمَّ تَذْكُرُوا نِعْمَةَ رَبِّكُمْ إِذَا اسْتَوَيْتُمْ عَلَيْهِ وَتَقُولُوا سُبْحَنَ

بسم الله الرحمن الرحيم

به‌ناوی خودای به‌خشنده‌ی می‌بره‌بان

﴿حم﴾ مانای نه‌و پیتانه له سورته‌تی نه‌لبه‌قه‌ره و سورته‌کانی تردا روون کراونه‌ته‌وه. بیگومان قورئان له‌م پیته و له پیته‌کانی تر پیکهاتووه، به جوړئ که‌س ناتوانی وینه‌ی نه‌م قورئانه یا سئ نایه‌تی لی‌دابئی، بۆ نه‌وه‌ی نه‌و که‌سانه نه‌لین: نه‌م قورئانه دانراوی موحه‌مه‌ده. په‌کیان بکه‌ویت.

﴿والكتاب المبين. إنا جعلناه قرآنا عربيا لعلكم تعقلون﴾ سویندم به‌و نامه‌یه فهرمانه‌کانی خودا و ریگه‌ی راست و چاک جوئ نه‌کاته‌وه له ریگه‌ی ی چه‌وت و کرده‌وه‌ی خراب، به‌راستی ئیمه قورئانمان ناردووه‌ته خواره‌وه به زمانی عه‌ره‌بی، بۆ نه‌وه‌ی ئیوه ماناکه‌ی بزاسن و، به‌باشی بیربکه‌نده‌وه له مانا و ناوهرؤکی نایه‌ته‌کانی و له ناموزگاری و یاسا و ده‌ستوره‌کانی. بۆ ناگاداری: وینه‌ی نه‌م نایه‌ته له نایه‌تی (۷)ی سورته‌ی یوسوف و له نایه‌تی (۱۱۳)ی سورته‌تی تاها و له نایه‌تی (۳)ی سورته‌تی سوژده و له نایه‌تی (۷)ی سورته‌تی شورادا، دوپات کراونه‌ته‌وه، هاتنه‌خواره‌وه‌ی قورئان به زمانی عه‌ره‌بی نه‌وه ناگه‌یه‌نی که نه‌م قورئانه هه‌ر بۆ نه‌ته‌وه‌ی عه‌ره‌ب نیرا بی. به‌لکو بۆ نه‌و مه‌به‌سته‌یه که دانیش‌توانی مه‌که که پیغه‌مه‌ر له‌ناو نه‌واندا بوه، یه‌که‌م جار نه‌وان له ماناکه‌ی بگهن، که به زمانی پاراوی خو‌یان هاتووه‌ته خواره‌وه. که‌چی له توانای نه‌واندا نی‌یه وینه‌ی نه‌م قورئانه یا سئ نایه‌تی دابین.

﴿وإنه في أم الكتاب لدينا لعلي حكيم﴾ وه به‌راستی قورئان وه‌رگراوه له ناو نامه‌یه‌کدا که له‌وحه‌له‌حفوزه سه‌رچاوه‌ی هه‌موو ئاسمانی‌یه‌کانه، له‌لای ئیمه پاریزراوه له ده‌ستکاری و گزران، پله‌وپایه‌یه‌کی زۆر به‌رزی هه‌یه به‌رانبه‌ر به نامه‌کانی تر، په‌ک خه‌ری دوژمنانی پیغه‌مه‌ره، خاوه‌نی زانست و زانیاری‌یه‌کی بی‌وینه‌یه، هه‌مو نایه‌ته‌کانی له جیگه‌ی شیاوی خو‌ی‌دا دانراون. ﴿أفطر ب عنكم الذكر صفحا أن كنتم قوما مسرفين﴾ نایا دوا‌یی ئیمه واز له ناموزگاری و له ترساندن‌ی ئیوه نه‌هین به واز لیه‌نان به جوړئ له تاوانی ئیوه ببورین، قورئان نه‌نیرینه خواره‌وه، فهرمانتان بی‌ته‌ده‌ین به کردنی کاری چاک و نه‌کردنی کاری خراب: له‌به‌ر نه‌وه‌ی ئیوه تا‌قمی‌کن له سنوور ده‌رچوو زۆر نه‌زانن.

﴿وكم أرسلنا من نبي في الأولين﴾ و ئیمه زۆر که‌سمان له پیغه‌مه‌ران ره‌وانه‌کرد و له‌ناو نه‌ته‌وه‌کانی رابردوودا بۆ‌لای نه‌وان و، هه‌موویان پیغه‌مه‌ره‌کانی خو‌یانیان به‌درؤ نه‌خسته‌وه.

ته‌فسیری زمان‌کۆبی

﴿ وما یأتیهم من نبی إلا کانوا به یستهزؤن ﴾ وه هیچ پیغمه‌ری نه چوه بۆلای نه‌ته‌وه‌کانی پیشوو مه‌گدر نه‌وه نه‌توانه گالته‌یان نه‌کرد به‌و پیغمه‌مرانه، هدر به‌وجۆره‌ی قوره‌شیه‌کان گالته به‌تۆ نه‌که‌ن.

﴿ فأهلکنا أشد منهم بطشا ومضى مثل الأولین ﴾ دوایی تا قمیمکمان له‌ناو بردن و زۆر به‌هیز تر بوون و چه‌ک و ژماره‌یان له‌بت په‌رستانی قوره‌یش زۆر تر بنه‌و، وینه و به‌سه‌ره‌اتی گهلانی رابردوو له‌قورئاندا باسیان کراوه، له‌به‌ر نه‌وه‌ی نه‌م گه‌له‌ی تۆ بیرکه‌نه‌وه‌و نامۆزگاری وه‌ریگرن.

﴿ ولئن سألتهم من خلق السماوات والأرض ليقولن خلقهن العزیز العلیم ﴾ وه نه‌گهر تۆ پرسیار له‌م گه‌له‌ی خوێ بکه‌ی چ که‌سی ئاسمانه‌کان و زه‌وی دروستکردوه‌و له‌وولامی تۆدا نه‌لین: خودایه‌کی زۆر به‌ده‌سته‌لات، زانا به‌هموو شتی دروستی کردوون، که‌چی جگه‌ی خودا نه‌په‌رست و بروایان وایه ناتوانی مردووێ زیندوو بکاته‌وه‌و دوای مردیان.

﴿ الذي جعل لكم الأرض مهجدا وجعل لكم فیها سبلا لعلکم تهتدون ﴾ خودا که‌سیکی نه‌وتۆیه زه‌وی دروستکردوه‌و بۆ ئیوه به‌جیگه‌ی دانیشتن بۆتان و، دروستی کردوه‌و بۆ ئیوه له‌زه‌وی دا چه‌ندین ریگه‌یه، شاره‌زایی وه‌رگرن به‌هۆی نه‌وانه‌وه‌و برۆن بۆ هدرجیگه‌یه‌ ئاره‌زۆتان بی:

﴿ والذي نزل من السماء ماء بقدر فأنشرنا به‌ بلدة میثا کذلک تخرجون ﴾ وه که‌سیکی نه‌وتۆیه‌ناردوویدیه‌ خواره‌وه‌ له‌هه‌وری ئاسمانه و ئاوی به‌ نه‌لدازه‌ی پیویستی ئیوه و ژیا‌نتان، نه‌نه‌وه‌نده‌و زۆری و نه‌نه‌وه‌نده‌و که‌می ئازارتان بدا، دوایی ئیمه به‌و ئاوه‌و زیندوو نه‌که‌ینه‌وه‌و جیگه‌و شاریکی مردووێ بی‌شینایی و بی‌دره‌خت به‌هاتنه‌و ده‌ره‌وه‌ی رووه‌کی جۆراوجۆر، هدر به‌وجۆره‌یش ئیوه له‌گۆره‌کانتانا نه‌هینرینه‌و ده‌ره‌وه‌ به‌زیندووێ.

﴿ والذي خلق الأزواج کلها وجعل لكم من الفلک والأعنام ما ترکبون ﴾ وه که‌سیکی نه‌وتۆیه دروستی کردوه‌و بۆ ئیوه هه‌موو جۆره‌ جوته‌یه‌ له‌گیانداران و بی‌گیان: هاوین و زستان. شه‌و و رۆژ. شیرین و تال. نیر و می. هه‌تا دی دروستی کردوه‌و بۆ ئیوه له‌که‌شتی‌یه‌کان و جوارپیکان شتی ئیوه سواریان بین، هه‌روه‌ها جگه‌ی نه‌وانیش له‌فرۆکه‌و ترۆمیل و جگه‌ی نه‌وانیش.

﴿ لتستوا علی ظهوره‌ ثم تذکروا نعمة ربکم إذا استویتم علیه ﴾ له‌به‌ر نه‌وه‌ی ئیوه له‌سه‌ر پشتیان ئارام بگرن و دانیشن له‌سه‌ریان، بۆ هاتوچۆتان و په‌یدا کردنی گۆزه‌رانتان، له‌پاشان ئیوه بیز له‌چاکه‌ی په‌روه‌ردگاری خوێتان بکه‌نه‌وه‌و هدرکاتی ئیوه دانیشن له‌سه‌ریان و به‌کارتان هینان بۆ خزمه‌تکردنی خوێتان.

﴿ وتقولوا سبحان الذي سخر لنا هذا وما کنا له‌ مقرین وإنا إلی ربنا لمنقلبون ﴾ وه له‌به‌ر نه‌وه‌ی ئیوه سوپاسی خودا بکه‌ن و ئیوه بلین: چاک و دووری له‌کاری ناره‌وا بۆ که‌سیکی نه‌وتۆ بی نه‌و شته‌ی ئیمه سودی نه‌بینین و بۆی رامکردووین و، ئیمه توانای رامکردنی نه‌م شتانه‌مان نی‌یه‌ نه‌گهر میهره‌بانی تۆ نه‌بی و، ئیمه بۆلای په‌روه‌ردگاری خوێمان نه‌گهرینه‌وه‌.

وَجَعَلُوا لَهُ مِنْ عِبَادِهِ جُزْءًا إِنْ الْأِنْسَانُ
 لَكَفُورٌ مُبِينٌ ﴿١٥﴾ أَمْ آتَّخَذَ مِمَّا يَخْلُقُ بَنَاتٍ وَأَصْفَنَكُمْ
 بِالْبَنِينَ ﴿١٦﴾ وَإِذَا بُشِّرَ أَحَدُهُمْ بِمَا ضَرَبَ لِلرَّحْمَنِ مَثَلًا
 ظَلَّ وَجْهُهُ مُسْوَدًّا وَهُوَ كَظِيمٌ ﴿١٧﴾ أَوْ مِنْ يُنْشِئُونَ فِي
 الْحِلْيَةِ وَهُوَ فِي الْخِصَامِ غَيْرُ مُبِينٍ ﴿١٨﴾ وَجَعَلُوا الْمَلَائِكَةَ
 الَّذِينَ هُمْ عِبَادُ الرَّحْمَنِ إِنثًا أَشْهَدُوا خَلْقَهُمْ سَتُكْتَبُ
 شَهَادَتُهُمْ وَيُسْأَلُونَ ﴿١٩﴾ وَقَالُوا لَوْ شَاءَ الرَّحْمَنُ مَا عَبَدْنَاهُمْ
 مَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَخْرُصُونَ ﴿٢٠﴾ أَمْ أَنِ انْتَهَمَ
 كِتَابًا مِنْ قَبْلِهِ فَهُمْ بِهِ مُسْتَمْسِكُونَ ﴿٢١﴾ بَلْ قَالُوا
 إِنَّا وَجَدْنَاهُ آبَاءَ نَا عَلَيَّ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٢﴾
 وَكَذَلِكَ مَا أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ فِي قَرْيَةٍ مِنْ نَذِيرٍ إِلَّا قَالَ مُتْرَفُوهَا
 إِنَّا وَجَدْنَاهُ آبَاءَ نَا عَلَيَّ أُمَّةٍ وَإِنَّا عَلَى آثَرِهِمْ مُقْتَدُونَ ﴿٢٣﴾
 قُلْ أُولَئِكَ جِئْتُكُمْ بِأَهْدَىٰ مِمَّا وَجَدْتُمْ عَلَيْهِ آبَاءَكُمْ قَالُوا
 إِنَّا بِمَا أُرْسِلْتُمْ بِهِ كَافِرُونَ ﴿٢٤﴾ فَأَنزَلْنَا مِنْهُمْ قَانِظًا كَيْفَ
 كَانَ عَاقِبَةُ الْمُكَذِّبِينَ ﴿٢٥﴾

﴿ وجعلوا له من عبادہ جزا ان الإنسان لکفور مبین ﴾ وہ له گدل نه ویشدا بت پەرستان
 نهلین: خودا ناسمانه کان و زهوی دروستکردووه، هه ندئی له به نلده کانی خودا به پارچه دی له خودا
 دانه نین و، لایان وایه فریشته کان کچی خوان و به شیکن له خودا و، به راستی ناده میزاد
 باوهریان به چاکه کانی خودا نی به به سه ریانه وه.

ته فسیری ز مناکوی

﴿ أم اتخذ مما يخلق بنات وأصفاكم بالبنين ﴾ ئایا خودا چۆن وه گرئ هندی لهو شتهی خۆی و دروستی کردوه به کچ بۆ خۆی که لای ئیوه بێ نرخه و، ئیوه ههلبێزین بۆ خۆتان کورتان بداتئ که لای ئیوه بهرین، ئه و جزره بیرهی ئیوه زۆر نارهوایه و، ئیوه زۆر تاوانبارن، خودا منالی نه بوه نه کور و نه کچ.

﴿ وإذا بشر أحدهم بما ضرب للرحمن مثلا ظل وجهه مسودا وهو كظيم ﴾ وه هه رکاتی موژده بدرایه به یه کئ له بت په رستان به له دایکبوونی شتی ئه وای ئه نا به وینه و پارچه یه له خودا، روی ئه و که سه له خه فته رهش هه لئه گه را و، دهروونی پر ئه بوو له رق و خه فته تی ئه وه ی کچی بوه.

﴿ أومن ينشأ في الحلية وهو في الخصام غير مبين ﴾ ئایا ئیوه ی بت په رست و نه زان مینه یه کئ ئه و تو برازینیه وه و، به خیو بکری ئه یکه ن به به شی خودا و، ئه و ژنه له کاتی گفتوگۆ و ئاژاوه دا به ئاشکرای نا توانی بهرگری له خۆی بکا و مه به ستی خۆی روون بکاته وه.

﴿ وجعلوا الملائكة الذين هم عباد الرحمن إنانا أشهدوا خلقهم سكتكب شهادتهم ويسألون ﴾ وه بت په رستان ئه و فریشتانه ی ئه و تو به نده ی خودای به خشنده ن ئه یان که ن به ژن و به کچی خودا، ئایا بێ باوه ران ئاماده ی کاتی درووستکردنی ئه وانبوون هه تا بلین: ژنبوون و پیاوین، ئاماده بوونه که یان ئه نو سڕ و تو مار ئه کری له نامه ی کرداریانا و، له روژی دوا ییدا داوای جوړی ئه و ئاماده بوونه یان لی ئه کری.

﴿ وقالوا لو شاء الرحمن ما عبدناهم ﴾ وه بت په رستان ئه یان ووت: ئه گه ر خودای خاوه ن به خشنده ئاره زۆی بکردایه ئیمه ئه و بتانه و فریشتانه مان ئه ئه په رست و، زۆری لی ئه کردین نه یان په رستن، زۆر نه زان و گومان یان وایه ئاده میزاد به ردو دره ختی بیگیانه و شایسته ی پاداشت و تۆلەنین، ئاده میزاد و خاوه نی ئه قلن چاک و خراپ جوئ ئه که نه وه.

﴿ ما لهم بذلك من علم إن هم إلا يخرصون ﴾ بت په رستان هیچ جزره زانیاری و به لگه یه کیان نه که خودا رازی بوه بۆ په رستی ئه و بتانه و ئه و فریشتانه، ئه وانبوون هیچ جزره به لگه یه کیان نه فریشته کان ژن و په رستیان دروسته جگه ی له وه ی درۆ ئه که ن له و گفتوگۆیه دا.

﴿ أم آتیناهم کتابا من قبله فهم به مستمسكون ﴾ ئایا ئیمه ناردو ومانه بۆلای ئه وانبوون نامه یه له ئاسمانه وه له پیش قورئانه وه بیژرای فریشته کان کچی خوان؟ دوا یی ئه وانبوون ده ست بگرن به و نامه یه و کاری بێ بکه ن. بیگومان نیانه.

﴿ بل قالوا إنا وجدنا آباءنا على أمة وإنا على آثارهم مهتدون ﴾ به لکو ئه وانبوون ئه لین: به راستی ئیمه باوایی خۆمانان ده سته و تو وه له سه ر ئه م ئایینه و ئه م ریگه یه بوون و، به راستی ئیمه شاره زایی و وه رته گرین له سه ر کار و کرده وه ی ئه وانبوون و، دوا یی ئه وانبوون ئه که وین و، واز له و ئایینه ی ئه وانبوون نایه رن.

﴿ وكذلك ما أرسلنا من قبلك في قرية من نذير إلا قال مترفوها إنا وجدنا آباءنا على أمة وإنا على آثارهم مقتدون ﴾ وه هدر بهو جزرهى ئيمه تؤمان رهوانه كردووه. ئيمه له پيش تو و هيچ پيغمهر يكمان رهوانه كردووه له ناو هيچ گونديكا، داناشتووانى نهو گوندهى ترسانديى له بى فهرمانى خودا، ساماندار و سهرۆكه كانيان نهيان ووت: بهراستى باوبايرى خوڤمانان دهست كهوتووه لهسهر ئهم ئايينه و ئهم ريگهيه و، بهراستى ئيمه لهسهر پاشاوه و كارى نهوانين و دواى ئايينى نهوان نه كهوين.

﴿ قال أولو جنتكم بأهدى مما وجدتم عليه آباءكم ﴾ تو بلى بهو بى باوه رانه: نايا نه گهر من به ئايينكى راست تر لهم ئايينه ئيمه باوبايرانى ئيوهمان دهست كهوتوه لهسهرى، بيم يولاتان هدر دواى نهوان نه كهون و، باوه به خودايه كى تهنها نايدرن؟

﴿ قالوا إنا بما أرسلتم به كافرون فانقمنا منهم فانظر كيف كان عاقبة المكذبين ﴾ بى باوه ران له برىتى نهوى بيركه نهوه له فهرموودهى پيغمهده كهيان ووتيان: ئيمه باوه رمان به شتى نيه ئيوه بهو شته نيراون بۆلاى ئيمه، دواى ئيمه توله مان له بى فهرمانه كانى نهوان كردهوه بنه برمان كردن، دواى تو تهماشا بكه چۆن بووه پاشه روژى نهو كه سانه پيغمهده كهانى خوڤانيان به دروخسته تهوه، تو ئارام بگره بهراستى ئايينى تو سهر نه كهوى بهسهر نهو ئايينه پوچهى نهواندا.

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ
إِنِّي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ ﴿٢٦﴾ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيِّدِي
﴿٢٧﴾ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقْبِهِ ۖ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٢٨﴾
مَتَّعْتُ هَؤُلَاءِ وَءَابَاءَهُمْ حَقًّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ وَرَسُولٌ مُبِينٌ ﴿٢٩﴾
وَلَمَّا جَاءَهُمُ الْحَقُّ قَالُوا هَذَا سِحْرٌ وَإِنَّا بِهِ كَافِرُونَ ﴿٣٠﴾ وَقَالُوا
لَوْلَا نُزِّلَ هَذَا الْقُرْآنُ عَلَى رَجُلٍ مِّنَ الْقُرَيْشِيِّ عَظِيمٍ ﴿٣١﴾ أَهْمُ
يَقْسِمُونَ رَحْمَتَ رَبِّكَ ۖ نَحْنُ قَسَمْنَا بَيْنَهُمْ مَّعِيشَتَهُمْ فِي الْحَيَاةِ
الدُّنْيَا وَرَفَعْنَا بَعْضَهُمْ فَوْقَ بَعْضٍ دَرَجَاتٍ لِّيَتَّخِذَ بَعْضُهُمْ
بَعْضًا سُلْطَانًا وَرَحْمَتُ رَبِّكَ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ ﴿٣٢﴾ وَلَوْلَا

أَنْ يَكُونَ النَّاسُ أُمَّةً وَاحِدَةً لَّجَعَلْنَا لِمَنْ يَكْفُرُ بِالرَّحْمَنِ
لِبُيُوتِهِمْ سُقْفًا مِّنْ فِضَّةٍ وَمَعَارِجَ عَلَيْهَا يَظْهَرُونَ ﴿٣٣﴾
وَلِبُيُوتِهِمْ أَبْوَابٌ وَسُرُرٌ عَلَيْهَا يَتَكَبَّرُونَ ﴿٣٤﴾ وَزُخْرُفًا وَإِنْ
كُلُّ ذَلِكَ لَمَّا مَتَّعَ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةُ عِنْدَ رَبِّكَ
لِلْمُتَّقِينَ ﴿٣٥﴾

﴿واذ قال إبراهيم لأبيه وقومه إنني براء مما تعبدون﴾ وه تو بیری نهو کاته بکهرهوه
نیبراهیم به باوکی و به تاقمه کهی خزی ووت: به راستی من بیزارم لهشتی نیوه نهی پدرستن جگه
له خودایه کی نهوتو منی درووست کردوه.

﴿إلا الذي فطرني فإنه سيهدين وجعلها كلمة باقية في عقبه لعلهم يرجعون﴾ به راستی نهو
خودایه منی درووست کردوه شاره‌زایی من نه کا بۆلای ریگهی راستی نایی نیسلام و، نیبراهیم
یه کیتی خوی کرد به ووشه‌یه بدرده و امبی له‌ناو نهو مندا لانهی له‌دوای خویه‌وه په‌یدا نه‌بن،
نه‌وه‌بو هندنئ له مناله کانی له‌سدر نایینی نه‌ومانه‌وه، داوایان له ناده‌میزاد کرد بۆلای یه‌کیتی
خودا، بۆ نه‌وهی نهو مندا لانهی نهو بگهرینه‌وه بۆلای یه‌کیتی خودا و واز له بت پدرستی بهین.

﴿بل تمتع هؤلاء وآباءهم حتى جاءهم الحق ورسول مبين﴾ به‌لام من نه‌وانه‌ی نیستا
ماونه‌ته‌وه له‌سدر بت پدرستی خویان و باوکیانم بدرخوردا کردوه و مؤله‌تم دان هه‌تا چو بۆلای
نه‌وان قورئان و پیغه‌مه‌رئ فهران و یاسا و فهرموده‌ی خودایان بۆ روون بکاته‌وه.

﴿ولما جاءهم الحق قالوا هذا سحر وإنا به کافرون﴾ وه کاتئ چوو بۆلایان قورئان و
راستی نایینی نیسلام نهو بت پهرستانه ووتیان: نهو قورئانه‌یه جادوویه‌کی ناشکرایه و، به‌راستی
نیمه‌باوه‌رمان به‌و قورئانه‌نایه‌رین و، به‌بی‌نرخ ته‌ماشای قورئانیان کرد.

﴿وقالوا لولا نزل هذا القرآن علی رجل من القريتين عظیم﴾ وه بت پهرستانی قوره‌یش
ووتیان: بۆ نهو قورئانه‌نه‌نیراوه‌ته‌ خواره‌وه بۆسه‌ر پیاویکی گهره‌ی نه‌م دوو گونده‌ی مه‌که و
تایف که‌ خاوه‌نی دارایی و که‌س و کاری زۆرن، چۆن هاته‌وته‌ خواره‌وه بۆ سه‌ر موحه‌مه‌د که
هه‌زاره.

بت پهرستان گومانیان و ابو، له‌به‌ر نه‌وه‌ی پیغه‌مه‌رایه‌تی پله‌یه‌کی گهره‌یه‌ پیویسته‌ بدرئ به
که‌سیکی گهره و ناودار و خاوه‌نی سامانب، وینه‌ی وه‌لیدی کوری موغه‌یره له‌ مه‌که و،
عوره‌ی کوری مه‌سه‌ود له‌ تایف. به‌ نه‌قلی ناته‌واوی خویان وایان نه‌زانی ساماندار نه‌بی که‌س

خواهونی ریز نی یه. نه یان ئەزانی سامان نابیتە هۆی ریز، چونکه چاك و خراب و تاوانبار ئەبنه خواهونی سامان، پلهی پیغمههرایهتی شایستهی كهسیكه خواهونی گیانیکی پاكیی ویندی موحهمهده ﴿ﷺ﴾.

﴿أهم يقسمون رحمة ربك نحن قسمنا بينهم معيشتهم في الحياة الدنيا﴾ ئایا ئەو بی باوه رانه چاكه و پیغمههرایهتی پهروهه گاری تۆ بهش ئەكەن، ههتا به وستی خۆمان بیدهن به كهسێ ناره زۆیان ههیی، ئیمه ژیان و گوزهرانی ئەوان بهش ئەكەن له نیوان ئەواندا له زینده گانی جیهاندا. كه ئەوان ناتوانن ژیانی خۆیان بیهن بهریوه كه تایبته به خۆیاندهوه. ئیتر چۆن ئەتوانن پلهی پیغمههرایهتی بدهن به كهسێ خۆیان بیانهوێ. كهواته ئیمه به گویرهی وستی خۆمان ههندی كهس ئەكەن به ساماندار و ههندی تر به ههزار و بی سامان، ههندی به خواهونی هیز و ههندی به لاواز. ههر بهو جۆرهش پیغمههرایهتی به دهستی ئیمهیه و، كهس ناتوانی بهرگری له فرمانی ئیمه بكا له سهه به خشی نی پلهوپایه ههردوو جیهان.

﴿ورفعنا بعضهم فوق بعض درجات ليتخذ بعضهم بعضا سخريا ورحمت ربك خير مما يجمعون﴾ وه ئیمه پلهوپایه ههندی ئادهمیزاد بهرز ئەکینهوه به سهه ههندی تریان، ههندیکیان به سامانی زۆر و ههندیکیان به سامانی كهم، ههندیکیان به کاربه دهست و ههندیکیان به کارگوزار. ههندیکیان به زیرهك و ههندیکیان به تهمهل، له بهر ئەوهی ههندیکیان ههندی تریان به کاربهین له سوودی ههردوولایان، به گویرهی توانای خۆیان پیوستی یه کتری جی به جی بکهن له جیهاندا، تهنها كهسێ بۆ ناگوێجی ههموو شتی بزانی و ههموو کارێ بکا. به لکو پیوستی ههیه به یارمهتی دانی جگهی خۆی له ههندی کاردا، پیغمههرایهتی و چاكه ی پهروهه گاری تۆ بۆ تۆ چاکتره له شتی ئەوان کۆی بکه نهوه له سامان و دارایی و، گه وهیهی و رۆزی له چاکه کانی خودایه ئەک لهو شتهی ئەوان کۆی بکه نهوه.

له بهر بهرژه وهندی ئادهمیزاد به گشتی: خوای مهزن ههندیکیان ئەکا به پیشه ساز و ههندیکیان به بازرگان. ههندیکیان به جوتیار و ههندی تریان به پزیشك، ههندی به ئەندازیار ههندی به پاریزهر، ههندی به ماموستا و ههندی به قوتایی، ههندی به فهرمانه روا و ههندی به کارمەند، ههیه کهیان پیوستی ئەوانی تر دابین بکهن له بهر بهرژه وهندی گشتی.

﴿ولولا أن يكون الناس أمة واحدة﴾ وه ئەگەر له بهر ئەوه نه بویه كه ئادهمیزاد ههموویان کۆبونه بیهتهوه له سهه بی باوه ری و بیونایه به یهك تاقم و، وازیان له رۆزی دوا ی بهیانیه، کاتی چاویان به بی باوه ران بکهوتایه له ناو گوزهرانی خۆش ئەژین له جیهاندا و، دلیان بۆلای ئەو خۆشی یه نه رۆشتایه.

﴿لجعلنا لمن يكفر بالرحمن لبيوتهم سقفا من فضة ومعارج عليها يظهرون﴾ به راستی ئیمه ئەمانه خشی به كهسێ باوه ر نه هینی به خودای خواهونی به خشنده، سهریان و روبه ری کۆشکه کانیان لهز بوو به چەندین پلیکانه، له وانه وه سهه کهون له قاتی خواره وهی کۆشکه کانیان بۆ قاتی سهه وه.

﴿ولبيوتهم أبوابا وسررا عليها يتكئون وزخرفا﴾ وه ئیمه ئەمان به خشی چەندین دهه رگا به کۆشکه کانی ئەوان و، زیر بۆ رازاندنه و یان و، چەندین کورسی و قه ره ویله پال بده نه وه

له سهریان و له سهریان بجهون و، هه موو شتیکی تری نایاب و چونکه نه وانه هه موویان بی نرخن لای نیمه.

﴿ وإن كل ذلك لما متاع الحياة الدنيا والآخرة عند ربك للمتقين ﴾ وه به راستی نه وانه ی باسکران له جوړی نهو کوشکانه رابواردنی ژیاڼی جیهانه و بهرده وام نایی و بی نرخه و، پاداشتی روژی دواپی لای په روهردگاری تو بو نهو که سانه یه له خودا نه ترسن و خوږیان له گونا نه پازین.

وَمَنْ يَعِشْ عَنْ ذِكْرِ الرَّحْمَنِ نُقِضْ لَهُ شَيْطَانًا
فَهُوَ لَهُ قَرِينٌ ﴿٣٦﴾ وَإِنَّهُمْ لَيَصُدُّونَهُمْ عَنِ السَّبِيلِ وَيَحْسَبُونَ
أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ ﴿٣٧﴾ حَتَّىٰ إِذَا جَاءَ نَا قَالَ يَلَيْتَ بَيْنِي وَبَيْنَكَ
بُعْدَ الْمَشْرِقَيْنِ فَيَنْسُ الْقَرِينُ ﴿٣٨﴾ وَلَنْ يَنْفَعَكَ الْيَوْمَ
إِذْ ظَلَمْتُمْ أَتَكْمُرُ فِي الْعَذَابِ مُشْتَرِكُونَ ﴿٣٩﴾ أَفَأَنْتَ تَسْمِعُ
الصُّمَّ أَوْ تَهْدِي الْأَعْمَىٰ وَمَنْ كَانَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٤٠﴾
فَأَمَّا نَذَبْنَا بِكَ فَإِنَّا مِنْهُمْ مُنْقِمُونَ ﴿٤١﴾ أَوْ نُرِيكَ الَّذِي
وَعَدْنَاهُمْ فَإِنَّا عَلَيْهِمْ مُّقْتَدِرُونَ ﴿٤٢﴾ فَاسْتَمْسِكْ بِالَّذِي أُوحِيَ
إِلَيْكَ إِنَّكَ عَلَىٰ صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ ﴿٤٣﴾ وَإِنَّهُ لَذِكْرٌ لَّكَ وَلِقَوْمِكَ
وَسَوْفَ تَسْأَلُونَ ﴿٤٤﴾ وَسَأَلَ مَنْ أَرْسَلْنَا مِنْ قَبْلِكَ مِنْ رُسُلِنَا
أَجَعَلْنَا مِنْ دُونِ الرَّحْمَنِ إِلَهًا يَعْْبُدُونَ ﴿٤٥﴾

﴿ ومن يعش عن ذكر الرحمن نقض له شيطانا فهو له قرين ﴾ وه هدرکس واز له قورنای خودای خواړند به خشنده ی بهین و خوی له ناستی کویریکا، نیمه بو نهو که سه ناماده نه کهین شهیتانی ده ستلات پدیدانه کا به سهریان، دواپی نهو شهیتانه نه بی به هاو نشینی و لپی جوی نابیته وه له جیهاندا و، فریوی نه دا و کاری خرابی پی نه کا.

﴿ وإنهم لیسودونهم عن السبیل ویحسبون أنهم مهتدون ﴾ وه به راستی نهو شهیتانانه دواکه و تروانی خوږیان لانه دهن له ریگهی باوهره نیان و له ریگهی شاره زایی یاسای قورنای و، گومان نه بدن که به راستی خوږیان ریگهی راستیان وه رگرتروه و، شهیتان فریوی داوڼ.

﴿ حتی إذا جاءنا قال يا ليت بيني وبينك بعد المشرقين فبئس القرين ﴾ هه‌تا کاتی ئیمه دواکه‌وتووئی ئه‌و شه‌یتانه زیندوو ئه‌که‌ینه‌وه له‌ روژی دوایدا بۆلای ئیمه‌ بۆ پرسیار و سزا، ئه‌لی: خۆزگایه‌ نیوانی من و نیوانی تو، به‌ ئه‌ندازه‌ی دوری خۆرئاوا و خۆرهلآت بوایه، دوا‌یی به‌ شه‌یتان ئه‌لی: تو خراپ و هاو‌نشین‌ی بوی بۆ من.

﴿ ولن ينفعكم اليوم إذ ظلمتم أنكم في العذاب مشتركون ﴾ وه‌ هاوبه‌شبوونی ئیوه‌ له‌ناو سزای ئاگری دۆزه‌خدا سود به‌ ئیوه‌ نابه‌خشی له‌م روژه‌ی دوایدا، کاتی ئیوه‌ سته‌متان له‌ خۆتان کردوو له‌ جیهاندا، هه‌م‌و یه‌کێ له‌ ئیوه‌ به‌شی ته‌وا‌ی خۆتان له‌ سزای ئاگر وه‌رئه‌گرن.

﴿ أفانت تسمع الصم أو تهدي العمي ومن كان في ضلال مبين ﴾ ئایا دوا‌یی تو ئه‌توانی راستی بی‌سینێ به‌ که‌سی خۆی که‌ر کردبێ، با ئه‌توانی شاره‌زایی پساویکی کوی‌ر بکه‌ی بۆلای ریگه‌ی راست و، یا له‌ ناو گومارایی یه‌کی ئاشکرای وایی که‌ به‌ئێ باوه‌ر بمرێ له‌ جیهاندا، دوا‌یی تو دلی خۆت به‌بۆنه‌ی بێ‌باوه‌ری ئه‌و که‌سانه‌وه‌ ته‌نگ مه‌که‌.

﴿ فإما نذهبن بك فإنا منهم منتقمون ﴾ دوا‌یی ئه‌گه‌ر ئیمه‌ تو بی‌هینه‌وه‌ بۆلای خۆمان و، جیهان به‌جێ به‌یلی، به‌ر له‌وه‌ی سزادانی ئه‌وان بی‌نی، به‌راستی تو له‌ له‌وان ئه‌که‌ینه‌وه‌ و، له‌ هه‌ردوو جیهاندا سزایان ئه‌ده‌ین.

﴿ أو نرينك الذي وعدناهم فإنا عليهم مقتدرون ﴾ یا ئه‌گه‌ر ئیمه‌ بمانه‌وێ ئه‌و شته‌ی ئه‌وتو ئیمه‌ ئه‌واشان بێ‌ترساندوو، نیشانی تو‌ی به‌هین به‌ر له‌ مردنی تو و جیهان به‌جێ بی‌لی، دوا‌یی به‌راستی ئیمه‌ توانامان به‌سه‌ر سزادانی ئه‌واندا هه‌یه، هه‌روا‌یشبوو هه‌ندێ له‌و سزایانه‌ تووشی بێ‌باوه‌رانبو، هه‌ندیکیان کو‌ژران و دی‌لکران.

﴿ فاستمسك بالذي أوحى إليك إنك على صراط مستقيم ﴾ دوا‌یی تو ده‌س بگه‌ره به‌و قورئانه‌ی ئه‌وتو به‌ سروش نیراوه‌ بۆلای تو، با ئه‌وانیش به‌درو‌ت بجه‌نه‌وه، به‌راستی تو له‌سه‌ر ریگه‌ی راستیت و خودا یارمه‌تیت ئه‌دا.

﴿ وإنه لذكر لك ولقومك وسوف تسألون ﴾ وه‌ به‌راستی قورئان ریزه‌ بۆ تو و بۆ که‌سی کاری بێ‌بکا له‌ تا‌ق‌می تو، باوه‌ری بێ‌به‌ینی و، دوا‌یی ئیوه‌ پرسیاران لی ئه‌کرێ له‌ روژی دوایدا، ئایا ئیوه‌ کارتان کردوو به‌ یاساکانی.

﴿ واسأل من أرسلنا من قبلك من رسلنا أجعلنا من دون الرحمن آلهة يعبدون ﴾ وه‌ تو پرسیار بکه‌ له‌و که‌سانه‌ی باوه‌ریان هیناوه‌ به‌ پیغه‌مه‌دان ئیمه‌ ره‌وانه‌مان کردوو له‌ پیش تو و له‌ پیغه‌مه‌ره‌کانی ئیمه‌. ئایا ئیمه‌ دامان ناوه‌ چه‌ند خودایه‌ په‌رس‌ترین له‌ جگه‌ی خودایه‌ خواوه‌نی به‌خشنده‌یی به‌ بۆ هه‌موو بوونه‌وه‌ران.

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا
مُوسَىٰ بِآيَاتِنَا إِلَىٰ فِرْعَوْنَ وَمَلَئِهِ فَقَالَ إِنِّي رَسُولُ

رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٤٦﴾ فَلَمَّا جَاءَهُمْ بَيِّنَاتٌ إِذَا هُمْ مِنْهَا يَضْحَكُونَ ﴿٤٧﴾
 وَمَنْ نُرِيهِمْ مِنْ آيَةٍ إِلَّا هِيَ أَكْبَرُ مِنْ أُخْتِهَا وَأَخَذَتْهُمْ
 بِالْعَذَابِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴿٤٨﴾ وَقَالُوا يَا تَأْتِيهِ السَّاحِرُ رَدْعٌ لَنَا
 رَبِّكَ بِمَا عَهِدَ عِنْدَكَ إِنَّا لَمُهْتَدُونَ ﴿٤٩﴾ فَلَمَّا كَشَفْنَا عَنْهُمْ
 الْعَذَابَ إِذَا هُمْ يَنْكُثُونَ ﴿٥٠﴾ وَنَادَىٰ فِرْعَوْنُ فِي قَوْمِهِ
 قَالَ يَنْتَوِمُ الْقَيْسُ لِي مُلْكُ مِصْرَ وَهَذِهِ الْأَنْهَارُ تَجْرِي مِنْ
 تَحْتِي أَفَلَا تُبْصِرُونَ ﴿٥١﴾ أَمْ أَنَا خَيْرٌ مِّنْ هَذَا الَّذِي هُوَ مَهِينٌ
 وَلَا يَكَادُ يُبِينُ ﴿٥٢﴾ فَلَوْلَا أَلْقَىٰ عَلَيْهِ آسُورَةٌ مِّنْ ذَهَبٍ أَوْ جَاءَ
 مَعَهُ الْمَلَأُيْكَةُ مُقْتَرِنِينَ ﴿٥٣﴾ فَاسْتَخَفَّ قَوْمَهُ
 فَأَطَاعُوهُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ ﴿٥٤﴾ فَلَمَّا آسَفُونَا
 انْتَقَمْنَا مِنْهُمْ فَأَغْرَقْنَاهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٥٥﴾ فَجَعَلْنَاهُمْ
 سَلَفًا وَمَثَلًا لِّلْآخِرِينَ ﴿٥٦﴾

﴿ ولقد ارسلنا موسى بآياتنا إلى فرعون وملئه فقال إني رسول رب العالمين ﴾ وه بدراسی
 نیمه موسامان رهوانه کرد بولای فرعون و تاقمه بهناوبانگه کانی فرعون بهچند کاری پدک
 خدای ناشکرای نیمه، دوابی موسا وتی بهوان: بدراسی من پیغمههری پدروهردگاری همو
 بونهورانم، موسایش وهك تو کدم سامنبوو. کدوانه هژاری و کدم سامانی لای خودا بدریزه.
 ﴿ فلما جاءهم بآياتنا إذا هم منها يضحكون ﴾ دوابی کاتن موسا چو بولایان بهو کاره
 ناشکرا و پدک خهرانهی نیمهوه، کوتوپر بهین بیر کردنهوه نهوان بهو کاره پدک خهرانه
 بین نه کدنین و گالتهیان بین نه کردن.

﴿ وما نريهم من آية إلا هي أكبر من أختها وأخذناهم بالعذاب لعلهم يرجعون ﴾ وه نیمه
 نشانی فرعون و تاقمه کهیمان نه نهدا هیچ سزا و نشانهیه مهگر دوابیان گهوره تربوو لهوهی
 پیشویان و، نیمه نهوانم توشی سزا کرد پدک له دوابی پدک بز نهوهی له بین باوهری بگهرتیهوه

و، واز له بی فهرمانی خودا بهین بههوی ئه و سزایانده که بریتی بوون له مانه: لافاو. کوله. نه سپی. بوق. خوین. گزوانی دهم و چاویان. چهند سالی گرانی. بویه داویان له موسا کرد داوا بکات ئه و سزایانده له سهریان هه لگیری.

﴿ وقالوا يا ايها الساحر ادع لنا ربك بما عهد عندك اننا لمهندون ﴾ وه کاتی فیرعهون و تاقمه که ی ئه و سزایانده یان نه بینی ئه یان ووت: ئه ی که سی که تو جادو گه ری: له پهروه ردگاری خوت داوا بکه بههوی ئه و به لینه دراوه به تو، که تو پیغه مه ری پارانه وه ی تو وه نه گیری پهروه ردگاری تو ئه م سزایه مان له سهر لایبا، به راستی ئیمه باوه نه هین، داواکاری تو وه نه گرین.

﴿ فلما كشفنا عنهم العذاب اذا هم ينكثون ﴾ دوایی کاتی ئیمه ئه و سزایه مان لابرده له سهریان بههوی پارانه وه ی موسا و، کوتوپر به ی بیر کرد نه وه په یمانی خو یانیان شکاند و باوه ریان نه هینا به راستی موسا.

﴿ ونادى فرعون في قومه قال يا قوم اليس لي ملك مصر وهذه الأنهار تجري من تحتي افلا تبصرون ﴾ وه فیرعهون دوای ئه وه ی کاره په ک خه ره کانی موسای بی، له ناو تاقمه که ی خو یا جاری داو خوتبه ی بو خویند نه وه و، ووتی: ئه ی کو مه ل و تاقمی من: ئایا پاشایه تی زه وی میسر و سامانی ئه م هه ریمه و، ئه م روبارانه ئه روا به ژیر ئه م کۆشکانه دا سامانی من نین، ئایا پاشایه تی من و هه ژاری موسا و، هیزی من و لاوازی موسا نابین؟

﴿ أم أنا خير من هذا الذي هو مهين ولا يكاد يبين ﴾ به لکو بیگومان چاکترم بههوی ئه م سامانه زوره وه له م که سه ی ئه و تو لاواز و بی ترخه و شایانی سه رو کایه تی نه و، نزیك نه بتوانی گفتوگۆی خو ی ئاشکرا بکات. ره وشتی میسر به کان به جوړئ بو کاتی یه کیکیان بکر دایه به گه وه ی خو یان، باز نه ی زیریان نه کرده دهستی و ملوانکه ی زیریان نه کرده ملی و، ئه یانرازانده وه به خشلی جوړاو جوړ، بویه فیرعهون ووتی:

﴿ فلولا القى عليه أسورة من ذهب أو جاء معه الملائكة مقترنين ﴾ دوایی ئه گه ر پله ی بهرزی دراوه تی بو فره نادری به سهر موسادا چهند باز نه ده له زیر، دوایی به چ جوړئ داوای گه وره یی ئه کا و، ئه یه وی بی به رابه ر و گه وره تان، به یی ئه وه ی خاوه نی زیر و نیشانه ی رابه ری پیوه بی، با ئه گه ر پیغه مه ر و رابه ره ئه بوایه له گه ل موسادا بونایه فریشته کان، له دوایه وه برۆشتایه له ناو پیوه کانی و، له و جوړئ نه بونایه وه.

﴿ فاستخف قومه فأطاعوه انهم كانوا قوما فاسقين ﴾ دوایی فیرعهون تاقمه که ی خو ی به نه زان داناو دهستی گرت به سهر ئه قلیانا و، دوایی پهیره وی فیرعهونیان کرد له به درۆ خسته نه وه ی موسا، به راستی تاقمی فیرعهون تاقمی بون لایان دابو له ئایینی خراوا و په رستنی خراوا.

﴿ فلما آسفونا انتقمنا منهم فأغرقناهم أجمعين فجعلاهم سلفا ومثلا للآخرين ﴾ دوایی کاتی ئه و تاقمه ئیمه یان توره کرد به کردنی گونا ه ی ناله بار، ئیمه تو له مان له وان کرده وه و، شایانی

سزابون. دوا بی نه وانمان به گشتی خنکان به ئای دهریای سور، دوا بی نه وانمان کرد به پیشه وای بی باوهران بولای ناگری دوزه خ و، به ناموزگاری کردن و ته می کردن و به ند بوز نه و که سانه ی باوهرانهین به پیغمده ره کانیا ن.

وَلَمَّا ضَرِبَ ابْنُ مَرْيَمَ

مَثَلًا إِذَا قَوْمُكَ مِنْهُ يَصِدُّونَ ﴿٥٧﴾ وَقَالُوا ءَأَلِهَتُنَا

خَيْرٌ أَمْ هُوَ مَا ضَرَبُوهُ لَكَ إِلَّا جَدَلًا بَلْ هُمْ قَوْمٌ خَصِمُونَ ﴿٥٨﴾

إِنْ هُوَ إِلَّا عَبْدٌ أَنْعَمْنَا عَلَيْهِ وَجَعَلْنَاهُ مَثَلًا لِّبَنِي إِسْرَءِيلَ

﴿٥٩﴾ وَلَوْ نَشَاءُ لَجَعَلْنَا مِنْكُمْ مَلَائِكَةً فِي الْأَرْضِ يَخْلُقُونَ ﴿٦٠﴾

وَأِنَّهُمْ لَعِلْمٌ لِّلسَّاعَةِ فَلَا تَمْتَرُنَّ بِهَا وَاتَّبِعُونْ هَذَا صِرَاطٌ

مُسْتَقِيمٌ ﴿٦١﴾ وَلَا يَصُدُّكُمْ الشَّيْطَانُ إِنَّهُ لَكُمْ عَدُوٌّ مُّبِينٌ

﴿٦٢﴾ وَلَمَّا جَاءَ عِيسَى بِالْبَيِّنَاتِ قَالَ قَدْ جِئْتُكُمْ بِالْحِكْمَةِ

وَالْأُبَيِّنَ لَكُمْ بَعْضَ الَّذِي تَخْلِفُونَ فِيهِ فَاتَّقُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا

﴿٦٣﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ رَبِّي وَرَبُّكُمْ فَأَعْبُدُوهُ هَذَا صِرَاطٌ مُسْتَقِيمٌ

﴿٦٤﴾ فَاخْتَلَفَ الْأَحْزَابُ مِنْ بَيْنِهِمْ فَوَيْلٌ لِّلَّذِينَ ظَلَمُوا

مِّنْ عَذَابِ يَوْمِ الْيَمِّ ﴿٦٥﴾ هَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ

تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً وَهُمْ لَا يَشْعُرُونَ ﴿٦٦﴾

کاتی پیغمده ری خودا نایه تی (٩٨) ی سوره نبی (نه لئه نبیائی) خوینده وه به سدر قوره یشی به کاند

که نه فدرموی: ﴿٥٧﴾ به راستی ئیوه و شتی ئیوه نه پهرستن سوتهمه نی دوزه خن.

قوره یشی به کان ووتیان: نه م گفتو گزیه ی تویه بو هدر پهرستراویکه له جگه ی خودا، پیغمده

﴿٥٨﴾ فدرموی: به لی. ووتیان: که واته عیسا و عوزه یر و فرشته کان نه پهرستری ن. نه وان بچنه نار

دوزه خ، با ئیمه ش و بته کانیشمان بچینه نار دوزه خ. خوی مه زن فدرموی:

ته فسیری ز مناکوی

﴿ولما ضرب ابن مريم مثلا إذا قومك منه يصدون﴾ وههركاتي عيسای كوری مهريهم بهوينه نههينراوه له لايدين ههندي له بت پهريستانهوه كه نهبيوت: عيسايش له لايدين گاواره كانهوه نهپهريستري، كاتي نهويش بكري به سوتهمدي دوزهخ، ئيمهيش رازين بچينه ناو دوزهخ، دوايي تاقمهكهی تو له خوشياندا دهنگيان بهريزه كردهوه و له بو نهو وينه هينانهوهيه.

﴿وقالوا آللهتنا خير أم هو﴾ وه قورهيشيهكان به پيغمههريان ووت ﴿الله﴾ ئايا خوداكانی ئيمه چاكتره لای تو يا عيسای كوری مهريهم؟ دياره عيسای كوری مهريهم لای تو چاكتره، كه نهو بهچيته ناو ناگر كه ئيمه و خوداكانان له گهل نهودا بين لهناو ناگري دوزهخدا رازين بهو كاره.

﴿ما ضربوه لك إلا جدلا بل هم قوم خصمون﴾ نهو وينهريان ناراستهی تو نهئه كرد له بهر نهوهی راستی دهسبكهوئ بهلكو هدر له بهر نهوهبو دوزمنايهتي تو بكهن و گفتوگوئی نابهجی ناراستهی تو بكهن و، نه گينا نهيازانای مهيهستی تو لهو پهريستراوانه بتسهكاني نهوانه به تنهها. بهلكو نهوانه تاقميكن دوزمني سهختی تو و گفتوگوئی نارهوا له گهل تو به كارنههين.

﴿إن هو إلا عبد أنعمنا عليه وجعلناه مثلا لبني إسرائيل﴾ عيسای كوری مهريهم بهو جوړه نيه ئيوه نهيلين بهلكو بهندهی دروست كراوی ئيمهيه و، ئيمه چاكهی خومانان بهسهر داريژاو كردمان به پيغمهه و خودا نيه و، كردومانه به وينديه كي سهرسورينهر بو بهنو ئيسرائيليهكان و بهوينه بيگيرنهوه بو خويان و، بيكهه به بهلگه لهسهر توانای ئيمه، به ويندی ئادهم ئيمه بهبي باوك دروستمان كردهوه. بهلام له جياتي نهوهی له خودا بزيسن، لهبارهی عيسا و دايكی عيساو، بوختانی وایان بو كردوون ئاسمان برووخيني.

﴿ولو نشاء لجعلنا منكم ملائكة في الأرض يخلفون﴾ وه نهگهر ئيمه نارهزو بكهين له جياتي ئيوه فريشتهكان دروست نهكهين و، ئيوه لهناو نهدين و نهوان له زهوی دا جيگهی ئيوه نهگرنهوه، بي فهرمانی خوا ناكهن و، ئيمه پيوستسمان به ئيوه و يه پهريستی ئيوه نيه.

﴿وإنه لعلم للساعة فلا تمترن بها واتبعون هذا صراط مستقيم﴾ بهراستی قورئان به ئادهميزادی راگهياند وه روژی دوايی ديت، ههوالی داونهتي زور سامناكه. دوايی ئيوه گومانتان له پهيداوونيانهبي. بيگومان كهس نازاني چ كاتي روژی دوايی پهيدانهبي. بهلام قورئان ناگاداری ئادهميزادی كردهوه به هاتنی نيشانهی نزيکی هاتنی روژی دوايی زورن: هاتنه خوارهوهی قورئان. رهوانه كردنی پيغمههري ئيسلام. هاتنه خوارهوهی عيسا. كوشتی دهجال له لايدين عيساو. چهنل شتی تريش، دوايی ئيوه دواي دهستووری من بكهون كه له لای خواو بوژم هاتووه، نهوهی من له سهريمی ريگهيه كي راسته، ئيوه نه گهيدنه به ئاوات وبهختیاری ههردوو جيهانتان.

﴿ولا يصدنكم الشيطان إنه لکم عدو مبين﴾ وه شهيتان ئيوه لانهدا له راستی و له كار كردن به ياسای قورئان. بهراستی شهيتان و دوزمنيکی ئاشكراي ئيوهيه و، هاتنتان نهدا بو كردنی کاری خراب و قيزهون.

﴿ ولما جاء عيسى بالبينات قال قد جئتكم بالحكمة ﴾ وه كاتى عيسا به چند بهلگه
ناشکرا و کارى پهك خهر چو بۆلای بهنوئیسرئیلیه کان، بهوینهی زیندوو کردنه وهی مردووان،
رزگار کردنی بهله کاویه کان. هه والدانى به شته نهینی به کان. عيسا به بهنوئیسرئیلیه کانى ووت:
من هاتووم بۆلای ئیوه له لایه ن خودوو به یاسایکی پر له زانست و کار کردن به یاسای ئینجیل
که له لای خوداوه بۆم نیردراوه.

﴿ ولأین لکم بعض الذي تختلفون فيه فاتقوا الله وأطيعون ﴾ وه من هاتووم بۆلای ئیوه
له بهر نه وهی به راستی رونی بکه مه وه هه ندی لهو شته ی نه و تو، بیروباوه رتان جیاوازه لهو
شته دا، له باره ی یاسا و ده ستووری ئایینه وه، نهك له باره ی کاروباری جهانه وه، دواى ئیوه
له خودا بۆسن و بى فه رمانى خودا مه که ن و، پهیره وه ی من بکه ن لهو کارانه دا من داواتان
لی نه که م.

﴿ إن الله هو ربي وربكم فاعبدوه هذا صراط مستقيم ﴾ به راستی خودا پهروهر دگاری من و
ئیوه به، دواى ئیوه هه ر نهو په رستن، نه مه ی من دواى له ئیوه ی نه که م ریگه ی راسته، ئیوه
نه گه ی نى به به ختیاری.

﴿ فاختلف الأحزاب من بينهم فويل للذين ظلموا من عذاب يوم أليم ﴾ دواى تا قمه یهك
گرتوه کانى گا ور و حوه کان له نیوخویانا تیک چون و بیروباوه رى خرایان لی پهیدا بو، جو ه کان
نه یان ووت: عيسا منالیکى نا ئاساییه، نه وه یش دژی بیروباوه رى موسلمانان و گا وره کانه.
گا وره کانیش له نیوخویانا بون به سى تا قم، نه ستوریه کان نه لین: عيسا کورى خودایه،
یه عاقیبیه کان نه لین: عيسا راسته وخو خودایه، مه لکانیه کان ووتیان: عيسا سى هه مى سى خودان.
خودا و، روحول قودس و، عيسا. دواى هاوار و سزای گران بۆ که سانیکى نه و تو یه سته میان له
خویان کرد، له سزای روژیکی خاوه ن ئازار توشی نهوان نه یی.

﴿ هل ينظرون إلا الساعة أن تأتيهم بغتة وهم لا يشعرون ﴾ به راستی قوره یشیه کان و
سته مکاران چاوه روانی هه چ شتى نا که ن مه گه ر چاوه روانی روژی دواى نه که ن، کو تو پر دیت
بۆلایان و، نهوان هه ستى یی نا که ن. بیگومان نهو کاته پاداشتی بی باوه رى و سته مکردنی خو یان
وه ره نه گرن.

الْأَخِلَاءُ يَوْمَئِذٍ
بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿٦٧﴾ يَتَعَبَادُ لَخَوْفٍ
عَلَيْكُمْ الْيَوْمَ وَلَا أَنْتُمْ تَحْزَنُونَ ﴿٦٨﴾ الَّذِينَ آمَنُوا بِآيَاتِنَا
وَكَانُوا مُسْلِمِينَ ﴿٦٩﴾ ادْخُلُوا الْجَنَّةَ أَنْتُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ
مُحْبَرُونَ ﴿٧٠﴾ يُطَافُ عَلَيْهِمْ بِصِحَافٍ مِّنْ ذَهَبٍ وَأَكْوَابٍ

وَفِيهَا مَا نَشْتَهِيهِ الْأَنفُسُ وَتَلَذُّ الْأَعْيُنُ وَأَنْتُمْ فِيهَا
خَالِدُونَ ﴿٧١﴾ وَتِلْكَ الْجَنَّةُ الَّتِي أُورِثْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ
تَعْمَلُونَ ﴿٧٢﴾ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ ﴿٧٣﴾
إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ جَهَنَّمَ خَالِدُونَ ﴿٧٤﴾ لَا يُفْتَرَعُنَّهُمْ وَهُمْ
فِيهِ مُبْلِسُونَ ﴿٧٥﴾ وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ ﴿٧٦﴾
وَنَادَىٰ أَيْمَنُكَ لِيَقْضَ عَلَيْهِ نَارُكَ قَالَ إِنَّكُمْ مَكِيدُونَ ﴿٧٧﴾ لَقَدْ
جَحَنَّاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَكُمْ لِلْحَقِّ كَرِهُونَ ﴿٧٨﴾ أَمْ أَبْرَمُوا أَمْرًا
فَأَنَّا مُبْرِمُونَ ﴿٧٩﴾ أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سِرَّهُمْ وَنَجْوَاهُمْ بَلَىٰ
وَرُسُلَنَا لَدَيْهِمْ يَكْتَئِبُونَ ﴿٨٠﴾

﴿ الأخلاء يومئذ بعضهم لبعض عدو إلا المتقين ﴾ همدو دوست و خو شهويستان له کاروباری جیهاندا لهم روزی دوايدا هندیکیان دوزمنی هندی تریان، جگه لهو کهسانه ی له خودا ترساو و خویانیان له کردهوی خراب پاراستوه، نهو کهسانه دوستایه تیان برده و امه، به پیچه و انه ی بی باورهان.

﴿ یا عباد لا خوف علیکم الیوم ولا أنتم تحزنون ﴾ نهی نهو به ندانه ی من که خوتانتان له گوانه پاراستوه لهم روزی دوايدا هیچ ترسیکتان له سهر نیه بو سزادانتان و، نیوه خهفت بو هیچ شتی مهخون، به ناواتی خوتان نه گدن.

﴿ الذین آمنوا بآیاتنا وکانوا مسلمین ادخلوا الجنة أنتم وأزواجکم تحبرون ﴾ نهو به ندانه ی من کهسانیکی نهو تون باورهیناوه به نایه ته کانی نامه ی نیمه و به روزی دوا ی به نیازی پاکه وه و، مل که چی فرمانه کانی نیمه بوون، نیوه و خیزانه باوره داره کانتان بچنه ناو به ههشت نیوه شادمان نه کرین به پاداشتی زور نایاب.

﴿ یطاف علیهم بصحاف من ذهب واکواب وفيها ما تشتهیه الأنفس وتلذ الأعین وأنتم فیها خالدون ﴾ نه گیرری به سهریانا چندن سینی زیر پره له خوارده مه نی نایاب و، به چه ندین په رداخی پر له خوارده وه ی به تام و، له ناو به ههشتا هدی شتی دهرونیان ناره زوی بکا و، چاویان به بینینی گهش بیته وه و، نهوان برده و امن له ناو نهو به ههشته دا، ههتا ههتا یه.

﴿وَتِلْكَ الْحِجَةُ الَّتِي أَوْثَقْتُمُوهَا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ لَكُمْ فِيهَا فَاكِهَةٌ كَثِيرَةٌ مِنْهَا تَأْكُلُونَ﴾ وه ئه و به ده شته ئه و تو به خشراوه به ئیوه و کراوه به میراتی ئیوه به هوی شتی که وه به ئیوه له جیهاندا کردوتانه له کاره چاکه کان بۆ ئیوه ههیه له ناو ئه و به ده شته دا میوه ی نایایی جورا و جور، ئیوه ئه یان خوێ هه رکاتی ئاره زوی بکه ن.

﴿إِنَّ الْمَجْرِمِينَ فِي عَذَابٍ مُّتَسَاوِينَ لَّا يَفْتَرِعُهُمْ فِيهِمْ حَرًّا وَلَا ذَرْوًا وَلَا يَنْصَرِفُ عَنْهُمْ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ تاوانباران له ناو سزای دۆزه خدان و به بهرده وامی ئه و سزایه سرکناری بۆ ئه وان و، ئه وان بی ئومیدن له رزگاری بونی ئه و سزایه و له سهریان لاناچی.

﴿وَمَا ظَلَمْنَاهُمْ وَلَكِنْ كَانُوا هُمُ الظَّالِمِينَ﴾ وه ئیمه سته مان له و تاوانبارانه نه کردوه له ناو ئه و سزایه دان و، به لām خوێان ئه و که سانه ن سته میان له خوێان کردوه، که واته شایسته ی ئه و سزایه ن، چونکه بی فه رمانی خودایان کردوه.

﴿وَنَادُوا يَا مَلِكُ لِيَقْضِ عَلَيْنَا رِبْكَ قَالِ إِنَّكُمْ مَعَكُونَ﴾ وه له و کاته نا ئومیدی یه دا بانگ ئه کهن له پاسه وانی دۆزه خ. تو داوا بکه له پهروه رگاری خوێت فه رمانی مردن بدا به سه ر ئیمه دا، بۆ ئه وه ی رزگارمان بیی له م سزا سه خته، پاسه وانی دۆزه خ ئه لی: دانیشن له ناو ئه و سزایه دا، به راستی رزگاری ئیوه نابێ.

﴿لَقَدْ جِئْنَاكُمْ بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُكُمْ لِلْحَقِّ كَارِهُونَ﴾ خودا ئه فه رموی به و تاوانبارانه له و کاته نا ئومیدی یه دا، به راستی ئیمه هاتین بۆلای ئیوه به کاریکی راسته وه که ناردنی قورئان و پیغمه ر بوو، به لām زۆرتر له ئیوه راستیان بی ناخۆشبوو، باوه رتان نه هینا.

﴿أَمْ أَمْرًا مِّمَّا مَرَّمْنَا مِنْ الْأَمْثَالِ بِمَا كُنْتُمْ تَبْذُرُونَ﴾ بت په ره ستان به وه وه نه ئه وه ستان راستی به درۆبخه نه وه. به لām ئه وان هه موو پیلانیک و کاریکی خراییان فه راهم ئه هینا بۆ له ناو بردنی پیغمه ر و ئایینی ئیسلام، دوا یی به راستی ئه و پیلانه ی ئه وانمان پوچ ئه کرده وه. ئه و فه رمو و ده ی خودایه له وه و هاته و: بت په رستانی قوره یش بریاریندا له هه ر هۆزیک ی قوره یش، پیاویکی ئازا و کارامه هه لپێری و برۆن موحه مه د بکوژن، هه تا خوینه که ی بلا و بیته وه به ناو هه موو هۆزه کانه دا، پیلانه که یان ساخته هینا و چون بۆ کوشتی پیغمه ر ﷺ خوی مه زن و به توانا پیلانه که یان پوچ کرده وه و، به نه گبه تی خوێان ته و او بوو.

﴿أَمْ يَحْسَبُونَ أَنَّا لَا نَسْمَعُ سُرْعَمَ أَرْحَامِهِمْ وَنَرْفَعُ أَلْفًا بِآلْفٍ وَلَٰكِنَّا لَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ گومان ئه به ن به راستی ئیمه شاراهوی دلی ئه وان چه ی ئه وان نابیسین، به لی ئیمه ئه یان بیسین و ناگامان لیانه و، فره شته کانی ئیمه ئه وه ی ئه وان ئه یلین و ئه یکه ن له لای خوێانا ئه ینوسن و تو ماری ئه کهن له سهریان له نامه ی کرداریان.

قُلْ إِنْ كَانَ لِلرَّحْمَنِ وَلَدٌ فَأَنَا أَوَّلُ

الْعَبِيدِ ﴿٨١﴾ سُبْحَنَ رَبِّ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبِّ الْعَرْشِ

عَمَّا يَصِفُونَ ﴿٨٢﴾ فَذَرَهُمْ يَخُوضُوا وَيَلْعَبُوا حَتَّىٰ يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ

الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٨٣﴾ وَهُوَ الَّذِي فِي السَّمَاءِ إِلَهٌُ وَفِي الْأَرْضِ
 إِلَهٌُ وَهُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴿٨٤﴾ وَتَبَارَكَ الَّذِي لَمْ يَمْلِكِ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا وَعِنْدُ عِلْمُ السَّاعَةِ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ
 ﴿٨٥﴾ وَلَا يَمْلِكُ الَّذِينَ يَدْعُونَ مِنْ دُونِهِ الشَّفْعَةَ إِلَّا مَنْ
 شِئَ بِالْحَقِّ وَهُمْ يَعْلَمُونَ ﴿٨٦﴾ وَلَئِنْ سَأَلْتَهُمْ مَنْ خَلَقَهُمْ
 لَيَقُولُنَّ اللَّهُ فَإِنَّ يُؤْفَكُونَ ﴿٨٧﴾ وَقِيلَ لَهُ كَيْفَ تَكْفُرُونَ
 ﴿٨٨﴾ فَاصْفَحْ عَنْهُمْ وَقُلْ سَلِّمْ فَسَوْفَ يَعْلَمُونَ ﴿٨٩﴾

﴿ قل إن كان للرحمن ولد فانا أول العابدين ﴾ ﴿ تو بلی بهو بت پدرستانه فرشته کان
 نه پدرستن گومانیان وایه کچی خودان و، بهو گاواراندیش بلی که مدسیح نه پدرستن و گومانیان
 وایه کوری خواجه: نه گدر خودای خاوهن به خشنده منالی هه بوايه، دوايي من يه که مين کهس
 نه بووم ريزی نهو مناله بگرم. به لام بیگومان خودا خاوهنی منال نه بووه و نایشی. که واته من
 خوا نه پدرستم به تهنها و ناگونچی خودا منالی بیی. ﴾

﴿ سبحان رب السماوات والأرض رب العرش عما يصفون ﴾ ﴿ پاکی و دووری بو
 پهروه ردگاری ناسمانه کان و زهوی یه، پهروه ردگاری هه موو بوونه وه رانه، له شتی بی باوه ران
 باسی نه کهن و، گومانیان وایه خودا منالی هه یه، خوی مه زن لهو شته ناشیسته یه دووره.
 ﴿ فذرهم يخوضوا ويلعبوا حتى يلاقوا يومهم الذي يوعدون ﴾ ﴿ دوايي تو واز لهو بی باوه رانه
 بهینه باده ست بکهن به گفتوگوی پروبوچ و بچه ناوکاری ناره وای خویان و، یاری خویانیان
 بکهن له جیهاندا به ناره زوی خویان، هه تا نه گن بهو روزهی نهو تو ی خویان به لینی پی دراوه
 تووشی نهوان نه بی که روزهی دوا یه، نهو کاته چاک و خراپیان بو نه که وی و پاداشتی خراپه ی
 خویان وه نه گرن. ﴾

﴿ وهو الذي في السماء إله وفي الأرض إله وهو الحكيم العليم وتبارك الذي له ملك
 السماوات والأرض وما بينهما ﴾ ﴿ وه خودا که سیکی نهو تو یه شایسته ی پدرسته به تهنها له
 ناسمانه کان و له زهوی دا له جگه ی نهوانیشدا و، خودایه کی هه موو شتی له جیگه ی شیوی
 خو یا دانه نی، نه زانی بهو شانده ی رابوردون و بهوانه له مهو پاشان دین و، خواجه کی نهو تو یه پاک
 و خاوهن، چاکه ی نهو زوره و چاکه کان گه وره ن، بو نهو خودایه یه پاشایه تی و خاوهنیه تی
 ناسمانه کان و زهوی له نیوان نهواندایه. ﴾

﴿ وعنده علم الساعة وإليه ترجعون ﴾ وه هدر له لای خودایه به تنها بزانی رۆژی دواپی چ کاتی پیدایه ئه بی و، هدر بۆلای خودا ئیوه ئه گیرینه وه بۆ پرسیار و وولام و پاداشت.
﴿ ولا يملك الذين يدعون من دونه الشفاعة إلا من شهد بالحق وهم يعلمون ﴾ وه ئه وه که سانه ئه وتۆ بت په رستان ئه یان په رستن له جگه ی خودا، خاوه نی پارانه وه نین و بۆ هیچ که سی مه گهر که سی باوه ری به خودا هینایی به تنها و هاو به شی بۆ خودا دانه نایی و، ئه وان بروای ته وایان به خودا هینایی و شایه تی به راستی خودا بدهن و بزانی خودا ته نه یه، وهك عیسا و عوزه ی و فریشته کان.

﴿ ولئن سألتهم ليقولن الله فأنى يؤفكون ﴾ وه ئه گهر تۆ پرسیار بکه ی له بت په رستان چ که سی بونه وهرانی تری دروست کردووه، به راستی ئه لین خودا هه موومانی دروست کردووه، دواپی ئه وان چۆن وهر گیراون له په رستنی خوداوه بۆلای په رستنی جگه یی خودا.
﴿ وقيله يارب إن هؤلاء قوم لا يؤمنون فاصفح عنهم وقل سلام فسوف يعلمون ﴾ وه له لای خودا یه زانیی گه تو گۆی پیغه مه ر، ئه یووت: ئه ی په روه ردگاری من: به راستی ئه وه که سانه تا قمیکن باوه ر به تۆ و به نامه ی تۆ ناهینن، خودا فه رمووی به پیغه مه ر: تۆ واز له وان بهینه و، تۆ بلی به وان: من واز له ئیوه ئه هینم و گه تو گۆتان له گه ل ناکهم، دواپی ئه وان ئه زانی له رۆژی دواپییدا چ سزایه توشی ئه وان ئه بی.

﴿﴾ سوره تی دوخان ﴿﴾

له مه كه هاتوته خواره وه ژماره ی ئایه ته كانی (۵۹) ئایه تن.

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوی به خشندهی میهره بان

﴿﴾ حم ﴿﴾ مانای ئەم پیتانه وهك چەند جاری باسكرا، ماناكانیان له سورەتی ئەلبەقەرە و سورەتە كانی تردا باسیان كراوه، قورئان وهك هەموو نامەیه پێك هاتووە لەم پیتانە كە چێ هێچ كەسێ ناتوانێ وێنە ی سێ ئایەت لەم قورئانە دا بنێ.

﴿﴾ وَالْكِتَابِ الْمُبِينِ إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةٍ مُبَارَكَةٍ إِنَّا كُنَّا مُنْذِرِينَ ﴿﴾ سۆیندم بە نامەیه كە خۆی له خۆیا زۆر ناشكرایه، رۆن كەرەوهی هەموو شتیكه كە ئادەمیزاد پێوستی پێی هەبێ له هەردوو جیهاندا له چاك و له خراپ. بەراستی ئێمه ئەو قورئانەمان ئاردوو ته خواره وه بۆ سەر موحمەد له شەویكی پێرۆز و بەرێژدا، خاوهنی فەر و چاكەیه. بەراستی ئێمه بەهۆی ئەو قورئانەوه هەموو بێ باوهراڤ ئەترستێن له سزای رۆژی دوا ی.

زانایان بیروباوهریان جیاوازه له باره ی مەبەست بەو شەوه. ئەوه ی چاكتر ی لای زۆریه ی زۆری زانایان بریتی یه له شەویك له شەوانی مانگی رەمەزان كە پێی ئەوتری (لیلە القدر) یانی

تەفسیری زمانا کۆبی

شهوکی بهریز و گه ورهیه که بۆ یه کم جار لهو شهوه دا قورئان و هه موو نامه کانی تر هاتوونه ته خواره وه، هه ندیکی زۆر کهم له زانایان له ئینو عه باسه وه نه گیر نه وه که نه و شهوه شهوی نیوهی مانگی شه عبانه. به هه ر جوړی بی نیوهی مانگی شه عبانیش شهوکی پیروژه. له بهاری پیروزی نیوهی مانگی شه عبانه وه ته فسیری ته بهری و ته فسیری (غرائب القرآن و رغائب الفرقان) باسی شهوی نیوهی مانگی شه عبانیا ن کردو وه له هه رمو وه کانی پیغه مه ردا ﴿﴾.

﴿ فیها یفرق کل أمر حکیم ﴾ لهو شهوه دا هه موو کارئ له کاره کانی به نده کانی خودا روون نه کرینه وه و بۆیان نه نو سرت، له خواره مه نی و ته مه نیان و به سه رهاتی تریان بهو جوړه ی زانستی خودا بیهوئ.

﴿ أمرا من عندنا إنا كنا مرسلین ﴾ ئیمه قورئاغان نار دو وه ته خواره وه، له لایه ن خۆمانه وه هه رماناندا وه پهیره یی یاسا و ده ستو ره کانیان بکرت. به راستی ئیمه پیغه مه ره کاغان ره وانه کردوون.

﴿ رحمة من ربك إنه هو السميع العليم ﴾ بهوه ی چاکه و خوشی بن بۆ هه موو بوونه وه ران، نیراون له لایه ن پهروه ردگاری تۆ و هه موو بوونه وه ران. به راستی پهروه ردگاری تۆ هه موو گفتو گو یه نه یستی، هه موو کرده وه ی بو نه وه ران نه زانی.

﴿ رب السماوات والأرض وما بينهما إن كنتم موقنین ﴾ پهروه ره کهری ئاسمانه کان و زهوی و شتی له نیوان نه واندا یه، نه گه ر ئیوه باوه رتان بهوه هه یه که خۆتان ئهلین: ئاسمانه کان و زهوی و شتی له نیوان نه واندا ن خودا دروستی کردوون. ئیت چۆن ئیوه جگه ی خودا نه په رستن؟

﴿ لا إله إلا هو يحيي ويميت ربكم ورب آبائكم الأولین ﴾ هیچ خودایه نیه شایانی په رستن بی جگه له خودایه ته نه یه، مردووان زیندو و نه کاته وه، بهو جوړه ی یه کم جار دروستی کردوون و، گیانداران نه مرینی له جیهاندا، پهروه ردگاری ئیوه وه و باو بایرانی پیشو وتانه، ئیت چۆن ئیوه جگه ی خودا نه په رستن؟

﴿ بل هم في شك يلعبون ﴾ به راستی بی باوه ران له ناو گو ماندا یاری نه که ن بروایان به زیندو و بوونه وه و راستی پیغه مه ر نیه، له گه ل نه و هه موو به لگانه دا، بی ناگان له دوا روژی خو یان.

فَارْتَقِبْ يَوْمَ تَأْتِي السَّمَاءُ بِدُخَانٍ مُبِينٍ ﴿١٠﴾ يَغْشى
النَّاسَ هَذَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿١١﴾ رَبَّنَا اكْشِفْ عَنَّا الْعَذَابَ
إِنَّا مُؤْمِنُونَ ﴿١٢﴾ أَفَنَزَّلْنَاهُم مِّنَ الذِّكْرِ وَقَدِ جَاءَهُم رَّسُولٌ مُّبِينٌ ﴿١٣﴾
ثُمَّ تَوَلَّوْا عَنْهُ وَقَالُوا مُعَلَّمٌ مَّجْنُونٌ ﴿١٤﴾ إِنَّا كَاشِفُو الْعَذَابِ قَلِيلًا

إِنَّكُمْ عَائِدُونَ ﴿١٥﴾ يَوْمَ نَبْطِشُ الْبَطْشَةَ الْكُبْرَىٰ إِنَّا مُنتَقِمُونَ ﴿١٦﴾
 وَلَقَدْ فَتَنَّا قَبْلَهُمْ قَوْمَ فِرْعَوْنَ وَجَاءَهُمْ رَسُولٌ كَرِيمٌ ﴿١٧﴾
 أَنْ أَذْوَإِلَی عِبَادِ اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ رَسُولٌ أَمِينٌ ﴿١٨﴾
 وَأَنْ لَا تَعْلُوا عَلَی اللَّهِ إِنِّي ءَاتِيكُمْ بِسُلْطَنِ مُّبِينٍ ﴿١٩﴾ وَإِنِّي عُذْتُ
 بِرَبِّي وَرَبِّكُمْ أَنْ تَرْجُمُونِ ﴿٢٠﴾ وَإِنْ لَمْ تُؤْمِنُوا لِي فَاعْبَرُوا لَوْنِ ﴿٢١﴾

کاتی قورهشی به کان نازاردانی پیغمه دریان زورتر کرد، پیغمه در ﴿٢١﴾ پارایه وه له خدا که
 وینهی گرانیه کانی سالانی یوسف بریژی به سهریانا، خودای مه زن نزا که ی وه رگرت، توشی
 گرانی به کی وا بوون له برسانا نیسک و مرداریویان نه خوارد، نهو برستی به نه وه نه ده گران بوو،
 چاویان نه وه نه ده لاواز بوو، دو که لیکیان له نیوان خویان و ناسماندا نه بینی و گفتو گوی به کتریان
 نه بیست و یه کتریان نه بینی، بهو بونه وه بت په رستان داویان له پیغمه در کرد له خدا پیاریته وه
 نهو گرانیه له سهریان لایا و، به لینیاندا باوه ربهین، خودا له سهریانی لایرد، که چی دواپی
 باوه دریان نه هینا، خودا بز روونکردن ده ی نهو رووداوه نه قدر موی.

﴿ فارتقب يوم تأتي السماء بدخان مبين . يغشى الناس هذا عذاب أليم ﴾ دواپی تو
 چاوه روانی روژی بکه ناسمان دو که لی بهینی زور ناشکرای له ناستی چاوی نهوان، جگه له
 دوو که لی له نیوان خویان و ناسماندا هیچی تر نه بین، نه وه نه ده چاویان لاوازه و، توژی ووشکه
 سالی جیهانی لی پر کردوون چاویان نایینی، نهو دو که له نهو لاولای ناده میزاد دابگری، نهو
 دو که له سزایه کی نازاردار بو بویان.

﴿ ربنا اكشف عنا العذاب إنا مؤمنون أنى لهم الذكري وقد جاءهم رسول مبين ثم تولوا عنه
 وقالوا معلم مجنون ﴾ بت په رستان ووتیان: نه ی پهروه رد گاری نیمه: تو نهو سزایه لایه
 له سهرمان. به راستی نیمه باوه نه هین و، چو نهوان ناموز گاری وه نهو گرن و به لینی خویان
 جی به جی نه کن و، له مهو بهر پیغمه در چوه بولای نهوان، له سهر دهستی نهو کاره په ک خه ری
 گه ورت له دوو که له پهیدا به وه و، زور شتی تریشی بز روون کردن وه. له پاشا روویان لهو
 پیغمه در وه گریا و به درویان خسته وه و، ووتیان: نهو قورانه له لایدن جگه ی عده به وه
 فیری نهو کراوه و، شیه و نه قلی نه ماوه.

﴿ إنا كاشفوا العذاب قليلا إنكم عائدون ﴾ به راستی نیمه نهو سزایه مان له سهر نیوه بز
 ماوه به کی کهم لایرد، به راستی نیوه گه رانه وه بولای بی باوه ری خوتان به درو خسته وه ی پیغمه در.

زۆری زانیان لایان وایه مدهست له (دخان) لهو ئایهتدی پیشوودا: دوکلیکه نیشاندی نزیکیوونهوی رۆژی دوایه که جیهان پرئیدی له دوکهل. بی باوه ران لووتیان لهو دووکله پرئیدی و، وهک سدرخوشیان لی دی و، باوه رداران تووشی ههلامهت ئهین، ههندی له زانیان ئهین: ئه دووکله دواي زیندوو بوونهوه پیدای ئهیی. خودا ههموو شتی ئهزانی.

﴿یوم نبطش البطشة الكبرى إنا منتقمون﴾ تۆ بیری رۆژی بکهروه ئیمه یاریدهی تۆ ئهدهین بهم ژماره کهمهوه، بی باوه ران به گرفتیکه گهوره و سزای زۆر سهختیان ئهدهین له ههر دوو جیهاندا. بهراستی ئیمه تۆ لهیان لی ئهکهینهوه. به تاییهتی له جیهاندا له رۆژی بهدردا، بیگومان سزای رۆژی دواي گرانزه.

﴿ولقد فتنا قبلهم قوم فرعون وجاءهم رسول كريم﴾ وه خودا دلخووشی پیغمهر ئهدهتاهوه و ئهفرموی: ئیمه له پیش قورهشی بهکانهوه تا قمی فیرعه وغان گیرۆده کرد و تا قیمان کردنهوه و، پیغمهریکه ریزدارمان نارد بۆ لایان به فیرعه و و تا قمی فیرعه و نی ووت:

﴿أن أدوا إلي عباد الله إني لكم رسول أمين﴾ که ئیوه ئیسرا ئیلیه کانی بهندهی خودا بدهن به من و وازیان لی بهین به خواشیتی خویان بۆ چ لایه ئهرو و بابرۆ. بهراستی من پیغمهریکه نیاز پاک و گومان لی نه کراوم له هینانی فرمانی خودادا، ئازاریان مدهن.

﴿وأن لا تعلوا على الله إني آتيكم بسلطان مبين﴾ وه که ئیوه خۆتان بهرز مه که نهوه بهسه ر خودادا و، گالته به فرمانی خودا مه کهن. بهراستی من هاتووم بۆ لای ئیوه به بهلگه و دهسته لاتیکی ئاشکرا و له سهردا وای خۆم، کاتی موسا داوا کهی خۆی دهیری له جیانی ئهوهی باوه ری بی بهین، هه ره شهی کوشتن و ئازاردانیان لی کرد و موسا ووتی: که ئیوه هه ره شه له من مه کهن.

﴿وإني عذت بربي وربكم أن ترجمون﴾ وه بهراستی من پهنائه گرم له پهروه دگاری خۆم و له پهروه دگاری ئیوه که ئیوه ئهتانهوی من بکوژن به بهرده باران کردن.

﴿وإن لم تؤمنوا لي فاعتزلون﴾ وه ئه گه ر ئیوه باوه ر به من نایدرن، دواي ئیوه واز له من بهین ز لیم دور بکه و نه وه. نه له گه ل من بن و نه ئازارم بدهن.

فَدَعَا
رَبَّهُ ۖ أَنَّ هَؤُلَاءِ قَوْمٌ مُّجْرِمُونَ ﴿٢٢﴾ فَأَسْرِعْ بَعَادِي لِئَلَّا يَنْتَكُمُ
مُتَّبِعُونَ ﴿٢٣﴾ وَأَتْرَكَ الْبَحْرَ رَهْوًا إِنَّهُمْ جُنْدٌ مُّغْرَقُونَ ﴿٢٤﴾ كَمْ
تَرَكُوا مِنْ جَنَّتٍ وَعَيْوُنٍ ﴿٢٥﴾ وَزُرُوعٍ وَمَقَامٍ كَرِيمٍ ﴿٢٦﴾ وَنَعْمَ

كَانُوا فِيهَا فَكَاهِينَ ﴿٢٧﴾ كَذَلِكَ وَأَوْزَيْنَاهَا الْقَوْمَاءَ الْآخِرِينَ ﴿٢٨﴾
فَمَا بَكَتْ عَلَيْهِمُ السَّمَاءُ وَالْأَرْضُ وَمَا كَانُوا مُنْظَرِينَ ﴿٢٩﴾ وَلَقَدْ
بَجَيْنَا بَنِي إِسْرَءِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ ﴿٣٠﴾ مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ
كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ أَخَذْنَاهُمْ عَلَى عِلْمٍ عَلَى
الْعَالَمِينَ ﴿٣٢﴾ وَءَايَيْنَاهُمْ مِنَ الْآيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ ﴿٣٣﴾

﴿ فدعا ربه أن هؤلاء قوم مجرمون ﴾ دواى موسى پارايه وه له پهروه ردگارى خوى و ووتى:
خودايه به گورجى نهم کړم له لده او بده. به راستى نه وانه تاقيمکى تاوانبارن. خودای مه زن
نژاکه ی لى وه رگرت و فهرمووى:

﴿ فأسر عبادي ليلا إنكم متبعون ﴾ دواى تو برؤ و راکه به به نوئیسر ایلیه کانه وه له و
شه ودا به هاوریه تی بنده کانی من. به راستى ئیوه قیرعه ون و تاقيمه که ی دواتان نه که ون و دین
به شویتانا. کاتى ئیوه گدیشته لای ده ریا، تو دارده سته که ی خوت بده لو ده ریا به، له یه که
نه پچرى و ریگه بؤ ئیوه نه کړیته وه و ئیوه پېدرنه وه.

﴿ واترك البحر رهوا إنهم جند مغرقون ﴾ وه دواى په رینه وه تان واز له ده ریا که بهین
به کراوه یی و راوه ستان، بؤ نه وه ی نه و تاقيمه دواى ئیوه که وتون بچنه ناو ده ریا که وه. به راستى
نه وانه سوپایه کن نه خنکیرین.

به کورتى: کاتى فیرعه ون زانى موسا و تاقيمه که ی چرونه ته ده روه وه و هله هاتون، خوى و
سوپاکه ی دوایان که وتن هه تا بیانگیرنه وه، کاتى چاویان به موسا و تاقيمه که ی که وت
په ریوونه وه بؤ نه وه رى ده ریا که و ریگه ی ده ریا کراوه ته وه و ووشکه، چونه ناو ده ریا که وه و
که ویستیان پېدرنه وه، خواى مه زن ده ریا که ی به ردابه سه ریا نا و هه موویان خنکان.

﴿ کم ترکوا من جنات و عیون و زروع و مقام کریم و نعمة کانوا فیها فاکهین ﴾ فیرعه ون و
تاقيمه که ی چه ندین باخ و به هشت و کانی و سه رچاوه ی ناو و شینایى و کشت و کال جیگه ی
چاک و به ریز و رابواردن و خواردنى زوریان له دواى خویان به جى هیشت که له ناویان به
خوشى رایان نه بوارد.

﴿ كذلك وأورثناها قوما آخرين فما بكت عليهم السماء والأرض وما كانوا منظرين ﴾ هه
به و جوړه ی ئیمه نه وانا خنکان، ئیمه نه و جوړه کاراله نه که ی به تاقيمى بى فه رمانى ئیمه

ته فسیرى زمناکولى

بکه‌ن، تاقمی فیرعه‌ون ئه‌وانه‌یان به‌جی هیشت و، ئیمه ئه‌وانه‌مان به‌خشی به تاقمی تر و کردمان به میرات بۆ به‌نوئیسرائیلیه‌کان، دوا‌ی ناسمان و زه‌وی بۆ له‌ناوبردنی فیرعه‌ون و تاقمه‌که‌ی نه‌گریان به‌سدریانا، مؤله‌تیا‌ن نه‌درا و بنه‌بر کردیان دوانه‌خرا بۆ کاتی تر.

﴿وَلَقَدْ نَجَّيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ مِنَ الْعَذَابِ الْمُهِينِ مِنْ فِرْعَوْنَ إِنَّهُ كَانَ عَلِيًّا مِنَ الْمُسْرِفِينَ﴾ وه به‌راستی ئیمه به‌نوئیسرائیلیه‌کاغان رزگار کرد له‌ سزای سه‌خت به‌دوینه‌ی سه‌ره‌برینی پیاوه‌کانیا‌ن و هیشته‌وه‌ی ژنه‌کانیا‌ن بۆ کاره‌که‌ری و، له‌ نازاردانی فیرعه‌ون، به‌راستی فیرعه‌ون خۆی به‌ گه‌وره و به‌رز دائه‌نا له‌ سنووری خودا لایدا‌بوو، وه‌ک بی‌باوه‌رانی تر.

﴿وَلَقَدْ اخْتَرْنَا لَهُمْ عَلَىٰ عِلْمٍ عَلِيًّا مِنَ الْعَالَمِينَ﴾ وه به‌راستی به‌نوئیسرائیلیه‌کاغان هه‌لبژارد و چاکه‌مان له‌ گه‌ل کردن و ریزماندان به‌سه‌ر بونه‌وه‌رانی ئه‌و کاته‌ی خۆیا‌ن ئه‌مانزانی شایسته‌ی ئه‌و چاکه‌ی‌دن، بۆ‌یه‌ پیغه‌مه‌ری زۆرمان له‌واندا په‌یدا‌کردن.

﴿وَأَتَيْنَاهُمُ مِنَ آيَاتِ مَا فِيهِ بَلَاءٌ مُبِينٌ﴾ وه ئیمه به‌خشی‌بوومان به‌ موسا و به‌نوئیسرائیلیه‌کان چهن کاری په‌کخه‌ر له‌ پچراندنی ده‌ریا له‌ یه‌که‌تر و، کردنی هه‌دور به‌ سیه‌ر بۆ‌یا‌ن. ناردنه‌ خواره‌وه‌ی شیا‌قه و گه‌زۆ. هه‌لقولا‌نی ئاو له‌به‌رد. ئه‌و کاره‌ په‌ک خه‌ر و نیشانه‌ ئاشکرایا‌غه تاقی کردنه‌وه‌یه‌کی ئاشکرا‌بو بۆ ئه‌وان. ئایا سوپاسی خودا ئه‌که‌ن و بی‌فهرمانی خودا ناکه‌ن؟

إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ ﴿٣٤﴾ إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ ﴿٣٥﴾ فَأَتُوا بِآيَاتِنَا إِنَّ كُتُومَ صَدِيقِينَ ﴿٣٦﴾ أَهْمُ خَيْرًا أَمْ قَوْمُ تُبَّعٍ وَالَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ أَتَيْتَهُمْ كَانُوا يُجْرِمُونَ ﴿٣٧﴾ وَمَا خَلَقْنَا السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لِلْعَجَبِ ﴿٣٨﴾ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنَّ أَكْثَرَهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٣٩﴾ إِنَّ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ ﴿٤٠﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَىٰ عَنْ مَوْلَىٰ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤١﴾ إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ ﴿٤٢﴾

﴿إِنَّ هَؤُلَاءِ لَيَقُولُونَ إِنَّ هِيَ إِلَّا مَوْتَتُنَا الْأُولَىٰ وَمَا نَحْنُ بِمُنْشَرِينَ﴾ به‌راستی بت په‌رستانی قوره‌یش ئه‌لین: زیندوو‌بوونه‌وه له‌ دوا‌ی مردن نیه‌ جگه‌ له‌ یه‌که‌م مردنی ئیمه، ئیمه‌ جاری تر زیندوو ناکرینه‌وه له‌ دوا‌ی مردن.

﴿فَاتُوا بِآبَائِنَا إِن كُنْتُمْ صَادِقِينَ﴾ نه گهر موحه مد و نهوانه ی دوی نهو كهوتون نه گه راست نه كهن زیندوو بوونهوی دوی مردن هه به، دوی باوبیره كاغان زیندوو بكه نهوه و، بیان هین بۆلای ئیمه ئیمه پرسیاریان لی بکهین ده باره ی زیندوو بوونهوی دوی مردن.

﴿أَهْمٌ خَيْرٌ أَمْ قَوْمٌ تُبِعَ وَالذِّينَ مِنْ قَبْلِهِمْ أَهْلَكْنَاهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا مُجْرِمِينَ﴾ نایا بت پدرستانی قورهش چاکزبون یا تاقمی توبه ع و كهسانیکی نهوتو له پیش نهوانه وه بوون له تاقمه کانی نوح و عاد و سه مود و ئیمه نهوانان له ناو بردن و، له بهر نهوه ی نهوان هه موویان تاوانبار بوون، هیز و توانایان له هیز و توانای قورهش زۆر تره و هیز و توانایان سوودی بهوان نه گه یاند، بت پدرستانی قورهش بروایان وابج نهوه ی توشی نهوان بووه تووشی نهمانیش نه بی.

بۆ زانین: تاقمی توبه ع، کۆمه لی بوون دانیشتوی یمهن، پاشا کانیان نازناویان توبه ع بوو، یه کتی له پاشا کانیان ناوی (نه سه د) بوو، پاشا کانی نهو سه رده مه زۆری لی نه ترسان، چونکه خاوه نی سوپایه کی زۆر نازا و به هه لمه تبوون، ده سه لاتی خۆی به سه ر چیندا سه پاند بوو، له بیرمان نه چی نازناوی پاشا کانی تورک خاقان بوو، ده یله م کاسبان. فارسه کان کیسرا. رۆم قه یسه ر. نه نبات نه مرود. عه ره ب توبه ع. قییت فیرعه ون. چین به غبه ر. حه به شه نه جاشی. یمهن مه ئره ب. ئیسلام خه لفه. زانایان نه لین: توبه ع خۆی موسلمان بووه و باوه دار بووه، تاقمه که ی بی باوه ربوون.

﴿وَمَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا لَاعِبِينَ مَا خَلَقْنَاهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَلَكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ وه ئیمه ئاسمانه کان و زهوی و شتی له نیوان نهواندایه دروستمان نه کردوون بۆ گالته کردن و به بی سوود، زیندوو بوونهوه و پرسیار و پاداشت نه بی، دروستمان نه کردوون مه گه ر بۆ مه به سستیکی راست له باوه ره هینان و په رستن و زیندوو بوونهوه و پرسیار و پاداشت و، به لām زۆر تر له ئاده میزاد نازان بهو راستییانه و باوه ربیان بی نا که ن و، وانه زان بی سووده دروست کردنیان.

﴿إِنْ يَوْمَ الْفَصْلِ مِيقَاتُهُمْ أَجْمَعِينَ يَوْمَ لَا يُغْنِي مَوْلَى عَنْ مَوْلَى شَيْئًا وَلَا هُمْ يَنْصُرُونَ﴾ به راستی رۆزی دوی رۆژیکه راست و پوچ جوئ نه کاته وه له کاتی پرسیاری ئاده میزاده به گشتی بۆ وه گرگرتنی پاداشتی کرده وه کانیان، رۆژیکه هه چ دۆستی سوود به هه چ دۆستیکی ناگه یه نی، سامان و پله و پایه بی سووده و، نهوان یارمه تیان نادری بۆ لا بردنی سزا له سه ربیان.

﴿إِلَّا مَنْ رَحِمَ اللَّهُ إِنَّهُ هُوَ الْعَزِيزُ الرَّحِيمُ﴾ یارمه تی نادری مه گه ر که سی خودا لهو رازی بی، نهو که سه یارمه تی نه درئ و پارانه وه ی له وه نه گیری. به راستی خودا زۆر به ده سه لاته تۆ له له دوزمنی خۆی نه کاته وه، میهره بان و به به زه ییه بۆ هه ر که سی ئاره زۆی بکا.

إِن شَجَرَتِ الزَّقْوِمِ ٤٣
طَعَامُ الْأَثِيمِ ٤٤ كَالْمُهْلِ يَغْلِي فِي الْبُطُونِ ٤٥ كَغَلِي
الْحَمِيمِ ٤٦ خَذُوهُ قَاعَ ثَلَوٍ إِلَى سَوَاءِ الْجَحِيمِ ٤٧ ثُمَّ

صَبُّوا فَوْقَ رَأْسِهِ مِنْ عَذَابِ الْحَمِيمِ ﴿٤٨﴾ ذُقْ إِنَّكَ
 أَنْتَ الْعَزِيزُ الْكَرِيمُ ﴿٤٩﴾ إِنَّ هَذَا مَا كُنْتُمْ بِهِ تَمْتَرُونَ
 ﴿٥٠﴾ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي مَقَامٍ أَمِينٍ ﴿٥١﴾ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ
 ﴿٥٢﴾ يَلْبَسُونَ مِنْ سُندُسٍ وَإِسْتَبْرَقٍ مُتَقَابِلِينَ ﴿٥٣﴾
 كَذَلِكَ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ ﴿٥٤﴾ يَدْخُلُونَ فِيهَا بِكُلِّ
 فَتْكَةٍ آمِنِينَ ﴿٥٥﴾ لَا يَذُوقُونَ فِيهَا الْمَوْتَ
 إِلَّا الْمَوْتَةَ الْأُولَىٰ وَوَقَّعَهُمْ عَذَابِ الْجَحِيمِ ﴿٥٦﴾ فَضَلَّ
 مَنْ رَبِّكَ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿٥٧﴾ فَأَنَّمَا يُسْرِنُ إِلَيْكَ
 لَعْنُهُمْ يَتَذَكَّرُونَ ﴿٥٨﴾ فَأَرْقُبْ إِنَّهُمْ مُرْتَقِبُونَ ﴿٥٩﴾

﴿إن شجرة الزقوم طعام الأليم كالمهل يغلي في البطن كغلي الحميم﴾ بهراستی بدری
 درهختی زهقوم که درهختیکه خود را واندویدتی لهنا و دوزه خدا، خوارده منی گونا هبارانه،
 بهویندی مسی تو اووه نه کولی و هلدنه چنی لهنا و سکیانا، وهک ئاویکی زور گهرم ریخوله یان
 پارچه پارچه نه کا.

﴿خذه فاعقلوه إلى سواء الجحيم ثم صبا فوق رأسه من عذاب الحميم﴾ نه بیژری به
 فریشته کان: ئیوه نهو گونا هباره بگرن، له پاشا ئیوه بریزن به سهریانا هندی له سزای ئاوی
 گهرم، ههتا دهره وهیشی وهک ناوه وهی سزا بهیژی.

نهو فهرموداندی خودا ئامازه بو نهو نه کهن لهنا و دوزه خدا خوارده منی و گهرما و بدرگ
 و پو شاک ههنا، هه موویان له ناگری زور گهرم درووستکراون.

﴿ذق إنك أنت العزيز الكريم إن هذا ما كنتم به تمترون﴾ ئیوه به گالته وه بهو گونا هباره
 بلین: تو نهو سزایه بهیژن. بهراستی تو له جیهاندا خوشت به پیاویکی زور به دهسته لات و زور
 بهریز نه زانی. بهراستی نهه نهو سزایه ئیوه گومانان له بوونیدا هه بوو.

دوای نهوهی خوای مهزن باسی گونا هباران و جوری خوارده منی و سزادانی کرد لهو
 نایه تانهی پیشوودا. باسی له خودا ترسان و جوری خواردنیان و رابواردنیان نه کا و نه فهرموی:

﴿إن المتقين في مقام أمين في جنات وعيون يلبسون من سندس وإستبرق متقابلين﴾
 بهراستی نهو که سانهی له خودا ترسان و خوئیانیان له بی فهرمانی خودا پاراستوه له

جیگه‌یه‌کی بی‌ترس و بی‌نازارن له‌ناو چهند شوینی بههشت و باخ و چیمه‌ن و سه‌رجاوه‌کانی ناودان، نه‌وریشمی ته‌نک و قسایم نه‌پوشن، به‌رانبه‌ری په‌گری دانه‌نیشن له‌سه‌ر کورسی و رانه‌بویرن و گفتو‌گزی خوش نه‌کهن.

﴿كذلك وزوجناهم بحور عين يدعون فيها بكل فاكهة آمين﴾ هدر به‌و جزوره‌ی نه‌وانه‌ی پیشوومان به‌خشی به‌و که‌سانه‌ی له‌خوا ترسان، نیمه‌نه‌که‌ین به‌هاوسه‌ری نه‌وان چهند ژنی سبی و چاو‌گه‌وره، له‌ناو به‌هشتدا داوای هم‌موو جزوره‌میوه‌یه نه‌کهن ناره‌زوی نه‌کهن، ناترسن و ناسوده و بی‌نازارن.

﴿لا يذوقون فيها الموت إلا الموتة الأولى ووقاهم عذاب الجحيم﴾ نه‌و که‌سانه له‌ناو به‌هشتان مردن ناچیزن دوا‌ی نه‌وه‌ی مردوون له‌جیهاندا مه‌گه‌ر نه‌و مردنه‌ی په‌که‌م جار له‌جیهاندا تووشیان بووه و، خودا نه‌وان نه‌پاریزی له‌سزای دۆزه‌خ.

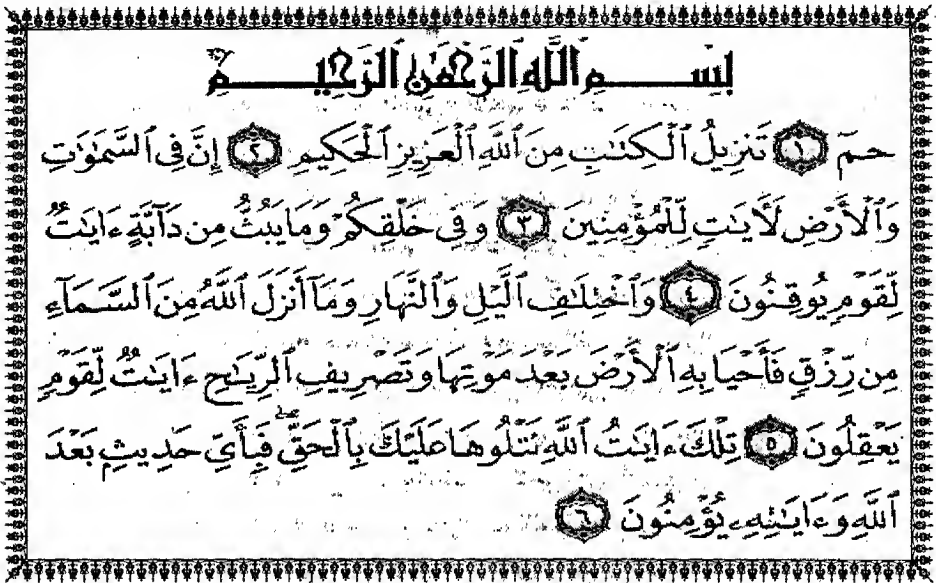
﴿فضلا من ربك ذلك هو الفوز العظيم﴾ خودا ریزی نه‌و که‌سانه‌ی گرتووه به‌ریزگرتیکی گه‌وره له‌لایدن په‌روه‌ردگاری تۆ، نه‌و ریزگرتنه سه‌رکه‌وتیکی ژۆر گه‌وره‌یه بۆ نه‌و که‌سانه. ﴿فإنما يسرناه بلسانك لعلهم يتذكرون فاتقوا ربهم مرتقبون﴾ به‌راستی قورتانمان ره‌وانه‌کردووه بۆلای تۆ، ناماده‌مان کردووه به‌زمانی عه‌ره‌بی خۆت، له‌به‌ر نه‌وه‌ی عه‌ره‌به‌کان نامۆزگاری وه‌ربگرن و سودی لی‌وه‌ربگرن و باوه‌ربه‌ین. به‌لام نه‌وان پیغمه‌ر و قورتانیان به‌دروخته‌سوه، دوا‌ی تۆ چاوهروانی به‌سه‌ره‌ات و پاشه‌روژی ناله‌باری نه‌وان بکه. به‌راستی نه‌وان چاوهروانی نه‌وه‌یان نه‌کرد تۆ بحری و نه‌وان به‌ناسوده‌بی دانیشن، یا ده‌سته‌لاتی خویان به‌دن به‌سه‌ر تۆدا به‌گومانی پوچی خویان. به‌لام نه‌وان به‌ناوای خویان نه‌گهن.

به‌یاریده‌ی خودا کوتایی پی‌هات

۱۳۳۱ی ره‌بیعی دووه‌م سالی ۱۴۲۱ی کۆچی به‌رانبه‌ر به ۲۴/۷/۱۳۹۹ی زایینی

﴿ سوره تی نه لاسیه ﴾

له مه که هاتوته خواره وه. لای هندی له زانیان جگهی نایه تی (۱۴) له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۳۷) نایه تن.

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوی به خشنده ی میهره بان

﴿ حم ﴾ مانای ئەم پیتانه له سوره تی نه لاسیه و سوره ته کانی تردا، مانای وینه کانیان باسکراوه.
﴿ تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ ﴾ ئەو قورئانه که پیتا هاتوو له و پیتانه نامیه که هاتوته خواره وه له لایه ن خودایکه وه زۆر گهوره و به توانایه، هه موشتی له جیگهی شیای خوی دا دانه تی.

﴿ إِنَّ فِي السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَآيَاتٍ لِّلْمُؤْمِنِينَ ﴾ به راستی له ناو دروستکردنی ناسمانه کان و زهوی دا چهن به لگهی ناشکرا هه ن له سهر توانای خودا، به و جوهره سهرسورپه ره بو ئەو که سانه ی باوه ریان به خودا هه یه.

﴿ وَفِي خَلْقِكُمْ وَمَا يَبُثُّ مِنْ دَابَّةٍ آيَاتٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴾ وه به راستی له دروستکردنی ئیوه ی ناده میزا له دلۆیی ناو و گۆرانتان پله به پله هه تا نه بن به مروفتیکی ژیر و، له بلا و بوونه وه ی

ته فسیری زهنا کوینی

همو گیاندارنِ ندرن بهسدر زهوی دا هدیبه چندنین بدلگه ناشکرا بۆ تاقمئ بروای بیگومانیان به تنهایی خودا و به زیندووبوونه و به پروژی دواپی هدیبه.

﴿ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ وَمَا أَنْزَلَ اللَّهُ مِنَ السَّمَاءِ مِنْ رِزْقٍ فَأَحْيَا بِهِ الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا وَتَصْرِيفِ الرِّيَّاحِ آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقِلُونَ ﴾ وه بهراستی له گوررانی شهو و رۆژ به دریزبون و کورتبون کاته کانیان و، به هاتیان به دواپی یه کزیدا بهو پهیرهوه نه گورپاوه، بههوی نهو شتهی خودا ناردوویه تیه خوارهوه، له ههوری ناسمانهوه، لهو ههمووه شتانهی نهبنه هوی پهیداوونی خوارهمهنی و زیانی نیوه له ناوو ناگر، شتی تر دواپی بههوی نهو شتهوه زهوی زیندوونه کاتهوه، دواپی ووشکیوونی و مردنی، به ههموو جزره شینایی و روه کهوه، له هاتوچوی بایه کان له باکورهوه بۆ باشور، له خورئاواو بۆ رۆژههلات و به پیچههوانهیشهوه، له سهوما و گهرمای نهو بایانه، چهند بدلگهی ناشکرا هدن لهسدر توانای خودا بۆ کهسانی خاوهنی نهقلبن و بیربکههوه له بونهوهران چون خراونه ته کار بۆ سوودی گیانداران.

ههرشتی بیژراوه و نه بیژری لههوی گهرانی زهوی بهدهوری خوردا و، گهرانی بهدهوری خویا و، نهو شتانهیش باسکران لهو نایهتهدا، ههموویان نه گهرینهوه بۆلای ویست و زانستی خودا، ناگونجی له خویانهوه یابههوی نامیریکی کویری بی گیانهوه یا به رپکهوت بکهونه کارهوه بهو جزره سدرسورپنهراوه.

﴿ تِلْكَ آيَاتُ اللَّهِ تُلْوَهَا عَلَيْكَ بِالْحَقِّ فَبِأَيِّ حَدِيثٍ بَعْدَ اللَّهِ وَآيَاتِهِ يُؤْمِنُونَ ﴾ نهوانهی باسکران چندنین بدلگهی ناشکران لهسدر توانای خودا، نیمه نه بخوینینهوه بهسدر تۆدا و راستی و رانومایی لهخوی گرتوه و، بهچاو و به ههموو شتی نهزانین، دواپی به چ گفتوگویه دواپی نامدی خودا و دواپی نایهته کانی قورئان باوه نههین؟ نهو کهسانهی سوود له پروونکردنهوهی خودا وهرنه گرن، هیچ بدلگهیه سوود بهوان نابهخشی.

وَيْلٌ لِّكُلِّ أَفَّاكٍ أَثِيمٍ ﴿٧﴾ يَسْمَعُ آيَاتِ

اللَّهِ تُنَلَّى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَأَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشِيرَةً بِعَذَابٍ أَلِيمٍ

﴿٨﴾ وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ

مُهِينٌ ﴿٩﴾ مِّنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا

وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ﴿١٠﴾ هَٰذَا

هُدًى وَالَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجَزٍ أَلِيمٌ ﴿١١﴾

﴿١٢﴾ اللَّهُ الَّذِي سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِيَ الْفُلُكُ فِيهِ بِأَمْرِهِ وَلِيُنَبِّئَكُمْ

فَضْلِهِ ۖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ ﴿١٢﴾ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِى السَّمٰوٰتِ وَمَا فِى
 الْاَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ ۚ اِنَّ فِىْ ذٰلِكَ لَاٰيٰتٍ لِّقَوْمٍ يَّتَفَكَّرُونَ ﴿١٣﴾
 قُلْ لِلَّذِيْنَ ءَامَنُوْا يَغْفِرُوْا لِلَّذِيْنَ لَا يَرْجُوْنَ اَيَّامَ اللّٰهِ لِيَجْزِيَ
 قَوْمًا بِمَا كَانُوْا يَكْسِبُوْنَ ﴿١٤﴾ مَّنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهٖ ۖ
 وَمَنْ اَسَءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ اِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴿١٥﴾

﴿وَيَلْ لَّكُلِّ اَفَّاكٍ اَئِيْمٌ يَسْمَعُ آيَاتِ اللّٰهِ تُنَلٰى عَلَيْهِ ثُمَّ يُصِرُّ مُسْتَكْبِرًا كَاَن لَّمْ يَسْمَعْهَا فَبَشْرَةً
 بِعَذَابِ اَئِيْمٍ﴾ سزای سهخت بۆ ههموو كه سىكى زۆر درۆزن، زۆر گونا بهارى وايه دانىشتوان
 لا نه دا له رىگه ي راست و باوه رهيان، نايه ته كانى نامهى خوا نه خو ئىتر ته وه به سه رىا نه ي سى،
 له پاشانا بهر ده وام نه بى له سه ر بى باوه رى و داواى گه و ره يى نه كا و نا گه ر ته وه بۆ لاي راستى،
 وه كه نه وه ي نه و نايه ته نه ي نامهى خوداى نه بى سى، دواى تۆ موزده به و كه سه بده به سزايه كى
 زۆر خاوه ن ئازار.

﴿وَإِذَا عَلِمَ مِنْ آيَاتِنَا شَيْئًا اتَّخَذَهَا هُزُوًا أُولَٰئِكَ لَهُمْ عَذَابٌ مُّهِينٌ﴾ وه هه ركاتى نه و كه سه
 درۆزنه شىكى له نايه ته كانى نامهى ئىمه دى بى گه يشتى و زان بى سى گالته ي به و نايه ته كر دو وه، بۆ
 نه و كه سانه هه ديه سزايه رسوايان نه كا و نابرويان نه با.

﴿مِنْ وَرَائِهِمْ جَهَنَّمُ وَلَا يُغْنِي عَنْهُمْ مَا كَسَبُوا شَيْئًا وَلَا مَا اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ أَوْلِيَاءَ وَلَهُمْ
 عَذَابٌ عَظِيمٌ﴾ دۆزه خ له پىش نه و كه سانه وه ديه شتى نه وان په دى ايان كر دو وه له جه اندا له
 سامان و پله و پايه و، شتى نه وان كر دو ويانه به خودا و يارى بهر بۆ خو يان سود به وان نابه خشى
 و، بۆ نه و كه سانه هه ديه سزايه كى زۆر گه و ره.

﴿هَٰذَا هُدًى وَٱلَّذِينَ كَفَرُوا بِآيَاتِ رَبِّهِمْ لَهُمْ عَذَابٌ مِّن رَّجْزِ اَئِيْمٍ﴾ نه و قورئانه ئاده ميزاد
 نه خاته سه ر رىگه ي راست و لايان نه دا له رىگه ي چه وت و نا راست و، كه سانىكى نه و تۆ
 باوه ريان نه هيتا وه به نايه ته كانى په و ره دگارى خو يان بۆيان هه ديه سزايه له سه خترين سزاي
 خاوه ن ئازار.

﴿اللّٰهُ الَّذِى سَخَّرَ لَكُمُ الْبَحْرَ لِتَجْرِى الْفُلُكُ فِىهِ بِأَمْرِهِ وَلِتَسْتَفِىءُوا مِنْ فَضْلِهِ ۖ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ﴾
 خودا كه سىكى نه و تۆيه ده رىاى رام كر دو وه بۆ ئيوه له بهر نه وه ي كه شتى ها تو چۆ بكا به ناويا،
 به هۆى فه رمانى خودا وه، بۆ نه وه يش په دى ابكه ن رۆزى و خواره مه نى بۆ خو تان و نيچى رى
 ناوى راو بكه ن و خو تان بكه ن به قوتا بۆ ناو ناوى ده رىا بۆ ده ره يتانى مروارى و شتى ترى
 به نرخ، بۆ نه وه يش ئيوه سوپاسى خودا بكه ن له سه ر نه و هه موه چاكانه دا.

﴿ وَسَخَّرَ لَكُم مَّا فِي السَّمَاوَاتِ ﴾ وه خودا رامى كردوه بۆ ئیوه شتى له ئاسمانه ماندایه، له ههوا و ههه و باران و شتى تر، بۆ درێژه پێدان به ژيان و گوزه راننان، نه گهر ئهوانه نه بن، ئیوه ناژین و نه مرن و، له تیشكى روناكى خۆر و مانگ و، رازاندنهوى ئاسمانه كان به ئهستیره كه نه بنه هوى شاره زایی كردنتان بۆ ههه جیگه به بتانه وئ.

﴿ وَمَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مِّنْهُ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَآيَاتٍ لِّقَوْمٍ يَتَفَكَّرُونَ ﴾ وه خودا رامى كردوه بۆ ئیوه شتى له زهوى دایه هه موویان له لایه ن خودا وه، له كیو و ناو و درهخت و كانگاكان و، له كۆشك و پیشه سازى و شتى تر، به راستى لهو شتانه دا هه ن چه ن دین به لگه ی ئاشكرا له سه ر توانای خودا بۆ تاقمى بیركه نه وه لهو كارانه ی خودا.

جاریك موسلمانان چونه ده ره وه له خزمه ت پێغه مه ردا، نه بو به كر و عومهریشى له خزمه تا بو، له نێو نهو موسلمانانه دا عه بدولای كورى ئوبه ی ئاماده بوو له غه زای (به نولموس ته لیقدا)، له سه ر بیری (ئه لموره یسه ع) دابه زین بۆ پشودان، عه بدولای كورى ئوبه ی پیاوێكى خۆى نارد بۆ ئاوه ینان لهو بیر هه دا درهنگ هاته وه، كاتى درهنگ هاته وه عه بدولا ووتى بۆچى درهنگ هاته ته وه، ووتى: پیاوێكى عومهرى كورى خهتاب له سه ر بیر كه دانیشبوو، ئه یبووت: هه تا جه ونه كانى پێغه مه ر و نه بو به كر پر نه كړین، نابى هیه چ كه سى ئا و بیا، دوا یى عه بدولای كورى ئوبه ی گفتوگوى زۆر خرابى به موسلمانان ووت. عومهرى كورى خهتاب وىستى بپروا عه بدولا بكورئ. لهو باره وه خوا ی مه رن ئه م ئایه ته ی نارد هه خواره وه:

﴿ قُلْ لِلَّذِينَ آمَنُوا يَغْفِرُوا لِلَّذِينَ لَا يَرْجُونَ أَيَّامَ اللَّهِ لِيَجْزِيَ قَوْمًا بِمَا كَانُوا يَكْسِبُونَ ﴾ تۆ بلى به كه سانه ی باوه ریان هینا وه خۆشبین و بیورن لهو كه سانه به ئومیدی رۆژانى سزای خودانین و له سزای خودا ناترسن، له بهر ئه وه ی خودا پاداشتی ئه و باوه ردارانه بداته وه به باشترین پاداشت، به هوى ئه و كرده وه چاكانه له جیهاندا كرده و یانه.

﴿ مَنْ عَمِلَ صَالِحًا فَلِنَفْسِهِ وَمَنْ أَسَاءَ فَعَلَيْهَا ثُمَّ إِلَىٰ رَبِّكُمْ تُرْجَعُونَ ﴾ هه ره كه سى كرده وه ی چاکی كرده وه، دوا یى سوده كه ی هه ر بۆ خۆیه تی، هه ره كه سى خرابه ی كردبى، دوا یى زیانه كه ی له سه ر خۆیه تی، له پاشاندا ئیوه بۆلای پهروه ردا گاری خۆتان نه گێرینه وه له رۆژى دوایدا بۆ وهه رگرتنى پاداشت و تۆ له و په رسیار.

وَلَقَدْ آتَيْنَا

بَنِي إِسْرَءِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ وَرَزَقْنَاهُمْ مِنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴿١٦﴾ وَآتَيْنَاهُمْ بَيِّنَاتٍ مِنَ الْأَمْرِ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعِيًا بَيْنَهُمْ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَمَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ

﴿ ۱۷ ﴾ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴿ ۱۸ ﴾ إِنَّهُمْ لَنُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُتَّقِينَ ﴿ ۱۹ ﴾ هَذَا صِرَاطٌ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ ﴿ ۲۰ ﴾

﴿ وَلَقَدْ آتَيْنَا بَنِي إِسْرَائِيلَ الْكِتَابَ وَالْحُكْمَ وَالنُّبُوَّةَ ﴾ و ه برآستی ئیمه نامه کانی تهورات و ئینجیل و زانیی یاسا کانی تهورات و ئینجیل و پیغمدرانان به خشییو به بنوئیسراییلیه کان .
﴿ وَرَزَقْنَاهُمْ مِّنَ الطَّيِّبَاتِ وَفَضَّلْنَاهُمْ عَلَى الْعَالَمِينَ ﴾ و ه ئیمه به خشییومان به بنوئیسراییلیه کان خوارده منی به پاکه کان، به وینهی گه زو شیاقه و، ریزی نهوانان دابو به سدر بونه وهرانی نه و سهرده منی خویانا.

﴿ وَأَتَيْنَاهُم نِبَاتٍ مِّنَ الْأَمْرِ ﴾ و ه ئیمه چندین به لگهی ئاشکرای یاسا له فرمانه کانی ئایندا به خشییومان به وان بو نه و هی کاریان بی بکدن، به جوئی بیانویان نه مینئی و، نه یانگورن و جیاوازی نه خنده نای فرمانه کانی خودا.

﴿ فَمَا اخْتَلَفُوا إِلَّا مِنْ بَعْدِ مَا جَاءَهُمُ الْعِلْمُ بَعْيَا يَنْتَهُم ﴾ دوا بی هیچ جو ره جیاوازی به پهیدانه بووه له نیوانیانا له باره ی فرمانی ئایینه که یان مه گهر له دوا ی چونی زانیاریان به ناوهر وکی نه و نامه به هاتبو بولای موسا و، نه یانزانی راسته . به لام له بهر دوژمنایه تی و دلپسی نیوان خویان ده ستکاری تهوراتیان کرد به گویره ی سودی تایه تی خویان، هر له بهر مانه و هی سهر و کایه تی به که یان، ده ستیان کرد به پیغمدر کوشن.

﴿ إِنَّ رَبَّكَ يَقْضِي بَيْنَهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِيمَا كَانُوا فِيهِ يَخْتَلِفُونَ ﴾ به راستی پهروه ردگاری تو له رژی دوا پیدا فرمان نه دا له نیوانیانا، له و شته ی بیروپرایان دژی به کترین، نه و کاته ده رنه که وئی چ لایه کیان راسته .

﴿ ثُمَّ جَعَلْنَاكَ عَلَىٰ شَرِيعَةٍ مِّنَ الْأَمْرِ فَاتَّبِعْهَا ﴾ له پاش ناکوکی نیوان به بنوئیسراییلیه کان له یاسای تهوراتا ئیمه تۆمان دانا له سدر ریگه به له باره ی فرمان و ئایینی راستی ئیمه و ه ئاینیکه گیانی ئاده میزاد ناو نه دا به ئایینی راست و، زور ئاسانه و دووره له هاوبه شدانان بو خودا، دوا بی تو دوا ی نه و ریگه و ده ستوره بکه و ه و، وازی لی مه هینه .

﴿ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَ الَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ و ه تو دوا ی ناره زوی که سانیکی نه و تو مه که و ه، نازانن به یاسای ئایینی راست و، داوا له تو نه کدن بگه ریته و ه بولای ئایینی پروپوچی و باوبایرانیان له بت په رستی .

﴿إِنَّهُمْ لَنُغْنُوا عَنْكَ مِنَ اللَّهِ شَيْئًا وَإِنَّ الظَّالِمِينَ لَبُغْضُ اللَّهِ وَلِيَّ الْمُتَّقِينَ﴾
 بهراستی نهو که سانه هیچ شتی له سزای خودا له تو ناگیر نهوه، چونکه نهوان توانای نهو هیان
 نیه سزای خودا له خویشان لابهون، نیز چاکر ناتوانن سزا له کهستی تر لادهون و، به راستی
 ستمکاران دوست و یارمه تی ده ری هندی تریانن له جیهاندا به لام له پاشه رورژدا یارمه تی
 ده ریان نیه و، خودا دوست و بهر یوه بهری نهو که سانه یه له خوا نه ترسن و خویشان له بی فرمانی
 خودا نه پار یزن.

﴿هَذَا بَصَائِرُ لِلنَّاسِ وَهُدًى وَرَحْمَةٌ لِّقَوْمٍ يُوقِنُونَ﴾ بهراستی نه م قورئانه جه نندین به لگهی
 ناشکران بز ناده می زاد، ریگهی راست نشان نه دا و رایان نه کیشی بز لای به دهشت و، خوشی بز
 نهوانه دی دوا ی یاسای نهو قورئانه نه کهون و لایان نه دا له سزای پاشه رورژ.

أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ
 آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ سَوَاءً مَحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ
 مَا يَحْكُمُونَ ﴿٦١﴾ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ
 وَلَيُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴿٦٢﴾
 أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوْنَهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ
 وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ عِشْرَةَ غَشَوَةٍ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا
 تَذَكَّرُونَ ﴿٦٣﴾ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا
 إِلَّا الدَّهْرُ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴿٦٤﴾ وَإِذَا نُتِلَى
 عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ مَّا كَانَ حُجَّتَهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا اتُّوَابَا بَيْنَا إِنْ
 كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿٦٥﴾ قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ
 الْقِيَمَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٦٦﴾

﴿أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ اجْتَرَحُوا السَّيِّئَاتِ أَنْ نَجْعَلَهُمْ كَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ﴾ نایا
 که سانیکی نهو تو جه نندین کاری خرایبان کردوه گومانیان وایه که نیمه وه که سانیکی
 نهو تو زیان دانه نین باوه ریان هیانه و کرده وه چاکه کانیان کردوه؟ بیگومان نیمه وه که یه کیان
 دالانین.

﴿ سَوَاءٌ مَّحْيَاهُمْ وَمَمَاتُهُمْ سَاءَ مَا يَحْكُمُونَ ﴾ گومانیان وایه که نیمه ژیان و مردنی بی باوه ران و، باوه رداران وهك یدك دائه نین، نهو شته ی نهوان فره مانى پی نه ده نخرابه و بویان ناچیته سهر، چونكه باوه رداران له ناو به ختیارى و ره زامه ندى خوادان له هه ردوو جیهاندا، بی باوه ران له ناو خه شی خودان له کاتى ژیان و، له کاتى مردنیاندا، ئیتز چون نه بی وینه ی یدك بن؟

﴿ وَخَلَقَ اللَّهُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ بِالْحَقِّ وَلَتُجْزَى كُلُّ نَفْسٍ بِمَا كَسَبَتْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ ﴾ وه خودا ناسمانه کان و زهوى درووستکردوون به راستى و به داد پهروهى؛ له بهر نهوى به لگه بن له سهر توانای خوى و، له بهر نهویش پاداشتى هه موو كه سى بهرینه وه بهوى شتى کردوویه تى و، نهو كه سانه سته میان لی ناکرى به كهم کردنه وهى پاداشتى چاكه كانیان. بیگومان هه موو کارىكى خودا داد پهروه رانه یه بو هه موو كه سى.

﴿ أَفَرَأَيْتَ مَنْ اتَّخَذَ إِلَهَهُ هَوَاهُ وَأَضَلَّهُ اللَّهُ عَلَى عِلْمٍ وَخَتَمَ عَلَى سَمْعِهِ وَقَلْبِهِ وَجَعَلَ عَلَى بَصَرِهِ عِثَابَوه ﴾ ئایا تو تهماشای كه سى چون نه كه یی و چونى نه بیى، ئاره زو و هه وه سى خوى کردی به خودا بوخوى، وازی له فره مووده ی خودا هینایى و، نهو كه سه خودا لایده بی له ریگه ی راست، به جورى بزانتى نهو كه سه به ئاره زوى له ریگه ی راست لانه دا و نه زانتى پاشه روژى چون نه بی و، خودا موری دایى به سهر گوئیچكه یا رانومایى وه رنه گرى و، به سهر دلایا چاكه فیتر نه بی و، په رده ی دایى به سهر چاویا هیچ چاكه یه نه بیى؟

﴿ فَمَنْ يَهْدِيهِ مِنْ بَعْدِ اللَّهِ أَفَلَا تَذَكَّرُونَ ﴾ ئایا دواى نهوى خودا نهو شتانه ی له گه دل کردی، چ كه سیكه له دواى خودا شاره زایى نهو كه سه بكا بولای ریگه ی راست و ئایىنى خودا، ئایا دواىى بو ئیوه ئاموزگارى وه رناگرن، هه ركه سى ئاموزگارى سودى بی نابه خشى. دواىى ئاموزگارى تر سوودى بی نابه خشى.

بو ئاگادارى: هه ندی له ئاده میزاد هه ن، پروایان به جگه خویمان و به جگه ی سودى تاییه تى خویمان نیه، نه گه ر نویتز و روژ و به ستره کانی تر، دژى مه به ست و هه لویتى نهوان بی نایان كه ن، هه رشتى خویمان ئاره زوى بکه ن لایان چاكه، نهو كه سانه بی به شن له به زه یى و میهره بانى خودا.

﴿ وَقَالُوا مَا هِيَ إِلَّا حَيَاتُنَا الدُّنْيَا نَمُوتُ وَنَحْيَا وَمَا يُهْلِكُنَا إِلَّا الدَّهْرُ ﴾ وه بی باوه رانی مه كه ئه لىن به ده ماره وه هیچ ژیانى تر نیه جگه ژیانى نیمه له م جیهاندها، نیمه مردوبوین و دلویى ئارو بووین و زیندوو کراوین، وهك باوایرانی پششوو مان و دواتر نیمه منالمان نه بی و نه وانش مردبوون و زیندوو نه کرتنه وه و، هیچ شتى نیمه له ناوانا مه گه ر هاتن و رویشتنى کات و هاتو چوى شهو و روژ.

﴿ وَمَا لَهُمْ بِذَلِكَ مِنْ عِلْمٍ إِنْ هُمْ إِلَّا يَظُنُّونَ ﴾ وه نهو بی باوه رانه هیچ جوړه زانین و به لگه یه کیان بو نهو شتانه نیه كه ئه یلین: نهوى نهوان ئه یلین له راستى دووره، هیچ شتى نیه مه گه ر نهوان گومانیان وایه و، دواى بیر و بوچونى بوچی باوایرانیان كه وتوون، خودای گه وره درووستى کردوون و چاکیان نه ناسى، جگه له خه و و خواردن، بیر له شتى تر ناکه نه وه.

﴿ وَإِذَا تُلِيٰ عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٌ مَّا كَانَ حُجَّتُهُمْ إِلَّا أَنْ قَالُوا ااْتُوا بِآبَاتِنَا إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴾ وه هدر کاتی بخوئیریتنه وه به سدر بی باوه ران و بت په رستاندا چهنلین به لگه ی ناشکرا له نایه ته کانی نامه ی ئیمه دا که له سدر راستی زیندوو بوونه وه ی دوا ی مردن، هیچ به لگه یه کیان به ده سته وه نامیتنی جگه له وه ی که نه وان نه دیان ووت: ئیوه باو بایره کانی ئیمه زیندوو بکه نه وه و بیانیه تین بولای ئیمه، نه گهر ئیوه ی موسلمان راست نه کهن که زیندوو بوونه وه هه یه، نه وه ی نه وان نه دیکهن به به لگه بوخوئیان، وینه ی نه وه یه نه بیژری: نه و مناله گه وره بی و، ریشی لی بروی هه تا

بیینم

﴿ قُلِ اللَّهُ يُحْيِيكُمْ ثُمَّ يُمِيتُكُمْ ثُمَّ يَجْمَعُكُمْ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ لَا رَيْبَ فِيهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ ﴾ تو بلی: خودا ئیوه ی زیندوو کرده ته وه یه که م جار له نه بوونه وه ئیوه ی هینا وه ته بوونه وه له پاشا ئیوه نه مریتنی دوا ی له دایکبورتان، له پاشا ئیوه زیندوو نه کاته وه و، کزتان نه کاته وه بولای رورزی دوا یی، نه و رورزه گومانی تیدا نه و، به لام زور له ناده میزاد نازانن خودا توانای هه یه به سدر زیندوو کرده وه ی بونه وراندا؛ چونکه نه وان نه قلای خوئیان ناخه نه کار و، بیر له توانای خودا ناکه نه وه. بیگومان نه و خودایه که ناده میزادی له نه بوونه وه دروست کردوه له دلوبین ناو، نه توانی بو جاری تر ئیوه زیندوو بکاته وه.

وَاللَّهُ مَلِكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَيَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ يُنْخَسِرُ الْمُبْطِلُونَ
﴿٢٧﴾ وَتَرَىٰ كُلَّ أُمَّةٍ جَائِئَةٍ كُلُّ أُمَّةٍ تُدْعَىٰ إِلَىٰ كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٨﴾ هَذَا كِتَابُنَا يَنْطِقُ عَلَيْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿٢٩﴾ فَأَمَّا الَّذِينَ ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيَدْخُلُهُم رَحْمَتِي ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴿٣٠﴾ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ ءَايَتِي تُلَىٰ عَلَيْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴿٣١﴾

﴿ وَاللَّهُ مَلِكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ ﴾ وه بو خودایه پاشایه تی و خاوه نیده تی ئاسمانه کان و زهوی؛ چونکه خودا له نه بوونه وه دروستی کردوون، هدر به و جزره توانای هه یه ناده میزاد نه مریتنی و له پاشه رورزا زیندویان نه کاته وه.

﴿ وَیَوْمَ تَقُومُ السَّاعَةُ یَوْمَئِذٍ یُخْسِرُ الْمُنْظِلُونَ ﴾ وه نهو کهسانه‌ی خواونه‌ی کاری پرو پوجن، باوه‌ریان به رۆزی دوا‌ی نه‌بوه، له کاتی به‌ربابوونی نهو رۆژه، رۆژیکه توشی زیان نه‌بن و زیانه‌که‌یان ئه‌بکرا نه‌بن؛ چونکه لهو رۆژه‌ها جیهان رۆژه‌ها و، بو نه‌وان هیچ باره‌ستی ده‌ریکیان نه.

﴿ وَتَرَى كُلَّ أُمَّةٍ جَائِئَةٍ كُلِّ أُمَّةٍ تُدْعَى إِلَى كِتَابِهَا الْيَوْمَ تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ وه تۆ له رۆژه‌ها هه‌موو خواوه‌ن ئایینی نه‌بینی له ترسی نهو رۆژه له‌سه‌ر نه‌ژۆ و په‌نجه‌ی بێ‌ساندا دانیشوون، چاره‌روانی پرسیار نه‌کدن، هه‌موو خواوه‌ن ئایینی بانگیان نه‌کری بۆ‌لای نامه‌ی کرداری خو‌یان، لهو رۆژه‌ها ئاده‌میزاد پاداشتیان نه‌دریته‌وه به‌شتی نه‌یکدن له جیهاندا له چا‌ک و له‌خراپ.

﴿ هَذَا كِتَابُنَا یَنْطِقُ عَلَیْكُمْ بِالْحَقِّ إِنَّا كُنَّا نَسْتَنسِخُ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴾ نه‌وه نهو نامه‌یه‌ی ئیمه‌یه، ئیمه‌ فه‌رمان‌غان دابو به‌ فریشته‌كان کرداری ئیوه‌ی تیدا تۆماربکری شایه‌تی نه‌دا له‌سه‌رتان به‌دراستی و به‌رونی له‌سه‌ر نهو شتانه‌ی ئیوه‌ کردووتانه له جیهاندا. به‌راستی ئیمه‌ فه‌رمان‌غان داوه به‌ فریشته‌كان شتی ئیوه‌ کردووتانه له جیهاندا تۆماری بکه‌ن له نامه‌ی کردارتانا، به‌ جو‌ریکی دابه‌روه‌ری.

﴿ فَأَمَّا الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ فَيُدْخِلُهُمْ رَبُّهُمْ فِي رَحْمَتِهِ ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْمُبِينُ ﴾ دوا‌ی کهسانیک‌ی نه‌وتۆ باوه‌ریان هه‌ناوه و، کرده‌وه چا‌که‌کانیان کردوه، دوا‌ی په‌روه‌ردگاری نه‌وان نهو کهسانه‌ نه‌خاته ناو به‌هه‌شت و میهره‌بانی حۆی، نهو چونه‌ی نه‌وان بۆ‌ ناو به‌هه‌شت سه‌ر که‌وتنیک‌ی زۆر گه‌وره‌یه بۆ نه‌وان.

﴿ وَأَمَّا الَّذِينَ كَفَرُوا أَفَلَمْ تَكُنْ آيَاتِي عَلَیْكُمْ فَاسْتَكْبَرْتُمْ وَكُنتُمْ قَوْمًا مُّجْرِمِينَ ﴾ وه کهسانیک‌ی نه‌وتۆ باوه‌ریان نه‌هه‌ناو، به‌وان نه‌بێ‌زری، ئایا ئایه‌ته‌کانی نامه‌ی ئیمه‌ نه‌خو‌تیره‌وه‌ته‌وه به‌سه‌ر ئیوه‌دا، دوا‌ی ئیوه‌ داوای گه‌وره‌یتان کرد له‌ ناستیانا و باوه‌رتان بێ‌نه‌هه‌تان و، ئیوه‌ تاوانبارن و بێ‌باوه‌ربوون.

وَإِذَا قِيلَ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَيْبَ فِيهَا قُلْتُمْ
مَا نَدْرِي مَا السَّاعَةُ إِنْ نَظُنُّ إِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُستَقِیْنِ ﴿٣٢﴾
وَبَدَّاهُمْ سَحَابَاتٍ مَا عَمِلُوا وَخَافَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهٖ یَسْتَهْزِءُونَ ﴿٣٣﴾
وَقِيلَ الْیَوْمَ نَنسِفُكُمْ مَّا نَسِيتُمْ لِقَاءَ یَوْمِكُمْ هَٰذَا وَمَا وَكُمُ النَّارُ وَمَا
لَكُمْ مِّنْ نَّصْرِینَ ﴿٣٤﴾ ذَٰلِكُمْ بِأَنكُم مَّا تَخَذْتُمُ آيَاتِ اللَّهِ هُزُوًا وَغَرَّتْكُمُ
الْهَیْوةُ الدُّنْیَا فَالْیَوْمَ لَا یُخْرِجُونَ مِنْهَا وَلَا هُمْ یُسْعَبُونَ ﴿٣٥﴾

قُلْ لِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴿ ٣٦ ﴾ وَلَهُ

الْكِبْرِیَاءُ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ ﴿ ٣٧ ﴾

﴿ وَاِذَا قِیلَ اِنَّ وَعْدَ اللّٰهِ حَقٌّ وَالسَّاعَةُ لَا رَیْبَ فِیْهَا قُلْتُمْ مَا نَنْذِرُ اِلَّا ظَنًّا وَمَا نَحْنُ بِمُتَّقِیْنَ ﴾ وه هدر کاتی بیژرایه به تاوانباران: به راستی به لیتی خودا بو زیندووبونهوی دواروژ راسته، هاتی رۆزی دواپی گومانی تیدا نیه، ئیهوی تاوانبار نه تان ووت: ئیمه نازاین رۆزی دواپی چ شتیکه: ئیمه باوهری بیگومانان به پهیداوونی رۆزی دواپی نیه، مه گهر گومانیکه له ئیهو نه بیژری، ئیمه باوهری بیگومانان به هاتی نهو رۆزه نیه. ﴿ وَبَدَا لَهُمْ سَيِّئَاتٌ مَّا عَمِلُوا وَحَاقَ بِهِمْ مَّا كَانُوا بِهٖ یَسْتَهْزِؤْنَ ﴾ وه له رۆزی دواپیدا خرابه کانی شتی نهو تاوانبارانه کردبووان له جیهاندا بوخویان دهر کهوت و، هاته خوارهوهی سزای شتی نهوان له جیهاندا گالتهیان بهو شته نه کرد، که هاتی رۆزی دواپی و زیندووبونهویه.

﴿ وَقِیلَ الْیَوْمَ نَسْأَلُکُمْ کَمَا نَسِیْتُمْ لِقَاءَ یَوْمِکُمْ هٰذَا وَمَا وَاکُمُ النَّارُ وَمَا لَکُمْ مِّنْ نَّاصِرِیْنَ ﴾ وه به تاوانباران نه بیژری له رۆزی دواپیدا: له رۆزی دواپی دانیته واز له ئیهو نه هیتین له دۆزه خدا بن له بهر نهوهی فهروانی ئیمه تان له بیری خو تان بردهوه و کارتان بی نه کرد، ههر بهو جوړه ئیهو واز تان له به لیتن به گهیشتی نهو رۆزهی خو تان هینابو، جیگه ئیهو ناگری دۆزه خه، بو ئیهو نیه له رۆزه دا هیچ که سی یارمه تیتان بدات و رزگارتان بکا له سزا. ﴿ ذٰلِکُمْ بِالْکُفْرِ اَتَّخَذْتُمْ اٰیَاتِ اللّٰهِ هُزُوًا وَعَرَّیْتُمْ الْحَیٰةَ الدُّنْیَا ﴾ هاتنه خوارهوهی نهو سزایه بو سهر ئیهو، به راستی به هوی نهوه و بوو، ئیهو نایه ته کانی نامه ی خوداتان به گالته وه رگرتبوو، ژیان و خوشی جیهان و فریوی ئیهو دابوو، واتان نه زانی ژیان هدر ژیانی نهو جیهانهیه و ژیانی تر نیه.

﴿ فَاَلْیَوْمَ لَا یُخْرِجُوْنَ مِنْهَا وَلَا هُمْ یُسْتَعْتَبُوْنَ ﴾ دواپی نه مو نهو تاوانبارانه له دۆزه خ دهر ناکرین و، نهوان داوای نهوهیان لی ناکری خودا له خو یان رازی بکدن به گهرانه وهیان بولای جیهان چاری تر ههتا به رستی خودا بکدن.

﴿ قُلْ لِلّٰهِ الْحَمْدُ رَبِّ السَّمٰوٰتِ وَرَبِّ الْاَرْضِ رَبِّ الْعٰلَمِیْنَ ﴾ دواپی هه موو سوپاس و ستایشی ههر بو خوایه، پهروه ردگاری ناسمانه کان و پهروه ردگاری زهوییه، پهروه ردگاری هه موو بوونه و رانه؟

﴿ وَلَهُ الْکِبْرِیَاءُ فِی السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ وَهُوَ الْعَزِیْزُ الْحَكِیْمُ ﴾ وه ههر بو خودایه گهوره یی و دهسته لات له ناو ناسمانه کان و زهویدا و، خودا خاوهن هیز و توانایه، هه موو شتی له جیگه شیاوی خو یا دانه نی و کهس بالا دهستی نییه.

به یاریدهی خودا کوتایی پی هات، نهی پهروه ردگاری هه موو بوونه وهران
بگهره فریام و لیم ببوره، تو خۆت نه زانی من ههر توّم ههیه

سوره تی ﴿ئەلئەحقاف﴾ جزمی ﴿بیست و شەشەم﴾

بەناوی خوای بەخشندە ی میهرەبان. سوپاس و ستایش بۆ پەروەردە کەری ھەموو پوونە وەرەن. درودی خودا لەسەر گیانی پاکی پێشەوای ئادەمیزاد پێغەمەری خودا و، لەسەر یار و یارە و پەیرەوانی بی.

﴿سوره تی ئەلئەحقاف﴾

لە مەکە ھاتووە خوارووە. ھەندئ لە زانیان ئەلئین: جگە لە ئایەتی (٤). ھەندئ تریان ئەلئین: جگە لە ئایەتی (٣٥) ھەندئ تریان لایان وایە" جگە لە ئایەتی (١٦) لە مەدینە ھاتوونەتە خوارووە، ژمارە ی ئایەتەکانی (٣٥) ئایەتن.

بسم الله الرحمن الرحيم

بەناوی خودای بەخشندە ی میهرەبان

﴿حم﴾ بۆ روونکردنەوێ مانای ئەم پیتانە تەماشای سەرەتای سورەتی ئەلبەقەرە و سورەتەکانی تر بکەن.

﴿تَنْزِيلُ الْكِتَابِ مِنَ اللَّهِ الْعَزِيزِ الْحَكِيمِ﴾ ناردنی ئەم نامەیە ھەندیکێ لە دوا ی ھەندئ ھاتوونە خوارووە لە لایەن خوا یە کەو ە زۆر بەھیز و بەتوانایە، زۆر زانیایە ھەموو شتێ لە جیگە ی شیاوی خوێا دائەنێ.

تەفسیری زمانکۆیی

﴿ مَا خَلَقْنَا السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا إِلَّا بِالْحَقِّ وَأَجَلٍ مُّسَمًّى ﴾ ئیمه ناسمانه کان و زهوی و شتی له نیوان نهواندان درووستمان نه کردرون، مه گهر به درووستکردنی هاوکاته له گهل راستی دادپهروهی دا و، بؤلای کاتیکی دیاریکراو که لهو کاته دا کوتایی به بونی ناسمانه کان و زهوی به و شتی له نیواناندا دیت و نامتین.

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا عَمَّا أُنذِرُوا مُّعْرِضُونَ ﴾ وه کهسانیکی نهوتو باوه پریان نههتاوه واز له شتی نههتین نهوانی بی ترستیراوه که کوتایی پیهاتنی ناسمانه کان و زهوی به لهو کاته دیاری کراوه دا و، بیرى لی ناکه نهوه و خویان بز هاتنی نهو روزه ناماده ناکه.

﴿ قُلْ أَرَأَيْتُمْ مَا تَدْعُونَ مِنْ دُونِ اللَّهِ إِنْ أَرُونِي مَاذَا خَلَقُوا مِنَ الْأَرْضِ أَمْ لَهُمْ شِرْكٌ فِي السَّمَاوَاتِ ﴾ تو بلئی به بت په رستان نایا ئیوه نه توان ههوال بدهن به من نهو شته ئیوه نه پیدرستن له جگهی خردا، ئیوه نیشانی منی بدهن نهوان چ شتیکیان درووستکرد له سهه زهوی، نایا نهو بتانهی ئیوه نه دیانپه رستن به شتیکیان ههیه له گهل خودادا بز درووستکردنی ناسمانه کان یان ههندیکیان؟

﴿ إِنِّي بِكِتَابٍ مِّنْ قَبْلِ هَذَا أَوْ أَنَاذَةٍ مِّنْ عِلْمٍ إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴾ ئیوه نامهیه بهتین بز من له پیش قورئانهوه، داوای له ناده میزاد کردین بؤلای هاویه شدانان بز خودا یا به پاشماوهی زانیاریته که شتی به ئیوه به لگه بی له سهه راستی نهو شتهی ئیوه نه رزون بؤلای و، وه رتان گرتبی له زانیایانی پیشووهوه، نه گهر ئیوه راست نه کهن که خردا هاویه شی ههیه له بته کانی ئیوه؟
﴿ وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ ﴾ وه چ که سی بی گومراتر له که سی پیاریتهوه له که سی جگهی خردا، وولامی نهو که سه نه داتهوه ههتا رژی دوا بی کاتی بیهرستی و لی پیاریتهوه و، ناگای له خوی و لهو پیاریتهوه و په رستهی نه بی، نه ئیستا و نه له مهودوا؛ چونکه نهو بتانه بهرد و دره خن تاشراوی دهستی ناده میزادن.

وَلَمَّا تَلَّىٰ عَلَيْهِمْ ءَايَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَٰذَا سِحْرٌ مُّبِينٌ ﴿٧﴾ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنِ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴿٨﴾ قُلْ مَا كُنتُ بِدُعَايِ الْمُرْسَلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ إِنْ أَتَيْتُ إِلَّا مَا يُوْحَىٰ إِلَيَّ وَمَا أَنَا

إِلَّا نَذِيرٌ مُّبِينٌ ﴿٩﴾ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِنْ كَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَكَفَرْتُمْ بِهِ
وَشَهِدَ شَاهِدٌ مِنْ بَنِي إِسْرَءِيلَ عَلَى مِثْلِهِ فَقَامَ مَنْ وَاسْتَكْبَرْتُمْ
إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ ﴿١٠﴾ وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا
لِلَّذِينَ آمَنُوا لَوْ كَانَ خَيْرًا مَا سَبَقُونَا إِلَيْهِ وَإِذْ لَمْ يَهْتَدُوا بِهِ
فَسَيَقُولُونَ هَذَا آفَاكٌ قَدِيمٌ ﴿١١﴾ وَمِنْ قَبْلِهِ كَتَبَ مُوسَى
إِمَامًا وَرَحْمَةً وَهَذَا كِتَابٌ مُصَدِّقٌ لِسَانِ أَعْرَبِيٍّ لِنَذِيرِ
الَّذِينَ ظَلَمُوا وَبُشْرَى لِلْمُحْسِنِينَ ﴿١٢﴾

﴿ وَاذَا خُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءُ وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ ﴾ وه هه ركاتى ناده ميزاد له
روژى دوايدا زيندو وكرانه وه و كوكرانه وه و نيردران بولاي دهشتى پرسيار، نهو بتانه نه بنه به
دوژمنى نهو كه سانه نهوانيان په رستوه و، له په رستى نهوان بيزارن و به درويان نه خه نه وه.
﴿ وَاذَا ثَلَّى عَلَيْهِمْ آيَاتُنَا بَيِّنَاتٍ قَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِلْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ هَذَا سِحْرٌ مُبِينٌ ﴾ وه
هه ركاتى بخوئيرته وه به سهر بى باوه راندا چه ندين به لگه ي په كخهر و ناشكرا له نايه ته كاني
قورئان، كه سانيكى نهو تو باوه ريان نه هيتاوه بهو نايه تانه نه خوئيرته وه به سهر يانا كاتى چوو
بولايان نه لى به بى بير كړدنه وه نه وهى هاتوه بولاي موحه مه د جادويكى ناشكرا و پوچه.
﴿ أَمْ يَقُولُونَ افْتَرَاهُ قُلْ إِنْ افْتَرَيْتُهُ فَلَا تَمْلِكُونَ لِي مِنَ اللَّهِ شَيْئًا ﴾ وه به وه يشده وه ناوه ستن بلن
قورئان جادوو به لكو نه لى: موحه مه د خوى له خويده وه به درو و بوختان لهو قورئانه ي
هه لبه ستروه و، نه يدا ته پال خودا، تو بلن: نه گهر من خو م نهو قورئانه م هه لبه ستن، بنگومان
گوناهيكى گه وره م كړدوه، دواى نيوه نابنه خاوه نى هيچ شتى بو من و سزاي خودا له من
ناگير نه وه و، هيچ سودى به من نابه خشن.

﴿ هُوَ أَعْلَمُ بِمَا تُفِيضُونَ فِيهِ كَفَىٰ بِهِ شَهِيدًا بَيْنِي وَبَيْنَكُمْ وَهُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ ﴾ خودا زاناتره
به شتى نيوه گفوتو گوى تيدا نه كدن و نه يده نه پال من، به گوماني نيوه قورئان جادوه ده ست
هه لبه ستن منه، به سه خودا ناگادارى هديه له نيوان من و نيوان نيوه دا په يدا ته بى و، شايه تيم بو
نه دا كه من راست نه كدم و نيو درو نه كدن و، خودا لي خو شبونى زوره بو گونا بهاران، ميه به ريان
و خاوه نى به زه يه بو نهو كه سانه په شيمان نه بنه وه.

﴿ قُلْ مَا كُنْتُ بِدْعًا مِنَ الرُّسُلِ وَمَا أَدْرِي مَا يُفْعَلُ بِي وَلَا بِكُمْ ﴾ تو بلن به دانيشتووانى
مه كه: من تازه كه سى نيم له پيغمه دران و، به كه مين پيغمه درى نيم كه خودا نارديبتى بانگى
ناده ميزاد بكا بولاي به كيتى خودا، له پيش منه وه چه ندين پيغمه درى تر خودا ره وانه ي كړدوون
و، من نازانم له مه و دوا چ شتى به من و به نيوه نه كرى و، به لام هه ر خودا نه يزانى.

﴿ إِنَّا أَنْتَبِعُ لِمَا يُوعِظُ إِلَيْنَا وَلَدَلِّمُ مِمَّنْ ﴾ من دواى شتى ناکهوم مه گهر دواى شتى
 نه کوم نه سزوش نزاروه بولای من له لایدن خوریلوو، من هیچ که سنی نسیم مه گهر پیغمه ریکی
 ناشکریم نئوه نئو سنین له سزای بیت به رستی و دوستی و پاسای نایینی خودا بو نپاده میزاد رون
 نه که مده وه.

بو زانین: به لگه و شاید زورن له لایدن به نوئیسرانیلیه کانه وه له ته وراتا که موحده مد
 پیوسته به یه وى بکری. هندی له زانایان نه لین: نهم سوره ته له مه که هاتوه ته خواره وه جگه
 له م نایه ته دواى که له مده دینه هاتوه ته خواره وه، له باره ی زانای به ناوبانگی جووه کان
 عه بدولای کوری سه لام که شایه تی دا له سدر راستی پیغمه در و نوو سیتی ناوی له ته وراتا به م
 جو ره ی خواره وه.

کاتی عه بدولای کوری سه لام وستی موسلمان بی ووتی: نه ی فروشتاده ی خودا: جوه کان
 خویان نه زانن که من و باوکم له زانا به ناوبانگیه کانی به نوئیسرانیلین و، من شایه تی نه دم که تو
 فروستاده ی خودای و ناوت له ته وراتا نوو سراوه. که واته تو بنیره بولای جووه کیان چه ند
 زانایه کیان لی دیاری بکه بین بو خزمه ت جدنایت، من خویان لی نه شارمه وه، تو پرسیاری لی بکه
 پله و پابه ی من و باوکم تا چ راده یه که؟ پیغمه در ﴿ نَارِدِیْ بِهٖ دَوَائِیْ وَهَاتِنِ ۖ بِرِیْسَیْرِ
 عَهْدِیْ وَلَا وَارِکِیْ لَا یُتَوَانُ کَرْدَ ۖ لَهُ وَّلَامِدَا وَوَتِیَان: خۆی و باوکی چاکتر بزانای نیمه ن،
 له و کاته دا عه بدولا هاته دهر وه و ووتی: من شایه تی نه دم موحده مد پیغمه درى خودایه و ناوی
 له ته وراتا نوو سراوه، که چی بی شهرمانه کتوپر ووتیان: خۆت و باوکت خرابترین که سن له ناو
 نیمه دا، بو روون کردنه وه ی نه و روو داوه خودا نه قدر موی:

﴿ قُلْ أَزِیْتُمْ إِنْ کَانَ مِنْ عِنْدِ اللَّهِ وَکَفَرْتُمْ بِهٖ وَشَهِدَ شَهِدٌ مِنْ بَنِیْ إِسْرَآئِیْلَ عَلَیْ مِثْلِهٖ فَمَنْ
 وَاسْتَكْبَرْتُمْ إِنْ اللَّهُ لَا یَهْدِی الْقَوْمَ الظَّالِمِیْنَ ﴾ تو بلی به بی باوه ران: نایا نئوه هه وال یه دن به من
 نئوه چ شتی نه لین: نه گهر زون بو یه وه نه و قور تانه له لایدن خودا وه هاتوه و، من پیغمه درى
 خودام و، شایه تی بدا شایه تی له لایدن به نوئیسرانیلیه کانه وه له سدر ویندی شتی له قور تاندایه له
 ته وراتا هدی دواى نه و شایه ته باوه ری هینایی و، نئوه خوتان به گه وره دانین له ناسی راستی
 نه وه ی له ته وراتایه و باوه نه هینن، نه و کاته بیر و راتان چون نه بی. به راستی خودا شاره زایی
 تاقی ناکا سته میان له خویان کرد بولای ریگه ی راست.

﴿ وَقَالِ الذِّیْنَ کَفَرُوا لِلَّذِیْنَ آمَنُوا لَوْ کَانَ خَیْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَیْهٖ ﴾ وه که سانیکى نه و تو
 باوه ریان نه هینا بو نه یان ووت به که سانیکى نه و تو باوه ریان هینابوو له هه زارانی مه که: نه گهر
 نه وه ی موحده مد دواى که چاکتر بوايه له هدی نیمه، نئوه ی هه زار و بی ده سته لات پیشی نیمه
 نه ده که وتن له باوه ریان له ورا ورا ورا یه موحده مد به گومانی بوچی خویان هه که سنی
 پله و پابه و سامانی هدی پیوسته هه مو چاکه یه بو نه وین، روزان هاتن و رویشتن و به نده یه کی
 ره شی هه زاری وینه ی بیلالی حبه نه شی جووه ته سهرمانی حاجه ی خودا و پر به ده می خوی هاواری
 کرد و ووتی: هیچ خودایه شایانی به رستن نه جگه ی خودا، موحده مد نیراوی خودایه، پیغمه در
 هه مو نه کانی شکاند و خستیه زیر بی دایستوو ان.

وہ
 خوار
 باوہری
 ہاتھ تہ خر
 تہوی تہو
 تہویش موڑہ
 بہہ ہشت، تہر
 پروچی راپوردووا

اللَّهُ ثُمَّ اسْتَغْنُوْا
 اُولٰٓئِكَ اَصْحٰبُ الْاَلْحٰدِ
 وَوَصٰیْنَا الْاِنْسَانَ بِوَالِدِہٖ

۱۳

۱۴

سِتَّةَ اُمَّةٍ كَرَّهًا وَوَضَعَتْہٗ
 كَرَّهًا وَحَمَلَتْہٗ وَفَصَّلَتْہٗ نِسْتَوْنَ شَهْرًا حَتّٰی اِذَا بَلَغَ اَشَدُّہٗ وَبَلَغَ

تہ فسیری زمانا کوری

أَرْبَعِينَ سَنَةً قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ
عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي
دُرَيْتِي إِنِّي بَثْتُ إِيَّاكَ وَإِنِّي مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴿١٥﴾ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ
نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَنَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ
الْجَنَّةِ وَعَدَّ الصِّدْقُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴿١٦﴾

﴿ إِنَّ الَّذِينَ قَالُوا رَبُّنَا اللَّهُ ثُمَّ اسْتَقَامُوا فَلَا خَوْفَ عَلَيْهِمْ وَلَا هُمْ يَحْزَنُونَ ﴾ بهراستی
کهسانیکی نهوتو ووتویانه: پهروه دگاری نیمه خودایه، له پاشانا بهرده وامبون له سهر نایینی
خویان و له یاسای نیسلام لایان نه دایو له جیهاندا به کردار و به گوشتار، دواپی هیچ جزوه
ترسیکیان له سهر نیه بو سزادانیان له روژی دواپییدا و، خهفت ناخون له بو نهو شتانهی له
کیسیان چوه له جیهاندا.

﴿ أُولَٰئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ خَالِدِينَ فِيهَا جَزَاءً بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ نهو کهسانه دانیشتوی
بههشتن له ناویدان به بهرده وومی، له بهر پاداشت دا نهو هیان بههوی شتیکهوه نهیکه له
کردهوی چاک له جیهاندا.

﴿ وَوَضِعْنَا الْإِنْسَانَ بِالْذِّكْرِ إِحْسَانًا حَمَلَتْهُ أُمُّهُ كُرْهًا وَوَضَعَتْهُ كُرْهًا ﴾ وه نیمه فهرماناندا وه
به ناده میزاد و بهو انان سپاردوهو چاکه بکه له گهل باوک و دایکی خویانا، به تایبهتی دایکیان
ناده میزاد هلهته گری له منالدهانی خویا به نازارهوه، ههتا گهوره تر بی نازاری زورتر نه بی و،
دایشی نه بی به نازاراهو له کاتی له دایکبونی مناله کهیا. بهو فهرموده ی خودایه رون نه بیتهوه
ماپی دایک زورتره له ماپی باوک؛ چونکه نهو مناله هلهته گری و دای نه بی و خوی برسی و
تینوو تال نه کا و به خوی نه کا و نه پیاریزی له نازار. به داخهوه منال چاکه یان نه کرد له گهل
باوک و دایکیانا و گوی رایلهی نهو انبون. به لام نیستا نه بی باوک و دایک به گویره ی نارهو زی
مناله کانی هلهسی و پایهندی فهرمانی نهوان بی.

﴿ وَحَمَلَهُ وَفَصَّالَهُ ثَلَاثُونَ شَهْرًا ﴾ وه ماوهی هه لگرتن و دانانی برینهوه له شیر سی (۳۰)
مانگه یانی دوو سال و نیو. نهو رسته به به لگه به له سهر نهوهی که متری ماوه بو هه لگرتنی منال
له منالدهانی دایکیانا بی که متری له شش مانگ و، ماوهی شیر پیدانی (۲۴) مانگه، دواپی نه بی
له شیر خواردنهوه بر پتهوه، چونکه له دواپی (۲۴) مانگ شیر بو گه شه کردنی مندل بی
سووده.

﴿ حَتَّىٰ إِذَا بَلَغَ أَشُدَّهُ وَبَلَغَ أَرْبَعِينَ سَنَةً ﴾ هه رهوها ئاده میزاد دواى برینه وه له شیر ته مه نی در یژه ئه کیشی هه تا ئه گاته هیژ پهیدا ئه کا و ئه قلئ ته واو ئه بی، ته مه نی ئه گاته چل سال که کاتی کۆتایی گه شه کردنی له شی ئاده میزاده. ماوه ی ته مه نی ئاده میزاد ئه م پلانه به خو یه وه ئه بی نی: له شی ئاده میزاد له دواى له دایک یون گه شه ئه کا و په ره ئه سیتی، هه تا ته مه نی سی سالی، له وه ته مه نه دا گه شه کردنی له شی مرۆف ئه وه ستی هه تا ئه گاته چل سال، دواى چل سال نه خه نه خه له شی مرۆف گه شه کردنی که م ئه بیته وه هه تا کاتی مردنی، ئه وان هیش باسکران پابه نه ده به وه ی له شی مرۆف توشی نه خو شی لا وه کی نه بی ت.

بۆ زانی: لای شافیه کان و حه نه به لیه کان پیاو و ژن له ته مه نی (۱۵) سالی دا با لگ ئه بی. لای مالیکیه کان له ته مه نی (۱۷) سالی دا. لای حه نه فی یه کان پیاو له ته مه نی (۱۸) سالی دا و ژن له ته مه نی (۱۷) سالی دا با لگ ئه بی، به لای هه موویانه وه پیاو به ئیمتیلام و ژن به حه هیز پیداهاتن با لگ ئه بی. هه رچۆ ئی بی ته مه نی ئاده میزاد نابیه هۆی هۆشیاری و بیر کردنه وه ی ته واو، هه تا تینه په ری به سه ریا چه ن دین تا قی کردنه وه بۆ رو نبوونه وه ی رو داو و کاره سات و، کردنه وه ی چه ن دین گری کۆیره ی ژیان.

﴿ قَالَ رَبِّ أَوْزِعْنِي أَنْ أَشْكُرَ نِعْمَتَكَ الَّتِي أَنْعَمْتَ عَلَيَّ وَعَلَىٰ وَالِدَيَّ ﴾ ئه وه ئاده میزاده ی که هه ستی کردوه به مافی دایک و باوک به سه ریه وه ئه لی: ئه ی په ره ردگاری من: تۆ یارمه تی من بده و بیخه ره دله وه که من سوپاسی ئه وه چاکه یه ی ئه وه تۆ بکه م تۆ به میه ره بانی خو ت روژاندووته به سه ر من و باوک و دایکما که هه موومان په یوه ن دیمان به ئاسینی ئیسلامه وه هه یه و باوه رمان به یه کیتی تۆ هه یه.

﴿ وَأَنْ أَعْمَلَ صَالِحًا تَرْضَاهُ وَأَصْلِحْ لِي فِي دَرْيَيْيَ إِلَيَّ ثُبْتُ إِلَيْكَ وَإِلَيَّ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ وه یارمه تیم بده که من کرده وه یه کی چاک ی و بکه م تۆ له وه کاره رازی بی و، تۆ له به ر سو دی من مناله کا م بکه به جیگه ی چاکه یه کی و په یوه ن دیمان به تۆ وه پته و بی و، چاکه له گه ل باوک و دایکیانا و له گه ل هه موو ئاده میزاد بکه ن.

منالانی ئاده میزاد باریکی قورس و به خیو کردنیکی گران به سه ر باوکه وه، به ختیا ری خو ی له وه باره گرانه دا ئه بی نی کاتی خودا منالیکی چاک ی بی به خشی و، ئه گه ر چاک نه بی رو داوی ناله باری زۆر کۆ ئه بیته وه به سه ریا، به راستی من ئه گه ر په وه بۆ لای تۆ به هه رشتی تۆ پی ت خو شی و، به راستی من له وه که سانه ئه م مل که چی په رستی تۆ ن.

﴿ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ نَقَبَلُ عَنْهُمْ أَحْسَنَ مَا عَمِلُوا وَتَتَجَاوَزُ عَنْ سَيِّئَاتِهِمْ فِي أَصْحَابِ الْجَنَّةِ ﴾ ئه وه تا قمانه چاکه له گه ل دایک و باوک ی خو یانا ئه که ن و سوپاسی چاکه ی خودا ئه که ن که سانیکی ئه وه تۆ ن ئیمه چاکترین شتی ئه وان کردوویانه له وانی وه ئه گرین و، له سزای ئه وه خراپانه یان نه بو رین له جیهاندا کردوویانه، له گه ل دانیشتووانی به هه شتان وله پژی ئه واندا ئه ژمی رین.

﴿ وَعَدَ الصَّدَقُ الَّذِي كَانُوا يُوعَدُونَ ﴾ به لئینی راستی نهوتویه له لایه ن خوداوه، به لئین دراوه بهوان، که خودا چاکه کانیا ن وه رنه گری و له سزای خراپه کانیا ن نه بورئ و نه چنه ناو به ده شته وه.

وَالَّذِي قَالَ
لِوَلَدَيْهِ أَفِ لَكُمَا أَتَعِدَانِي أَنْ أَخْرَجَ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ
قَبْلِي وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ
مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴿١٧﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ
الْقَوْلُ فِي أُمُورٍ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنِّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا
خَاسِرِينَ ﴿١٨﴾ وَلِكُلِّ دَرَجَةٍ مِمَّا عَمِلُوا وَلِيُوفيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ
لَا يَظْلَمُونَ ﴿١٩﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَدْهَبْتُمْ طِبْعَتَكُمْ
فِي حَيَاتِكُمْ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا فَالْيَوْمَ يُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ
بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بَعِيرَ الْحَقِّ وَمِمَّا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ ﴿٢٠﴾

﴿ وَالَّذِي قَالَ لَوَلَدَيْهِ أَفِ لَكُمَا أَتَعِدَانِي أَنْ أَخْرَجَ ﴾ وه كه سینی نهوتو به باوك و دایکی خوی نهوت: بیزاری منله نیوه، کاتی داویان لی نه کرد، باوه به رژی دوی و زیندو بوونه وه بهینه، نایا نیوه به لئین بهمن نه دهن به وهی من له گور ده رنه هینریم و زیندو نه کریمه وه دوی مردن، شتی وانایی که نیوه نه لئین.

﴿ وَقَدْ خَلَتِ الْقُرُونُ مِنْ قَبْلِي ﴾ وه به راستی دانیشتوانی چهند خولهك له پیش منه وه رژیشتون و مردون و زیندو نه کراونه ته وه، نیر من چون زیندو نه کریمه وه ... مه به ست له هاتنه خواره وهی نهو نایه ته به گویره ی رو والهت هه مو منالیکی بی باوه ره، باوك و دایکی خو یا نماندو نه که ن و ههول نه دهن باوه ره بهیتی و ترسی بی فرمانی خودایان بو روون نه که نه وه و، مناله کانیا ن و لایمان ناده نه وه، منالی نه م سه رده مهی نیمه ناوه روکی نهو نایه ته نه یان گریته وه.

﴿ وَهُمَا يَسْتَغِيثَانِ اللَّهَ وَيْلَكَ آمِنْ إِنَّ وَعْدَ اللَّهِ حَقٌّ فَيَقُولُ مَا هَذَا إِلَّا أَسَاطِيرُ الْأَوَّلِينَ ﴾ وه باوك و دایکی نهو مناله بی باوه ره پر به ده می خو یا ن هاوار نه که ن و په ناله گرن به خوا له

خرابه‌ی کارى نهو منالنه ئهلین: هاوار و له‌ناوچون و بۆتویه، تۆ باوه‌ر بهینه به زیندوو بوونه‌وه، به‌راستی به‌ئینی خودا راسته و، زیندوو بوونه‌وه بى گومانه، دواىى نهو منالنه ئهلئ به‌باوک و دایكى: نهو گفتو گۆیه‌ی ئیوه له‌باره‌ی زیندوو بوونه‌وه‌وه هیچ شتى نیه، مه‌گه‌ر نوسراوى پڕوپوچى پشورانه.

﴿أُولَٰئِكَ الَّذِينَ حَقَّ عَلَيْهِمُ الْقَوْلُ فِي أَمِّ قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنَ الْجِنَّ وَالْإِنْسِ إِنَّهُمْ كَانُوا خَاسِرِينَ﴾ نهو كه‌سانه‌ی نهو تو واز له نامۆزگارى دایك و باوك و پیاوچاكانى تر نه‌هین، فهرموده‌ی خودا بۆ سزادانیان پۆیست كراوه له سهریان له‌ناو رۆژى نهو نه‌ته‌وانه‌دا رۆیشتون، باوه‌ریان نه‌هیناوه و له‌سهر بى باوه‌رى مردوون له پش نه‌وانه‌وه له جنۆكه و ئاده‌میزاد. به‌راستی نهو كه‌سانه زيانۆمه‌ندن، ناگه‌رینه‌وه بۆلای جیهان.

﴿وَلِكُلِّ دَرَجَاتٍ مِّمَّا عَمِلُوا وَلِيُوقِيَهُمْ أَعْمَالَهُمْ وَهُمْ لَا يُظْلَمُونَ﴾ وه بۆ هه‌موو كه‌سى له باوه‌رداران و له بى باوه‌ریان و له جنۆكه و له ئاده‌میزاد چه‌ندین جیگه و پله‌وپایه‌ی جیاوازیان هه‌یه له رۆژى دواىى دا تابه‌تن به‌خۆیانوه له پاداشت و له تۆله‌ی شتى كرده‌ویانه له جیهاندا له كارى چاك و خراب، ئیمه زیندوو یان نه‌كه‌ینه‌وه له‌به‌ر نه‌وه‌ی خودا پاداشتى كرده‌وه‌كانیان بداتى به ته‌واوى و نه‌وان سه‌میان لى‌ناكرئ.

﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلْهَبْتُمْ طَيِّبَاتِكُمْ فِي حَيَاتِكُمُ الدُّنْيَا وَاسْتَمْتَعْتُمْ بِهَا﴾ تۆ بیری نهو كاته بكه‌روهه كه‌سانىكى نهو تو باوه‌ریان نه‌هینابو نومايش ئه‌كرین به‌سهر ئاگرى دۆزه‌خدا، به‌وان نه‌بۆرئ: ئیوه له ناو له زيانى جیهانى خۆتاندا جوژه‌هاشتى چاك و نایاب له سامان و كۆشك و خواره‌مه‌نى پاك و به‌تام و، هیچ شتىكتان پاشه‌كه‌وت نه‌كرد بۆ دوا‌رۆژى خۆتان و، به‌و شتانه راتان نه‌بوارد و، به ته‌واوى به‌شى خۆتانان وه‌رگرت.

﴿فَالْيَوْمَ تُجْزَوْنَ عَذَابَ الْهُونِ بِمَا كُنْتُمْ تَسْتَكْبِرُونَ فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَبِمَا كُنْتُمْ تَفْسُقُونَ﴾ دواىى نه‌مرو ئیوه پاداشتان نه‌درینه‌وه به سزایه‌كى وا پسواتان ئه‌كا و ئابرووتان نه‌با، به‌هوى شتىكه ئیوه داواى گه‌وره‌یتان نه‌كرد له زه‌وى جیهاندا به‌هوى نهو شته‌وه به‌جۆرىكى ئاره‌وا و ناشایسته و، به‌هوى بى‌فه‌رمانى خوداوه و، لادانتان له سنوورى په‌رستى خودا.

﴿وَإِذْ كَرَّ آخَاعِدٌ إِذْ أَنْذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتْ النُّذُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ ۖ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ﴾ ٢١ ﴿قَالُوا أَجِئْنَا لِنَتَّكِفَ عَنْ آلِهَتِنَا فَإِنَّا بِمَا تَعْبُدُونَ إِن كُنْتُمْ مِنَ الصَّادِقِينَ﴾ ٢٢ ﴿قَالَ إِنَّمَا إِلَهُمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأُبَلِّغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرِيتُكُمْ قَوْمًا يَجْهَلُونَ﴾ ٢٣

فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّمْطَرُنَا
 بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ ﴿٢٤﴾ تَدْمِرُ كُلَّ
 شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَكِنُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي
 الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِيْمَا إِن مَكَنَّاكُمْ فِيهِ
 وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَبَصَرًا وَأَفْعِدَةً فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ
 وَلَا أَبْصَرُهُمْ وَلَا أَفْعِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ
 بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِءُونَ ﴿٢٦﴾ وَلَقَدْ
 أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِنَ الْقَرْيِ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ
 ﴿٢٧﴾ فَلَوْلَا نَصْرُهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِنْ دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً
 بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْقَهُونَ ﴿٢٨﴾

﴿ واذكر آخا عاد إذ أنذر قومه بالأحفاف ﴾ وەتۆ بیری هودی برای رەگەزی و پشتی هۆزی
 عاد بکەرەوہ کە دانیشتوی ئەحقافون، کاتی خودا هودی رەوانە کرد بۆایان و، ئەو تاقمە
 خۆیان ترسان لە سزای خودا، وای لی کردن بە تەنھا هەر خودا بپەرستق و واز لە پەرستنی
 جگە ی خودا بھێنن، ئەو تاقمە ی هود وەك ئەم تاقمە ی تۆ عەرەب بوون و خاوەنی ھێزو دارایی
 زۆرتر بوون. ووشە ی (الأحفاف) بە مانایەکی درێژو بەرزو پینجاو پینجە.
 جینگە یە کەوتۆتە نیوان عومان و مەھرە لە باشوری نیوہ دورگە ی عەرەب، لکاوہ بە
 حیاژەوہ.

﴿ وَقَدْ خَلَّتِ الثُّدُرُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ
 عَظِيمٍ ﴾ وە بەراستی رابوردوہ چەندین پیغمەر لە پیش تاقمی هود دوا ی تاقمی پیغمەرەکانیان
 ئەترسان لە سزای خودا، بەوانیان ئەووت: کە ئیوہ لە جینگە ی خودا کەسێ تر مەپەرستق.
 بەراستی من ئەترسم بپتە خوار بەسەر ئیوہدا سزایەکی زۆر گەورە، ئەگەر ئیوہ باوہ نەھێن بە
 خوایکێ تەنھا.

﴿ قَالُوا أَجِئْنَا لِنُؤْفِكَنَا عَنْ آلِهَتِنَا فَأْتِنَا بِمَا تَعِدُنَا إِن كُنتَ مِنَ الصَادِقِينَ ﴾ هۆزی عاد بە
 هودیان ووت: ئایا تۆ ھاتوی بۆلای ئیمە لەبەرئەوہ ی تۆ ئیمە لابەدە ی لە پەرستنی خواکانی

خۆمان و تاکە خودایە بێهەرست؟ ئیمە پەڕەوی تو ناکەین، دواى تو ئەگەر لەو کەسانەى راست بکەن، تو ئەو سزایە بەینە بۆلای ئیمە ئەو سزایە تو بەلێنى ئەدەى بە ئیمە .

﴿قَالَ إِنَّمَا أَعْلَمُ عِنْدَ اللَّهِ وَأَبْلُغُكُمْ مَا أُرْسِلْتُ بِهِ وَلَكِنِّي أَرَاكُمْ قَوْمًا تَجْهَلُونَ﴾ هود ووتى بە هۆزى عاد: بەپراستی کاتى هاتنى ئەو سزایە زانیە کەى هەر لای خودایەو، من هەر ئەوهم لەسەرە بە ئیوه رابگەیهنم ئەو شتەى من پێدەو نیرراوم و، بەلام من هەر ئیوه وا ئەبینم تاقمیکى نەزانن، چونکە ئیوه داوا ئەکەن ئەو سزایە بێت بۆ سەرتان و، نازانن پێشەى پێغەمەرەان هەر رابگەیانە.

﴿فَلَمَّا رَأَوْهُ عَارِضًا مُّسْتَقْبِلَ أَوْدِيَّتِهِمْ قَالُوا هَذَا عَارِضٌ مُّمْطَرٌ﴾ دواى ئەو تاقمە توشى گرانی بوون بەهۆى بى بارانیەو، چاویان بەو سزایە کەوت خۆیان داویان کردبوو بلاوبووه بە کەنارى ئاسمانداو روى بى کرابوو بۆلای ئەو شىوێى ئەوان، شادمانى روى تى کردن و، ووتیان: ئەوێ پەیدا بووه هەوریکە بارانمان بۆ ئەبارینى و، تینوێتى ئیمە ئەشکیتى و کشتوکال و باخەکانمان ئاو ئەداو تووشى هەرزانی و خۆشى ئەبین .

﴿بَلْ هُوَ مَا اسْتَعْجَلْتُمْ بِهِ رِيحٌ فِيهَا عَذَابٌ أَلِيمٌ﴾ هود بەوانى ووت: ئەو هەوره ئیوه ئەبینن، ئەو سزایە ئیوه خۆتان داواتان کرد بە گورجى بێت، بۆتان ئەو شتە بایە کە لەناویدایە سزایە کى خواوێ ئازار بۆ ئیوه.

﴿تُدْمِرُ كُلَّ شَيْءٍ بِأَمْرِ رَبِّهَا فَأَصْبَحُوا لَا يُرَى إِلَّا مَسَاكِينُهُمْ كَذَلِكَ نَجْزِي الْقَوْمَ الْمُجْرِمِينَ﴾ ئەو بایە بەهۆى فەرمانى پەرورەدگارى خۆیەو هەموو شتێکى لەناو بردن، بە خۆیان بە ئازەل و دارایی و سامانیانەو، دواى هیچ شتێ نەئەبینرا جگە لە کەلاوه روخواوە کەى جینگەکانیان، هەر بەو جۆرە ئیمە ئەوانمان لەناو برد، هەروایش ئیمە پاداشتی هەموو تاقمیکى تاوانبار ئەدەینەو لەناویان ئەبین ئەگەر باوهر نەهێن.

﴿وَلَقَدْ مَكَنَّاكُمْ فِيْمَا إِنْ مَكَنَّاكُمْ فِيهِ﴾ وەبەپراستی ئیمە هۆزى عادمان لەناو بردن کاتى بى فەرمانى خودایان کردو، بەپراستی ئیمە دارایی و امان بەخشیبوو بەوان، وێنەى ئەوێ بەخشرابوو بەوان، ئیمە بە ئیوهى بت پەرستانی قورەیش نەبەخشیوه، ئایا ئیوه ناترس ئەوێ توشى هۆزى عادو جگەى ئەوانبو، توشى ئیوهیش بى؟

﴿وَجَعَلْنَا لَهُمْ سَمْعًا وَأَبْصَارًا وَافْئِدَةً فَمَا أَغْنَى عَنْهُمْ سَمْعُهُمْ وَلَا أَبْصَارُهُمْ وَلَا أَفْئِدَتُهُمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وە ئیمە گریچکەو چاودلەمان بەخشى بوو بە هۆزى عاد، بۆ ئەوێ شتێ چاکبێ بیسن و بیسن و بیری لى بکەنەو دواى کوێچکەو چاو دلێ ئەوان هیچ سودیکى بەوان نەبەخشى، چونکە بە کاریان نەهێتان بۆ ئەو مەدەستانەى بۆیان دروست کراون.

﴿إِذْ كَانُوا يَجْحَدُونَ بِآيَاتِ اللَّهِ وَحَاقَ بِهِمْ مَا كَانُوا بِهِ يَسْتَهْزِؤْنَ﴾ سودیان بەوان نەبەخشى، لەبەر ئەوێ ئەوان پروایان بە ئایەتەکانى نامەى ئیمە نەهیتا و، توشى ئەوان بو سزای ئەو شتەى ئەوان گالتهیان بى ئەکرد لە بوونى رۆزى دواى و زیندوو بوونەو، ئەو سزایە ئەملاو لای لى گرتن.

﴿ وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا مَا حَوْلَكُمْ مِّنَ الْقَرْيِ وَصَرَّفْنَا الْآيَاتِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ ﴾ وه به راستی نیمه نهو گوندانهی لهم لاوای ئیوه وه بوون و دراوستی ئیوه بوون، وهك حیجر و سهمود و جگهی نهوان هه موویانمان له ناو بردن؛ له بهر نه وهی بی فدرمانی خودایان کردبوو، نیمه چه نندین به لگهی ناشکرمان تیدا دوو پات کردبوو وه بویان، له بهر نه وهی نهوان بگه رینه وه بو لای فدرموده ی خودا، به لام نهوان په شیمان نه بو نه وه و له ناومان بردن.

﴿ قُلُوا نَصَرَهُمُ الَّذِينَ اتَّخَذُوا مِن دُونِ اللَّهِ قُرْبَانًا آلِهَةً ﴾ دوا یی بو که سانیکی نه وتو جگهی خودایان نه کرد به خودا بو خو یان یار مه تی نهوانی نه دا، نه یان کردن به خودا هه تا نزیکیان بجه نه وه له خودا و بو یان بپارینه وه.

﴿ بَلْ ضَلُّوا عَنْهُمْ وَذَلِكَ إِفْكُهُمْ وَمَا كَانُوا يَفْقَرُونَ ﴾ به لکو نهو شتانه ی نهوان نه یان کردن به خودا بو خو یان. لهوان و ونبوون و یار مه تی یان نه دان و، نهو یار مه تی نه دان ه ی نهوان نیشان ه ی بوختان و هاو به شدانانی نهوان بوو خودا و، به رو بومی نهو درو کردنه وهی نهوان بو که نهو بتانه بو نهوان نه پارتنه وه لای خودا.

وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنصَبُوا فَأَلْمَمُوا فُضِي وَلَوْ إِلَىٰ قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ
 ﴿٢٩﴾ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِن بَعْدِ مُوسَىٰ مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَىٰ طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ
 ﴿٣٠﴾ يَقَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَءَامِنُوا بِهِ، يَغْفِرَ لَكُمْ مِّن ذُنُوبِكُمْ وَيُخْرِجَكُم مِّنْ عَذَابِ آلِيمٍ ﴿٣١﴾ وَمَنْ لَا يُحِبِّ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعَजِرٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِن دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَٰئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴿٣٢﴾

بو زانین: بهر له نه وهی ده ست بکه ن به مانا کردنی نهو ئایه تانه پیو یسته بزانی: پشه و کاری نه قل نه وه یه. فدرمانبدا به بوونی شتی یا نه بوونی. به هوی به لگه یه که وه بگوئیی له گه ل سروشتی نهو شته، به هوی ههسته وه یا به هوی تافی کردنه وه وه، بیگومان نه وهی ههستی بی نه کری نه قل ناتوانی فدرمان بدا به بوونی، جگهی خوی مه زن که نه قل به هوی چه نندین به لگهی ناشکراو فدرمان نه دا به بوونی خودا، هه رچه ننده ههستی بی نا کری، نه به چاو، نه به هوی ئامیری تره وه،

هەندئ لە بونەوهران هەن هەستیای یی ناکرئ، بە وێنە ی جنۆکە و فریشتەکان، جگە لە سەروش و فەرموودەکانی خودا و پێغەمەر، ڕێگە یە تر نیە نیە بۆ ئیمە لەسەر بوونیان. کەواتە ئەگەر سەروش هاتە خوارەو لەسەر بوونیان پێویستە ئیمە ئەو کاتە بڕوامان بە بوونیان هەبێ، و یەکی لەو بوونەوهرانە جنۆکە یە کە خودای مەزن لەو ئایەتەدا باسیان ئەفەرموێ: بۆ یە پێویستە ئیمە بڕوامان بە بوونی هەبێ.

زانایان ئەلێن: جنۆکەکان چەن تاقمیکن و چەن نەتەو یە کەن، هەر وەك ئادەمیزادی سەرزەوی: هەیانە جون و هەیانە گاور، هەیانە موسلمان، هەیانە سونین و هەیانە شیعیان، هەر وەها چەند بیر و باوەری تریان هەیه، ئەتوانن خۆیان ببنە وێنە ی هەموو گێاندارئ، خۆای مەزن پاداشتی هەموو کردەو یە کی چاک و خراپیان ئەداتەو، جنۆکە داوای بەجێهێنانی فەرمانی خودایان لێ ئەکرئ، جا بۆ یە پێویستە بزانن جنۆکە چۆن موسلمان بوون.

زانایان ئەلێن: جنۆکەکان بەر لە ئایینی ئیسلام بەرز ئەبوونەو بۆلای ئاسمان گۆیان ئەگرت لە گفتوگۆی فریشتەکان، بە گوێرە ی ئارەزووی خۆیان، مەبەستی خۆیانیاں بلاو ئەکردەو، کاتی دەرگای ئاسمانیاں لا داخرا و، پاسەوانیاں بۆ دانرا لە لای خودای مەزنیو، قەدەغە کرا لەوان گۆئ بگرن لە گفتوگۆی فریشتەکان سەریان سوپما، بۆیان دەرگەوت رووداویکی گەورە رووی داو، بۆ روونکردنەو ی ئەو رووداو هەوت کەسیان یان نۆ کەسیان لە زانا گەورەکانی خۆیانیاں رەوانە ی جێگەکانی زەوی کرد، رویشتن گەیشتنە (توھامە) لە پاشان چوونە (وادی نخله)، کاتی پێغەمەری خودا لە (تائیفەو) ئەگەرایدەو بۆ مەکە، لە شەویێکدا نوێژی ئەکرد، لەو شێویدا، جنۆکەکان گۆیان ئەگرت لە پێغەمەر کە قورئانی ئەخویند، پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ جنۆکەکانی نەبینی و هەستی یی نەکردن، دوایی جنۆکەکان گەرانەو بۆلای تاقمە کە ی خۆیان، ئەو رووداویان بۆ گێرانەو بەوانیاں ووت: پێویستە ئێو ی جنۆکە باوەر بەو پێغەمەرە بهێتن، خۆای مەزن ئەو ئایەتە ی ناردە خوارەو و پێغەمەری ئاگادار فەرموو.

هەندئ تر لە زانایان ئەلێن: پێغەمەری خودا فەرمانی پێدرا بوو کە جنۆکەکان بترسێن لە باوەرنەهێنان و، قورئانیاں بەسەردا بخویننەو، هەندئ لە هاوەرێکانی پێغەمەر ئامادەبون پێغەمەر فەرمووی: من فەرمانم یی دراو ئەم شەو قورئان بخوینمەو بەسەر جنۆکەکاندا، چ کەسێ لە ئێو لە گەل مندا دێت، دووسێ جار ئەو فورموودە یە دووپات کردەو، هەموو دانیشتوان لە هاوهرێکانی پێغەمەر سەریان داخست جگە لە عەبدولای کوری مەسعود ووتی: لەو شەویدا کەس ئامادە ی چون نەبوو لە خزمەت پێغەمەردا ﴿ﷺ﴾ جگە لە من، عەبدولا ووتی: رویشتن هەتا گەیشتنە لای سەرەو ی مەکە لە (شعب الحجون) دوایی پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ باز نەیه کی بۆ کیشا و فەرمووی لەم باز نەیه دەر نەچی هەتا من دێمەو بۆلای تو، پێغەمەری خودا دەستی کرد بە قورئان خویندن، قالە قال و دەنگیکم ئەبیست، پێغەمەر فەرمووی کە هاتەو بۆلای من: هیچ شتیکت بینی، وۆتم: بەلێ چەند پیاویکی رەشم بینی، پێغەمەر فەرمووی: ئەوانە جنۆکە ی (نەسین) بوون ژمارەیان (۱۲) هەزار کەس بوون، ئەو سوورەتە ی پێغەمەر ﴿ﷺ﴾ خویندیهو

به سهر جنوکه کاند سوره تی (العلق) بو، ئیتر به ههر جوړی بی، پیوسته ئیمه پروامان به بوونی جنوکه هدی، پروامان وایی خودا فهرمانی داوه به هندی جنوکه که گوی بگرن له خویندنی قورنای پیروز، بو روونکردنه وی ئهو مهبسته خوی مذن نه فهرموی:

﴿ وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفْرًا مِّنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ ﴾ و ه تویری ئهو کاته بکهره وه ئیمه چهن که سینکمان له جنوکه کان نارد بولای تو گوی بگرن لهو قورنانه تو ئه پوینی.

زانایان بیروبوچوونیان جیاوازه له باره ی ژماره ی ئهو جنوکه هندیکیان ئهلین: ژماره یان حهوت یا نو نه فهربوون، هندی تریان ئهلین: (۱۰-۱۲) نه فهربوون، هندی تریان لایان وایه حهفتا نه فهربوون، ههر چنده بن له مهبسته که ناگورن. خاوه نی تفسیری جوسهینی به زمانی فارسی نه فهرموی: خاوه نی نامه ی (عین المعانی) ئه لی: ئه گهر حهوت کهس بن ناوه کانیان ئه مانده: شاهر، ناصر، رش، مش، ازدا، بیان، اجم. خو ئه گهر نو نه فهربن، ئه مهبش ناوی دووانه کانی تره: دوو، ولیمه.

﴿ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ ﴾ دواپی کاتی جنوکه کان ناماده ی خویندنی قورنان بوون، هندیکیان به هندی تریان ووت: ئیوه بی دهنگبن، بو ئه وه ی بتوانن گوی بگرن له خویندنی قورنان، دواپی کاتی کوتایی به خویندنی قورنانه که هات له لایه ن پیغه مهروه، جنوکه کان گهراندوه بولای تاقمه کانی خویمان، ئه وانیان ترسان له شتی بیستویان لهو قورنانه.

﴿ قَالُوا يَا قَوْمَنَا إِنَّا سَمِعْنَا كِتَابًا أُنزِلَ مِنْ بَعْدِ مُوسَى مُصَدِّقًا لِّمَا بَيْنَ يَدَيْهِ يَهْدِي إِلَى الْحَقِّ وَإِلَى طَرِيقٍ مُّسْتَقِيمٍ ﴾ جنوکه کان ووتیان: ئه ی تاقم و کومه لی ئیمه: به راستی ئیمه ناوهر وکی نامه یه کمان بیستوه هاتووته خواره وه له دواپی موسا، به راستی گپراوه ناوهر وکی ئهو شتانه ی له نامه کانی ترده هاتووته خواره وه، جنوکه و ئاده میزاد شاره یای بیروباوهری و راست ئه کا، بولای ریگه ی راست له ده ستور و یاسای ئایین.

﴿ يَا قَوْمَنَا أَجِيبُوا دَاعِيَ اللَّهِ وَآمِنُوا بِهِ يَغْفِرَ لَكُم مِّنْ ذُنُوبِكُمْ وَيُجِرْكُمْ مِّنْ عَذَابٍ أَلِيمٍ ﴾ ئه ی تاقمی ئیمه: پیوسته ئیوه وولامی ئهو کهسه بده نه وه بانگی ئیوه ئه کا بولای ئایینی خودا و، باوهری بی بهیتن، ئهو کهسه یش ناوی موحده ده، خودا له گوناھی ئیوه خو ش ئه بی و ئیوه ئه پاریزی له سزای خاوه ن نازار.

﴿ وَمَنْ لَّا يُجِبْ دَاعِيَ اللَّهِ فَلَيْسَ بِمُعْجِزٍ فِي الْأَرْضِ وَلَيْسَ لَهُ مِنْ دُونِهِ أَوْلِيَاءُ أُولَئِكَ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ ﴾ وه هدر کهسی وولامی ئهو کهسه نه داته وه بانگی ئیوه ئه کا بولای ئایینی خودا، دواپی ئهو کهسه رزگاری نابی له سزای خودا و، بو ئهو کهسه نابی هیچ کهسی بارمه تی بدا و بیان پاریزی له سزای خودا، ئهو کهسانه ی باوهر نه هیتن به خودا و بهو کهسه له ناو گومرایی به کی ناشکر ادان.

أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ
وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغَيِّ يَخْلُقْهُنَّ بِقَدْرِ عَلَى أَنْ يُخَيِّ الْمَوْتَى بَلَى
إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٣٣﴾ وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ
أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا
كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ ﴿٣٤﴾ فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ
وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبِسُوا إِلَّا
سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ بَلَّغَ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ ﴿٣٥﴾

﴿أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَلَمْ يَغَيِّ يَخْلُقْهُنَّ بِقَادِرٍ عَلَى أَنْ يُخَيِّ الْمَوْتَى بَلَى إِنَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ﴾ ئايا بى باوه ران نه يانزانىو كه به راستى ئەو خودايدى ئەوتو ئاسمانەكان و زەوى دروستكردووه لە نه بوونهوه هاورد نيه ته بوونهوه، دروست كردنه كەيان ئەو خودايدى مانده نه كردووه، توانای هەديه بەسەر ئەوه دا كه مردوووه كان زىندوو بکاتەوه دواى مردنيان؟ بەلى. بە راستى خودا توانای هەديه بەسەر هەموو شەيكا و ماندونابى.

﴿وَيَوْمَ يُعْرَضُ الَّذِينَ كَفَرُوا عَلَى النَّارِ أَلَيْسَ هَذَا بِالْحَقِّ قَالُوا بَلَى وَرَبَّنَا قَالَ فَذُوقُوا الْعَذَابَ بِمَا كُنْتُمْ تَكْفُرُونَ﴾ تۆ بىرى ئەو كاته بکدرهوه كه سايكى ئەوتو باوه ريان نه هيتا نومايش ئەكرين بەسەر ئاگرى دۆزه خدا، بهوان ئەبىژرئ: ئايا ئەم سزايه راست نيه؟ ئيوه پرواتان پىي نه بوو، بى باوه ريان له وولامدا ئەلئىن: بەلى سويندمان به پەرورەدگارى خویمان ئەو سزايه زۆر راستە، دواى خودا ئەفەرموى: ئيوه ئەو سزايه بچيژن بەهوى ئەو شتەى ئيوه باوه ريان بىن نه هيتاوه كه زىندوو بوونهوى رۆژى دواى به.

﴿فَاصْبِرْ كَمَا صَبَرَ أُولُوا الْعِزِّ مِنَ الرُّسُلِ﴾ دواى تۆ نارام بگره لەسەر نازار و باوه رنه هيتانى تاقمه كهى خۆت، هەروەك ئەو پيغمەهرانهى خواهەنى نياز و كۆشش و خۆراگرتوبون كه هەندى له پيغمەهران ناراميان گرتبوو لەسەر نازارى سەخت و گران.

زۆربهى زۆرى زانايان لايان وايه ئەو پيغمەهره خۆراگرانه پينج پيغمەهرن: نوح، ئىبراهيم، موسا، عيسا، موحەمەد. هەريە كه لەو پينج پيغمەهرانه ياساو دەستور يكي تايه تيان هەبووه خودا پيويستى كرد كار به هەموو دەستوره كانيان بکرى، هەتا پيغمەهرى تر به دوايانا ئەنيرئ.

بەلام موحەمەد كۆتايى به ناردنى پيغمەهرى تر هيتاوه، دەستور و ياسا كەيشى بەردەوامە هەتا

رۆژی دوایی و ناگۆری. بەلام پیغمەمەرەکانی تر جگەیی ئەو پێنج پیغمەمەرە ھەریەکیان کاریان بە یاسای پیغمەمەری پێش خۆیان کردوو، ئەوێ باسکرا لەبارەیی مەبەست لە (أولو العزم) بیروبۆجی زۆربەیی زانایانە.

بەلام زانایانی تر بیروبۆجیانیان جیاوازی لە دیاریکردنی ئەو پیغمەمەرە خاوەنی کۆشش و خۆراگرتن، ھەندێکیان ئەلئین: بریتین لە ھەموو پیغمەمەران جگەیی یونوس. ھەندێکیان ئەلئین: بریتین لەو (١٨) پیغمەمەرە لە سورەتی (ئەلئەنعامدا) ناویان براوە و، خودا لەبارەیی ئەوانەو ھەندەرموی:

﴿فبئذ هم أفتده﴾ ھەندێکی تر لە زانایان ئەلئین بریتین لە شەش پیغمەمەر: نوح کە ماوہیەکی زۆر ئارامی گرت لە سەر ئازاری تاقمەکی، ئیبراھیم ئارامی گرت لەسەر فریدانی بۆناو ئاگر. ئەو کۆرەیی ئیبراھیم ئارامی گرت لەسەر سەرپرینی خۆی، یەعقوب ئارامی گرت لەسەر کۆیروبونی چاوی و ووبوونی یوسف. یوسف ئارامی گرت لەسەر فریدانی بۆلای چالێکی زەوی لە لایەن براکانیەو، ئەبوب ئارامی گرت لەسەر ئازاری لەشی و لەناوچوونی سامان و خێزانەکی. ھەندێکیان ئەلئین بریتین لە نوح و ھود و سالح و شوعەیب و موسا، ھەریەکی لە زانایانە خاوەنی بەلگەیی خۆیان، خراپەیش روویان تێ ناکا.

﴿وَلَا تَسْتَعْجِلْ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ يَوْمَ يَرَوْنَ مَا يُوعَدُونَ لَمْ يَلْبُثُوا إِلَّا سَاعَةً مِّنْ نَّهَارٍ﴾ تۆ پەلە مەکە بۆ ھاتنە خواوەوێ سزا بۆ سەر بت پەرستان، بێگومان سزا دێتە خوار بۆ سەریان لە رۆژی دوایی دا. بەلام مانەوہیان ھەرچەندە درێژیی لە جیھاندا، ئەو بێ باوەرانی ئەو رۆژە ئەو سزایە بەلئینی بێ دراوہ توشی ئەوان بێ وای ئەبێن لە جیھاندا ئەمانەتەو مەگەر ماوہیەکی کەم لە رۆژی.

﴿بَلَاغٌ فَهَلْ يُهْلَكُ إِلَّا الْقَوْمُ الْفَاسِقُونَ﴾ ئەو قورئانە راگەیانندی پەيامەکانی خودایە و، ئامۆژگاری تەواوە بۆ ئەو کەسانەیی داوای راغوبی بکەن و پیوستیان بە شتێ تر نیە، دوایی ئایا جگەیی ئەو کەسانەیی لاینداوہ لە سنووری دیاریکراوی خودا لەناو ئەچن و سزایان ئەدری؟ بێگومان جگەیی ئەوان سزایان نادری و، بەراستی ئەو کەسانە خۆیانیان پاراستووہ لە بێفەرمانی خودا لە جێگەیی بێ ترسان و، لەناو بەھەشت لەسەر کانیای شیربندان.

﴿ سوره تی موحه مده ﴾

له مه دینه هاتوته خواره وه. هه ندی له زانیان جگه له نایه تی (۱۳) به ریگه وه کاتی پیغمده
کرجی کردوه بو مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۳۸) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿١﴾ وَالَّذِينَ
آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ
رَبِّهِمْ كَفَّرَ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ ﴿٢﴾ ذَلِكَ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا
اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ كَذَلِكَ يَضْرِبُ
اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَلَهُمْ ﴿٣﴾ فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبَ الرِّقَابِ حَتَّى
إِذَا أَتَخْتَمُوهُمْ فَشُدُّوا الْوُفَاقَ فَمَا مَتَابَعْدُ وَإِمَّا فِدَاءً حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ
أُوزَارَهَا ذَلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَانتَصَرْنَا مِنْهُمْ وَلَكِنْ لِيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ
بِبَعْضٍ وَالَّذِينَ قُتِلُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَلَنْ يُضِلَّ أَعْمَالَهُمْ ﴿٤﴾ سَيِّدِيهِمْ
وَيُضِلُّهُم بِأَلْهَمٍ ﴿٥﴾ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴿٦﴾

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خوای به خشنده ی میهره بان

﴿الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ أَضَلَّ أَعْمَالَهُمْ﴾ كه سانیکی نهوتو باوه ریان نه هیتاوه،
وازیان له نیسلام و له ریگه ی نایینی خودا هیتاوه و، ئاده میزاد نه گیر نه وه وه له وه ی موسلمان
بین، خودا پاداشتی کاره کانیانی پوچ کردوه ته وه، وه كه نه بو جهل و هاو ریگانی، نانیان نه دا به
دانیشتوو و سهر دانیان له خزمه کانیان و چاکه کردنیان له گهل خزمان و دراوسی کانیان.
﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ وَآمَنُوا بِمَا نُزِّلَ عَلَى مُحَمَّدٍ وَهُوَ الْحَقُّ مِنْ رَبِّهِمْ كَفَّرَ
عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَأَصْلَحَ بَالَهُمْ﴾ وه كه سانیکی نهوتو باوه ریان هیتاوه و کرده وه چاکه کانیان

ته فسیری زمانا کوی

کردوه و ، باوه ریان بهشتی هیناوه و نیرواوه ته خوار بو سدر موحه مد و ، نه وهی نیرواوه ته خوار وه راسته له لایه ن پهروه دگاری خویانه وه ده رجوه ، خودا به وهی کرده وهی چاکه وه خراپه کانیا ن نه بوشی و له وان خوش نه بی و ، کارو فرمانی هه ردوو جیهانیان به چاک نه گپژی و یارمه تیان نه دا .

﴿ ذَلِكْ بِأَنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا اتَّبَعُوا الْبَاطِلَ وَأَنَّ الَّذِينَ آمَنُوا اتَّبَعُوا الْحَقَّ مِنْ رَبِّهِمْ ﴾ پوچ کردنه وهی پاداشتی چاکه ی بی باوه ران و لا بور دن له خراپه ی باوه رداران ، به وهی نه وهیه وه که سانیکی نه وتو باوه ریان نه هیناوه ، دوا ی کاری پوچ که وتوون وه ک بت په رستی و ، که سانیکی نه وتو باوه ریان هیناوه دوا ی راستیه که وتوون له لایه ن پهروه دگاری خویانه وه ده رجوه ، به وینه ی فهرمو ده کانی قورنانی پیرو ز .

﴿ كَذَلِكَ يَضْرِبُ اللَّهُ لِلنَّاسِ أَمْثَالَهُمْ ﴾ هه ر به جو ره ی رو نکرایه وه خودا روونی نه کاته وه بو ئاده میزاد وینه کانی خویان ، روونی نه کاته وه بو پیای چاک پاداشتی چاکه ی خوی له ریزی وینه ی خویا له پیاه کان ، هه تا له سدر چاکه ی خوی به رده وامبی ، سزای تاوانباران نه دا به وینه ی خوی له ریزی تاوانباراندا هه تا واز له خراپه بهی تی و باوه بهی تی . کاتی خودای مه زن نه وانسه ی پیشه وهی روون کړده وه نه فهرموی :

﴿ فَإِذَا لَقِيتُمْ الَّذِينَ كَفَرُوا فَضَرْبِ الرِّقَابِ حَتَّى إِذَا أَثْنَتُمُوهُمْ ﴾ دوا ی کاتی ئیوه ی باوه ردار گه یشتن به که سانیکی نه وتو باوه ریان نه هیناوه ، رو به روویان بوونه وه له جه نگدا و له کوشتاردا نه بوایه جهنگتان له گه لیانا بکړدایه ، دوا ی ئیوه بده ن له گه ردنیا ن و بیان کوژن هه تا ئیوه زوریان لی نه کوژن و ده ست نه گرن به سهریانا و توشی لاوازی و بی توانایی نه بن .

﴿ فَشُدُّوا الْوَتَاقَ فِيمَا مَثَا بَعْدَ وَإِمَّا فِدَاء حَتَّى تَضَعَ الْحَرْبُ أَوْزَارَهَا ﴾ دوا ی نه وهی زورتان لی کوشتن ئیوه به ندیان بکه ن و پیونه کانیا ن توند بکه نه وه هه تا رانه که ن له ده ستان و جار ی تر په لامارتان بده نه وه ، دوا ی یا ئیوه چاکه یان له گه ل نه که ن و به ره لایان نه که ن به خو رای ی و ، یا بریتی و پاره یان لی وه نه گرن و به ره لایان نه که ن ، هه روه ها ئیوه له سدر نه و کارانه برۆن هه تا جهنگاوه ری بی باوه ران قورسای ی و چه که کانی خویان دانه نین و هیزیان نامی تی و خویان نه ده ن به ده ستانه وه ، دوا ی نه وهی چه کیان فری دا و حه نگ کوژایی بی هات پیویسته نه کوژرین و دیل نه کړین و جهنگ به رپا نه کړی .

بو زانین : شافیعی نه فهرموی : پیشه وای گه وره ی موسلمانان بو ی هه یه چوارشت بکا له گه ل گیراوانی بی باوه ران له جه نگدا ، کوشتیان ، کردنیا ن به به نه ده . به ره لا کردنیا ن به بی بریتی . گوژینه وهی دیله کانیا ن به گوژینه وهی دیلی موسلمانان ، یا پاره یان لی وه ربگیری . هه ندی له زانایان نه لنین : نه م نایه ته به هاتنه خواره وهی ﴿ اَقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ ﴾ کارپی کردنی گوړاوه ، پیشه وای نیسلام جگه له کوشتن و دیل کردن هیچ شتی تری بو نیسه . موجهید نه فهرموی : نه مرو گیروانی بی باوه ر یا نه بی موسلمان بن یا نه بی بکوژرین .

﴿ ذَلِكْ وَلَوْ يَشَاءُ اللّٰهُ لَانْتَصَرَ مِنْهُمْ وَلٰكِنْ لَّيَبْلُوْا بِغَضَبِكُمْ بِغَضَبِ اللّٰهِ لَعَلَّكُمْ تَتَّقُوْنَ ﴾
 کوشتی دوزمن و دیل کردنیان یا بهره لاکردنیان به و جورهی باسکران فدرمانی خودایه و،
 نه گهر خودا تاره زو بکا تو له له بی باوه ران نه سینی و به بی جندگ کردنی ئیوه له گه لیان بنه
 بریان نه کا و، به لام بو نهویه هندی له ئیوه به هندی تران تاقی بکاته وه، هه تا بی باوه ران
 هیزیان نه مینی و به رش و بلاوین.

﴿ وَالَّذِيْنَ قَتَلُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ فَلَنْ يُّضِلَّ اَعْمَالُهُمْ ﴾ و ه کسانیکی نه وتو کوزراون له ریگی
 نایینی خودادا، دوا بی خودا پاداشتی کرده وه چاکه کانی وون نا کا و، به دهشتی بی نه دهشتی.
 ﴿ سَيَهْدِيْهِمْ وَيُضِلُّهُمُ بِاللّٰهِمْ وَيُدْخِلُهُمُ الْجَنَّةَ عَرَّفَهَا لَهُمْ ﴾ خودا رانومویان نه کا بولای
 چاکترین کاری جیهانیان و، له پاشدروژدا بولای پلهی بهرز و، هه موو کاره کانیان به چاک
 نه گیری له هه ردو جیهاندا و، نه یان خاته ناو به دهشت و، جیگه کانی خویانیان له به دهشتا پی
 نه ناسینی و دهستیان نه کهوی به و جورهی قورنان بوی باسکردوون له جیهاندا.

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ

ءَامَنُوْا اِنْ تَنْصُرُوْا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُخْرِجْكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ ۖ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا
 فَتَعَسَّاهُمْ وَاَضَلَّ اَعْمَالَهُمْ ﴿٨﴾ ذٰلِكَ بِاَنَّهُمْ كَرِهُوْا مَا اَنْزَلَ اللّٰهُ
 فَاحْبَطَ اَعْمَالَهُمْ ﴿٩﴾ اَفَلَمْ يَسِيرُوْا فِي الْاَرْضِ فَيَنْظُرُوْا كَيْفَ
 كَانَ عٰقِبَةُ الَّذِيْنَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللّٰهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِيْنَ اَمْثَلُهَا ﴿١٠﴾
 ذٰلِكَ بِاَنّ اللّٰهَ مَوْلٰى الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَاَنَّ الْكَافِرِيْنَ لَا مَوْلٰى لَهُمْ ﴿١١﴾
 اِنَّ اللّٰهَ يَدْخُلُ الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا وَعَمِلُوا الصّٰلِحٰتِ جَنَّٰتٍ تَجْرٰى مِنْ
 تَحْتِهَا الْاَنْهٰرُ وَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا يَتَمَنَّوْنَ وَاَیَّ كَلُوْنَ كَمَا تَأْكُلُ الْاَنْعٰمُ
 وَالنَّارُ مَشْوٰى لَهُمْ ﴿١٢﴾ وَكَآئِنْ مِّنْ قَرْيَةٍ هِيَ اَشَدُّ قُوَّةً مِّنْ قَرْيٰكَ
 الَّتِيْ اَخْرَجْنَاكَ اَهْلَكْنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴿١٣﴾ اَفَمَنْ كَانَ عَلَىٰ يَنِيَّةٍ
 مِّنْ رَبِّهٖ كَمَنْ زُوِّنَ لَهُ سُوْءُ عَمَلِهٖ ۚ وَاَتَّبَعُوا اَهْوَاَءَهُمْ ﴿١٤﴾

﴿ يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ آمَنُوا اِنْ تَنْصُرُوا اللّٰهَ يَنْصُرْكُمْ وَيُخْرِجْكُمْ مِّنْ اَرْضِكُمْ ﴾ نهی کسانیکی نه وتو، ئیوه
 باوه ران هیئاوه نه گهر ئیوه یارمندی نایینی خودا بدهن خودا ئیوه سه رنه خا به سه ر بی باوه رانا و

یارمه تیان نه‌دا و، دلی ئیوه رانه‌گری له‌سەر باوه‌ر و چاکه‌کردن و، پتی ئیو ناله‌خشی‌تی له‌جەنگ و له‌ناشتیدا.

یارمه‌تی دانی خودا به‌چەند جوړیکه: به‌سەر کهوتیان به‌سەر بی‌باوه‌راندای به‌هزی چه‌که‌وه و به‌رزبونه‌وه‌ی هوره‌ی باوه‌ر‌داران. به‌سزایه‌کی ناسمانی به‌وینه‌ی رو‌چوونی نیشتمانی بی‌باوه‌ران به‌لا‌فاوی ناهه‌موار و به‌زال‌پوون به‌سه‌ریانای به‌گفتو‌گزی په‌کخەر.

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا فَتَعَسَا لَهُمْ وَأَضَلَّ أَعْمَالُهُمْ ﴾ وه‌که‌سانیکی نه‌وتۆ باوه‌ریان نه‌هیناوه، دوا‌یی ر‌سوایی و له‌ناو‌چوون بو‌نه‌وانه و، خودا پوچ نه‌کاته‌وه پادا‌شتی کرده‌وه‌کانیان، نه‌گەر خراب بن نه‌گه‌تیه‌بو‌یان، نه‌گەر چاک‌بن سودی نیه‌بو‌یان.

﴿ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ كَرِهُوا مَا أُنْزِلَ اللَّهُ فَاحْبَطُوا أَعْمَالَهُمْ ﴾ نه‌و ر‌سوایی و بی‌ئومیدی‌یه، به‌هزی نه‌وه‌وه‌به‌که به‌راستی شتی خودا نار‌دب‌و‌ی بو‌سەر پی‌غه‌مه‌ر نه‌وان ناخ‌رشیان لی‌تی نه‌هات، دوا‌یی خودا هه‌موو کاره‌کانی نه‌وانی پوچ کرده‌وه، خراپه‌کانیان نه‌بی به‌هزی سزای گران، چاکه‌کانیان سودیان بی‌نا‌به‌خشی.

بو‌زانی: زۆر ئاشکرایه‌ خودا یارمه‌تی باوه‌ر‌داران نه‌دا. به‌لام نه‌بی ئیمه‌بیر له‌چۆنیه‌تی مو‌س‌لمانانی نه‌م‌رۆ بکه‌ینه‌وه، به‌و بو‌نه‌وه‌ئهمه‌ی خواره‌وه‌باس نه‌که‌بن:

هه‌ندی تا‌قم نه‌یانه‌وه‌ی ده‌وله‌تیکی ئیسلامی به‌وینه‌ی ده‌وله‌تی سه‌رده‌می پی‌غه‌مه‌ر و جی‌گه‌داره‌کانی پ‌نک به‌ین، نه‌وه‌پ‌ری ر‌یزم بو‌یان، نه‌و که‌سه‌ی خ‌وی به‌مو‌س‌لمان دا‌بنی نه‌و ب‌یر و بو‌چوونه‌ی لا‌پ‌رۆزه‌که هه‌مو یاسای ئیسلام ج‌ی‌به‌ج‌ی ب‌ک‌ری. به‌لام نه‌م پ‌رسیاره‌د‌ینه‌کایه‌وه:

ئایا نه‌و ده‌وله‌ته‌به‌به‌رز‌کردنه‌وه‌ی درۆشم و را‌گه‌یاندنی بی‌رو‌باوه‌ری ئیسلام له‌ته‌له‌ف‌زی‌ون و را‌دی‌ودا و، به‌م‌یزه‌ری گه‌وره‌ی سه‌ری پ‌یا‌وانی نه‌زانی به‌ناو‌زانا و به‌ر‌یش‌ی پ‌ان و در‌یش و دوو به‌ره‌کی پ‌ه‌یدا‌کردن پ‌ه‌یدا نه‌ی؟ ئایا نه‌گو‌نجی نه‌و ده‌وله‌ته‌د‌روست بی‌ی له‌ن‌زیکه‌ی ملیاری مو‌س‌لمان بلا‌وب‌وونه‌ته‌وه به‌خ‌ۆر‌ه‌له‌لات و خ‌ۆر‌ئا‌واوه، چه‌ندین نه‌ته‌وه‌ی ج‌یا‌وا‌زبن، خا‌وه‌نی چه‌ن ب‌یر و باوه‌ری ئایینی و را‌میاری بن، هه‌ندی‌کیان سه‌ر به‌ر‌ژیمه‌کانی خ‌ۆر‌ئا‌واوه، هه‌ندی تریان سه‌ر به‌ر‌ژیمه‌کانی خ‌ۆر‌ه‌له‌لاتبن، ئایا نه‌و ده‌وله‌ته‌سونی نه‌بی یا شیعه‌یا هه‌ردو‌ولایان؟ ئایا نه‌توان‌ری گ‌یرو‌گ‌رتی نی‌وان په‌گه‌زه‌کان ج‌ی‌به‌ج‌ی ب‌ک‌ری؟ و‌ولا‌می نه‌و پ‌رسیارانه‌به‌ج‌ی نه‌ه‌یل‌م بو‌زانیانی نیازپاکی خا‌وه‌ن ئاین و نیشتمانی‌ه‌روه‌ر.

﴿ أَفَلَمْ يَسِيرُوا فِي الْأَرْضِ فَيَنْظُرُوا كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ دَمَّرَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلِلْكَافِرِينَ أَمْثَلُهَا ﴾ ئایا بی‌باوه‌ران نه‌ر‌یشتوون به‌ناو‌زه‌وی گه‌لانی را‌بور‌دو‌ودا، دوا‌یی ته‌ماشایان ب‌ک‌ردایه‌چۆن بو‌ه‌ک‌ۆتایی و دوا‌ر‌ۆزی که‌سانیکی نه‌وتۆ له‌پ‌یش‌بت په‌رستانی مه‌که‌وه‌بوون و، خودا نه‌وان و منال و دارایی نه‌وانه‌ی پ‌یش‌و‌وی له‌ناو‌بردن و، بو‌نه‌و که‌سانه‌هه‌یه‌باوه‌ر به‌مو‌حه‌مه‌د نایه‌رن وینه‌ی نه‌و له‌ناو‌بردنه‌ی پ‌یش‌و‌وه‌کان نه‌گەر باوه‌ری بی‌نه‌ه‌ین.

﴿ ذَلِكَ بِأَنَّ اللَّهَ مَوْلَى الَّذِينَ آمَنُوا وَأَنَّ الْكَافِرِينَ لَا مَوْلَى لَهُمْ ﴾ نهوی باسکرا له سزدانی دوزمنانی خودا و پاداشتی دؤستانی خودا و یاریدانیان بههوی نهوهویه خودا دؤست و یاردهدهری کهسانیکی نهوتویه باوهریان هیناوه، بهراستی بیباوهریان هیچ دؤست و یارمهتی دهریان نه.

﴿ إِنَّ اللَّهَ يُدْخِلُ الَّذِينَ آمَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يَتَمَتَّعُونَ وَيَأْكُلُونَ كَمَا تَأْكُلُ الْأَنْعَامُ وَالنَّارُ مَثْوًى لَهُمْ ﴾ بهراستی کهسانیکی نهوتو باوهریان هیناوه و کردهوه چاکهکانیان کردوهه خودا نهیاغاته ناو چهند بهدهشتی نهروا بهژیر درهختهکانیا و بهم لاولای کوشکهکانیا چهنیدن پروباری ناوی شیرین و، کهسانیکی نهوتو باوهریان نههیناوه له جیهاندا رانهبویرن و بهر خوردارن نهخون هدر بهو جوهری چوار پیکان نهخون و، ناگری دؤزهخ له پاشهروژدا جینگهی نهوانه.

﴿ وَكَانَ مِنْ قَرَّةٍ هِيَ أَشَدُّ قُوَّةً مِنْ قَرَّتِكَ الَّتِي أَخْرَجَتْكَ أَهْلَكَنَاهُمْ فَلَا نَاصِرَ لَهُمْ ﴾ وه زور له دانیشتوانی چهند گوندی، نهو دانیشتوانهی زور بههیزتر بوون له دانیشتوانی نهو گوندهی که تویان دهر کردهوه، نیمه نهوانان لهناو بردن، دواهی هیچ یارمهتی دهری بو نهوان نهبوو رزگاریان بکا.

﴿ أَفَمَنْ كَانَ عَلَى بَيِّنَةٍ مِنْ رَبِّهِ كَمَنْ زُيِّنَ لَهُ سُوءُ عَمَلِهِ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴾ نایا دواهی کهسی له لایهه پهرور دگاری خویدهوه لهسهر بهلگهیهکی گهوره وناشکرا بی لهسهر توانای خودا، وهک کهسی وایه کردهوهی خرابی خوی بو رازانرایتهوه، وهک بت پهرستی و، دوا ی نارهزوی بووچی خوی کهوتی؟ بیگومان نهو دوو کهسه وینهی یدک نین.

مَثَلُ الْجَنَّةِ
الَّتِي وَعَدَ الْمُتَّقُونَ فِيهَا أَنْهَرٌ مِنْ مَاءٍ غَيْرِ آسِنٍ وَأَنْهَرٌ مِنْ لبنٍ لَمْ
يَنْغَيَّرْ طَعْمُهُ وَأَنْهَرٌ مِنْ حَمْرٍ لَذِقٍ لِلشَّرِيبِ وَأَنْهَرٌ مِنْ عَسَلٍ مُصَفًّى
وَلَهُمْ فِيهَا مِنْ كُلِّ الثَّمَرَاتِ وَمَغْفِرَةٌ مِنْ رَبِّهِمْ كَمَنْ هُوَ خَالِدٌ فِي النَّارِ
وَسُقُوا مَاءً حَمِيمًا فَقَطَّعَ أَمْعَاءَهُمْ ﴿١٥﴾ وَمِنْهُمْ مَنْ يَسْتَمِعُ إِلَيْكَ
حَتَّى إِذَا خَرَجُوا مِنْ عِنْدِكَ قَالُوا لِلَّذِينَ أُوتُوا الْعِلْمَ مَاذَا قَالَ آنِفًا
أُولَئِكَ الَّذِينَ طَبَعَ اللَّهُ عَلَى قُلُوبِهِمْ وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ ﴿١٦﴾ وَالَّذِينَ
أَهْتَدُوا زَادَهُمْ هُدًى وَءَانَّهُمْ يَقُولُهُمْ ﴿١٧﴾ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا

السَّاعَةِ أَنْ تَأْنِيَهُمْ بَعَثَ فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَنَّى لَهُمْ إِذَا جَاءَهُمْ
ذِكْرُهُمْ ﴿١٨﴾ فَأَعْلَمَ أَنَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاسْتَغْفَرَ لِذُنُوبِهِ
وَالْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ مُتَقَلَّبَكُمْ وَمَثْوَاكُمْ ﴿١٩﴾

﴿ مثل الجنة التي وعد المتقون فيها أنهار من ماء غير آسن وأنهار من لبن لم يتغير طعمه ﴾
ویندی به هشتی به لینی بی دراه بدری بهو که سانه له خودا ترسان و خویانیان پاراستوه له
بی فرمانی خودا، له ناو نهو به هشتدها هبی چدن روبرای ناوی نه تام و نه بون و نه رهنگی
نه گزرا بی و، چدن روبرای له شیر تامه کدی نه گزرا بی به دریزی مانه وهی و نه کرا بی به ماس و
به دو.

﴿ وأنهار من خمر لذة للشاربين وأنهار من عسل مصفى ﴾ وه له ناویا هبی چدن روبرای
له مدی، تامی له ناو دهمدا خوشی و نه قل و هوشی نهو که سانه تیک نه دا نهی خواته وه، چنده
رووبرای له ههنگوینی پالفته کراو، مؤم و شتی تری تیدا نه مای.

﴿ ولهم فيها من كل الثمرات ومغفرة من ربهم ﴾ وه له ناو نهو به هشتدهایه له هه موو
میویه ناره زوی بکه و، بزیان هدی به خوشبو و نیکی زور له گونا هه کانیا له لایه
پدروه ردگاری خویانده وه.

﴿ كمن هو خالداً في النار وسقوا ماء حميماً فقطع أمعاءهم ﴾ ویندی که سیکه به رده و امی له
ناو ناگردا و، دهر خواردی بدری ناویکی زور گهرم، دوی خواردنه وهی ریخوله کانیا پارچه
پارچه نه کن. بیگومان نهو دوو که سانه ویندی یه کین. چون نهی نهو که سانه له به هشتا بن
و نهو شتانه یان دهر خوارد بدری، ویندی نهو که سانه بن له ناو ناگردا بن و ناوی گهرم
دهر خواردیا بدری و ریخوله یان پارچه پارچه بی.

﴿ ومنهم من يستمع إليك حتى إذا خرجوا من عندك قالوا للذين أوتوا العلم ماذا قال آنفا ﴾
وه هندی هدی له ناده میزادی بی باوه کدی گوی نه گری بولای گفتوگوی تو، هه تا کاتی
نه چنه دهر وه له لای تو، نه لینی بهو که سانه زانستیان بی به خشراوه له زانا خاوه نامه کانیا:
موحه مد چ شتیکی ووت، نیستا، نیمه تیی نه گیشتن؟

﴿ أولئك الذين طبع الله على قلوبهم وأتبعوا أهواءهم ﴾ نهو بی باوه رانه که سانیکی نه و تو
خودا موری داوه به سهر دلایا سود لهو شته وهر ناگرن نه بیسن له تو و، دوی ناره زوی پوچی
خویان که و توون.

﴿ والذين اهتدوا زادهم هدى وآتاهم تقواهم ﴾ وه که سانیکی نه و تو رانومویان وهر گرتوه،
خودا شاره زیان بو زور نه کا و، یارمه تیان نه دا و، بهوانی به خشیوه خویاراستیانی له بی فرمانی
خودا و، هوی ترسانی بو ناماده کردوون و، پاداشتیان نه داته وه.

﴿ فَهَلْ يَنْظُرُونَ إِلَّا السَّاعَةَ أَنْ تَأْتِيَهُمْ بَغْتَةً فَقَدْ جَاءَ أَشْرَاطُهَا فَأَلَيُّ لَهُمْ إِذَا جَاءَتْهُمْ ذِكْرَاهُمْ ﴾
 دواى بى باوه ران كه سانىكى نهوتون باوه نههين و چاوه روانى نهوه نه كه ن رۆزى دواى كو توپر
 بيت بولايان نهو كاته باوه بهين، دواى بهراستى نيشانه كانى رۆزى دواى چو بولايان كه
 بریتين له بهلگه يى گومان له سه ر زیندوو بو نهوه و هاتنى رۆزى دواى، ئيتر بو سستى نه كه ن
 له باوه رهينان به رۆزى دواى كه له نامه ي خودادا و له سه ر زمانى پيغه مه ر به بهلگه ي
 جورا و حور باسى هاتنى رۆزى دواى كراوه به يى گومان، ئيتر بيانوى بى باوه ران نه ماوه ته وه كه
 باوه نه هين، دواى نهوان كه ئيتسا باوه نه هين له چ جيگه يه كى تره وه و، له چ كاتى تر دا
 بير نه كه نه وه و ئاموز گارى وه نه گرن و په شيمان نه به نه وه، كاتى له نا كاودا رۆزى په يدا بوو چو و
 بولايان، نهو كاته بير كرده وه و په شيمان بو نه وه سود به وان نابه خشى، چونكه نيشانه كانى
 په يدا بوونى رۆزى دواى چو وه بولايان و باوه ريان نه هينا.

﴿ فاعلم أنه لا إله إلا الله واستغفر لذنبك وللمؤمنين والمؤمنات والله يعلم متقلبكم ومثواكم ﴾
 دواى تو بزانه هيچ خودايه نيه شاينه ي په رستينى جگه ي خودا و، تو داواى ليبور دنى
 گونا هه كانى خو ت و پياوانى باوه ردار و زنانى باوه ردار بكه له خودا و، خودا نه زانى به رويشتن
 و هاتنتان له كارى جيهانتانا و، به جيگه ي خه و تنتان و به جيگه ي دانishtنتان له پاشه رۆژدا.
 فه رماندانى خودا به پيغه مه ر بو داوا كردنى لى خو شبوون له گونا هى، بو نه وه يه په يره وانى
 پيغه مه ر چاو له و بكه ن و داواى ليبور دن له خوا بكه ن، نه گينا پيغه مه رى خودا دووره له وه و
 گونا هه بكات، داواى ليبور دنى گونا هه شتيكى زور په سه نده لاي خواى مه زن، ئيتر نهو كه سه
 گونا هى كر دى يا نه. بو نه وه يشه پيغه مه ر به رده و امبى له سه ريادى خودا و، بى ناكا نه بى هه مو و
 كاتى له خواى مه زن.

وَيَقُولُ الَّذِينَ ءَامَنُوا لَوْلَا نُزِّلَتْ سُورَةٌ فَإِذَا أُنْزِلَتْ سُورَةٌ مُحْكَمَةٌ وَذُكِرَ فِيهَا الْقِتَالُ رَأَيْتَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ يَنْظُرُونَ إِلَيْكَ نَظَرَ الْمَغْشِيِّ عَلَيْهِ مِنَ الْمَوْتِ فَأُولَئِكَ لَهُمُ طَاعَةٌ وَقَوْلٌ مَعْرُوفٌ فَإِذَا عَزَمَ الْأَمْرُ فَلَوْ صَدَقُوا اللَّهَ لَكَانَ خَيْرًا لَّهُمْ ﴿٢٠﴾ فَهَلْ عَسَيْتُمْ إِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَنْ تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ وَتَقَطَّعُوا أَرْحَامَكُمْ ﴿٢١﴾ أُولَئِكَ الَّذِينَ لَعَنَهُمُ اللَّهُ فَأَصَمَّهُمْ وَأَعَمَّى أَبْصَرَهُمْ ﴿٢٢﴾

﴿ وبقول الذین آمنوا لولا نزلت سورة فإذا أنزلت سورة محكمة وذكر فيها القتال ﴾ وه که سانیکی نه وتو باوهریان هیناوه به نیازی پاکوه نهلین: بۆ نایه ته خواره وه و سوره تی فەرمانبدا به جەنگ کردن له گەل بێ باوهران له بهر بهرز کردنه وهی ئالای ئیسلام و پهره سه ندنی ئایینی ئیسلام، دوا یی کاتی هاته خواره وه سوره تی ماناکه ی رون کرایته وه و هیچ شتیکی له خۆی نه گرتی جگه ی پیوست کردنی جەنگ و باسی فەرماندان به پیوست کردنی جەنگی تیدا کرای.

﴿ رأیت الذین فی قلوبهم مرض ينظرون إلیک نظر المغشي علیه من الموت فأولی لهم ﴾ تر که سانیکی نه وتو نه بینی له ناو دلیاندا به نه خۆشی بێ باوهری و دوورووی به ئه روانی بۆلای تو به وینه ی روانینی که سی به خۆشی هاتی به سه ریا له ترسی مردن و خه فه تبار و سه رگه ردانی. به لام باوهردارانی نیاز پاک دلخۆش نه بن و موزده نه دهن به یه کهری که پاداشتی خودا وه رنه گرن، دوا یی هاوار و دۆزه خ بۆ نه و که سانه به نه خۆشی له دلیانایه، یاخوا خودا له ناویان بیا.

﴿ طاعة وقول معروف فإذا عزم الأمر فلو صدقوا الله لكان خيرا لهم ﴾ په رستی خودا و گفتوگۆ به پیغه مهر وه ی گرتایه له (دوورووه کان) چاکتره بۆ نه وان له په ربونی دلیان له رق و دوورووی و له ته ماشا کردنی پیغه مهر به ترسه وه، دوا یی کاتی فەرماندان به جەنگ کردن پیوست کرا و هاوهریکانی پیغه مهر خۆیانیا ن ئاماده کرد. بۆ جەنگ، دوورووه کان له دژی نه وادا راهه رین و له گەل ژنه کانیا نا مانه وه، دوا یی نه گهر نه و دوورووانه راستیان بکرا به له گفتوگۆی خۆیان له گەل خودادا له ده ربینی ئاواتی جهنگ کردندا، نه و ئاواته ی نه وان چاکتر نه بوو بۆ نه وان.

﴿ فهل عسیت إن تولیتم أن تفسدوا فی الأرض وتقطعوا أرحامکم ﴾ دوا یی چاوه روان نه کهری له ئیوه نه گهر واز له ئایینی ئیسلام و یاسا کانی ئیسلام بهین خرا به بلا و نه کهنه وه له زه ویدا به یی فەرمانی خودا و، په یوه ندی نیوان خزمایه تی خۆتان نه په چین و، نه گهرینه وه بۆ دوزمنایه تی که نه که ی پیش ئیسلامتان.

﴿ أولئک الذین لعنهم الله فأصمهم وأعمى أبصارهم ﴾ نه و دوورووانه که سانیکی نه وتون خودا دووری خست و نه ته وه له به زه یی و میهره بانی خۆی، دوا یی خودا نه وانی گهر کردوه راستی نابین و چاویانی کوهر کردوه چاکه نابین.

أَفَلَا يَتَذَكَّرُونَ الْفُتْرَاتِ
أَمْرًا عَلَى قُلُوبٍ أَقْضَاهَا ﴿١٤﴾ إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم
مِّنْ بَعْدِ مَا بَيَّنَّ لَهُمُ الْهُدَىٰ الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ

لَهُمْ ﴿٢٥﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ
 اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ
 ﴿٢٦﴾ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ
 وَأَدْبَارَهُمْ ﴿٢٧﴾ ذَلِكَ بِأَنَّهُمْ أَتَّبَعُوا مَا آسَخَطَ اللَّهُ
 وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَلَهُمْ ﴿٢٨﴾ أَمْ حَسِبَ
 الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِمْ مَرَضٌ أَنْ لَنْ يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَنَتَهُمْ ﴿٢٩﴾
 وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُمْ بِسِيمَتِهِمْ وَلَعَرَفْتَهُمْ فِي
 لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَلَكُمْ ﴿٣٠﴾ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّى نَعْلَمَ
 الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَنَّكُمْ أَخْبَارَكُمْ ﴿٣١﴾

﴿ أفلا يتدبرون القرآن أم على قلوب أقفالها ﴾ نایا دوایسی نهو بی باور و دورووانه بز
 بیرناکدهوه له قورئان و مانای ناورو که کدی بزائن و له مهدهسته کدی بگدن، یا دلیان پیوه
 دراوه و لسی تی ناگدن، بهو وینده کلیل درایی به سدر دلیانا و نهیلی قورئان پروا بزای دلیان؟
 ﴿ إن الذين ارتدوا على أديبارهم من بعد ما تبين لهم الهدى ﴾ به راستی که سانیکی نهو تو
 گهراونه تدهو بزای شتی له سدری بوون له بی باور و لایینی بارباپریان، له دوی نهو و
 ریگی راست و شاره زای راستی فهرموده ی قورئان بوون و بزایان روون بوونده.

﴿ الشيطان سول لهم وأملی لهم ﴾ شهیتان تاوانه کانیانی بز رازاندوونه تدهو و، خودا مؤله تی
 داون پهله ی له سزادانیان نه کردوه. نهو دورووانه شهیتان به دورووی و گهرانه وهیان له
 راستی فریوی داون و، بهلینی دروی زوری پیداون ناواتیان له جیهاندا بز بیته دی.

﴿ ذلك بأنهم قالوا للذين كرهوا ما نزل الله سنطيعكم في بعض الأمر والله يعلم إسرارهم ﴾
 نهو گهرانه وهیان له نایینی نیسلام و نهو مؤله ت داندهیان بهمزی نهو وهه بوو، دورووه کان بهو
 که سانه ی نهو تو یان نهو و شتی خودا رهواندی کردبوو بز سدر پیغمدر خوشیان لسی نهدهات
 که بریتیبوون له جوه کان: نیمه پهیرهوی نیوه نه کدین له کاردا، له زیروه دوزمنایه تی موحده مد
 نه کدین و، یارمه تی نیوه نهدهین و، ناچین و بز جدهنگ کردن له گهلیان و، خودا نه زانی
 به شاراهه یی کاری ههردوولای جوه کان و دورووه کان، هیچ شتی له خودا پنهان نه.

﴿ فكيف إذا توفتهم الملائكة يضربون وجوههم وأدبارهم ﴾ دوی نهو نهو دوو رووانه
 که نیستا نه توانن جدهنگ نه کدن له گهل پیغمدردا و خو یان بهاریزن به سهرهاتیان چو نبی کاتی

فریشته کان گیانیان نه کیشن، نه دهن له روومه تیان و له پشتیان به چه کوشی ناسن، نایا نه و کاته نه توانن راکه نه دهست مردن و له و لیدانه؟

﴿ ذلک بأنهم اتبعوا ما أسخط الله وکرموا رضوانه فاحبط أعمالهم ﴾ گرتن و لیدانی فریشته کان له و دوورووانه به هوی نه وه وه بو، دوی شتی که و تبوون خودای خه شم دار کردبو، رهامه ندی خویان بې ناخو شبو، دوژمنی پیغمه ربوون دوی خودا پاداشتی کرده وی نه وانی پوچ کرده وه.

﴿ أم حسب الذين في قلوبهم مرض أن لن يخرج الله أضغانهم ﴾ نایا که سانیکی نه و تو نه خوشی بې باوهری و دوورووی له دلیانیه گومان نه بن که خودا رق و کینه یان له شتی هاتوه خواره وه بز سدر پیغمه ر و موسلمانان دهری نه خا، بیگومان خودا بز یان دهر نه خا.

﴿ ولو نشاء لأرينا لهم فلعرفتهم بسیماهم ولتعرفنهم في لحن القول والله يعلم أعمالكم ﴾ نه گه ر نیمه ناره زو بکه یان به راستی نیمه نه و دوورووانه نیشانی تو نه دهن و، نیشانه یه بو تو دائه نین، دوی به هوی نه و نیشانه وه نه و ان بناسی و، به راستی نه و ان له ناره و کی گفتوگی نه و ان و جوړی گفتوگو و بیانوه یان نه و ان نه ناسی، خودا به کرده وه کان نیوه نه زانی، پاداشتی نیوه نه داته وه به گویره ی کرده وه کانتان چاکن یا خراب.

﴿ ولنبلونکم حتی نعلم المجاهدين منکم والصابرين ولنبلو أخبارکم ﴾ وه به راستی نیمه نیوه تا قی نه که یه وه به هوی فهرماند اتمان به جهنگ له گه ل بې باوهران به جهنگ، هه تا نیمه جهنگاوه رانی نیوه و نه و که سانده ی نارام نه گرن له سهر نازاری جهنگ بیانزان و، نیمه ناگاداری نه یی و هه والی نیوه ی. خوی مه زن پیوستی به تا قی کرده وه نه هه موو شتی نه زانی که له مه و دوا بکری، به لام فهرمان نه دا به جهنگ کردن و جگه ی جهنگ، هه تا پیاوچاک و خرابه کاران بناسرین لای ناده میزاد و به گویره ی گویره ی کرده وه کان یان پاداشتیان بداته وه.

إِنَّ الَّذِينَ
كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِنْ بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ
لَهُمُ الْهُدَىٰ لَنْ يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحِطُ أَعْمَالُهُمْ ﴿٣٢﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا
أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٣﴾ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَنْ سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا
وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَنْ يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ ﴿٣٤﴾ فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلَامِ
وَأَنْتُمْ أَلَا عَلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَنْ يَتْرُكَكُمْ أَعْمَالَكُمْ ﴿٣٥﴾ إِنَّمَا
الْحَيَاةُ الدُّنْيَا لَعِبٌّ وَلَهُوَ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ وَلَهُوَ وَإِنْ تَوَلَّيْتُمْ أَجُورَكُمْ

وَلَا يَسْتَلْكُمُ أَمْوَالُكُمْ ﴿٦٦﴾ إِنْ يَسْتَلْكُمُوهَا فَيُخْفِئْكُمْ
تَبَخَّلُوا وَخُجِرَ أَصْغَانُكُمْ ﴿٦٧﴾ هَآأَنَّمْ هَآؤُلَآءِ تُدْعَوْنَ
لِنُفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ فَمِنْكُمْ مَنْ يَبْخَلُ وَمَنْ يَبْخَلْ
فَإِنَّمَا يَبْخَلُ عَنْ نَفْسِهِ وَاللَّهُ الْغَنِيُّ وَأَنْتُمُ الْفُقَرَاءُ وَإِنْ
تَتَوَلَّوْا يَسْتَبَدِلْ قَوْمًا غَيْرَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُونُوا أَمْثَلَكُمْ ﴿٦٨﴾

﴿ إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله وشاقوا الرسول من بعد ما تبين لهم الهدى ﴾
بهراستی که سانیکى نهوتو باوهریان نههیناوه و، ریگه له نادهمیزاد نه گرن و نهیانگیرنهوه و،
نایه لن بینه ناو ریگه ی نایینی خودا و، دزایه تی پیغه مهر نه کهن، له دواى نهوه ی بزبان روون
بوه تهوه و رانومایى و پیغه مهرایه تی موحده مد. که چی به خوژیان و به دارایی و پروپاگهنده ی درو
نایه لن نادهمیزاد باوهر به موحده مد بهین.

﴿ لن يضروا الله شيئا وسيجط أعمالهم ﴾ نهوانه ناتوانن زیان له خودا بدهن، هدر زیان له
خوژیان نهدهن و، خودا پاداشتی کردهوه کانیاں پوچ نه کاتهوه.

﴿ يا أيها الذين آمنوا أطيعوا الله وأطيعوا الرسول ولا تبطلوا أعمالكم ﴾ نه ی که سانیکى
نهوتو باوهرتان هیناوه، نیوه بهرده وامن له سدر پهرستى خودا و، نیوه پهیره وى فهرموده کانی
فروستاده ی خودا بکهن و، نیوه پاداشتی کردهوه چاکه کانی خوژتان پوچ مه کهنهوه، بههوی
بی فهرمانی خودا و پیغه مهری خودا.

﴿ إن الذين كفروا وصدوا عن سبيل الله ثم ماتوا وهم كفار فلن يغفر الله لهم ﴾ بهراستی
که سانیکى نهوتو باوهریان نههیناوه و، نادهمیزاد نه گهرینه تهوه لهوه ی بچه ناو ریگه ی نایینی
خودا و، له پاشان نهوه که سانه نهمرن و، نهوان بی باوهریوون، دواى خودا لهوه که سانه
خوژنابى.

﴿ فلا تخوا وتدعوا إلى السلم وأنتم الأعلون والله معكم ولن يتركم أعمالكم ﴾ دواى نیوه
باوهردار نیوه بهرانبر به دوژمن لاواز مهبن له کاتی جهنگدا و، داوا ناشته واییان لی مه کهن و،
نیوه سه رکه وتوو نهبن و زال نهبن به سدریانا و، خودا له گهل نیوه یهوه یارمه تیتان نهدا و، کهم
ناکاتهوه هیچ شتی له پاداشتی کردهوه کانتان و، هیچ شتیکی نیوه به فیرو ناچی. کهواته نیوه له
بی باوهران مه ترسن.

﴿ إنما الحياة الدنيا لعب ولهو وإن تؤمنوا وتتقوا يؤتكم أجوركم ولا يسألكم أموالكم ﴾
بهراستی ژیاى جیهان گالتهو خو خهریک کردن بیسووده بهزوی نامینى و، نه گهر نیوه باوهر

بهین و له خودا بترسن و خوتان له بی فدرمانی خودا بیارین، خودا پاداشتی باور و له خودا ترسانه که تان بی نه به خشی و، داوای به خشی هه موو داراییه کانتان یا نه ندازه به تووشی زیان بین ناکا بیبه خشن به هه ژاران و، نه ندازه به کی دیاریکراوی بو دانان بیبه خشن به هه ژاران یا بو شتی تر.

﴿ إن یسألکموها فیحکمکم تبخلوا ویخرج أضغانکم ﴾ و نه گهر خودا داوای به خشی هه موو داراییه کانتان لی بکات، دوا بی ئیوه ماندوو نه کا و خوتانتان بی ناگیری و، رق و کینه ی ئیوه بهرانه به پیغه مهر و ئایی نیسلام ناشکرا نه کا. به لام خودای مدزن سودی ئیوه ی نه وی نه ندازه به کتان لی داوا نه کات لاتان گران نه بی و لاتان ئاسانی.

﴿ هأنتم هؤلاء تدعون لتنفقوا فی سبیل الله فممنک من یبخل ومن یبخل ﴾ ناگادار بن ئیوه نه و که ساندن داوا له ئیوه نه کری دارایی خوتان به خشن له ریگه ی ئایی خودادا له بو جهنگ و له زه کاتا، دوا بی هندی له ئیوه دارایی خوی نابه خشی و بی فدرمانی خودا نه کا و چروک نه بی.

﴿ فإنما یبخل عن نفسه والله الغنی وأنتم الفقراء ﴾ وه هه که سی رژی بکا و دارایی خوی نه به خشی له ریگه ی ئایی خودا، دوا بی به راستی رژی کردوو بو خویه تی و بی به ش نه بی له پاداشتی خودا، خودا پیوستی به هیچ شتی نه و، ئیوه هه ژاران و پیوستیتان به میهره بانی خودا هه به، فدرمانی نه و بو سوودی ئیوه به.

﴿ وإن تتولوا یستبدل قوما غیرکم ثم لا یكونوا أمثالکم ﴾ وه نه گهر ئیوه ی عه ره ب واز له پهرستی خودا و پهره وی پیغه مهر و به خشی دارایی بهین و خزمه تی ئاین نه کن، خودا ئیوه نه گوری به تاقمی تری جگه ی ئیوه چاکه و فدرمانی خودایان خوشتر نه وی له ئیوه و، له پاشانا وینه ی ئیوه نابن له رژی و خزمه تی ئایی خودادا.

بو زانین: نه و تاقمه ی تر هه نه ته وه به بن گرنه ی نه، زانایان بیران جیاوازه: هه ندی له زانایان نه لین: نه و تاقمه بریتین له عه ره به کانی به من، هه ندی تر لایان وایه فارسه کانی خزمی سه لمان. زوربه ی زوری زانایان نه لین: نه و تاقمه بریتین له کورده کان، به بیروبو چوونی من زور نریکه کورده کانب: چونکه پاله وانانی کورد به سه رو کایه تی سه لاحه دینی نه بیو بی چاکترین به لگن له سه ر نه و مه به سه هه موو شتیکیش هه ر خودا نه یزانی.

﴿سوره تی نهلفه تح﴾

له ریگه دا پیغمهر ﴿ﷺ﴾ له حوده بییه وه نه گه رایه وه بۆ مه دینه وه سوره ته هاته خواره وه،
ژماره ی نایه ته کانی (۲۹) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُبِينًا ﴿١﴾ لِيُخْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ
 وَمَا تَأَخَّرَ وَيُتِمَّ نِعْمَتَهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيَكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا ﴿٢﴾
 وَيَنْصُرَكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا ﴿٣﴾ هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ
 الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيمَانِهِمْ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَوَاتِ
 وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا ﴿٤﴾ لِيَدْخُلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ
 جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ
 سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا ﴿٥﴾

به ره له وهی ده ست بکه ی به مانا کردنی نایه ته کان. باسی رووداو یکی میژووی نه که ی، پی
 نه وتری، ناشته وای حوده بییه، (حوده بییه) ناوی گوندیکه چواره کیلومتر و نیو له مه که وه
 دووره، ناوی نراوه به ناوی بیریکه وه پی نه وترا (حوده بییه).

به کورتی پیغمهر ﴿ﷺ﴾ له سالی (۶) ی کۆچی دا که وته ری له گه ل (۱۵۰۰) کهس له
 هاوړیکانی بۆ نه وهی عه مره بکه ن، هوشتریان به دیاری بردبوو بۆ نه وهی له مه که سهریان برن،
 قوره یشی به کان به هاتی پیغمه ریان زانی، خو یانیان ناماده کرد، به هه مو توانای خو یانه وه نه یه لن
 پیغمه ر بجینه ناو مه که، بۆ نه وه مه به سته پیغمه ر ریگه ی گۆری هه تا گه یشته حوده بییه. پیغمه ر
 ریگه وتن و ناشته وایی لاهه سهند بو، بۆیه که وته گفتوگو له گه ل قوره یشی به کان به دور و
 دریزی. پیغمه ر به که مین جار (خه راشی) کوری نومه یی نار دیو لای قوره یشی به کان له مه که،
 به وانی رابگه یه نی که بۆ جه نگ نه هاتون، به یی نه نجم هاته وه بۆ خزمه ت پیغمه ر، وه ک
 له مه ودوا باسی نه کری، دوا جار عوسمانی کوری عه فانی نارد بۆ لایان، عوسمانیان گرت، هه وال
 بلا و بو یه وه عوسمانیان کوشتوه، رو یشتی پیغمه ر ﴿ﷺ﴾ بۆ عه مره کۆتایی پی هات به په یمانی

ته فسیری زما کۆبی

(بیعة الرضوان) که له‌مه‌ودوا به درٲیزی باسی (بیعة الرضوان) نه‌کری، نه‌و په‌یمان‌ه بوو به‌هوی به‌ستنی په‌یمانی حوده‌بیه له نیوان پیغهمهر و قوره‌پشی‌یه‌کاندا، نه‌و په‌یمانی حوده‌بیه له نیوان پیغهمهر و قوره‌پشی‌یه‌کاندا، نه‌و په‌یمانی حوده‌بیه نه‌م به‌ندان‌ی تیدا نووسرا و مؤرکرا: (۱) هم‌مو هۆزه‌کان سهر‌به‌ستن، نه‌گهر و یستیان مؤسلمان بن قه‌ده‌غه نه‌کری (۲) چون بۆ زیاره‌تی که‌عبه دوا‌بخری بۆ سالی داهاتوو، پیغهمهر به‌و په‌یمان‌ه رازی بوو، هاورپکانی پیغهمهریش رازی بوون، ههر‌چنده هه‌ندیکیان نه‌و په‌یمان‌ه‌یان بی خوش نه‌بو. له باسه‌کانی دوا‌یدا نه‌و مه‌به‌ستانه دووباره نه‌کریته‌وه.

به‌راستی نه‌و په‌یمان‌ه کارپکی رامیاری سازاند، که یه‌که‌م جار قوره‌پشی‌یه‌کان برپار به رابه‌رایه‌تی پیغهمهر ده‌رپرن و بزانی که نیسلام خاوه‌نی هیزه، ئاسایش دوی نه‌و په‌یمان‌ه بلا‌وبوو‌یه‌وه و ئایینی نیسلام له نیو دور‌گی عه‌ره‌یدا په‌ره‌ی سبند. هه‌ندی له زانیان نه‌لین: ژماره‌ی نه‌و که‌سانه له گه‌ل پیغهمه‌ردا بوون (۱۴۰۰) که‌س بوون. له پاش مؤرکردنی نه‌و په‌یمان‌ه پیغهمهر فره‌مانی‌دا به‌سه‌ر‌پرینی دیاری‌یه‌کان و تاشینی سه‌ریان یا کورت کردنه‌وه‌ی مووه‌کانیان، برپاریشی‌دا بگه‌رپته‌وه بۆ مه‌دینه.

بۆ روونکردنه‌وی نه‌و روودا‌وانه خ‌وای مه‌زن نه‌و سوره‌ته‌ی نارده خواره‌وه بۆ سهر پیغهمهر و فره‌مووی:

﴿إِنَّا فَتَحْنَا لَكَ فَتْحًا مُّبِينًا﴾ به‌راستی ئیمه یارمه‌تی تو‌ماندا به یارمه‌تی‌یه‌کی زۆر ئاشکرا، به‌هوی مؤرکردنی ئاشته‌وایی په‌یمانی حوده‌بیه‌وه، به‌سه‌ر‌که‌وتنت به‌سه‌ر رووم و فارس و جگه‌ی نه‌وان.

﴿لِيَغْفِرَ لَكَ اللَّهُ مَا تَقَدَّمَ مِنْ ذَنْبِكَ وَمَا تَأَخَّرَ﴾ ئیمه یارمه‌تی تو‌ماندا له‌به‌ر نه‌وه‌ی خودا له هم‌مو شتی خو‌شبی لهو شتانه‌ی دروستی سزای له‌سه‌ر بدری، لهو شتانه‌ی له‌مه‌وبه‌ر رو‌یشتون و له‌مه‌ودوا له تو‌ پیدا نه‌بن.

پرسار: پیغهمهر چ کاتی گونا‌هی کردوه و نه‌یکا له‌مه‌وپاش و، پیغهمه‌ران پارٲیراون له‌وه‌ی گونا‌ه بکه‌ن، دوا‌ی مه‌به‌ست له‌و لی‌خو‌شبو‌نه‌ی خودا چ شتی‌که؟

وه‌لام: مه‌به‌ست له لی‌خو‌شبو‌ون و ٲٲرگرتن له پیغهمهر و لی‌بو‌ردنیکی به‌ربلا‌وه، نه‌گینا پیغهمه‌ران دو‌ورن له‌وه‌ی گونا‌هی گه‌وره و بچووک بکه‌ن، له‌وانه‌یه مه‌به‌ست له گونا‌ه له‌بیر‌چوونی یادی خودا و هه‌له‌یه له پیغهمه‌روه په‌یدا بی.

﴿وَبِئَمَّا نِعْمَتُهُ عَلَيْكَ وَيَهْدِيكَ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ وه بۆ نه‌وه‌یش خودا چاکه‌ی خ‌وی له یارمه‌تی‌دان و لی‌خو‌شبو‌ون به ته‌وای پیدا به‌سه‌ر تو‌دا و، سه‌ر‌به‌ک‌وی به‌سه‌ر دو‌ژمنانی خودا و دو‌ژمنانی خو‌تا و، په‌له‌وپایه‌ی تو به‌رز بکاته‌و له هه‌ردوو جیهاندا و، ٲیگه‌ی راستی یاسای خ‌وایی که سودی هم‌مو ناده‌میزادی تیدا‌یه شه‌ره‌زای تو‌ی له هم‌مو کات و جیگه‌یه‌کا تیدا‌یه.

﴿وَيَنْصُرُكَ اللَّهُ نَصْرًا عَظِيمًا﴾ وه له‌بدر نه‌وه‌یش خودا یارمه‌تی تو بدا به یارمه‌تی دانیکی زور گه‌وره و سه‌ر که‌وتوو، یاسای نی‌سلام به ناشتی و به خوشی بچه‌سبی، نه‌ک به جه‌نگ و نازاوه و چه‌وسانه‌وه.

﴿هُوَ الَّذِي أَنْزَلَ السَّكِينَةَ فِي قُلُوبِ الْمُؤْمِنِينَ لِيَزْدَادُوا إِيمَانًا مَعَ إِيْمَانِهِمْ﴾ خودا که‌سیکی نه‌وتویه نارام گرتن له‌سدر نازار وه‌ستان و لانه‌چوونی له‌سدر ناین ناردوو‌ته خواره‌وه بو ناودلی باوه‌رداران، بو نه‌وه‌ی نه‌و باوه‌ره‌ی ناودلیان زورتری له‌گه‌ل باوه‌ره‌نیان به خودا و به پیغمه‌ر، جی‌گه بگری له‌دلیاندا.

﴿وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَلِيمًا حَكِيمًا﴾ وه بو خودایه سوپای ناسمانه‌کان و زه‌وی و فریشته و ناده‌میزاد و جنّ که و، همه‌مویان له‌ژیر ده‌ستی نه‌ودان، که‌واته ئی‌وه بو یاریدانی ناینی خودا خو‌تان ماندوو بکه‌ن، خودا نه‌توانی به‌ی جه‌نگ بی‌باوه‌ران بنه‌برکا. به‌لام به‌نده‌کانی خوی تاقی نه‌کاته‌وه هه‌تا بو دانیش‌تووان ده‌ر بکه‌وی چ که‌سی باوه‌ره‌نه‌ی، خودا به‌چاکه‌ی به‌نده‌کانی خوی و به‌ناماده‌بوونیان له‌سدر په‌رستن نه‌زانی، همه‌مو شتی له‌جی‌گه‌ی شیاوی خویا دانه‌ی.

﴿لِيُدْخِلَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا﴾ خودا نارام و له‌سه‌رخوی و خسته‌ناو دلی باوه‌رداران له‌بدر نه‌وه‌ی خودا پی‌اوانی باوه‌ردار و ژانی باوه‌ردار بخاته‌ناو چه‌ندین به‌ده‌شت نه‌روا به‌ژیر دره‌خته‌کانیا و به‌م لاو لای کوشکه‌کانیا چه‌ندین رووباری ناوی شیرین، به‌رده‌وامن له‌ناو نه‌و. به‌ده‌شتانه‌دا هه‌تا هه‌تایه.

﴿وَيُكَفِّرُ عَنْهُمْ سَيِّئَاتِهِمْ وَكَانَ ذَلِكَ عِنْدَ اللَّهِ فَوْزًا عَظِيمًا﴾ وه بو نه‌وه‌یش خودا خراپه‌کانیان داپوشی و پاکیان بکاته‌وه له‌همو خراپه‌ی و، چونیان بو به‌ده‌شت و داپوشینی گونا‌هه‌کانیان رزگار بوونیکی گه‌وره‌ی له‌لای خودا و خراپه‌ی تری به‌دوادا نایه.

وَيُعَذِّبُ
الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ
يَا اللَّهُ ظَنَبَ السَّوْءَ عَلَيْهِمْ دَائِرَةُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ
وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴿٦﴾ وَلِلَّهِ جُنُودُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا ﴿٧﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ
شَهِيدًا وَبَشِيرًا وَنَذِيرًا ﴿٨﴾ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ
وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيلًا ﴿٩﴾

﴿ وَيُعَذِّبُ الْمُنَافِقِينَ وَالْمُنَافِقَاتِ وَالْمُشْرِكِينَ وَالْمُشْرِكَاتِ الظَّالِمِينَ بِاللَّهِ ظَنَّ السَّوْءِ ﴾ و بۆ نهو هیش خودا سزای پیساوانی دوو روو و ژنانی دوو روو، پیساوانی بت پد رست و ژنانی بت پد رست بدا، گومان نه بده نه خودا به گومانیکه خراب که خودا مردووان زیندوو ناکاته وه و، یارمده تی پیغمه مری خوئی نادا. خوئی و هاوړیکانی ناچنده وه بۆ مده دینه.

﴿ عَلَيْهِمْ ذَاتُ السَّوْءِ وَغَضِبَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَلَعَنَهُمْ وَأَعَدَّ لَهُمْ جَهَنَّمَ وَسَاءَتْ مَصِيرًا ﴾ له سه ر نهو گومان به رانده شتیکی خراب نهو لاو لایان لی نه گری و، خه شم گرتنی خودا له سه ر یانه و، دوربان نه خاته وه له به زه یی و میهره بانی خوئی و، دوزه خی بۆ نهوان ناماده کردوه، دوزه خ خراب جینگه به بۆ گه رانه وه ی نهو گومان به رانه.

﴿ وَلِلَّهِ جُنُودُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَكَانَ اللَّهُ غَزِيْرًا حَكِيْمًا ﴾ وه بۆ خودایه سوپای ناسمانه کان و زه وی له فریشته و ناده میزاد و جنوکه، خودا زوړ به ده سه لاته، هه موو شتی له جینگه ی شیاوی خو یا دانه نی، نیی نهو که سانه ی نهو گومان به خرابه نه بدهن چو ن بویان نه چیت ه سه ر هه ر شه له پیغمه مری بکه ن به فارس و روم، یا پیغمه مری ناگه ریتنه وه بۆ مده دینه و له ناو نه برین.

﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَاكَ شَهِيدًا وَمُبَشِّرًا وَنَذِيرًا ﴾ به راستی نیمه تو مان کردوه شایه تی بده ی له سه ر نه ته وه که ی خو ت، موژده بده ی به ناده میزاد به به هشت، بیان تر سیتی له سزای پاشه ر ژوړ. ﴿ لَتُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ وَتُعَزِّرُوهُ وَتُوَقِّرُوهُ وَتُسَبِّحُوهُ بُكْرَةً وَأَصِيْلًا ﴾ له به ر نه وه ی نیو ه باوهر به خودا و به فرو ستاده ی خوا به یتن و، یارمده تی پده ر پی دانی ثابینی خودا بدهن و، فه رمانه کانی خودا به گه و ره دابنیت و، پاک ی بۆ خودا دابنیت و دوری بجه نه وه له کاری ناشایسته و، نویژ بکه ن بۆ خودا به یان یان و نیو ران.

بۆ زانین: وهك له مده و به ر باس مان کرد پیغمه مری ﴿ ﷺ ﴾ له سالی (۶) ی کوچی دا رویش ت بۆ مه که به نیازی نهو ه زیاره تی خانه ی خودا بکا، بیر ی له جه نگ نه کرد بو وه، کاتی گه یشته حوده بییه، قوره ی شی به کان که به هاتی پیغمه مریان زانی، سوپای خو یان یان کو کرده وه، رینگه یان لی گرتن و نه یان هیشت بجه نه مه که، پیغمه مری ﴿ ﷺ ﴾ خه راشی کوری نومده یی خو زاعی نارد بولای قوره ی شی به کان به سواری هه شتری پیغمه مری که ناوی (سه عله به) بو، بۆ نه وه ی به گه و ره پیساوانی قوره ی ش رابگه دینه نی نیمه بۆ زیاره تی خانه ی خودا ها تووین، نیازی جه نگ مان نه، که چی زوړ به نامردانه هوشه که ی پیغمه مریان سه بری و ویستیان خه راشیش بکوژن. به لام (أحایش) که تاقمی بوون سه ر به هیچ هوژیک ی عده ب نه بوون نه یان هیشت بیکوژن، بده ر لایان کرد و، چویه وه بۆ خزمه ت پیغمه مری ﴿ ﷺ ﴾ به سه رهاتی خو ی گپرا وه بۆ پیغمه مری، دوا یی جاری تر پیغمه مری عوسمانی کوری عده فانی نارد بولای نه بو سو فیان و گه و ره پیساوانی قوره ی ش هه والیان بداتی که بۆ جه نگ نه ها تووین، نیازی زیاره تی خانه ی خودا مان هده، عوسمان رویش ت و مه به سه که ی بیان راگه یان دن، که چی عوسمانیان لای خو یان بده ن کرد، هه وال بلا بو ویه وه که عوسمان کوژ را وه پیغمه مری ﴿ ﷺ ﴾ فه رموو ی: من ناروم هه تا تو له له بت پد رستان نه که مده وه و،

کاره که یدک لایی نه که مدهو، بهو بۆنده بانگی هاورپیکانی بۆلای (البیعه) یانی سهرسپاردن بۆ پیغمهمر و به نایینی ئیسلام کرد. پیغمهمر ﴿ﷺ﴾ له ژیر دره ختیکا دانیشته، هاورپیکانی پیغمهمر ههموویان چونه خزمته پیغمهمر دهستیان نایه ناودهستی پیغمهمر و، به یه تیانه کرد به پیغمهمر ﴿ﷺ﴾، ئەو به یه تیانه ناوبرا به (بیعة الرضوان) یانی پدیمانی رهزامهندی خودا و پیغمهمری خودای تپدایه، وهك له مدهودوا باس نه کړی. قوره یشی به کان که بهو به یه تیانه زانی سوههیلی کوری عهمریان کرد به سهر کردهی کۆمهلی له قوره یشی به کان نارديان بۆلای پیغمهمر ﴿ﷺ﴾ ههتا بکهونه راوبوچوون له گهڵ پیغمهمر دا ﴿ﷺ﴾ سوههیل ووتی: ئەو موحهمد ئەو هاورپیکانی تو لای ئیمه بهند کران، به گۆرهی بیر و بۆچوونی ئیمه نه بروه. به لکو ههندی له نه زانانی ئیمه ئەو کارهیان کردوه، که واته ئەو (۵۰) که سهی له شهودا بهردیان ناراسته ی ئیوهیان کردوه، لای یئوه گیراون بهرهلایان بکهن. پیغمهمر فهرمووی: ههتا هاورپیکانی من بهرهلان نه کهن من نه وانه بهرهلاناکم، سوههیل ووتی: راست نه که، له پاشانا ناردی بۆلای قوره یشی به کان، عوسمان و (۱۰) که سهی تر که بهند کرابوون لایان بهرهلایان کردن، پیغمهمریش ئەو که سهانهی ئەوانی بهرهلان کرد.

نۆینه رانی قوره یش که وته گفتوگۆ له گهڵ پیغمهمر ﴿ﷺ﴾، چاویان به هاورپیکانی پیغمهمر کهوت، خۆیانان ئەسپارد به نایینی ئیسلام و، سهری خۆیانان ئەسپارد به پیغمهمر ﴿ﷺ﴾ به جوړی که پیغمهمر دهستوێژی بشۆردایه نه یان نه هیشته دلۆبی ئاوی برژێته سهر زهوی و نه یان قۆز تهوه، له سهر تهنها مویه کی پیغمهمر خۆیانان ئەدا به کوشت ههتا ئەو مووه ههله گرن، بۆ پیروزی ههلیان نه گرت، بهو بۆنده قوره یشی به کان سهریان شۆر کرد بۆ ناشتی و ریکه و تن، ریکه و تنیان مۆر کرد له نیوان ههردوولا بدم جوړی دووایی.

ههرد چنده ههندی له هاورپیکانی پیغمهمر ئەو ریکه و تنه یان بێ خوش نه بوو. به لام بهرپهوی پیغمهمریان کرد: برپاردا ئەم سال موسلمانان نه چنه مه که، دوا یی بێن بۆ عهمره و سێ رۆژه له مه که بێننه وه. جگه له شمشیر چه کی تر بان بێن نه یی و له کێلان دهوی نه یه رن، بهو مه رج هیش ههرد که سێ له هۆزه کانی عه ره ب موسلمان بێن رینگه یان لی نه گیرئ، کاتی له لایه ههردوولا وه په یمانه که مۆر کرا، پیغمهمر فهرمانی دا عه مره که یان بشکێنن و سهریان بتاشن یا موی سهریان کورت بکه نه وه و، دیاریه کانیا ن سهر بپرن. دوا یی سێ رۆژ له حوده ییبه مانده وه، دوا یی چوونه وه بۆ مه دینه.

له سالی دوا ییدا پیغمهمر هاورپیکانی به رهو مه که روویان کرد، چوونه مه که بۆ به سهر گرتنه وه ی عه مره ی سالی پێشوو، ئەیان ووت: خودای تر نیه جگه ی خودا به ته نها، موحهمد نیراوی خودایه، خودا یار مه تی به نده ی خۆی ئەدا و سوپاکه ی سهر ته خا، تاقمی بێ باوه ران سهریان شۆر نه کړی، سێ رۆژ له مه که مانده وه عه مره یان کرد و دیاری به کانیا ن سهر بپری، ئەم عه مره یه به سهر گرتنه وه ی عه مره ی سالی پێشووه، بۆ رو ن کردنه وه ی ئەو روودا وانه، خودا ئەم ئایه تانه ی نارده خواره وه بۆ سهر پیغمهمر و فهرمووی:

ته فسیری زمان کۆبی

إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ
 فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ
 اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴿١٠﴾ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلْفُونَ
 مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا يَقُولُونَ
 بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنَ اللَّهِ
 شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
 خَبِيرًا ﴿١١﴾ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى
 أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزُيِّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَنْتُمْ ظَنًّا سَوْءًا
 وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴿١٢﴾ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا
 أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴿١٣﴾ وَاللَّهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ
 يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا
 رَحِيمًا ﴿١٤﴾

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُبَايِعُونَكَ إِنَّمَا يُبَايِعُونَ اللَّهَ يَدُ اللَّهِ فَوْقَ أَيْدِيهِمْ ﴾ به راستی که سانیکی نهوتو
 به یعه تیان به تو کردوه به ایمان به تو نه دهن به راستی نهو که سانه به ایمان به خودا نه دهن و
 به یعه ت بدو نه کدن، توانا و چاکه و یاریدانی خودا له زوری دهستی نهوانه وه به، پاداشتیان
 زورتره له کرداریان، چاکه ی خودا بالاتره له پد رستیان.

﴿ فَمَنْ نَكَثَ فَإِنَّمَا يَنْكُثُ عَلَى نَفْسِهِ وَمَنْ أَوْفَى بِمَا عَاهَدَ عَلَيْهِ اللَّهُ فَسَيُؤْتِيهِ أَجْرًا عَظِيمًا ﴾
 دواپی هدر که سی نهو به ایمانه بشکینی و نهو به یعه ته ی جی به جی نه کردپی، دواپی به راستی زبانی
 نهو شکانده هدر له سهر خویتی و، هدر که سی ده سبگری به شتی پیوستی کردوه له سهری
 خو ی جی به جی بکات شتی به ایمانی داوه به خودا له سهری به ته وای به جی به پی نهو به یعه ته دا،
 دواپی خودا نه به خشی بدو که سه پاداشتیکی زور گه وره.

بز زانین: نهو که سانه ی له خزمه ت پیغمه ردا بون هموویان به یعه تیان دا به پیغمه ر جگه ی
 (نه لجه دی) دو وروو، خو ی شارد بوو له ژیر هوشتره که یا و به یعه تی به پیغمه ر نه کرد.

کاتی پیغمبری خودا ویستی بروا بۆ مه که له سالی حوده پییبه دا، بۆ عه مره کردن داوای له عه ره به کانی ده ره وه ی مه دینه و، دانیش تووانی لادی کانی کرد له گه لیا برۆن بۆ به جی هینا عه مره، هه ندی له وه عه ره به نه له خرمه ت پیغمه ردا نه رۆ شت خودا له وه باره یه وه نه فه رموی:

﴿ سَيَقُولُ لَكَ الْمُخَلَّفُونَ مِنَ الْأَعْرَابِ شَغَلَتْنَا أَمْوَالُنَا وَأَهْلُونَا فَاسْتَغْفِرْ لَنَا ﴾ له وه عه ره به نه ی دوا که و توون له گه ل تۆ نه چو نه ته ده ره وه، به دینه ی هۆزه کانی نه سلهم و جوه دینه و مو غه ره و غه فار نه لاین ئیمه بۆیه نه هاتینه ده ره وه: دارایی و خیرانه کاغان ئیمه یان خه ریک کرد و، نه یان هیش له گه ل تۆ بیته ده ره وه، له بهر به خیر کردن و چاودیری کردنی دارایی و خیرانه کاغان، دوا ی تۆ داوای لی بور دغان بۆ بکه له خودا سزمان نه دا.

﴿ يَقُولُونَ بِأَلْسِنَتِهِمْ مَا لَيْسَ فِي قُلُوبِهِمْ ﴾ له وه عه رب و دوو رووانه شتی نه لاین به زمانی خویان، له ناو دل یان له وه شته نه بوو، له وه شته نه که نه به بیان و بخویان. ﴿ قُلْ فَمَنْ يَمْلِكُ لَكُمْ مِنْ اللَّهِ شَيْئًا إِنْ أَرَادَ بِكُمْ ضَرًّا أَوْ أَرَادَ بِكُمْ نَفْعًا بَلْ كَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرًا ﴾ تۆ بلی: دوا ی چ که سی که توانای نه وه ی هه بی، بگێر یته وه له ویستی خودا شتی، نه گه ر به وه ی زبانی توشی ئیوه بکا یا به وه ی سو دئی به ئیوه به خشی. بیگومان هه چ که سی نه وه توانایه نه، داوای لیخوشبوونی تۆ بی سو وده بۆ نه وان. به راس تی خودا نه زانی به شتی ئیوه نه یکه نه و ناگاداری هه مو شتی که.

﴿ بَلْ ظَنَنْتُمْ أَنْ لَنْ يَنْقَلِبَ الرَّسُولُ وَالْمُؤْمِنُونَ إِلَى أَهْلِيهِمْ أَبَدًا وَزَيَّنَ ذَلِكَ فِي قُلُوبِكُمْ وَظَنَّتُمْ ظَنُّ السُّوءِ وَكُنْتُمْ قَوْمًا بُورًا ﴾ به لکو ئیوه به راس تی گومان تان وابو که پیغمه ر و باوه رداران ناگه ر یته وه هه ر گیز بۆلای خیرانه کانی خویان له مه دینه و، له حوده پییبه ناگه ر یته وه و له ناو نه چن، له وه گومانه له ناو دلی ئیوه دا راز تر ابۆه له لایه نه شیتانه وه، ئیوه گومان یکی خراپ تان بر دووه که ئایینی ئیسلام به رده وام نای خودا یار مه تی پیغمه ر و باوه رداران نا دا و، له چوونیان بۆ حوده پییبه ناگه ر یته وه، ئیوه تاقیمکی خراپ و له ناو نه چن، به لگه و بیان و تان لی وه ر نا گری. ﴿ وَمَنْ لَمْ يُؤْمِنْ بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ فَإِنَّا أَعْتَدْنَا لِلْكَافِرِينَ سَعِيرًا ﴾ وه هه ر که سی باوه ر به خودا و به پیغمه ری خودا نه دیره ی، دوا ی به راس تی ئیمه ئاماده مان کردووه بۆ بی باوه ران ئاگریکی زۆر گه رم نه خیر یته ناوی.

﴿ وَلِلَّهِ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يَغْفِرُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيُعَذِّبُ مَنْ يَشَاءُ وَكَانَ اللَّهُ غَفُورًا رَحِيمًا ﴾ وه بۆ خودایه پاشایه تی و خاوه نی به تی ئاسمانه کان و زه وی و، به گویه ی ویستی خوی هه لیان نه سوو رپتی، خودا خۆش نه بی له هه ر که سی ئاره زوی هه بی و، سزای هه ر که سی نه دا ئاره زوی بکا و، خودا لیخوشبوونی زۆره بۆ گونا هباران، زۆر خاوه نی به زه یی و میهره بان ی به بۆ نه وه که سانه په شیمان نه بده وه.

سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَانِمَ لِتَأْخُذُوهَا ذَرُونَا نَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلِمَ اللَّهِ قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ

فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسَدُ وَتَنَابُلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا ﴿١٥﴾
 قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سِتْرُ عَوْنٍ إِلَى قَوْمٍ أُولِي بَأْسٍ شَدِيدٍ
 تُقَاتِلُونَهُمْ أَوْ يُسَلِّمُونَ فَإِنْ تَطِيعُوا يُؤْتِكُمْ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا
 وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٦﴾ لَيْسَ
 عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ
 وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يَدْخُلْهُ جَنَّتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ
 وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿١٧﴾

﴿سَيَقُولُ الْمُخَلَّفُونَ إِذَا انْطَلَقْتُمْ إِلَى مَغَائِمٍ لِتَأْخُذُوا ذُرُوءًا تَتَّبِعْكُمْ يُرِيدُونَ أَنْ يُبَدِّلُوا كَلَامَ اللَّهِ﴾
 نهو كه‌سانه‌ی دواكه‌وتبون له چوون بۆ حوده‌ییبه ئه‌لین هه‌ر کاتی ئیوه‌ی باوه‌ردار
 نه‌چنه دهره‌وه بۆلای ده‌سته‌که‌وته‌کان بۆ نه‌وه‌ی ئیوه‌ی وه‌ریان بگرن: ئیوه‌ی باوه‌ردار واز له ئیمه
 به‌یئن له‌گه‌ل ئیوه‌دا بێین و بۆلای خه‌یه‌ر هه‌تا ئیمه به‌شدارین له‌وه‌ ده‌سته‌که‌وتانه، نه‌وه
 دواكه‌وتوانه ئه‌یانده‌وی فەرموده‌ی خودا بگۆرن له‌به‌ر سوودی خۆیان، چونکه فەرموده‌ی به‌وه
 كه‌سانه چوون بۆ حوده‌ییبه من پاداشتی ئیو نه‌ده‌مه‌وه له‌مه‌وپاش به‌ ده‌ست كه‌وت و هۆی هاته
 خواره‌وه‌ی نه‌وه فەرموده‌ی خودایه ئه‌وه‌به‌وه: کاتی پێغه‌مه‌ر ﴿ﷺ﴾ له حوده‌ییبه گه‌رايه‌وه له
 مه‌دینه‌دا مایه‌وه هه‌تا سالی هه‌ته‌می کۆچی، له‌وه‌ ساه‌دا چووه دهره‌وه بۆ جه‌نگی خه‌یه‌ر، به
 فەرمانی خودا جگه له‌وه كه‌سانه‌ی چووبوون بۆ حوده‌ییبه، پێغه‌مه‌ر ده‌ستووری دا كه‌سێ تر
 نه‌یه له‌ گه‌لیا بۆ خه‌یه‌ر، له‌وه‌ کاته‌دا نه‌وه كه‌سانه نه‌چووبوون بۆ حوده‌ییبه دلیان ته‌کانی خوارد
 و ووتیان: ئیمه‌ش له‌گه‌لتان دێن بۆ خه‌یه‌ر، نه‌وه دوور‌ووانه ئه‌مه‌رۆ ئه‌لین: ئیمه‌ش له‌گه‌ل
 ئیوه‌ین بۆ جه‌نگی خه‌یه‌ر، له‌ سالی پێشوودا ئه‌یان ووت ئیمه بۆیه نه‌چوون بۆ حوده‌ییبه دارایی
 و خه‌یرانمان خه‌ریکیان کردین. خوای مه‌زن روونی نه‌کرده‌ته‌وه نه‌وه ده‌سته‌که‌وتانه کامانه‌ن؟ ئایا
 ده‌سته‌که‌وتی خه‌یه‌ر یا جگه‌ی خه‌یه‌ریش، زۆربه‌ی زانیان ئه‌لین: ده‌ست كه‌وتی خه‌یه‌ر
 مه‌به‌سته، به‌هه‌ر جۆری بێ خودا نه‌فه‌رموی:

﴿قُلْ لَنْ تَتَّبِعُونَا كَذَلِكُمْ قَالَ اللَّهُ مِنْ قَبْلُ﴾ تۆ بێی به‌وه كه‌سانه‌ی نه‌چوون بۆ حوده‌ییبه: ئیوه
 مه‌ینه‌وه دهره‌وه له‌گه‌ل ئیمه بۆلای خه‌یه‌ر، هه‌ر به‌ جۆره خودا فەرمانی داوه، کاتی ئیمه له
 حوده‌ییبه گه‌راينه‌وه بۆ مه‌دینه كه‌ ده‌ست كه‌وتی خه‌یه‌ر هه‌ر بۆ كه‌سانیکه چوون بۆ حوده‌ییبه
 بۆ جگه‌ی نه‌وان نه‌یه.

﴿فَسَيَقُولُونَ بَلْ تَحْسُدُونَنَا بَلْ كَانُوا لَا يَفْقَهُونَ إِلَّا قَلِيلًا﴾ دواپی نهو دوورپووانه ئه لئین: به فرمانی خودا ئیمه بی بهش نه کراوین له دهست کهوتی خدیهر، به لکو به راستی ئیوه ناواده خوازن دهست کهوتی خدیهر نه درئی به ئیمه، نهو دوورپووانه که میکیان نه بی له راستی فرموده ی خودا ناگه ن و، ته ماشای شتی نه کهن له وانه ده نه کهوی له جیهاندا.

﴿قُلْ لِلْمُخَلَّفِينَ مِنَ الْأَعْرَابِ سُدُّوْنَ إِلَى قَوْمِ أُولِي الْأَسْبَابِ شَدِيدُ ثِقَاتٍ لَّهُمْ آوِيَةٌ أَوْ يُسْلَمُونَ﴾ تو بلئی بهو که سانه نه چوون بۆلای حوده ییه له عه ره به کان: له مه دووا بانگی نهوان نه کرئی بۆلای جهنگی تاقمئی خاوهنی هیز و نازایکی زۆرن و چه کی چاکتریان هیه، داوای دوو شتیان لی نه کرئی: یا نه بی نهوان جهنگ بکهن له گهل نهو تاقمه دا یا نه بی نهو تاقمه موسلمان بن و مل که چی فرموده ی خودا و پیغمه ری خودابن.

﴿إِنْ تُطِيعُوا يُؤْتِكُمُ اللَّهُ أَجْرًا حَسَنًا وَإِنْ تَوَلَّوْا كَمَا تَوَلَّيْتُمْ مِنْ قَبْلُ يُعَذِّبْكُمْ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ دواپی نه گهر ئیوه وولامی نهو داوایه بده نه وه و برۆن بۆ جهنگی نهو تاقمه نازایه خودا پاداشتیکی زۆر چاک نه به خشی به ئیوه له هه ردوو جیهاندا. وه نه گهر ئیوه واز له جهنگی نهو تاقمه بهیئن، وه که له مه و بهر وازتان له چوونی حوده ییه هیتابو، خودا سزایه کی زۆر نازارده ری ئیوه نه دا له رۆژی دوا ییدا.

بۆ زاین: نهو تاقمه ی نهمانی بۆ بانگ نه کرئی جهنگ بکهن له گهلئیان، خوای مه زن پرونی نه کرده ته وه، زانایان بیرو بۆ چوونیان جیاوازه: عه ره به کانی نیوه دورگه ی عه ره ب بن له کساتی پیغمه مر و دوا ی پیغمه مر، وه که جهنگی حونه دین یا جهنگی موسه یله مه دی درۆزن، یا فارس و رۆم بن له دوا ی پیغمه مر جهنگیان له گهل کرا، له مه به سه ته که ی ناگۆری، زاینی هه موو شتیکیش لای خودایه.

﴿لَيْسَ عَلَى الْأَعْمَى حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْأَعْرَجِ حَرَجٌ وَلَا عَلَى الْمَرِيضِ حَرَجٌ وَمَنْ يُطِيعِ اللَّهَ وَرَسُولَهُ يُدْخِلْهُ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ وَمَنْ يَتَوَلَّ يُعَذِّبْهُ عَذَابًا أَلِيمًا﴾ له سه ر کویر و نه خۆش و شهل هیچ گونا ه ی نیه له سه دریان نه چن بۆ جهنگ کردن له گهل بی باوه ران بۆ په ره پیدانی ئایینی ئیسلام. به لام جهنگ کردن بۆ به درگری له خۆیان پیوسته له سه دریان به گویره ی توانای خۆیان و، هه ر که سی فرمان به رداری خودا و پیغمه ری خودای له بۆ هه موو فرمانیکیان خودا نه بخاته ناو چندن دین به دهشت نه روا به ژیریانا چندن دین پروباری ئاوی شیرین و، هه ر که سی واز له په رستی خودا و له فرموده ی پیغمه مر بهیئن، خودا سزایه کی زۆر نازار داری نه دا به مه رجی له سه ر بی باوه ری مه ربی.

بۆ ناگاداری: له مه و بهر باسی خه راشی کوری ئومیه دی خوزاعی و عوسمانی کوری عه فان کرا که به بت په رستانی قوره یش رابگه یه نن پیغمه مر و موسلمانان بۆ زیاره تی خانه ی خودا هاتوون نه که بۆ جهنگ کردن، به لام ویستیان خه راش بکوژن و عوسمانیان به ند کرد و، هه و ال

هه‌ندئ تر له زانایان ئەلین: عومهری کورێ خه‌تاب ئەو دره‌خته‌ی بری و فه‌رمانی‌دا
پیشه‌که‌یشی ده‌ره‌یتن و جگه‌که‌یشی پر کرده‌وه؛ چونکه‌ بۆنی بت په‌رستی لێوه‌ ئەهات.

﴿فَعَلِمَ مَا فِي قُلُوبِهِمْ فَأَنْزَلَ السَّكِينَةَ عَلَيْهِمْ وَأَثَابَهُمْ فَتْحًا قَرِيبًا﴾ دوا‌یی خودا زانی به‌ شتی
له‌ناو دلی باوه‌رداراندا بوو له‌ راستی و له‌ نیازی پاك، دوا‌یی خودا ئارام و خۆراگرتنی‌دا
به‌سه‌ر دلی باوه‌رداراندا هه‌تا خۆیان راگرن له‌ حوده‌یه‌یدا و، خودا پاداشتی دانه‌وه‌ دوا‌ی
حوده‌یه‌یه‌ به‌سه‌ر که‌وتنیکی نزیک، سالی دوا‌یی چوونه‌وه‌ بۆ مه‌که‌ بۆ به‌سه‌ر گرتنه‌وه‌ی ی‌عه‌مه‌ره
و، هه‌ر له‌و ساله‌دا خه‌یه‌ریان داگیر کرد و ده‌ستکه‌وتی زۆریان بۆ بوو.

﴿وَمَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا وَكَانَ اللَّهُ عَزِيزًا حَكِيمًا﴾ وه‌ خودا نه‌به‌خشی به‌ ئێوه
ده‌ستکه‌وتنیکی زۆر ئێوه‌ وه‌ری نه‌گرن له‌ خه‌یه‌ر، خودا زۆر به‌ ده‌سته‌لات و گه‌وره‌یه‌، هه‌موو
شتی له‌ جیگه‌ی شیای خۆیا دانه‌نی.

﴿وَعَدَكُمُ اللَّهُ مَغَانِمَ كَثِيرَةً يَأْخُذُونَهَا﴾ وه‌ خودا به‌لێنی ده‌ست که‌وتی زۆری داوه‌ به‌ ئێوه
وه‌ری بگرن، نه‌وه‌بوو خودای مه‌زن باخ و بۆلاخ و زه‌وی کۆشک و چه‌ندین ده‌ست که‌وتی
تری زۆری له‌ خه‌یه‌ر به‌خشی به‌ باوه‌رداران و، به‌لێنی پێدان و که‌ ناماده‌کراوه‌ بۆیان ده‌ست
که‌وتی زۆرتر بۆ ئێوه‌ له‌ دارایی و سامانی رۆم و فارس و جیگه‌کانی تر و، شتی زۆر له‌م
ده‌ستکه‌وتانه‌ له‌ به‌هه‌شتا ئێوه‌ هه‌موویان وه‌ر نه‌گرن.

﴿فَعَجَّلَ لَكُمْ هَذِهِ وَكَفَّ أَيْدِيَ النَّاسِ عَنْكُمْ﴾ دوا‌یی خودا ناشته‌وا‌یی و رێکه‌وتنی
حوده‌یه‌یه‌ی به‌خشی به‌ ئێوه‌ که‌بوو به‌هۆی په‌ره‌پێدانی ئایینی پیروزی ئیسلام و به‌رزبوونه‌وه‌ی
پله‌ی ئێوه‌، دواتر ده‌ستکه‌وته‌کانی خه‌یه‌ری پێ به‌خشین و، ده‌ست درێژی دانیش‌توانی خه‌یه‌ر
و، هۆزی نه‌سه‌د و غه‌تفان و قه‌ره‌یشی‌یه‌کانی له‌ ئێوه‌ قه‌ده‌غه‌کرد و، ئێوه‌ به‌ی ئازار رزگارتان
بووه‌.

﴿وَلِتَكُونَ آيَةً لِّلْمُؤْمِنِينَ وَيَهْدِيَكُمْ صِرَاطًا مُسْتَقِيمًا﴾ وه‌ بۆ ئه‌وه‌ ناشته‌وا‌یی حوده‌یه‌یه‌ بێی
به‌لگه‌ی به‌رزی باوه‌رداران له‌به‌رده‌م بت په‌رستاندا که‌ خودا له‌گه‌ڵ باوه‌ردارانسه‌ و یارمه‌تیان
ئه‌دا و، بۆ ئه‌وه‌یش خودا را‌نهو‌ویی و چاویان زۆرتر به‌ رووناکی باوه‌ر هێنان گه‌ش بکاته‌وه‌ و
باشتر به‌رده‌وامن له‌سه‌ر رێگه‌ی راستی ئاین. هه‌رشتی توشی ئێوه‌ بێی ئه‌یه‌ته‌ هۆی سودی
هه‌ردوو جیهاننان.

﴿وَأَخْرَى لِمَ تَقْدِرُوا عَلَيْهَا قَدْ أَحَاطَ اللَّهُ بِهَا وَكَانَ اللَّهُ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرًا﴾ وه‌ خودا
به‌لێنی داوه‌ به‌ ئێوه‌ ده‌ست که‌وتی تر و چه‌ندین شاری تر که‌ ئێوه‌ ئیستا توانای ئه‌وه‌تان نیه‌ بیان
گرن بیان به‌خشی به‌ ئێوه‌، به‌راستی خودا ئه‌وانه‌ی ناماده‌کردوون پێانی به‌خشی بێگومان
له‌مه‌وایش ئێوه‌ وه‌ریان نه‌گرن و، خودا ده‌سته‌لاتی هه‌یه‌ به‌سه‌ر هه‌موو شتێک. توانای هه‌یه‌
زۆرتر له‌وه‌ی ئێوه‌ بیرێ لێ بکه‌نه‌وه‌ پێتان به‌خشی.

کورته باسی له باره ی داگیر کردنی خه یه ر. پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ ویستی بجیته ده ره وه بۆ به جیه یانی عه مه ره و گه یشتنه حوده ییه و دواتر گه رانه وه بۆ مه دینه (۱۵۰۰) که س له هاوړیکانی له خزمه تیا بون دوا ی ناشته وای حوده ییه له مانگی سه فده ری سالی (۷) ی کۆچی، پیغمه ر ویستی بجی بۆ داگیر کردنی خه ییه ر؛ چونکه بۆی ده رکه وتبوو، بهر له چوونی بۆ حوده ییه، جوه کان به نه یی هه والیان نار دوه بۆلای بت په رستان، به هه ردوولا مان مو سلمانان بهر نه کدین، کاتی پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ چوه ده ره وه، ئه و که سانه ی نه چوو بوون بۆ حوده ییه ویستیان له گه ل پیغمه ر بهر نه ده ره وه بۆلای خه یه ر، پیغمه ر فه مووی: ئیوه له گه ل من مه دینه ده ره وه، ئه یی هه ر بۆ جهنگ کردن بین و به شتان له ده ست که وتا نابیی، ئه وه بوو پیغمه ر فه رمانی دا جار بدری ئه و که سانه ی نه چوون بۆلای حوده ییه بۆ جهنگ کردن ئه یی نه دینه ده ره وه بۆلای خه یه ر و، له ده سته که وتا به شیان نادرئ.

خه یه ر شاری جوه کان بووه، دانیشتر وانی ئه و شاره له هه موو جوه کان به هیتر بوون، چه ک و داراییان زۆر تر بووه، گو مانیان وابوو پیغمه ر بیر له جهنگ کردن ناکاته وه له گه لیان، چونکه قه لا کانیان سه خت بوون و چه ک و که ره سه ی جهنگ ییان زۆر بووه، به لام جوه کان هه ستیانه خو یان نه کرد هه تا کاتی پیغمه ر سو پاکه ی خۆی له شه ودا برده بهردهم قه لا کانیان. کاتی سه ره له به یانی چوون به لای ئیش و کاریانه وه، چاویان به سو پای پیغمه ر که وت به ره و دوا وه گه رانه وه بۆلای قه لا کانیان، له و کاته دا پیغمه ر فه مووی:

﴿ الله اکبر ﴾ به راستی ئیمه ئیستا له بهردهم دهشتی ئه م تاقمه جووانه داین، ئه م رۆژه رۆژیکی زۆر تر سناکه بۆ ئه و جووانه، مو سلمانان ده ستیان کرد به جهنگ کردن قه لا له دوا ی قه لا کانیان داگیر کردن.

پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ بۆ یه که م جار فه رمانی دا به بهر زکردنه وه ی چه ند به یداختی به سه رۆ کایدی چه ن که سی له هاوړیکانی ز بهر له جهنگی خه یه ر به یداخت هه لکرا بوو، جهنگی زۆر سه خت له بهردهم قه لا کانیان ده ستی پی کرد، ئه م لا و لایان لی گیراو، جهنگه که کۆتایی پی هات به سه رکه وتی مو سلمانان، ده سته که وتی زۆر و زه بهنده یان بۆ ره خسا، له گه ل جوه کانداندا ناشته وای به سه را له سه ر ئه وه ی خو یتیان پارێزرا و بی و له سه ر زه و ی و زاری خو یان دانیشن، نیوه ی به ره مه می خه یه ر به دن به مو سلمانان، پیغمه ر فه مووی: دانیشن هه تا کاتی ئاره زۆمان هه بوو، بۆ ئاگاداری زۆر تر په یدا کردن ته ماشای نامه میژو کان بکه ن، له باره ی جهنگی خه یه ر وه.

﴿ وَلَوْ قَاتَلَكُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا لَوْلَا الْأَذْهَابَ لَمْ لَا يَجِدُونَ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا ﴾ وه ئه گه ر که سانیکی ئه و تو با وه ریان نه هیتابوو له دانیشتر وانی مه که جهنگ یان له گه ل ئیوه بکرایه و ناشته وای حوده ییه نه به سه را بیه به راستی ئه شکان و رایان ئه کرد. له پاشانا هه یج دۆستیکان ده ست نه که وت بیان پارێزی و هه یج که سیان ده ست نه ئه که وت یار مه تیان بدا له جوه کانی خه یه ر.

﴿ سَنَّةُ اللَّهِ الَّتِي قَدْ خَلَتْ مِنْ قَبْلِ وَلَنْ تَجِدَ لِسُنَّةِ اللَّهِ تَبْدِيلًا ﴾ نهو سدر که وتندی پیغه مده ران و دوستانی خودا به سدر دوژمنانی خوینا یاسا و ده ستووریکه خودا دایناوه بو هدموو پیغه مده ران که به راستی له مدهو بهر رویشتون و به پیغه مده ری نیسلامیشه وه نه بی سدر بکه ون و، بو یاسا و ده ستووری خودا تو هیچ جوړه گوزانیکت ده ست ناکه ویت.

﴿ وَهُوَ الَّذِي كَفَّ أَيْدِيَهُمْ عَنْكُمْ وَأَيْدِيَكُمْ عَنْهُمْ بِطَّنِ مَكَّةَ مِنْ بَعْدِ أَنْ أَظْفَرَكُمْ عَلَيْهِمْ وَكَانَ اللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرًا ﴾ وه خودا که سیکي نهوتویه به میهره بانی خوئی ده ست دریژی بی باوه رانی مه که بو نیوه توانا و به لاماردانی نیوه بو نهوان قده ده غدی کردن له ناو مه که دا له دوای نهوه ی خودا نیوه ی باوه رداری سدر خست به سدر بی باوه راندا به هوئی ناشته وایی حوده بییه وه، خودا ناگاداره و شتی نه بیئی نیوه بیکه له جهنگ کردنتان له بهر فدرمانی خودا و نیروای خودا و، گهرانه وه ی ده ستی خوژتان له جهنگ له بهر ریژی خانه ی خودا و بی توانایی دانیشتونانی مه که.

بو زانین: ناشته وایی حوده بییه له سالی (۶) ی کوزجی دا بووه، گرتنی خدیهر و به سدر گرتنه وه ی عده ره له سالی (۷) ی کوزجیدا بووه، گرتنی مه که له سالی (۸) ی کوزجی دا بووه.

هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ وَالْهَدْيِ مَعَكُوفًا أَنْ يَبْلُغَ مَحَلَّهُمْ وَلَوْلَا رِجَالٌ مُؤْمِنُونَ وَنِسَاءٌ مُؤْمِنَاتٌ لَمْ تَعْلَمُوهُمْ أَنْ تَطَّوَّهُمْ فِتْصِيبَكُمْ مِنْهُمْ مَعَرَّةٌ بِغَيْرِ عِلْمٍ لِيَدْخُلَ اللَّهُ فِي رَحْمَتِهِ مَنْ يَشَاءُ لَوْ تَزَيَّلُوا لَعَذَّبْنَا الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا ﴿٢٥﴾ إِذْ جَعَلَ الَّذِينَ كَفَرُوا فِي قُلُوبِهِمُ الْحَمِيَّةَ الْحَمِيَّةَ فَأَنْزَلَ اللَّهُ سَكِينَةً عَلَى رَسُولِهِ وَعَلَى الْمُؤْمِنِينَ وَالزَّمَهُمْ كَلِمَةً التَّقْوَى وَكَانُوا أَحَقَّ بِهَا وَأَهْلَهَا وَكَانَ اللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمًا ﴿٢٦﴾

﴿ هُمُ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوكُمْ عَنِ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ ﴾ بت په رستانی مه که که سانیکی نهوتون باوه ریان نه هیناوه و، نیوه ریان قده ده گرد لده وه برژون زیاره تی نهو مزگه وته ریژداره بکه ون و کاروباری عده ره به جی بهین.

﴿وَالْهٰذِيْ مَعْكُوفَاۗنَ اَنْ يَّبْلُغَ مَحَلَّهُۥ﴾ ئەو ھوشترانە کرابوون بە دیاری بۆ خانەى خودا، بەسزابوونەو، قەدەغەیان کردبوون لەوہى بگەنە جینگەى خۆیان لە مەکە و سەر بېرێن. ژمارەى ئەو ھوشترانە کرابوون بە دیاری (۷۰) ھوشتر بوون، کاتى لە سالى (۶)ى کۆچیدا چون بۆ عەمرە کردن و لە حودەبیبە راگیران.

﴿وَلَوْلَا رِجَالُ مُّؤْمِنُوْنَ وَنِسَاءُ مُّؤْمِنَاتٍ لَّمْ تَعْلَمُوْهُمْ اَنْ تَطَّوُّوْهُمْ﴾ وە ئەگەر لە مەکەدا چەن پیاویکی باوەردار و چەن ژنیکی باوەردار نەبوانیە ئیوە نەتان ئاناسین و جیاپوونەو لە جگەى خۆیان؛ چونکە ئەوان لە ترسى بت پەرستان باوەرھێنانى خۆیانیان ئاشکرا نەکردبوو، ئیوە نەتان کوشتن، لەبەر ئەوانە نەبوایە خودا فەرمانى ئەدا بە چوونى ئیوە بۆ مەکە.

﴿فَتَضَيَّبَكُم مِّنْهُمْ مَّعْرَةً بَّغَيْرِ عِلْمٍ﴾ دوواى ئەگەر ئیوە بچوونایە مەکە و، ئەو باوەردارا نەتان بکوشتایە بەئى ئەوہى ئیوە بزنان باوەردان ئیوە تروشى ئازار ئەبوون و، پێوستبو خوێنەکانیان بەدەن و، بىباوەردان تانەیان لە ئیوە ئەدا و، ئەیان ووت موسلمانان لە خۆیان نەکوژن.

﴿لِيُدْخِلَ اللّٰهُ فِي رَحْمَتِهٖ مَنِ يَّشَاءُ﴾ خودا قەدەغەى فەرمو ئیوە بە جەنگەوہ بچنە مەکە؛ لەبەر ئەوہى ھەندى لە بت پەرستانى خودا بیان خاتە ناو میھرەبانى خۆى کەسى ئارەزووى بکا و موسلمان بى، ھەروايشبو، لە دوای ئاشتەواى حودەبیبە ھەندیکیان باوەردان ھیتا.

﴿لَوْ تَرٰیْلُوۡا لَعَدَبْنَا الَّذِیۡنَ کَفَرُوۡۤا مِنْهُمْ عَذَابًا اَلِیْمًا﴾ ئەگەر ھەمو یەکتى لە باوەرداران و بىباوەردان جوئ بوانیەتەو لە یەکتى، خودا دەستور ئەدا بە موسلمانان جەنگ بکەن لەگەڵ بىباوەردان، بەراستى ئیمە ئەوانەى ئەوتۆ باوەردان نەھیتاوە لەوان سزیمان ئەدان بە سزایەکی خاوەن ئازار، بە کوشتن و بە دیل کردن.

﴿اِذْ جَعَلَ الَّذِیۡنَ کَفَرُوۡۤا فِی قُلُوْبِهِمُ الْحَمِیَّةَ الْجَاهِلِیَّةَ﴾ تۆ بیری ئەو کاتە بکەرەوہ خودا خستبو یە دلى ئەوانەى ئەوتۆ باوەردان نەھیتاوە و نەیان ھیش لە سالى (۰۶)ى کۆچیدا پێغەمەر زیارەتى خانەى خودا بکا: رەگەز پەرستى و خو بە گەرە دانان، رەگەز پەرستى پێش ئیسلام، ئەو رەگەز پەرستى بە تەنھا شایانى ئەوہو جەنگیان لەگەى بگرئ و بکوژرێن. بەلام خودا توانای موسلمانای لەوان گیراوە، لەبەر مانەوہى گیانى ئەو کەسانەى باوەرھێنانیان ئاشکرا نەکردبوو، ئەوانەى لە دوای داگیرکردنى مەکە موسلمان ئەبن.

﴿فَاَنْزَلَ اللّٰهُ سَکِیْنَتَهٗ عَلٰی رَسُوْلِهٖ وَعَلٰی الْمُؤْمِنِیۡنَ وَالزَّمَمَهُمْ کَلِمَةَ التَّقْوٰی وَكَانُوا اٰحَقُّ بِهَا وَاَهْلُهَا وَكَانَ اللّٰهُ بِکُلِّ شَیْءٍ عَلِیْمًا﴾ کاتى پەیماننامەى ئاشتەواى حودەبیبە ئەنوسرا بۆ ئەوہى مۆر بکری، بت پەرستان ووتیان: نایى لەسەرتای نامەکەدا بنووسرى (بسم الله الرحمن الرحيم)، نەیشنووسرى (محمد رسول الله) بێگومان ئەو کارە ئەوپەرى رەگەز پەرستى و بت پەرستى بوو، دوایى خودا ئارامى و خۆراگرتنى ناردە سەر دلى پێغەمەر و باوەرداران و تورەنەبوون، ئەوہو پێغەمەر بە عەلى کورى ئەبو تالیبى فەرمو: ھەر شتى ئەوان داواى ئەکەین ببنوسە و بنوسە (باسمک اللهم)، ببنوسە (محمد بن عبدالله) باوەردارانیش بە فەرموودەى پێغەمەر رازى بون و،

خودا فدرموده‌ى خوڤاراستنى له بئى فدرمانى خودا و بدرده وامبوون له سدر باوه پتويست كرد
بئى باوه پداران و، ههر ئهوان شايسته‌ى ئه و فدرموده يه و، ههر ئهوان خاوه نى ئه و
فدرموده يه، خوا ئه زانى به هه موو شتى، له كار و فرمانى باوه پداران و بئى باوه پداران پاداشتيان
ئه داته وه به گوڤره‌ى كرده‌ى خوڤان.

هه ندى له زانايان ئه لئى (كلمة التقوى) برتيه له (بسم الله الرحمن الرحيم) هه ندى تر
ئه لئى: مده يست (لا إله إلا الله). خودا به هه موو شتى ئه زانى.

لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ
الْحَرَامَ إِن شَاءَ اللَّهُ ءَامِينَ مُخْلِقِينَ رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ
لَا تَخَافُونَ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَجَعَلَ مِنْ دُونِ ذَلِكَ
فَتْحًا قَرِيبًا ﴿٢٧﴾ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ
الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴿٢٨﴾
مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ
تَرَاهُمْ رُكَّعًا سُجَّدًا يَبْتَغُونَ فَضْلًا مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا سِيمَاهُمْ
فِي وُجُوهِهِمْ مِنْ أَثَرِ السُّجُودِ ذَلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ
فِي الْإِنْجِيلِ كَزَرْعٍ أَخْرَجَ شَطْعَهُ فَكَانَ رُءُوسًا تَغْلُظُ فَاسْتَوَى
عَلَى سَوْفِهِ يُعْجِبُ الزَّرْعَ لِيُغِظَ بِهِمُ الْكُفَّارَ وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ
ءَامَنُوا وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ مِنْهُمْ مَغْفِرَةً وَأَجْرًا عَظِيمًا ﴿٢٩﴾

﴿لَقَدْ صَدَقَ اللَّهُ رَسُولَهُ الرُّؤْيَا بِالْحَقِّ لَتَدْخُلُنَّ الْمَسْجِدَ الْحَرَامَ إِن شَاءَ اللَّهُ ءَامِينَ مُخْلِقِينَ
رُءُوسَكُمْ وَمُقَصِّرِينَ لَا تَخَافُونَ﴾ به راستى خودا ئه و خه‌وه‌ى فروستاده‌ى خوى به راستى بينى
بوى به راستى گنرا كه ئيه ئه چنه ئه و مزگه‌وتد رڤرده ئه گهر خودا ئاره‌زوى بك يا سهرتان
ئه تاشن يا كورتى ئه كه نه وه موى سهرتان ئاسوده، له دوژمن ناترس. هوى هاته خواره‌وه‌ى
ئه و ئايه ته ئه وه بو: پتغمهر بهر له وه‌ى به واته وه بئى خوده ييه له خه‌ويا بينى چونه مه كه به بئى ترس
و سهريان تاشى و مويان كورت كرده وه، هاور پكانى پتغمهر خوڤشوروز بوون و وايان ئه زانى ئه و

سال نه چنه مه که، ووتیان: خهوی پیغمدر راسته، کاتی چونیان بۆ مه که دوا کهوت، عه بدولای کوری ئوبه ی ووتی: نه سهرمان تاشی و نه مویشمان کورت کرده وه.

﴿ فَعَلِمَ مَا لَمْ تَعْلَمُوا فَبَجَلْ مِنْ دُونِ ذَلِكَ فَتَحًا قَرِيبًا ﴾ دوا یی خودا بهشتی نه زانی ئیوه بهو شته تان نه زانیوه که چونی ئیوه ی بۆ مه که دوا خست بۆ دوا ی ناسته وای حوده ییبه که ئیوه تووشی جهنگ نه بون و زۆر کهس له وانه ی ریگه یان له ئیوه نه گرت موسلمان بوون، دوا یی خودا به عشی به ئیوه بدر له چوونستان بۆ مه که دوا ی حوده ییبه سهر کهوتنیکی نزیک، وه ک گرتنی خه بهر، دواتر هدر نه چنه مه که یش.

﴿ هُوَ الَّذِي أَرْسَلَ رَسُولَهُ بِالْهُدَى وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا ﴾ خودا که سیک ئه وتویه فروستاده ی خوی ره وانه کردوه بۆ ئه وه ی ئاده میزاد شاره زاکات بۆلای ئه وه ی خودا به تنه ا دابری و، به ئاینیکی راسته وه که ئاینی ئیسلامه و دووره له بت په رستی و بیرو با وه ری پر و پوچ. له بهر ئه وه ئه و ئاینه راسته سهر بخا به سهر هه مو ئاینه کانی پیش خوی و، به تابه تی په یه کی به رزی بداتی، تابه ته ند نیه به ره گه زکی تنه ها وه و، بۆ هه مو ره گه زه کانی روی زه ویه هدا رۆژی دوا یی، تنه ها بۆ ئاده میزاد نه ها تووه، به لکو بۆ جنۆ که کانی شه، هدر له بهر ئه وه یشه ئاینی ئیسلام سهر کهوتوه به سهر ئاینه ئاسمانیه کان و جگه ی ئه وانی ش و، له بهر ئه وه ی ئاسایش و به ختیار ی ساخته به یئنی بۆ هه مو بوونه وه ران و، هه مو ئاده میزاد بکا به بنه ماله یه کی تنه ها و، به سه خودا شایه تی بدا له سهر راستی ئه و ئاینه و، ئاگاداره له سهر ئه وه ی مو حه مد پیغمه دری خودایه. بت په رستان بلین: نابی له به لین نامه ی حوده ییبه دا بنووسری (محمد رسول الله) نه یلین: لای خودا هدر پیغمه دره و ئاینه که یشی راسته، وه ک خودا ئه فهر مو ی:

﴿ مُحَمَّدٌ رَسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ ﴾ مو حه مد نیرا و پیغمه دری خودایه و، که سانیکی ئه وتو با وه ریان هتا وه له گه لیا توند و دل ره ق و به توانان به سهر بی با وه راندا، دل نه رم و میهره بان و خا وهن به زهین له نیوان خویانا، ئه و فهر مو وده ی خودایه له با سی با وه رداراندا ئه وه مان بۆ رو ن ئه کاته وه با وه ره یئانی پیغمه در و ها ور پیکانی تنه ها بۆ ئه وه نه بووه به ر و الهت په رستن بۆ خودا بکدن، به لکو فرا وانر و زۆر تر یشه له وه، ئه وه ته خودا با سی ها ور پیکانی پیغمه در به و جو ره ئا کا که له نیویه کا چۆن بوون و له گه ل بی با وه راندا چۆن بوون و، په م جو ره یش با سیان ئه فهر مو ی له په رستندا که ئه فهر مو ی:

﴿ تَرَاهُمْ رُكْعًا سَجْدًا يَتَكَبَّرُونَ فُضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانًا ﴾ تۆ ئه و که سانه ئه بینی له گه ل پیغمه دران له زۆر کات له کورنوش و له سوژده دان، به تابه تی له کاتی نوێزه کان، داوا ی پاداشت و ره زامه ندی له خودا نه کدن.

﴿ سِيمَاهُمْ فِي وُجُوهِهِمْ مِّنْ أَثَرِ السُّجُودِ ﴾ نیشانه ی چاکی و له خوا تر سانیان ده ر ئه که وه ی له رومه تیانا له په یدا بوونی شتی به وه ی سوژده بر دنیا نه وه و، به بۆندی زۆری سوژده بر دنیا ن، ئه و جو ره پیشانه ی ها ور پیکانی پیغمه در بووه به پیشه ی هه مو با وه ردارانی دوا ی خویان.

زانایان بیریان جیاوازه له باره ی دیاریکردنی نیشانه و کاریگه ری سوژده بردنیان: هه ندیکیان ئه لئین: روناکیه کی سپه به رومه تیانه وه له پاشه پرۆژدا که ئهوانیان بێ ئه ناسری. هه ندی تریان ئه لئین: جینگه ی سوژده بردنی رومه تیان وه ک مانگی چواره ئه دره وشیتته وه، هه ندی تریان ئه لئین/ له رۆزی دوایدا زیندوو ئه کریتته وه و، تهوێل و دهست و لاجیان سپه. هه ندی تریان ئه لئین: له جیهاندا چاکی ئهوان له رومه تیانا ده رته کهوی و ئه زانری و خودا په رست و پیاوچاکن.

﴿ ذٰلِكَ مَثَلُهُمْ فِي التَّوْرَةِ وَمَثَلُهُمْ فِي الْاِنْجِيلِ كَزَرْعٍ اَخْرَجَ شَطَاۗءً فَازَرٰهُ فَاسْتَغْلَظَ فَاسْتَوٰی عَلٰی سُوۡفِهِ ۖ هَدَرَ بَدْوٌ جَوْرَهٗی خُودَا بَاسِی شِیۡوَهٗی هَاوِرۡیَکَانِی یَغۡمَهُمۡرِی فِهَرۡمُوۡو، هَدَرَ بَدْوٌ جَوْرَهٗ وِیۡسَمَیَانِ لَهٗ تَهَوَرَاتَا بَاسِی کَرَاوَهٗ وَ تَوَمَار کَرَاوَهٗ... وَهٖ وَیۡنَهٗی ئَهَو کَه سَانَهٗی لَهٗ گَه ل یَغۡمَهُمۡرِدَاوَوَن لَهٗ نِیۡجِلِدَا وِیۡنَهٗیَان تَوَمَار کَرَاوَهٗ بَه وِیۡنَهٗی کُشَت وَ کَالِی یَه کَه م جَار لَق وَ پَوۡپ وَ بَه رَه مِی خَوِی نَاشکِرَا بکا وَ چَوَزَهٗ بکا، دَوَابِی ئَهَو کُشَت وَ کَالَهٗ یَار مَه تِی ئَهَو لَق وَ پَوۡپ وَ چَوَزَهٗ یَه ئه دَا وَ، دَوَابِی ئَهَو کُشَت وَ کَالَهٗ هِیَز پَه دَا ئه کَا وَ رَه ق ئه بِی، دَوَابِی ئَهَو کُشَتَه گَه شه ئه کَا وَ لَه سَه ر بَنکه کَانِی خَوِی ئَه وه سَتِی وَ، ئه گَا بَه وِیۡهَرِی هِیَز وَ چَرَوِیۡرِی بَه جَوۡرِی ئَهَو هِیَز وَ گَه شه کَرَدَنهٗ.

﴿ یَغۡجِبُ الزُّرَّاعَ لَیۡغِیۡظَ بِهِمُ الْکُفَّارَ ۖ ۚ ئَهَو هِیَز وَ گَه شه کَرَدَنهٗی کُشَت وَ کَالَهٗ خَاوَه نه کَه ی سَه ر گَه رَدَان ئه کَا بَه هَوِی جَوَانِی وَ هِیَزِی ئَهَو کُشَت وَ کَالَهٗ... دَوَوَر نِیَه مَه بَه سَت لَهٗ خَاوَه ن کُشَت وَ کَال یَغۡمَهُمۡرِ بِی که هَاوِرۡیَکَانِی خَوِی گَه یَانَدَه ئَهَو پِلَه وِیَا یَه بَه رَزَهٗ لَه بَه ر ئَه وه ی بَه هَوِی هِیَز ئَه وانه وه رِق وَ کِیۡنَه ی بِی باوَه رَان پَه دَا بکه ن وَ تَوَشِی خَه فَدَت بِن.

﴿ وَعَدَ اللّٰهُ الَّذِیۡنَ آمَنُوۡا وَعَمِلُوا الصَّالِحٰتِ مِنْهُمۡ مُّغۡفِرَةً وَّ اَجْرًا عَظِیۡمًا ۖ ۚ خُودَا بَه لَیۡنِی دَاوَهٗ بَه کَه سَانِی باوَه رِیَان هِیَنَاو وَ کَرَدَه وه چا کَه ی کَانِیَان کَرَدَوَه، لَه گَوَنَاهِیَان خَوَشِیۡی وَ، پَادَا شِیۡکِی گَه وِرَه یَان بَدَاتِی.

﴿ سوره تی نه لحو جورات ﴾

له مه دینه هاتوته خواره وه. ژماره ی نایده کانی (۱۸) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدِمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ ۖ وَاتَّقُوا اللَّهَ ۚ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴿١﴾
يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ لِبَعْضٍ أَن تَحْبَطَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴿٢﴾
إِنَّ الَّذِينَ يَغُضُّونَ أَصْوَاتَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ فَلِلنَّفُوسِ لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴿٣﴾
إِنَّ الَّذِينَ يُنَادُونَكَ مِنَ وَرَاءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴿٤﴾
لَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ ۚ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٥﴾

نویندرانی به نو ته میم هاتن بو خزمهت پیغمدر ﴿ﷺ﴾ له مه دینه، له سالی (۹) کوجیدا، ژماره یان (۷۰) پیاو بوون، بو نه وه هاتبوون پیارینه وه بو به ره لا کردنی دیله کانیان، کاتی چوونه مزگهوت پیغمدر ﴿ﷺ﴾ خدوی پیش نیوهرۆی نه کرد له خانووی عائشه دا، نویندره کان له پستی په رده وه بانگیان کرد نه ی موحمه د، وه ره دهره وه بولامان و، دهنگیان به رز کرده وه عه رب ناسایی، پیغمدر ﴿ﷺ﴾ به هۆی دهنگی به رزیانه وه نازاری پی گه یشت، دواپی پیغمدر جووه دهره وه بولایان و لایان دانیشت، عوتاریدی کوری حاجیب له جیاتی به نو ته میم خوتبه یه کی خوینده وه، به ده ستوری پیغمدر سابی کوری حسان وولامی دایه وه، شاعیره که یان به ناوی (زه بر فان) هه ندی هۆراوه ی خوینده وه، به ده ستوری پیغمدر حسانی کوری سابی وولامی دایه وه، نویندرانی به نو ته میم ووتیان به راستی ئه م پیاوه یارمه تی ده درئ و هه موو شتیکی بو ئاسان نه کری، سویند نه خۆین به خوا شاعیر و خوتبه خوینه کانت له وانه ی ئیمه بالا ده ستزن، دهنگ و گفتوگۆی زۆر خوشه و زۆر به ئارامزه له ئیمه، دواپی هه موویان موسلمان بوون و،

ته فسیری زمانا کۆبی

پیغمه‌م‌ریش دیله‌کانی بۆ به‌ره‌لا کردن و خه‌لاتیشی کردن، هه‌ندئێ له زانایان ئه‌لێن: هۆی هاته‌ خواره‌وه‌ی ئه‌و ئایه‌تانه به‌ جوړئ تره، هه‌رچۆنێ بئ هه‌موویان شایسته‌ن، ئه‌وه‌ی گ‌رنگبێ به‌و ئایه‌تانه خوای مه‌زن موس‌لمانان فی‌ری رێزگرتن و گفتوگۆ کردن نه‌کا له‌گه‌ل یه‌ک‌تری. به‌ تایبه‌تی له‌ خزمه‌ت پیغمه‌مه‌ردا ﴿﴾ بۆ روونکردنه‌وه‌ی ئه‌وانه‌ی پێشوو خودا ئه‌فه‌رموئ:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَقْدُمُوا بَيْنَ يَدَيِ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ سَمِيعٌ عَلِيمٌ ﴾ ئه‌ی که‌سانێکی ئه‌وتۆ باوه‌رتان هیناوه، ئیوه له‌ هه‌یج کارێکی خۆتان پێش فه‌رموده‌ی خودا و پیغمه‌مه‌ر مه‌که‌ون، په‌له‌ مه‌که‌ن له‌ گفتوگۆ کردندا هه‌تا خودا و پیغمه‌مه‌ر فه‌رمانی خۆیان ئه‌ده‌ن و، مانای فه‌رموده‌ی خودا مه‌که‌ن هه‌تا پیغمه‌مه‌ر مانای نه‌کا بۆتان، به‌ تایبه‌تی ئه‌و شتانه‌ی په‌یوه‌ندیان به‌ سوودی گشتی یه‌وه‌ هه‌یه‌ و، ئیوه له‌ خودا بۆسن و پێش فه‌رموده‌ی خودا و پیغمه‌مه‌ر مه‌که‌ون له‌ هه‌یج کارێکتانا، به‌راستی خودا گفتگۆی ئیوه‌ نه‌بیستی، ئه‌زانێ به‌ هه‌موو شتی ئیوه‌ نه‌یکه‌ن.

هۆی هاته‌ن خواره‌وه‌ی ئه‌و ئایه‌ته و ئه‌م ئایه‌ته‌ی دوایی ئه‌وه‌بوو: پیغمه‌مه‌ر ﴿﴾ ویستی که‌سێ دابنێ بۆ ئه‌وه‌ی کاروباری به‌نو ته‌میم ببا به‌رپۆه، ئه‌بۆ به‌کر ووتی: با ئه‌و که‌سه (قه‌عقاق) بئ، عومه‌ر ووتی: با ئه‌و که‌سه (ئه‌قره‌عی کوری حاریس) بئ، دزایه‌تی که‌وته‌ نێوانیان و، ده‌نگیان به‌رزبووه‌وه‌ له‌ لای پیغمه‌مه‌ر، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی باوه‌رداران تووشی ئه‌و هه‌له‌یه‌ نه‌بن تووشی به‌نو ته‌میم و ئه‌بۆ به‌کر و عومه‌ر بو، خوای مه‌زن فه‌رموئ:

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَرْفَعُوا أَصْوَاتَكُمْ فَوْقَ صَوْتِ النَّبِيِّ ﴾ ئه‌ی که‌سانێکی ئه‌وتۆ باوه‌رتان هیناوه، ئیوه‌ ده‌نگی خۆتان به‌رز مه‌که‌نه‌وه‌ به‌سه‌ر ده‌نگی پیغمه‌مه‌ردا، به‌رزکردنه‌وه‌ی ده‌نگ خۆی له‌ خۆیا چا‌ک نیه، به‌ تایبه‌تی له‌ خزمه‌ت پیغمه‌مه‌ردا که‌ گه‌وره‌ی هه‌موو پیغمه‌مه‌رانه و به‌رێزترینی هه‌موو بوونه‌وه‌رانه.

﴿ وَلَا تَجْهَرُوا لَهُ بِالْقَوْلِ كَجَهْرِ بَعْضِكُمْ عَلَى بَعْضٍ أَنْ تَحْطَأَ أَعْمَالُكُمْ وَأَنْتُمْ لَا تَشْعُرُونَ ﴾ وه ئیوه گفتوگۆ مه‌که‌ن له‌گه‌ل پیغمه‌مه‌ر وه‌ک گفتوگۆی هه‌ندیکتان له‌گه‌ل هه‌ندئێ ترتان، به‌ ئاشکرای و به‌ جوړێکی ناشایسته که‌ پاداشتی کرده‌وه‌ کانتان پوچ ببێته‌وه‌ و، ئیوه‌ خۆتان هه‌ستی بئ نه‌که‌ن.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُغْضُونَ أَسْوَأَهُمْ عِنْدَ رَسُولِ اللَّهِ أُولَئِكَ الَّذِينَ امْتَحَنَ اللَّهُ قُلُوبَهُمْ لِلتَّقْوَى لَهُمْ مَغْفِرَةٌ وَأَجْرٌ عَظِيمٌ ﴾ به‌راستی که‌سانێکی ئه‌وتۆ ده‌نگی خۆیان نزم نه‌که‌نه‌وه‌ له‌ گفتوگۆ کردندا لای پیغمه‌مه‌ری خودا، ئه‌و تاقمه‌ که‌سانێکی ئه‌وتۆن خودا د‌ل‌ی تاقی کردوونه‌ته‌وه‌ و پاکی کردوونه‌ته‌وه‌ له‌ هه‌موو خراپه‌یه‌ بۆ ئه‌وه‌ی له‌ خوا بۆسن و خۆیان له‌ بئ فه‌رمانی خودا به‌پاریزن، بۆ ئه‌و که‌سانه‌ هه‌یه‌ له‌یخ‌وشبوون له‌ گ‌رناهه‌کانیان و پاداشتیکی زۆر گه‌وره‌.

﴿ إِنَّ الَّذِينَ يُتَادُّونَكَ مِنْ وراءِ الْحُجُرَاتِ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْقِلُونَ ﴾ به‌ راستی که‌سانێکی ئه‌وتۆ بانگی تۆ نه‌که‌ن له‌ ده‌ره‌وه‌ی هۆده‌کانی ژنانی تۆ و، جیگه‌ی دانیشتنی نه‌ه‌یتی تۆ، زۆرتر له‌و که‌سانه‌ نازانن چاودێری سروشتی کۆمه‌لایه‌تی بکه‌ن، چونکه‌ ده‌شته‌کی و د‌ل‌ ووشکن. ﴿ وَلَوْ أَنَّهُمْ صَبَرُوا حَتَّى تَخْرُجَ إِلَيْهِمْ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ وه ئه‌گه‌ر ئه‌و تاقمه‌ نازاری تۆیان نه‌دایه‌ به‌و جوړه‌ ناشایسته‌یه، ئارامیان بگرتایه‌ و، چاوه‌روانیان بکردایه‌ تۆ

نه‌چوبته دهره‌وه بۆلایان چاکتر بوو بۆ ئه‌وان له پهلە کردنه که دژی سروشتی کۆمه‌لایه‌تی‌یه، خودا لیخۆشیوونی زۆره بۆ که‌سانێ په‌شیمان ببنه‌وه و، جاری تر پهلە نه‌که‌ن له‌لای پیغه‌مه‌ر، میهره‌بانە وه‌ خواهن به‌زه‌یه‌یه بۆ ئه‌وانه چاودێری کاری ناو کۆمه‌لایه‌تی نه‌که‌ن.

پیغه‌مه‌ر ﴿ ﷺ ﴾ وه‌لیدی کوری عه‌قه‌به‌ی نارد بۆلای هۆزی (به‌نولوسته‌لیق) بۆ وه‌رگرتنی زه‌کاته‌کانیان دوا‌یی کاتی بیستیان که وه‌لید هاتوه، به‌خۆشی‌یه‌وه به‌ کۆمه‌ل چوون بۆ پیشوازی کردنی، وه‌لید ترسا و وای زانی بۆ کوشتی هاتوون، گه‌رایه‌وه بۆ خزمه‌ت پیغه‌مه‌ر ﴿ ﷺ ﴾ ووتی نیازیان وا بوو بم کوژن و زه‌کاته‌که‌یان نه‌دامی، دوا‌یی پیغه‌مه‌ر به‌ تووره‌یه‌یه‌وه خالیدی کوری وه‌لیدی نارد بۆلایان، خالید ته‌ماشای کرد نوێژ نه‌که‌ن، به‌ خۆشی‌یه‌وه زه‌کاته‌که‌یان دایه، گه‌رایه‌وه بۆ خزمه‌ت پیغه‌مه‌ر و رووداوه‌که‌ی بۆ گه‌رایه‌وه، خوای مه‌زن فهرمووی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ فَتَبَيَّنُوا
أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ فَتُصْحَبُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴿٦﴾

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن جَاءَكُمْ فَاسِقٌ بِنَبَأٍ ﴾ ئه‌ی که‌سانێکی ئه‌وتو باوه‌رتان هه‌تاوه ئه‌گه‌ر که‌سێ له‌ سنور دهرچوو بوو هات بۆلای ئێوه به‌ هه‌ر هه‌ولێکه‌وه‌بی.

﴿ فَتَبَيَّنُوا أَن تُصِيبُوا قَوْمًا بِجَهَالَةٍ ﴾ دوا‌یی ئێوه پهلە مه‌که‌ن بۆ چاره‌سه‌ر کردنی ئه‌و هه‌واله‌، هه‌تا ئێوه به‌ باشی ئه‌و هه‌واله‌ روون نه‌که‌نه‌وه و، راستیتان بۆ دهرته‌که‌وێ، له‌به‌ر ئه‌وه‌ی ئێوه تاقتی تووشی نازار و کوشتن و دیل کردن نه‌که‌ن به‌ نابه‌دلی و نه‌زاینه‌وه.

﴿ فَتُصْحَبُوا عَلَى مَا فَعَلْتُمْ نَادِمِينَ ﴾ دوا‌یی ئێوه په‌شیمان ببنه‌و له‌سه‌ر ئه‌و شته‌ی ئێوه کردووتانه به‌هه‌له‌.

ووشه‌ی (فاسق) وا ته‌گه‌یه‌نی دادوه‌ر بۆی هه‌ی هه‌والی مرو‌فیککی دادپه‌روه‌ر و چاک وه‌ر بگه‌ڕێ، هه‌رچه‌نده‌ وا چاکه‌ هه‌والی ئه‌ویش روون بگه‌ڕێته‌وه دوا‌یی کاری بی‌بکری.

وَأَعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ
وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبَّبَ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ وَكَرَّهَ إِلَيْكُمُ
الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَٰئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ ﴿٧﴾
فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ ﴿٨﴾

﴿ وَأَعْلَمُوا أَن فِيكُمْ رَسُولَ اللَّهِ لَوْ يُطِيعُكُمْ فِي كَثِيرٍ مِّنَ الْأَمْرِ لَعَنِتُمْ ﴾ وه‌ ئێوه بزانه‌ن که به‌ راستی له‌ناو ئێوه‌دا‌یه پیغه‌مه‌ری خودا به‌رێزترینی هه‌موو بوونه‌وه‌رانه‌ پیوسته‌ ئێوه به‌ جگه‌ی

راستی هه والی تری نده ننی، په پره وی ئیوه بکا له و کار و هه والاندی ئیوه به وی ئه لئین و، په له بکا و له روون بوونه دیان فدرمانی بی بدا ئیوه تووشی نازار و گونا نه بن.

﴿وَلَكِنَّ اللَّهَ حَبِّبٌ إِلَيْكُمُ الْإِيمَانَ وَزَيَّنَهُ فِي قُلُوبِكُمْ﴾ و ه به لام خودا باوه پهیانی به نایینی ئیسلام لای خو شه ویست و به ریز تر کردوه له هه موو نایینه کانی تر و، جوانی کردوه له دلی ئیوه دا و، بۆ خورتانان هه لبراردوه.

﴿وَكُرْهُ إِلَيْكُمُ الْكُفْرَ وَالْفُسُوقَ وَالْعِصْيَانَ أُولَئِكَ هُمُ الرَّاشِدُونَ﴾ و ه خودا بی باوه پری و له سنوورلادان و بی فدرمانی خودای ناشیرین و قیزه ون کردوه لای ئیوه، نه و باوه پردارانده ی باوه پهیانیان لا خو شه ویسته هه ر نه واندن به رده وامن له سه ر ریگه ی راست، یاریده یان دراوه بۆلای باوه ر و شاره زای یاسای خودان.

﴿فَضْلًا مِّنَ اللَّهِ وَنِعْمَةً وَاللَّهُ عَلِيمٌ حَكِيمٌ﴾ خودا نه و کاراندی له گه ل باوه پرداران کردوه له به ر گه وریه ی خوی و چاکه ی خودا به سه ریانه وه، خودا نه زانی به وان و به شتی له دلیانایه، هه موو شتی له جیگه ی شیاوی دانه ننی که یارمه تی باوه پرداران نه دات.

ژنیکې مه دینه یی که ناوی نوموزید بوو، شوی کردبوو به پیاوړکی دانیشتووی مه دینه، ناکوکی و نازاوه که وته نیوانیان، ژنه که ویستی به چینه وه بۆلای خزمانی خوی، میړه که ی له هۆده که ی خانووه که ی خوی دا به ندی کرد و نه ی هیشت به چن بۆلای خزمه کانی، به هه رچونن بی هه والی نارد بۆلای کهس و کاری، نه وانیش ویستیان به زور بیبه نه وه بۆلای خویان، میړه که ی هاواری کرده خزمانی خوی و هاتن به ده مییه وه و، بوو به جه نگیان، به به ردو دار و پتلا و که وته له شی یه کتری، خودا له و باره یه وه فهرمووی:

وَلَا تَفْتَنَانِ
مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَفَتُلَوَّافُاصِلِحُوا بَيْنَهُمَا فَإِنْ بَغَتْ إِحْدَاهُمَا
عَلَى الْأُخْرَىٰ فَفَقَنِلُوا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ فَإِنْ فَاءَتْ
فَأَصْلِحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ
﴿١﴾ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ

لَعَلَّكُمْ تَرْحَمُونَ ﴿١٠﴾

﴿وَلَا تَفْتَنَانِ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَفَتُلَوَّافُاصِلِحُوا بَيْنَهُمَا﴾ و ه نه گه ر دوو کۆمه له باوه پرداران بوو جه نگیان و نازاوه له نیوانیاندا په دیا بوو، دوا یی پیوړسته ئیوه ی جگه ی نه وان ناشته وایی بڅه نه نیوانیانده، نایینی پیروزی ئیسلام چه ندین یاسا و ده ستووری هه یه بۆ درووستکردنی کۆمه لایه تی و چاککردنیان:

لهو یاسایانه په پاراستنی خوږن و دارایی و سهرهستیان له کارکردن و گفتوگويانا، هیچ کهسې نابې به نارهوا په لاماری بدرئ، بهلام هدرکاتی هدر تاقمې دهست دريژي کرده سهر تاقمې تر، نهو کاته ريژي خويانيان پيشيل کردوه و ريژيان لي ناگيرئ. ههندی تر لهو یاسایانه نهوه په نادهمیزاد پال بدهن به په کترپتهوه و، په کیان خوښوئ هدا چاکه و خوشی و ناشتهوایی و ناسوودهیی هدموویان بگریتهوه. کهواته نه گهر نازاوه و جدنگ کردن کهوته نیوان دوو تاقمیان، پیوسته موسلمانانی تر نهو جدنگه کزنایی پی بهین، دوستایهتی بخه نه نیوانیانهوه، له سهر بنچینهی دادپهروهري و راستی، بۆ نهوهی کومهلگای نیسلام یهك بگرن و پرژوبلاو نهبن، پیوسته نهو تاقمدي سئیدم بی لایدن بی. خوی مهن فیرمان نه کا و نه فهرموی:

﴿ فَإِنْ بَعَثَ إِحْدَاهُمَا عَلَى الْآخَرَىٰ فَقَاتِلْهُمَا الَّتِي تَبْغِي حَتَّىٰ تَفِيءَ إِلَىٰ أَمْرِ اللَّهِ ﴾ دوايي نه گهر په کي لهو دوو تاقمه به ناشتهوایی ئیوه رازی نه بوو، دهست دريژي کرده سهر تاقمه کهي تر، ئیتر ئیوه جدنگ بکدن له گهل نهو تاقمدي نهوتو سدهم نه کا و نه گهرپتهوه بۆلای فهرمانی خودا. پیوسته له سهر ئیوهی موسلمان له پيشا هه موو کوششی خوتان بخه نه کار بۆ ناشتهوایی نیوانیان، دوايي پهنا بیهن بۆلای جدنگ.

﴿ فَإِنْ فَاءَتْ فَأَصْلَحُوا بَيْنَهُمَا بِالْعَدْلِ وَأَقْسِطُوا إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ ﴾ دوايي نه گهر نهو تاقمه سته مکاره گهراپهوه بۆلای فهرمانی خودا، ئیوه ناشتی بخه نه نیوان ههردوو تاقمه که به گویرهی نهو دادپهروهري په خودا فهرمانی پی داوه و، ئیوه دادپهروهري. به راستی خودا دادپهروهري خوش نهوئ بۆ زورتر هاندانی موسلمانان بۆ ناشتهوایی خودا نه فهرموی:

﴿ إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلَحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ ﴾ به راستی هه موو باوهرداران برای په کترین و په یوه نديیان به په کتره وه هديه و، بهرزه وه نديیان به ستره وه به يهك شتی سهره کی په وه که باوه رهتانه و، نه بیته هوئ ژيانکي ناسوودهی بهردهوام و، بلاو بوونه وهی مافی مرؤفایه تی، دوايي ئیوه ناشتهوایی بخه نه نیوان براکانتان هدرکاتی نازاوه په یدابوو له نیوانیان و، له برای پشتی خويانتان جوئ مه که نه وه. ینگومان نادهمیزاد له سهره تادا برای په کترین به گشتی و، برای ناینین به تاییه تی، سودی گشتی له ناشتی دایه و، له خوابو سرن و دژایه تی فهرمانی خودا مه کدن، له بهر نهوهی ئیوه میهره بانی و چاکه تان له گهل بکری له لایه نه خوداوه.

خودای گه وړه لهو نایه تانهی پی شوودا باسی ناشتهوایی و دوستایه تی نیوان باوهرداران فهرمووله هه مان کاتدا فهرمانیشی پیداین هدر له بهر سودی گشتی باوهرداران مافی مرؤفایه تی پيشيل نه کهین، نه یخه یه نه پست گوئ له باره ی هه موو نادهمیزاده وه له سهر زهوی، وهك له مه ودوا خودا له نایه تی (۱۳) ی نهم سوره تدا فهرمانان پی نه دا و نه فهرموی: ﴿ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ ﴾ له نایه تی (۱۳) ی سوره تی (نه لئه سراو) دا نه فهرموی: ﴿ وَلَقَدْ كَرَّمْنَا بَنِي آدَمَ ﴾ پیغمه ر نه فهرموی: ﴿ النَّاسُ سَوَاسِيَةٌ كَإِنْسَانٍ الْمَشْط. الا لا فضل العربي على عجمي، ولا عجمي عربي، ولا احمري، على أسود، ولا لأسود على أحمري الا بالتقوى ﴾، نه فهرموی: ﴿ کلکم من آدم و آدم من تراب ﴾.

خودای مه زن لهو ئایه تانه ی پشودا فدرمانی پنداوین ئاشته وایی و دؤستایه تی بخه یسه نیوان باوه رداران، به جوریکی بی لایه نی و دادپه روره، بی ره گه زیه رستی و، بنه ماله پهرستی و، به جورئ عومده ری کوری خه تاب رازی نه بوو فدرمانه وایی بدریته ده ست عه بدولای کوری. به لام به داخه وه (ئهمه وی به کان و عه باسی به کان و تورکه کان و فارسه کان و سعودیه کان له خوا نه ترسان و راسته و خۆ خۆیانان کردوه به جیشینی باوبایر و کهس و کاریان، هه ر له بهر مانده وی ده ست لاتی بنه ماله ی خۆیان و، جگه ی خۆیان وه ئازال ته ماشا نه کهن، خۆیان به میرانگری سامانی دانیشتوان نه زانن، ده ستیان دایه سته م کردن و بی فدرمانی خودا و ره گه زیه رستی و بنه ماله پهرستی و، به کۆمه ل کوشتنی جگه ی خۆیان به بی به زه یی، جاری و اه به بووه برایه برای خۆی کوشتوه یا چاوی کوپر کردوه هه ر له بهر ئه وه ی خۆی فدرمانه واه بیت، خزمایه تی و ئایین و مرۆ قایه تی یان به کار نه ئه هینا، فدرمووده ی خودایان واز لی هینا بوو که ئه یفه رموو به باوه رداران و، رووی فدرمووده ی خۆی نه کرد پیغمه ر و ئه یفه رموو: ﴿ و شاورهم فی الامر ﴾، باسی چاکه ی باوه رداران نه کا و نه فهرموی: ﴿ و امرهم شوری بینهم ﴾ بوو نوکر دنده وی سته می فدرمانه وایانی دوا ی چوار جیگه داره کانی پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ زۆر به باشی ته ماشای نامه میژوهه کان بکهن، بۆتان روو نه بیته وه و، فدرمانه وایان به چ جوریکی درنده انه ده ست در یژی یان نه کرده سه ر دانیشتوان هه ر له بهر مانه وه ی بنه ماله که یان، کیمیا بارانی شاری هه له بجه و باليسان و جیگه کانی تر چاکترین بدلگه ن له سه ر سته می کار به ده ستان.

ساییتی کوری قه یسی کوری شه ماس له بهر ئه وه ی گو یچکه ی به باشی شتی نه ئه بیست، له نزیک پیغمه ر وه نه بووایه فدرمووده ی پیغمه ر ی نه ئه بیست، هه ر کاتی بهاتایه جیگه کان بوو چۆل نه کرد هه تا نزیک بویه ته وه له پیغمه ر وه، جار یک به هۆی نو یژه وه دره نگ هات بوو خزمه ت پیغمه ر، جیگه کان گیرابون، که هات ووتی به دانیشتوان: بلا و بنه وه هه تا له پیغمه ر نزیک بیه وه، پیاوی له دانیشتوان ووتی: دانیشه له جیگه ی خۆتا، ته نیشتی پیغمه ر ی بوو چۆل نه کرد. ساییت ووتی: ئه وه چ که سیکه؟ ووتیان فلا ن که سه، ووتی زۆر باشه، ئه مه کوری فلا ن ژنه، ئه و ژنه بهر له ئیسلام باسی به چاکه نه ئه کرا. ئه و پیاویش زۆری لاگران بو.

ههروه ها جارئ نومذ سه له مه ی ژنی پیغمه ر ﴿ ﷺ ﴾ پارچه قوماشیکی دابو به سه ر شانیا و نه یکیشا به زه ویدا، عانیشه و حه فسه ی ژنانی پیغمه ر و ووتیان: سهیر کهن، ئه و پارچه ئه لئی زمانی سه گه، هه ندی له ژنانی پیغمه ر به سه فیه ی کچی حوبه یان ووت: جوله که زاده، خودای گه وه بوو قه ده غه کردنی ئه و جو ره کارانه فهرموی:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا لَا تَسْخَرْ قَوْمٌ مِّن قَوْمٍ عَسَىٰ أَن يَكُونُوا خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا تَسَاءَلُوا عَنْ أَلْسِنَةٍ إِنْ يَكُنْ خَيْرًا مِّنْهُمْ وَلَا تَلْمِزُوا أَنْفُسَكُمْ وَلَا تَنَابَزُوا بِهَا لَأَلْقَىٰ يَتُّسَ الْإِسْمُ الْفُسُوقُ بَعْدَ الْإِيمَانِ وَمَن لَّمْ يَتُبْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ ﴿١١﴾

﴿ یا ایها الذین آمنوا لا یسخر قوم من قوم عسی أن یكونوا خیرا منهم ﴾ نهی که سانیکی نهوتو باوه رتان هیناوه. هیچ تاقمی سوکایه تی و گالته به تاقمی تر نه کا له پیاوانتان، له وانه یه نهو تاقمه گالته یی نه کرئ چاکتر بی لهوان و، به سود ترین بو دانیشتروان.

﴿ ولا نساء من نساء عسی أن یکن خیرا منهم ﴾ وه هیچ تاقمی له ژنان گالته به هیچ تاقمی له ژنان نه کدن، له وانه یه نهو تاقمه ژنه گالته یان بی نه کرئ چاکتر و به سود ترین له وانه گالته بهمان نه کدن.

هؤزی به نوسله، پیاوی وایان تیدا بوو دوو ناوی هه بوو، پی ناخوشبوو به یه کئی لهو ناوانه بانگی بکری. پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ جاریک چوو بو ناو نهو هؤزه، بانگی کرده پیاوی فرموی: نهی فلان. ووتیان به پیغمهر: نهو پیاوه پیی ناخوشه بهو ناوه بانگ بکری، خوی مهزن بو قدهغه کردنی بانگ کردن به ناوی لای ناخوشی فرموی:

﴿ ولا تلمزوا أنفسکم ولا تباذروا بالالقباب بنس الاسم الفسوق بعد الایمان ﴾ وه نیوه هه ندیکتان هه ندی ترتان له که دار مه کدن به ناویکی خراب و، نهویش بهو ناوه له که دار بی و، نیوه یه کیکتان بانگی یه کئی ترتان بکدن به نازنازی پیی ناخوشی، دهر چون له پدرستن و فرموده ی خودا خراپه که ناوی پیاوی بیرئ به ناوی لای گرابی، دوی نهوه ی نهو پیاوه باوه ری هیناوه و موسلمان بووه، هدر که سی بانگی یه کئی بکا به ناویکی خراب نهو که سه له سنور دهر چوو، بو نمونه: نهی بی ناین. نهی زؤل. نهی گهواد. ههروه ها.

﴿ ومن لم یتب فأولئک هم الظالمون ﴾ وه هدر که پی به شیما نه بوو یته وه لهو شتانه ی خودا قدهغه ی کردون، دوا یی نهو که سانه سته میان له خو یان کردوه.

پیغمهری خودا هدر کاتی بجوا یه ته دهر وه، پیاویکی هه ژاری نه کرد به هاوری دوو پیاوی ساماندار، بو نهوه ی یارمه تیان بدا و به یه که وه خوارده مه نی بخون. سلمان جاریک بوو به هاوری دوو کهس، به ریکهوت چوونه وه بو جیگه ی خو یان، سلمان خهوی پیدا کهوت، خوارده مه نی نه سازاند بوو بو نهو دوو پیاوه که هاتنه وه خواردن و پی خو یان نه بوو، ووتیان به سلمان: برؤ بو خدمت پیغمهر ﴿ ﷺ ﴾ داوی خوارده مه نی بکه، چوه خدمت پیغمهر فرموی، برؤ بؤ لای نوسامه ی کوری زهید نه گهر خوارده مه نی هه یه بداتی، چوه لای نوسامه ووتی: هیچ شتی کم لا نه، دوا یی چوه وه بؤ لای دوو پیاوه هاوریکانی خو ی ووتیان: خوارده مه نی هه بووه و نهیدا وه به تو، وتیشیان: نه گهر سلمان بروا بو هاوردنی ناو له بیر ی (سه میحه) بهو ناوه زوره وه، نهو بیر ووشک نه بی له سلمان: کهوتنه گومانده وه بویه چوونه لای نوسامه بزنان خوارده مه نی لایه یا نه؟ پیغمهر چاوی بهوان گهوت فرموی: سهوزایی گوشت به دهمانه وه دیاره، ووتیان: نهی پیغمهری خودا: نه مرؤ نه گوشت و نه هیچ شتی ترمان نه خواردوه. پیغمهر فرموی: گوشتی سلمان و نوسامه تان خواردوه، لهو باره وه بو قدهغه کردنی ناوردنی ناده میزاد به خراپه و به گومانی خراپه بردن و، بو سیخوری نه کردنی یه کتری خودا فرموی:

يٰۤاَيُّهَا الَّذِيْنَ ءَامَنُوْا اجْتَنِبُوْا كَثِيْرًا مِّنَ الظَّنِّ اِنَّ بَعْضَ الظَّنِّ اِثْمٌ
وَلَا تَحْسَبُوْا وَا لَا يَغْتَبِ بَعْضُكُمۡ بَعْضًا اُحِبُّ اَحَدُكُمْ اَنْ
يَّأْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مِثًا فَكَرِهْتُمُوْهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ
رَّحِيْمٌ

﴿يا ايها الذين آمنوا اجتنبوا كثيرا من الظن إن بعض الظن إثم﴾ نهی که سانیکی نه وتو ئیوه باوهرتان هیناوه: ئیوه خوتان له زور گومانی خراب بۆ یه کتری بیاریزن. به راستی هه ندئی له گومان بردن گونا هه.

گومان بردن چهن جۆری هه‌یه: گومانکردنی وا هه‌یه پیویسته په‌یره‌وی بکری، وه‌ک ئه‌وه‌ی گومان نه‌بری ئایا کردنی ئه‌و کاره‌ خراپه‌ یا نه، به‌لام به‌لگه‌ له‌سه‌ر خراپی ئه‌و کاره‌ نه‌یه، کردنی چاکه. هه‌روه‌ها پیویسته هه‌موو کاتی گومانی چاکه‌ ب‌یریت له‌ هه‌موو کاره‌کانی خ‌وای مه‌زن. نه‌گه‌ر گومانت وایی فلان که‌س پیاوی چاکه‌ به‌لام له‌ ناوه‌رۆکدا چاک نه‌یه ئه‌و گومان بردنه‌ قه‌ده‌غه‌ نه‌یه. گومانبردنی وا هه‌یه قه‌ده‌غه‌یه و پیویسته خ‌وپاریزی لی بکری، وه‌ک گومان بردن بۆ راستی فه‌رمانه‌کانی خودا و پیغه‌مه‌ر، یا گومانبردن له‌ راستی پیغه‌مه‌رایه‌تی پیغه‌مه‌ر، مه‌به‌ست له‌ هاتنه‌ خ‌واره‌وه‌ی ئه‌و ئایده‌ته‌ ئه‌م به‌شه‌ی دووايه‌ و چهن‌د گومانی تری خراب. نه‌گه‌ر به‌توئی بازرگانیه‌ بکه‌ی بۆ ژیا‌نی خ‌وت و، نه‌زانی ئایا قازانج ئه‌که‌ی یا نه، ئه‌و به‌شه‌یان ئاده‌میزاد خ‌وی سه‌ربه‌سته له‌ کردنی‌دا.

﴿ولا تجسسوا﴾ و ئیوه مه‌گه‌رین به‌ د‌وای ده‌رخستنی کاریکا که‌سی تری ب‌ی تووشی ئازار ب‌ی و، مه‌بن به‌ سیخ‌ور بۆ یه‌ کتری. به‌ راستی جاسوسی به‌ گویره‌ی فه‌رمووده‌ی خودا و پیغه‌مه‌ر و به‌لای ئه‌قله‌وه‌ قه‌ده‌غه‌یه. رژی‌مه‌کانی ئه‌م‌رو ئامیری وایان درووستکردوه، ئه‌توانری به‌و ئامیره‌ هه‌موو شتیکی نه‌ینی ب‌ی ده‌رب‌خ‌ری. پیغه‌مه‌ر ئه‌فه‌رموی: هه‌ر که‌سی بیه‌وی خراپه‌ی یه‌کی تر ده‌رب‌خا، خودا خراپه‌ی ئه‌و که‌سه‌ ده‌رئه‌خا با له‌ ناو خ‌او‌خیزانی خ‌ویا بیکا. بۆیه‌ پیویسته‌ سیخ‌وری نه‌ کری به‌ پشه‌ هه‌تا ئاب‌رووی نه‌چی.

﴿ولا یغتب بعضکم بعضا اُحِبُّ اَحَدُکُمْ اَنْ یَّأْكُلَ لَحْمَ اَخِيْهِ مِثًا فَكَرِهْتُمُوْهُ وَاتَّقُوا اللّٰهَ اِنَّ اللّٰهَ تَوَّابٌ رَّحِيْمٌ﴾ وه‌ هه‌ندئی له‌ ئیوه باسی هه‌ندئی تری واتان مه‌که‌ن له‌ لاتان نه‌بن به‌ خراپه‌، چونکه‌ نه‌گه‌ر ئه‌و باسه‌ راستی قه‌ده‌غه‌یه، وه‌ نه‌گه‌ر راست نه‌ی بوختانت پیدا کردوه و خراپتر قه‌ده‌غه‌یه. ئایا یه‌کی له‌ ئیوه‌ی باوه‌ردار ب‌ی خ‌ۆشه‌ گوشتی ب‌رایه‌کی خ‌وی بخ‌وا به‌ مردوویی له‌ کاتی هه‌رزانی‌دا، د‌وایی پیتان ناخ‌ۆشه‌ ئه‌و گوشته‌ به‌ مردوویی بخ‌ۆن و ئیوه له‌ خودا ب‌ترسن و، واز له‌ ب‌ی فه‌رمانی خودا به‌ینن و، باسی ب‌رای خ‌وتان به‌ خراپه‌ مه‌که‌ن و په‌شیمان ببنه‌وه هه‌ر کاتی کردتان. به‌ راستی خودا په‌شیمانبو‌نه‌وه‌تان لی وه‌رئه‌گری، میه‌ره‌بانه‌ بۆ باوه‌رداران له‌و ئایه‌ته‌دا، خ‌وای مه‌زن، ئه‌و که‌سه‌ی به‌ خراپه‌ ناوی ب‌یری به‌ مردووی داناوه‌ چونکه‌ ئه‌و که‌سه‌ له‌وی نییه‌،

ناموس و ناوردنی به گوشت داناه، گفتوگوی خرابی باس کهره‌ک‌ی به خواردن ژماردوه. که‌واته پیوسته مرؤف چؤن لای گرانه گوشتی مردوو بخوات، ه‌دروایش لای ناخوشی ناوی برای خوی به خراپه بیا.

يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِنَّا خَلَقْنَاكُمْ مِنْ ذَكَرٍ وَأُنْثَىٰ وَجَعَلْنَاكُمْ
شُعُوبًا وَقَبَائِلَ لِتَعَارَفُوا إِنَّ أَكْرَمَكُمْ عِنْدَ اللَّهِ أَتْقَىٰكُمْ إِنَّ اللَّهَ
عَلِيمٌ خَبِيرٌ ﴿١٣﴾ قَالَتِ الْأَعْرَابُ ءَأَمَّا قُلٌّ لَّهُمْ تَوْصِيَةٌ وَلَكِنْ
قُولُوا أَسْلَمْنَا وَلَمَّا يَدْخُلِ الْإِيمَانُ فِي قُلُوبِكُمْ وَإِنْ تُطِيعُوا اللَّهَ
وَرَسُولَهُ لَا يَلِتْكُمْ مِنْ أَعْمَالِكُمْ شَيْئًا إِنَّ اللَّهَ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴿١٤﴾
إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ الَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ لَمْ يَرْتَابُوا
وَجَاهَدُوا بِأَمْوَالِهِمْ وَأَنْفُسِهِمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أُولَٰئِكَ هُمُ
الصَّادِقُونَ ﴿١٥﴾ قُلْ أَتَعْلَمُونَ أَنَّ اللَّهَ بِدِينِكُمْ وَاللَّهُ
يَعْلَمُ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ وَاللَّهُ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ
﴿١٦﴾ يَمُنُّونَ عَلَيْكَ أَنْ أَسْلَمُوا قُلْ لَا تَمُنُّوا عَلَيَّ إِسْلَمَ كُمْ بَلِ اللَّهُ
يَمُنُّ عَلَيْكُمْ أَنْ هَدَيْتُكُمْ لِلْإِيمَانِ إِنْ كُنْتُمْ صَادِقِينَ ﴿١٧﴾ إِنَّ اللَّهَ
يَعْلَمُ غَيْبَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاللَّهُ بَصِيرٌ بِيمَا تَعْمَلُونَ ﴿١٨﴾

﴿ یا ایها الناس انا خلقناکم من ذکر و انثی و جعلناکم شعوبا و قبائل لتعارفوا ﴾ نهی ناده‌میزاد: نیمه نیوه‌مان دروست کردوه له پیاویک و له ژنی که ناده‌م و ح‌دان، نیتر چؤن نه‌بی ناوی به کتری بهین به خراپه و نیوه برای به‌ک‌ن و؟ نیمه نیوه‌مان کردوه به‌چ‌ن نه‌توه به‌کی س‌ده‌کی و، به‌چ‌ند ه‌وزی له و نه‌ت‌وانه، بؤ نه‌وه‌ی نیوه ه‌ندیک‌تان نه‌وانی تر بناسن و چاکه له‌گ‌ل به‌ک‌ری ب‌ک‌ن و، سود له‌ناو به‌ک‌ری دا نال و گ‌ور ب‌ک‌ن نه‌ک بؤ نه‌وه‌ی خ‌وتان ه‌ل‌ک‌یشن به‌و نه‌ت‌وه و به‌و ه‌وزانه‌وه، نه‌ک بؤ نه‌وه‌یش جه‌نگ له‌گ‌ل به‌ک‌ری ب‌ک‌ن و تاوانج ب‌گ‌رنه به‌ک‌ری و ناو به‌ک‌ری ب‌ن به‌خراپه و سیخوری به‌ک‌ری ب‌ک‌ن و گ‌ومانی خراپه ب‌دن به‌به‌ک‌ری.

﴿ اِنْ اَکْرَمَکُمْ عِنْدَ اللّٰهِ اَتَّقٰہُ اِنْ اللّٰہُ عَلِیْمٌ خَبِیْرٌ ﴾ به‌راستی به‌ریزترین و گ‌ه‌وره‌ترین نیوه له خ‌زمت خ‌وادا که‌سیکه زؤرتر له خودا ب‌زسی نیوه‌ی ناده‌میزاد و، به‌سودترین بؤ

دانیشتوان به راستی خودا نه زانی کامتان زورتر له خودا نه ترسن و، ناگی له دهروونی ئیوه ههیه.

به راستی ئاده میزاد له بنچنه دا برای مرقایه تی یه کترین له هه موو ماف و پیوستیدا یه کسانن. کهواته پیوسته ئیوه یه کتری بناسن، جیاوازی رهنگ و هۆز و بنه ماله و نه ته وه و هه ریم بجه نه ژیر پیتان بۆ سوودی گشتی، به بی جیاوازی یارمه تی یه کتری بدهن، ئه و ئایه ته پرۆزه داوا له ئاده میزاد ده کات، وهك یهك نه ته وه ی به ره بابی یه کتری بن، له بهر سوودی یه کتری، مرقایه تی و دادپهروه ری و خوشه ویستی کۆیان نه کاته وه. به داخه وه له م سهرده مه ی ئیمه دا بریار و به لیندان بۆ چه سپاندنی مرقایه تی نووسراوی سهر کاغه زه، هه رچه نده خودا (١٤٢١) سال له مه وه بهر داوا له ئاده میزاد نه کا مافی یه کتری بهارین کچه ی تازه رژی مه کان یاسا و پهیره و پرۆگرامی بۆ دانه نین.

ئه و ئایه تانه ی پیشو له وه وه هاتو نه ته خواره وه کاتی پیغه مه ری خودا چه مه که و له بت په رستی پاک کرایه وه. فه رمانی دا به بیلال به جیته سهر بانی که عبه و بانگ بدا، دانیشتوانی مه که که دهنگی بیلالیان بیست له و کاره توره بوون، ده ستیان کرد به گفتو گو کردن له گه ل یه کتری، عه تابی کوری ئیبنو ئه سید ووتی: سوپاس بۆ خودا باو کم ئه م رۆژه ی نه دی به چاوی خۆی، حاریسی کوری هیشام ووتی: جگه ی ئه م قالا وه ره شه که سی تر نه بو ئه م بانگه بدا، سو هه یلی کوری عه مر ووتی: خودا بیده ی شتی بکا به باری تردا ئه یگۆری، ئه بو سو فیان ووتی: من هه یج شتی نالییم، نه ترسم خودای ئاسمان هه والی پی بدا و بلاوی بکاته وه، جبه ره ئیل هاته خواره وه ئه وه ی ئه وان ووت بیان گیرایه وه بۆ پیغه مه ر ﴿ﷺ﴾، پیغه مه ری بانگی کردن و په رسیاری لی کردن، ووتیان: به لی، ووتو مانه. خوا ی مه زن له و باره وه ئه و ئایه تانه ی ناره خواره وه، پیغه مه ر سهرزه نشتی کردن و، قه ده غه ی کرد که ئاده میزاد خۆیان به بنه ماله و سامانه وه هه ل نه کیشن، گالته به هه ژاران نه که ن، خودا داوا ی له ئاده میزاد کرد وه، به راستی لای خودا هه موویان یه کسانن، جیاوازی له نیوان سور و سپی و ره ش و زه رده دانی، جیاوازی له نیوان سارمی و حامی و عه ره ب و جگه ی عه ره بدا نی، هه موویان له یهك باو ك و له یهك دایکن، له رۆژی دوا ییدا ریز بۆ هه یج که سی دانانری به جگه ی له خودا ترسان.

عه ره به کانی هۆزی به نو ئه سه د له سالیکی گرانی دا هاته خزمه ت پیغه مه ر و، به روواله ت له به رده م پیغه مه ردا شایه تیمانیان هینا و، له دلیانا بی باوه ریان په نهان دابوو، له مه دینه دا دانیشتن، ئه و تا قمه له و عه ره بانه بوون دل ره ق و ده رون ووشك، هه وای مه دینه به وه ی پیسی ئه وانه و گۆرابو، نه رخ ی شت و که ل و په ل به رزه بو وه، مه تیان ئه نایه سهر پیغه مه ر به وه ی موسلمان بوون، ئه هاته لای پیغه مه ر ئه یان ووت: به خۆمان و خیزان و هه موو قورسایمانه وه هاتووین بۆ لات و، وهك عه ره به کانی تر جهنگمان له گه ل نه کردو ی. کهواته به شمان له زه کات بده. خوا ی مه زن له و باره یه وه فه رموو ی:

﴿ قالت الأعراب آمنا قل لم تؤمنوا ﴾ عه ره به کان ووتیان: ئیمه باوه رمان هینا وه به خودا و به رۆژی دوا یی به دل و به زمان، خودا فه رموو ی به پیغه مه ر: تۆ به و عه ره بانه به لی: ئیوه به دل

باوەرتان نەهیناوە، چونکە باوەرهینانی راستی و بیگومان ئەبێ بەرانبەر بە هیچ شتی نەبێ لە داواکردنی دارایی و جگەیی دارایی و، منتان نەئەنایە سەری من کە گوایا ئیوە وەک هۆزەکانی تر جەنگتان لەگەڵ من نەکردووە، ئەو باوەرهینانی دڵنە.

﴿ ولکن قولوا أسلمنا ولما یدخل الایمان فی قلوبکم ﴾ وە بەلام ئیوە ووتووتان: ئیمە فەرمانبەرداری ئیوە و مل کەچی ئیوەین و جەنگتان لەگەڵ ناکەین و، لە ترسی کوشتن و داواکردنی زەکات باوەرتان هیناوە بەدەم، نەک بە دڵ، ئەگینا داوای زەکاتتان نەئەکرد و، باوەری بیگومان نەچەرەتە ناو دلتان و، ئەتانەوی خۆتان رزگاریکەن.

بۆ زانین: ووشەی (مؤمن) و ووشەی (مسلم) ماناکانیان جیاوازن، (مؤمن) بە کەسێ ئەبیزێ: وولامی هەموو فەرموودەکانی خودا و پیغمەەر بداتەو، بەبێ ئەوێ مەبەستیکێ خۆی تیدا بیت لە دارایی و پلەوپایە، لە کاتی گرانی و هەرزانیدا و، لە کاتی جەنگ و ناشتیدا. بەلام (مسلم) بە کەسێ ئەبیزێ خۆی بەدا بە دەستەو لەبەر مەبەستی، پەیوەندی بە جیهانەو هەبێ، بە وینە ئێو عەرەبانە هاتوون بۆلای پیغمەەر و داوای زەکاتی لێ ئەکەن و منەتی ئەنێنە سەر جەنگیان لەگەڵ نەکردووە.

﴿ وإن تطیعوا الله ورسوله لا یلتکم من أعمالکم شیئا إن الله غفور رحیم ﴾ وە ئەگەر ئیوە پەیرهوی خودا و فروستادەیی خودا بکەن بەنیازی پاکەو بە بێ دووروویی، خودا هیچ شتی لە پاداشتی کارەکانی ئیوە کەم ناکاتەو. بەراستی خودا لیخۆشبوونی زۆرە بۆ کەسانی تووشی هەلەبوون، میهرەبانە بۆ ئێو کەسانە پەشیمان ئەبنەو لە هەلەکانیان.

﴿ إنما المؤمنون الذین آمنوا بالله ورسوله ثم لم یرتابوا ﴾ بەراستی باوەرداران کەسانیکی ئەوتۆن باوەریان هیناوە بە خودا و بە پیغمەری خودا، لە پاشانە کەوتوونەتە گومان و، بەراستی باوەر جیگەیی خۆی گرتبێ لە دلیانا لە بارە ئایینی خۆیانەو.

﴿ وجاهدوا بأموالهم وأنفسهم فی سبیل الله أولئک هم الصادقون ﴾ وە بۆ راست گیرانی باوەرهینانیان بە دانانی دارایی و گیانی خۆیانیان جەنگیان کردووە لە رێگەیی چەسپاندنی خودا و یاساکانی قورئان، ئەو کەسانە ئەوانەن راست ئەکەن لە باوەرهیناندا و گومانیان لێ ناکرێ.

﴿ قل أتعلمون الله بدینکم والله یعلم ما فی السماوات وما فی الأرض والله بکل شیء علیم ﴾ عەرەبەکان ووتیان: ئیمە باوەرمان هیناوە، خودا بە پیغمەری فەرموو: تۆ بەوان بلی: ئایا ئیوە هەوڵ ئەدەن بە راستی ئێو ئایینەیی لە دلی ئیوەدا، ئەتانەوی خودا هەلبخەتین، خودا ناخەتێ و، ئەزانێ بە هەموو شتی لەناو ئاسمانەکان و لەناو زەوی دایە و، بە هەموو شتی ئەزانێ لە نیازی پاک و لە دووروویی و هەموو شتی تر.

﴿ یمنون علیک أن أسلموا قل لا تمناوا علی إسلامکم ﴾ ئەو عەرەبانە ریز و چاکەیی خۆیان دەرئەخەن بە سەر تۆدا کە موسلمان بوون لەبەر سوودی پیغمەەر، بە زمان نەک بە دڵ، بە

شتیکی گه وره ی دانه نینکه جه نگیان له گه ل تو نه کردوه، ده ری نه خه ن نیازیان پاک نه بووه، تو بلی: نیوه منته مه که ن به سهر مندا به هوی نیسلام بوون تانه وه و، ده ست در یژیتان نه کردوه ته سهر من.

﴿ بل الله یمن علیکم ان هداکم للإیمان ان کنتم صادقین ﴾ به لکو خودا منته نه کا به سهر نیوه دا و چاکه ی خوی ده رنه بری به سهر تانه وه که شاره زایی نیوه ی کردوه بۆلای باوه رهینانی بیگومان، نه گهر نیوه راست بکه ن به نیازی پاکه وه باوه رهینن.

﴿ ان الله یعلم غیب السماوات والأرض والله بصیر بما تعملون ﴾ به راستی خودا نه زانی به هه موو نهینی یه کانی ئاسمانه کان و زهوی، خودا هه رشتی نیوه بیکه ن نه یینی و نه زانی گه وره بن یا بچووک له ناو نه م گه ردوونه دا، پاداشتی هه مووتان نه داته وه به گویره ی کرداری خو تان له چاک و له خراب.

به یاریده ی خودا کو تایی به مانا کردنی نه م سوره ته هات

٤١ ای مانگی جیمادی یه که م سالی ١٤٢١ ای کوچی

به رانبهر ١ - ٨/٤ - ٢٠٠٠ ای زایینی

﴿ سوره تنی قاف ﴾

له مه كه هاتوته خواره وه. هندی له زانیان نه لئین جگه له نایه تنی (۳۸) هندی تریان نه لئین: جگه له نایه تنی (۲۹) له مه دینه هاتو نه ته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۴۵) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 ق وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴿۱﴾ بَلْ عَجِبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ
 فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴿۲﴾ أَمْ دَامِنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ
 رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴿۳﴾ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ
 حَفِیْظٌ ﴿۴﴾ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَرِیْجٍ
 ﴿۵﴾ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا
 وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴿۶﴾ وَالْأَرْضِ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ
 وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِیْجٍ ﴿۷﴾ تَبَصَّرُوا وَذِكْرَىٰ لِكُلِّ عَبْدٍ
 مُّنِیْبٍ ﴿۸﴾ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُّبْرَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ
 وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴿۹﴾ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴿۱۰﴾
 رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴿۱۱﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

به ناوی خودای به خشندهی میهره بان

﴿ ق ﴾ بۆ مانا کردنی نهو پته و وینهی نهو پته ته ماشای سهره تایی سوره تنی نه له به قهره و سوره ته کانی تر بکه، مانا کانیان روونکراوه ته وه بۆتان.

﴿ وَالْقُرْآنِ الْمَجِيدِ ﴾ سویندم بهو قورنانهی خاوه نی گه وره بی و ڕیزه و پیرۆزی تیدایه بۆ هه موو ئاده میزاد و، پله ی بهرزتره به سهر هه موو نامه کانی پیشوودا، هه موو نامه کانی تر دا، به راستی ئیمه هه موو مردوو هه کان زیندوو نه کهینه وه له روژی دوا ییدا بۆ پرسیار و ولام و بۆ پاداشتی کرده وه کانیان.

ته فسیری ز مناکۆبی

﴿ بَلْ عَجَبُوا أَنْ جَاءَهُمْ مُنْذِرٌ مِنْهُمْ فَقَالَ الْكَافِرُونَ هَذَا شَيْءٌ عَجِيبٌ ﴾ بهلکو بی باوه‌ران سهریان سورئه‌مینی که هاتووه بولایان پیغمه‌مرئی له خویان و له ره‌گه‌زی خویان نه‌وان ته‌رسیتی له نه‌نجامی کاره‌کانیان، دوا‌بی بی باوه‌ران نه‌لین: ناردنی موحه‌مد به‌ته‌نها به تایه‌تی بو پیغمه‌مرایه‌تی شتیکی سه‌یر و سه‌رسوریه‌ته‌ره. نه‌بوا‌یه لایان سه‌یر نه‌بووا‌یه؛ چونکه نه‌وان راستی و زمان پاکی موحه‌مدیان نه‌زانی و بروایان بگردایه.

﴿ اِنَّا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا ذَلِكَ رَجْعٌ بَعِيدٌ ﴾ نایا کاتی ئیمه مردین و بوین به خاک و رزاین ئیمه زیندوو نه‌کریتیه‌وه؟ نه‌و گه‌رانه وه‌یه بولای زیندوو بوونه‌وه‌یه کی تازه دوا‌ی مردن زور دووره، چونکه باوبایران شتی وایان نه‌دیوه.

﴿ قَدْ عَلِمْنَا مَا تَنْقُصُ الْأَرْضُ مِنْهُمْ وَعِنْدَنَا كِتَابٌ حَفِیظٌ ﴾ به‌راستی ئیمه نه‌زاین به‌و هه‌موو نه‌ندامانه‌ی نه‌وان زه‌وی نه‌یخوا و له‌ناوی نه‌با، چۆنی دروست کردوون، هه‌روایش نه‌توانی بیانگیریتیه‌وه و بیانکاته‌وه به‌ ناده‌میزادیکی زیندوو به‌ وینه‌ی جاری پیشوو، له‌ لای ئیمه هه‌یه نامه‌یه پارێژراو له‌ گۆران و ده‌ست کاری هه‌موو شتیکی تیتدا تو‌مارکراوه، به‌ جو‌ری هیچ پارچه‌یه له‌ نه‌ندامی نه‌وانی لا به‌نه‌ان نی‌یه.

﴿ بَلْ كَذَّبُوا بِالْحَقِّ لَمَّا جَاءَهُمْ فَهُمْ فِي أَمْرٍ مَّرِیجٍ ﴾ خودا نه‌فه‌رموی شتی خراپتر له‌وانه‌ی پیشوو نه‌لین: بهلکو نه‌وان راستی قورئان و پیغمه‌مرایه‌تی تو و زیندوو بوونه‌وه به‌ درو نه‌خه‌نه‌وه کاتی نه‌و راستی به‌ چو بولایان دوا‌بی نه‌و بی باوه‌رانه له‌ناو کاریکدان جیاوازن له‌ یه‌ کتری و، درو‌کانیان له‌سه‌ر یه‌ کبار نیه، چاک و خراپ جو‌ی ناکه‌نه‌وه، جارێک نه‌لین: موحه‌مد شاعیره، جارێ تر نه‌لین: پۆشه‌ویژ، جاری تر جادو‌گه‌ره، له‌سه‌ر بیروباوه‌ری ناوه‌ستن. بو زاین: بی باوه‌ران نه‌لین: زیندوو بوونه‌وه نیه: چونکه نه‌گه‌ر پیاو‌ی پیاو‌ی تر بخوا، نه‌گه‌ر نه‌ندامی خوراوه‌که له‌ له‌شی بخۆره‌که‌دا زیندوو بکریته‌وه، پیاوه‌خوراوه‌که زیندوو نه‌کراوه‌ته‌وه، له‌ وولامدا نه‌بیژری: نه‌وه‌ی زیندوو نه‌کریتیه‌وه نه‌و نه‌ندامانه‌یه که له‌ پیشا دروو‌ستکراوه‌بو هه‌ر یه‌که له‌و دوو پیاوه، خودا نه‌ندامی هه‌ریه‌که‌یان جو‌ی نه‌کاته‌وه و زیندوو یان نه‌کاته‌وه.

﴿ أَفَلَمْ يَنْظُرُوا إِلَى السَّمَاءِ فَوْقَهُمْ كَيْفَ بَنَيْنَاهَا وَزَيَّنَّاهَا وَمَا لَهَا مِنْ فُرُوجٍ ﴾ نایا بی باوه‌ران کاتی باوه‌ریان به‌ خودا و به‌ زیندوو بوونه‌وه نی‌یه بو دوا‌یی ناروانن بولای ئاسمان له‌سه‌ره‌وه‌ی خویان به‌ جو‌ری ئیمه دروو‌ستمان کردووه و، به‌ر زمان کردۆته‌وه‌به‌ی کۆله‌که و، رازاندوو مانده‌وه به‌ نه‌ستیره‌کان و، به‌ جو‌ری هیچ جو‌ره‌ بۆشایی و درزێک بو ئاسمان نیه و، دروو‌ستمان کردووه و لکاوه به‌یه‌که‌وه. به‌ پیچه‌وانه‌ی خانوویه‌ک که ناده‌میزاد دروو‌ستی نه‌کات خشته‌کانی له‌سه‌ر یه‌ک دائه‌نی و بۆشایی له‌ ئیوانیاندایه.

بو زاین: خاوه‌نی ته‌فسیری (الجواهر - طنطاوی) نه‌فه‌رموی: نه‌و نایه‌ته‌ نامازه‌یه بولای کارێکی په‌ک خه‌ر بو بی باوه‌ران، که به‌راستی بو‌نه‌وه‌ری هه‌یه پی نه‌وتری (الاثیر) که نه‌نکته‌ له‌

ههوا، ندرمه له ههمو شتی ئیمه ئهیین، له ژوورهوی ههمو شتیکهوهیه، نهو بوونهوهیه
ئادهمیزاد نهیانزانیوه به جگهی گهیشتی رووناکی نهستیره کانهوه نهیی بۆلای ئیمه، ئیوه پروانن
بۆلای نهوهی چۆن گهیشتی نهو رووناکیه بهلگهیه لهسهر نهوشته پیوسته ههیی بۆ ئادهمیزاد
نهوهی نهو رووناکی به ههلگری نهو شتهیش بریتی به له (الاثیر). بۆ زۆرتتر بهلگه لهسهر توانای
خوای مهزن: بهراستی نهستیرهی وای ههیه رووناکی به کهی نه گاته لای ئیمه به زۆرتتر له ههزار
سالی رووناکی، زۆر ناشکراشه رووناکی خۆر نه گاته لای ئیمه به (۸) چرکه و (۱۸) سانیه،
له گهل نهوهیشدا، دووری خۆر له ئیمهوه، به نهندازهی رۆیشتی قهتاریکه بۆلای خۆر نه گهر
بگونی به (۳۶۵) سال.

بۆ زیاتر روونکردنهوه لهسهر بوونی (الاثیر) (معجم المصطلحات العلمية والفنية) نهلی:
(الاثیر) ووتیهکی یۆنانه، ناو نهبرئ به ره گهزیکێ پینجهم، جگهی (ناو و ههوا و ناگر و خاگ)
که ههموویان سهرشۆری گهردوون و، نهبوون له دواوژدا. ئیتر بی باوههوان چۆن باوه پناهین
به زیندوو بوونهوهی دوای مردن که زۆر ئاسانه له درووستکردنی ئاسمان بهو جۆرهی باسکرا
و، له ههمو بوونهوه رانی تر.

﴿ وَالْأَرْضَ مَدَدْنَاهَا وَأَلْقَيْنَا فِيهَا رَوَاسِيَ وَأَنْبَتْنَا فِيهَا مِنْ كُلِّ زَوْجٍ بَهِيجٍ ﴾ وه ئیمه زهوعمان
راخستوه و ئامادهمان کردوه به جۆرئ ئیوه لهسهری دانیشن و، دامان ناوه لهسهر زهوی
چهن کیوکی وهستار، بۆ نهوهی زهوی نهجوولئ و ئیوه تووشی ئازار بن، ئیمه رواندوو مانه
له زهوی دا جۆره رووه کیکی جوان و جیاواز له یه کتری، به گهرهیی و بچووکی و تام و بۆن
و رهنگ.

﴿ تَبَصَّرَةٌ وَذَكَرَى لِكُلِّ عَبْدٍ مُثِيبٍ ﴾ له بهر نهوهی ئیمه توانای خودا و پهند وهر گرتن به
گهرهیی خودا نیشاندهین به ههمو بهندهیه بگهریتنهوه بۆلای خودا به دل و نیازی پاکهوه.
﴿ وَنَزَّلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً مُبَارَكًا فَأَنْبَتْنَا بِهِ جَنَّاتٍ وَحَبَّ الْحَصِيدِ ﴾ وه ئیمه ئاردوو مانه
خوارهوه له ئاسمانهوه ئاوکی پیروز و به سوود، دوای ئیمه پهیدامان کردوه و رواندوو مانه
چهن دین درهخت و جۆره ها باخ و میوه و، شینایی به شایانی نهوهن دره و بکرین و گهم و جو و
چهلتوک و نیسکی ئی پهیدایی.

﴿ وَالنَّخْلَ بَاسِقَاتٍ لَهَا طَلْعٌ نَضِيدٌ ﴾ وه ئیمه رواندوو مانه بههوی ئاوه و درهختی درێژی
خورما بهر و ژوور ههلهجوره، بۆ درهختی خورما ههیه چهن گوئ بهری نهو درهخته لهوانهوه
پهیدا نهیی، نهو گولانه نهوهنده زۆرن ههندیکیان بهسهر ههندی تر یانا دانراون، چین به چین.
﴿ رِزْقًا لِلْعِبَادِ وَأَحْيَيْنَا بِهِ بَلْدَةً مَيِّتًا كَذَلِكَ الْخُرُوجُ ﴾ نهوانه مان ههمو دروست کردوون
له بهر خوارهمهنی بۆ ئیوهی بهنده ئیمه بۆ سودی ئیوه و، ئیمه زیندوو مان کردوه تهوه زهوی
شاریکی و شکی بی سهوزایی بهو ئاوه، ههر به جۆرهیه هاته دهروهی ئیوه به زیندویی دوای

مردنتان. كهواته ئاده میزاد ئه خوئن و گه شه ئه كهن و ژن و میزدی ئه كهنو، به زیندوویی دایك ئه بن و ئه مرن و دواپی زیندوو ئه كرتنه وه، ئه و شتانه هه موویان له رووه كدا هه ن، ژیانیان تێدایه، ئه خوئن و گه شه ئه كهن و پهیدا ئه بن و ئه مرن، له پاشا زیندوو ئه بنه وه. كهواته ئیوه به راوردی خوئان بكه ن له زیندوو بوونه ودا له گه ل زیندوو بوونه وای زه و یكی وشکی بی شینایی.

كَذَّبَتْ

قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴿١٢﴾ وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ ﴿١٣﴾ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدُ ﴿١٤﴾ أَفَعَيْنَا بِالْخَلْقِ الْأَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴿١٥﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْإِنسَانَ وَنَعَلَهُ مَا تَوَسَّوْا بِهِ نَفْسَهُ وَنَحْنُ أَقْرَبُ إِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴿١٦﴾ إِذْ يَتَلَفَّى الْمُتَلَقِّيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴿١٧﴾ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ إِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴿١٨﴾ وَجَاءَتْ سَكْرَةُ الْمَوْتِ بِالْحَقِّ ذَلِكَ مَا كُنْتَ مِنْهُ تَحِيدُ ﴿١٩﴾ وَنُفِخَ فِي الصُّورِ ذَلِكَ يَوْمُ الْوَعِيدِ ﴿٢٠﴾ وَجَاءَتْ كُلُّ نَفْسٍ مَّعَهَا سَائِقٌ وَشَهِيدٌ ﴿٢١﴾ لَقَدْ كُنْتَ فِي غَفْلَةٍ مِّنْ هَذَا فَكَشَفْنَا عَنْكَ غِطَاءَكَ فَبَصَرُكَ الْيَوْمَ حَدِيدٌ ﴿٢٢﴾

﴿ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ وَأَصْحَابُ الرَّسِّ وَثَمُودُ ﴾ له پیش قوره یشی به کانه وه تا قمی نوح پیغمه ره که ی خوئان که نوحی کورپی شیی کورپی قایللی کورپی ئاده م بو به دروئان خسته وه و، دانیشتروانی لای ئه و بیره ی یه مامه که پیغمه ره که یان شو عیب و، تا قمی سه مود که پیغمه ره که یان نسالج بو، پیغمه ره که یان خوئانیان به درو خسته وه. زانیان بیرو و چوویان جیا وازه له مه بست له ووشه ی (أصحاب الرس) هه ندیکیان ئه لئین: ناوی بیریکه له یه مامه، هه ندی تریان ئه لئین: جیگه به تری جگه ی ئه وانه. هه ر چوئێ بی مه به سته که ناگۆرن.

﴿ وَعَادُ وَفِرْعَوْنُ وَإِخْوَانُ لُوطٍ وَأَصْحَابُ الْأَيْكَةِ وَقَوْمُ تُبَّعٍ كُلٌّ كَذَّبَ الرُّسُلَ فَحَقَّ وَعِيدُ ﴾ وه تا قمی عاد که پیغمه ره که یان هود بوو، فیره و ن و تا قمه که ی که پیغمه ره که یان مووسا بوو، برایی خه زووره ی لوت و، دانیشتروانی لای باخیکی چر و پر که پیغمه ره که یان شو عیب بوو

تاقی توبه‌ی پاشای یمدن، نهو تاقمانده هموویان پیغمبره‌کانی خویانیان به‌درؤ خسته‌وه، دوا‌ی
پیوسته گرا بؤ نهوان سزادانی نیمه و یارمده‌تی پیغمبره‌کاتمان به‌دین. که‌واته موخمه‌ده
خزیه‌گانی قریش چاره‌روانی سزای نیمه بگدن.

زانایان بیربؤ چوونیان جی‌اوازه له‌باره‌ی توبه‌عه‌وه، هه‌ندیکیان نه‌لین: مروئیکی خوادا
ناسیوره، هه‌ندی تریان لایان وایه پیغمبره‌وه، هه‌رچونی بووبی نامؤزگاری‌که‌ری خویانیان
به‌درؤ خسته‌وه.

﴿ اَفَمِنَّا بِالْخَلْقِ الْاَوَّلِ بَلْ هُمْ فِي لَبْسٍ مِّنْ خَلْقٍ جَدِيدٍ ﴾ نایا دوا‌ی ماندوو بی‌توانا بووین له
درووستکردنی ناده‌میزاد و له جاری یه‌که‌مدا و بؤ یه‌که‌م جار، بیگومان ماندو و بی‌توانا نه‌بوین،
هه‌تا توانمان نه‌بی زیندوویان بکه‌ینه‌وه، نهوان پروایان وایه یه‌که‌م جار نیمه نه‌وانمان
درووستکردوو، به‌لام نهوان بؤ درووستکردن و زیندوو بوونه‌ویه‌کی تازه له‌گومان و
سه‌رگه‌ردانیدان دوا‌ی مردن زیندوو بکرتنه‌وه.

﴿ وَلَقَدْ خَلَقْنَا الْاِنْسَانَ وَنَعْلَمُ مَا تُوَسْوِسُ بِهِ نَفْسُهُ وَنَحْنُ اقْرَبُ اِلَيْهِ مِنْ حَبْلِ الْوَرِيدِ ﴾ وه به
راستی نیمه ناده‌میزادمان درووستکردوو و، نیمه نه‌زانین به شتی دیت و نه‌روا به‌ده‌روونیا و له
دلایا نه‌یلتی و که‌س پی نازانی و، نیمه نزیکترین له ناده‌میزاده‌وه له شاده‌ماره‌کانی نه‌م لاو
لای‌ملی، خودا له هه‌موو نه‌ندامه‌کانی ناده‌میزاد نزیکه. به‌لام زیان و مانده‌وی ناده‌میزاد زیاتر
به‌هوی نهو دوو ده‌ماره‌ویه. نیمه نزیکترین له ناده‌میزاده‌وه.

﴿ اِذْ يَتَلَقَى الْمُتَلَقِيَانِ عَنِ الْيَمِينِ وَعَنِ الشِّمَالِ قَعِيدٌ ﴾ کاتی دوو فریشته دانیشیبوون له لای
راست و چه‌بی نهو ناده‌میزاده‌وه، که‌خوی و هه‌موو کار و گفتوگۆی نهو بهو فریشتانه
سپهر‌دراوه که بیانوسن و وه‌ری بگرن و بیان پارێزن، خودا پیوستی بهو دوو فریشتانه نی‌یه.
به‌لام ده‌ستووری خودا وایه‌بؤ په‌ك خستنی ناده‌میزاد.

﴿ مَا يَلْفِظُ مِنْ قَوْلٍ اِلَّا لَدَيْهِ رَقِيبٌ عَتِيدٌ ﴾ نایه‌ته ده‌روه له ده‌می ناده‌میزاده‌وه هیهچ گفت
و‌گۆیه مه‌گه‌ر فریشته‌یه چاودیری کرده‌وه‌کانی نه‌کا و، ناماده‌یه له‌گه‌لایا و پاداشتی چاک و
خرابی نه‌نووسی بگه‌ر کاتی نه‌خوشیشی نه‌نووسی. چاکه‌یه بکا به (۱۰) چه‌نانه، نه‌ینوسی، نه‌گه‌ر
خوابه‌یه بکا، بهو فریشته‌یه نه‌لی خراپه نه‌نووسی مه‌ینووسه هه‌تا دوا‌ی حدوت کاتر‌میر. به‌لکو
لهو ماوه‌یه‌دا داوا‌ی لی‌خوشیرون بکات. که‌واته خوا ناده‌میزادی بؤ نه‌وه درووست نه‌کردوو
سزای بدات. به‌لکو بؤ نه‌وه‌ی درووستکردوو له خراپه پاکیان بکاته‌وه.

هه‌موو ناده‌میزادی تووشی نازار بیی بؤ نه‌ویه نامؤزگاری وه‌ربگرن و چاکه بکه‌ن و خراپه
نه‌که‌ن.

بؤ زانین: نهو دوو فریشتانه، نه‌وه‌یان له لای راسته چاکه نه‌نووسی و، نه‌وه‌یان له لای چه‌یه
پاداشتی خراپه نه‌نووسی، له ناده‌میزاد جوی نابه‌وه له‌کاتی ژن و میر‌دايه‌تی و له کاتی
سه‌ر‌ئاودا نه‌بی.

کاتی خودای مه‌زن باسی باوه‌ی نه‌بوونی بی‌باوه‌رانی بؤ زیندوو‌کردنه‌وه کرد، به‌وان
پائه‌گه‌ینه‌تی نه‌و شته‌ی ئیوه باوه‌رتان به‌بوونی نیه، به‌م نزیکه به‌ئیه نه‌گا و نه‌فه‌رموی:

﴿ وجاءت سكرة الموت بالحق ذلك ما كنت منه تحيد ﴾ وه سهختی و بی هوشی مردن راستی زیندو و بوونه وه بو ئیوه روون نه کاته وه، به چاوی خوتان زیندو و بوونه وه نه بین و ناتوان باوهرتان بی نه بی، نه و زیندو و بوونه وهیه شتیکه تو باوهرت بی نه بووه، له دهستی رات نه کرد و وات نه زانی توشت نابی.

﴿ ونفخ في الصور ذلك يوم الوعيد ﴾ وه فو نه کری به سوردا بو زیندو و بوونه وه، نه و کاته روژیکی نه و تو یه خودا به لینی داوه سزای بی باوهرانی تیدا بدا. سور شتیکه وینه ی که ره نا، فوی پیدا نه کری بو نه وه ی ناده میزاد خویان ناماده بکه نه بو پرسیار و پاداشت و سزا و وولام.

﴿ وجاءت كل نفس معها سائق وشهيد ﴾ وه هه موو که سی له و روژه دا نه روا بو لای دهشتی کو بوونه وه، له گه لیا به فریشته یه لی خوری بو لای پرسیاری کردنی و، فریشته یه شایه تی نه دا یا بو سودی نه و که سه یه یا بو زیانی.

﴿ لقد كنت في غفلة من هذا ﴾ به راستی تو نه ی ناده میزاد بی ناگا بو ی له جیهاندا له شتی تو تووشی نه بی له و روژه دا له م کاره سهخت و سامنا کانه. به خواردن و خواردنه وه و راباردندا خهریک بو ی.

﴿ فكشفنا عنك غطاءك فبصرك اليوم حديد ﴾ دوا بی نیمه په رده ی بی ناگای و نه زانیمان له سه رتو لا برد و، به سروش و قورئان هه موو شتی که مان بو تو روون کردیته وه، دوا بی چاوی تو تیز کراوته وه، نه مر و هه موو شتی له وانه ی تو باوهرت بی نه بو نه بین و بو ت ده رته که وی.

وَقَالَ قَرِينُهُ هَذَا مَا لَدَىٰ عَيْنِي ﴿٢٣﴾ اَلْقِيَافِ جَهَنَّمَ كُلَّ كَفَّارٍ
عَنِيدٍ ﴿٢٤﴾ مَنَاجِ الْخَيْرِ مُعْتَدٍ مُّرِيبٍ ﴿٢٥﴾ اَلَّذِي جَعَلَ مَعَ اَللّٰهِ اِلٰهًا
ءَاخَرًا اَلْقِيَافُ فِي الْعَذَابِ الشَّدِيدِ ﴿٢٦﴾ قَالَ قَرِينُهُ رَبَّنَا مَا اَطْعَمْتُهُ
وَلٰكِنْ كَانَ فِي ضَلٰلٍ بَعِيدٍ ﴿٢٧﴾ قَالَ لَا تَخْصِمُوْا لَدٰى وَقَدْ قَدَّمْتُ
اِلَيْكُمْ بِالْوَعْدِ ﴿٢٨﴾ مَا يَبْدُلُ اَلْقَوْلُ لَدٰى وَمَا اَنَا بِظَلَمٍ لِّلْعَبِيدِ ﴿٢٩﴾
يَوْمَ نَقُوْلُ لِحَبَّهٖمَ هَلْ اٰمَنَّا وَّنَقُوْلُ هَلْ مِنْ مَّزِيْدٍ ﴿٣٠﴾ وَاُزَلِّقَتِ
اَلْجَنَّةُ لِّلْمُتَّقِيْنَ غَيْرِ بَعِيْدٍ ﴿٣١﴾ هٰذَا مَا تُوْعَدُوْنَ لِكُلِّ اُوٰبٍ حَفِيْظٍ
﴿٣٢﴾ مِّنْ خَشْيِ الرَّحْمٰنِ اِلَ الْغَيْبِ وَّجَاءَ بِقَلْبٍ مُّنِيْبٍ ﴿٣٣﴾ اَدْخُلُوْهَا
يَسْلَمُ ذٰلِكَ يَوْمُ الْخُلُوْدِ ﴿٣٤﴾ هُمْ مَّا يَشَآءُوْنَ فِيْهَا وَلَدَيْنَا مَزِيْدٌ ﴿٣٥﴾

﴿ وقال قرينه هذا ما لدي عتيد ﴾ وه ئهو فریشته‌یه خراپه‌ی ئهو کده‌سی بی‌سپیردراوه بی‌فهرمانی خودای کردوه، ئه‌لی: ئهو شته‌ی ئه‌وتو لای منه کرده‌وه‌کانی تو ئاماده‌کراوه و، هه‌مووی نووسراوه، خودا فرمان ئه‌دا به فریشته‌ی لیخور و فریشته‌ی شاهید:

﴿ ألقيا في جهنم كل كفار عنيد منع للخير معتد مريب ﴾ ئیوه هه‌موو بی‌باوه‌ی به‌رده‌وام بوو له‌سه‌ر بی‌فهرمانی خودا، باوه‌ به‌ چاکه‌ی خودا نه‌بووه و سوپاسی خودای نه‌کردوه و فره‌ی بده‌نه ناو دۆزه‌خ، خۆی چاکه‌ی نه‌کردوه و، نه‌ی هه‌شته‌وه جگه‌ی خۆشی چاکه‌ بکسا، ده‌ست دریزی کردوه‌ته‌ سه‌ر ئاده‌میزاد، گومانی هه‌بووه له‌و سزایه‌ی ئاماده‌کراوه بو ئهو که‌سانه بی‌فهرمانی خودایان کردوه.

﴿ الذي جعل مع الله إلها آخر فآلقياه في العذاب الشديد ﴾ ئهو که‌سه‌ی ئه‌وتو دایناوه له‌گه‌ل خودا خودایه‌کی تر ئیوه ئهو که‌سه‌ بده‌نه ناو سزایه‌کی زۆر سه‌خت و به‌رده‌وام و بی‌به‌راورد.

﴿ قال قرينه ربنا ما أطغيته ولكن كان في ضلال بعيد ﴾ ئهو هاو‌ری خراپه‌ی ئه‌وتو هانی ئهو بی‌باوه‌یه‌ی ئه‌دا له‌سه‌ر بی‌فهرمانی خودا ئه‌لی: ئه‌ی په‌ره‌وردگارم: من ئه‌وم نه‌خستوه‌ته‌ ناو بی‌فهرمانی‌یه‌وه، به‌لام خۆی له‌خۆیا له‌ناو گومرایی زۆر ئاشکرا‌دابووه، به‌ جو‌ری پویستی به‌ لادانی من بو خۆی نه‌بووه، خۆی له‌ خۆیا خراپه‌کار بوه.

﴿ قال لا تختصموا لدي وقد قدمت إليكم بالوعيد ﴾ خودا فهرموی: ئیوه له‌ به‌رده‌می مندا لهم رۆژه‌دا دزایه‌تی یه‌کتری مه‌که‌ن و، گفتو‌گۆی ناب‌جی مه‌که‌ن، هه‌یج کام له‌ ئیوه که‌مه‌تر نین له‌وی تر تان و، له‌مه‌وبه‌ر له‌ جیهاندا ئیوه‌م ترساندوه به‌ سزای سه‌خت ئه‌گه‌ر به‌رده‌وام‌بن له‌سه‌ر بی‌فهرمانی، ئیتر بیانوتان نه‌ماوه.

﴿ ما يبدل القول لدي وما أنا بظلام للعبيد ﴾ ناگۆرری شتی من بو ئیوه‌م رون کردۆته‌وه له‌ جیهاندا، به‌ ئومیدی ئه‌وه مه‌بن گفتو‌گۆ لای من بگۆری و، من سته‌م له‌ به‌نده‌ی خۆم ناکه‌م پاراستنی چاکه‌ی له‌ خواترسان ئه‌ده‌مه‌وه، سزای ئهو که‌سانه ئه‌ده‌م بی‌فهرمانی من ئه‌که‌ن.

﴿ يوم نقول لجهنم هل امتلأت وتقول هل من مزيد ﴾ تو بیری ئهو رۆژه‌ بکه‌ره‌وه ئیمه‌ به‌ دۆزه‌خ ئه‌لین: ئایا تو په‌روی له‌ تاوانباران به‌ جو‌ری من به‌لینم داوه تو په‌ر ببیو، دۆزه‌خ ئه‌لی: ئه‌گه‌ر تاوانباری تر هه‌ن، دوا‌ی من ئاماده‌م بو پیشوا‌زی کردنیان، فرمان بده‌ بخرینه‌ ناوم جیگه‌م ماوه.

﴿ وأزلفت الجنة للمتقين غير بعيد هذا ما توعدون لكل أواب حفيظ ﴾ وه به‌هه‌شت نزیک ئه‌خه‌ریته‌وه بو ئهو که‌سانه‌ی له‌ خودا ترسا‌ون و، خۆیانیان پاراسته‌ له‌ بی‌فهرمانی خودا، له‌ جیگه‌یه‌کی دور نی‌یه‌و بو ئه‌وان به‌وان ئه‌بیژری: ئهو پاداشته‌ ئهو شته‌یه ئیوه به‌لینتان بی‌دراوه، ئه‌دری به‌ هه‌مو که‌سی به‌زۆری له‌ بی‌فهرمانی ئه‌گه‌ریته‌وه، سنوره‌کانی خودا ئه‌پاریزی.

﴿ من خشی الرحمن بالغیب وجاء بقلب منیب ادخلوها بسلام ذلك يوم الخلود لهم ما يشاؤون فيها ولدینا مزید ﴾ هدر کهسی له خودای خاوهن به خشنده بزی، له گهل نهویشدا خودای نه بینوه، به نیازیکی پاک و به دلیکی خاوینهوه بگریتهوه بو لای خوداو رو بکا بو لای بهرستی خودا، بهو کهسه نه بیژری: ئیوه بچه ناو بهدهشت بهبی ترس له سزای خودا، نهه روژه روژی بهردهوامی ئیویه له ناو بهدهشت، بو نهو کهسانه هدیله له بهدهشت هدرشتی ئارهزوی بکدن و، له لای ئیمه هدیله زورتر لهویش ئارهزوی بکهن.

وَكَمْ أَهْلَكْنَا قَبْلَهُمْ مِّنْ قَرْنٍ هُمْ أَشَدُّ مِنْهُمْ بَطْشًا فَنَقَّبُوا فِي
الْبِلَادِ هَلْ مِنْ مَّحِيصٍ ﴿٣٦﴾ إِنَّ فِي ذَلِكَ لَذِكْرًا لِّمَن كَانَ
لَهُ قَلْبٌ أَوْ أَلْقَى السَّمْعَ وَهُوَ شَهِيدٌ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ خَلَقْنَا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ وَمَا بَيْنَهُمَا فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ وَمَا مَسَّنَا
مِنْ لَّغُوبٍ ﴿٣٨﴾ فَاصْبِرْ عَلَىٰ مَا يَقُولُونَ وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ
قَبْلَ طُلُوعِ الشَّمْسِ وَقَبْلَ الْغُرُوبِ ﴿٣٩﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ
وَادْبِرَ السَّجُودِ ﴿٤٠﴾ وَاسْتَمِعْ يَوْمَ يُنَادِ الْمُنَادِ مِنْ مَّكَانٍ قَرِيبٍ
﴿٤١﴾ يَوْمَ يَسْمَعُونَ الصَّيْحَةَ بِالْحَقِّ ذَلِكَ يَوْمُ الْخُرُوجِ ﴿٤٢﴾ إِنَّا
نَحْنُ نُحْيِي وَنُمِيتُ وَإِلَيْنَا الْمَصِيرُ ﴿٤٣﴾ يَوْمَ تَشَقُّوُ الْأَرْضُ
عَنَّهُمْ سِرَاعًا ذَلِكَ حَشْرٌ عَلَيْنَا يَسِيرُ ﴿٤٤﴾ نَحْنُ أَعْلَمُ بِمَا يَقُولُونَ
وَمَا أَنْتَ عَلَيْهِمْ بِجَبَّارٍ فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَن يَخَافُ وَعِيدِ ﴿٤٥﴾

﴿ وكم اهلکنا قبلهم من قرن هم اشد منهم بطشا فنقبوا في البلاد هل من محيص ﴾ وه ئیمه له پیش نهو تاقمهی دانیشتوانی مه که زور کاتی ترمان له ناو بردن که پیغه مبهده کانی خوئیانیان به درو نه خستهوه، نهوان زور بههیزتر بون له دانیشتوانی مه که، دوابی نهوانهی پیشو نه گهران به ناو شاره کان دا بو بازرگانی و، زور جیگهی نهو شارانه نه گهران، ئایا را کردن نهبی له دهست مردن؟ ئایا نهو تاقمهی تو ناترسن توشی نهوان بی سزایه به وینهی سزای نهوانهی پیشو، هیزو توانایان نه گه یشته فریایان.

﴿ إن في ذلك لذكرى لمن كان له قلب أو ألقى السمع وهو شهيد ﴾ به‌راستی له‌وهی ئیمه باسمانکرد له‌ناوبردنی ئەو که‌سانه‌ی پیغه‌مه‌ره‌کانی خۆیانیان به‌درۆئه‌خسته‌وه نامۆزگاریکردنی ته‌واوه بۆ که‌سه‌ی دلیکی ووریای هه‌بێ و، بیربکاته‌وه له‌فه‌رمانه‌کانی خودا و، یا گوێ بگری له‌فه‌رمووده‌ی قورئان و، ته‌مێ خواربێ و، ئەو که‌سه‌ دلی لای خۆی بێ و، بێ‌ئاگانه‌بێ پیش وازی بکا له‌شتی ئەیبیسێ و سودی لی‌وه‌ربگری.

﴿ ولقد خلقنا السماوات والأرض وما بينهما في ستة أيام وما مسنا من لغوب ﴾ وه ئیمه ئاسمانه‌کان و زه‌وی و شتی له‌نیوان ئاسمانه‌کان و زه‌ویدان له‌بوونه‌وه‌رانی سه‌رسوره‌ینه‌ر، دروستمان کردوون له‌ماوه‌ی‌وینه‌ی شەش رۆژدا و، به‌شەش نۆره و، هه‌یج ئازار و ماندووبوونی توشی ئیمه نه‌بووه.

﴿ فاصبر على ما يقولون وسبح بحمد ربك قبل طلوع الشمس وقبل الغروب ﴾ دوایی تۆ ئارام له‌سه‌ر شتی بگه‌ر بت په‌رستان ئەیلین به‌تۆ، شتی ناشایسته‌ نه‌ده‌نه پال‌خودا و، بروایان به‌زیندووبوونه‌وه‌ نیه، خودا ناتوانی بوونه‌وه‌ران زیندووبکاته‌وه‌ دوای مردنان و، تۆ یادی خودا بکه‌ و سوپاسی په‌روه‌ردگاری خۆت بکه‌ به‌ر له‌هاتنی خۆربه‌کردنی نویژی به‌یانی و، به‌ر له‌ئاوابوونی خۆر به‌کردنی نویژی نیوه‌رۆ و عه‌سر.

﴿ ومن الليل فسبحه وأدبار السجود ﴾ وه دوایی نویژ بکه‌ بۆ خودا له‌هه‌ندێ کاتی شه‌ودا به‌کردنی نویژی مه‌غریب و عیशा و، شه‌ونویژ بکه‌ بۆ خودا، دوای ئەو نویژانه‌ پێویست که‌راوه‌ کردیان.

﴿ واستمع يوم يناد المناد من مكان قريب ﴾ وه تۆ گوێ بگه‌ر له‌باسی شتی ئیمه به‌سروش هه‌والماندا، به‌تۆ له‌سامناکی و ترسی رۆژی دوایی، ئەو رۆژه‌ی جبه‌ه‌ئیل رای ئەگه‌یه‌نێ به‌ئاده‌میزاد له‌جیگه‌ی زۆر نزیکه‌وه، به‌جۆرێ هه‌موو ئاده‌میزاد ئەیبیسێ و، ئیسکه‌ رزیوه‌کان و ده‌مار له‌یه‌ك به‌جراوه‌کان: ئیوه به‌فه‌رمانی خودا و توانای ئەو زیندوو ببنه‌وه.

﴿ يوم يسمعون الصيحة بالحق ذلك يوم الخروج ﴾ ئەو رۆژه‌ رۆژیکه‌ بوونه‌وه‌ران ده‌نگی راستی ئیسرافیل بۆ زیندووبوونه‌وه‌ی ئاده‌میزاد ئەیبسن له‌جاری دووه‌مه‌دا. ئەو رۆژه‌ رۆژی هاتن ده‌ره‌وه‌ی مردوو‌ه‌کانه به‌زیندوویی له‌گۆره‌کانیا نا بۆ په‌رسپار و بۆ وه‌رگرتنی پاداشت و تۆله.

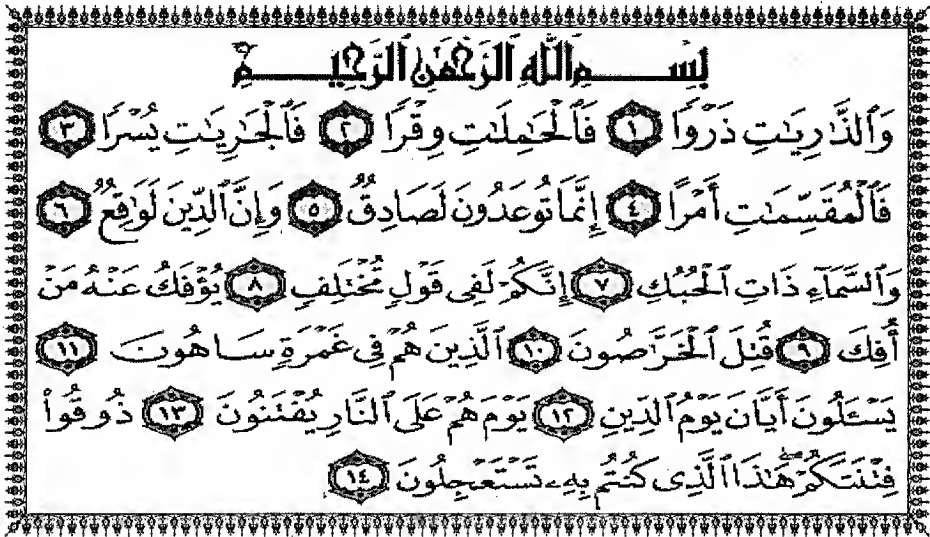
﴿ إنا نحن نحيي ونميت وإلينا المصير ﴾ به‌راستی ئیمه گيسانداران زیندوو ئەکه‌ینه‌وه‌ له‌جیهاندا، دوای ئەوه‌ی نه‌بوون و، ئیمه ئەوان ئەمرینن دوای ته‌واوبوونی ته‌مه‌نیان و، بۆلای ئیمه ئەگه‌رینه‌وه‌ له‌رۆژی دوایدا بۆ په‌رسپار و وولام و، وه‌رگرتنی پاداشتی کاره‌کانیان.

﴿ یوم تشق الارض عنهم سراعا ذلك حشر علينا یسر ﴾ رۆژیکه زهوی ئەشکی و پارچه ئەبی و، دوور ئەکهوێتهوه له ئادهمیزاد و، به پەله دینه دەرەوه له ناو زهویدا، زیندووکردنەوهی ئادهمیزاد له گۆره کانیانا کۆکردنەوه و هەلسانی ئەوانه، زیندووکردنەوهیان و رهوانه کردنیان بۆلای جیگهی پرسیار و وولام، ئەوانه هەموویان کاریکی ئاسانن له سهەر ئیمه، ئیتر تۆ گرنگی به گفتوگۆی ئەوان مه ده، ئەلین: ئیمه زیندو ناکرینهوه.

﴿ نحن أعلم بما يقولون وما أنت عليهم بجبار فذكر بالقرآن من يخاف وعيد ﴾ ئیمه زانترین له تۆ بهشتی بی باوه ران ئەیلین و، بروایان به زیندوو بوونهوه نیه و، دهسته لاتێ ئەوهت نیه، زۆریان لی بکهی پهیرهوی تۆ بکهن، دواى تۆ به یاسا کانی قورئان ئامۆژگاری کهسێ بکه له سزای من و له شتی من بۆم ئاماده کردووه له سزای خۆم بۆ کهسێ بی فرمانی من بکا.

سوره تی زاریات

له مه كه هاتوه ته خواره وه. ژماره وی ئایه ته كانی (٦٠) ئایه تن.

بسم الله الرحمن الرحيم

به ناوی خودای به خشندهی میهره بان

﴿ وَالزَّارِيَاتِ ذُرُورًا ﴾ وه من سویند نه خۆم بهو بایانه خاك و خۆل و جگهی ئهوان پهراگهنده نه كات هدر به كه یان بۆلایه به پهراگهندهیه كی زۆر سه سهوهرینه ر، یا من سویند نه خۆم بهو ژنانه ی منالیان ئه ی و بلاوی نه كه نه وه بهرووی زه ویدا، یا سویند نه خۆم به شتی ئاده میزاد و فریشته كان له بهك جوئ نه كه نه وه.

﴿ فَالْحَامِلَاتِ وِقْرًا فَالْجَارِيَاتِ يُسْرًا فَالْمُقَسَّمَاتِ أَمْرًا ﴾ دوایی من سویند نه خۆم بهو هه ورانه ی قورسای ئایان هه لگرتوه، بهو كه شتیانه ئه رۆن به ناو ئاودا به رۆیشتیكی ئاسان، بهو فریشتانه فه رمانه كانی خودا بهش نه كه ن به ناو بوونه وهراندا، بهو جوهری خودا فه رمانیان بێ نه دا.

هه ندی له زانیان ئه لێن: ئه و چوار شتانه ی بېشو و هه موویان ئیش و کاری بایه كانن: هه ربایه تۆز و خۆل بلا و نه كه نه وه، هه ربایه هه لگرتی قورسای هه وری پر له ئاو، هدر بایه كانن به ئاسانی ئه رۆن و ئه و هه ورانه هه لگه گرن، هدر بایه كانن باران بهش نه كه ن به سه ر هه مو و رووی سه ر زه وی دا.

ته فسیری ز مناكۆبی

﴿إِنَّمَا تُوعَدُونَ لَصَادِقٌ وَإِنَّ الدِّينَ لَوَاقِعٌ﴾ سویند نہ خوم بہوانہ ہموو: بہراستی شتی بہلینی بی دراوہ بہ نیوہ لہ پدیدابوونی رژی دواپی راستہو، گومانی تیدانیہو، پرسیارو پاداشت بیگومان ہدیہو نہی.

خودای مدزن بہ تایہتی سویندی خواردوہ بہو چوار شتانہ، لہبدرئہوی خواہنی سودی زورن و، ہوی گہشہکردنی زیندہگانی گیاندارانن، بہجوری سودیان بو نیمہ ناژمیرین و، بہلگی ناکران لہسہر توانای خودا، ہدریہ کہ لہو چوار شتانہ سودی تایہتی خویانیان بو دیاری کراوہ، بویہ پیوستہ نیمہ سواسی خودا بکہین.

﴿وَالسَّمَاءِ ذَاتِ الْحُبُكِ إِنَّكُمْ لَفِي قَوْلٍ مُّخْتَلِفٍ﴾ من سویند نہ خوم بہو ناسمانہی خواہنی چہندین ریکگی جوراوجورہ بو ہاتوجوی نسیترہکان، زور بہ جوانی دروست کراوہو، خواہنی بہپرہویکی زور شیر نیہ، بہہوی نسیترہکاندوہ رازنراوہتدوہ، بہ جوری جیکگی نودہیہ بری لی بکریتہوہو، بکری لہسہر توانای خودا، سویندم بہو ناسمانہی بہو جورہ سہرسورینہ دروست کراوہ نیوہ لہناو گفتوگوی پروبوچ دژی یہ کترین، بیروبوچونیکشان ہدیہ ہہندیکیان ہہندی ترتان بہدرؤ نەخەندوہ لہ بارہ پیغہمدرو قورناندوہ: جاری نیوہ نہلین: جادوگہرہ، قورٹان جادوہ، جاری تر نیوہ نہلین: موحہمد ہونراوہ بیژوہو قورٹان ہونراوہیہ، یا نوسراوی پیشوانہ، بیگومان نہو گفتوگویہی نیوہ بہلگیہ لہسہر نودہی لہسہر یہ کبارین و، ترختان بو دانہنری.

﴿يُؤْفِكُ عَنْهُ مَنْ أَفَكَ قَبْلَ الْخَرِاصُونَ الَّذِينَ هُمْ فِي غَفْلَةٍ سَاهُونَ﴾ لہ راستی و لہ ٹاین لادراوہ کہسی بہہوی نارہزؤو نہزاینی خوی لہ راستی و ٹاین لادراوہ، لہناوچوون و بی بہش کراون لہ میہرہبانی و بہزہی خودا نہو بی باوہرو درؤزنانہی نہوتؤ، نہو کہسانہ لہناو نہزانینا دایوشراون، بی ناگان لہ شتی فہرمانیان پندراوہ، بہ گوترہ کاری و بہبی بہلگی گومانی خویان بہشکردوہ لہ بارہی خودای مدزن و رژی دواپیہوہ: نہلین: بتہکان ہاوبہشی خوردان و، جنوکہ و فریشہکانی کچی خودان، زیندوبونہوہ گفتوگویہکی پروبوچہ.

﴿يَسْأَلُونَ أَيَّانَ يَوْمَ الدِّينِ يَوْمَ هُمْ عَلَى النَّارِ يُفْتَنُونَ﴾ پرسیار نہ کہنس و نہلین: نہی موحہمد: چ کاتی رژی پاداشت و زیندوبونہوہ پیدانہی، خودای گہورہ وولامیانس نہداتہوہو نہفہرموی: زیندوبونہوہ لہ رژیکا پیدانہی نہو ان نومایش نہکریں بہسہر ٹاگری دوزہخداو، لہناو ٹاگردا سزای یان نہدری، فریشہکان لہو رژوہدا بہ تاوانباران نہلین:

﴿ذُقُوا فَلْيَا مَنْ آتَلِ مَا يَهْجَعُونَ﴾ نیوہی بی باوہرو گوترہ باز بجیزن سزای خوتان، نہمہ نہو سزایہی نہوتؤ بہ نیوہ بہدرؤتان نہخستہوہو، داواتان نہکرد نہو سزایہ بہ گورجی لہ جیہاندان بیت بو لاتان.

﴿إِنَّ الْمُسْقِينَ فِي جَنَّتِ وَعِيُونَ﴾ ۱۵ ﴿أَخِذِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُحْسِنِينَ﴾ ۱۶ ﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ آلِ إِبْرَاهِيمَ﴾ ۱۷ ﴿وَبِالْآسَافِ هُمْ يَسْتَعْفِفُونَ﴾

﴿۱۸﴾ وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ ﴿۱۹﴾ وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ ﴿۲۰﴾ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصَرُونَ ﴿۲۱﴾ وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ ﴿۲۲﴾ قُورِبَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقٌّ مِّثْلَ مَا أَنَّكُمْ تَنْطِقُونَ ﴿۲۳﴾ هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَلَّيْ إِبْرَاهِيمَ الْمَكْرَمِينَ ﴿۲۴﴾ إِذْ دَخَلُوا عَلَيْهِ فَقَالُوا سَلَامًا قَالَ سَلَامٌ قَوْمٌ مُّنتَكِرُونَ ﴿۲۵﴾ فَرَاغَ إِلَيْهِمْ فَجَاءَ بِعِجْلٍ سَمِينٍ ﴿۲۶﴾ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴿۲۷﴾ فَأَوْحَسَ مِنْهُمْ خِيفَةً قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ بَعْلَيمَ عَالِيَمٍ ﴿۲۸﴾ فَأَقْبَلَتْ أَمْرَاتُهُ فِي صَرْقٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴿۲۹﴾ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَالِيمُ ﴿۳۰﴾

﴿إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَعُيُونٍ أَخْلَبِينَ مَا آتَاهُمْ رَبُّهُمْ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُّحْسِنِينَ﴾ بہرستی نہو کہسانہی لہ خوا ترسان و خویانیان پاراستہ لہ بنی فدرمانی خوا، لہ ناوچہ چہ ندین بہہشت و لہ لای چہ ندین کانیای نای شیرین و زور خوشدان، نہو شتہی لہ پاداشتی کردارہ کانیانا پدروہردگاری خویان بہوانی بہخشیوہ وری نہگرن و زوریان بنی خوشہ، بہرستی نہو کہسانہ بدر لہوہی بین بولای بہہشت کردوہی چاکیان کردوہ لہ جیہاندا۔
﴿كَانُوا قَلِيلًا مِّنَ الْإِنسِ مَا يَهْجَعُونَ وَبِالْأَشْحَارِ هُمْ يَسْتَغْفِرُونَ﴾ ہندیکہ لہ کارہ چاکہ کانیان، ماوہیکہ کی کہم لہ شدودا خہوتوون و، خہریکی پەرستی خوادا بوون و، لہ شہش بہ کی کزتایی شہویشدا داوای لی خوشبونیان لہ پدروہردگاری خویان کردوہ۔ وہ ہندئی تر لہ چاکہ کانیان۔

﴿وَفِي أَمْوَالِهِمْ حَقٌّ لِّلسَّائِلِ وَالْمَحْرُومِ﴾ و لہناودارای خویانا بہشیکیان پتویست کردبوو لہبہر رہزہماندی خوداو بہزہیان بہ نادہمیزادا، بیدہن بہ ہداری داوای بہشی خوی بکا لہ دارایی نہوان و، بیدہن بہ کہسی داوای نہکردوہو بہ سامانداریان زانیوہ۔
﴿وَفِي الْأَرْضِ آيَاتٌ لِّلْمُوقِنِينَ وَفِي أَنْفُسِكُمْ أَفَلَا تُبْصَرُونَ﴾ وہ لہ زہویدا چہ ندین کانگاو گیاندارو روهک و شتی تری سہرورنہرو، لہ لہش و دہرونی خوتانا کہ لہ توویکی پیای نئوہ پیدابوون و بوون بہ خواہنی نہقل، لہوانہدا چہ ندین بہلگہی ناشکرا ہدن بز کہسانیکی نہوتو بروای بینگومانیان بہخوا ہدین بیکدن بہ بہلگہ لہسہر توانای خودا۔ نایا نئوہ داوایی بز بیرناکہنہوہو تہمن و ناموزگاری وہرناگرن۔

تہفسیری زماناکوی

﴿وَفِي السَّمَاءِ رِزْقُكُمْ وَمَا تُوعَدُونَ﴾ وہلہ ناو ئاسماندايہ ھۆی پەيدا بوونی خوار دەمەنى و ژيان ئیوہ وەك بارانى و، ھەر لە ئاسماندوہ فەرمان ئەدرئ بە شتى بەلئى پتدراوہ بکړئ لە گەل ئیوہ لە چونتان بۆناو بەھدشت یا بۆلای دۆزەخ. بېگومان ھەموو شتى خودا لە ئاسماندوہ فەرمانى پێ ئەدا.

بۆ زانین: ھەر کەسێ بە باشى بێر بکاتوہ لە دروست کردنى بونەوہران، بە تايبەت لە چۆنەتى دروستکردنى ئادەمیزاد، بەو ھەموو زانیاریو ھەدەتى، ئەبێ پرپاری ئەوہیش بدا ھێژیکى زۆر بە توانا ھەدە جگەى بونەوہران دروست کەرى ھەموو شتیکە، ئەوہیشە ھەر خواى تەنھا و بە توانایە.

ئەگەر کەسێ بلئ: ھەرشتى ھەستى پێ نەکړئ و نەخرینە بەر تاقى کردنە، ناگوځى پرپار بە بوونی بدرئ، لە وەلامدا ئەبێژرئ: ئایا تۆ خواوہنى ئەقلی بانە، بېگومان ئەلئ: من خواوہنى ئەقلم، خۆرون و ئاشکرا ئەقل ھەستى پێ ناکړئ و ناخړتە ژیر تاقى کردنەوہو، کەسێش ناتوانى بلئ: ئەقل نى. کەواتە ناشتوانرئ بېژرئ خودا نى کە ھەر ئەوہیشە ئەقلی دروست کردوہ.

﴿قُورَبَ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ لَحَقُّ مِثْلِ مَا أُتِّكُم تَنْطِقُونَ﴾ دوایى سویند ئەخۆم بە پەرودە کەرى ئاسمان و زەوى، ئەوہى بەلئى پێ دراوہ بە ئیوہ راستە بە وینەى گفتوگۆ کردنى ئیوہ، ھەرچۆن ئادەمیزاد گومانى لەوہدا نى گفتوگۆ ئەکا، پێویستە پرپاری بە پەيدا بوونی ئەو شتەیش ھەبێ بەلئى پێ دراوہ بە ئیوہ.

ئەو شتەى جێگەى سەر سورمانى ئیمە پێ، ئەبێ چ شتى پێ خەشى خودای جولاندبێ، ئەو سویندە گەورە بخوا؟ لە وەلامدا: بېگومان لە ئادەمیزادو جنۆکەدا کەسێ وابى شەرم ھەن، گفتوگۆو کارى وا ناشایستەو ئەکەن ئەبنە ھۆى جولاندنى خەشى خودای خواوہ میھرەبان، وەك ئەوہى ئەلئ: خودا کۆر و کچ و ھاوہشى ھەدەو، پرپاریان بە زیندوو بوونەوہو توانای خودا نى.

لە کردەوہو بەسەر ھاتى دانىشتوانى کاتەکانى رابوردودا، زۆر شتى وابوون بەلگە بوون لەسەر توانای خودای گەورە، وەك خودا ئەفەر موئ:

﴿هَلْ أَتَاكَ حَدِيثٌ ضَيفَ إِبْرَاهِيمَ الْمُكْرَمِ﴾ ئایا ھاتوہ بۆلای تۆ باسى میوانە رێز لى گیراوہ کانى ئیبراھیم لەلایدن خوداو لەلایدن ئیبراھیم و ژنەکە یەوہ، چونکە خۆى و ژنەکەى خزمەتیان ئەکردن، ئەو میوانانە (١٢) فریشتە بوون لە شىوہى ئادەمزادا، چون بۆلای ئیبراھیم موژدەى بەدەنى خودا کورپکیان ئەداتى و، ھەوالى لەناوبردنى تاقمە کەى لوئیشى بەدەنى.

﴿إِذْ دَخَلُوا عَلَى إِبْرَاهِيمَ فَنَالُوا سَلَامًا قَالَ قَوْمٌ مِّنْكُمْ﴾ تۆ بیری ئەو کاتە بکەرەوہ ئەو میوانانە جونە لای ئیبراھیم، دوایى ووتیان: ئیمە سلاو لە تۆ ئەکەین، ئیبراھیم ووتى: سلاوى من لەسەر ئیوہبى، ئیوہ تاقمیکى بێگانەن من ناتان ناسم، ئیوہ خۆتانم پێ بناسیتن.

﴿ فَرَاغَ إِلَى أَهْلِهِ فَجَاءَ بِغِلٍّ سَمِينٍ فَقَرَّبَهُ إِلَيْهِمْ قَالَ أَلَا تَأْكُلُونَ ﴾ دواپی ئیبراهیم به نهیتی و به جوړی میوانه کان نه زانن چوو بۆلای خیزانه کهی فرمانی پیدان خواردن ناماده بکهن بۆ ئهو میوانانه، دواپی چو بۆلای میوانه کان به گویره که به برژاوی قهله وه وه، نزیکی کرده وه، له بهر ده میانا دای ناو نه یان خوارد، ووتی ئایا ئیوه بۆ گوشتی ئهو گویره که به ناخون.

﴿ فَأَوْجَسَ مِنْهُمْ قَالُوا لَا تَخَفْ وَبَشِّرُوهُ بِنِعْمَةٍ عَلِيمٍ ﴾ دواپی ئیبراهیم له دهرونی خو یا دهستی به ترس کرد، هدر میوانی نانی نه خواردایه گومانی خراپی له ئی نه کرا به گویره ی دهستوری ئهو کاته ووتیان تو مه ترسه، ئیمه نیراوی خوداین، نیازی خراپه مان له ناکری و موژده یان به ئیبراهیم دا به کورینکی زور زانا، که خودا به وی نه به خشی، ناوی نه نری به ئیسحاق.

﴿ فَأَقْبَلَتْ أُمُّرَاتُهُ فِي صَرَّةٍ فَصَكَّتْ وَجْهَهَا وَقَالَتْ عَجُوزٌ عَقِيمٌ ﴾ دواپی خاتون سارای ژنی روی کرد بۆلای خانه کهی خویان و دهستی کرد به هاتو چۆ، به دهنگی به رزه وه به سه ر سورمانه وه، دواپی له خوشیانا دای له رومه تی خوی به په نجه ی دهستی و، ووتی: چۆن من منالم ئه یی، من پیره ژینکی نه زۆکم؟.

﴿ قَالُوا كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ إِنَّهُ هُوَ الْحَكِيمُ الْعَلِيمُ ﴾ فریشته کان ووتیان: ههر به و جوړه به ئیمه ووتمان و هه والمان دا به تو، په روه دگاری تو فدرمویتی و ئیمه هه والی ئهو کاره نه ده یی، خودا خاوه نی توانایه. به راستی خودا هه موو شتی له جینگه ی شیاوی خو یا دانه نی، نه زانی به وه ی تو نه زۆکی. به لام کاری خودا به و جوړه به نه فدرموی: بیه. ئهو شته یش ئه یی.

به یاریده ی خودا کوتایی پی هات (٦) ی مانگی جیمادی یه کهم

سالی (١٤٢١) ی کوچی به رابه ر به (٦/٨/١٣٠٠) ی زاینی.

به ناوی خودای به خشندهی میهره بان. سوپاس و ستایشی بی پایان بو پدروهر دگاری هه موو
بونه وهران. درودی خودا له سهر پیغمه مرو یارو یاه وهران و خیزان و نومه تی بی.

﴿ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ ﴾ ٣١ ﴿ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ
مُجْرِمِينَ ﴾ ٣٢ ﴿ لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ ﴾ ٣٣ ﴿ مُسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ
لِلْمُسْرِفِينَ ﴾ ٣٤ ﴿ فَأَخْرَجْنَا مِنْ أَفْئِدَتِهِمُ الْمُؤْمِنِينَ ﴾ ٣٥ ﴿ فَمَا وَجَدْنَا
فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ ﴾ ٣٦ ﴿ وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ
الْعَذَابَ الْآلِيمَ ﴾ ٣٧ ﴿ وَفِي مُوسَى إِذْ أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ
مُتِينٍ ﴾ ٣٨ ﴿ فَتَوَلَّى بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَجِرًا أَوْ مَجْنُونٌ ﴾ ٣٩ ﴿ فَأَخَذَتْهُ وَجُودُهُ
فَنَبَذْنَاهُمْ فِي الْيَمِّ وَهُوَ مُلِيمٌ ﴾ ٤٠ ﴿ وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ
الْعَاقِمَ ﴾ ٤١ ﴿ مَا تَذَرُ مِنْ شَيْءٍ أَنْتَ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالرِّمِيمِ ﴾ ٤٢
﴿ وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَنَّوْا حَتَّىٰ حِينٍ ﴾ ٤٣ ﴿ فَعَتَوْا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ
فَأَخَذَتْهُمُ الصَّيْقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ ﴾ ٤٤ ﴿ فَمَا أَصْبَحُوا مِنْ قِيَامٍ
وَمَا كَانُوا مِنْ نَصِيرِينَ ﴾ ٤٥ ﴿ وَقَوْمَ نُوحٍ مِّن قَبْلُ إِنَّهُمْ كَانُوا قَوْمًا
فَاسِقِينَ ﴾ ٤٦

﴿ قَالَ فَمَا خَطْبُكُمْ أَيُّهَا الْمُرْسَلُونَ قَالُوا إِنَّا أُرْسِلْنَا إِلَى قَوْمٍ مُّجْرِمِينَ ﴾ ئیبراهیم ووتی به
فریشته کان: ئیوه چ کاریکتان هه دیو بو چ کاری ئیراوان ئه دی ئیراوه کان له لایهه خوداوه.
فریشته کان ووتیان: به راستی ئیمه ره وانه کراوین بؤلای تاقیمکی تاوانبار، که تاقمی لوتن،
کاریکی زور بیز لی کراو نه کدن، هیچ کده سی بهر له وان ئه و کاره ی نه کردوه.
﴿ لَنُرْسِلَ عَلَيْهِمْ حِجَارَةً مِنْ طِينٍ مُّسَوَّمَةً عِنْدَ رَبِّكَ لِلْمُسْرِفِينَ ﴾ بؤ ئه وه ی ئیمه بریزین
به سه ریا نا به ردی له قوریکی سورؤ کراو، به ده ستوری خودا له ناویان بهین، ئه و بهردانه
نیشانه کراو و ناماده کراو له لایهه پدروهر دگاری توو بؤ له ناوبردنی ئه و تاقمه له سنور
دیو چوون و، کاریکی زور ناشایسته و بیز لی کراو نه کدن که تاقمه کدی لوتن، دانیشتی
گوندی سه دومن.

﴿فَاخْرَجْنَاهُ مَنْ كَانَ فِيهَا مِنَ الْمُؤْمِنِينَ. فَمَا وَجَدْنَا فِيهَا غَيْرَ بَيْتٍ مِنَ الْمُسْلِمِينَ﴾ دواى ئەوہى ئیمہ چوینە ناو ئەو گوندە، ئیمہ ھەر کەسێ لە باوەرداران لەو گوندەدا بن دەریان ئەکەبن، بۆ ئەوہى تووشى سزانەبن، بەو جۆرە سزایە تووشى ئەو تاقمە ئەبێ، دواى ئیمہ لەو گوندەدا جگە لە تاکە خانوویی لە مانان کە ترمان دەست ناکەوێ باوەرى ھێنا، زانایان ئەلێن: دانیشتوانى موسلمانانى ئەو خانووە لوتو دوو کچى لوتو چەند کەسێ تر کە ژمارەى ھەمویان (۱۳) نەفەر بوون.

﴿وَتَرَكْنَا فِيهَا آيَةً لِلَّذِينَ يَخَافُونَ الْعَذَابَ الْأَلِيمَ﴾ وە ئیمە جێمان ھێشت لەو گوندەدا نیشانەى کى زۆر گەورە لە سزای خودا بۆ کەسانى کى ئەوتو لە سزای ئازاردار ئەترسن، بۆ ئەوہى نامۆزگارى وەر بگرن.

بۆ ئاگادارى: لەو ئایەتەدا ووشەکانى (الْمُؤْمِنِينَ الْمُسْلِمِينَ) بەیەک مانا دانراون. بەلام گۆران کاریان پێى کراوە ھەتا ووشەى دوو جار دووبات نەکرێتەو، پاراوى قورئان زۆرتربى، ھەرچەندە لە ھەندى جێگەى تردا ماناکانیان بە جیاواز لە یە کەزى دانراون، بۆ ڕون کردنەوہى ئەو مەدەستە تەماشای مانای ئایەتى (۱۴) ی سوره‌تی ئەلخوجرات بکەن.

﴿وَفِي مُوسَى إِذَا أَرْسَلْنَاهُ إِلَى فِرْعَوْنَ بِسُلْطَانٍ مُبِينٍ. فَقَتُلَى بِرُكْنِهِ وَقَالَ سَاحِرًا وَمَجْنُونًا﴾ وە ئیمە بەجێمان ھێشتووە لەبەسەر ھاتى موسایشتدا بەلگەى کى گەورە بۆ کەسێ تەمى خوار بێ و بیربکاتەوہ کاتى ئیمە موسامان ڕەوانە کرد بۆلاى فیرعەون بە کارى کى پەک خەرى زۆر ئاشکراو کە بریتى بوو لە داردەستە کەى و جگەى ئەویش بۆ ئەوہى فیرعەون بیربکاتەوہ و باوەر بەیتى، دواى فیرعەون ڕوى وەرگیرا لە باوەر ھێنان، بەھۆى ئەو شتەى پشەى پتەر دا بوو، خۆى پێ بەھێز کردبوو، کە بەو سوپا گەورەى خۆى بە فریوى خواردا بوو، ئەدیووت: موسا یا جادو گەرە یا شیتە و نیراوى خودا نیو، ئاگای لەوہ نە دواوژى خۆى لەلایەن منەوہ چ شتیکی بەسەردی.

﴿فَأَخَذْنَاهُ وَجُدُّهُ قَبْلَئَنَّا هُمْ فِي الْأَبَمِ وَهُوَ مُلِيمٌ﴾ دواى ئیمە فیرعەون و سوپاکەیمان گرتن، دوواى ئیمە ئەوانمان فرەدایە ناو دەریای سورو، ھەموویانمان خنکان بەو ڕووبارە و فیرعەون کارى کى وای کردبوو لە بى باوەرى و بى فەرمانى خودا لۆمەى لەسەر کردیان بکری و پێى لەکەدار بێ لە ھەردوو جیھاندا و، ئەوێندە بى شەرم بوو، ئەى ووت من پەرورەدگارى ئیوہم. ﴿وَفِي عَادٍ إِذْ أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمُ الرِّيحَ الْعَظِيمَ﴾ وە لەبەسەر ھاتى تاقمى عاد نیشانەو تەمى کردنى وامان بەجێ ھێشتووە، گاتى ئیمە ناردمان بۆسەریان بایە کى گەرمى بى سوودو بى ھەروباران، بى ئەوہى درەختەکانیان مۆتور بەکا.

﴿مَا تُنذِرُ مِنْ شَيْءٍ أَتَتْ عَلَيْهِ إِلَّا جَعَلْنَاهُ كَالْزَمِيمِ﴾ ھىچ شتیکی بەجێ نەئەھێشت ئەو بایە بجواپە بەسەریا مەگەر ئەو شتەى ئەکرد بە وێندى خۆلەمیش، پارچە پارچەى ئەکرد.

﴿وَفِي ثَمُودَ إِذْ قِيلَ لَهُمْ تَمَتَّعُوا حَتَّى حِينٍ﴾ وە بەجێمان ھێشتووە لەبەسەر ھاتى تاقمى سەمود بەلگەى بۆ ئادەمیزاد، تەمى خوار بن بەو بەلگەى، کاتى بێژرا بەوان لەلایەن سالدوہ کە ھوشرە کەیان کوشت: ئیوہ ڕابوێژن لە جیھاندا ھەتا کاتى سزای سەختى خودا دیت بۆلاتان و لەناوئەبرین، ماوہى ئەو سزایە سى ڕۆژە.

﴿فَعْتُوا عَنْ أَمْرِ رَبِّهِمْ فَاخْذَنَاهُمْ الصَّاعِقَةُ وَهُمْ يَنْظُرُونَ﴾ دواپی نہو تاقمہ دژی فہرمانی پدروہر دگاری خویان ہلہسان، دواپی تووشی نہوان بوو دواپی سہپرینی ہوشترہ کہ سزایہ دزای سی رۆژو، نہو تاقمہ بہ چاوی خویان لہ رۆژدا تہماشایان نہ کرد نہو سزایہ نہاتہ خوارہوہ، لہ گیانہ لاودابوون.

﴿فَمَا اسْتَطَاعُوا مِنْ قِيَامٍ وَمَا كَانُوا مُتَصَرِّينَ﴾ دواپی نہو تاقمہ توانای نہوہیان نہبوو ہلہسن و راکہن و، ہیچ گہسی نہبوو یارمہ تیان بدو رزگاریان بکا لہ سزای خودا. ﴿وَقَوْمٌ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ إِيَّاهُمْ كَانُوا قَوْمًا فَاسِقِينَ﴾ وہ نیمہ تاقمی نوحان لہناوہر د لہ پیش بت پدستان و نہو تاقمانہی پیشو، ہدتا بین بہوژی تہمی خواری ہموو بی باوہری. بہرستی تاقمی نوح کۆمہلی بوون لہسنوری فہرمانی خودا دہرچوون.

وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ ﴿٤٧﴾ وَالْأَرْضَ
فَرَشْنَاهَا فَنِعْمَ الْمُهَيَّدُونَ ﴿٤٨﴾ وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ
لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ ﴿٤٩﴾ فَاقْرَأْ إِلَى اللَّهِ إِنَّ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥٠﴾
وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنَّ لَكُمْ مِنْهُ نَذِيرٌ مُبِينٌ ﴿٥١﴾
كَذَلِكَ مَا آتَى الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجُنٌّ ﴿٥٢﴾
آتُوا صَوَابَهُ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَآغُوتٌ ﴿٥٣﴾ فَنُوحِلَ عَنْهُمْ فَمَا أَنتَ
بِمَلُومٍ ﴿٥٤﴾ وَذَكَرْ فَإِنَّ الدِّكْرَى نَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ ﴿٥٥﴾ وَمَا
خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ ﴿٥٦﴾ مَا أُرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ
وَمَا أُرِيدُ أَنْ يُطْعِمُونِ ﴿٥٧﴾ إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَتِينُ
﴿٥٨﴾ فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ
﴿٥٩﴾ قَوْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ يَوْمِهِمُ الَّذِي يُوعَدُونَ ﴿٦٠﴾

﴿وَالسَّمَاءَ بَنَيْنَاهَا بِأَيْدٍ وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ﴾ وہ نیمہ ناسمانان دروست کرد بہوژی ہیزو توانای خویمانہوہ، نیمہ بہرستی لہ فراوانکردنی نندازہ دوری نیوان ناسمان و زہویداین رۆژ بہ رۆژ. زانای بہ ناویانگ (تہمد نہمین عیراقی، لہنامہی خویا (التکامل فی الاسلام) لہ بارہی مہبست لہ مانای رستہی (وَإِنَّا لَمُوسِعُونَ) وہ بیروبوچونی ہندلی لہ زانایانی روون کردۆتہوہ تہفہرموی: "سہد ملیون کاکیشان ہدیہ = (الحجرات)، لہوانہیہ کاکیشانی تریش ہبی لہ نندازہیہ کی دورتردا.

(سیرجیز) ئہلئ: ئہندازہی دورایی ہندی لہ کاکیشان لہ گہل ہندی ترانا (ملیون و نیوی سالی روناکیہ، لہ گہل ئہویشدا روناکی لہ سالیکا (۳۶) ملیون میل ئہبری و، دورایی نیوان کاکیشہ کان لہ دریزوونی بہرہ وامدایہ (کامو) ئہلئ: ئہندازہی دوری نیوان ئہستیرہ کان، دیاری کراوہ بہ (۵۰۰) ملیون سالی روناکی) بہراستی ئہو ئایہ تہ بہریرہ راستین بہلگہیہ لہ سہر ئہوہی کاری پدک پیغمہر (د.خ) کاریکی ہتا ہتایہ بہتہنہا لہ نیوان کارہ پدک خہرہ کانی پیغمہرانی تردا... ئہویشمان لہ بیر نہچی ئہحمد ئہمین ئہلئ: دورایی ئاسمانہ کان ئیستا (۱۰) جہانہی کاتی دروست کردنیانہ بڑیہ کم جار.

﴿وَالْأَرْضُ فَرْشَاهَا فَيَعْمُ الْإِبْرَہْمٰنُ﴾ وہ ئیمہ زہویمان راخستوہو، ئامادہ مان کردوہ بڑ ئہوہی ئادہمیزاد بہی نازار بہ سہر پیوہ بڑین و، یارمہی یہ کتری بدہن و، سود لہ پیتی وہرگرن و، ئاوہدانی بکہنہوہ، نیک بڑ ئہوہی جہنگی تیدا بکدن و نازاوہی بڑ سازین و، مزگہوت و کانیاو شارو گوندہ کان کاول بکہن، دواپی ئیمہ بہ چاکی زہویمان ئامادہ کردوہ بڑ سودی ئادہمیزاد.

﴿وَمِنْ كُلِّ شَيْءٍ خَلَقْنَا زَوْجَيْنِ لَعَلَّكُمْ تَذَكَّرُونَ﴾ وہ ئیمہ لہ ہموو رہ گہزی دوو بہشی جیاوازمان دروست کردوہ، لہ نیرو لہ می، ئاسمان و زہوی، شہو رپڑ، تاریکی و روناکی، ئادہمیزادو جنوکہ، ساردی و گہرمی، ئیتر ئہو شتانہ گیانداربن یان بس گیان. زانایان ئہلئ: بچو کترین شتی لہ بونہوہران خودای گہورہ نیرو میی و ساردی و گہرمی تیدا دروست کردوہ، لہ بہر ئہوہی ئیوہ بیر لہ توانای خودا بکہنہوہ، پند وہربگرن.

﴿فَهَرَدُ إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ لَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ تۆ بہ بت پەرستان بلئ: دواپی ئیوہ رابکہن لہ بہی فہرمانی خودا بڑ لای پەرستی خوداو پدشیمان بونہوہ. بہراستی من لہ لایہن خوداوہ، ترسینہریکی ئاشکرام لہ سزای خودا بہو کارہ پدک خہرانہی خودا پی بہخشیووم لہ بہر سوودی ئیوہ.

﴿وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَهًا آخَرَ إِنِّي لَكُمْ مِنْهُ لَذِيرٌ مُّبِينٌ﴾ وہ ئیوہ دامہنین لہ گہل خودا چہند خواپی تر بڑ پەرستان بہراستی من ترسینہریکی ئاشکرام لہ لایہن خوداوہ بڑ سودی ئیوہ لہ سزای خودا.

ہاوبہ شدانان بڑ خودا چہند جوڑی ہدیہ: پەرستی بہ کان. منال دانان بڑ خودا. رہنگ کردنی خوت بہ رہنگی پایا چاکان بہ رووالہت، بہلام لہ ناوہرؤکا، ئہو رہنگہ ئہدا لہ خوی بہ پیداکردنی سامان پلہو پایہو، رابواردن و راوکردنی ئادہمیزادی ساویلکہو، بڑ بہرژہوہندی خوی. نیازی پاک و گوشتاری چاک گہرانہوہیہ بڑلای خودا، دوو ری و سامان پیداکردن بہو جوڑہ دوژمنایہتی خوداپہ.

﴿كَذَٰلِكَ مَا آتَىٰ الَّذِينَ مِنْ قَبْلِهِمْ مِنْ رَسُولٍ إِلَّا قَالُوا سَاحِرٌ أَوْ مُجْنُونٌ﴾ ہر بہ جوڑہی تاقمہکہی لای تۆ بہتو ئہلئ: شیت یا جادو گہر، نہریشتوہ ہیچ پیغمہری بڑلای کہسانیکی ئہوتو لہ پیش بت پەرستانہوہ بوون مہ گہر ئہیان ووت بہو پیغمہرہ یا جادو گہرہ یا شیت و، پیغمہر نیہ، ئیتر تۆ خہفہت مہخو.

﴿اَتَوْصَا بِہٖ بَلْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُوْنَ فَاَتُوْا عَنْہُمْ فَمَا اَنْتَ بِمَعْلُوْمٍ﴾ نایا بی باوہرانی پیشو بی باوہرانی دوا بی پیک ہات و لہ نیوان خویانا بہ پیغمبرہ کانیاں بلین: یا جادوگرہن یا شین؟ ئەوانہی پیشو رایان سپاردوہ بہ مانای دووایی ئەو گفتوگزیہ بکہن؟ ئەوانہ رایان نہسپاردوہ. بەلکو ئەوانہی ئیستا خویان تاقمیکن یاخی بوون لہ فەرمانی خودا و لہ سنور دەرچوون، خویان رەوشت پیسن و نەزانن و، لہ خراپیدا هاوبەشی ئەوانہی پیشوون، ئەگینا لہیدک کاتا نەژیاوون، دوا بی تو وازیان لی بہینەو، گفتوگزیان لہ گەل مەکہ، دوا بی لۆمەت ناکری لہ سەر باوہرنەہینانی ئەوان و، تو پیوستی سەرشارنی خۆت بەجی ہیناوە.

﴿وَ ذَكَرْ فَإِنَّ الدَّكْرَ تَنْفَعُ الْمُؤْمِنِينَ﴾ وەتو نامۆزگاری ئادەمیزاد بکہو، واز لہ نامۆزگاری مەہینە، دوا بی بەراستی نامۆزگاری کردن سود نەبەخشی بە باوہرداران.

﴿وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنْسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ﴾ وە منہ جنۆکەم ئادەمزادەم بۆ هیچ شتی دروست نەکردوون مەگەر ہەر لہ بەرئەوہی ئەوان من بہرستەن. یانی پەرستنی خودا بە تەنہا، خو پاراستنە لہ پەرستنی یە کتری و، لہ پەرستنی دارایی و پلەو پایەو، ہەموو ئارەزووانی پڕوپوچ، سەشۆری راستی و داد پەرورەری بن، یارمەتی کەسانی راست بەدن و، کار بۆ چاکەیی ہەردوو جیہان بکہن، ئادەمیزادو جنۆکە بۆ کردنی ئەو شانەم دروست کردوون و، بەلگەیی ئاشکراو ئەقلم پی بەخشیون چاک و خراپ جویی بکہنەوہ.

﴿مَا أَرِيدُ مِنْهُمْ مِنْ رِزْقٍ وَمَا أَرِيدُ أَنْ تُطِيعُونِ﴾ مەبەستی من لہ دروست کردنی جنۆکەو ئادەمیزاد، پەیدا کردنی خواردەمەنی و ھۆی ژیاڤڤڤ، وەک ئەوہی من ہەر بۆ ئەوہم دروست کردڤڤ، من داوا لەوان ناکەم خواردەمەنی ھۆی ژیان پەیدا بکہن بۆ بەندەکانی من لہ جگەیی خویان، من ئەوانم ھەربۆ مەبەستی پەرستنی خۆم دروست کردون، من گرتومەتە ئەستۆی خۆم ئەوان بەخێو بکہم و ھەموو جۆرە ھۆیەکی ژیاڤڤڤ بۆ ئامادە بکہم.

﴿إِنَّ اللَّهَ هُوَ الرَّزَّاقُ ذُو الْقُوَّةِ الْمَبِيتُ﴾ بەراستی ھەر خودایە بەخێو کەر و پۆژی دەر بە ھەموو بونەوہران، خوا ھەنی ھێز و توانایەکی زۆر سەختەو ماندوبوون رووی تێ ناکا، زەوی دروست کردوہ بە جیگەیی ژیان بۆ ئادەمیزاد، ھەموو جۆرە ھۆی ژیاڤڤڤ تێدا پەیدا کردوہ، بەجۆری شایانی ئەوہی بە کار بہێری بۆ سودی ئەوان و، ئەقل و چاو گوێ و توانای پی بەخشیون.

﴿فَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا ذُنُوبًا مِثْلَ ذُنُوبِ أَصْحَابِهِمْ فَلَا يَسْتَعْجِلُونَ﴾ دوا بی بەراستی بۆ کەسانیککی ئەوتو ھەبە ستەمیان لہ خویان کردوہ لہ دانیشتوانی مەکہ، موحمەد بەدرۆ ئەخەنەوہ، بەشیککی زۆر گەورە لەسزا، بە ویندی بەشی ھاوړی پیشوکانیان لہ سزای خودا، دوا بی داوای پەیدا بوونی ئەو سزایە نەکەن بە گورجی پەیدا بی، ئەو سزایە دوائەخری بۆ ئەوہی پەشیمان ببنەوہ.

﴿فَوَيْلٌ لِلَّذِينَ كَفَرُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي يُوعَدُونَ﴾ دوا بی ھاوارو سزای سەخت بۆ کەسانیککی ئەوتو زیہ باوہریان بە سزای ئەو پۆژی خویان نیہ بەلێتی پی دراوہ بەوان و لہ پاشەرۆژدا توسیاتن ئەبی.

بە یاریدەیی خوا تەواو بوو

﴿﴾ سوره‌تی طور ﴿﴾

له‌مه‌که هاتوته خواره‌وه. ژماره‌ی نایه‌ته‌کانی (۴۹) نایه‌تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 وَالطُّورِ ﴿١﴾ وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ ﴿٢﴾ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ ﴿٣﴾ وَالْبَيْتِ
 الْمَعْمُورِ ﴿٤﴾ وَالسَّافِرِ الْمَرْفُوعِ ﴿٥﴾ وَالْبَحْرِ الْمَسْجُورِ ﴿٦﴾ إِنَّ
 عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴿٧﴾ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ ﴿٨﴾ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ
 مَوْرًا ﴿٩﴾ وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سَيْرًا ﴿١٠﴾ فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِينَ
 الَّذِينَ هُمْ فِي حَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴿١١﴾ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارٍ
 جَهَنَّمَ دَعَاً ﴿١٢﴾ هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴿١٣﴾
 أَفَسِحْرٌ هَذَا أَمْ أَنْتُمْ لَا تُبْصِرُونَ ﴿١٤﴾ أَصَلَوْهَا فَاصْبِرُوا
 أَوْ لَا تَصْبِرُوا سَوَاءٌ عَلَيْكُمْ إِنَّمَا تُجْزَوْنَ مَا كُنتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٥﴾

﴿﴾ بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ ﴿﴾

به‌ناوی خودای به‌خشنده‌ی می‌ره‌بان

﴿﴾ وَالطُّورِ ﴿﴾ وه‌من سویند نه‌خۆم به‌ کیوی تور، نه‌و کیوه‌ی موسا گفتوگۆی له‌لادا کردوه
 له‌ خزمه‌ت خوا‌دا، وو‌شه‌ی تور به‌ زۆر مانا هاتوو: هاتوه به‌ مانا چۆلایی به‌رده‌می خانوو، به‌
 مانا هه‌موو کیوئی کیوئیکه له‌ سینا، دوو کیوئی له‌ قودسدا، به‌ جه‌ن شتی تریش. به‌لام لی‌ره‌دا
 مه‌به‌ست نه‌و کیوه‌یه‌ موسا گفتوگۆی تیدا کردوو له‌ خزمه‌ت خوا‌دا.
 ﴿﴾ وَكِتَابٍ مَّسْطُورٍ فِي رَقٍّ مَّنْشُورٍ ﴿﴾ وه‌ من سویند خۆم به‌و نامه‌یه‌ نه‌نوس‌ریته‌وه له‌ناو
 چه‌رمینکی کراوه‌دا، پیوه‌نه‌دراوه‌و دانه‌خراوه‌، هاتوته خواره‌وه بۆسه‌ر موحه‌مه‌د، هه‌موو که‌سی
 نه‌توانی نه‌و نامه‌یه‌ ده‌ستی خۆی بخاو، فی‌ری بی‌ و چاک و خرابی بۆ رو‌ن بیته‌وه، هو‌ی ئاسایشی
 هه‌ردوو جیهانی تیدا‌یه‌، باسکردنی چه‌رم بۆ وینه‌یه‌ نه‌گینا له‌ کاغه‌زو ئیسک و شتی تر‌دا
 نو‌سراوه‌ته‌وه.

﴿﴾ وَالْبَيْتِ الْمَعْمُورِ ﴿﴾ وه‌من سویند ده‌خۆم به‌و خانووه‌ی ئاوه‌دان کراوه‌ته‌وه به‌سه‌ردانی
 حاجیه‌کان بۆلایی و، به‌و که‌سانه‌ی دراوسێی نه‌و خانوه‌ن که‌ بریتیه له‌ که‌عبه‌، به‌ فه‌رمانی خودا
 ئی‌براهیم و ئیسماعیل دروستیان کردوو، بۆ نه‌وه‌ی ئاده‌میزاد په‌رستی خودای تیدا بکری.

ته‌فسیری زمانا‌ویی

﴿ وَالسَّقْفَ الْمَرْفُوعَ ﴾ و همن سویند نه خۆم به و ئاسمانه ی بهر ز کراوه ته وه له بهر چاوی ئیه وه دا به بی ئه ستون، جینگه ی هه موو زانستی و هو ی ژیا نی بو ه نه و ه رانه .
﴿ وَالْبَحْرَ الْمُسْجُورَ ﴾ و همن سویند نه خۆم به و ده ریا به ی رینگه ی لی گیرا وه له وه ی هه لچنی و برژی به سه ر زه ویدا و، گیانداران بخنکینتی، یامن سویند نه خۆم به و ده ریا به ی گه رم کرا وه سور کرا وه ته وه به وینه ی ئاگر دانی سور کرا یته وه به هو ی ئاگره وه .

زانایان ئه لێن: ئه و ئایه ته ئاماژه یه بۆ لای ئه وه ی، ئه م زه و ی به ئیمه به سه ر پیه وه ئه ژین و وینه ی کاله کی که تو یژیک ی ته نک نا وه وه ی ئه و کاله که ی دا پۆشی وه که ئه و خوار ده مهنی و تو و نا وه ی تیدا یه، ئه م زه و یه ش که ئه م ده ریا و زه ریا یانه ی به سه ره وه یه، زه ریا به کی زۆر گه رمی ئاگری له نا و دا یه، تو یژیک ی زۆر ته نک ی زه و ی دا ی پۆشی وه، جاری وائه بی ته قیه وه به هو ی بو مه له زه وه، ئاگری کی زۆر زه به نه فره ئه دا ته ده ره وه، زانایانی کۆن تا ئه م سه ر ده مه رینگه یان بێ نه بر دو وه . به لām بهر له هه موو زانایه نزیکه ی (۱۴۰۰) سال له مه و بهر عه بدو لای کور ی عه باس رینگه ی بێ بر دو وه، ئه فه رمو ی:

(لَا يَرْكَبُنَ رَجُلُ الْبَحْرِ إِلَّا غَارِيًّا أَوْ مُعْتَمِرًا أَوْ جَاغًا فَإِنْ تَحْتَ الْبَحْرِ نَارًا وَتَحْتَ النَّارِ بَحْرًا)
هه یچ پیاوی سواری که شتی نا و ده ریا نه بی مه گه ر بۆ جه ننگ له گه ل بێ با وه ران، یان بۆ کردنی عه مره یا حه ج نه بی به راستی له ژیر ئه و ده ریا به دا ئاگره و له ژیر ئاگره که دا ده ریا به، ئه و ده ریا ئاگره به گه وره ترین کاری په ک خه ری قور ئان دا نه نری، به کورتی به راستی ده ریا له سه ر زه و یه و، ئاگر له نا و زه ویدا یه .

﴿ إِنَّ عَذَابَ رَبِّكَ لَوَاقِعٌ ﴾ من سویند نه خۆم به وانه . به راستی سزای په روه ردگاری تو پهیدا ئه بی و دینه خوار بۆیان له رۆژی دوایدا .

﴿ مَا لَهُ مِنْ دَافِعٍ يَوْمَ تَمُورُ السَّمَاءُ مَوْرًا وَتَسِيرُ الْجِبَالُ سِيرًا ﴾ هه یچ که سی نه ئه و سزایه بگه ر پیه وه، ئه و سزایه پهیدا ئه بی له رۆژیکه ئاسمان ئه جو لێ و دیت و ئه روا و به جو لانیکی سه فت، هه یزی را کیشه ری نامیت و، رێک و پێکی ئه ستیره کان تێک ئه چنی و، ئه دهن له یه کتری و پارچه پارچه ئه بن و، کیه و کان له جینگه ی خویا نامیت و ئه بن به تو زو، ئه رۆن به رۆ شتینیکی سه ر سو رته ر به ئاسماندا .

﴿ فَوَيْلٌ لِلْمُكَذِّبِينَ الَّذِينَ هُمْ فِي خَوْضٍ يَلْعَبُونَ ﴾ دوای سزای زۆر سه خت بۆ که سانه ی ئه و تو یه که فه رمو وه کانی خودا و پیغه مه ریان به درۆ دا نه نا، ئه وان له نا و کاری پڕو پو چدا یاری ئه که ن و بێ ئاگان .

﴿ يَوْمَ يُدْعَوْنَ إِلَى نَارِ جَهَنَّمَ دَعَا هَذِهِ النَّارُ الَّتِي كُنْتُمْ بِهَا تُكَذِّبُونَ ﴾ ئه و رۆژه رۆژیکه پال به تا و انبارانه وه ئه نری بۆ ئاگری دۆزه خ به پال پیوه نانیکی زۆر سه خت، فره شته کان به وان ئه لێن: ئه مه ئه و ئاگره ی ئه و تو یه، ئیه با وه رتان پێ نه بو و، به درۆ تان ئه خسته وه، هه ر سرو شێ له لایه ن خودا وه به اتایه بۆ لای مو حه مه د به درۆ تان ئه خسته وه .

﴿ افسخو هذا ام انتم لا تبصرون اصلوها ﴾ نایا دوابی نهم روزه و نهم سزایه جادوه که نیوه
 نه تان ووت موحه مد جادوو که ره، نایا نیوه نهم سزایه نابین نیستا، هدر وهك نه وهی نیوه نه و
 بهلکانه تان نه نه بینی له سهر راستی نهم ناگره، نیوه بهجه نای و سزاکه ی بهچون.
 ﴿ فاصبروا اولاً تبصروا سواء علیکم ﴾ دوابی نیوه نارام بگرن له سهر نازاری نهم ناگره یا
 نارام نه گرن به کسانه له سهر نیوه.
 ﴿ انما تجزون ما کنتم تعلمون ﴾ به راستی نیوه هدر به شتی پاداشتان نه در پته وه نیوه خوتان
 کردوتانه له جیهاندا، له تاران و بی فرمانی خوداو پیغمه ر.
 دوابی نه وهی خودای مهن باسی دانیش توانی دوزه خسی کرد، باسی دانیش توانی به ههشت
 نه کارو نه فرمانی:

إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴿١٧﴾ فَكِهِينَ يَمَآءَ أَنهَم رِبُهُمْ
 وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴿١٨﴾ كُلُوا وَاشْرَبُوا هَنِيئًا بِمَا
 كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ ﴿١٩﴾ مُتَكَبِّرِينَ عَلَى سُورٍ مَّصْفُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُم
 بِحُورٍ عِينٍ ﴿٢٠﴾ وَالَّذِينَ ءَامَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا
 بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ وَمَا أَلَتْنَاهُمْ مِّنْ عَمَلِهِمْ مِّنْ شَيْءٍ كُلٌّ فِي مِمْارٍ ﴿٢١﴾ بِمَا كَسَبَ
 رَهِينَ ﴿٢٢﴾ وَأَمَدَدْنَاهُمْ بِفِكَهَةٍ وَلَحْمٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴿٢٣﴾ يَنْزِعُونَ
 فِيهَا كَأْسًا لَا لَغْوٌ فِيهَا وَلَا تَأْنِيَةٌ ﴿٢٤﴾ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ
 لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكُونٌ ﴿٢٥﴾ وَأَقْبَلَ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ
 ﴿٢٦﴾ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴿٢٧﴾ فَمَنَّ اللَّهُ
 عَلَيْنَا وَوَقَّانَا عَذَابَ السَّمُورِ ﴿٢٨﴾ إِنَّا كُنَّا مِن قَبْلُ
 نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴿٢٩﴾

﴿ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَعِيمٍ ﴾ به راستی نه و که سانه ی له خوا ترساون و خویانیان پاراستوه
 له بی فرمانی خودا له نارو چهنه باخ و بیستان و خوارده مهنی و رابواردنی زور چاکدان.
 ﴿ فَكِهِينَ يَمَآءَ أَنهَم رِبُهُمْ وَوَقَاهُمْ رَبُّهُمْ عَذَابَ الْجَحِيمِ ﴾ شادمان به شتی پهروه دگاری
 خویان بهوانی به خشیوه و پی رانه بوین و، پهروه دگاری خویان پاراستونی له سزای دوزه خ.
 بهوان نه بیرو:

﴿كُلُوا وَشَرِبُوا هَيْئًا بِمَا كُنْتُمْ تَعْمَلُونَ﴾ ئیوه بخون و بخونهوه خوارده مه نی و خوراره، نازارو ناخوشی به دواوه نه بی، به هوی پاداشتی ئیوه خوتان کردوتانه له جیهاندا. کهوا پلهو پایده بنه مالهو دارایی سوود به ئیوه نابه خشی له پاشه روژدا، مه گهر به کاربهترین له خزمه تی مرؤفدا.

﴿مُتَكِنِينَ عَلَى سُرُرٍ مَصْنُوفَةٍ وَزَوَّجْنَاهُمْ بِحُورٍ عِينٍ﴾ ئیوه دانیشتن و پال بده نه وه به سه ر چه ندین کورسی ریز کران و دانراو له لای یه کتیه وهو، ئیمه ئه یکه نه به هاو جوت و هاو ری بو ئه وان چه ن ژنی چاو جوان و له ش سبی و رومه ت شیرین و چاو گه وه.

﴿وَالَّذِينَ آمَنُوا وَاتَّبَعَتْهُمْ ذُرِّيَّتُهُمْ بِإِيمَانٍ أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُمْ﴾ وه که سانیکی ئه وتو باوه ریان هیتاوه به پیغمه ری خوداو، خیزانه کانیاں دواى ئه وان که وتوون به هوی باوه ره تانیاں به خوداو به پیغمه ر، ئیمه ئه و خیزانه باوه درارانه ی ئه وان ئه گه یه نین به پلهو پایه ی باو که کانیاں له به هه شتا، باوه کو به ئه ندازه ی باو که کانیاں کرده وه ی چاکیاں نه کردبی له جیهاندا له به ر دلخوش کردنی باو که کانیاں. به لام ئه و خیزانانه ی به منالی مردوون سزایان نادری، باو که کانیاں باوه درارین یا بی باوه ر. به لام ئه و که سانه ی ئه لین: منالی بی باوه ران سزایان ئه دری راست نیه.

﴿وَمَا أَلْتَنَاهُمْ مِنْ عَمَلِهِمْ مِنْ شَيْءٍ﴾ وه ئیمه هیچ شتی له پاداشتی کرده وه ی باو که کانیاں که م ناکه یه وه.

بو زاین: ئایا ئه و منالانه ی به منالی مردوون کو ئه کتیه وه بو پرسیار و وه لام و، ئه چه نه به هه شت، له قورئان و له فه رموده ی پیغمه ر له و باره یه وه به لگی بیگومان ده ست ناکه وئ چاک وایه هه واله ی زانیاری خودا بکری. ئایا منالان به موسلمان دانه نرین یانه؟ شافیعی و حنه فی و حنه لیه کان لایان وایه دواى باوک و دایکیان ئه که ون له ئیسلامیتدا له جیهان، ئیتر باوک و دایکیان هه ردوولایان موسلمانین یا یه کیکیان موسلمانین. به لام لای مالیکیه کان ئه لین: منال به موسلمانان دایک به موسلمان دانانری.

﴿كُلْ أَمْرٍ﴾ بما کسبت رهین ﴿هه مو ناده میزادی ئه خرپته گره و ی شتی خوی کردویه تی له جیهانداو، به کرده وه ی خوی به سزاوه و ئه چپته خزمه ت خودا، ئه گهر کرده وه ی چاکى کردبی رزگاری نه بی، ئه گهر کرده وه ی چاکى نه بی به گویره ی کرداری خوی کارى له گه ل ئه کری.

﴿وَأَمْلَدْنَا هُمْ بِفَاكِهَةٍ وَلَحْمٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ﴾ وه ئیمه ئه به خشین به دانیشتوانی به هه شت کات له دواى کات میوه و گوشتی جوړاو جوړو هه مه رنه نگ له هه ر شتی ئاره زوی بکه ن. خوارده مه نی به هه شت له سه ر یه ک شیوه نیه. به لکو ئه گوړپری به گویره ی ئاره زوی خویان.

﴿يَتَنَزَّعُونَ فِيهَا كَأَسَا لَا لَفَوْ فِيهَا وَلَا تَأْتِمُ﴾ دانیشتوانی به هه شت هه ندیکیان له هه ندی تریان له به هه شتا پیاله ی پر له مه ی خوش له یه کتری وه ئه گرن و، ئه وان گفتوگوی پروپوچ له گه ل یه کتری ناکه ن له به هه شتا کاتی مه ی ئه خونه وهو، شتی ناکه ن له به هه شتا بیته هوی گرناه کردن، له به هه شتا سه ر خوشی و دزایه تی یه کتری نیه له کاتی خوارده وه ی مهیدا.

﴿ وَيَطُوفُ عَلَيْهِمْ غِلْمَانٌ لَهُمْ كَأَنَّهُمْ لُؤْلُؤٌ مَّكْنُونٌ ﴾ وه خزمهت گوزاره تاييه تيه كانيان نه گهرين به سهر يانا به پياله پر له مدهى، نهو خزمه تكارانه يان له شيرينى و له شى سپانه وه به ويندى مروار يوان پاريز راون، ده ستيان لى نه دراوه و تو زيان لى نه نيشى، هه ندى له زانايان نه لئين: برتين له منالى خو يان. پرسيار له پيغمه مهر كرا: خزمه تكاره كانيان بهو جوړه بن له جوانيدا نه بى جوانى خاوه نه كانيان چو نيبى، پيغمه مهر فهر مووى به ويندى جوانى مانگه بهر انبهر به نه ستيره كان.

﴿ وَأَقْبَلُ بَعْضُهُمْ عَلَى بَعْضٍ يَتَسَاءَلُونَ قَالُوا إِنَّا كُنَّا قَبْلُ فِي أَهْلِنَا مُشْفِقِينَ ﴾ وه دانيش توانى به هه شت هه نديكيان رونه كهن بولاى هه ندى تريان، پرسيار له به كترى نه كهن: كارو كرده وه تان چو ن بووه له جيهاندا، له وه لامدا نه لئين: نيمه بهراستى له ناو خيترانه كاغاندا له جيهاندا نه تر ساين له سزاي خودا، به نوميدى پاداشتى چاك بووين له خزمهت خودادا.

﴿ فَمَنْ أَلَّهِ عَلَيْنَا وَزَقَانَا عَذَابُ السَّمُومِ ﴾ دوايى خودا چاكهى خوئى دا به سهرمانداو لييمان خوشبوو خستينيه به هه شت و، نيمه پاراست له سزاي ناگرئ به هه موو بو شايى له شدا نه روا.

﴿ إِنَّا كُنَّا مِنْ قَبْلُ نَدْعُوهُ إِنَّهُ هُوَ الْبَرُّ الرَّحِيمُ ﴾ بهراستى نيمه له مدهو بهر له جيهاندا نه پارينه وه له خودا، داوامان نه كرد بمانا پريئ له سزاي خوئى، بهراستى خودا چاكهى زوره بو نهو كه سانهى لهو نه تر سن، ميهره بانهو خاوه نى به زه بيه بو نهو كه سانهى له خودا نه پارينه وه.

كؤمه لئى له بى باوه راني دانيش توانى مه كه له سهر ريكانى مه كه دائه نيشتن و، ههر كاروانى له عهده به كان بهاتنايه بو مه كه به وانيان نهووت: موحه مده بو شه ويژهو شيت و هوئراوه دانهره جادو گهره، باوه به گفو كؤكان مه كه ن خوداى مه زن لهو باره وه به پيغمه مري فهر موو:

فَذَكِّرْ فَمَا أَنْتَ بِنِعْمَتِ
رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿٢٩﴾ أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُّ بِهِ رَيْبَ
الْمُنُونِ ﴿٣٠﴾ قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ ﴿٣١﴾
أَمْ تَأْمُرُهُمْ أَحْلُمُهُمْ بِهَذَا أَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿٣٢﴾ أَمْ يَقُولُونَ نَقُولُهُمْ
بَلْ لَا يُوْمِنُونَ ﴿٣٣﴾ فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ
﴿٣٤﴾ أَمْ خُلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمْ الْخَالِقُونَ ﴿٣٥﴾ أَمْ خَلِقُوا
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ بَلْ لَا يُوقِنُونَ ﴿٣٦﴾ أَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ
رَبِّكَ أَمْ هُمُ الْمُصَيِّطُونَ ﴿٣٧﴾ أَمْ لَهُمْ سُلَّمٌ يَسْتَمِعُونَ فِيهِ فَلْيَأْتِ

مُسْتَمِعُهُمْ بِسُلْطَانٍ مُّبِينٍ ﴿٣٨﴾ أَمْ لَهُ الْبَنَاتُ وَلَكُمُ الْبَنُونَ ﴿٣٩﴾
 أَمْ تَسْأَلُهُمْ أَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَغْرَمٍ مُثْقَلُونَ ﴿٤٠﴾ أَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ
 يَكْتُمُونَ ﴿٤١﴾ أَمْ يُرِيدُونَ كَيْدًا فَالَّذِينَ كَفَرُوا هُمُ الْمَكِيدُونَ ﴿٤٢﴾
 أَمْ لَهُمْ إِلَهٌ غَيْرُ اللَّهِ سُبْحَانَ اللَّهِ عَمَّا يُشْرِكُونَ ﴿٤٣﴾ وَإِنْ يَرَوْا كِسْفًا
 مِنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَرْكُومٌ ﴿٤٤﴾

﴿فَذَكِّرْ﴾ فما أَنتَ بِنِعْمَةِ رَبِّكَ بِكَاهِنٍ وَلَا مَجْنُونٍ ﴿﴾ دواى تو نامورفكارى ناده ميزاد بكه و،
 ريگه‌ى راستيان نشان بده، دواى تو به‌هوى چاكه‌ى په‌روه‌رديگارى خوته‌وه نه‌پوشه‌ويژى و
 نه‌شيت. كه‌وا ته تو گرنگى به گفتوگوى پروپوچى بى باوه‌ران مده.
 ﴿أَمْ يَقُولُونَ شَاعِرٌ نَتَرَبَّصُّ بِهِ رَبُّهُ الْمُتُونِ﴾ به‌لكو بى باوه‌ران نه‌لتن: موحمه‌د شاعيره،
 له‌به‌رته‌وه‌ى شاعيره چاوه‌روانى ته‌وه نه‌كه‌ين تووشى روداويكى جيهان بى ته‌و بمرى به‌گوپره‌ى
 ناواتى تيمه. ثير با به‌ناره‌زو‌ى خوى بيروباوه‌رى خوى ده‌برپى. كه‌وا ته به‌رده‌وام نه‌بين له‌سه‌ر
 به‌دروخسته‌وه‌ى، خو ته‌كه‌ر تووشى هيچ شتى له‌وا ته نه‌بى دواى چدن روژى تر، دروكانى
 رون ته‌بيته‌وه هه‌روهك شاعيره‌كانى تر، له‌پاشا خوى و هاوريكانى بلاوه ته‌كهن، دواى خودا
 فرمانبى دا به‌ينغمه‌ر:

﴿قُلْ تَرَبَّصُوا فَإِنِّي مَعَكُمْ مِنَ الْمُتَرَبِّصِينَ﴾ تو بلنى به‌و بى باوه‌رانه: ئيوه چاوه‌روانى مردن و
 جگه‌ى مردن بكدن بومن، دواى به‌راستى منيش وهك ئيوه چاوه‌روانى ته‌وه ته‌كه‌م ئيوه تووشى
 سزاي خودا بين و، من له‌ناوچونى ئيوه به‌چاوى خوم ته‌بينم به‌هوى يارمه‌تى خوداوه.
 ﴿أَمْ تَوَدُّهُمْ أَحْلَامُهُمْ﴾ به‌ذا اَمْ هُمْ قَوْمٌ طَاغُونَ ﴿﴾ نايان ته‌قللى ناته‌واو و رزيوى خويان
 فرمانبان بى ته‌دا به‌و بوختان و سه‌ر لى شيوانه‌و نازاردانى موحمه‌د؟ يا ته‌وان تاقمىكن له‌سنور
 لا يانداوه وه‌كه‌چى راستيش زور ناشكرايه، به‌لگه‌يشيان به‌ده‌سته‌وه نيه. به‌لام ته‌يانه‌وى پله‌و
 سامانان پارترراوبى.

﴿أَمْ يَقُولُونَ تَقُولُهُ بَلْ لَا يُؤْمِنُونَ﴾ يا ته‌وان نه‌لتن: موحمه‌د له‌لايدن خويه‌و ته‌و قورئانه‌ى
 هه‌له‌سته‌وه، به‌لكو ته‌وان باوه‌رانه‌ين و، واز له‌كرده‌وه‌ى پروپوچ نايه‌رن.
 ﴿فَلْيَأْتُوا بِحَدِيثٍ مِثْلِهِ إِنْ كَانُوا صَادِقِينَ﴾ دواى كه ئيوه نه‌لتن: ته‌و قورئانه هونراويه‌يه يا
 موحمه‌د خوى دايناوه، يا پوشه‌ويژو جادووه، ئيوه وينه‌ى ته‌و قورئانه به‌ين ته‌كه‌ر ئيوه راست
 ته‌كه‌ن.

﴿أَمْ خَلِقُوا مِنْ غَيْرِ شَيْءٍ أَمْ هُمُ الْخَالِقُونَ﴾ نايان ته‌و بى باوه‌رانه به‌ريكه‌وت په‌يداوبون،
 به‌بى ته‌وه‌ى كه‌سى ته‌وانى دروست كرديى يا به‌ريته‌به‌ريكيان هه‌بى و، پرسياريان لى نه‌كرى وهك
 جروجانه‌وه‌رى ناو پيسايى. يا ته‌وان خويانان دروست كرده‌وه، به‌گوپره‌ى ناره‌زو‌ى خويان و
 ويستو تواناي خويان؟

﴿ اَمْ خَلَقُوا السَّمَاوَاتِ وَالْاَرْضَ بَلْ لَا يُقْسِنُوْنَ ﴾ نایا ناسمانه کان و زهوی نهوان درووستیان کردوون، هدرجهنده به گویرهی بر و گفت و گوی خویان نهیان ووت: خودا درووستی کردوون. بهلام نهوان بروای ینگومانیان به یه کیتی خودا نییه. کردار و گرفتاریان وهك یهك نین. نهام سه ردهمدهی نیمه کهسانی وا هده نهلین: نیمه بروامان به خودا ههیه که چییه کردهوه خودا په رستی ناکهن.

﴿ اَمْ عِنْدَهُمْ خَزَائِنُ رَبِّكَ اَمْ هُمْ الْمُسْتَظْرُوْنَ ﴾ نایا کلیلی گهغینهکانی پهروهردگاری تو له پیغهمهراهیتی و رۆزی دانی گیانداران و جگهی نهوانیش لای نهو بی باوه پانهیه، ههتا هدر کهستی ناره زویان هه بی بیکهن به پیغهمه و، رۆزی بدهن به هدر کهستی بیانوهی، یا نهوان دهسته لاتیان ههیه به سه ر هه موو بوونه وهر اندا، خودا ناره زوی هه بی یا نه بی، خویان هه موو شتی بکهن. که نهوان کردهوه کانیان پهو جزره بی، چون نهلین: هه موو شتی خودا درووستی کردووه.

﴿ اَمْ هُمْ سَلَمٌ يَسْتَمْعُوْنَ فِيْهِ فَلْيَاْتِ مُسْتَمْعِعُهُمْ بَسُلْطَانُ مَّيْنٍ ﴾ نایا نهوان په یزهیه کی وایان ههیه به سه ر یا به ر زبنه وه بولای خودا و، فهرموده ی خودا بیسن و بلتی: موحه مد بوختان نهکا به دهم خودا، دوا بی نه کهسه ی چوه گوئی گرتروه با بهلگه به کی ناشکرا بهی لسه ر داواکاری نهوانه، هیچ شتی به بی بهلگه روون نابینه وه. کهواته نیوه ی بی باوه بوختان نه کهن.

﴿ اَمْ لَهُ الْاَنْبَاُ وَلَكُمُ الْاَنْبَاُ ﴾ نایا نیوه نه وندی نه فام نین، نهلین: خودا کچی ههیه که کچ لای نیوه بی نرخه، نیوه کورتان بو خوتان دانوه، ینگومان نهو بی باوه پانه زور گیل و گهوحن. به راستی نهو کهسهانی بلین: موحه مد شاعیره، یا خودا کچی ههیه و نهوان کورپان نهو، یا موحه مد شتی، یا بروایان به فهرموده ی خودا نه بی، نهوانه هه موویان بوختان و درون نهیاندنه پال خودا و پیغهمه.

﴿ اَمْ تَسْأَلُهُمْ اَجْرًا فَهُمْ مِنْ مَّفْرَمٍ مِّثْلُوْنَ ﴾ نایا تو لسه ر راگهیاندنی په یامی خودا داوای کرئ لهوان نه کهی، دوا بی نهوان بو بژاردنی نهو کرئ به باریان گران بی، تو داوای بکهیت و، نهوان نه توان بیژمیرن. ینگومان تو داوای کرئ لهوان ناکهیت، نیتر نهو بی باوه پانه بو نه بی تو به درو بخه نده و باوه رت بی نه هیتن؟

﴿ اَمْ عِنْدَهُمُ الْغَيْبُ فَهُمْ يَكْتُمُوْنَ ﴾ نایا نهوان لایان ههیه زانینی شتی له بهر چاو نییه، دوا بی نهوان نهو شته بنووسن به ناره زوی خویان. یانئ خودای مهزن نهوانی ناگادارای نهو شته کردووه دیار نییه و، بو نهوانی دهر خستوه نهو له و حمله حفوزه ی هه موو شتیکی نادیار تی دایه، ههتا نهوان نهوه ی خویان نهیانه وی له ناویا بینووسن، دوا بی ههوال بدهن به ناده میزاد به شتی زانیوانه و، چاوه پروانی نهوه بکهن تو تروشی رووداوی جیهان بی و، بلین: رۆزی دوا بی و به هشت و دوزه هه موویان پروپوچن، وه نه گهر نهوان نه چوون نهو کارانه بکهن چ کهستی ههوالی داوه بهوان نهو شتانه بلا و بکه نده به ناره زوی خویان؟

﴿ اَمْ يُرِيدُوْنَ كِبْرًا فَالَّذِيْنَ كَفَرُوْا هُمْ الْمَكْدُوْنَ ﴾ نایا نهوان نهیانه وی پیلانی بو تو ساخته بهیتن و تو بکوژن، نهو پیلانه سه ر ناگرئ و خودا تو نه پاریژئ، دوا بی نهو کهسهانی باوه رپان نه هیناوه، هدر نهوانه پیلانیان لی نه کرئ و بو خویان نه گهر یته وه و له ناو نه چن.

﴿ اَمْ لَهُمْ اِلٰهٌ غَيْرُ اللّٰهِ سُبْحَانَ اللّٰهِ عَمَّا يُشْرِكُوْنَ ﴾ نایا بو نهوان ههیه خودایه جگهی خودا پیهرست و، بیاناریژئ له سزای خودا و بویان بپاریته وه و، یارمه تیان بدا. ینگومان بویان نییه. پاك و دووری بو خودایه له شتی نهوان نه یکه به هاویهش بو خودا، یا خودایه تر هه بی.

﴿وَأَن يَرَوْا كِسْفًا مِّنَ السَّمَاءِ سَاقِطًا يَقُولُوا سَحَابٌ مَّرْكُومٌ﴾ وه بی باوه ران نه و نه ده بی شهر من نه گدر پارچه ده له ناسمان بکه و یتسه خواره وه به سدریانا نه لئین: پارچه ده له هه ور نیشته وه ته سهر یهک، پروایان به وه نی به توله یان لی بکریته وه. به کورتی خودای مه زن هیچ بیانویه کی بۆ نه و که سه نه هیشته وه ته وه باوه به پیغمه مه رایه تی مو حده مه د نه که ن، ههر نه وه ی بۆ ماوه ته وه بروای به بوونی خودا نه بی. نه و ۱۶ پر سایارانه به لگه ی بیگو مانن له سهر بی باوه ری بت پهرستان.

فَذَرَهُمْ حَتَّى يَلْقُوا
يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ ﴿٤٥﴾ يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا
وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ ﴿٤٦﴾ وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِنْ
أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ ﴿٤٧﴾ وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ
بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ ﴿٤٨﴾ وَمِنَ اللَّيْلِ فَسَبِّحْهُ وَإِدْبَرَ الْجُومِ ﴿٤٩﴾

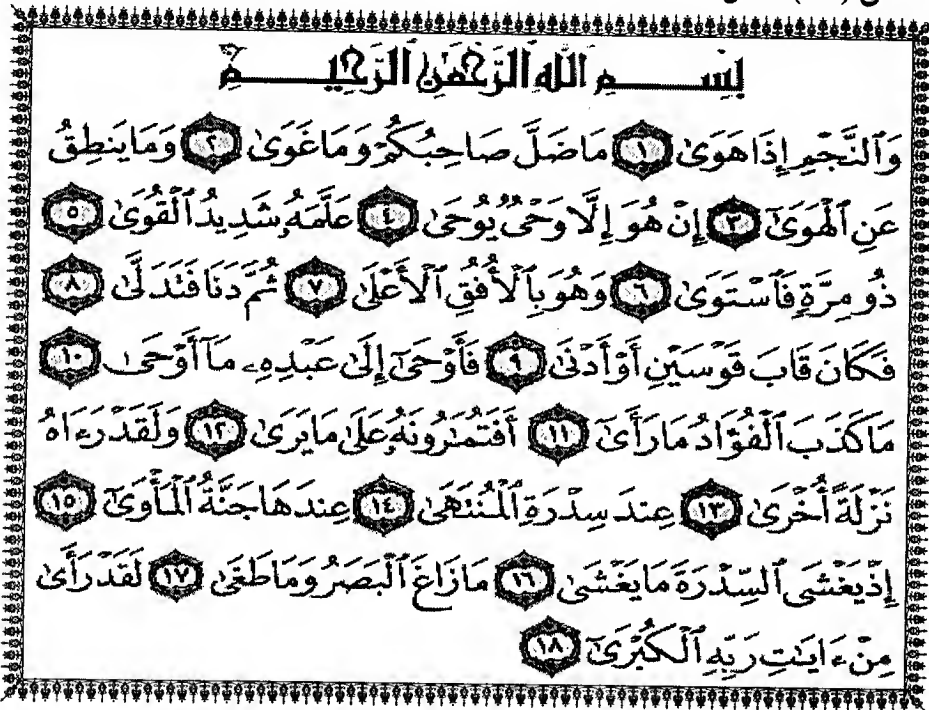
﴿فَذَرَهُمْ حَتَّى يُلَاقُوا يَوْمَهُمُ الَّذِي فِيهِ يُصْعَقُونَ﴾ دوا ی تۆ واز بهینه له و که سانه که تۆ به درۆ نه خه نه وه و، جهنگیان له گهل مه که هه تا تووشی نه و رۆژه ی نه و تووی خو یان نه بن، له و رۆژه دا له نا و نه بن، نه و رۆژه رۆژیکه نه و پیلانه ی نه و ان هیچ سو دۆی به و ان نابه خشی و، نه و ان یارمه تی یان نادری له لایه ن هیچ که سیکه وه س و ناتوان را بکه ن.
﴿يَوْمَ لَا يُغْنِي عَنْهُمْ كَيْدُهُمْ شَيْئًا وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ﴾ وه به راستی بۆ که سانیک ی نه و توو سته میان له خو یان کردو وه به باوه نه هینان به رۆژی دووایی هه ده سزایه کی گه وه له رۆژی دواییدا جگه له و سزایه ی تووشیان نه بی له جیهاندا و، به لام زۆر تر له و ان نایزان و باوه ری بی ناهین.

﴿وَإِنَّ لِلَّذِينَ ظَلَمُوا عَذَابًا دُونَ ذَلِكَ وَلَٰكِنْ أَكْثَرُهُمْ لَا يَعْلَمُونَ﴾ تۆ ئارام بگره له بهر فهرمانی پهروه دگاری خۆت به دوا خستی سزادانی نه و ان و، مانه وه ی تۆ له سهر ئازاردانی نه و ان بۆ تۆ، دوا ی به راستی تۆ له ژیر چاو دیری و پاراستی ئیمه دای، نه و ان تووشی ئازاری سهخت نه بن له مه و دوا.

﴿وَأَصْبِرْ لِحُكْمِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ بِأَعْيُنِنَا وَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ حِينَ تَقُومُ﴾ وه تۆ پاکی و دووری ده ربه بۆ پهروه دگاری خۆت، سوپاسی بکه له سهر نه و هه موو چاكانه ی نایه نه ژماره، له هه موو جیگه ده که له خه و هه لئه سی و برۆ به لای نوێز کردنه وه و، له دواییدا پاکی بۆ پهروه دگاری خۆت ده ربه له شه و داو، دوا ی و ونبوونی نه ستیره کان له کۆتایی شه و دا و، خه ریکی یادی خودا و په رستی خودایه له هه موو کاتیکا.

﴿﴾ سوره تی وه نه جم ﴿﴾

له مه كه هاتوره ته خواره وه. جگه له نایه تی (۳۲) كه له مه دینه هاتوره ته خواره وه. ژماره ی نایه ته كانی (۶۲) نایه تن.

﴿﴾ وَالنَّجْمِ إِذَا هَوَىٰ ﴿﴾ وه من سویند نه خوم به هه موو نه ستیره یه ك كاتی هه لدین و ناوا ده بن، كاتی نه كه ونه خواره وه له رۆزی دوایداو پهرش و بلاو نه بنه وه، كاتی نه كه ونه خواره وه به سه ر شه ی تانه كاندا.

﴿﴾ مَا ضَلَّ صَاحِبُكُمْ وَمَا غَوَىٰ ﴿﴾ نه ی تا قمی قوره یش: موحه مه دی دانیشه تروی لای ئی وه و خو تان نه ی ناسن به ده م پاکی له رینگه ی راست لای نه داوه و، بر وای به بیر و باوه ری پوچ نه بو وه.

خودای مه زن له سه ر سوودی زۆری نه ستیره سویندی پی خواردوون، ناتوانی باسی هه مو یان بکری، به لام وهك غوونه باسی هه ندیکیان نه کین:

۱- به هزی نه ستیره کانه وه ئاده می زاد له ناو ده ریادا و، له سه ر رووی زه وی، رینگه ی خو یان نه دۆزنه وه له ناو تاریکی شه ودا.

۲- ئەستېرە بوونەوهرىكى زۆر سەر سۈرھىنەرە، رووناكى ئەستېرە لە يەك سانىدەدا (۳۰۰) ھەزار كىلو مەتر ئەبىرئ و، رووناكى ئەستېرە و شەپۆلى پەخشى وىنەى رادىيۆى لە ھەوت يەكى سانىدە كەدا ۷/۱ بە دەورى ھەموو گۆى زەوى دا ئەسوورپتەوہ.

﴿وَمَا يَنْطِقُ مِنَ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ﴾ وە موھەمد لە لاىەن خۆيەوہ، بە ئارەزۆى خۆى و بە جۆرىكى پىر و پوچ گفتوگۆ ناکا، مەگەر ئەو قورئانە سروسىكە لە لاىەن خوداوە بۆى نىردراوہ. چۆن ئەبى بە وىستى خۆى گفتوگۆ بكات كەسى نىردراوى خودا بى و، بۆ ئەوہى خراپە و درۆ بنەبىر بكات؟

بۆ زانين: لەم چوار ئايەتەنى دوايىدا ئاماژە بۆلاى رووداويكى بىنگومان ئەكرئ، كە زانينى ئەو رووداوەبە جگەى سروش نەبى نازانئ، ئەو رووداوەش برىتە لەوہى دوو جار جوهرەئىل بەو شىوہە خودا دروستى كردوہ، بۆ پىغەمەر دەر كەوتوہ. ئەك لەسەر ئە شىوہە كە پىغەمەر ﴿ﷺ﴾ جبرەئىلى ئەينى كاتى سروشى بۆ ئەھىنا، ئەو شىوہە ھەر جۆرى بى، ھەوالەى لاى خوداى مەزنى ئەكەين:

﴿عَلَّمَهُ شَدِيدُ الْقُوَىٰ﴾ ئەو سروشە ئەو قورئانەى فرىشتەىكى زۆر بە توانا و بەھىز فيرى ئەو كەسەى كردوہ دانىشتووى لاى ئىوہە كە موھەمدى كورى عەبدوولايە، ئەو فرىشتەى خاوەنى دىمەنىكى جوان و ئەقل و ئايىنىكى تەواوہ، دەست و دەم پاكە لە ھاوردى ئە سروشەدا، ئەو فرىشتەى جبرەئىل بوہ بەو دىمەندى شاينى خۆيەتى.

﴿دُو مِرَّةٍ فَاسْتَوَىٰ وَهُوَ بِالْأُفُقِ الْأَعْلَىٰ﴾ ئەو فرىشتەى خاوەنى دىمەنىكى شىرىن و بىروبووچوونىكى تەواوہ، دواى ئەو فرىشتەى راوہستا و دەر كەوت بۆ پىغەمەر لەسەر دىمەن و شىوہى راستى خۆيا، بە جگەى ئەو دىمەندى سروشى ئەھىنا بۆ پىغەمەر و، ئەو فرىشتەى دەر كەوت بۆ پىغەمەر لەلاى كەنارى سەرەوہى زەوى كە برىتەى لە رۆژھەلاتەوہ، يانئ خۆرئاوا بەلاى خوارەوہ دانراوہ لاى زانايان.

﴿ثُمَّ دَنَا فَتَدَلَّىٰ فَكَانَ قَابَ قَوْسَيْنِ أَوْ أَدْنَىٰ﴾ دواى ئەوہى جبرەئىل دەر كەوت بۆ پىغەمەر لە رۆژھەلاتەوہ بە شىوہى راستى خۆى نزيك بوويەوہ لە پىغەمەر و دواتر ھات بۆلاى پىغەمەر، دواى بە جۆرى نزيك بوويەوہ، ئەندازى دوورى نيوان جبرەئىل و پىغەمەر، بە ئەندازەى درىژى دوو كەوان بوو يا كەمتر. بەو دىمەندى جاران كە سروشى بۆ پىغەمەر ئەھىنا. يانئ دواى جبرەئىل دەر كەوت بۆ پىغەمەر لەسەر ئەو دىمەنە راستەى خودا جبرەئىلى لەسە دروستكردبوو، بەرزبووبوہ لە لاى سەرەوہ، دواى ئەوہ جبرەئىل گەرايەوہ بۆلاى ئەو دىمەندى جاران سروشى ئەھىنا بۆلاى پىغەمەر و، كە نزيك بوويەوہ بە ئەندازەى دوو كەوان يا كەمتر لە دوو كەوان، ئەوہى ئىمە بىزانين جبرەئىل ئەھات بۆلاى پىغەمەر لە شىوہى (دوھىدە كەلىيدا).

﴿فَأَوْحَىٰ إِلَىٰ عَبْدِهِ مَا أَوْحَىٰ﴾ دواى ئەوہى جبرەئىل گەرايەوہ بۆلاى دىمەنى پىشتووى خۆى، خودا بەھزى جبرەئىلەوہ سروشى نارد بۆلاى بەندەى خۆى كە موھەمدە، شتى بە سروش ئەينارد بۆلاى پىغەمەرى خۆى.

﴿مَا كَذَبَ الْفُؤَادُ مَا رَأَى﴾ نهو شتهی پیغمه در به چاوی خوی بینی بووی له باره ی دیمه نی راستی جبره ئیلوه دل و دهر وونی پیغمه در به دروی نه خسته وه و، بلی من توم نه بییو و ناتناسم، به راستی نه زانی نه وه ی چاوی پی که وتوو جبره ئیل بووه وه هله ی نه کردوو. ﴿أَفْتَأْتَارُونَهُ عَلَىٰ مَا يَرَىٰ﴾ نایا دواپی بو ئیوه ی بت په رست محمه د به درو نه خنده وه و گفتو گوی پروپوچ نه کن له سدر شتی مو حمه د به چاوی خوی بینی وه تی که به راستی جبره ئیلی بینیوه له سدر نهو شیوه یه ی خودا دروستی کردوو، مو حمه د نهو پیاوه راست ویزه که بو خوتان نه یانسن و، نه زانن و دم و زمان پاکه و نه قلی ته واره و، دروتان لی نه بیستوو... جاری له زهوی جاری تر له ناسمان پیغمه در جبره ئیلی بینیوه.

﴿وَلَقَدْ رَأَوْهُ تُلَوتًا لِلسَّجْدَةِ إِذْ سَبَّحُوا بُكْرَةً إِذْ وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ﴾ وه به راستی مو حمه د جاری تر جبره ئیلی بینیوه له لای سیدره تولونته هادا، که نهو جیگه یه کوتایی و لای ژوورووی چوونی هه موو بوونه وهرانه و، لهو جیگه یه به ره وژوورتر ریگه یان پی نادریت برؤن، ئیز فریشته بن یا جگه ی فریشته بن.

له فه رمووده ی خودای مه زنه وه بو مان روون نه بیته وه که پیغمه در ﴿صَلَّى﴾ دوو جار جبره ئیلی له سدر نهو شیوه یه بینیوه که خودا دروستی کردوو: جاری یه کهم نامازه ی بو فه رموو: (فاستوی وهو بلا فلق الاعلی). جاری دووهم که له شهوی میعراجدا جبره ئیل پیغمه در ی گپرا به ناو ناسماندا، هه تا گیشته جیگه یه کوتایی چوونی هه موو که سیکه هه ر پله یه کی هه بیت. زانایان زوربه ی زوریان لایان وایه (سدره المنتهی) دره ختیکی مورده له ناسمانی حه وته مدایه، چونیته تی نهو دره خته هه رچونی پی وا باشه ئیمه برومان پی هه بی و هه واله ی زانیاری خودای بکهین.

﴿عِنْدَهَا جَنَّةُ الْمَأْوَىٰ﴾ له لای (سیدره تولونته هایه) نهو به هه شته ی جیگه ی گه رانه وه ی نهو که سانه یه له خودا نه ترسن و خویان له بی فه رمانی خودا نه پارێژن، هه ندی له زانایان نه لێن: جیگه ی گیانی شه هیدانه.

﴿إِذْ يَغْشَى السَّدْرَةَ مَا يَغْشَى﴾ به راستی پیغمه در جبره ئیلی بینی کاتی شتیکی سه رسورپنه ر سیدره ی داپوشیوو له چه ندین بوونه وهران که به لگه بوون له سدر گه وره یی و توانای خودا، له رووناکی و جوانی و له فریشته و راخه ری زیر و شتی تری و سه رسورپنه ر نایه نه ژماره و نه قلی بو ی دیاری نا کرین. نهو جیگه یه نه وه نه ده پیرۆزه فریشته کان نه چن بو لای و زیاره تی نه کن به کۆمه ل، وهك ئیمه زیاره تی که عبه نه کهین.

﴿مَا زَاغَ الْبَصَرُ وَمَا طَغَىٰ لَقَدْ رَأَىٰ مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَىٰ﴾ چاوی پیغمه در لهو شتانه ی نه بیینی لای نه نه دا بو نه م لاو لاو له سنووری نهو شته دهر نه ته چوو فه رمانی پیدرا بوو، هه موو نهو شتانه ی نه بیینی له باره ی جبره ئیل و ناسمانه وه له شهوی میعراجدا راست و گومانیان تیدا نی یه، سوپند به خودای مه زن، مو حمه د چه ندین به لگه ی گه وره ی په ره ردگاری خوی بینی له شهوی میعراجدا، که نایه نه ژماره، به جگه ی توانا و ده ستووری خودا کهس نایا بیینی، یه کی لهو شتانه رووناکی خودای گه وره سیدره ی روونکردبووه وه. نایا نه ی بت په رستان: لات و عوزا و مه ناتای ئیوه، نه وه ی مو حمه د بینی نهو بتانه ی ئیوه بینی وانه؟

أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ ﴿١٩﴾ وَمَنْوَةَ
 الثَّالِثَةَ الْآخِرَىٰ ﴿٢٠﴾ أَلَكُمُ الذَّكْرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ ﴿٢١﴾ تِلْكَ إِذْ أَقْسَمْتُمْ
 ضِرْيَىٰ ﴿٢٢﴾ إِنَّ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ
 اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ
 وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمْ الْهُدَىٰ ﴿٢٣﴾ أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمَنَّى ﴿٢٤﴾ فَلِلَّهِ
 الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴿٢٥﴾ وَكَمْ مِنْ مَلَكٍ فِي السَّمَوَاتِ لَا تُغْنِي
 شَفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَىٰ ﴿٢٦﴾

﴿ أَفَرَأَيْتُمُ اللَّاتَ وَالْعُزَّىٰ وَمَنْوَةَ الثَّالِثَةَ الْآخِرَىٰ ﴾ ئایا ئیوهی بت پهرست هه وال ئه ده ن به من
 نه و بتانهی ئیوه که بریتین له لات و عوزا و مه ناتی تری سی یه می بی نرخ، نه و توانا و
 گه وره یی یانه هه یه باسی خودای بی نه کری؟ بت پهرستان نه و بتانه یان به کچی خودا دانه نان و
 نه یان پهرستن، لات ناوی نه و پیاوه بووه قاوه تی کردوووه بو حاجی یه کان بو نه وهی بیخون، کاتی
 مرد نه چوونه سهر گۆره که ی و نه یان پهرست. له پاشانا دیمه نیکیان بو کیشا و نه یان
 پهرست، عوزا دره ختی بو، هۆزی غه تنان نه یان پهرست، پیغه مهر خالی دی کوری وه لی دی نارد
 نه و دره خته ی بری، مه نات به ردی بوو هۆزی هوزه یل و خوزاعه و سوقه بن نه یان پهرستن.

﴿ أَلَكُمُ الذَّكْرُ وَلَهُ الْأُنثَىٰ تِلْكَ إِذْ أَقْسَمْتُمْ ضِرْيَىٰ ﴾ ئایا ئیوهی بت پهرست چۆن ئیرینه که له
 لای خۆتان به ریز و به نرخه دای نه ئین بوخۆتان و، مینه که که له لاتان بی نرخن دایان نه ئین بو
 خودا، نه و جۆره کاره ی ئیوه، به شکر دینیکی سته مکارانه یه و بیدادیه و، دووره له راستی یه وه.

بت پهرستان گومانیان وابوو نه و بتانه، دیمه ن و شیوه ی فریشته کانن، یا جیگه داری
 جنۆکه کانن و، فریشته و جنۆکه یش کچی خوان، به و جۆره کاره ناره وایه وایان دانا بوو، نه وانه
 بۆیه نه یان پهرستن کچی خوان، که چی ئیوه بیز له بوونی کچ نه که نه وه بوخۆتان.

﴿ إِنَّ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءُ سَمَّيْتُمُوهَا أَنْتُمْ وَآبَاؤُكُمْ مَا أَنْزَلَ اللَّهُ بِهَا مِنْ سُلْطَانٍ ﴾ نه و بتانه هیه شتی
 نین مه گهر نه وانه یا به ردی کن خۆتان تاشیوتانن یا دره ختی که یا پیاوی که و، خۆتان و باو بایرتان
 ناوتان ناو به خودا و، نه یان پهرستن، خودا بو پهرستی نه و بتانه هیه به لگه یه کی نه ناردوووه
 خواره وه له نامه یه ک و جگه ی نامه یه.

سوره نبي ﴿ و نه جم ﴾

جزمی ﴿ بیست و حه و نهم ﴾

﴿ إِن يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَمَا تَهْوَى الْأَنْفُسُ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنْ رَبِّهِمُ الْهُدَى ﴾ ئەو بت پەرستانه دواى هیچ شتى نه که وتوون مه گهر دواى گومان و ئاره زوى پروپوچى دهروونى خوڤيان که وتوون به راستى له لايه نه پهره و دگارى خوڤيانه وه پيغمهر و نامه يه کى شاره زا که رى رينگه ي راست چوه بۆلايان و وازيان لي هيتاون.

﴿ أَمْ لِلْإِنْسَانِ مَا تَمْنَىٰ فَلِلَّهِ الْآخِرَةُ وَالْأُولَىٰ ﴾ بۆ ئاده ميزادى بى باوهر نى يه شتى لای خوشي و به ئوميدى بى، ئەلئين: بته کاغان بۆمان ئەپارينه وه لای خودا و، ئەگەر ئيمه بچينه وه بۆلاى جيهان جارئ تر، ئيمه کارى چاک ئەکهين، يا بۆ يه کئ له دانيشتوانى گوندى مه که و تايف ئەکرا به پيغمهر، دواى هەر بۆ خودايه هه موو کارئکى پاشه رۆژ و جيهان، هيج که سئ خاوه نى هيج شتى نى يه مه گهر به دهستورى خودا، له هه ردوو جيهاندا هه رشتى ئاره زوى بکا ئديه خشي به هه رکه سئ ئاره زوى هه بى.

﴿ وَكَمْ مِنْ مُلْكٍ فِي السَّمَاوَاتِ لَا تُغْنِي شِفَاعَتُهُمْ شَيْئًا إِلَّا مِنْ بَعْدِ أَنْ يَأْذَنَ اللَّهُ لِمَنْ يَشَاءُ وَيَرْضَى ﴾ بت پەرستان ووتيان: ئيمه بۆيه ئەو بتانه ئەپهرستين هه تا بۆمان پيارينه وه له لای خودا، خوداى مه زن فرمووى: وه زۆر فرشته هه ن له ئاسمانه کاندا له گه ل ئەو هه مووه ريزه هه يانه له لای خودا، پارانه وه يان بۆ هيج که سئ سوډئ نابه خشي مه گهر له دواى ئەوه ي خودا دهستورى دا بۆ پارانه وه بۆ فرشته کان که پيارينه وه بۆ که سئ ئاره زوى هه بى و خوشى بوئ و شايسته بى بۆ ئەوه ي پارانه وه ي بۆ بکرى.

﴿ ٢٧ ﴾ إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيُسَمُّونَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيَةً الْأُنثَىٰ وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا ﴿ ٢٨ ﴾ فَأَعْرِضْ عَنْ مَنْ تَوَلَّىٰ عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿ ٢٩ ﴾ ذَلِكَ مَبْلَغُهُم مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَىٰ ﴿ ٣٠ ﴾ وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسْكُوا يَمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَىٰ ﴿ ٣١ ﴾ الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبِيرَ الْأَثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِذْ أَنْتُمْ أَجْنَتٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ أَنْتَقَىٰ ﴿ ٣٢ ﴾

﴿إِنَّ الَّذِينَ لَا يُؤْمِنُونَ بِالْآخِرَةِ لَيَسْمُوعْنَ الْمَلَائِكَةَ تَسْمِيعَ الْأُنثَى﴾ به راستی که سانیکی نه و تو باوه به رژی دواپی نایه رن ناوی فریشته کان نه به رن به ناوی ژنانه وه و، پروایان وایه کچی خودان.

﴿وَمَا لَهُمْ بِهِ مِنْ عِلْمٍ إِنْ يَتَّبِعُونَ إِلَّا الظَّنَّ وَإِنَّ الظَّنَّ لَا يُغْنِي مِنَ الْحَقِّ شَيْئًا﴾ وه هیچ جوره زانیاری به کان به و شته نی به خوین نه یلین، که هاوبهش بو خودا دانه نین و لایان وایه فریشته کان منالی خودان، نه و که سانه دواپی هیچ شتی ناکه ون جگه له گومان و گفتوگوی پرووچ و، گومان هیچ نابه خشی به رانبر به گوشتاری راست، شتی راستی به بی زانیی بیگومان نازانری، نه گهر ناده میزاد دواپی گومان بکه ون هیچ شتی له م جیهانه دا پایه دار نابی، دانانی فریشته کان به کچ و ژنی خودا گومان به رستی به و نایته به لگه بو نه وان.

﴿فَاغْرُضْ عَنْ مَنْ ثَوَّلَى عَنْ ذِكْرِنَا وَلَمْ يُرِدْ إِلَّا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا﴾ دواپی تو واز له که سی بهینه رروی وهر گپراوه له نامه ی نیمه و، جگه له ژیان و رابواردنی جیهان هیچ شتی تری ناوی و مدهستی پی نی به.

﴿ذَلِكَ مَبْلَغُهُمْ مِنَ الْعِلْمِ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اهْتَدَى﴾ هه لباردن جیهان و خوشی جیهان نه و به ری زانیاری و ناواتی نه و که سانه به و، وازیان له پاشه رژ هیتاوه. به راستی به روه ردگاری تو زانتره به که سی لای داوه له ریگهی ثابینی خوی، هدر نه ویش زانتره به که سی ریگهی راست وهر بگری. بیگومان بت په رستان و وینه نه وان له هه مو سه رده می کدا لایان داوه له ریگهی راست، خودا نه زانی که تو و باوه رداران ریگهی راستان گرتوه، خودا پاداشتی نه و نه داده وه به چاکه و، سزای نه وانیش نه داده وه به گویره ی کرداری خریان.

﴿وَلِلَّهِ مَا فِي السَّمَاوَاتِ وَمَا فِي الْأَرْضِ لِيَجْزِيَ الَّذِينَ أَسَاءُوا بِمَا عَمِلُوا وَيَجْزِيَ الَّذِينَ أَحْسَنُوا بِالْحُسْنَى﴾ وه بو خودایه شتی له ناسمانه کان و له زه ویدان له هه مو بو ونه وهران ههر خودایه نه یانبا به ریوه و، خودا ناده میزادی دروست کردوه و، نه زانی به کرده وهی هه موویان، له به رنه وهی پاداشتی که سانیکی نه و تو بداته وه خراپه یان کردوه و، هاوبه شی یان بو خودا داناوه و، به سزای شتی کردوویانه و، که سانیکی نه و تویش چاکه یان کردوه پاداشتیان بداته وه به چاکه که چوونیانه بو به هشت.

﴿الَّذِينَ يَجْتَنِبُونَ كَبَائِرَ الْإِثْمِ وَالْفَوَاحِشَ إِلَّا اللَّمَمَ﴾ نه و که سانه چاکه یان کردوه و، پاداشتیان به چاکه نه درنه وه که سانیکی نه و تو خویان دور نه خه نه وه له گونا هه گه وره کان وینه ی بت به رستی و نازاردانی دایک و باوک و، خویان دور نه خه نه وه له و گونا هانه ی تر که نه و به ری یان گرتوه له خراپیدا وه: داوین پیسی و خواردنه وهی مدهی، مده ر کردنی گونا هه ی بچووکی یا نزیکی گونا هه ی گه وره بکه ون و نه یکن، نه و جوره گونا هانه خودا خوش نه یی له وان که پهیدا نه یی له و که سانه ی گونا هه ی گه وره یان کردوه، گونا هه ی بچوک به وینه ی ته ماشا کردنی ژنانی بیگانه و دانیشن لای میزی خواردنه وهی مدهی.

بۆ زانين: وو شهى ﴿اللَّمَّ﴾ به مانا نزيكبو ونهوه له گوناوه، ليره دا مه به سته له گوناھى به چووك، يانئ ههركه سى خۆى دورو خستيه وه له گوناوه گهوره كان و لهو گوناھانهى به چووك لى نه كرى وه ليهوردن و چاكه كردنى خوداى مهزن نه پانگري وه، هه رچه ندى گوناھى به چووك كرده، ماناى وا نيه ئاده ميزاد بۆى ههيه خۆى دورو نه خا وه له گوناھى به چووك و بۆى رهوايه.

﴿إِنَّ رَبَّكَ وَاسِعُ الْمَغْفِرَةِ﴾ به راستى پهروه ردگارى تو ليخوشبوونى فراوانه، خۆش نهى له گوناھى به چووك به هۆى دورو كهوتنه وه له گوناوه گهوره كان، بۆى ههيه له هه موو گوناھى خۆشبهى گهوره بن يا به چووك.

جياوازى نيوان گوناھى گهوره و گوناھى به چووك: گوناھى گهوره نه وهيه: خودا هه ره شهى به بكا به ناگر، يا به خه شى خۆى، يا به دورو خستنه وهى له به زه بى خۆى، يا به سزادان، يا پهلامارى گوناھ بدا به به تريس و به به پيشمانبو ونه وه، زۆر پيشانهى ترى بۆ كراوه.

﴿هُوَ أَعْلَمُ بِكُمْ إِذْ أَنْشَأَكُمْ مِنَ الْأَرْضِ وَإِنَّكُمْ أُجِنَّةٌ فِي بُطُونِ أُمَّهَاتِكُمْ﴾ پهروه ردگارى تو زاناته به ئيه له خۆتان، به كه بجا رى ئيه له زهوى دروست كرد له ئاده وه، دوا بى له تووى باوكتان كه له خواره مه نى زهوى پهيدا نه بى و، له كاتيكه وه ئيه به چووى بوون له منالدهانى دا يكتانا، نهو شتهى له ئيهوى نه زانئ خۆتان نايزان. خودا له گه ل ئيهويه تا دوا هه ناسه تان و باشتان نه ناسيت.

﴿فَلَا تُزَكُّوا أَنْفُسَكُمْ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنِ اتَّقَى﴾ دوا بى ئيه ستايشى خۆتان مه كه ن و خۆتان چاكهى خۆتان مه لين، پهروه ردگارى تو زاناته له خۆتان به كه سى له خودا به رسى و خۆى له به فرمانى خودا پاراستى.

هه ندى له زانايان نه لين: وه ليدى كورى موغيره باوه رى به پيغه مهر هينا، هه ندى له بت په رستان سه رزه نشيان كرد و ووتيان: بۆ تو وا زت له نا ينى گهوره كانت هينا، ووتى: له ترسى سزاي خودا، به كنى له وان ووتى: هه ندى له دارا بى خۆم به رى، من نهو سزايهى تو هه لئه گرم، دوا بى ريكهوتن له سه ر نه ندازه به له دارا بى و هه ندى كى دا به و، وه ليد له نا يين وه رگه را و دواتر په شيمان بوويه وه، باوه رى به خودا هينا وه، نه وهى مابوو له سه رى له دارا بى به نهى دا به. له و باره وه خوداى مهزن فه رموى:

أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى ۖ وَأَعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ۚ
 ٣٤ أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى ۚ ۝ ٣٥ أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ
 ٣٦ مُوسَى ۖ وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ۖ ۝ ٣٧ أَلَا نَزَرُ وَأَنْزَرُ ۖ وَبَرَأْخَرَى
 ٣٨ وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ۚ ۝ ٣٩ وَأَنَّ سَعْيَهُ سَوْفَ
 ٤٠ يُرَى ۖ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ۚ ۝ ٤١

﴿ أَفَرَأَيْتَ الَّذِي تَوَلَّى وَآعْطَى قَلِيلًا وَأَكْدَى ﴾ نایا مو حمه د تو هه وال نه دهی به من له باره ی پیاو یکی نه و تو وازی له باوه رهینان هینا. که منی له دارایی خوی به خشی به پیاوی تر، بو نه وهی نه و پیاوه له جیاتی نه و بجیته دوزه خ و، نه و پیاوه دواپی به شیمان بوویه وه، نه و شته ی مابووه له سدری له و دارایی به پیدا نه یدایه و لای راست نه بوو بیداتی.

﴿ أَعِنْدَهُ عِلْمُ الْغَيْبِ فَهُوَ يَرَى ﴾ نایا نه و که سدی وازی له باوه رهینان هینا و، که پیاوه یو لای بت پرستی، نه و دارایی یه مابووه وه له سدری نه یدای به پیاوه که ی تر، لای هه بوو بزانی به شتی له بهر چاو نی به له کاروباری روژی دواپی، بزانی نه و پیاوه له جیاتی نه م سزای روژی دواپی هه لته گری، دواپی و بزانی سزای ناگری دوزه خ له سدر بت پرستی پارچه قوماشیکه و نه فرو شری و نه کری و به چاوی خوی نه بیینی.

﴿ أَمْ لَمْ يُنَبِّأْ بِمَا فِي صُحُفِ مُوسَى وَإِبْرَاهِيمَ الَّذِي وَفَّى ﴾ نایا نه و که سدی وازی هینا له باوه رهینان له تهوراتی موسادا و له نامه ی نه و ئیبراهیمه ی نه و تو هه موو فرمانه کانی خودای به جی هینا هه والی نه داوه تی به م فرمودانه ی دواپی که له نامه کانی نه و اندان:

۱- ﴿ أَلَا تَرَى زُرَّةً وَزَرَ أَخْرَى ﴾ که به راستی هه موو ئاده میزادی سزای نادری به گوناوی که سی تر و، هیچ یه که هه لته گری له جیاتی یه که تر قورسای باری که سی تر.

۲- ﴿ وَأَنْ لَيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى ﴾ وه که به راستی بو هیچ ئاده میزادی نیه هیچ پاداشتی مه که شتی ئاده میزاد خوی کردیتی و خوی تیدا ماندوو کردی له چاک و له خراب.

۳- ﴿ وَأَنْ سَعْيَهُ سَوْفَ يَرَى ﴾ وه که به راستی نه و کرداره له روژی دواپی به ئاده میزاد نیشان نه دری له ته رازی به راوردی کاره کانی.

۴- ﴿ ثُمَّ يُجْزَاهُ الْجَزَاءَ الْأَوْفَى ﴾ له پاشا نه و ئاده میزاده پاداشتی نه درتسه وه به پاداشتی ته وای کرده وه کان و، به بی زور کردنی کاره خراپه کانی و، هه مووی له نامه ی کرداریا تومار کراوه، خودای مه زن به میهره بانی خوی پاداشتی چاکه کانی به (۱۰) هه چنانه یا زور تر بی نه به خشی.

وَأَن إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَىٰ
 ٤٢ ﴿ وَأَنْتُمْ هُمْ أَضْحَكٌ وَأَبْكَى ٤٣ ﴾ وَأَنْتُمْ هُمْ أَمَاتٌ وَأَحْيَا ٤٤
 وَأَنْتُمْ خَلَقَ الرُّوحَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَىٰ ٤٥ ﴿ مِنْ نُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَىٰ ٤٦ ﴾ وَأَن
 عَلَيْهِ النَّشَأَةُ الْأُخْرَىٰ ٤٧ ﴿ وَأَنْتُمْ هُمْ أَغْنَىٰ وَأَقْنَىٰ ٤٨ ﴾ وَأَنْتُمْ هُمْ رَبُّ
 الشَّعَرَىٰ ٤٩ ﴿ وَأَنْتُمْ أَهْلَكَ عَادًا الْأُولَىٰ ٥٠ ﴾ وَتُمُودَ أَمَّا أَتَقَىٰ ٥١
 وَهَؤُلَاءِ مِنْ قَبْلِهِمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْعَىٰ ٥٢ ﴿ وَالْمُؤَنَفَكَةَ
 أَهْوَىٰ ٥٣ ﴾ فَغَشَّاهُمْ مَا غَشَّى ٥٤ ﴿ فَيَا أَيُّهَا رَبِّكَ نَسْمَارَىٰ ٥٥ ﴾

هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذِرِ الْأُولَى ﴿٥٦﴾ أَزِفَتِ الْأَزِيفَةُ ﴿٥٧﴾ لَيْسَ لَهَا مِن دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ ﴿٥٨﴾ أَفَمِنْ هَذَا الْحَدِيثِ تَعْجَبُونَ ﴿٥٩﴾ وَتَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ ﴿٦٠﴾ وَأَنْتُمْ سَمِعْتُمْ ﴿٦١﴾ فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا ﴿٦٢﴾

٥- ﴿وَأَنْ إِلَىٰ رَبِّكَ الْمُنْتَهَى﴾ وه کۆتایی هاتنی هه موو بوونه وهران و گهرا نه وه یان هه ر بۆلای پهروه ردگاری تۆیه و، هه ر نه و پاداشتیان نه داته وه و، به گوێره ی کرداریان چاکبێ یا خراب.

٦- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَضْحَكَ وَأَبْكَى﴾ وه که به راستی هه ر پهروه ردگاری تۆیه هیزی بێ که نه یان و گریان و خۆشی و خهفەت دروست نه کا بۆ ئاده میزاد، به تایبه تی خۆشی و خهفەت بۆیان له هه ردوو جیهاندا.

٧- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَمَاتٌ وَأَحْيَا﴾ وه که هه ر پهروه ردگاری تۆیه گیانداران نه مریتێ له جیهاندا و، زیندوو یان نه کاته وه له پاشه روژدا، هه ر نه ویشه باوکان مریتێ و مناله کانیان دروست بکا و له جینگه ی نه وان دایان بێ، جگه ی خودا نه و توانایه ی نه یه. که واته گفتگرۆی که سێ بلی: (الماده) یانی شتی شتی تر له گهل نه ودا په یدایبێ، بنچینه و هۆی ژبان ه گفتگرۆی روونه، نه قل به درۆی نه خاته وه چونکه (ماده) خۆی له خۆیا ناجوولێ مه گه ر به هۆی شتی جگه ی خۆی بێ، هه یج نه قلێ وه ری ناگرێ شتیکی که ری کوێر، خۆی له خۆیه وه په یدایبێ و بێ به بنچینه ی هه موو شتی.

٨- ﴿وَأَنَّهُ خَلَقَ الزُّوجَيْنِ الذَّكَرَ وَالْأُنثَى﴾ وه که به راستی پهروه ردگاری تۆ له هه موو ره گه زێ دوو جوړی درووست کردووه: نیرینه و مینه، هه موو گیاندارێ خودای مه زن درووستی کردوون.

﴿مِنْ لُّطْفَةٍ إِذَا تُمْنَى﴾ له ئاوی نیرینه کاتی ئه رژینه ناو مندالدانی مینه، دوا یی یا بێجوو یه کی نیر یا بێجوو یه کی مبی لی په یدا نه بێ، ئایا جگه ی خودا چ که سێ بێ نه و ناماده بوونه ی منال بوون په یدا بکا؟

به لام له بیرمان نه چی خودا خاوه ن توانا ئاده م و حه وای و عیسای له تۆوی نیرینه درووست نه کردوون. ئاده می راسته و خۆ له خا ک درووست کردووه، حه وای له نه دنا مکی ئاده مه وه درووست کردووه، گیانی کردوون به به ردا، عیسای درووست کردووه به هۆی فووی جبه ئیله وه به له شی مه ری مه دا، به بێ نه وه ی هه یج پیاو ئ ده ستی لێ که وتبێ.

٩- ﴿وَأَنَّ عَلَيْهِ النَّشْأَةَ الْآخِرَى﴾ وه به راستی له سه ر پهروه ردگاری تۆیه درووست کردنیکی تر و، گهرا نه وه ی گیان بۆ له شی ئاده میزاد، دوا ی مر دنیان له پاشه روژدا.

١٠- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ أَغْنَىٰ وَأَقْنَى﴾ وه به راستی هه ر پهروه ردگاری تۆیه هه ندی له به نه ده کانی خۆی نه وه نه ده سامانیان بداتی پێو سستیان به که سی تر نه بێ و، به هه ندی تر یان به خشی نه وه نه ده دارایی له خۆیان زیاتر بێ و هه لێ بگرن و، هۆی ساماندا ری و هه لگرتی دارایی بۆ ناماده کردوون.

۱۱- ﴿وَأَنَّهُ هُوَ رَبُّ الشَّعَرَى﴾ به راستی هه پروه ردگاری تویه، پروه ردگاری نه ستیره شیعرا، شیعرا نه ستیره که له کاتی گهرمایی زوردا، دواى نه ستیره جه وزا هه لیدی و، هوزی خوزاعه ئه یان پهرست و، ئه یان ووت: خودای ئیمه یه، خودای مه زن فهمووی: شیعرا خودا نی یه و من پروه ردگاری ئه وم، یه کهم کهس پهرستی (ئهو که بشه بوو) چونکه رژیشتی به ئاسماندا جیاوازه له گهل رژیشتی نه ستیره کانی تر، ناویشیان ئه برد به (کلب الجبار)، گه وهره تره له خور به بیست جار.

۱۲- ﴿وَأَنَّهُ أَهْلَكَ عَادًا لِّأُولَى﴾ وه به راستی پروه ردگاری تو تا قمی عادى یه کهمى له ناوبرد که تا قمی هود بوون، زانایان ئه لئین: عادى دووهم بریتین له تا قمی ئیره م، هه ندی تریان لایان وایه بریتین له و بی باوه رانه دواى تا قمی هود په یدابوون، بنه پروون و هیچیان نه مایه وه.

۱۳- ﴿وَتَمُودَ فَمَا أَبْقَى﴾ وه به راستی پروه ردگاری تو تا قمی سه مودی له ناوبرد، که تا قمی سالحوون، دواى هیچ کام له تا قمی عاد و له تا قمی سه مود هیچیان نه مانده وه و، بنه پروون.

۱۴- ﴿قَوْمَ نُوحٍ مِنْ قَبْلِ إِنَّهُمْ كَانُوا هُمْ أَظْلَمَ وَأَطْعَى﴾ وه به راستی ئیمه بهرله تا قمی عاد و سه مود تا قمی نوحان له ناو بردبوو، له بهر ئه وهى تا قمی نوح سته مکارتر و له سنوور دهرچو و تر بوون له هه ردو و تا قمه که، ئازاری زوری نوحیان ئه دا و، له نوحیان ئه دا به جوړی هوشی به خویه وه نه ئه ما.

۱۵- ﴿وَالْمُؤْتَفِكَةَ هُوى فَغَشَّاهَا مَا غَشَّى﴾ وه به راستی ئیمه له ناومان برد دانیش تووانی گوندی موئته فیکه، گونده که مان بهر زکرده وه و خستمانه خواره وه به دانیش تووانه کانیته وه بو سهر زهوى، دواى ئهو گوندهى داپوشی ئهو سزا سه ختهى داپوشین، (موئته فیکه) گوندی تا قمی لوته، به مانا (ئهم دیو دیو کرا به دانیش تووانیه وه) وه.

بو زانین: ئهم (۱۵) شتانهى باسکران، هه موویان له نامه کانی موسا و ئیراهیمدا باسیان کراوه، بۆیدش لییره دا هیتراون، چونکه ئهو پیاوهى له ئاین وهر گه را و، هه ندی دارایی خوی دا به یه کئی تر له جیاتی ئهم پرواته دۆزه خ و، ئه وهى مابوه وه به سه ریبه وه نه ی دایه پیاویکی ژیر بوو، ئه یزانی ئهو (۱۵) باسانه له نامه کانی موسا و ئیراهیمدا هاتوون.

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكَ تَتَمَارَى﴾ دواى ئه وهى خودای مه زن باسی ئهو (۱۵) ئامۆزگاری یانه ی فرموو، هه رکاتی ئاده میزاد به وانه ته مئ خواربوون، هه موو یه کئی له وانه چاکه یه کی خودان، بۆیه فرمووی: دواى تو گومانته له چ چاکه یه له چاکه کانی پروه رده که ی خوتانا ئه بی، که هه موویان به لگه ن له سه ر توانای خودا. بیگومان پیغه مەر ﴿﴾ گومانی لی ناوه شیته وه.

﴿هَذَا نَذِيرٌ مِّنَ النَّذْرِ الْأُولَى﴾ ئە قورئانه، یا موحه مه د، یا له ناو بردنی ئە و گه لانه ی رابوردن، تر سینهری ئاده میزاد بوون، هه ندیکن له وانه ی پێشوو ئاده میزدیان ترساندوه له بێ فهرمانی خودا، هه موو که سی بهرپر سياره له تاوانی خۆی و بهر تیل دان بۆ لا بردنی سزا بێ سووده، خودا ته ماشای کرداری ئاده میزاد هه ر بۆ سوودی خۆی ئە کات. پاشه رۆژی تاو نباران هه ر له ناو چوونه.

﴿أَزِفَتِ الْأَرْزَاقُ لَيْسَ لَهَا مِنْ دُونِ اللَّهِ كَاشِفَةٌ﴾ هاتی رۆژی دوایی نزیکه، هیچ که سی توانای دهر خستنی کاتی رۆژی دوایی نی یه له جگه ی خودا. ﴿الْأَرْزَاقُ﴾ به مانا نزیکه، دیاره رۆژی دوایی نزیکه.

﴿أَمِنَ هَذَا الْحَدِيثِ فَعَجَبُونَ وَنَضْحَكُونَ وَلَا تَبْكُونَ وَأَنْتُمْ سَامِدُونَ﴾ ئایا ئیوه دوایی، سه رتان سو رئه می تی له په یدابوونی رۆژی دوایی و، له فهرمووده کانی قورئان، به گالته بێ کردنه وه ئیوه بێ ئە که نه و، برو اتان به بوونی رۆژی دوایی و به فهرمووده کانی قورئان نی یه، ئیوه نا گرین و خه فته ناخۆن بۆ ئە و خراپانه ی ئە یکه نه و ئە و شته ی له کیسی خۆ تانتان داوه و، ئیوه بێ ئاگان له وه ی که به سه رتان دیت.

﴿فَاسْجُدُوا لِلَّهِ وَاعْبُدُوا﴾ دوایی ئیوه پێویسته سوژده بیهن بۆ خودا و، هه ر بۆ لای ئە و بگه رپنه وه، پێویسته ئیوه هه ر خودا بهرستن و، واز له بت په رستی و رابواردنی جیهان بهێتن. سوژده بردنی خۆ ئێدنی قورئان له وێده ی خۆ ئێدنی ئە و ئایه ته لای شافیعیه کان و مالیکی یه کان سونده ته، لای حه نه فی یه کان و حه نه بی یه کان پێویسته.

بۆ ئاگاداری: له مه وه لهر له بهرته وه ی مانای ئایه ته کان په یوه ندی یان به یه که وه هه بوو، نه مان تانی له مه به ستی ئایه تی (۳۹) ی ئە م سو رته تی بگه ین ﴿وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾، زانا یان بیر بۆ چوونیان جیاوازه، ئایا ئاده میزاد به جگه ی کرده وه ی خۆیان سوودی یان بێ ئە گات، یا سو د له جگه ی کرده وه ی خۆیان وه نا گر ن؟ هه ندی له زانا یان ئە لێن: ئە ئایه ته په وه ندی به تا قمی موسا و ئیبراهیمه وه هه یه، که سوودی یان له کرده وه ی جگه ی خۆیا نیان وه ر نه گرتوه، به لām قۆمه تی پیغه مه ری ئیسلام سوود له کرده وه ی جگه ی خۆیان وه ر نه گر ن، له بهر ئە مه نه ی خواره وه:

بۆ زاین: له مه وه لهر له باسی مانا کردنی ئایه تی (۳۹) ی ئە م سو رته تی ﴿وَأَنْ لَّيْسَ لِلْإِنْسَانِ إِلَّا مَا سَعَى﴾ باسی هه ندی شتی به سوود نه کرا، من وای به باش ئە زانم باسیان بکه ین:

زانا یان له مه به ستی ئە و ئایه ته بیر بۆ چوونیان جیاوازه: ئایا کرده وه ی جگه ی خۆی سوودی بێ ئە به خشی یا نه؟ هه ندیکیان ئە لێن: مه به ست له هاتنه خواره وه ی ئە و ئایه ته، بۆ نه ته وه کانی

ئیراهیم و موسایه که کرده‌وهی جگه‌ی خو‌یان سوودیان پی نه‌به‌بخشین. به‌لام ئومه‌تی موحه‌مه‌د کرده‌وهی جگه‌ی خو‌یان سوودیان پی نه‌به‌بخشین، به‌لگه‌یان فه‌رمووده‌ی خودایه له نایه‌تی (۲۱) ی سوره‌تی توردا نه‌فه‌رموی ﴿أَلْحَقْنَا بِهِمْ ذُرِّيَّتَهُم بِأَيْمَانٍ﴾ و، فه‌مووده‌ی پیغه‌مه‌ر ﴿﴾ نه‌فه‌رموی:

﴿إِذَا مَاتَ الْإِنْسَانُ انْقَطَعَ عَمَلُهُ إِلَّا مَنْ ثَلَاثَةٌ صَدَقَةٌ جَارِيَةٌ أَوْ عِلْمٌ يَنْفَعُ بِهِ أَوْ وَلَدٌ صَالِحٌ يَدْعُو لَهُ﴾، به‌چهند فه‌مووده‌ی تری پیغه‌مه‌ری خودا ﴿﴾، هه‌روه‌ها هه‌موو موسلمانان تیکرا پیکهاتوون له‌سه‌ر نه‌وه‌ی کرده‌وهی جگه‌ی خو سوود نه‌به‌بخشین. که‌واته نه‌گه‌ر که‌سی بلی: کرده‌وهی جگه‌ی خو سوود به‌خش نیه ده‌رچوونه له ریزی کومه‌لی ئیسلام، بو‌باشتر چه‌سپاندنی نه‌وه‌ی که کرده‌وهی جگه‌ی خو سوود به‌خشه‌ی خاوه‌نی ته‌فسیری (جه‌مه‌ل) له به‌رگی چواره‌م، لاپه‌ره‌ی (۲۳۶) نموونه‌ی بو‌روونکرده‌وهی نه‌ومه‌سه‌له‌یه زانای به‌ناوبانگ (ئیینوته‌یمه) گیراوه‌ته‌وه، بو‌باشتر متمانه‌یش ته‌ماشای ته‌فسیری خازین بکه‌ن.

﴿ سوره تی نهلقه مهر ﴾

له مه که هاتوره ته خواره وه. هندی له زانیان نه لئین: جگه له نایه ته کانی (۴۵-۴۶) له مه دینه هاتوره ته خواره وه. ژماره ی نایه ته کانی (۵۵) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴿١﴾ وَإِنْ يَرَوْا آيَةً يُعَرِّضُوا
 وَيَقُولُوا سِحْرٌ مُّسْتَمِرٌّ ﴿٢﴾ وَكَذَّبُوا وَاتَّبَعُوا أَهْوَاءَهُمْ
 وَكُلُّ أَمْرٍ مُّسْتَقَرٌّ ﴿٣﴾ وَلَقَدْ جَاءَهُمْ مِنَ الْأَنْبَاءِ
 مَا فِيهِ مُزْدَجَرٌ ﴿٤﴾ حِكْمَةٌ بَالِغَةٌ فَمَا تُغْنِ النُّذُرُ
 ﴿٥﴾ فَتَوَلَّ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعُ إِلَى شَيْءٍ نُّكْرٍ ﴿٦﴾
 خَشَعُوا أَبْصَارَهُمْ خَرَجُوا مِنَ الْأَجْدَاثِ كَانَتْهُمْ جِرَادٌ مُّتَنِيْرٌ ﴿٧﴾
 مَّهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمٌ عَسِرٌ ﴿٨﴾

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

به ناوی خودا به خشنده ی میهره بان

﴿ اقْتَرَبَتِ السَّاعَةُ وَانْشَقَّ الْقَمَرُ ﴾ به راستی نزیکه هاتی رۆزی دوا یی و، پارچه پارچه بوونی مانگ و بکه و یتنه خواره وه له ئاسمان و، نه ستیره کان بکه و نه هاتوچۆ، وه کو خۆیان نه مینسه وه، دوا یی هه ندیکیان بدهن له هه ندی تریان، مانگ بدا له نه ستیره یه تر له کاتی گهر انیدا، بهم لاو لای زه و ی دا پارچه پارچه بییت.

زۆر له و زانیانه ی مانای قورئانیان کردوه، نه لئین: بت په رستان داوایان له پیغه مهر کرد داوا له خودا بکات که مانگ بیی به دوو پارچه و، وه کو خۆی لی بیته وه نه گهر تو راست نه که ی پیغه مهری. دوا یی مانگ بوو به دوو پارچه.

بینگومان هه رچه نده نه و کاره ساته خۆی له خۆی دا بوونه که ی نه گونجی و خودا توانای به سهر هه موو شتی کدا هه یه به لام گونجاو شتی که و په یه دا بوون شتی تره، په یه دا بوونه که ی پیوستی به به لگه ی بینگومان هه یه، بگه به لگه له سهر پیچه وانه که ی هه یه. به هۆی نه م به لگانه وه:

ته فسیری ز مناکۆبی

۱- بوونی نهو رووداوه رینک ناکهویت له گهل ژمارهیه کی زور له نایهته کانی قورئان که به راستی نهلین: پیغمه مهر وولامی داخوازی بت په رستان ناداقهوه بو پیدابوونی کاری پدک خهر، له تیکدانی کاری سروشتی، وولامی شتی نه داته وه خودا فهرمانی بی دای، بو غوونه: خودا له سوره تی نه لسه عرافدا، له نایدتی (۱۴۶) نه فهرموئ: ﴿وإن یروا کل آیه لا یؤمنون بها﴾ وه نه گهر بی باوه ران هه موو کاره پدک خهره کان ببین باوه ری بی نه هیتن.

۲- له تبوونی رووداوینکی گهر دوونی میژوویی گرنگه که واتسه نه گهر ببوایه دانیشتووانی خوره لات و خورئاوا نه یانبینی و، زانایانی میژوونوس و جگهی نه وایش تواریان نه کرد، وه کهوتنه خواره وهی (۱۲) بورج له کوشکه کيسرادا له شهوی له دایکبوونی پیغمه مهر ﴿ﷺ﴾.

۳- پارچه پارچه بوونی مانگ به فهرمووده ییگومان و موه واتر هه والی بی نه دراوه، به لگو به جگهی مته واتر هه والی بی دراوه بو نه و جوره کارانه، دوژمنانی بی بی دهنگ ناکری. موه واتر نه وهیه: کۆمه لیککی زوری ناده میزاد هه وال بدنه به شتی، به گویره ی نه قل نهو ژمارهیه کۆنه بنه وه له سهر دروی نهو کاره. جگهی ژمارهیه کی بهو جوره نابنه هوی متمانه ی گشتی.

۴- فهرمووده ی ﴿انشق القمر﴾ له دووای ﴿اقتربت الساعة﴾ به لگهیه له سهر نهو ی پارچه پارچه بوونی مانگ له رۆژی دوایدا نه بی، وه که له سوره تی (ئه لئین شیقاقدا) نه فهرموئ ﴿إذا السماؤ انشقت﴾ یانی تو بیری نهو کاته بکهروه، ئاسمان له ت له ت نه بی و پارچه پارچه نه بی و کاتی خودا بیهوئ و، بونه وهران له ناو ببا، نهو کاته ناده میزاد به خزمهت خوای خویان نه گهن.

﴿وإن یروا آیه یغرضوا ویقولوا سحر مستمر﴾ وه نه گهر بی باوه ران به لگهیه له سهر توانای نیمه و راستی داواکاری موحه مه د ببین روو وه نه گپرن و چاوی خوایانی لی کویر نه کهن و نه لین: نهو به لگهیه جادوویه کی به رده وامی کۆتایی بی نه هاتووه.

﴿وكدّبوا واتبعوا أهواءهم وکل أمر مستقر﴾ وه نهو بی باوه رانه راستی هاتنی پیغمه مهر و هاتنی رۆژی دووایی به درۆ نه خه نه وه، دوا ی ناره زوی پرپوچی خویان نه کهون، ههرچه نه ده به لگهی راستیشیان له سهر بی و هه موو شتی خودا به لینی بی داوه کۆتایی بی دئ له کاتی خویا، هیچ شتی له خودا په نهان نی یه، که یه کئی له وانه وازهینه له فهرمووده کانی قورئانی پیروژ.

﴿ولقد جاءهم من الأنباء ما فیہ مُذْجَر﴾ به راستی هاتووه بۆلای ئیهو ی بت په رست به هوی قورئانه وه شتی که لهو شته دا هیه بی باوه ران کۆتایی به بی باوه ری خویان بهیتن، نامۆزگاری کردن بۆیان له هه والی گهلانی رابردو سزادانیان.

﴿حکمة بالغة فما غن الثدر﴾ نهو شته بریتی یه له قورئان که نامۆزگاری و به لگه دانان له سهر راستی نهو په ری گرتووه، به لام دوا ی ترساندنی قورئان و پیغمه مهران هیچ سودی به بی باوه ران نابه خشی.

﴿ قَتَلَ عَنْهُمْ يَوْمَ يَدْعُ الدَّاعِ إِلَى شَيْءٍ تُكْرَهُ ﴾ دواپی تو واز له بی باوه ران بهینه و مدیانرسینه، ترسان هیچ سودی بهوان نابه خشی، تو ییری نهو روزه بکهره وه خودا فه رمان نه دا به نیسرافیل فو بکا به سوردا و بانگیان بکا بولای شتی که دلی ناده میزاد لای خراپه و بوی هه لئاگیری که بریتیه له سزای گرانی خودا.

﴿ خَشَعًا أَبْصَارُهُمْ يَخْرُجُونَ مِنَ الْأَجْدَاثِ كَأَنَّهُمْ جَرَادٌ مُّنتَشِرٌ ﴾ نهو روزه روزه که ناده میزاد له گوره کانیا ن دینه ده ری به کرولی و چاو به ره و خوار، به وینهی کوله بلا و نه به نه وه و دین به یه کا نه وه نده زورن و سهر گهر دان.

﴿ مُهْطِعِينَ إِلَى الدَّاعِ يَقُولُ الْكَافِرُونَ هَذَا يَوْمَ عَسَى ﴾ به پدله را نه کدن و ملیان هه لئا به رن بولای نهو که سه ی بانگیان نه کا، بی باوه ران نه لئین: نه م روزه روزه کی ترسناک و زور گرانه. له بهر نه وه ی نیشانه ی نازار نه بینن.

كَذَّبَتْ
قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴿٩﴾ فَدَعَا
رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصِرْ ﴿١٠﴾ فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُّنْهَمِرٍ
﴿١١﴾ وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ ﴿١٢﴾
وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ أَلْوَاحٍ وَدُسْرٍ ﴿١٣﴾ تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءً لِّمَن كَانَ
كُفْرًا ﴿١٤﴾ وَلَقَدْ تَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُّدْكِرٍ ﴿١٥﴾ فَكَيْفَ كَانَ
عَذَابِي وَنَذِيرٍ ﴿١٦﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّدْكِرٍ
﴿١٧﴾

﴿ كَذَّبَتْ قَبْلَهُمْ قَوْمُ نُوحٍ فَكَذَّبُوا عَبْدَنَا وَقَالُوا مَجْنُونٌ وَازْدُجِرَ ﴾ له پیش تا قمی بت په رستان تا قمه که ی نوح پیغمه ری خویانیا ن به درو خسته وه، دواپی نهو تا قمه نوحی به نده ی ئیمه یان به درو خسته وه و، ووتیا ن: نهو شینه و، نازاریان نه دا و نه دیا ن نه هیشت فه رمانی ئیمه رابگه یه نی و هه ر به یان لی نه کرد.

﴿ فَدَعَا رَبَّهُ أَنِّي مَغْلُوبٌ فَأَنْتَصِرْ ﴾ دوا ی نه وه ی ته نگیان بی هه لچنی په نای برد بولای خودا و له په روه ردگاری خوی پارایه وه که به راستی توانای نه ما وه و، کوتایی به کاری را گه یاندنی من هاتو وه، جگه له وه ی تو به نه پریان بکه ی هیچ شتی تر به ده سته وه نه ما وه، دواپی تو به سزای خوت توله له وان بکهره وه، یاریده ی پیغمه ری خوت به.

﴿فَفَتَحْنَا أَبْوَابَ السَّمَاءِ بِمَاءٍ مُنْهَمِرٍ﴾ دواپی ئیمه به ناویکی زوری به خور دهر گای ناسمانان کرده وه و بارانیکی زورمان باراند، دواپی نه وهی هه زار سال ناموز گاری کردن بی سود بو، فهرمانان پیدابوو کهشتی به کی درووستکردبوو.

﴿وَفَجَّرْنَا الْأَرْضَ عُيُونًا فَالْتَقَى الْمَاءُ عَلَى أَمْرٍ قَدْ قُدِرَ﴾ وه ئیمه چه ندین کانیاومان له زهوی دا هه لقولاند، دواپی ناوی ناسمان و زهوی گه یشت به یهك، زه ریابه کی زور گه وره یان لی پیدابوو، له سهر نهو فهرمانه ی خودا به راستی دیاری کراوبوو بو له ناوبردنیا و، هه موویان به ناوی نهو زه ریابه خنکان.

﴿وَحَمَلْنَاهُ عَلَى ذَاتِ الْأَوَّاحِ وَدُسْرٍ﴾ وه ئیمه نوحان دانا له سهر کهشتی به خاوهنی چه ندین تهخته ی درهخت و چه ندین بزمار و گوریس بو به سته وهی ههروهك هه موو کهشتی به کانی تر. ﴿تَجْرِي بِأَعْيُنِنَا جَزَاءَ لِمَنْ كَانَ كُفِرَ﴾ به لام نهم کهشتی به ی نوح نه ریششت به ناو ناودا، به هوی چاودیری ئیمه و پاراستی ئیمه، بویه رزگاریان بوو له ترسی خنکان، ئیمه نوحان رزگار کرد، له بهر پاداشت دانه وهی نوح که به راستی نوح چاکه ی خودا بوو، بو نه ته وه که پی و سوپاسیان نه کرد.

﴿وَلَقَدْ ثَرَكْنَاهَا آيَةً فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ﴾ وه به راستی ئیمه هه وائی کهشتی نوحان به جی هیشت بو گه لانی داهاتوبه ناموز گاری کردن و ته می کردن بو که سی پهنده وهر بگری و سود به ترساندن وهر بگری. نایا دواپی که سی هدی سودی لی وهر بگری و بترسی له سزای خودا؟ ﴿فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ﴾ دواپی تو نه ماشا بکه به چ جورئ بو سزادانی من و ترساندن من. به راستی نهو لافاوه زور راسته و، نوحیش راستی کرد لهو شته ی که رای گه یاند به ناقمه که ی خوی و نه وائی ترساند.

﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ﴾ وه به راستی ئیمه مانای قورنمانان ناسانکردوه بو ناموز گاری، له بهر نه وهی سودی لی وهر بگری، نهك بو نه وهی له کاتی پرسه و شتی تر دا بخوینریت، نایا دواپی که سی هدی ته می وهر بگری و رانومایی وهر بگری؟

كَذَّبَتْ عَادٌ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿١٨﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَحْسٍ مُسْتَمِرٍّ ﴿١٩﴾ تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أَعْجَادُ
مُخْلِ مُنْقَعِرٍ ﴿٢٠﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنُذْرٍ ﴿٢١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ
لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٢٢﴾ كَذَّبَتْ ثَمُودُ بِالنُّذْرِ ﴿٢٣﴾ فَقَالُوا أَبَشَرًا
مِثَّا وَحِدًا فَنَتَّبِعُكَ إِنَّا إِذَا لَفِيَ ضَلَالٍ وَسُعُرٍ ﴿٢٤﴾ أَمْ لَيْقَى الذِّكْرُ عَلَيْهِ

مِنْ بَيْنَنَا بَلْ هُوَ كَذَابٌ أَشْرٌ ﴿٢٥﴾ سَيَعْمُونَ غَدًا مِّنَ الْكَذَّابِ
 الْأَشْرِ ﴿٢٦﴾ إِنَّا مَرْسِلُوا النَّاقَةَ فَنَنَّةَ لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَأَصْطِرِ ﴿٢٧﴾
 وَنَبِّئْهُمْ أَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَيْنَهُمْ كُلَّ شَرْبٍ تُخْضِرُ ﴿٢٨﴾ قَنَادُوا صَاحِبَهُمْ
 فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴿٢٩﴾ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ ﴿٣٠﴾ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ
 صَيْحَةً وَاحِدَةً فَكَانُوا كَهَشِيمِ الْمَخْتَضِرِ ﴿٣١﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ
 لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ ﴿٣٢﴾

﴿كَذَّبْتَ عَاذَ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ﴾ تا قومی عاد به درویشان خسته و پیغمبره کدی خویان که هود بو، دواپی چو نبو سزای نیمه و، ترساننده کانی نیمه، دواپی نیمه سزای نه و اناندا به سزایه کی نازارده، سزاکیش نه و هود بو

﴿إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ رِيحًا صَرْصَرًا فِي يَوْمٍ نَّخْسٍ مُّسْتَمِرٍّ﴾ به راستی نیمه ره الهه مان کرد بو سدریان بایه کی سهخت و زور سارد و سامناک له رورژیکی نه گبست و ناخوش بویمان و، به رده و امبوو هه تا له ناوی بردن.

﴿تَنْزِعُ النَّاسَ كَأَنَّهُمْ أُعْجَازٌ نَّخْلٍ مُّنْقَعِرٍ فَكَيْفَ كَانَ عَذَابِي وَنَذِيرِ﴾ نه و بایه ئاده میزادی له جیگه کی خویان ده ره هینا و فرنی نه دانه سهر زهوی به وینهی درهختی خورما له بن ده ره هاتبی و راکشایی، دواپی نیوه به چونی نه زانن سزای نیمه و، ترساننده کانی نیمه به چ جورئ رسوومان کردن؟

﴿وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذَكِّرٍ﴾ وه به راستی نیمه مانای قورنئمان ناسان کردوه بو ئامورگاری کردن و ته می کردنی ئاده میزاد، ئایا که سی هدیه ئامورگاری و په نده کدی و هر بگری له ماناکه کی بگا به ناسانی؟

﴿كَذَّبْتَ ثَمُودَ بِالنَّذْرِ﴾ تا قومی سه موودی سهر به سالح، هه موو پیغمبره کانی منیان به دروخته و، چونکه به دروخته و هی سالح وه نه وایه هه موو پیغمبره کانی به دروخته و پیته و هه بهر نه وای سهر چاره و هه موویان به کن.

﴿فَقَالُوا أَبَشَرًا مِّنَّا وَاحِدًا نَّتَّبِعُهُ إِنَّا إِذَا لَفِيَ ضَلَالٌ وَسُعْرٌ﴾ دواپی تا قومی سه موود ووتیان: ئایا نیمه چون دوا کی که سی له ره گزی ئاده میزاد وه نیمه بکهوین، به راستی نیمه نه و کاتهی دوا کی بکهوین له ناو گومرایی و شیتیدا نه بین، شتی و ناگونجی نیمه دوا کی بکهوین، نه گهر فرشته بووایه دوا کی نه که ووتین.

﴿ اُولَئِی الذِّکْرُ عَلَیْهِ مِنْ بَیْنِنَا بَلْ هُوَ کَذَّابٌ اَشِیْرٌ ﴾ ئایا چۆن هاتووته خواره وه سرش به تنها له ناو ئیمه دا و، له ناو ئیمه دا ههیه کهسی شایسته تره بۆ پیغه مه رایه تی. به لکو سالح زۆر درۆزنه و خو گه و ره زانین پالی پیوه ناوه بلی: من بووم به پیغه مهر.

﴿ سَیَعْلَمُوْنَ عَذَابَ مَنْ الْکَذَّابِ الْاَشِیْرِ ﴾ ئەو تاقمه که به یانی سزا هاته خواره وه ئەزانن چ کهسی زۆر درۆزنه و خۆی به گه و ره ئەزانن، سالح پیغه مهره یا ئەو تاقمه بی باوه رانه؟ ﴿ اِنَّا مُرْسِلُو النَّافَةِ فِئْتَةِ لَهُمْ فَارْتَقِبْهُمْ وَاصْطَبِرْ ﴾ به راستی ئیمه ئەو هوشتره ی ئەهوان داوای ئەکه نه ده ری ئەهین و ئەینیرن بۆلای ئەهوان بۆ تاقی کرد نه وه ی ئەهوان و جیا بو نه وه ی پاک و پیسی کهمی ئەدی سالح تۆ چاوه ران بکه و ئارام بگره له سهر ئازاری ئەهوان، له مه و دوا تۆ ئەیینی چ شتی توشی ئەهوان ئەبی له سزا و بی نرخی و رسوایی ئەهوان.

﴿ وَنَبِّهْهُمْ اَنَّ الْمَاءَ قِسْمَةٌ بَیْنَهُمْ کُلِّ شَرْبٍ مُّحْتَضَرٌ ﴾ وه تۆ هه و آل بده به تاقمی سه مود که به راستی ناوی ئەو بیره به شکراره له نیوان ئەهوان و ئەو هوشتره دا به نیوه یی، هه موو به شتی له و ناوه خاوه نه که ی ئاماده یی بۆی له سه ره ی خۆیا و له رۆژی دیاریکراوی خۆیا، هیچ لایه کیان له سنووری دیاریکراوی خۆیان ده رنه چن و، تاقمی سه مود به و به شکرده نه رازی نه بوون.

﴿ فَتَادُوا صَاحِبَهُمْ فَتَعَاطَى فَعَقَرَ ﴾ دوا یی تاقمی سه مود بانگی خراپترین هاو پتی خۆیانیان کرد که ناوی (قوداری کوری سالیفی ئوحه ییری سه مودی بوو) که ئەو هوشتره سه ربیری، دوا یی ئەو پیاهه خراپه به یی ئاوړدانه وه بۆلای فه رمانی خودا شمشیری خۆی هه لگرت و په لاماری هوشتره که ی دا و کوشتی و گۆشته که یان دابه ش کرد به ناو خۆیا نا.

﴿ فَکَیْفَ کَانَ عَذَابِی وَئِذْ ﴾ دوا یی چۆن بوو به چ جوړی بوو سزادانی من و ترساندنه کانی من بۆ ئەهوان، له دوا یی سه ربیری ئەو هوشتره. بیگومان ئەو سزایه بنه بری کردن.

﴿ اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ صَیْحَةً وَاحِدَةً فَکَانُوا کَهَشِیْمِ الْمُحْتَظِرِ ﴾ به راستی ئیمه په وانه مان کرد بۆ سه ربیان جیره ئیل تاکه ده نگیکی گه و ره ی کرد به سه ربیان، دوا یی به وینه ی پوش و په لاشیکیان لی هات ئاماده کرابی بۆ خواردنی ئازال و بیی به تۆز و بای گران بییا.

زانایان له مه به ست له مانای (فتعاطی) بیرو بۆ چوونیان جیا و نه هه ندیکیان ئەلین: ئەو پیاهه خراپه مه ی خواره وه و سه ر خو شبوو هوشتره که ی سه ربیری، هه ندی نریان ئەلین: ئەو پیاهه خراپه ئامیر و کهل و پدی سه ربیری هه لگرت و، رووی کرده لای هوشتره که و سه ربیری.

﴿ وَلَقَدْ یَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّکْرِ فَهَلْ مِنْ مُّذْکِرٍ ﴾ وه به راستی ئیمه مانای قور ئانمان ئاسانه کرد وه بۆ ئامۆزگاری کردن و تهمی کردنی ئاده می زاد، ئایا دوا یی ههیه کهسی ئامۆزگاری وه ربگری و تهمی خوار بیی؟

کَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالَّذِیْ ۞۳۳۞ اِنَّا اَرْسَلْنَا عَلَیْهِمْ حَاصِبًا ۖ اِلَّا اَل لُّوْطُ یَجْنِیْهِمْ یَسْحَرِ ۞۳۴۞ نِعْمَةً مِنْ عِنْدِنَا ۚ کَذٰلِکَ یَجْزِیْ مَنْ شَکَرَ ۞۳۵۞ وَلَقَدْ اَنْذَرْنَاهُمْ یَطْشَتْنَ فِتْمَارًا

يَا نَذْرٍ ﴿٣٦﴾ وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا
عَذَابِي وَنُذِرِ ﴿٣٧﴾ وَلَقَدْ صَبَحَهمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقَرٌّ ﴿٣٨﴾
فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ﴿٣٩﴾ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ
﴿٤٠﴾ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ ﴿٤١﴾ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَآخَذْنَاهُمْ
أَخْذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ ﴿٤٢﴾

﴿ كَذَّبَتْ قَوْمُ لُوطٍ بِالنُّذُرِ ﴾ تاقمی لوت به دروایان خسته وه هه موو پیغمه ره کان به لوتیشه وه که نه یانترساندن له سزای خودا، تاقمه کانی نوح و عاد و سه مود و جگهی نه وان پیغمه ره کانی خوئیانیان به دروئه خسته وه، بویه خودای مذن سزای دان و نه فهرموی:

﴿ إِنَّا أَرْسَلْنَا عَلَيْهِمْ حَاصِبًا إِلَّا آلَ لُوطٍ نَجَّيْنَاهُمْ بِسَخَرٍ ﴾ به راستی ئیمه ره وانه مان کرد بو سهریان بایه کی زور سهخت و فرهی نه دا به سهریانا زیخ و به رد، هه موویان بنه پربوون به جگهی خیرانه کهی لوت که بریتی بوون له دوو کچی و نه و که سانه ی که باوه ریان هینابوو، نه وانمان رزگار کرد له کوئیایی شه ودا و بهر له به یانی.

﴿ نِعْمَةٌ مِنْ عِنْدِنَا كَذَلِكَ نَجْزِي مَنْ شَكَرَ ﴾ ئیمه نه وانمان رزگار کرد، له بهر چاکه یه له لایدن ئیمه وه بو نه وان، هه ره ویه و جوړهی ئیمه نه و چاکه یه مان کرد له گهل نه وان، ئیمه پاداشتی که سی نه ده یه وه سوپاسی چاکه ی ئیمه بکا و باوه رمان بی بهیئی.

﴿ وَلَقَدْ أَنْذَرَهُمْ بَطْشَتَنَا فَتَمَارَوْا بِالنُّذُرِ ﴾ وه به راستی لوت نه و تاقمه ی ترساند به سزای سهختی ئیمه، دواپی گومانیان برد له و ترساننده ی ئیمه و گالته یان کرد به لوتو هه ره شه یشیان لی کرد.

﴿ وَلَقَدْ رَاودُوهُ عَنْ ضَيْفِهِ فَطَمَسْنَا أَعْيُنَهُمْ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ﴾ وه به راستی نه و تاقمه داوایان له لوت کرد له باره ی میوانه کانیانه وه کاری خراییان له گهل بکه ن، نه و میوانانه فریشته بوون له شیوی کوری جواند ابوون، دواپی ئیمه چاوی نه و تاقمه مان کویر کرد و میوانه کانی لوتیان نه بینی، دواپی به هژی زمانی فریشته کانه وه، به وانمان ووت: ئیوه به چیژن سزای سهختی من و، نه و شته ی ئیوه ی پی نه ترساند له سزای من.

﴿ وَلَقَدْ صَبَحَهمْ بُكْرَةً عَذَابٌ مُسْتَقَرٌّ ﴾ وه به راستی سه ره له به یانی سزایه کی به ده وام تووشی نه وانوو، شوینه واره کهی به رده وامه هتا روژی دواپی، نه یانسیپی به دوزه خ.
﴿ فَذُوقُوا عَذَابِي وَنُذِرِ ﴾ دواپی ئیوه به چیژن سزای من و نه و شته ی لوت ئیوه ی پی نه ترساند و باوه رتان بی نه نه کرد و گالته تان بی نه کرد.

﴿ وَلَقَدْ يَسَّرْنَا الْقُرْآنَ لِلذِّكْرِ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴾ وه به راستی ئیمه مانای قورئانمان ئاسان کردووه بؤ ناموزگاری و تهمنی وهرگرتن، دوایی نایا کهسی هدیہ ناموزگاری وهریگری و تهمنی خواربین؟

﴿ وَلَقَدْ جَاءَ آلَ فِرْعَوْنَ النُّذُرُ كَذَّبُوا بِآيَاتِنَا كُلِّهَا فَأَخَذْنَاهُمْ أَخَذَ عَزِيزٌ مُقْتَدِرٌ ﴾ وه به راستی چوبوو بؤلای فیرعهون و تاقمه کهی چندن دین ترسیندهرہ کانی ئیمه له موسا و هارون و، نهو شتهی نیرابوو بؤ موسا له بدلگه ناشکراکانی ئیمه، دووایی نهو تاقمه ههموو بدلگه ناشکراکانی ئیمه یان به درؤخستوتهوه، دوایی ئیمه سزای نهوانمان دا بهوینهی سزای کهسیکی زور به دهستولات و به توانا، هیچ شتی رینگهی بی ناگری.

اَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ
 فِي الزُّبُرِ ﴿٤٣﴾ اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴿٤٤﴾ سَيُهْزَمُ الْجَمْعُ
 وَيُوَلُّونَ الدُّبُرَ ﴿٤٥﴾ بَلِ السَّاعَةُ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ اَدَّيْنٰ وَامْرٌ
 ﴿٤٦﴾ اِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلٰلٍ وَسُعُرٍ ﴿٤٧﴾ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ
 عَلَى وُجُوْهِهِمْ ذُوقُوا مَسَّ سَقَرَ ﴿٤٨﴾ اِنَّا كُلَّ شَيْءٍ خَلَقْنٰهُ بِقَدَرٍ ﴿٤٩﴾
 وَمَا اَمْرُنَا اِلَّا وَحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ ﴿٥٠﴾ وَلَقَدْ اَهْلَكْنَا
 اَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدَكِّرٍ ﴿٥١﴾ وَكُلَّ شَيْءٍ فَعَلُوْهُ
 فِي الزُّبُرِ ﴿٥٢﴾ وَكُلَّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُّسْتَطَرٌّ ﴿٥٣﴾ اِنَّ الْمُنٰفِقِينَ
 فِي جَنَّتٍ وَنَهْرٍ ﴿٥٤﴾ فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِيْكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴿٥٥﴾

﴿ اَكْفَارُكُمْ خَيْرٌ مِنْ اُولٰٓئِكُمْ اَمْ لَكُمْ بَرَاءَةٌ فِي الزُّبُرِ ﴾ نایا بی باوه رانی ئیوهی عهره ب چاکتن و بهیترتن لهو بی باوه رانهی رابوردوون و پیغمدهرہ کانی خورانیان به درؤخستوتهوه و بنه بریوون، یا بؤ ئیوه هدیہ لهو نامدیہ هاتوووه بؤ پیغمدهرہ کانمان رزگار بوونی ئیوهی بی باوه له سزای خودا، با ئیوه بی باوه ریش بن، بیگومان ئیوه لهوان چاکتر نین و، رزگار بوونیشتان له هیچ نامدیہ کدا بؤتان نه نووسراوه.

﴿ اَمْ يَقُولُونَ نَحْنُ جَمِيعٌ مُنْتَصِرٌ ﴾ نا ئیوه ئدلین: ئیمه کومه لیکن به توانا و هیچ کهسی سهرناکهوی به سهر ئیمه دا و، هیچ زورداری به سهر ئیمه دا زال نابی، بیگومان ئیوه بهو جزو ریش نین و زیر نه کهون و بی توانایشن.

﴿سَيَهْزِمُ الْجَمْعُ وَيُولُونَ الدَّبْرَ﴾ له مهودوا بهم نریکه تاقمی بی باوه رانی قورپه ش هیزان نامینی و، کز مه لمان پارچه پارچه نه بی، نه شکین و، به شکاوی بهره دودوا رانه کهن و هه لدین. نهو فهرموده ی خوی مه زنه هاته دی، نهو به له جهنگی به دردا شان و بهره دودوا رایان کرد، نالای نیسلام و موسلمانان به رز کرایه وه. هه ندی له هاوړیکانی پیغمه ر له کاتی هاته خواره وهی نهو نایه ته نه یان ووت: ئیمه مانای نهو نایه ته نازاین. به لام له رژی به دردا که پیغمه ر فهرمودی: (سیهزم الجمع) نهو کاته مانای نهو نایه ته یان بۆ پروو نویه وه.

﴿بَلِ السَّاعَةِ مَوْعِدُهُمْ وَالسَّاعَةُ أَذْهَى وَأَمْرٌ﴾ به لکو هاتی رژی دواپی به راستی کاتی سزادانی بی باوه رانه هر له تاقمی سه رده می نوحوه هه تا ئم سه رده می پیغمه ر و، هاتی رژی دواپی سزاکه ی زور سه ختر و تالتره بۆ بی باوه ران له م سزایه ی رژی جیهان و قاوه لته یان بویان.

﴿إِنَّ الْمُجْرِمِينَ فِي ضَلَالٍ وَسُعُرٍ يَوْمَ يُسْحَبُونَ فِي النَّارِ عَلَىٰ وُجُوهِهِمْ ذُقُوا مَسَّ سَقَرٍ﴾ به راستی تاوانباران له ناو گومپایی و له ناو چووندان له جیهاندا و، له پاه رژی شدا له ناو ئاگری گهرمی دوزه خدان، تو بیری نهو رژه بکهر وه تاوانباران رانه کیشرین له سه ر پومه تیان له ناو ئاگری دوزه خدا، بهوان نه بیژری: بیچژن سزای سه ختی دوزه خ و سوتانی نهو.

﴿إِنَّا كُلُّ شَيْءٍ خَلَقْنَاهُ بِقَدَرٍ﴾ به راستی ئیمه هه موو شتی کمان دروست کردوه به نه ندازه یه کی دیاریکراو و ریک و پیک به گویره ی توانا و زانستی خویمان و، به پروو نکرده وهی به سه رهاتیان و کات و جیگه یان. هه موو شتی له م گهر دوونه دا به گویره ی ویستی ئیمه یه، هیچ شتی کمان به بی سوود دروست نه کردوه، هه موو شتی له جیگه ی شیای خوی دا دانه نیین.

﴿وَمَا أَمْرُنَا إِلَّا وَاحِدَةٌ كَلَمْحٍ بِالْبَصَرِ﴾ وه کارو فرمانی ئیمه بۆ په یدا کردنی هه موو شتی پیویستی به هیچ شتی نی به به جگه ی یدک شت و دوو پیت نه بی، نهو هیش فهرموده ی ئیمه یه به هدر شتی بمانه وی پی نه لین (کن فیکون) تو ببه و دواپی نهو شته نه بی کوتوپر به گورجی و که مترین کات، به وینه ی نامازه و فره دانی چاو به گورجی یا که متر.

﴿وَلَقَدْ أَهْلَكْنَا أَشْيَاعَكُمْ فَهَلْ مِنْ مُدْكِرٍ﴾ وه به راستی وینه ی ئیه ی تاوانبار له گه لانی رابردودا له ناومان بردن و به برمان کردن، بیگومان ئیه ویش له ناو نه بدین، دواپی ئایا که سی هه یه ناموز گاری وهر بگری و ته می خوار بی و، په شیمان بیته وه باوه بهیته ی بهر له وهی تووشی به دبه ختی و سزای گران بی و، کاتی په شیمان بونه وه به سه ر بجی.

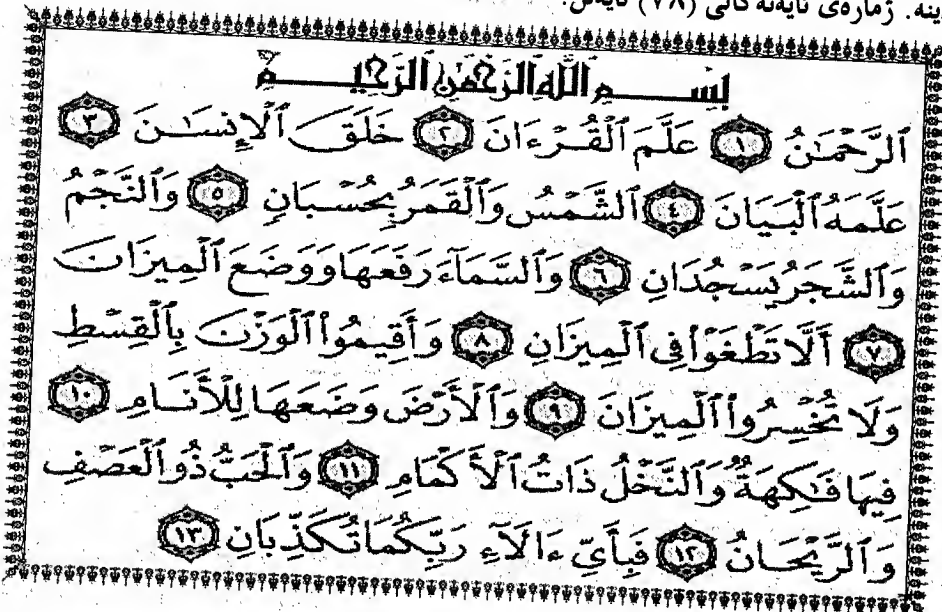
﴿وَكُلُّ شَيْءٍ فَعَلُوهُ فِي الزُّبُرِ﴾ هه موو شتی که ناده می زاد کردوویانه له چاک و له خراب نووسراوه و دانراوه، تو مارکراوه له سه ریان به ته وای له نامه ی کرداریان و فرشته کان نه یانوسن و لای نه وان نه پاریرری، هه تا کاتی رژی دواپی.

﴿ وَكُلِّ صَغِيرٍ وَكَبِيرٍ مُسْتَطَرٍّ ﴾ وه هه موو کرده وه به کی بچووک و گه وره له کرده وه کانی ناده میزاددا تۆمار گراوه له له و حهل مه حفوزدا، پرسیاریان لی نه کری، که واته با ئیمه خوژمان پرسیار له خوژمان بکهین بۆ کاره کاغان.

﴿ إِنَّ الْمُتَّقِينَ فِي جَنَّاتٍ وَنَهَرٍ فِي مَقْعَدٍ صِدْقٍ عِنْدَ مَلِكٍ مُّقْتَدِرٍ ﴾ به راستی نهو که سانه ی له خودا ترسان و بی فه رمانی خودایان نه کردووه و پروایان به رۆژی دواپی بوه له ناو چه نندین به ههشت و، له لای چه نندین رووباری ناوی شیریندان له جیگه یه کدا راست و په سه نده، گفتوگوی بی سوودی تیدا ناکری، له لای رۆژ و چاکه ی پاشایه کی زۆر به توانا و هه موو شتی له ژیر چاودیر نه و دایه.

﴿سوره تی نه ره همان﴾

له مه که هاتووته خواره وه. هندی له زانایان لایان وایه له مه دینه هاتووته خواره وه، هندی تریان لایان وایه، هندی له سوورته له مه که هاتووته خواره وه، هندی تری له مه دینه. ژماره ی نایه تکانی (۷۸) نایه تن.

﴿بسم الله الرحمن الرحيم﴾

به ناوی خدای به خشنده ی میهره بان

خدای مهن له سورته دا باسی چاکه ی زوری خوی به سهر بهنده کانی خویا نه کا، پیشه کی به به خشنده یی زوری خوی ده ست بین نه کات له سهرته یی نه سورته ده دا، چونکه به راستی نه ووشه یه هیما یه بز چاکه کردن و گه وره یی خدای مهن و نه فهرموی: ﴿الرَّحْمَنُ عَلَّمَ الْقُرْآنَ﴾ خدای خاوه نی به خشنده یی زور قورنانی فیری موحه مه د کردوه، به هوی نه وه فیری هه موو بهنده کانی خوی کردوه، نه قورنانه ی ناردوه به نه وه ی بهنده کانی خوی به ناوه روکی نه قورنانه فیری سودی هدر دوو جیهان بین. قورنانی پیروز وینه ی هه موو گه ردوونه، بگره بالاتره له جهند روویه که وه: قورنانه فهرمووده ی خدایه، گه ردوون و هه موو بوونه وهران به وشه ی (کن) په دیدا بوون، قورنانه و

ته فسیری زمانا کوی

هه موو بوونه وهران به هوى ههست و نه قلله و به لگه گن له سه ر توانای خودا، وینه ی قورئان جگه ی خودا که سی تر ناتوانی دایینی، بوونه وهرانیش جگه ی خودا که سی تر ناتوانی دروستیان بکات. گهر دوون یانی ئاسمانه کان به چاو نه بیئرئ، قورئان به گوئی نه بیسری. به راستی خودای مه زن دوو نامدی هه ده: یه که میان قورئانه نه خوینترته وه و نه بیسری، دوو هه میان گهر دوونه نه بیئرئ و ههستی یی نه کری، قورئان چاکه ی گهره ی خودایه، به خشویه تی به بوونه وهران و، یاسای بی وینه یه بو سوودی هه ردو و جیهان، ئاده میزاد و جنو که فیری ریگه ی راستیان نه کا، به ختیار ی هه ردو و جیهان فیئر نه بن، هه ر بۆیده ش خودای مه زن چاکه ی خزی روون نه کاته وه به قورئان و به ئاسمان و به خور و مانگ و زهوی و باران، به درهخت و با و باران و چوارپی و به ههشت و دۆزهخ.

لیزه دا باسی نازی و له خویردنی موسلمانان نه که یین کاتی قورئان به نهیئی نه هاته خواره وه و به نهیئی نه خوینترایه وه، له ترسی نه وه ی بی باوه ران نه ییین و نازیریان نه دهن. هاوړیکانی پیغمه ر ووتیان: نه گهر قوره یشی یه کان نه و قورئانه بیین و به ئاشکرای و بخوینترئ له وانه یه سودی بی. دوا یی عه بدولای کوری مه سعود ووتی: من به ئاشکرای قورئان نه خوینتم، پییان ووت: تو بی که سیت و نه ترسن لیت به دن، با پیاوکی هۆزدار نه و کاره بکات و، خزمانی به رگری لی بکدن و، عه بدولای کوری مه سعود و رویش و له لای جیگه ی دانیشتی ئیبراهیم و له لای خانه ی خودا به دهنگی به رز ئهم سوره ته ی (ئه ره هانی) به سه ر قوره یشی یه کاندای خوینده وه، قوره یشی یه کان هه ریبه که یان له جیگه ی خوینده وه بیستیان ووتیان کوری (ئوموعه بد) چ شتی نه لئ؟ ووتیان: گومانی وایه موحه مد نه و قورئانه ی بو نیروا وه، په لاماریان دا و ده ستیان کرد به لیسانی و روومه تیان بریندار کرد.

گیروا وه ته وه (قهیسی کوری عاسیمی مینقه ری) هاته خزمدت پیغمه ر ﴿ﷺ﴾، ووتی: له وه ی بو ت هاتو وه ته خواره وه بو ت بو م بخوینده وه، پیغمه ر سوره تی ئه ره هانی به سه ردا خوینده وه. قهیس ووتی: سویندم به خودا، ئهم قورئانه له سه ره وه ره وانه ی کرا وه، سود به خشه، باوه ری هینا.

﴿خَلَقَ الْإِنْسَانَ عُلْمَهُ الْبَيَانَ﴾ خودای خاوه ن به خشنده یی، ره گه زی ئاده میزادی دروستکردو وه و، فیری روونکردنه وه ی هه موو شتیکی کردوون له ده روونیاندا یه، به گفتوگو و نووسین و ئامازه و شتی تر، یه کتری تی بگه یه دن به هه موو جوړئ مده ستیان بی، چاک و خراب روون نه که نه وه بو یه کتری. به لام گفتوگو گه وهره ترین شتی که بو روونکردنه وه ی هه موو شتی به هوی زمانه وه. زمان رام کرا وه بو ئاده میزاد و له هه موو نه ندامه کانی تری زوړتر نه جوولئ و ماندوو نابئ وه که نه ندامه کانی تری ئاده میزاد. بی باوه ری و باوه ری تان، هه موو ره وشت و زانیاری و هونه ر، هه موو ئایینی، به هوی زمانه وه روون نه بنه وه.

﴿الشَّمْسُ وَالْقَمَرُ بِحُسْبَانٍ﴾ خور و مانگ دین و ئه رۆن، به جورىكى ديارى كراو بۆيان، به دهستورىكى نه گزراو، به جورى ژيانى بونه وهران مسوگهر نه كهن له روى زهوى دا، به جورىكى پيوست وهرز و مهبهست ديارى نه كهن، له رۆژ و مانگ و سال و كاتى مامه له و كاتى به رستن.

﴿وَالنَّجْمُ وَالشَّجَرُ يَسْجُدَانِ﴾ وه ئه و روه كانه به روى زهوى دا نه كيشين و لاقيان نى به وهك كوله كه و، شوتى و تروژى و ئه و دره ختانهى به سهر لاقى خويان به ره وژوور ئه رۆن وهك خورما و قهيسى و هه لۆزه و دره ختى تر، بى گوپرهى سروشتى خويان به و جورى خودا بيهوى فهرمانبهردارى خودان، به وپتهى سوژده بردنى ئاده ميزاد و فهرمانبهرداريان بۆ خوداى مهزن.

﴿وَالسَّمَاءَ رَفَعَهَا وَوَضَعَ الْمِيزَانَ﴾ وه خوداى خاوهن به خشنده ئاسمانه كان و هه موو ئه ستيره كانى دروست كردوون و، به رزى كردوونته وه به گوپرهى جىگهيان و به گوپرهى پله وپايهى خويان چونكه جىگه فرشته كان و هاتنه خواره وه فهرمانه كانى خودان و، دادپهروهى داناه و فهرمانى داوه به دادپهروهى. مهبهست له ميزان هه موو شتيكه چۆنىهتى و ئه ندازهى هه موو شتيكى بى بناسرى، وهك ته و كيلۆ و مهتر و ته رازو، به وپتهى سروش و ئه قل و دادپهروهى و سته ميان ديارى كردوه. ئه و دادپهروهى بهى دانا بۆ ئه وهى:

﴿أَلَّا تَطْغَوْا فِي الْمِيزَانِ﴾ له بهر ئه وهى ئيه له سنوورى دادپهروهى و ياساى خودا ده رنه چن، له و سنوورهيش ده رنه چن كه بۆتان ديارى كراوه له كيشانه و پيوانه دا و له كاتى كرپن و فروشتن و مامه له كردندا.

﴿وَأَقِيمُوا الْوَزْنَ بِالْقِسْطِ وَلَا تُخْسِرُوا الْمِيزَانَ﴾ وه ئيه كيشانه كاتان به رپا بكهن به جورىكى دادپهروهى و، دهست دريژى مه كهنه سهر به كترى و، له كيشانه دا كه م مه دن به ئاده ميزاد و، ته رازوبازى مه كهن زۆر بۆ خۆتان مه ديرن و كه م به دن به جگهى خۆتان، هه ر كۆمه لگايه پشت به دادپهروهى به دستن به به ختارى و ئاسوودهى ئه ژين.

ئه و ئايه ته پيروژه ئاماژه بۆ ئه وه نه كا، هه ر به و جورى خوداى مهزن ئاسمانه كان و زهوى به جورىكى دادپهروهانه راي وه ستاندوون و، ئالۆز نابن له به كترى، ئيه وهى ئاده ميزاديش كار و كرده وه كاتان ريك و پيك بيت و پيلان و فيل بۆ به كترى مه سازين.

﴿وَالْأَرْضَ وَضَعَهَا لِلْأَنَامِ فِيهَا فَاكِهَةٌ وَالنَّخْلَ ذَاتُ الْأَكْمَامِ﴾ و خوداى خاوهن به خشندهى زهوى ئاماده كردوه و رامى كردوه بۆ سودى بونه وهران له ئاده ميزاد و جنوكه و ئازال و بالنده، بۆى كردوون به راخه هه تا به بى ئازارى به وه به سهر به وه بژين، له ناو زهوى دا هه به له ميوه جۆراو جۆر له خواردن و خواردنه وه، له خورماى خاوهن قوزاخه و له ت ئه بى و به ره مه كهى دپته ده رى له كاتى خويا.

﴿وَالْحَبُّ ذُو الْعَصْفِ وَالرَّيْحَانُ﴾ وه له ناو زهوى دا هه به دانه وپله به خاوهنى ئالفى بى زمانانه له كا و له گه لای درهخت و، له وپشا هه به ره يخانه بۆ بۆن و جوانى و خواردن. هه موو به كنى له و شتانه چاكه و پيتى زهوين خوداى خاوهن به خشندهى كردوونى به وهى ژيان و خوشى ئاده ميزاد و، چاكهى خوداى مهزن.

﴿فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ﴾ دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنوکه به چ چاکه یه له چاکانهی پهروه ردگاری ئیوه به ئیوهی به خشویه باوه ر نایه رن و به درۆی ئه خه نه وه و سوپاسی ناکه ن.
 بۆ زانین: خودای مه زن له م سوره ته دا (۳۱) جار ئه و ئایه تهی دووپات کردووه ته وه، هه شت جاریان له دواپی ئه و ئایه تانه وه هاتوون، باسی ئه و بوونه وه رانه ئه که ن که زۆر سه رسورپه تهرن هه ر له کاتی دروو ستر کردنیانه وه، هه تا کو تایی پی هاتیان، حه و ت جاریان له دواپی چه ند ئایه تیکه وه هاتوون، باسی ناگر و سه ختی ئازاری دۆزه خ ئه که ن، هه شتی تریان هاتووه له دواپی ئه و ئایه تانه وه باسی دوو به هه شت ئه که ن و باسی ئه و که سانه ئه که ن که خودای مه زن ئه یه خشی به و ان ئه و دوو به هه شته. هه شت جاری تریان هاتوون له دواپی باسی دوو به هه شت ئه کا له جگه ی ئه و دوو به هه شتانه ی پیشوو که ئه درین به و که سانه پله و پایه یان که مژه له وانه ی پیشوو که پێیان ئه بیژری ﴿أَصْحَابُ الْيَمِينِ﴾، هه موو یه کتی له و (۳۱) ئایه تانه رووی پی ئه کری بۆ لای ئاده میزاد و جنوکه، هه ریه که یان بۆ مه به ستیکی تایه تی یه جگه ی ئه و ی تریان، بۆیه ئه و دووپات کردنه وه یه سوودی زیاتره بۆ ته می کردنی ئاده میزاد و جنوکه.

خَلَقَ
 الْإِنْسَانَ مِنْ صَلْصَالٍ كَالْفَخَّارِ ﴿١٤﴾ وَخَلَقَ الْجَانَّ
 مِنْ مَّارِجٍ مِّن نَّارٍ ﴿١٥﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٦﴾
 رَبُّ الْمَشْرِقَيْنِ وَرَبُّ الْمَغْرِبَيْنِ ﴿١٧﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿١٨﴾
 مَرَجَ الْبَحْرَيْنِ يَلْتَقِيَانِ ﴿١٩﴾ بَيْنَهُمَا بَرْزَخٌ لَا يَبْغِيَانِ ﴿٢٠﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ
 رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢١﴾ يَخْرُجُ مِنْهُمَا اللُّؤْلُؤُ وَالْمَرْجَانُ ﴿٢٢﴾ فَبِأَيِّ
 آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٣﴾ وَلَهُ الْجَوَارِ الْمُنشَآتُ فِي الْبَحْرِ كَالْأَعْلَامِ ﴿٢٤﴾
 فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٥﴾ كُلُّ مَنْ عَلَيْهَا فَانٍ ﴿٢٦﴾ وَيَبْقَى
 وَجْهُ رَبِّكَ ذُو الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ﴿٢٧﴾ فَبِأَيِّ آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٢٨﴾
 يَسْأَلُهُمْ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ كُلَّ يَوْمٍ هُوَ فِي شَأْنٍ ﴿٢٩﴾ فَبِأَيِّ
 آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٠﴾

لهمهوبەر خودای مهزن به کورتی باسی چاکه کانی خوئی فهرموو، وهك درووستکردنی ئادهمیزاد و خۆر و مانگ و هۆی گهشهکردنی کشت و کال و درهخت، لهمهودوا به دریزهی باسیان ئهكا يهك له دواى يهك و، ئهفهرموئ:

﴿خلق الإنسان من صلصال كالفخار﴾ وه ئیمه ی خاوهن بهخشنده ئادهمی باپیره گهورهی ههموو ئادهمیزادمان درووستکردو له گلیکی وشك، کاتی دهستی لیبدرایه، دهنگیکی لی پهیدائهبوو به وینهی خاکیک سور کرابتهوه.

﴿وخلق الجن من مارح من نار﴾ وه ئیمه باپیره گهورهی ههموو جنۆکه کاغان درووستکردوه له گریکی بی دوو کهل له ئاگر، ئهو ئاگره زهره بووبی یا سور یا شین مه بهسته که ناگۆری.

بۆ ئاگاداری: زانایان لهبارهی توانای خودا و، درووستکراوه کانی ووتوویانه: دهركه ووتوه جانه وهی ههیه به ههواى ژههراوى ئهژی، جۆری تریان ههیه له ناو چالی نهوت و کهرهسهی سوتهمه نیدا ئهژی، ههیانه به جگهی ناوی ئاو ناژی، ههیانه به جگهی ناوی ئاگر ناژی.

﴿فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ دواى به چ چاکهیه له چاکه کانی پهروه ده کهری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئهخه نهوه، ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆکه له گل و له ئاگر درووستکراون، بوون به خاوهنی گیان.

﴿رب المشرقين ورب المغربين فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ خودای پهروه دگاری دوو ههلهاتنی خۆره: یه که میان بۆ هاوین و ئهوی تریان بۆ زستان، بیگومان له نیوان ههلهاتن و ئاوابوونی خۆردا، چهند جیگهیه کی تر ههتن بۆ ههلهاتن و ئاوابوونیان، پهروه دگاری ههلهاتنی دوو جیگهیه، یه کیکیان بۆ خۆر و ئهوی تریان بۆ مانگ، پهروه دگاری ئاوابوونه دوو جیگهیه، یه کیکیان بۆ خۆر و ئهوی تریان بۆ مانگ، دواى ئیوه به چ چاکهیه له چاکه کانی پهروه دگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئهخه نهوه، به چاکه ی ههلهاتنی خۆر و مانگ و ئاوابوونیان باور نایهرن که ههموو گیانداران پیوستیان به ههلهاتن و ئاوابوونیان ههیه و، بی ئهوان ژيانی سه زهوی راناوهستی؟

﴿مرج البحرين يلتقيان بينهما برزخ لا يبغيان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ خودا دوو دهريای بهرله کردوه ئه گه به یه کۆزی، له نیوان ئهو دوو دهريایه دا په ردهیه له توانای خودا ههیه، هیچ یه کیکیان دهستدریژی ناکاته سه ر ئهوی تریان، سروشتیان ناگۆری، وهك خۆیان ئه مینه وه، له شیرینی و تالی و سویریدا، دواى ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆکه باوهر به چ چاکهیه له چاکه کانی خودا نایهرن.

﴿يخرج منهما اللؤلؤ والمرجان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ دینه دهروه لهو دوو دهريایه دا لؤلؤ و مرواری، ئه وه رمووده یه ی خودا پیمان ئه ناسینی که لؤلؤ و مرواری له ناوی شیرین و

تال دینه دهرهوه هدرچهنده به زوری له دهریای تال دینه دهری، نه گهر بیژری: مهلهوانه کان ههموو کاتی له ناو دهریای تالدا نیان هیننه دهری، له وولامدا نه بیژری: نه کهساندی که به چۆلایی زهویدا نه گهرین و، زور شتیان لا پهنهانه، ئیت چۆن له توانادا هیده ههموو قولاپی دهریایان بۆ روون بیتهوه و، لهوانهیه له هدردوو دهریاکاندا بینه دهری، فهرمودهدهی خودایش جیگهی برواید، دواپی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆکه باوهر به چ چاکهیه له چاکهکانی خودا نایهرن و به درۆیان نهخهندهوه.

﴿وله الجوار المنشآت في البحر كالأعلام فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه بۆ خودا ههیه له ناو دهریادا چهند کهشتی بهرز کراونهتهوه به وینهی کیوه کان و، درووستی کردوون بۆ سوودی ئیوه و، ریگهی دوورتان بۆ نزیك نهخاتهوه و، بازرگانیان بهسه رهوه نه کهن، دواپی ئیوه به چ چاکهیه له چاکهکانی خودا باوهر نایهرن و به درۆیان نهخهندهوه.

﴿كل من عليها فان وبقي وجه ربك ذو الجلال والإكرام فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه ههموو کهسیک و ههموو شتیك بهسه رهوهی یهوهیه لهو شتانهی باسکران له ناو نه چن و، پهروه دگاری تۆ به تنها نه مینتهوه، خودایه کی نهوتۆیه خاوهنی گهوهیهی و ریزگرته له بنده نیاز پاکهکانی خۆی، خودا خۆی بۆخۆی پهیدا بووه و له ناو ناچی، ههر نهویشه سه رهچاوهی ههموو شتی، دواپی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆکه به چ چاکهیه له چاکهکانی پهروه دگاری خۆتان باوهر نایهرن؟

﴿يسأله من في السماوات والأرض كل يوم هو في شأن فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ ههموو کهسی له گیاندارانی ناوی ئاسمانه کان و زهوی له خودا داواى مانه وهی خۆیان و ههموو پیوستی به کانیان نه کهن، ههر خودایه یارمهتی مانه وهیان نه دات، نه گهر کهمتر له چاونوقاندنی وازیان لی بهینی، هیچ شتی نامینی و باسیان ناکرئ، ههر کاتی بروا، چهند کارئ پهیدا نه کا و، نهو کاته نه گۆرئ و بوونه وهرانی تازه درووست نه کات، به گۆیهی ویست و ئاره زۆی خۆی زیندوو نه کات و نه مرینی، نه به خشی به هه ندئ کهس دارایی و نه گهریته وه له هه ندئ تر، پلهو پایه نه دا به هه ندئ کهس و سه ره خوار نه کا کهسی بیهوی، رزگار نه کا هه ندئ کهس و ئازاری هه ندئ تر نه دا. کهواته کاروباری نه م جیهانه و ژبانی بوونه وهران نه گۆرین و تازه نه بنه وه. دواپی ئیوهی ئادهمیزاد و جنۆکه به چ چاکهیه له چاکهکانی پهروه دگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان نهخهندهوه؟

سَنفَعُ لَكُمْ أَيُّهُ الثَّقَلَانِ ﴿٣١﴾ فَبِأَيِّ
آلَاءِ رَبِّكُمَا تُكَذِّبَانِ ﴿٣٢﴾ يَمَعْشَرِ الْجِنِّ وَالْإِنسِ إِنَّ اسْتَطَعْتُمْ

أَنْ تَنْفُذُوا مِنْ أَقْطَارِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ فَانْفُذُوا لَا تَنْفُذُونَ
 إِلَّا بِأَمْرِ رَبِّكَ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْكَذِبَانُ ﴿٢٤﴾ يُرْسِلُ عَلَيْكَ
 شَوَاطِدَ مِنْ نَارٍ وَخُمُومًا فَلَا تُنصِرَانِ ﴿٢٥﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْكَذِبَانُ
 ﴿٢٦﴾ فَإِذَا أَنْشَقَّتِ السَّمَاءُ فَكَانَتْ وَرْدَةً كَالدِّهَانِ
 ﴿٢٧﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْكَذِبَانُ ﴿٢٨﴾ فَيَوْمَئِذٍ لَا يُسْأَلُ عَنْ ذَنْبِهِ
 إِنْسٌ وَلَا جَانٌّ ﴿٢٩﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْكَذِبَانُ ﴿٣٠﴾
 يُعْرِفُ الْمُجْرِمُونَ بِسِيمَاهُمْ فَيُؤْخَذُ بِالنَّوَصِي وَالْأَقْدَامِ ﴿٤١﴾ فَإِنَّكَ
 أَنْتَ الْكَذِبَانُ ﴿٤٢﴾ هَذِهِ جَهَنَّمُ الَّتِي يُكَذِّبُ بِهَا الْمُجْرِمُونَ
 ﴿٤٣﴾ يَطُوفُونَ فِيهَا وَبَيْنَ حَمِيمٍ ﴿٤٤﴾ فَإِنَّكَ أَنْتَ الْكَذِبَانُ
 ﴿٤٥﴾

﴿سفرغ لكم ایها الثقلان فیای آلاء ربکما تکذبان﴾ نهی دوو تاقمی ناده میزاد و جنوکه
 سدرشانی خو تانان قورس کردووه به گونا و بی فهرمانی نیمه تان کردووه، نیمه خو مان تدرخان
 نه که بن بؤ پرسیار و پاداشتی نیوه له روژی دوا پیدا، نهم نایه ته هدره شهید بؤ ناده میزاد و جنوکه
 نه گینا به بی گومان هیچ کاری له روژی دوا پیدا ریگه له کردنی هیچ کاریکی خودا ناگری،
 هه تا خودا خو ی بؤ تدرخان بکا. دوا بی نیوهی ناده میزاد و جنوکه به چ چاکه یه له چاکه کانی
 پدرو و ردگاری خو تان باوهر نایه رن و به درو یان نه خه نه وه: به توانای خودا له سهر
 زیندو و کردنه وه تان و پاداشت به شتی تر باوهر نایه رن؟ پرسیار و پاداشت گه و ره ترین چاکه ی
 خودایه، نه گهر و انه بی نه بی سته م لی کراو له هدر دوو جیهاندا خراب تر بی له سته مکار.
 ﴿یا معشر الجن والانس ان استطعتم ان تنفذوا من اقطار السماوات والارض فانفذوا﴾ نهی
 تاقمی جنوکه و ناده میزاد: نه گهر نیوه نه توانن که دهر بجن له گوشه و که ناری ناسمانه کان و
 زهوی و، له ژیر توانای نیمه دهر بجن، دوا بی نیوه دهر بجن نه گهر نه توانن.

﴿لا تنفذون الا بسلطان فیای آلاء ربکما تکذبان﴾ نیوه ناتوانن دهر بجن و رزگارتان بیی
 مه گهر به هوی دهسته لایکی گه و ره وه. بی گومان نیوه نه وه دهسته لاته تان نی یه، چونکه بؤ ههر
 جیگه یه برون دهسته لاتی نیمه به ره نگارتان ده بی، به جگه ی گه رانه وه تان به ره و نیمه و به
 به شیمان بو و نه وه تان رزگارتان نابی. نه ویش تاکه هیزه نیوه رزگار بکا، ناتوانن له دهست مردن
 رابکدن.

به جۆری تر مانای ئەو نایەتە کراوه: ئەگەر ئیوه ئەتوانن دەرچن لە گۆشه و کەناری ئاسمان و زەوی بۆ ئەوهی ئەو شتانی لەواندان بیانزان، دواى ئیوه دەرچن بۆ زانییان. بەلام ئیوه ناتوانن دەرچن مەگەر بەهۆی هیز و تواناو، کە خودا پتانداتی لە فیربوونی زانست و زانیاری. دواى ئیوهی ئادەمیزاد و جنۆکە بە چ چاکەیه لە چاکەکانی پەرورەدگاری خۆتان باوەر نایەرن و بەدرۆیان ئەخەنەوه؟ بە توانای ئەو بەسەرتانا؟ یا بە ترساندن و شتی تر؟

﴿یرسل علیکما شواظ من نار و نحاس فلا تنتصرا فبای آلاء ربکما تکذبان﴾ لەروژی دووایدا ئەریژی بەسەرتانا کلپەى سەوزى بى دوو کەل لە ئاگرى دۆزەخ و، ئەریژی بەسەرتانا مسى تەواوەى گەرم، دواى ئیوه رزگارتان نابى لە سزای ئازاردار، دواى ئیوهی ئادەمیزاد و جنۆکە بە چ چاکەیه لە چاکەکانی پەرورەدگاری خۆتان باوەر نایەرن و بەدرۆیان ئەخەنەوه؟ بە سزادانی کەسى یاخى بووبى لە خودا یا بە شتی تر باوەر نایەرن؟

﴿فإذا انشقت السماء فكانت وردة كالدهان فبای آلاء ربکما تکذبان﴾ دواى کاتی ئاسمان پارچە پارچە ئەبێ بە هەموو ئەستیرەکانەوه ئەتوینەوه بە وینەى تەوانەوهی رۆن بەسەر ئاگرەوه و، رەنگى هەموو تەوانەویه وهك رەنگى گۆلى سوورى لى هات، مەبەست لەو رستەیه ئامازەیه بۆ کاولبوونی گەردوون لە رۆژی دووایدا، دواى ئیوهی ئادەمیزاد و جنۆکە بە چ چاکەیه لە چاکەکانی پەرورەدگاری خۆتان باوەر نایەرن و بەدرۆیان ئەخەنەوه؟ بە راستى فەرموودهى خودا یا بە شتی تر باوەر نایەرن؟

﴿فیومئذ لا یسأل عن ذنبه إنس ولا جان فبای آلاء ربکما تکذبان﴾ دواى ئەو رۆژهی ئاسمانەکان ئەتوینەوهن پرسیار لە گوناھى ئادەمیزاد و جنۆکە ناکرێ، چونکە گوناھەکانیان نووسراوه و ئەزانین، دواى ئیوهی ئادەمیزاد و جنۆکە بە چ چاکەیه لە چاکەکانی پەرورەدگاری خۆتان باوەر نایەرن، بە جیگەى وەستانان بۆ پرسیار، یا بە جیگەى چاوەروانکردنتان باوەر نایەرن؟ با ئەوەیش بزانی ئە هەندێ کات پرسیار ئەکرێ لە بارەى گوناھەکانیانەوه، لیرە پرسیار ناکرێ و لەوێ چاوەروان ئەکەن؟

﴿یعرف المجرمون بسیماهم فیؤخذ بالنواصي والأقدام فبای آلاء ربکما تکذبان﴾ تاوانباران بە نیشانی خۆیانەوه ئەناسرین، دواى لە لایەن فریشتەکانەوه ئەگیرن و بە مووی سەریان و بە قاچیان رایان ئەکیشن، فرەیان ئەدەن بۆناو ئاگرى دۆزەخ. دواى ئیوهی ئادەمیزاد و جنۆکە بە چ چاکەیه لە چاکەکانی پەرورەدگاری خۆتان باوەر نایەرن و بە درۆیان ئەخەنەوه.

﴿هذه جهنم التي یکذب بها المجرمون یطوفون بینها و بین حمیم آن فبای آلاء ربکما تکذبان﴾ فریشتەکانى سەرپەرشتى کەرى دۆزەخ ئەلین: ئەمەیه ئەو دۆزەخەى ئەوتو تاوانباران بروایان پى ئەبوو، بە درۆیان ئەخستەوه، تاوانباران ئەروژن بەنیو دۆزەخدا و بە نیو ئاوى زۆر گەرمدا و، لەو ئاوه گەرمه ئەخۆنەوه، دواى ئیوهی ئادەمیزاد و جنۆکە بە چ چاکەیه لە چاکەکانی پەرورەدگاری خۆتان باوەر نایەرن.

وَلَمَنْ خَافَ مَقَامَ رَبِّهِ جَنَّاتٍ ۖ ﴿٤٦﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ
 ۖ ﴿٤٧﴾ ذَوَاتَا أَفْنَانٍ ۖ ﴿٤٨﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٤٩﴾ فِيهِمَا عِشَانِ
 تَجْرِيَانِ ۖ ﴿٥٠﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٥١﴾ فِيهِمَا مِنْ كُلِّ فَاكِهَةٍ
 رَوْحَانِ ۖ ﴿٥٢﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٥٣﴾ مُتَّكِئِينَ عَلَى فُرُشٍ
 بَطَائِنُهَا مِنْ إِسْتَبْرَقٍ وَحَى الْجَنَّتَيْنِ دَانِ ۖ ﴿٥٤﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا
 تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٥٥﴾ فِيهِنَّ قَصِيرَاتُ الْطَّرْفِ لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ
 وَلَا جَانٌ ۖ ﴿٥٦﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٥٧﴾ كَأَنَّهُنَّ الْيَاقُوتُ
 وَالْمَرْجَانُ ۖ ﴿٥٨﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٥٩﴾ هَلْ جَزَاءُ
 الْإِحْسَنِ إِلَّا الْإِحْسَنُ ۖ ﴿٦٠﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ
 ۖ ﴿٦١﴾ وَمِنْ دُونِهِمَا جَنَّاتٍ ۖ ﴿٦٢﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ
 ۖ ﴿٦٣﴾ مُدْهَامَتَانِ ۖ ﴿٦٤﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٦٥﴾ فِيهِمَا
 عِشَانٍ نَضَاجَتَانِ ۖ ﴿٦٦﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٦٧﴾
 فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرُمَّانٌ ۖ ﴿٦٨﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٦٩﴾
 فِيهِنَّ خَيْرَاتٌ حِسَانٌ ۖ ﴿٧٠﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٧١﴾ حُورٌ
 مَّقْصُورَاتٌ فِي الْخِيَامِ ۖ ﴿٧٢﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ ۖ ﴿٧٣﴾
 لَمْ يَطْمِثْهُنَّ إِنْسٌ قَبْلَهُمْ وَلَا جَانٌ ۖ ﴿٧٤﴾ فَيَأْتِيءُ الْآءَ رِيكْمًا تُكْذِبَانِ
 ۖ ﴿٧٥﴾ مُتَّكِئِينَ عَلَى رَفْرَفٍ خُضِرٍ وَعَبَقَرِيٍّ حِسَانٍ ۖ ﴿٧٦﴾ فَيَأْتِي
 ۖ ﴿٧٧﴾ لَبَّرَكَ اسْمُ رَبِّكَ ذِي الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ ۖ ﴿٧٨﴾

﴿ولمن خاف مقام ربه جنتان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه بۆ كه سئ ههيه تر سايى له وهستان خۆى له بهردهم خودا بۆ پرسيار كردن و، وازى هينايى له بى فهرومانى پهروهردگارى خۆى و شهرمى لهو كردى دوو بهههشت، يان ههردوو تاقى ئادهميزاد و جنۆكه كه بۆ ههردوو يان ههيه ههردوو بهههشت، مهگهر ههر خوداى مهزن بزاني به خۆشى لهو دوو بهههشتانه، دوايى ئيوه ئادهميزاد و جنۆكه به چ چاكهيه له چاكهكاني پهروهردگارى خۆتان باوهر نايهرن و به درۆيان نهخه نهوه. بۆ چۆنييه ته خۆشى لهو بهههشتانه خودا ئهفهرموى:

﴿ ذواتا أفنان فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴾ ئەو دوو بەهەشتانە خاوەنی چەندین درەختی لق راست و درێژ و گەڵا جوان و میوەدار و سیبەری خوشی چروپرن. خواردن و خواردنەوهی خوشی زۆریان تێدا، دوازی ئیوەی ئادەمیزاد و جنۆکە بە چ چاکەییە لە چاکەکانی پەرورەدگاری خۆتان باوەر نایەرن.

﴿ فيهما عينان تجريان فباي آلاء ربكما تكذبان ﴾ له ناو ئهو دوو بهه شتانه دا هه ن دوو سهر چاوهي ناو له لاي سهر وهيان و له خواره ويان ئهروژ به ناو دره خته كانيانا. دوايي ئيهوي ئاده ميزاد و جنو كه به چ چا كه يه له چا كه كاني پهروه دگاري خو تان باوه ر نايه رن و به درويسان ئه خه نه وه.

﴿ فيهما من كل فاكهة زوجان فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴾ له ناو ئهو دوو بههشتاندهدا هديه له ههموو ميوهيه، دوو جوړ: هه يانه له جيهاندا بينراون، هه يانه ئيوه نه تانبينيون، هه يه كه له دو ميوانه يش دوو جوړيان له ويدها هه ن: وهك خورماي ووشك و فهريكه. ميوژ و تري. هه تا دي لقي دره خه ته كانيان به بچ ماندووبوون ده ست پيان ده گات، دوايي ئيوه ي ناده ميزاد و جنو كه به چ چا كه به له چا كه كاني په دروهر دگاري خو تان باوهر نايهرن و به درو يان نه خه نه وه؟

﴿ متکئین علی فرش بطائنها من إستبرق وجنى الجنتين دان فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴾ ئەو
 كەسانەى لە خودا ترساون دانیشتون لە سەر جەننەىن راخەر ژێرەو هیان ئەو ریشمى قاىغە و ،
 میوێ ئەو دوو بەهەشتە زۆر نزىكەن ، بەهەشتى یەكەن بە پىو و بە دانىشتن و بە راكشانەو بە
 ئاسانى دەستیان بەوان ئەگا . دواى ئیوێ ئادەمیزاد و جنۆكە بە چ چاكە یە لە چاكە كانى
 بەرور دگارى خۆتان باوهر نایەرن و بە درۆیان ئەخەنەو ؟

﴿ فيهن قاصرات الطرف لم يطمثهن إنس قبلهم ولا جان فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴾ له ناور
ئو بهه شتانه و له سهر ئو راخراواندها، چهن دین کچ هه، چاویان بریووته میرده کانی خوین و
بو کده سی تر ناروان له پیش میرده کانیا نه که سی تر نه چووته لایان، نه ئاده میزاد و نه جنو که
نزیکیان نه که وتو ونده وه، چو نه به کچی دروستکراون هدر بهو جو ره ماونه تده، دوا ی ئیوه ی
ئاده میزاد و جنو که به چ چاکه یه له چاکه کانی پدرو دگاری خو تان باور نایدرن و به درو یان
ئه خه نه وه ؟

﴿ كَانَهُنَّ الْيَاقُوتَ وَالْمَرْجَانَ فَبَئِ آلَاءُ رَبِّكُمَا تَكْذِبَان ﴾ ۞ **ئەو كچانەى بەدوینەى یاقوتن لە بیگەردى و پاکیدا، بە وینەى مروارین لە سەپى یەتیدا، دواى ئىوەى ئادەمیزاد و جنۆكە بە چ چاكەىە لە چاكەكانى پەرورەدگارى خۆتان باوەر نایەرن و بە درۆیان ئەخەنەو؟**

﴿هل جزاء الإحسان إلا الإحسان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ پاداشتی چاکه کردنی به ندهی خودا که باوهری هیناوه و کردهوی چاکي کردووه له جیهاندا هیچ شتی تر نی به مه گهر چاکه کردنی خودا له گه لیا به خوارده مه نی و رابواردنی به ههشت له رۆژی دووایدا، دوایی ئیوهی ئاده میزاد و جنۆکه به چ چاکیه له چاکه کانی پهروهردگاری خۆتان باوهر نایهرن و به درۆیان ئه خه نه وه؟

﴿ومن دونهما جنتان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ وه له جگه‌ی ئهو دوو بهه‌شتانه‌ی پیشو که ئه‌دران بهو که‌سانه‌ی که له خودا ئه‌ترسان دوو بهه‌شتی تر هه‌ن ئه‌درین به‌وانه‌ی پله‌وپایه‌یان له‌وانه‌ی پیشو که‌متره، ئهو ئایه‌ته ئاماژه‌یه بۆ ئه‌وه‌ی که له بهه‌شتا چه‌ند جیگه‌ی خوش جیاوازی هه‌یه له خوشیدا، ئه‌درین به‌ باوه‌رداران به‌ گۆیره‌ی به‌رزى و نزمى پله‌وپایه‌یان، دواى ئیوه‌ی ئاده‌میزاد و جنۆکه به‌ چ چاکه‌یه له چاکه‌کانی په‌روه‌ر دگاری خۆتان باوه‌ر نایه‌رن و به‌ درۆیان ئه‌خه‌نده‌وه؟

﴿مدهامتان فبأي آلاء ربكما تكذبان﴾ ۞ ٢٠ ٢١ ٢٢ ٢٣ ٢٤ ٢٥ ٢٦ ٢٧ ٢٨ ٢٩ ٣٠ ٣١ ٣٢ ٣٣ ٣٤ ٣٥ ٣٦ ٣٧ ٣٨ ٣٩ ٤٠ ٤١ ٤٢ ٤٣ ٤٤ ٤٥ ٤٦ ٤٧ ٤٨ ٤٩ ٥٠ ٥١ ٥٢ ٥٣ ٥٤ ٥٥ ٥٦ ٥٧ ٥٨ ٥٩ ٦٠ ٦١ ٦٢ ٦٣ ٦٤ ٦٥ ٦٦ ٦٧ ٦٨ ٦٩ ٧٠ ٧١ ٧٢ ٧٣ ٧٤ ٧٥ ٧٦ ٧٧ ٧٨ ٧٩ ٨٠ ٨١ ٨٢ ٨٣ ٨٤ ٨٥ ٨٦ ٨٧ ٨٨ ٨٩ ٩٠ ٩١ ٩٢ ٩٣ ٩٤ ٩٥ ٩٦ ٩٧ ٩٨ ٩٩ ١٠٠ ١٠١ ١٠٢ ١٠٣ ١٠٤ ١٠٥ ١٠٦ ١٠٧ ١٠٨ ١٠٩ ١١٠ ١١١ ١١٢ ١١٣ ١١٤ ١١٥ ١١٦ ١١٧ ١١٨ ١١٩ ١٢٠ ١٢١ ١٢٢ ١٢٣ ١٢٤ ١٢٥ ١٢٦ ١٢٧ ١٢٨ ١٢٩ ١٣٠ ١٣١ ١٣٢ ١٣٣ ١٣٤ ١٣٥ ١٣٦ ١٣٧ ١٣٨ ١٣٩ ١٤٠ ١٤١ ١٤٢ ١٤٣ ١٤٤ ١٤٥ ١٤٦ ١٤٧ ١٤٨ ١٤٩ ١٥٠ ١٥١ ١٥٢ ١٥٣ ١٥٤ ١٥٥ ١٥٦ ١٥٧ ١٥٨ ١٥٩ ١٦٠ ١٦١ ١٦٢ ١٦٣ ١٦٤ ١٦٥ ١٦٦ ١٦٧ ١٦٨ ١٦٩ ١٧٠ ١٧١ ١٧٢ ١٧٣ ١٧٤ ١٧٥ ١٧٦ ١٧٧ ١٧٨ ١٧٩ ١٨٠ ١٨١ ١٨٢ ١٨٣ ١٨٤ ١٨٥ ١٨٦ ١٨٧ ١٨٨ ١٨٩ ١٩٠ ١٩١ ١٩٢ ١٩٣ ١٩٤ ١٩٥ ١٩٦ ١٩٧ ١٩٨ ١٩٩ ٢٠٠ ٢٠١ ٢٠٢ ٢٠٣ ٢٠٤ ٢٠٥ ٢٠٦ ٢٠٧ ٢٠٨ ٢٠٩ ٢١٠ ٢١١ ٢١٢ ٢١٣ ٢١٤ ٢١٥ ٢١٦ ٢١٧ ٢١٨ ٢١٩ ٢٢٠ ٢٢١ ٢٢٢ ٢٢٣ ٢٢٤ ٢٢٥ ٢٢٦ ٢٢٧ ٢٢٨ ٢٢٩ ٢٣٠ ٢٣١ ٢٣٢ ٢٣٣ ٢٣٤ ٢٣٥ ٢٣٦ ٢٣٧ ٢٣٨ ٢٣٩ ٢٤٠ ٢٤١ ٢٤٢ ٢٤٣ ٢٤٤ ٢٤٥ ٢٤٦ ٢٤٧ ٢٤٨ ٢٤٩ ٢٥٠ ٢٥١ ٢٥٢ ٢٥٣ ٢٥٤ ٢٥٥ ٢٥٦ ٢٥٧ ٢٥٨ ٢٥٩ ٢٦٠ ٢٦١ ٢٦٢ ٢٦٣ ٢٦٤ ٢٦٥ ٢٦٦ ٢٦٧ ٢٦٨ ٢٦٩ ٢٧٠ ٢٧١ ٢٧٢ ٢٧٣ ٢٧٤ ٢٧٥ ٢٧٦ ٢٧٧ ٢٧٨ ٢٧٩ ٢٨٠ ٢٨١ ٢٨٢ ٢٨٣ ٢٨٤ ٢٨٥ ٢٨٦ ٢٨٧ ٢٨٨ ٢٨٩ ٢٩٠ ٢٩١ ٢٩٢ ٢٩٣ ٢٩٤ ٢٩٥ ٢٩٦ ٢٩٧ ٢٩٨ ٢٩٩ ٣٠٠ ٣٠١ ٣٠٢ ٣٠٣ ٣٠٤ ٣٠٥ ٣٠٦ ٣٠٧ ٣٠٨ ٣٠٩ ٣١٠ ٣١١ ٣١٢ ٣١٣ ٣١٤ ٣١٥ ٣١٦ ٣١٧ ٣١٨ ٣١٩ ٣٢٠ ٣٢١ ٣٢٢ ٣٢٣ ٣٢٤ ٣٢٥ ٣٢٦ ٣٢٧ ٣٢٨ ٣٢٩ ٣٣٠ ٣٣١ ٣٣٢ ٣٣٣ ٣٣٤ ٣٣٥ ٣٣٦ ٣٣٧ ٣٣٨ ٣٣٩ ٣٤٠ ٣٤١ ٣٤٢ ٣٤٣ ٣٤٤ ٣٤٥ ٣٤٦ ٣٤٧ ٣٤٨ ٣٤٩ ٣٥٠ ٣٥١ ٣٥٢ ٣٥٣ ٣٥٤ ٣٥٥ ٣٥٦ ٣٥٧ ٣٥٨ ٣٥٩ ٣٦٠ ٣٦١ ٣٦٢ ٣٦٣ ٣٦٤ ٣٦٥ ٣٦٦ ٣٦٧ ٣٦٨ ٣٦٩ ٣٧٠ ٣٧١ ٣٧٢ ٣٧٣ ٣٧٤ ٣٧٥ ٣٧٦ ٣٧٧ ٣٧٨ ٣٧٩ ٣٨٠ ٣٨١ ٣٨٢ ٣٨٣ ٣٨٤ ٣٨٥ ٣٨٦ ٣٨٧ ٣٨٨ ٣٨٩ ٣٩٠ ٣٩١ ٣٩٢ ٣٩٣ ٣٩٤ ٣٩٥ ٣٩٦ ٣٩٧ ٣٩٨ ٣٩٩ ٤٠٠ ٤٠١ ٤٠٢ ٤٠٣ ٤٠٤ ٤٠٥ ٤٠٦ ٤٠٧ ٤٠٨ ٤٠٩ ٤١٠ ٤١١ ٤١٢ ٤١٣ ٤١٤ ٤١٥ ٤١٦ ٤١٧ ٤١٨ ٤١٩ ٤٢٠ ٤٢١ ٤٢٢ ٤٢٣ ٤٢٤ ٤٢٥ ٤٢٦ ٤٢٧ ٤٢٨ ٤٢٩ ٤٣٠ ٤٣١ ٤٣٢ ٤٣٣ ٤٣٤ ٤٣٥ ٤٣٦ ٤٣٧ ٤٣٨ ٤٣٩ ٤٤٠ ٤٤١ ٤٤٢ ٤٤٣ ٤٤٤ ٤٤٥ ٤٤٦ ٤٤٧ ٤٤٨ ٤٤٩ ٤٥٠ ٤٥١ ٤٥٢ ٤٥٣ ٤٥٤ ٤٥٥ ٤٥٦ ٤٥٧ ٤٥٨ ٤٥٩ ٤٦٠ ٤٦١ ٤٦٢ ٤٦٣ ٤٦٤ ٤٦٥ ٤٦٦ ٤٦٧ ٤٦٨ ٤٦٩ ٤٧٠ ٤٧١ ٤٧٢ ٤٧٣ ٤٧٤ ٤٧٥ ٤٧٦ ٤٧٧ ٤٧٨ ٤٧٩ ٤٨٠ ٤٨١ ٤٨٢ ٤٨٣ ٤٨٤ ٤٨٥ ٤٨٦ ٤٨٧ ٤٨٨ ٤٨٩ ٤٩٠ ٤٩١ ٤٩٢ ٤٩٣ ٤٩٤ ٤٩٥ ٤٩٦ ٤٩٧ ٤٩٨ ٤٩٩ ٥٠٠ ٥٠١ ٥٠٢ ٥٠٣ ٥٠٤ ٥٠٥ ٥٠٦ ٥٠٧ ٥٠٨ ٥٠٩ ٥١٠ ٥١١ ٥١٢ ٥١٣ ٥١٤ ٥١٥ ٥١٦ ٥١٧ ٥١٨ ٥١٩ ٥٢٠ ٥٢١ ٥٢٢ ٥٢٣ ٥٢٤ ٥٢٥ ٥٢٦ ٥٢٧ ٥٢٨ ٥٢٩ ٥٣٠ ٥٣١ ٥٣٢ ٥٣٣ ٥٣٤ ٥٣٥ ٥٣٦ ٥٣٧ ٥٣٨ ٥٣٩ ٥٤٠ ٥٤١ ٥٤٢ ٥٤٣ ٥٤٤ ٥٤٥ ٥٤٦ ٥٤٧ ٥٤٨ ٥٤٩ ٥٥٠ ٥٥١ ٥٥٢ ٥٥٣ ٥٥٤ ٥٥٥ ٥٥٦ ٥٥٧ ٥٥٨ ٥٥٩ ٥٦٠ ٥٦١ ٥٦٢ ٥٦٣ ٥٦٤ ٥٦٥ ٥٦٦ ٥٦٧ ٥٦٨ ٥٦٩ ٥٧٠ ٥٧١ ٥٧٢ ٥٧٣ ٥٧٤ ٥٧٥ ٥٧٦ ٥٧٧ ٥٧٨ ٥٧٩ ٥٨٠ ٥٨١ ٥٨٢ ٥٨٣ ٥٨٤ ٥٨٥ ٥٨٦ ٥٨٧ ٥٨٨ ٥٨٩ ٥٩٠ ٥٩١ ٥٩٢ ٥٩٣ ٥٩٤ ٥٩٥ ٥٩٦ ٥٩٧ ٥٩٨ ٥٩٩ ٦٠٠ ٦٠١ ٦٠٢ ٦٠٣ ٦٠٤ ٦٠٥ ٦٠٦ ٦٠٧ ٦٠٨ ٦٠٩ ٦١٠ ٦١١ ٦١٢ ٦١٣ ٦١٤ ٦١٥ ٦١٦ ٦١٧ ٦١٨ ٦١٩ ٦٢٠ ٦٢١ ٦٢٢ ٦٢٣ ٦٢٤

﴿ فِيهِمَا عَيْنَانِ نَضَاجَتَانِ فَبَآءِ رَبِّكَمَا تَكْدِبَانِ ﴾ له ناو ټو دوو به ده شتانه دا هډن: دوو کانياوې ناو زوړ به خور و تيزې ناو فره ټه ده ن بهر ه و ژوړ و ټه روڼ، جياوازن لهو دوو کانيانه ټه روڼ به ناو به ده شت، دوايې ټيوه ټاده ميزاد و جنوکه به چ چاکه يه له چاکه کاني پدرو ه دگاري خوټان باوهر نايه رن و به دروځيان ټه ده نه وه؟

﴿ فِيهِمَا فَاكِهَةٌ وَنَخْلٌ وَرَمَانٌ فَابْيَ آلاءَ رَبِّكُمَا تَكْذِبَانِ ﴾ لهناو نهو دوو بههشتانهدا میوهی زور خوش هدن به گشتی و، خورما و ههنا به تایبهتی، دواپی ئیوهی ئاده میزاد و جنوکه به چ چاکه به له چاکه کانی پدوره دگاری خوتان باوهر نایه رن و به درو یان نه خه نهوه؟

﴿ فيهن خيرات حسان فباي آلاء ربكما تكذبان ﴾ له ناو ټه دوو بهه شتانه دا هديه چهندين ژني چاك و پاك و شيرين ره وشت و بالا بهرز و شوخ و شهننگ، دوايي ټيوه ټاډه ميزاد و جنر كه به چ چا كه يه له چا كه كاني پدرو هر دگاري خوټان باوهر نايهرن و به درويان ټه خه نه وه؟

﴿ حور مقصورات في الخيام فبأي آلاء ربكما تكذبان ﴾ ئەو ژانەى لە بەهەشتان چاوەگورە و لەش سەین، پارێزراون و پەنھاندراون لەناو چادەرە کاندای و دەرناچن، ناگەرین و،

وينه يان له جيهاندا نه بېنراون، دوايي نيوه ي ناده ميزاد و جنوکه به چ چاکه يه له چاکه کاني پوره ردگاري خوتان باوهر نايهرن و به درويان نه خه نه وه؟

﴿لم يطمعهن انس قبلهم ولا جان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ نه و خوري يانه بهر له مېرده گانيان که سي تر نه چووه ته لايان و شووي تريان نه بووه، نه ناده ميزاد و نه جنوکه نزيکيان نه که وتوونه ته وه، هر چوني درووستکراون به کچي ماونه ته وه، دوايي نيوه ي ناده ميزاد و جنوکه به چ چاکه يه له چاکه کاني پوره ردگاري خوتان باوهر نايهرن و به درويان نه خه نه وه؟

﴿متكئين على رفرف خضر وعبقري حسان فباي آلاء ربكما تكذبان﴾ نه و به هه شتي يانه دانېشتون، له سهر راخهري سهوز پاليان داوه به پستي يه کانيانه وه، دانېشتون له سهر راخهري جوان و رازينراون به نه خشي زور ناياب. عه ره به کان لايان وايه (عده بهري) ناوي شاريکي جنوکه کانه، هر شتي ناياب و بي وينه بي نه لين: عده بهري يه. دوايي نيوه ي ناده ميزاد و جنوکه به چ چاکه يه له چاکه کاني پوره ردگاري خوتان باوهر نايهرن و به درويان نه خه نه وه؟

﴿تبارك اسم ربك ذي الجلال والإكرام﴾ بالا و پيروزه ناوي پوره ردگاري تو، خاوه ني گه وره يي و ريزگرته له بهنده نياز پاك و چاکه کاني خوي.

﴿ سوره تی نهلواقیعه ﴾

له مه که هاتوته خواره وه، هندی له زانایان جگه له نایه تی (۸۱-۸۲) هندی تریان لایان وایه جگه له نایه تی (۸۴) له مدهینه هاتونده خواره وه، هندی تریان نهلین: جگه له نایه تی (۸۳-۸۴) هاتونده خواره وه کاتی پیغمهر نهرویشت بو مه که، هدر نهو زانایانه نهلین، جگه ی نایه تی (۵۰-۵۱) هاتونده خورای کاتی پیغمهر نهرویشت بو مدهینه. ژماره ی نایه تی کانی (۹۶) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
 إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ ۝ (۱) لَيْسَ لَوْعَتِهَا كَاذِبَةٌ ۝ (۲) خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ۝
 (۳) إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا ۝ (۴) وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا ۝ (۵)
 فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا ۝ (۶) وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً ۝ (۷) فَأَصْحَابُ
 الْمَيْمَنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَيْمَنَةِ ۝ (۸) وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ
 الْمَشْأَمَةِ ۝ (۹) وَالسَّيِّقُونَ وَالسَّيِّقُونَ ۝ (۱۰) أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ ۝ (۱۱)
 فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ ۝ (۱۲) ثَلَاثَةٌ مِنْ الْأُولَىٰ ۝ (۱۳) وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ ۝
 (۱۴) عَلَىٰ سُرُرٍ مَوْضُونَةٍ ۝ (۱۵) مُتَّكِعِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ۝ (۱۶)
 يُطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُخَلَّدُونَ ۝ (۱۷) يَا كُوفٍ وَآبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِنْ مَعِينٍ ۝
 (۱۸) لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْفَوْنَ ۝ (۱۹) وَفَكَهْهَ مِمَّا يَتَخِفُّونَ ۝
 (۲۰) وَلَحْمٍ طَيْرٍ مِمَّا يَشْتَهُونَ ۝ (۲۱) وَخُورٍ عَيْنٍ ۝ (۲۲) كَأَمْثَلِ اللَّوْثِ
 الْمَكْنُونِ ۝ (۲۳) جَزَاءً لِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ۝ (۲۴) لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا
 تَأْثِيمًا ۝ (۲۵) إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ۝ (۲۶)

﴿ بسم الله الرحمن الرحيم ﴾

به ناوی خودای به خشنده ی میهره بان

﴿ إِذَا وَقَعَتِ الْوَاقِعَةُ لَيْسَ لَوْعَتِهَا كَاذِبَةٌ خَافِضَةٌ رَافِعَةٌ ﴾ تو بیر ی نهو کاته بکهروه روژی دواپی پهیدا نهبی، نهو کاته هیچ کهسی ناتوانی خودا و بوونی روژی دواپی به درو بخاته وه و ته فسیری زماناوی

باوه‌ریان یی نه‌هین له‌بهر نه‌وی توانای خودا و پیدابوونی رۆژی دووایی و سزای نه‌و رۆژه به چاوی خوین نه‌بین، نه‌و رۆژه‌ی دوایی که تاوانباران سهرخوار و نرم نه‌کات، له‌خودا ترسان به‌رز نه‌کاته‌وه، وه تاوانباران نه‌نیرن بۆلای دۆزه‌خ، له‌خودا ترسان و نه‌و که‌سانه‌ی خوینیان له‌بهر فهرمانی خودا پاراستوه بۆلای به‌هه‌شت.

﴿إِذَا رُجَّتِ الْأَرْضُ رَجًا وَيُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًا فَكَانَتْ هَبَاءً مُنْبَثًا﴾ تو بیری کاتی بکه‌ره‌وه، که نه‌و کاته رۆژیکی زۆر ترسانه‌که، کاتیکه نه‌مان و کۆتایی هاتنی جیهانه و هاتنی رۆژی دوواییه، نه‌و کاته زه‌وی زۆر به‌توندی نه‌جووتی و، خوئی و نه‌و شتانه‌ی به‌سه‌ری‌یه‌وه له‌کیو و کۆشک نه‌رووخین و پارچه‌پارچه نه‌بن و به‌وینه‌ی تۆزیان لی‌دی نه‌چن به‌ئاسمانی نه‌و کاته‌دا، وه‌ک ئاردی ووردیان لی‌دی.

﴿وَكُنْتُمْ أَزْوَاجًا ثَلَاثَةً﴾ وه ئیه‌ی ئاده‌میزاد له‌رۆژی قیامه‌دا کۆ نه‌کرینه‌وه و، نه‌بن به‌سی

تاقم.

۱- ﴿فَأَصْحَابُ الْمِمْنَةِ مَا أَصْحَابُ الْمِمْنَةِ﴾ دوایی نه‌و که‌سانه‌ن خاوه‌نی نه‌وه‌ن نامه‌ی کرداریان نه‌دری به‌دهستی راستیانه‌وه، خاوه‌نی نامه‌ی دهستی راست کامانه‌ن و شیوه‌یان چۆنه و پله‌وپیایه‌یان به‌چ جوړیکه، نه‌و که‌سانه له‌به‌هه‌شتان و، خوش رانه‌بوین، به‌لام نه‌و که‌سانه پله‌وپیایه‌یان که‌مه‌وه له‌پله‌وپیایه‌ی تاقمی سی‌یه‌م.

۲- ﴿وَأَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ مَا أَصْحَابُ الْمَشْأَمَةِ﴾ وه که‌سانیکی نه‌وتۆن نامه‌ی کرداریان نه‌دری به‌دهستی چه‌بیانه‌وه، نه‌و که‌سانه‌ی خاوه‌نی نامه‌ی دهستی چه‌بن کامانه‌ن و شیوه‌یان چۆنه؟ نه‌وانه‌ن نه‌لین: خۆزگایه نامه نه‌درایه به‌دهستی چه‌بیانه‌وه.

۳- ﴿وَالسَّابِقُونَ السَّابِقُونَ﴾ وه که‌سانیکی نه‌وتۆن له‌پیشه‌وه‌بوون بۆلای باوه‌ره‌ینان و چاکه‌کردن، له‌پیشه‌وه‌ن بۆلای جینگای به‌رزی خوین له‌به‌هه‌شتا.

﴿أُولَئِكَ الْمُقَرَّبُونَ فِي جَنَّاتِ النَّعِيمِ﴾ وه نه‌و که‌سانه‌ی له‌پیشه‌وه‌بوون نه‌و که‌سانه نزیك خراونه‌ته‌وه له‌به‌خشنده‌ی خوداوه و پله‌وپیایه‌ی گه‌وره‌یان نه‌دریتی له‌ناو نه‌و به‌هه‌شتانه چاکه و خوارده‌مه‌نی‌یان به‌رده‌وامه و کۆتایی یی نایه‌ت.

﴿ثَلَاثَةٌ مِنَ الْأُولَىٰ وَقَلِيلٌ مِنَ الْآخِرِينَ﴾ تاقمیکی زۆر له‌باوه‌رداران ییغه‌مه‌ره پيشووه‌کان هه‌ر له‌ئاده‌مه‌وه هه‌تا باوه‌رداران سهرده‌می موحه‌مه‌د و، تاقمیکی که‌م له‌په‌ره‌وانی موحه‌مه‌د، که‌هه‌ردوولایان نه‌و که‌سانه‌ی نه‌وتۆن له‌پله‌وپیایه‌دا له‌پیشه‌وه‌ن. که‌می‌یه‌تی نه‌ته‌وه‌ی ییغه‌مه‌ری خودا دژی فهرمووده‌ی ییغه‌مه‌ر نی‌یه: ئۆمه‌تی من زۆرت‌ره له‌هه‌موو ئۆمه‌ته‌کانی تر، له‌وانه‌یه ئۆمه‌ته پيش که‌وتوه‌کان زۆرت‌رین له‌ئۆمه‌ته پيش که‌وتوه‌کانی ییغه‌مه‌ر ﴿﴾. به‌لام به‌شیوه‌یه‌کی گشتی ئۆمه‌تی ییغه‌مه‌ر زۆرت‌ر.

بۆ زانین: زانایان بیر و بۆجوونیان جیاوازه له‌مه‌به‌ست له‌پيشووه‌کان و دوای‌یه‌کانی تر: هه‌ندیکیان نه‌لین: پيشووه‌کان بریتین له‌و که‌سانه‌ی له‌پیشه‌وه‌ باوه‌ریان هه‌ناوه و، له‌پیشه‌وه‌ بوون له‌ئۆمه‌تی موحه‌مه‌د ﴿﴾ هه‌ندی تریان نه‌لین: پيشووه‌کان و دوایی‌یه‌کانیش بریتین له‌په‌ره‌وانی موحه‌مه‌د ﴿﴾.

﴿ عَلَى سُرُرٍ مُّوضُوعَةٍ مُّتَّكِئِينَ عَلَيْهَا مُتَقَابِلِينَ ﴾ باوه‌رداره پیشووه‌کان و دوی‌یه‌کان دانیشتوون له‌سهر کورسی ریزدار و چنراون به زیر و بیچه‌کانیان دور و یاقووته، پالیان داوه‌تدوه له‌سهر نهو کورسی‌یانه بدرانه‌ر به یه‌کتری.

﴿ يَطُوفُ عَلَيْهِمْ وِلْدَانٌ مُّخْلَدُونَ. بِأَكْوَابٍ وَأَبَارِيقٍ وَكَأْسٍ مِّنْ مَّعِينٍ ﴾ منالانی تازه‌پینگه‌یشتوو نه‌گه‌رین به‌سهر نهو به‌هه‌شتی‌یانه‌دا و خزمه‌تیا نه‌کهن، نهو به‌هه‌شتی‌یانه به‌رده‌وامن و نامرن و پیر نابن، ههر نهو منالانه‌یش نامرن و پیر نابن نه‌گه‌رین به‌سهریانه‌دا به‌پرداخ‌ئ بی دهسک و بی کویچکه و به‌سوراحی گویچکه دار و دهسک دار و به‌پیاله‌ی پر له‌سهرچاوه‌ی ناوی شیرین و مدیی و هه‌نگوین و شیر.

﴿ لَا يُصَدَّعُونَ عَنْهَا وَلَا يُنْزِفُونَ ﴾ نهو به‌هه‌شتی‌یانه به‌خواردنه‌وه‌ی نهو مدیی‌یه‌تووشی سه‌رئیشه‌ نابن به‌جوری مدی جیهان، به‌خواردنه‌وه‌یشی سه‌رخوش نابن.

﴿ وَفَاكِهَةٍ مِّمَّا يَتَخَيَّرُونَ. وَلَحْمِ طَيْرٍ مِّمَّا يَشْتَهُونَ ﴾ وه نهو منالانه‌یش که پیشکه‌شی نهو به‌هه‌شتی‌یانه نه‌کهن له‌ههر میوه‌یه له‌وه‌ی خویان به‌چاکی بزنان و، له‌گوشتی ههر بالنده‌یه خویان ناره‌زوی بکه‌ن.

﴿ وَخُورٍ عَيْنٍ كَأَمثالِ اللَّوْزِ الْمَكُونِ جَزَاءِ بِمَا كَانُوا يَعْمَلُونَ ﴾ وه بز نهو به‌هه‌شتی‌یانه هه‌یه چه‌ندین کچی روومدت سبی و چاو قه‌وی و جوان به‌وئدی لولوی بی‌گه‌رد و پاریزراو بی دهستی لیوه نه‌درایی و توزی لی نه‌یشتی، خودای مدزن نهو شتانه‌یان بز نه‌کات له‌بهر پاداشت دانه‌وه‌ی شتی نه‌یکه‌ن.

﴿ لَا يَسْمَعُونَ فِيهَا لَغْوًا وَلَا تَأْثِيمًا إِلَّا قِيلًا سَلَامًا سَلَامًا ﴾ به‌هه‌شتی‌یه‌کان له‌ناو به‌هه‌شتا گفتوگوی پروچی بی‌سوود نایسن، وه شتی نایسن سه‌ربکیشتی بولای گوناها، نهو شته‌ی بییسن جگه له‌وه‌ی بیژری به‌وان له‌لایه‌ن فریشته‌کانه‌وه و، له‌لایه‌ن یه‌کتری‌یه‌وه ناشتی و خوشی بز لیوه بی و، به‌یه‌کتری نه‌لینه‌وه.

نهو هه‌موو چاکه و جیگه خوشانه‌خوای مدزن به‌خشیویه‌تی به‌و که‌سانه پیش که‌وتوون له‌بز باوه‌ره‌یتان و ریزگی‌راوی لای‌خوان و پله‌وپایه‌ی به‌رزیان نه‌داتی زورتر له‌باوه‌ردارانی تر. به‌لام باوه‌ردارانی جگه‌ی نه‌وان له‌و که‌سانه‌ی نامه‌ی کرداریان داونه‌تی به‌دهستی راستیانه‌وه، خودا به‌شه‌کانیان روون نه‌کاته‌وه و به‌و جزره نه‌فه‌رموی:

وَأَصْحَابُ الْيَمِينِ مَا أَصْحَابُ
الْيَمِينِ ﴿٢٧﴾ فِي سِدْرٍ مَّخْضُودٍ ﴿٢٨﴾ وَطَلْحٍ مَّنْضُودٍ ﴿٢٩﴾ وَظِلِّ مَمْدُودٍ
﴿٣٠﴾ وَمَاءٍ مَّسْكُوبٍ ﴿٣١﴾ وَفَاكِهَةٍ كَثِيرَةٍ ﴿٣٢﴾ لَا مَقْطُوعَةٍ وَلَا

مَمْنُوعَةٍ ﴿٣٧﴾ وَفَرْشٍ مَّرْفُوعَةٍ ﴿٣٨﴾ إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنِشَاءً ﴿٣٩﴾ فَجَعَلْنَهُنَّ
أَبْكَارًا ﴿٤٠﴾ عُرْيًا أَتْرَابًا ﴿٤١﴾ لِأَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٤٢﴾ ثَلَاثَةٌ مِّنْ
الْأَوَّلِينَ ﴿٤٣﴾ وَثَلَاثَةٌ مِّنَ الْآخِرِينَ ﴿٤٤﴾

دوای ئه وهی خوای مه زن باسی شتیکی کرد ئاماده ی کردبوو بۆ باوه رداره پیشینه کان له ریزگرتیان و له و چاکانه ی پی به خشیون، باسی کۆمه لی تر له باوه رداران پله و ریزیان له وانه ی پیشوو که مژه که ناوی ناو به (أصحاب الیمین) یانی ئه و که سانه ی نامه ی کرداریان دراوه به دهستی راستیانه وه و ئه فهرموی:

﴿ وأصحاب الیمین ما أصحاب الیمین ﴾ و یارانی خاوه ن نامه ی دهستی راست کامانه ن و پله و پایه یان چۆنه له به هشتا و به چ جۆریکه، پله و پایه یان له به هشتا:

﴿ فی سدر مخضود وطلح منضود وظل ممدود ﴾ له ناو دره ختی مۆردی بی درکا له زۆری به ره که ی لقه کانی چه ماونه ته وه، له ناو دره ختی موزی وادان به ره که ی نیشته وه ته سه ر یه ک و، له ناو سیبه ریکی به رده وامی وادان خۆر لای نابا.

﴿ وماء مسکوب وفاکحة کثیرة لا مقطوعة ولا ممنوعة وفرش مرفوعة ﴾ وه به لای ئاریکا ئه روا و کۆتایی بی نایدت، لای چه نندین میوه ی زۆرن له گه وره یی و به چو وکی و ره نگیان جیاوازن، کۆتایی بی نایه هیچ کاتی و هه موو کاتی هه ن و هیچ که سی نی یه ریگه بگری له خواردنیان، به پیچه وانه ی دره ختی جیهان کاتی واهدیه به ر ناگرن و به ره که یشی بۆ خاوه نه کانیا نه و، له لای چه نندین ژنی وان به رزکراونه ته وه له سه ر کورسی، وک خودای ئه فهرموی:

﴿ إِنَّا أَنشَأْنَهُنَّ إِنِشَاءً فَجَعَلْنَاهُنَّ أَبْكَارًا عُرْيًا أَتْرَابًا ﴾ به راستی ئیمه ئه و ژنانه مان درووست کردوه به جۆره درووست کردنی زۆر خۆشه ویست لای میرده کانیا ن، دوایی ئیمه ئه و ژنانه مان درووست کردوون به کچ، خۆشه ویستی میرده کانیا ن بن، هه موویان له یه ک ته مه ندان. هه ندی له زانایان ئه لین: له ته مه نی (٣٣) سالیدان.

﴿ لأصحاب الیمین ثلثة من الأولین وثلثة من الآخیرین ﴾ ئه و ژنانه به و شیوه یه ئه درین درووستمان کردوون بۆ ئه و که سانه ی نامه ی کرداریان ئه دری به دهستی راستیانه وه. تا قمی له وانه نامه یان ئه دریتی به دهستیان له و باوه ردارانان به باوه ریان به پیغه مه ره پیشوو هه کان هیناوه، تا قمی تریان له و که سانه ن له دوای ئه وانه ی پیشوو هه ها توون، به وینه ی باوه ردارانی ئۆمه تی موحه مه د ﴿﴾. بیگومان ئه مه نیش که مژن له و که سانه ی نامه ی کرداریان ئه دری به دهستی چه بیانه وه.

وَأَصْحَابُ الشَّمَالِ مَا أَصْحَابُ

الشَّمَالِ ﴿٤١﴾ فِي سَمُومٍ وَحَمِيمٍ ﴿٤٢﴾ وَظِلٍّ مِّنْ يَحْمُومٍ ﴿٤٣﴾ لَا بَارِدٍ

وَلَا كَرِيمٍ ﴿٤٤﴾ إِنَّهُمْ كَانُوا قَبْلَ ذَلِكَ مُتْرَفِينَ ﴿٤٥﴾ وَكَانُوا يُصْرُونَ

عَلَى الْحَنَثِ الْعَظِيمِ ﴿٤٦﴾ وَكَانُوا يَقُولُونَ أَإِذَا مِتْنَا وَكُنَّا تُرَابًا

وَعِظْمًا أَءِنَّا لَمَبْعُوثُونَ ﴿٤٧﴾ أَوَءَا بَاؤُنَا الْأَوَّلُونَ ﴿٤٨﴾ قُلِ ابْنَ

الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ ﴿٤٩﴾ لَمَجْمُوعُونَ إِلَى مِيقَاتٍ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴿٥٠﴾

ثُمَّ إِنَّكُمْ أَنتُمُ الصَّاَلُونَ الْمُكَذِّبُونَ ﴿٥١﴾ لَا كَلِمَ مِنْ شَجَرٍ مِّنْ زُقْمٍ ﴿٥٢﴾

فَالِقُونَ مِنْهَا الْبُطُونَ ﴿٥٣﴾ فَشَرِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ ﴿٥٤﴾ فَشَرِبُونَ

شُرْبَ الْهِيمِ ﴿٥٥﴾ هَذَا نُرِثُكُمْ يَوْمَ الدِّينِ ﴿٥٦﴾

دواى نهوهى خواى مهن باسى نهو شتهى كرد نامادهى كردبوو بو باوهرداره پيشووه كان كه لهووهبر له پيشا باوهريان هينابوو، دوايش باسى نهو باوهردارانهى كرد كه نامهى كرداريان نهدرئ به دهستى راستيانهوه، دوايى باسى نهو كهسانه نهكا نامهى كرداريان نهدرئ به دهستى چهپيانهوه و نهفهرموى:

﴿ واصحاب الشمال ما اصحاب الشمال ﴾ وه ياهوراني دهسته چهپ، نهو كهسانه نامهى كردار نهدرئ به دهستى چهپيان چوئن و بهسهر هاتيان و دوا روژيان به چ چوړئ نهبي.

﴿ في سموم وحميم وظل من يحموم لا بارد ولا كريم ﴾ له ناو بايهكى زور گهرمى وادان نهروا به بو شايى گهوره و بچووكى له شيانا و، له ناو ناويكى زور گهرمى وادان نهوپهري گهرمى گرتووه و، له ناو سيپهري دو كه ليكى زور رهشدان، به جوړيكه نهو دوو كه له نه ساردى نههينئ و نه گهرمى لا نهبا و هيچ جوړه چاكهيه كى تيدا رهچاو ناكړئ.

﴿ إنهم كانوا قبل ذلك مترفين وكانوا يصرون على الحنث العظيم ﴾ لهبدر نهوهى به راستى نهو كهسانه بهر له نيستا له جهاندا رايان نهبوارد به خوښى و بئ فهرمانى خودايان نهكرد و ستهميان له ههژاران نهكرد و، بهردهوامبوون لهسهر كردنى گوناوهه گهورهكان، به تاييهتى هاوېهشيان بو خدا دا نهنا.

﴿ وكانوا يقولون أئذا متنا وكنا ترابا وعظاما أئنا لمبعوثون ﴾ وه نهو كهسانه لهمهوېر نهديان ووت: ئايا كاتئ ئيمه مردين و، بووين به خوځ و ئيسك: ئايا ئيمه به راستى زيندوو نهكړينهوه، شتى وا چوئن نهبي؟

﴿ اَوْ اَبَاؤُنَا الْاَوَّلُونَ ﴾ ئابا باوك و بايره كانى پيشوشمان زيندوو نه كړينه وه؛ نه و گفټو گزيانه يان به گالتفه نه كړد، له بريان نه ماېوو كه په كم جار خودا نه وانى له خاك درووست كړدوه و، دواتر به دلويى ئاو. كه واته زور ئاسانه جاري تر زيندوويان بكاته وه، وهك نه فهرموي:

﴿ قُلْ اِنْ اَوَّلِينَ وَاٰخِرِينَ لَمَجْمُوعُونَ اِلٰى مِيْقَاتٍ يَوْمٍ مَّعْلُومٍ ﴾ تو بلى: به راستى باو باپيره پيشووه كانى ئيوه و هموو كه سانى ترى رابردوو، نه و كه سانه ياش له مه و دوا پهيدا نه بن، به راستى هموويان به ئيوه پيشه وه زيندوو نه بنه وه و كو نه كړينه وه بولاي كاتيكي ديارى كراو كه روژى دواييه.

﴿ ثُمَّ اِنكُمْ اَيُّهَا الضَّالُّونَ الْمَكْذُبُونَ لَتَكُلُّونَ مِنْ شَجَرٍ مِنْ زُقُومٍ ﴾ له پاشا به راستى ئيوه، نه دى كه سانى لاتان داوه له ربي راست، باوهرتان به په كيتي خوا و روژى دووايى نه بووه، به راستى ئيوه بخون له بهرى دره ختې روواوه له قوولاىي دوزه خدا، بهر كه دى زور ناشيرين و بونيكى خراپ و تاميكى تالى هديه.

﴿ فَمَا لَوْ اَنَّهَا الْبَطْنُ فَشَارِبُونَ عَلَيْهِ مِنَ الْحَمِيمِ فَشَارِبُونَ شَرِبَ الْهَيْمِ ﴾ دوايى ئيوه گه ده دى خوتان پر بكن له خواردنى بهرى نه و دره ختې زه قوم، دواتر بخونه وه به سهر يا له ناوى زور گهرمى دوزه خ، دوايى ئيوه بخونه وه له و ئاو گهرمه به وينه دى خواردنه وه دى هوشترى تووشى نه خوشى تينويه تى بووه.

﴿ هٰذَا نَزْلُهَا يَوْمَ الدِّينِ ﴾ نه و سزايانه دى كه باسگران بو نه و كه سانه يه كه نامه دى كرداريان نه درېته ده سى جهېيان، بهر كوليكه نامه دى كراوه له پيشه وه و شتيكه ميواندارى نه وانى پى نه كړى له خواردن و بدرگ و خواردنه وه، ﴿ نَزْلٌ ﴾ به شتى نه بيژرى نامه دى كرابى بو ميوان، نه وانه بويان نامه دى به له روژى پاداشتا.

نَحْنُ خَلَقْنٰكُمْ فَلَوْلَا
تُصَدِّقُونَ ﴿٥٧﴾ اَفَرَأَيْتُمْ مَا تُمْنُونَ ﴿٥٨﴾ اَنۡتُمْ تَخْلُقُونَهُۥ اَمْ نَحْنُ
الۡخٰلِقُونَ ﴿٥٩﴾ نَحْنُ قَدَرْنَا بَيْنَكُمْ اَلۡمَوۡتَ وَمَا نَحْنُ بِمَسۡبُوقِيۡنَ ﴿٦٠﴾
عَلٰۤى اَنۡ يُّبَدِّلَ اَمۡثَلَكُمۡ وَنُنۡشِئَ كُمۡ فِىۡ مَا لَا تَعۡلَمُونَ ﴿٦١﴾ وَلَقَدۡ
عَلَّمَتۡمُ النَّشَاۃَ الْاُولٰٓى وَاۡلٰى فَلَوْلَا تَذَكَّرُوۡنَ ﴿٦٢﴾ اَفَرَأَيْتُمْ مَا تَحَرَّثُوۡنَ
﴿٦٣﴾ اَنۡتُمْ تَزَرَّعُوۡنَهُۥ اَمْ نَحْنُ الزَّٰرِعُونَ ﴿٦٤﴾ لَوۡ نَشَاۡءُ لَجَعَلۡنَاھُ

حُطَلَمَا فَظَلْتُمْ تَفَكَّهُونَ ﴿٦٥﴾ إِنَّا لَمَغْرُمُونَ ﴿٦٦﴾ بَلْ نَحْنُ مَحْرُومُونَ ﴿٦٧﴾ أَفَرَأَيْتُمُ الْمَاءَ الَّذِى تَشْرَبُونَ ﴿٦٨﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْزَلْتُمُوهُ مِنَ الْمُزْنِ أَمْ نَحْنُ الْمُنْزِلُونَ ﴿٦٩﴾ لَوْ نَشَاءُ جَعَلْنَاهُ أُجَاجًا فَلَوْلَا تَشْكُرُونَ ﴿٧٠﴾ أَفَرَأَيْتُمُ النَّارَ الَّتِى تُورُونَ ﴿٧١﴾ ءَأَنْتُمْ أَنْشَأْتُمْ شَجَرَتَهَا أَمْ نَحْنُ الْمُنْشِئُونَ ﴿٧٢﴾ نَحْنُ جَعَلْنَاهَا تَذْكِرَةً وَمَتَاعًا لِلْمُقْوِينَ ﴿٧٣﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٧٤﴾

﴿ نحن خلقناكم فلولا تصدقون ﴾ ئيمه ئيوه مان له نه بوونه وه درووست کردووه، دوايى بۆ ئيوه باوهر نايهرن به زيندوو بوونه وه، ههركه سى بتوانى يه كه م جار شتى بكات ئه توانى جارى دوايى نه مانى درووستى بكاته وه.

﴿ أفرايتم ما تمنون ﴾ ئانتهم تخلقونه أم نحن الخالقون ﴿ ئايا دوايى ئيوه هه وال بدهن به من بهو شتهى ئيوه ئه يريژنه ناو مندالدانى ژنه وه، ئايا ئيوه ئه و شته درووست ئه كهن و ئه يكه ن بهو ئاده ميزاده ريك و پيكه بهو هه موو سروشته وه كه هه يه تى، ئايا ئيمه ئه و شته درووست ئه كهن و ئه و دلۆپه ئاوه ئه كهن بهو مروفه ژيره، بيگومان ئيوه كه ئه و ئاوه تان فره دايه ناو مندالدان، په يوه نديتان كۆتايى پى دى و، به هيج جوړى ئاگاتان لى نى يه، كه واته چ كه سيكه ئه و ئاوه ئه كات به خوين و، دوايى به گوشت و ئيسك، دوايى گيان ئه كا به بهريا، بيگومان ئه و كه سه هه ر خودايه، ئه گه ر ئه لين: ئه و كارانه هه موويان سروشت ئه يكه ن ئيمه ئه لين: چ كه سى سروشتى درووست کردووه؟ ئه گه ر ئيوه ئه لين خۆى خۆى درووست کردووه. ئيمه ئه لين: چ كه سى گيان و هه ستى پى به خشيوه؟ ئه گه ر ئيوه ئه لين: خۆى گياني به خۆى به خشيوه. ئيمه ئه لين: شتى كه روو كوير بى تواناي نى يه هيج شتى به خشى. ئه گه ر ئيوه بلين: به بى ئه وهى نيازى بكا گياني بۆ په يدا بووه. كه واته ئه و گه تو گزيه ي ئيوه يش به بى نيازى خۆتان په يدا ئه بى. كه واته ئه و زينده وه رانه كه سيكى زانا و به توانا و ئاگادار له هه موو شتيك و له هه موو گۆرانكارىه كان درووستى کردووه، ئه و كه سه يش هه ر خودايه. هه موو شتى له جيگه ي شياوى خۆيا دانه نى.

﴿ نحن قدرنا بينكم الموت وما نحن بمسبوقين على أن نبدل أمثالكم وننشئكم في ما لا تعلمون ﴾ ئى مه كاتى مردغان ديارى کردووه له نيوان ئيوه دا، هه تانه به منالى ئه مرن، هه تانه به لاوى يا به پيرى ئه مرن، كاته كانتان دوور بن يان نزيك بن، به بى جياوازي پله ي بهرز و

نزمی نیوانتان هیچ کهسی ریگه له ئیمه ناگرئ لهسهه ئهوهی ئیمه ئیوه لهناو بهین، کتوپر له جیگهی ئیوه دا کۆمهلهی تر به وینهی دیمه و رهوشی ئیوه درووست بکهین و، له جیگهی ئیوه دا دایان بهین و، ریگهیشمان لی ناگرئ ئیوه له ناو بهین و ئیوه درووست بکهینهوه به شیوهیه ئیوه نهزانن چۆنه، له ههموو روویه کهوه له ئیوه جیاوازی.

﴿ ولقد علمتم النشأة الأولى فلولاً تذکرون ﴾ وه به راستی ئیوه ئهزانن به درووستکردنی یه کهم جارتان له نهبوونهوه ئیوهی هیناوه ته بوونهوه، دلۆپ ئاوی ییز لیکراوه بوون، ئایا ئیمه ناتوانین پارچه کانتان کۆ بکهینهوه و، بتانکهینهوه به وینهی پیشووتان، دواپی بۆ ئیوه ئامۆزگاری وهر ناگرن؟

﴿ أفرأیت ما تحرثون أنتم تزرعونه أم نحن الزارعون ﴾ ئایا ئیوه دواپی ههوال ئهدهن به من به شتی ئیوه ئه کیلن و ئه یچینن و ئاوی ئهدهن و ئه یدورنهوه؟ ئایا ئیمه سهوزی ئه کهین و، ئه بی به دانه و یله، یا ئیوه سهوزی ئه کهین و ئه یرویین و گه شهی پی ئه کهین؟ بیگومان ئیوه ئه یچینن و ئاوی ئهدهن. بهلام درووستکردنی تۆوه کهپی و ئاوو زهوی و خۆر و ههوا کهی هۆی سه ره کین بۆ گه شه پی کردنی، له توانای ئیوه دا نین و ئاگاتان لییان نی یه.

﴿ لو نشاء لجعلنا من حطاما فظلمتم تفکھون ﴾ ئه گهر ئیمه ئاره زۆ بکهین، ئه و شتهی ئیوه ئه یچینن ئه یکه ن به پڕوشیکی ووشکی پی دانه و یله، دانه دانه به سه ره زهوی دا بلا و ئه بنه وه، دواپی ئیوه گه ف و گۆ ئه که ن له باره ی سه وز بوونی ئه وه ی چیناوتانه و، په شیمان ئه بنه وه له سه ره ووشک بوونی و سه رتان سوور ئه مینی له و شتهی تووشی بووه.

﴿ إنا لمغرمون بل نحن محرومون ﴾ ئیوه ئه و کاته ئه لین: به راستی ئیمه له ناوچووین و زه ره مه ند بووین، چونکه ئیمه له کیسمان چوو ئه و دانه و یله یه و، ماندوو بوونه که مان له و ریگه یه دا و قه رزار بووین و، ئیمه پی به ش بووین له و به ره هه می چاوه رواغان ئه کرد.

﴿ أفرأیت الماء الذي تشربون أنتم أنزلتموه من المزن أم نحن المنزلون ﴾ ئایا دواپی ئیوه ههوال ئهدهن به من به ئاوه ی ئه و تۆ ئیوه ئه یخۆ نه وه و تینویه تی خۆ تانی پی ئه شکینن و ئه بیته هۆی ژیا نتان و، ئه گهر ئه و ئاوه نه بیت ئیوه پایه دار نابن. ئایا ئیوه ئه و ئاوه ئه نیر نه خواره وه له هه ور، یا ئیمه ئه نیرینه خواره وه. بیگومان ئیمه ئه نیرینه خواره وه.

﴿ لو نشاء جعلنا من أجاجاً فلولا تشکرون ﴾ ئه گهر ئیمه ئاره زۆ بکهین به راستی ئیمه ئه ئاوه ئه کهین به خوی یه کی زۆر تال، دواپی ئیوه بۆ سوپاسی چاکه ی ئیمه ناکه ن ئه و ئاوه مان به جوړئ ناردوو ته خواره وه ئیوه سوودی لی وهر بگرن تووشی ئازار نه بن؟

﴿ أفرأیت النار التي تروون أنتم أنشأتم شجرتها أم نحن المنشؤون ﴾ ئایا دواپی ئیوه ههوال ئهدهن به من له باره ی ئه و ناگره ی ئه و تۆ ئیوه ئاشکرای ئه که ن و، ده ری ئه هینن له دره خت و شتی تر، ئایا ئیوه دره ختی ئه و ناگره ی ئه و تۆ تان درووست کردوو ئه و ناگره ی لی دیته ده ری یا ئیمه درووستمان کردوو؟ بیگومان ئیمه درووستمان کردوو.

﴿ نحن جعلناها تذكرة ومتاعا للمقوين ﴾ ئیمه نه‌و ناگره‌ی جیهانمان درووست کردووه‌یه ناموزگاری کردن، هه‌تا به‌و بۆنه‌وه بیرى ناگرى دۆزه‌خ بکه‌نه‌وه. که‌سێ بتوانی له‌ دره‌ختی سه‌وز ناگر به‌نیته‌ ده‌ره‌وه، نه‌توانی گیانداران زیندوو بکاته‌وه‌ دوای مردنیان و، نه‌و ناگره‌یشمان کردوو به‌ سوود بۆ دانیشتوان و کاروان، به‌ تابه‌تی کاروانی له‌ جیگه‌ی چۆل‌دا خویانی پی‌ گه‌رم نه‌که‌نه‌وه و ریگه‌ی خویان رووناک نه‌که‌نه‌وه.

بۆ زانین: نه‌و ئایه‌ته‌ نامازه‌یه‌ بۆ نه‌وه‌ی که‌ دوو دره‌خت هه‌ن: ناویان (عه‌فار و، مه‌رخه‌) سه‌وز و تهرن لقى یه‌کیکیان نه‌ده‌ن له‌وى تریان، ناگریان لی په‌یدا نه‌بی، هه‌روه‌ها زۆر شتی تر هه‌ن ناگریان لی په‌یدا نه‌بی، وه‌ک: نه‌وت و کاره‌با و خۆر و خه‌لووزی به‌ردی و، به‌ لیکدانی به‌رد و ئاسن له‌ یه‌کترى، ئیننو عه‌باس نه‌فه‌رموی: هه‌موو دره‌ختی ناگرى تیدا به‌.

﴿ فسبح باسم ربك العظيم ﴾ دواى تۆ په‌روه‌ردگارى خۆت پاك بکه‌ره‌وه له‌ هه‌موو شتی شایانی گه‌وره‌یه‌ی نه‌و نه‌بی و، په‌نا به‌رن بۆلای ناوی پی‌روزی نه‌و موسلمانان له‌ رکوعی نویژدا نه‌و ئایه‌ته‌ نه‌خوین و، له‌ سوژده‌یشدا. نه‌لین: (سبحان ربی‌ العلی) که‌ سه‌ره‌تای سوره‌تی (نه‌له‌علا) نامازه‌ی بۆ نه‌کا.

فَلَا أُقْسِمُ
بِمَوْقِعِ الْجُومِ ﴿٧٥﴾ وَإِنَّ لِقَاسِمٍ لَّوَتَعْلَمُونَ عَظِيمٌ ﴿٧٦﴾
إِنَّهُ لَقُرْءَانٌ كَرِيمٌ ﴿٧٧﴾ فِي كِتَابٍ مَّكْنُونٍ ﴿٧٨﴾ لَا يَمَسُّهُ إِلَّا
الْمُطَهَّرُونَ ﴿٧٩﴾ تَنْزِيلٌ مِّن رَّبِّ الْعَالَمِينَ ﴿٨٠﴾ أَفَبِهَذَا الْحَدِيثِ
أنتُمْ مُدْهِنُونَ ﴿٨١﴾ وَتَجْعَلُونَ رِزْقَكُمْ أَنَّكُمْ تُكَذِّبُونَ ﴿٨٢﴾ فَلَوْلَا
إِذَا بَلَغَتِ الْحُلُقُومَ ﴿٨٣﴾ وَأَنتُمْ حِينِيذٍ تَنْظُرُونَ ﴿٨٤﴾ وَنَحْنُ أَقْرَبُ
إِلَيْهِ مِنْكُمْ وَلَكِنْ لَا تَبْصُرُونَ ﴿٨٥﴾ فَلَوْلَا إِن كُنتُمْ غَيْرَ مَدِينِينَ
﴿٨٦﴾ تَرْجِعُونَهَا إِن كُنتُمْ صَادِقِينَ ﴿٨٧﴾ فَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ الْمُقَرَّبِينَ
﴿٨٨﴾ فَرَوْحٌ وَرَيْحَانٌ وَجَنَّتْ نَعِيمٌ ﴿٨٩﴾ وَأَمَّا إِن كَانَ مِنْ أَصْحَابِ
الْيَمِينِ ﴿٩٠﴾ فَسَلَامٌ لَّكَ مِنْ أَصْحَابِ الْيَمِينِ ﴿٩١﴾ وَأَمَّا إِن كَانَ مِنَ
الْمُكَذِّبِينَ الضَّالِّينَ ﴿٩٢﴾ فَنَزْلٌ مِنْ حَمِيمٍ ﴿٩٣﴾ وَتَصلِيَةٌ جَمِيمٍ
﴿٩٤﴾ إِنَّ هَذَا لَهَؤُوحٌ أَلْقَيْنِ ﴿٩٥﴾ فَسَبِّحْ بِاسْمِ رَبِّكَ الْعَظِيمِ ﴿٩٦﴾

﴿فلا أقسم بمواقع النجوم﴾ دىيىپ بە راستى مەن سويند ئەخۇم بە شىۋىنى ئەستىرەكان لە كاتى ھەلھاتىن و رۇيشىن و ئاۋابوونىيان و بلاۋبونەدەھان لە رۇزى دىيىدا. ئىبنو عەباس ئەفەرمۇي مە بەست لە نجۇم، نجۇمەكانى قورئانن، لەبەر ئەۋەي بەش بەش ھاتۇنەتە خوارەۋە بۇ سەر پەغەمەر ﴿ﷺ﴾.

بۇ زانن: زۆربەي زۆرى زانايان ئەلن: ۋوشەي ﴿ﷻ﴾ زىادە و بۇ پتەۋ كەردنى سويندە كەيە، ھەندىكى تر لە زانايان لايان وايە: ئەۋ ۋوشەيە زىاد نىيە. ماناكەي بەم جۆرەيە: (مەن سويند ناخۇم بە جىگەي ئەستىرەكان) چۈنكە ئەۋەي مەن سويندى بۇ نجۇم ئاشكرايە پىۋىستى بە سويند خواردن نىيە. بەلام ئەۋەي راست بىن ماناي يەكەميانە. لەبەر ئەۋەي لە ئايەتى دىۋايى دا ئەفەرمۇي: (بە راستى سويندىكى گەۋرەيە).

﴿وانه لقسم لو تعلمون عظيم﴾ بە راستى ئەۋ سويندە زۆر گەۋرەيە ئەگەر ئىۋە بزەنن، چۈنكە ئەۋ ئەستىرانە سوۋدىان زۆرە بۇ بوۋنەدەھان، مانەۋەي سورانيان بەۋ جۆرەي دانراۋە ھۆي بەردەۋامى ژيان و رابواردنى گياندارانە. بە ئايەتى رىگەيان پىن ئەدۆزرىتەۋە.

﴿انه لقرآن كريم في كتاب مكنون﴾ بە راستى ئەۋ نامەيە نىردراۋە بۇ موحەمەد قورئانىكى زۆر گەۋرە و بەرىز و خاۋەن سوۋدە، ژيانى ھەردوۋ جىھان مەۋگەر ئەكات، دانراۋە و پارىزراۋە لە ناۋ نامەيەكى پىرۇزدا كە برىتىيە لە لەۋھل مەحفۇز، ئاگادارى ئەۋ نامەيە نىن مەگەر ئەۋ فرىشتانە پاككراۋنەتەۋە لە ھەمۇو خراپەيە.

﴿لا يمسه إلا المطهرون تنزيل من رب العالمين﴾ ھىچ كەسنى ئاگاي لەۋ نامەيە نىيە و دەستى ھىچ كەسنى لەۋ نامەيە نادا، مەگەر كەسانى پاككراۋنەتەۋە لە ھەمۇو خراپەيە، ھىچ جۆرە شتى نابى بە كۆسپ لە رىگەيانا بۇ ئەۋەي ھەمۇو كارى بە راستى بىكەن، ئەۋ كەسانەش برىتىن لە فرىشتەكان. ئەۋ قورئانە رەۋانە كراۋەتە خوارەۋە بۇ سەرموحەمەد لە لايەن پەرۋەردەكەرى ھەمۇو بوۋنەدەھانەۋەيە.

زانايان لە بارەي قورئانى پىرۇز بىر و بۇچوونىيان جىاۋازە: ئايا دەست لىدانى قورئان و خويندەنەۋە ۋەلگەرتنى بۇ چ كەسنى دروۋستە و بۇ چ كەسنى دروۋست نىيە و بە چ جۆرى. لاي زۆربەي زانايان، ۋەك عەتا، تاۋس، قاسم، مالىك... شافىعى، لايان وايە بە دەست لىدانى قورئان بە لەشپىسى و بىن دەستىۋىز و ژنى ھەيزدارو دىۋى مەلبۇون دروۋست نىيە لەگەل خويندنى ۋەلگەرتنى. بەلام بىن دەست نويۇ دروۋستە قورئان لەبەر بىخوينىرەت. نوۋسىنەۋە و خويندنى قورئان بۇ لەش پىس دروۋست نىيە، لە ناۋ كەل و پەلدا پىۋىستە ھەلگەرتنى قورئان بۇ لەش پىس و بىن دەست نويۇ. لاي خەنەلىيەكان بىن دەست نويۇ و لەش پىسە كانىش بۇيان ھەيە دەست بەدن لە قورئان ۋەلگەرتنى. لاي خەنەفى: بىن دەست نويۇ و ژنى ھەيزدار بۇيان نىيە دەست بەدن لە قورئان بەي بەرگ و بۇيان نىيە بىنۋوسنەۋە، بەلام لاي ئەۋ يوسوف دروۋستە نوۋسىنى قورئان لەسەر كاغەز بە مەرجى دەستى لى نەدرى. لاي موحەمەدى شەيبانى بە ھىچ جۆرى دروۋست نىيە دەست لىدانى قورئان. بۇ باشىر روۋن بوۋنەۋە تەماشاي نامەكانى تىرى ياسا بىكە.

ئیمە ئەگەرینەووە بۆ سەر باسی گەورەیی قورئان. بیگومان قورئان یاسایە کە پێویستی بە بەلگە نی. یە. رزگاری ئادەمیزادە و شارەزایی کەری یانە بۆلای زانست و زانین و دۆزینەووی رینگە راست، رینگە پیشاندەرە بۆلای هەموو پلەیی ریز و ناشتی، بەرەڵاکەری ئادەمیزادە لە پێونی ستەمکاری و کۆیلایەتی، وولامی هەموو پێویستی یە کانی ئادەمیزاد ئەداتەووە لەبارەیی ژانیانەووە، ئایین ئەبەستیتەووە بە کردەووە. لە هەردوو جیهاندا بۆ ژانیکی پاک و دادپەرورەیی بێ گێروگرفت. ئەوانەش نەک بە تەنھا لای زانیانی ئیسلام، بگەر لای زانیانی جگەیی ئیسلامیش. لەو بارەووە هەموو موسلمانان پیک هاتوون بەبێ جیاوازی لەسەر ئەووی هیچ دەستووریکی وەک قورئان دانەنراوە و دایش نانرێ، چاکەیی هەموو بوونەوهرانی تیدا بێ، ناگونجی خودای مەزن یاسایە دابنێ زبانی هیچ کەسێ تیدابنێ، ئەگەر بدزیتە پال قورئان دەستووری ریک نەکەوێ لەگەڵ سەرچاوەی پاکیی قورئان، ئەو دەستوورە نەزانین و دەست هەلبەستی دوژمنانی ئیسلامە. ئایینی ئیسلام لە راستی و لە بوونیدا بەو جۆرەیی لە خۆی و لە نامەکەیدا، هەرشتی ئادەمیزاد بە سروشتی پاکیی خۆی داوای بکا لەو نامەیدا هەیی بە بێ کەم و کوری، لە نارهوایی و چاو چنۆکی و ستەم و دەست درێژی دوورە. بەو راستی یانە زانیان و شاعیران و هونەمەندانی رۆژئاوا بریاری خۆیانان دەربریو و بلاویان کردووەتەووە، ئەو زانیانە زۆرەیی زۆریان ئایینی پێرۆزی ئیسلامیان بە گەورە داناو و نرخاندوویانە، بە جۆریکی چاک و بە بێ پەردە بەسەر پیغمەمەر و ئایینی ئیسلامدا هەلیان داو، ئەو زانیانە مەبەستی یان بەرگری یە لەتاوانج گرتنە ئایینی ئیسلام و روون کردنەووی ماف و دادپەرورەیی بوو. ئەگەر درێژەیی نەکیشایە زۆر بیر و بۆچوون و گفتوگۆی ئەو زانیانەمان باس ئەکرد. بەلام کە نەتوانین هەمووی باس بکەین واز لە هەموو شتی نایەڕین. لە ناو ئەو زانیانەدا ئەم زانا بەرزانە هەلنەبژیرین.

۱- زانای بە ناوبانگ (جوتە) شاعیری ئەلمانیا کە قورئانی خویندووەتەووە، بە باشی لە مەبەستی قورئان گەیشتووە، قورئانی بە گەورە داناو. بە جۆری بۆ نرخاندنی قورئان، لە شەوی (لیلة القدر) دا کە شەوی هاتنە خوارەووی قورئانە کۆر و کۆبوونەووی بۆ سازاندووە، خوشی و شادی ساخته هیناو، بە درێژی میژووی پیغمەمەری خویندووەتەووە، نەشیدی تایبەتی بۆ نرخیی پیغمەمەر داناو، شاتوگەری موحەمەدی نووسیوەتەووە، لەو شاتوگەری یەدا ئەلی: هەرکاتێ ئیسلام بریتی بێ بۆ خۆبەدەستەووەدان بۆ خودا، نەک بۆ ئارەزووی مەبەستی تایبەتی، ئیمە هەر بۆ ئەو ئیسلامە ئەژین و هەر لەسەر ئیسلامیش ئەمرین.

۲- (لامرتین) شاعیری گەورەیی فەرەنسا ئەلی: بە راستی هەموو ژبانی موحەمەد بەلگەن لەسەر ئەووی فیلباز نەبوو، لەسەر پوچایەتی نەژیاو. بە راستی رابەری مەروڤە بۆلای ئەقل و ژیری، دانەری ئایینیە کە گومان و درۆی تیدا نی. یە.

۳- (تولستوى) فهيله سوفى مروفايه تى روسيا نهلى: بيگومان موحه مدهد خزمه تى بهر يوه بهرى كومه لايه تى كودوه به چندين خزمه تى كومه لايه تى، به سه بؤ شانازى كردن به موحه مدهد به سدان مليون كه سى شاره زاي رووناكى و ناسايش و ناشتى درووست كودوه، به مروفايه تى به خشيوه ژيانى سهر به ستى، نه وه يش كاريكى زؤر گه و ره يه، هيچ ناده ميزادى ناتوانى به و كار ههلسى، مه گهر كه سيك هيزيكى بين دراييت و يارمه تى درابى له ناسمانه وه.

۴- (برنادشؤ) هوندرمه ندى ئينگليزى نهلى: پيوسته ناوى موحه مدهد بئرى به رزگار كه رى مروفايه تى و نهلى: به راستى من بروام وايه نه گهر موحه مدهد گه و ره يى و رابه رايه تى نهم بونونه و رانه دى نهم سدرده مه بگريته ده ست، سهر نه كه وى له نه هيشتنى هه موو گير و گرفتيك، به جوړى ناشتى و به ختيارى رابكيشى بؤلاى بونونه وهران. به راستى موحه مدهد ته و او ترين و گه و ره ترينى ناده ميزادى رابردو و ناده ميزادى نهم سدرده مه يه، بير ناكريته وه ويندى موحه مدهد له مه و پاش پيدا بى. نه و گفتو گزيه دى (برنادشؤ) ماناى وايه: پهيامى موحه مدهد پيوستى به هيچ پهيامى تر نى به له پهيامه كانى پيغهمه رانى پيشوو، به عيسا و ئيراهيمه وه، نه و گفتو گزيه دى (برنادشؤ) كه نهلى: (بير له بوونى ويندى موحه مدهد ناكريته وه بؤ له مه و پاش: ماناى وايه هيچ كه سى تواناى نه وه نى به له دواى موحه مدهد ﴿﴾ شتيكى تازه بؤ مروفايه تى به ينى و سوودى زؤر ترينى له وهى موحه مدهد هينا و يه تى تيدا بى، مانايشى وايه به راستى پهيامى موحه مدهد و ئايينى موحه مدهد پيوستى به هيچ پهيامى نى به كه بكرى به ياسا.

هه موومان نه زانين (برنادشؤ) له پيشه وهى پيشه و ايانى بير كهره وهى نه و روپى به كانه له خولى بيستم كه خولى (زهرو) تاقي كردنه وهى بؤ شايبى به كانى سهره وهى نهم سهرزه ميندن، نه و شايبه يى به دى برنادشؤ ههر له خزيده وه نه بووه، بهلكو به رهمى بير كردنه وهى قول و ليكه دانه وهى دوورى خزيه تى. نه و شايبه يى به دى برنادشؤ مانا و مه به ستى فهرمووده دى قورئانه ﴿ و ما ارسلناك الا رحمة للعالمين ﴾ روون كردنه وهى ماناى ﴿ و لكن رسول الله و خاتم النبيين ﴾ له هه موو كات و له هه موو جيگه يه.

بهلگه رى روونيشه له سهر راستى موسلمانان له باره رى بير و باوه رى خو يانه وه كه موحه مدهد ﴿﴾ ته و او ترينى ناده ميزادى رابردو و ناده ميزادى نهم سدرده مه يه.

دواى نه و هه موو بير و بؤ چوونانه دى زانايانى نه و روپا، زؤر جيگه رى سهر سورمانه كه لاوانى نهم سدرده مه كه باوه ريان به ئايينى پيشووى باو باپيرانيان نى، نه بى بهلگه ريان چ شتى بى بير و بؤ چوونيان له باره رى (برنادشؤ وه) و زانايانى ترى نه و روپا چؤن بى؟ ئايا نه وان زانترن له وان؟ كه زؤر تر به تنگى مروفايه تى به وه دين، با ههلقه له گوبى دوزمنانى ئيسلام بن؟

﴿ افبهذا الحديث أنتم مدهنون ﴾ ئايا دوايى ئيوه دوو روو، باوه رتان به و قورئانه نى به، به درؤى نه خه نه وه كاتى نه خو بئرى به سهر تانا، به رواله ت باوه رى بين نه هين و، بى باوه رى تان له ده ورونى خؤ تاندا په نهان داوه، ئيوه سستى نه كدن و باوه رى بين نايه رن.

﴿ وتجعلون رزقكم أنکم تکذبون ﴾ وه ئیوه بی باوه ری و به دروخسته وهی قورئان دائه نین به جیگهی باوه و سوپاس له سهر چاکهی خودا بۆ ئیوه، نهو به شدی خوتانه له قورئان باوه ری به ناکدن.

﴿ فلولا إذا بلغت الحلقوم وأنتم حينئذ تنظرون ﴾ دوایی کاتی گیانی یه کئی له ئیوه گه یشته قورگی و له سهرمه رگدا بو، ئیوهی دوو روو له لای دانیشتیوون لهو کاته دا ئیوه ته ماشای نه کدن و، ئاواته خوازن بژی و نه مرئ چاک بیته وه، ئایا ئیوه نه توانن کاریکی بۆ فهرهم بهین و رزگاری بۆ بگیرنه وه، دیاره ئیوه ناتوانن نهو کاره بکدن.

﴿ ونحن أقرب إلیه منکم ولكن لا تبصرون ﴾ و ئیمه نزیکترین له ئیوه بهو کده سی له سهرمه رگدا یه، به لام ئیو دورووون نایزان، یانی خودا نه زانی بهو شته ی تووشی نهو کده سه بووه له سهرمه رگدا یه، نه زانی به بی توانانی ئیوه و، به خه فته ی ئیو بۆ نه مانی. به لام ئیوه نازانن زانین و توانی خودا له هه موو جیگه یه تاماده یه.

﴿ فلولا إن كنتم غیر مدینین ترجعونها إن كنتم صادقین ﴾ دوایی نه گهر ئیوه له رۆژی دووایی دا پاداشتنان نادریته وه، خوتان سهر به ستن و، پرسپاری هیچ شتی له ئیو ناکری، نه گهر نهو کاره بهو جوړه یه به گومانی خوتان، بسۆ ئیوه مردن له خوتان دور ناخه نه وه، گیانتان بگیرنه وه، نه گهر ئیوه راست نه کدن سهر به ستن و هیچ کده سی ده سته لاتنی به سهرتانا نی یه.

﴿ فاما إن كان من المقربین فروح وریحان وجنة نعیم ﴾ دوایی نهو که سانه ی زیندوو نه کرینه وه له رۆژی دوایی دا لهو که سانه بوون، نزیک کرابوونه وه له خودا به هو ی پهرسته وه، ریزیان لی گیراوه، پاداشته که یان خو ش ی و ئاسپایش و، خواره مه نی پاک و، به ده شتی خواوه رابواردن و جیگهی نایاب له به ده شتا.

﴿ وأما إن كان من أصحاب الیمین فسلام لك من أصحاب الیمین ﴾ و نه گهر نهو مردووانه له یاهوهرانی ده سته ی راستین و لهو که سانه بوون نامه ی کرداریان درابوو به ده سته راستی یانه وه، دوایی تۆی باوه ردار لهو که سانه ی نامه ی کرداریان دراوه به ده سته وه و، پاداشته که ت شاسپایش و نه ترسانه له سزای خودای خواوه میهره بانی.

﴿ وأما إن كان من المكذبین الضالین فنزل من حمیم وطمیلة جحیم ﴾ وه نهو که سه ی له سهرمه رگدا یه لهو که سانه بی باوه ریان نه هیناوه و، زیندوو بوونه و هیان به درۆ نه خسته وه و، له ریگهی راست لایاندا بوو، پاداشته که ی خواردنه وه یه له ئاویکی زۆر گهرم، دانیشتیبت له ناو ئاگر دا، چه شتی سزای سه خته.

﴿ إن هذا لهو حق الیقین ﴾ نهو شتانه ی باسکران بۆ نهو که سانه ی له سهرمه رگدان راسته و لهو شتانه یه گومانی تیدا نی یه.

﴿ فسیح باسم ربك العظیم ﴾ دوایی پهروه رگاری گه وه ری خوت پاک بکه ره وه له شتی شایسته ی نه نه بی له هاو به ش دانان و به دروخسته وه ی ئایه ته کانی قورئان و بی سوپاسی چاکه کانی و، به ده ستوری خودا نویژه کانت جی به جی بکه.

به یاریده ی خوا ته واو بوو

﴿ سوره تی نه لحه دید ﴾

له مه دینه هاتووته خواره وه. هه ندی له زانیان نه لئین: له مه که هاتووته خواره وه. ژماره ی
نایه ته کانی (۲۹) نایه تن.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ
سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴿١﴾ لَهُ مُلْكُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴿٢﴾
هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴿٣﴾
هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ثُمَّ اسْتَوَى
عَلَى الْعَرْشِ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا وَمَا يَنْزِلُ مِنَ
السَّمَاءِ وَمَا يَعْرُجُ فِيهَا وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ
بَصِيرٌ ﴿٤﴾ لَهُ مُلْكُ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ
﴿٥﴾ يُولِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُولِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ
الصُّدُورِ ﴿٦﴾

﴿ سَبِّحْ لِلَّهِ مَا فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَهُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ ﴾ هه موو شتی له ناو ناسمانه کان و
زهوی دان به گیانداران و بی گیانه وه پاک و خاوتی یان ده برپوه بو خودا و، دووریان
خستووته وه له کاری ناشیسته و خودا زور گهوره و به توانایه. زور زانیه هه موو شتی له
جیگهی شیای خویا دانه نی.

نهو نایه ته بزمان دهرته خا، هه موو بوونه وهران پاکي و بوخته یی بو خودا دهرته برن،
بوونه وهرانش دوو به شن: هه یانه ناقلن و سوژده و پاکي بو خودا دهرته برن به کردار و به
گفتوگو. هه یانه خاوه نی نه قلن، سوژده و پاکي بو خودا دهرته برن بهو زمانه نایه تی بهی که
خودا بی به خشیون و خوی نه یزانی.

خودای مهزن لهم سوره ته دا و له سووره تی نه لحه شر دا و له سووره تی سه فدا به کرداری
را بردوو نه فرموی ﴿ سَبِّحْ ﴾، له سووره تی نه لجه مه دا و له سووره تی ته غابووندا به کرداری

ته فسیری زمنا کو بی

داهاتوو نه فدرموی ﴿ یسیح ﴾ بۆ نهوی بزانی، خودای مهزن له ههموو کاتیکا بهی جیاوازی
خواهونی پهرستن و ریژ و پاکیی.

﴿ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ يُحْيِي وَيُمِيتُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ﴾ ههر بۆ خودایه
پاشایه تی و خواهونی یه تی ئاسمانه کان و زهوی، ههر خودا نه یانبا بهر پۆه، زیندوو یان نه کاته وه له
جیهاندا و، دوا یی نه یان مریتی و، دواتر زیندوو یان نه کاته وه، له پاشه رۆژدا بۆ پرسیار و پاداشت
و، توانای به سهر ههموو شتیکا ههیه.

﴿ هُوَ الْأَوَّلُ وَالْآخِرُ وَالظَّاهِرُ وَالْبَاطِنُ وَهُوَ بِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ ﴾ خودایه کی نه وتۆیه ههر نهو
بووه یه کهم جار هیچ کهسی بهر لهو نه بووه و، ههموو بوونه وهران نهو هیتاونی یه ته بوونه وه،
دوا یش ههر خودا پایه دار و بوونه وهران ههموو له ناو نه چن و ههر نهو به بهرده وامی نه میتیه وه
و، ههر خودایه بوونه کهی ئاشکریه بههوی به لگهی زۆروه ئاشکراتره له ههموو شتی و، ههر
خودایه نابیرنی و نهو ههموو شتی نه بیننی و کهس نازانی چۆنه و، خودا به ههموو شتی نه زانی،
چونکه نهو درووستی کردوون.

﴿ هُوَ الَّذِي خَلَقَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ فِي سِتَّةِ أَيَّامٍ ﴾ خودا کهسیکی نه وتۆیه ئاسمانه کان و
زهوی درووست کردوه له شەش رۆژدا، نهک له شەش رۆژی وهک نیستا، چونکه نهو کاته نه
رۆژ و نه شهو و نه خۆر هه بووه. بهلام به شەش نۆیه به شەش گۆران ئاسمانه کان و زهوی
هیتاوه ته بوونه وه. ههتا وهک نیستی لی هات شایسته ی نهوه بن ژیا نی گیانداران به سهر بیر.

بۆ غمونه: زهوی یه کهم جار له گهه جگهی خۆی دوو کهه بوون، له پاشانا خۆر درووست
کراوه، زهوی پارچه یه بووه له خۆر، خودا له خۆری جوئی کردوه ته وه، له زهوی دا ئاو و
ووشکانی درووست کرد و بوو به شایسته ی ژیان له سهری، خواره مه نی و هۆی ژیان و
گوزهرانی له سهر زهوی و له ناو زهوی دا درووست کردوه دوا جار ئاده میزادی تیدا درووست
کرد.

﴿ ثُمَّ اسْتَوَى عَلَى الْعَرْشِ ﴾ له پاشانا خودا دهسته لات و توانای خۆی پهیدا کرد به سهر
ههموو بوونه وهراندا، به گۆیه ی زانیاری و توانای خۆی هه لی سووراندن و، ههموو شتیکی له
جینگای شیای خویا دانا، ووشه ی (العرش) هیمایه له توانای بی وینه ی خودا به سهر ههموو
بوونه وهراندا.

﴿ يَعْلَمُ مَا يَلِجُ فِي الْأَرْضِ وَمَا يَخْرُجُ مِنْهَا ﴾ خودا نه زانی به شتی نه چیه ناو زهوی و له
نیمه په نهانه، وهک دانه وێله و ئاو و نهوت و جانه وهره و زیو و زیو، ههموو نهو شتانه ی نه چنه
ناوی و، نه زانی به شتی دینه دهر له زهوی له گیا و دانه وێله و نهوت و شتی تر و، به وان هیش
دهر نه هیترن له زهوی، وهک ئاسن و زیو و زیو و نه لاس و ئاو و شتی تریش.

﴿ وَمَا يَنْزِلُ مِنَ السَّمَاءِ وَمَا يَعُودُ فِيهَا ﴾ وه خودا نه زانی به شتی دینه خواره وه له ئاسمانه کان،
وهک فریشته کان و باران و به فر و بزیسکه و پرووناکی و ههموو هۆیه کانی ژیان و، نه زانی به
شتی بهر ز نه بیته وه بۆلای ئاسمان، له کرده وه و کاری ئاده میزاد و هه لم و دوو کهه و شتی
تریش.

سوره تی ﴿ نه لخدید ﴾ جزمی ﴿ بیست و حه و نهم ﴾

﴿ وَهُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ ﴾ وه خودا له گهل ئیویه له هدر جیگهیه بن، له ههموو کات و له ههموو جیگهیه، هیچ جاوی خودا نابینی و نهو ههموو شتی نه بینی، خودا نه بینی ههموو شتی ئیوه بیکه، پاداشستان نه داته وه به گویره ی خو یان و، خودا نه زانی به شتی ئیوه بیکه له کاری ههردوو جیهانتان.

﴿ لَهُ مُلْكُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَإِلَى اللَّهِ تُرْجَعُ الْأُمُورُ ﴾ هدر بو خودایه پادشایه تی و خاوه نی یه تی ئاسمانه کان و زهوی، دهسته لاتی بی مهر جی ههیه به سه ریاندا و، بۆلای خودایه ههموو کاری نه گهر ئییه وه، فه رمان و فه رموده ی خو ی بو ژوون کردو نه ته وه.

﴿ يُورِجُ اللَّيْلَ فِي النَّهَارِ وَيُورِجُ النَّهَارَ فِي اللَّيْلِ وَهُوَ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ ﴾ خودا کاتی شهو نه باته ناو کاتی روژ و کاتی شهو ژور نه بی و، کاتی روژ نه باته ناو کاتی شهو و کاتی روژ ژور نه بی، خودا نه زانی به شتی له ناو دلی ناده میز ادایه.

بو زانین: بو نه وه ی چاکتر له مانای نهو نایه ته بگهین: هه ندی جیگه له رووی زهوی له تاریکی دان و هه ندی جیگه ی تری له روونا کیدان، وه ک نه بینی کاتی شهو له عیراقدا روژی نه میکیه و، به پیچه وانه ی شهو، به فه رمانی خودا زهوی نه سوو ریچه ته وه به دهوری خو ردا، شهو و روژ پهیدا نه بی و وه رزه کان پهیدا نه بن و، به جو ری و نه بی شهو در یژ نه بی و، وایش نه بی روژ در یژ نه بی، وایش نه بن یه کسان نه بن، له کاتی هاتنه خواره وه ی تیشکی خو ر راسته و خو بو سه ر زهوی به بی خوار ی.

ءَامِنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ ؕ وَأَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ
مُسْتَخْلَفِينَ فِيهِ ؕ فَالَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْكُمْ وَأَنْفَقُوا لَهُمْ أَجْرٌ كَبِيرٌ ﴿٧﴾
وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالرَّسُولِ يَدْعُوكُمْ لِنُقُوْا بِرَبِّكُمْ وَقَدْ
أَخَذَ مِيثَاقَكُمْ إِنْ كُنْتُمْ مُؤْمِنِينَ ﴿٨﴾ هُوَ الَّذِي يُنَزِّلُ عَلَى عَبْدِهِ ؕ
ءَايَاتٍ يَبَيِّنُ لِيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمَاتِ إِلَى النُّورِ وَإِنَّ اللَّهَ بِكُمْ
لَرَءُوفٌ رَّحِيمٌ ﴿٩﴾ وَمَا لَكُمْ أَلَّا تُنْفِقُوا فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلِلَّهِ مِيرَاثُ
السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَّنْ أَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ
وَقَتْلِ أُولَئِكَ أَعْظَمُ دَرَجَةً مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدِ وَقَتْلُوا
وَكَلَّا وَعَدَ اللَّهُ الْحَسَنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴿١٠﴾ مَن ذَا
الَّذِي يَقْرِضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيُضْعِفُهُ لَهُ ؕ وَهُوَ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴿١١﴾

ته فسیری زمانا کوبی

﴿ آمِنُوا بِاللّٰهِ وَرَسُوْلِهِ وَاَنْفِقُوا مِمَّا جَعَلَكُمْ مُّسْتَخْلَفِيْنَ فِيْهِ ﴾ ئیوهی ئادهیزاد باوهی به خودا و به نیردراوی خودا بهین، هندی لهو شتهی خودائیوهی کردووه به جیگه داری خوی. لهو شتهدا بیه خوشن له ریگهی ئایینی خودا. به راستی لهو سامان و دارایی بهی ئیوه هه تانه له راستی دا خواوه نه کهی خودایه و، ئیوهی کردووه به وه کیلی خوی و، ئه بی ئیوه به گویرهی فرمانی خودا دهست کاری یان بکه و، له کاری ره وادا به کاری بهین.

﴿ فَالَّذِيْنَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَاَنْفِقُوا لَهُمْ اَجْرٌ كَبِيْرٌ ﴾ دوا بی که سانیکی ئه وتو باوه ریان هیتاوه به خودا به نیردراوی خودا له ئیوه و، هندی له دارایی خویانیان به خشیوه له ریگهی ئایینی خودا، بو ئه که سانه هیه پاداشتیکی زور گه و ره.

﴿ وَمَا لَكُمْ لَا تُؤْمِنُوْنَ بِاللّٰهِ وَالرَّسُوْلِ يَدْخُوْكُمْ لِيُؤْمِنُوْا بِرَبِّكُمْ ﴾ وه ئیوه چ بیانویه کتان هیه باوه نه یه رن به خودا و، نیراوی خودا داوا له ئیوه ئه کا بو ئه وهی ئیوه باوه بهین به پهره ردگاری خوتان؟

﴿ وَقَدْ اخَذَ مِيْثَاقَكُمْ اِنْ كُنْتُمْ مُّؤْمِنِيْنَ ﴾ وه به راستی خودا پهیمانی له ئیوه وه رگتووه که فرمانه کانی خودا به جی بهین به هوی ئه قله وه که خودا به خشیویه تی به ئیوه، به هوی ئه به لگانه وه ده ری خستووه ئیوه بی فرمانی خودا نه که و، ئه گهر ئیوه باوه رتان بهو به لگانه هیه و، نه قل شاره زایی ئیوهی کردووه باوه به خودا بهین.

﴿ هُوَ الَّذِيْ يَنْزِلُ عَلٰی عَبْدِهِ اٰیَاتٍ بَيِّنَاتٍ لِّيُخْرِجَكُمْ مِّنَ الظُّلُمَاتِ اِلَى النُّوْرِ وَاِنَّ اللّٰهَ بِكُمْ لَرُوْفٌ رَّحِيْمٌ ﴾ خودا که سیکی ئه وتویه ئه نیرته خواره وه بو سه ر به ندهی خوی که مو حمه ده چه ندین ئایه تی ناشکرای قورئان له بهر ئه وهی ئیوه ده ربکا له تاریکی به کانی بی باوه ری بۆلای رووناکی باوه رهینان و شاره زایی تان بۆلای چاکه ی هه ردوو جیهان و، به راستی خودا زور به به زهیی به، مه ره بانه بو به نده کانی خوی.

﴿ وَمَا لَكُمْ اَلَّا تُنْفِقُوْا فِيْ سَبِيْلِ اللّٰهِ وَلِلّٰهِ مِرَاثُ السَّمٰوٰتِ وَالْاَرْضِ ﴾ وه ئیوه چ بیانویه کتان هیه که ئیوه دارایی خوتان نه به خوشن له ریگهی ره زامه ندی خودا و، بو به رز کردنه وهی فره مووده ی خودا و، په ره پیدانی ئایینی خودا و، هه ر بو خودایه پاشا وهی دارایی ئاسمانه کان و زهوی که ئاده میزاد به جی یان هیشتووه، هیه شتی له دارایی و سامان بو هیه که سی نامینه توه له جگهی خودا.

﴿ لَا يَسْتَوِي مِنْكُمْ مَنْ اَنْفَقَ مِنْ قَبْلِ الْفَتْحِ وَقَاتِلٌ ﴾ که سی له ئیوه دارایی خوی به خشی بی و گیانی خوی دانایی بهر له گرتی شاری مه که و، جهنگی کردبی له گه ل بی باوه ران بو به رز ئایینی ئیسلام به کسان نین له گه ل ئه که سانه ی دارایی خویانیان به خشیبی و جهنگیان کردبی دوا ی گرتی مه که که.

چونکه ئه وانه ی پیشوو لاواز بوون و ژماره یان زور کهم بووه، هه زار بوون و که سیان نه بووه بیانپاریزی و به ته مای دهست کهوت نه بوون.

﴿ أُولَئِكَ أَكْثَرُ دَرَجَةٍ مِّنَ الَّذِينَ أَنْفَقُوا مِنْ بَعْدُ وَقَالُوا ﴾ نهو که سانهی پیشوو له لای خودا پله یان زۆر گه و ره تره له که سانیکی نه و تو دارایی خو بیانیان به خشیوه و، جه نگیان کردووه له گهل به باوه ران پۆ پهره پیدانی ئایینی خودا دوای گرتنی شاری مه ککه. ﴿ وَكُلًّا وَعَدَ اللَّهُ الْحُسْنَىٰ وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ خَبِيرٌ ﴾ وه خودا به لایینی داوه به هه موو که سیک له وانهی له پیش داگیر کردنی مه ککه باوه ریان هیناوه و جه نگیان کردووه. به وانهیش دوایی باوه ریان هیناوه و جه نگیان کردووه به شیرینترین پاداشت و خوشی به هه شت و، خودا به شتی نه زانی ئیوه نه یکن. به گوێرهی کرداری خو تان پاداشت وه رته گرن. ﴿ مَنْ ذَا الَّذِي يقرضُ اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا فَيضَاعِفَهُ لَهُ وَلَهُ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴾ چ که سیک نه و تو به به خشی و دهروونی خو و دارایی خو یه خشی له ریگهی ره زامه ندی خودا و، به ئومیدی نه و هی خودا پاداشتی بداته وه، دوایی خودا به دوو چه نانه و زۆر تریش پاداشتی بداته وه و، بۆ نهو که سه هه به پاداشتیکی گه و ره و به نرخه له رۆزی دوایی دا.

يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ بُشْرَانُكَ الْيَوْمَ جَنَّتِ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴿١٢﴾ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنْفِقُونَ وَالْمُنْفِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُوا وَفَافِقُوا نَفَقَاسٍ مِنْ نُورِكُمْ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا نُورًا فَضُرِبَ بَيْنَهُم بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴿١٣﴾ يُنَادُونَهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَىٰ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ حَتَّىٰ جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴿١٤﴾ فَالْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوِيَّتُكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴿١٥﴾

﴿ يَوْمَ تَرَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ يَسْعَىٰ نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ وَبِأَيْمَانِهِمْ ﴾ تو بیری رۆزی بکه و ره پیاوانی باوه ردار و ژنانی باوه ردار نه بینن رووناکی باوه ره یان و په رستیان له پیشانه وه و، له دوایانه وه و، له هه موو لایه کیانه وه نه روا، هه تا ریگهی خو یان به دۆزنه وه کاتی نه چن بۆلای به هه شت، بیگومان له جیهاندا کاریان کردووه بۆ نهو رووناکی به، به نیازی پاکه وه. له پاشه رۆژدا دهستی یان که و تو وه، به جوړی ناده میزاد له جیهاندا به رووناکی چرای ریگهی خو یان نه دۆزنه وه.

﴿ بُشْرَاكُمُ الْيَوْمَ جَنَاتٌ تَجْرِي مِنْ تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا ذَلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ ﴾
فرشته کان بهو باوه دارانه نه لئین: نهو شته ی نهوتو موزده ی بی نهدری یه ئیوه چندنلین بهه شته
نهروا به ژیر دره خته کانی دا و، بهم لای کوشکه کانی چندنلین رووبار له ناوی شیرین، ئیوه
بهرده وامن له ناو نهو بهه شتانه دا، نهو موزدانه بهوان رزگار بوون و سهرکه وتنیکی زور
گه وره یه.

﴿ يَوْمَ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالْمُنَافِقَاتُ لِلَّذِينَ آمَنُوا انظُرُونَا نَقْتِس مِنْ ثُورِكُمْ ﴾ تو بیری نهو
رۆژه بکه ره وه پیاوه دوو رووه کان و ژنه دوو رووه کان نه لئین به که سانیکی نهوتو باوه ریان
هیناوه، ئیوه روو بکه ن بۆلای ئیمه، بو نهوه ی ئیمه بهو رووناکی یه ی ئیوه بهشی خو مان
وه رگرین و خو مان رزگار بکه یین لهو تاریکی یه ی دهوری ئیمه ی داوه.

﴿ قِيلَ ارْجِعُوا وَرَاءَكُمْ فَالْتَمِسُوا ثُورًا ﴾ له لایدن باوه دارانه وه بهو دوو رووانه نه بیژری:
ئیوه بکه رینه وه بۆلای نهو جینگه یه ی که نامه ی کردارتان درایه، دوا یی ئیوه لهو جینگه یه داوای
رووناکی بکه ن.

﴿ فَضْرَبَ بَيْنَهُمْ بِسُورٍ لَهُ بَابٌ بَاطِنُهُ فِيهِ الرَّحْمَةُ وَظَاهِرُهُ مِنْ قِبَلِهِ الْعَذَابُ ﴾ دوا یی دانراوه له
نیوان باوه داران و بی باوه راندا دیوار ی، نهو دیواره ده رگایه کی هه یه، ناوه وه ی نهو ده رگایه ی
لای باوه دارانه وه یه خوشی و بهه شتی تیدایه بۆیان و، ده ره وه ی دیواره که لای بی باوه ران ناگر
و سزای دۆزه خه. یانی له نیوان بهه دشت و له نیوان دۆزه خدا دیوار یك هه یه، دوو لای هه یه،
لایه کیان دیار نی یه که له لای باوه دارانه وه یه، نهولا که ی نه بیژری بو دوو رووان و تاوانبارانه و
نه بیژری.

﴿ يُنَادُوهُمْ أَلَمْ نَكُنْ مَعَكُمْ قَالُوا بَلَى ﴾ دوو رووه کان بانگی باوه داران نه که ن، ئایا ئیمه له
جیهاندا له گه ل ئیوه نه بووین و نو یژ و رۆزوومان به جی نه نه هینا و نهو شته ی ئیوه نه تان کرد
ئیمه ش نه مان کرد، بو ئیوه نه چنه بهه شت و ئیمه ش نه چینه ناو دۆزه خ. باوه دارانیش نه لئین:
ئیوه له گه ل ئیمه بوون و نو یژ و رۆزتان نه کرد.

﴿ وَلَكِنَّكُمْ فَتَنْتُمْ أَنْفُسَكُمْ وَتَرَبَّصْتُمْ وَارْتَبْتُمْ وَغَرَّتْكُمُ الْأَمَانِيُّ ﴾ وه بهلام بی باوه ری و بی
فه رمانی خودا و ئاره زوی ده رووتان ئیوه ی له ناو برد و، چاوه روانی نهوه تان نه کرد خراپه و
نه مان تووشی باوه داران بی و، له گووماندا بوون پیغمه ر راست نه کا و زیندوو بوونه وه نه بی
و، ناواتی پر و بوچ فریوی ئیوه ی دابوون، به ته مای رسوا یی باوه داران بوون.

﴿ حَتَّى جَاءَ أَمْرُ اللَّهِ وَغَرَّتْكُمْ بِاللَّهِ الْغُرُورُ ﴾ هه تا هات بۆلای ئیوه فه رماندانی خودا به مردنی
ئیوه و به خرمه ت پر سیاری خودا گه یشتن و شه ی تان فریوی ئیوه ی دا به وه ی میهره بانه و سزای
ئیوه نادا.

﴿ فَأَلْيَوْمَ لَا يُؤْخَذُ مِنْكُمْ فِدْيَةٌ وَلَا مِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مَأْوَاكُمُ النَّارُ هِيَ مَوْلَاكُمْ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ ﴾
دوا یی نه مرۆ بریتی و به رتیل له ئیوه و که سانیکی وه ک ئیوه وه رنا گیر ی که باوه رتان نه هیناوه
وله ناگر بینه ده ری، جینگه ی ئیوه ناگری دۆزه خه، ناگری دۆزه خ شایسته ی ئیوه یه، ناگر
خراپ جینگه ی گه رانه وه ی ئیوه یه.

کاتن باوه داران هاتنه مدينه تووشی خووشی و رباوردن بوون و، که مته رخمی يان نه کرد له هه ندی کاری پشوی خو ياندا، خودای مه زن سه رزه نشعی کردن بهم نايه تهی دوايی: هه ندی له زانايان نه لئین له باری که سانی که موه هاتوونه ته خواره وه که به شاکرا باوه دار بوون، له ژیر وه بی باوه بوون. خودای مه زن فرموی:

أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ
وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ
فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿١٦﴾
اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ
لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴿١٧﴾ إِنَّ الْمُصَدِّقِينَ وَالْمُصَدِّقَاتِ وَأَقْرَضُوا
اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يَضَعُ لَهُمْ أَوَّلِيَّكُمْ ﴿١٨﴾
وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ وَالشَّهَادَةُ
عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا
بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴿١٩﴾

﴿ أَلَمْ يَأْنِ لِلَّذِينَ آمَنُوا أَنْ تَخْشَعَ قُلُوبُهُمْ لِذِكْرِ اللَّهِ وَمَا نَزَلَ مِنَ الْحَقِّ ﴾ نایا بو که سانیکی نهوتو باوه ریان هیناوه و دلیان کراوه ته وه به نایینی راست کاتی ئه وه نه هاتوه بو ئه وان که دلیان برسی له یاد و له ناموزگاری خودا و، خزیان دوور بخه نه وه له بی فرمانی خودا به بی سستی و ته به لئ:

﴿ وَلَا يَكُونُوا كَالَّذِينَ أُوتُوا الْكِتَابَ مِنْ قَبْلُ فَطَالَ عَلَيْهِمُ الْأَمَدُ فَقَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ وه به وینهی که سانیکی نهوتو نه بن له مه و بهر نامیدیان بی به خشرابو له جووه کان و گاواره کان، دوايی کاتی نیوان ئه وان و پیغه مه ره کانیان درێزه ی کیشا به سه ریاندا، دووايی دلیان رهق بوو، ووشک هه لکه را و چاکه بیان وه نه نه گرت و به ره ولای بی باوه ری گه رانه وه و، زورتر له وان له نایینی خودا لایان دا و له فرموده ی خودا ده رچوون. که واته ئی وه ی موسلمان وه ک ئه وان مهن و به درێژی کات له نایین وه مه گه رین.

﴿ اعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ يَحْيِي الْأَرْضَ بَعْدَ مَوْتِهَا ﴾ به راستی ئی وه بزائن که خودا زه وی زیندوو نه کاته وه، له دوا ی مردنی و ووشکبوونی به سه وزای، به هزی بارانه وه، هه ر به و جو ره ییش ئی وه دوا ی مردنتان زیندووتان نه کاته وه بو پرسیار و وه رگتی پاداشت و تو له.

﴿ قَدْ بَيَّنَّا لَكُمُ الْآيَاتِ لَعَلَّكُمْ تَعْقِلُونَ ﴾ به راستی نیمه چندین بد لگی ناشکرمان بؤ نیوه روون کردوه تدهو له سدر توانای نیمه، بؤ تدهوی نیوه بیر بکهنه وه، باوهر به توانای نیمه بهین و به فدرمانی خودا نه کهن. به راستی نیوه بهرپر سیارن له رژی دوایی دا به شتی دوی پیغمهر نیوه پهیدای نه کهن و، په یوه ندی یان به نایینه وه نی یه، چونکه راستی بؤ نیوه روونه. ﴿ إِنَّ الْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ وَأَقْرَضُوا اللَّهَ قَرْضًا حَسَنًا يُّضَاعَفُ لَهُمْ وَلَهُمْ أَجْرٌ كَرِيمٌ ﴾ به راستی نهو پیاوانه و نهو ژنانه ی نهوتو دارایی خو یان به کار نه هین له یارمه تی دانی هه ژاراندا و نازاری یان لی دورور نه خنده وه، نهو که سانه ی نهوتو به خوشی دهروونی خو یان و له بهر ره زامه ندی خودا چاکه نه کهن له گدل هه ژاران به نومیدی تدهوی خودا پاداشتیان بداته وه، پاداشتی تدهوی نه یه خشن بؤ یان دوو چنانه و زورتر بؤ یان دووپات نه کر تدهوه و، بؤ نهوان پاداشتیکی زور به نرخ و گه وره یه، رووناک ی باوهر یان ریگی جوونیان بؤ لای به ههشت رووناک نه کاته وه، شتی زورتریشیان بین نه به خشی.

﴿ وَالَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرَسُولِهِ أُولَئِكَ هُمُ الصَّادِقُونَ ﴾ وه که سانیکی نهوتو باوهر یان هیناوه به خودا و به نیردراوه کانی خودا، نهو که سانه نهوانه دؤ ست و خوشه ویستی خودان و راست گؤن، به رده وامن له سدر باوهر به گفتوگو و به کردار، راستی ره وشتی یانه و، رزگاریان نه بی له گیرور گفتی جهان و له نازاری دوارژ و، نه خرینه ناو به ههشت.

﴿ وَالشَّهَدَاءُ عِنْدَ رَبِّهِمْ لَهُمْ أَجْرُهُمْ وَنُورُهُمْ ﴾ وه نهو که سانه ی کورژراون له ریگی بهرزی ناین و، به رده و امبوونی ناین، بؤ یان هه یه پاداشتی خو یان و رووناک ی خو یان: پاداشته که دیان تدهویه که خودا نامازه ی بؤ نه کا و نه فدرموی ﴿ إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَى مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنْ لَهُمُ الْجَنَّةُ ﴾ رووناک یه کهیشیان تدهویه که خودا نامازه ی بین کردوه و نه فدرموی: ﴿ يَسْعَى نُورُهُمْ بَيْنَ أَيْدِيهِمْ ﴾.

﴿ وَالَّذِينَ كَفَرُوا وَكَذَّبُوا بِآيَاتِنَا أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَحِيمِ ﴾ وه که سانیکی نهوتو باوهر یان نه هیناوه و، نایه ته کانی نامه ی نیمه به درؤ نه خاته وه و باوهر یان بین نایهرن، نهو که سانه دانیشتو و هاورئ و یاری دوزه خن.

أَعْلَمُوا أَنَّمَا الْحَيَوةُ
الدُّنْيَا لَعِبٌ وَلَهُمْ زِينَةٌ وَتَفَاخُرٌ بَيْنَكُمْ وَتَكَاثُرٌ فِي الْأَمْوَالِ
وَالْأَوْلَادِ كَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَأُهُ ثُمَّ يَمْحُجُّ فَرَنَهُ
مُصْفَرًا ثُمَّ يَكُونُ حُطَمًا وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ
مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ وَمَا الْحَيَوةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴿٢٠﴾

سَابِقُوا إِلَى مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ
وَالْأَرْضِ أُعِدَّتْ لِلَّذِينَ ءَامَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ۚ ذَٰلِكَ فَضْلُ
اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ ۚ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٦١﴾ مَا أَصَابَ
مِن مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ
مِّن قَبْلِ أَن نَّبْرَأَهَا ۚ إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴿٦٢﴾ لَّيَكُونَلَا
تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ ۚ وَاللَّهُ
لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴿٦٣﴾ الَّذِينَ يَبْخَلُونَ وَيَأْمُرُونَ
النَّاسَ بِالْبُخْلِ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴿٦٤﴾

﴿ اعلّموا أنّما الحياه الدنيا لعب و لهو و زينه و تفاخر بينكم و تكاثر في الأموال و الأولاد ﴾ نپوه
بزنان به راستی زنده گانی و ژیا نی جیهان بریتی به له یاری کردن و بی ناگایی و جوانی و خو به
گه و ره دانان و خو هه لکیشان به زور کردنی دارایی و منال و، بی هوشی به له پاشه پروژ و، له
بیرتان چو و ته و هه مو و تان له ناده من و، ناده می ش له خا که و، دارایی و مندالیش خودا
نه بیه خشی به نپوه.

﴿ کَمَثَلِ غَيْثٍ أَعْجَبَ الْكُفَّارَ نَبَاتُهُ ثُمَّ يَهِيجُ فَتَرَاهُ مُصْفَرًّا ثُمَّ يَكُونُ حُطَامًا ﴾ نه و ژیا نانه و
خو هه لکیشان به دارایی زور و منالی زوره و هه، به وینه ی بارانی که برژی به سدر زه و ی به کی تینو
به سدر نه و دانه و یله و توه ی له ناو زه و ی دایه، نه و بارانه نه و دانه و یله و توه ی ناو زه و ی
سدوز بکات، به جو ری گه شه بکات، نه و شته ی بارانه که سدوزی نه کات، چینه ره بی با و هه که ی
تووشی سدر سو رمان نه کات، به لایانه و هه سدر نه بی چو ن به و جو ره پهره ی سهندو و هه و لاقه کانی
به رز بو نه ته و هه، له پاشانا نه و گیا سدوزه و و شک نه بی، له پاشا زهر د نه بی، له پاشان نه شکنی به
یه کا و وورد نه بی، وه ک کای لی دئ و با نه بیا به ناسماندا، نه و دارایی و منال و پله و پایده و
سامانی جیهانه هه رچه نده یه که م جار گه شه بکات. به لام دوا جار نه نجامه که ی نه مانه، به وینه ی
نه و شته ی باران سدوزی نه کات.

﴿ وَفِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ شَدِيدٌ وَمَغْفِرَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٌ ﴾ وه نه و که سه ی له جیهان دایه نه گهر
نه و دارایی و منالانده ی بو ربا و ردن و شانازی به کار بهیتی له پروژی دو وایی دا له ناو سزایه کی
زور سه خت دایه و، نه گهر له خوا به رستی و کاری چا که دا به کاریان بهیتی له پروژی دو وایی دا
له ناو له خو شبو و نی خودا و ره زامه ندی خودایه.

﴿ وَمَا الْحَيَاةُ الدُّنْيَا إِلَّا مَتَاعُ الْغُرُورِ ﴾ وه ژیان و زینده گانی نهم جیهانه هیچ شتی نی یه مه گهر خویشیکه ناده میزاد فریو نهدات له پاشه رۆژ. ههر چه نده پله و پایه و دارایی و منال فریوی ناده میزاد تووشی بئ فدرمانی خودا نه کهن به لایم نه گهر به کار بهیئ بۆ خزمهتی خوئی و خیزانی بۆ فیروونی زانست و زانیاری و دهست گیری هه ژاران بئ نهو په پری په رست و په زامه ندی خودان.

﴿ سَابِقُوا إِلَىٰ مَغْفِرَةٍ مِّن رَّبِّكُمْ وَجَنَّةٍ عَرْضُهَا كَعَرْضِ السَّمَاءِ وَالْأَرْضِ ﴾ ئیوهی ناده میزاد په له بکه ن بۆلای کردنی کاره چاکه کان به جوړئ بن ئیوه رابکیشی بۆلای لی خویشبون له لایه ن په روه ردگاری خو تانه وه و، بۆلای به هه شتی پانایی په که ی به وینه ی پانایی ناسمان و زهوی یه، پانای به هه شت به و نه اندازه یه بئ، دریزی په که ی مه گهر ههر خودا بیرانی، زانست و زانیاری تازه بۆیان دهر که تووه دوری نهم گهر دوونه بئ سنووره و، توانای خودا بئ نه اندازه یه.

﴿ أَعِدَّتْ لِلَّذِينَ آمَنُوا بِاللَّهِ وَرُسُلِهِ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴾ نهو به هه شته ناماده کراوه بۆ که سانیکی نهو توو باوهریان هیناوه به خودا و به پیغه مه ره کانی خودا و، نهو ناماده کردن و به لئین پیدانه گه وره یی و چاکه ی خودایه، نه یه خشتی به ههر که سی ناره زوی بکا، شایسته ی نهو به خشینه بئ، خودا خاوه نی به خشش و چاکه ی زۆر گه وره یه، بۆ باوه رداران له هه ردو جیهاندا. بیگومان په رستنی خودا هوئی ریژگرته.

﴿ مَا أَصَابَ مِنْ مُّصِيبَةٍ فِي الْأَرْضِ وَلَا فِي أَنْفُسِكُمْ إِلَّا فِي كِتَابٍ مِّن قَبْلُ أَنْ نَبْرَاهَا إِنَّ ذَٰلِكَ عَلَى اللَّهِ يَسِيرٌ ﴾ تووشی ئیو نابی له زهوی دا هیچ رووداوی له چاک و له خراب، له هه رزانی و له گرانی، له خوئی و ناخوئی، له که مپوونه وهی دانه و ئیله و که م ناوی و، تووشی ئیوه یش نابی هیچ شتی له نه خوئی و هه ژاری و تندر ووستی و، له مردنی منالان و دۆستانان، مه گهر نه وانه هه موویان توو مار کراون له نامه ی خودا و له زانستی خودادا، بهر له وهی ئیمه نهو رووداوه و زهوی و ئیوه یش درووست بکه ی ن. به راستی نهو توو مار کردنه و دانانی نهو شتانه لهو نامه ناشکرایه دایه له سه ر خودا ناسانه و گران نی یه، رووداوه موویان: له بوومه له رزه و لافاو، جەنگ په پیدابوون و هه ژاری، دهست دریزی هه موویان به دهست خودان.

﴿ لِكَيْلَا تَأْسَوْا عَلَىٰ مَا فَاتَكُمْ وَلَا تَفْرَحُوا بِمَا آتَاكُمْ وَاللَّهُ لَا يُحِبُّ كُلَّ مُخْتَالٍ فَخُورٍ ﴾ به راستی من توو مارم کردووه له بهر نه وهی ئیوه خه فدت نه خو ن له سه ر شتی له کیسی ئیوه چووه و، که یف خو ش نه بن و له خو تان بابی بن به شتی خودا به خشیو یه تی به ئیوه و، خودا هه موو که سی خوئی به گه وره بگری، خو خه لکیشی خوئی ناوی، خوئی له دانیشتوان به گه وره تر بزانی.

﴿ الَّذِينَ يَخْلَوْنَ وَيَأْمُرُونَ النَّاسَ بِالْبِخْلِ وَمَن يَتَوَلَّ فَإِنَّ اللَّهَ هُوَ الْغَنِيُّ الْحَمِيدُ ﴾ نهو که سانه خو یان به گه وره دانه نین و خو یان هه لئه کیشن و شانازی به سامانه وه نه که ن: که سانیکی نهو توون، رژدن و چاو چنۆکن، سامانی خو یان به کار نایه رن له سوودی گشتی دا کوئی نه که یه نه وه و، خو یان نه که ن به پاسه وانی و، فدرمان نه ده ن به ناده میزادی تر به چاو چنۆکی و به رژدی و

به کار نه هیئانی دارایی خویشان له سوودی دانیشتر و اندا و نه یان ترسین و نه لین: تووشی هه زاری نه بن و، هه ره کسه پشست بکاته فدرمانی خودا و پرووی لی و ره گیرئی، دواى خودا پیویتی به هه هه کسه نی یه، هه ره خودایه خوی له خویا سوپاس بکری، پیویتی به باوه ره هیئانی هه هه کسه نی یه، باوه ره هیئان سوودی بو خو یانه.

لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ
وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ فِيهِ
بَأْسٌ شَدِيدٌ وَمَنْفَعٌ لِلنَّاسِ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ
يَا الْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴿٢٥﴾ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ
وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا التُّبَّةَ وَالْكِتَابَ فَمِثْلَهُمُ مَهْتَدٍ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٦﴾ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَرِهِم
بِرُسُلِنَا وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ
وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً وَرَهَابَانِيَّةً
أَبْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا
رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا فَآتَيْنَا الَّذِينَ ءَامَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمُ
وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴿٢٧﴾ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ ءَامَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ
وَءَامِنُوا بِرُسُلِهِ ءَيُؤْتِكُمْ كَفْلًا مِّن رَّحْمَتِهِ وَيَجْعَلَ لَكُمْ
نُورًا تَمْشُونَ بِهِ وَيَغْفِرَ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَّحِيمٌ ﴿٢٨﴾ لَّا يَلْعَلُ
أَهْلَ الْكِتَابِ إِلَّا يَقْدِرُونَ عَلَىٰ شَيْءٍ مِّن فَضْلِ اللَّهِ وَأَنَّ
الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴿٢٩﴾

﴿ لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَأَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَالْمِيزَانَ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالْقِسْطِ ﴾ وه به راستی نيمه پیغمه ره کانی خو مانمان ره وانه کرد بولای ناده میزاد به چه ندین ده ستور و بد لگدی ناشکرا و پدک خدر، ره وانه مان کرد له گدل نهو پیغمه ره وانه ناده سوودی هه ردو و جیهانی تیدایه، ره وانه مان کرد بولایان ترازوویه داد پدروهری بچ به راورد بکه له نیوان دانیشتر و اندا و، ره ووشی خویشان به گویره ییاسی نهو ناده یه دیاری بکه، بو نهوی ناده میزاد هه لسن به

دادوه‌ری و، بانگی دانیش‌توان بکدن بۆلای په‌یره‌وی کردنی ئەو پیغمه‌رانه و جی‌به‌جی کردنی ده‌ستووری ئاین به بی ستم.

ووشه‌ی (المیزان) بریتی‌یه له هه‌موو شتی راستی پی بناسری، ئیتر سروش و فه‌رمووده‌ی خودایی، یا ئەقل و هه‌ست، یا هه‌ر شتی سنووری دادپه‌روه‌ری به‌پاریزی، ئەوانه هه‌موویان پی ئه‌وتری (المیزان) یانی ترازوو.

ئاده‌میزاد ئە کرئ به دوو به‌شه‌وه: به‌شیکیان پیشه‌وایی ئاین و زانست و زانیاری و رۆشنیری ئاده‌میزادیان پی سپێ‌دراوه، بۆ په‌ره‌پێدانی دادپه‌روه‌ری و به‌رگری له ستم به ئامۆزگاری کردنیان.

به‌شه‌ک‌دی تریان به هیزی چه‌ك ئاده‌میزاد رابکێشن بۆلای دادپه‌روه‌ری و چه‌سپاندنی یاسا، ئەم به‌شه‌یان پی ئه‌وتری (ده‌ولت)، سوپاک‌دی پیوستی‌یان به چه‌ك هه‌یه که یاسا و دادپه‌روه‌ری له ناو نیشتمان و ده‌ور و به‌ری‌دا به‌پاریزن. به‌شی‌یه که میان له ئایه‌تی پیشوودا باسی کرا و، به‌شی دووه‌میان خودای گه‌وره له‌م ئایه‌ته‌ی دوا‌یی‌دا باسی ئەفه‌رموی، هه‌تا ئاده‌میزاد چه‌کی لی درووست بکدن و ئەفه‌رموی:

﴿ وَأَنْزَلْنَا الْحَدِيدَ ﴾ وه ئیمه له ئاسمانه‌وه ناردووه‌ته خواره‌وه ئاسن بۆ سوودی ئاده‌میزاد به‌ر له درووستکردنی هه‌موو گیانداران له‌سه‌ر زه‌وی، خودای مه‌زن یه‌که‌م جار زه‌وی درووست کرد زۆر گه‌رم بوو، دوا‌یی ده‌ستی کرد به سارد بوونه‌وه په‌یتا په‌یتا، ئاسن و کانگاکانی تری له زێر و زیو و شتی تری له زه‌وی‌دا درووست کرد، جارێ به‌شی‌وه‌ی شله‌مه‌نی و جارێ تر به‌شی‌وه‌ی هه‌ل‌م له زه‌وی‌یه‌وه به‌رز ئەبنه‌وه، دوا‌یی ئەبن به باران و ئەپرۆی به‌سه‌ر و وشکایی‌دا، ئەچه‌نه ناو بۆشایی‌یه‌کانی زه‌وی سال له دوا‌ی سال، به‌هۆی ساردبوونه‌وه‌ی زه‌وی ئەو کانگایانه سارد ئەبنه‌وه نه‌خته نه‌خته، دوا‌یی ئاسن و شتی تر په‌یدا ئەبی.

﴿ فِيهِ بَاسٌ شَدِيدٌ وَمَنَافِعُ لِلنَّاسِ ﴾ له ناو ئاسندا هه‌یه هه‌یزکی زۆر سه‌خت له بۆ ئەو شته‌ی له‌و درووست ئەکرئ بۆ جه‌نگ و بۆ سوودی ئاده‌میزاد، وه‌ك شمشیر و چه‌ق و ده‌رزی و توپ و رینگ‌ی چوونی قه‌تار و فرۆکه و که‌شتی و شتی تری زۆر، هه‌روه‌ها بۆ سوودی ئاده‌میزاد ماشین و ئامیری ده‌ره‌ینانی نه‌وت و زێر و زیو و هه‌ینانی هه‌یزی کاره‌با و چه‌ندلین شتی لی درووست ئەکرئ و، له ناو ئاسندا هه‌یه چه‌ندلین سوودی تر بۆ ئاده‌میزاد، پیغمه‌ر ﴿ ﷺ ﴾ ئەفه‌رموی: خوا‌ی گه‌وره چوار شتی پێرۆز و به‌پیتی له ئاسمانه‌وه ناردووه‌ته خواره‌وه: ئاسن و ئاگر و ئاو و خوی.

﴿ وَلِيَعْلَمَ اللَّهُ مَنْ يَنْصُرُهُ وَرُسُلَهُ بِالْغَيْبِ إِنَّ اللَّهَ قَوِيٌّ عَزِيزٌ ﴾ بۆ ئەوه‌ی ئاده‌میزاد هه‌ل‌سن به دادپه‌روه‌ری و، بۆ ئەوه‌یش خودا بزانی چ که‌سی یارمه‌تی ئایینی خودا ئەدا و یارمه‌تی نێ‌راوه‌کانی خودا ئەدا، به‌بی ئەوه‌ی خودا و رۆژی دوا‌یی‌یان بینیی، بزانی چ که‌سی ئاسن به‌کار‌دێتی بوو سوودی ئاده‌میزاد، هه‌رچه‌نده خودای مه‌زن زانی‌یه به هه‌موو شتی، به‌لام بۆ ئەوه‌ی هه‌موو که‌سی بزانی چ که‌سی یارمه‌تی خودا و پیغمه‌ره‌کانی خودا و ئاسن به‌کار‌ئه‌هێنی بۆ سوودی ئاده‌میزاد.

بۆ زانین: وهك باسمان كرد ناسن سوودی زۆری ههیه. به تایبتهتی بۆ بهیهك گهیشتن له ناسمان و دهريا و زهوی دا. بهلام زیانیشی زۆر بههیزه بۆ له ناوبردنی زیندهوهران، زۆر گهورهیه پێویستی به یارمهتی هیچ کەسی نییه.

﴿ وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا نُوحًا وَإِبْرَاهِيمَ وَجَعَلْنَا فِي ذُرِّيَّتِهِمَا النُّبُوَّةَ وَالْكِتَابَ ﴾ وه به راستی ئیمه نوح و ئیبراهیممان رهوانه کرد بۆلای تاقمی خۆیان، ئازاری زۆریان توشبوو، نوح نۆسه و پهنجای سالی ئامۆژگاری تاقمه که ی خۆی نه کرد، دوا یی ئیبراهیم ئامۆژگاری نهوه کانی نوحی نه کرد و ئازاری زۆریاندا و ههولێ ئهوه یاندا بیسووتیتندامان نا له ناو مناله کانی نوح و ئیبراهیمدا پیغمه رابهتی و بۆمان رهوانه کردن نامهی تایبتهتی بۆ نهوه کانیان که تهورات و ئینجیل و قورئانه.

﴿ فَمِنْهُمْ مُهْتَدٍ وَكَثِيرٌ مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ دوا یی ههندی له مناله کانیان شاره زایی و رینگه ی راستی یان وه رگرت و، زۆر کهس له وان لایاندا له سنووری دیاری کراوی خودا. به بی جیاوازی وینه ی مناله کانی ئهوان، مناله کانی زانایانی ئهم سه رده مهش شوینه وار و زانسته کانی باوکیان پێشیل کردوه، زۆریه یان بوون به ههلقه له گوێی بی دینه کان، مه گهر که میکیان په یوهندی ئاین بکه ن.

﴿ ثُمَّ قَفَّيْنَا عَلَىٰ آثَارِهِم بِرُسُلِنَا ﴾ له پاشانا ئیمه چه ندين پیغمه ر ی خۆمانمان نارد دوا ی نوح و ئیبراهیم له سه ر شوینه وار و بیر و بر وای ئهوان، پیغمه ر له دوا ی پیغمه ر، ههتا کۆتایی به ناردنیان هات. به هۆی رهوانه کردنی عیسا وه، دوا ی عیسا یش پیغمه ر ی ئیسلام رهوانه کرا و، کۆتایی به ناردنی پیغمه ران هات و، دوا ی ئه و پیغمه ر ی تر نایتر درێ.

﴿ وَقَفَّيْنَا بِعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ وَآتَيْنَاهُ الْإِنجِيلَ ﴾ وه ئیمه عیسا ی کور ی مه ریه مان هیتا به دوا ی هه موو پیغمه ر هکاندا جگه ی مو حمه د، نامه ی ئینجیل مان پێ به خشی که شاره زایی و پروناکی هه ردوو جیهانی تێدا بوو، به تایبتهتی دوور بوو له وه ی که عیسا کور ی خوا یی، یا سی هه می سی خودا یی، یا خودا یی به ته نها.

﴿ وَجَعَلْنَا فِي قُلُوبِ الَّذِينَ اتَّبَعُوهُ رَأْفَةً وَرَحْمَةً ﴾ وه ئیمه دامان نابوو له دلی که سانیک ی ئه و تۆدا په یه وه ی عیسا یان کردبوو، به ر له گۆرینی ئینجیل و خوشه ویستی و نه رمی، می سه ره بانی له گه ل برایی خۆی. نهك وهك گاهه ره کانی ئیستای دوا ی گۆرانی ئینجیل که هه ژاران ئه چه وسینه وه و به ناره و ئه یان کۆژن و، جیاوازی ئه خه نه نیوان رهش و سپی.

﴿ وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهَا عَلَيْهِمْ إِلَّا ابْتِغَاءَ رِضْوَانِ اللَّهِ فَمَا رَعَوْهَا حَقَّ رِعَايَتِهَا ﴾ وه په یه وانی عیسا دوا ی عیسا وازه یان له خوشی جیهان و ژن نه هینان و جگه ی ئه وانیشیان بۆ خۆیان درووست کرد هه ر له خۆیا نه وه، له چۆله وانی دا ئه شکه و تیان بۆ خۆیان ئاماده کردبوو، به و کێوانه وه ئه ژیان و تیکه لاوی ئاده میزادیان نه ئه کرد، ئیمه ئه و شتانه مان پێویست نه کردبوو له سه ریان و فره مانمان پێ نه دا بوون، به لام خۆیان په یدا یان کردبوو، له به ر ره زامه ندی و نزیک بوونه وه بۆلای خودا، دوا ی په یه وهانی عیسا چا و دیوی ئه و ره وشته یان نه کرد به جوړی

شایسته‌ی جاودتِ بی، هدرچهنده پیشووه‌کانیان پابه‌ندی بوون به نیازی پاکه‌وه، دواپی سه‌رؤ که کانیان به کاریان هینا بۆ پیداکردنی پله‌ویایه و سامان، لهو نیازه پاکه‌ی پیشوو لایاندا. ﴿ فَأَتَيْنَا الَّذِينَ آمَنُوا مِنْهُمْ أَجْرَهُمْ وَكَثِيرٌ مِنْهُمْ فَاسِقُونَ ﴾ دواپی ئیمه به‌خشیمان به که‌سانیکی نه‌وتۆ باوه‌ریان هینابوو به درووستکردنی وازه‌تیان له‌بهر ره‌زامه‌ندی خودا و، له فهرموده‌ی خودا دهرنه‌چووبوون و پاداشتی کرده‌وی پاک‌ی خو‌یان و، زۆرت له‌وان لایاندا له سنووری دیاری کراوی خودا، نه‌وانه‌ش بریتین لهو که‌سانه‌یان، ره‌گه‌ز په‌رستی و کینه و جه‌نگ به‌کارنه‌هین، نه‌و یاسایانه له‌سه‌ریان پیوست کراوه، به‌جی‌یان نه‌هینابوو.

له‌ ئایینی پیروزی ئیسلامدا (ره‌بانیه) که بریتی‌یه له وازه‌تانی خو‌شی جیهان به‌هه‌موو جو‌ره‌کانی و چۆل په‌رستی و خه‌لوه‌تگرتن قه‌ده‌غیه، له‌م سه‌رده‌مه‌ی ئیمه‌دا زۆر فیل‌باز هه‌ن خو‌یان خه‌ریک نه‌که‌ن به‌ خه‌لوه‌تگرتن، کار نه‌که‌نه‌ سه‌ر که‌سانی ساویلکه‌ پاره‌و‌پوول زۆر پیداکردنه‌که‌ن.

عه‌بددولای کوری عه‌باس نه‌ئی: پیغه‌مه‌ر فهرمووی: ره‌هبانی‌یه‌تی ئهم ئۆمه‌ته‌ی من له‌ خو‌ماندوو‌کردندایه‌ له‌ ریتی خودادا، به‌ کۆچ کردن و نوێژ کردن و، رۆژ و گرتن و حه‌ج و عه‌مه‌ر کردن.

پیوسته‌ بزانی هۆی په‌یدابوونی ره‌هبانه‌ چ شتی بووه؟ عه‌بددولای کوری مه‌سعود نه‌فه‌مووی: له‌ پشتی پیغه‌مه‌ره‌وه‌ بووم به‌ سواری گوی درێژی، پیغه‌مه‌ر ﴿ ﷺ ﴾ فهرمووی: ئه‌ی کوری ئومو عه‌بد: ئایا تۆ نه‌زانی له‌ چ کاتی‌که‌وه‌ به‌نو ئیسرائیلی ره‌هبه‌یان ده‌ست پێ کردووه؟ منیش ووتم: خودا و پیغه‌مه‌ر نه‌یزان، پیغه‌مه‌ر فهرمووی: چه‌ند پادشای تاوانبار دوا‌ی عیسا په‌یدابوون، ده‌ستیان کرد به‌ گونا‌ه و ستم کردنی زۆر له‌ باوه‌رداران تو‌ره‌بوون و، ده‌ستیان کرد به‌ جه‌نگ کردن له‌ گه‌ل‌یان و، سێ جار باوه‌رداران شکان، به‌و بۆنه‌وه‌ باوه‌رداران که‌میان مانده‌وه‌، ووتیان: نه‌گه‌ر ئیمه‌ دهرکه‌وین بۆ ئه‌و پادشا تاوانبارانه‌، هه‌موومان نه‌کوژن، له‌ ناومان نه‌ده‌ن و، هه‌چ که‌سی نامی‌یه‌ته‌وه‌ داوا له‌ دانیش‌توان بکا بۆ‌لای باوه‌ره‌تیان به‌ خودا. که‌واته‌ وه‌رن بلا‌وبنه‌وه‌ به‌ رووی زه‌وی‌دا، هه‌تا خودا ئه‌و پیغه‌مه‌ره‌ ره‌وانه‌ نه‌کا عیسا موژده‌ی پس‌داوه‌ که‌ بریتی‌یه‌ له‌ موحه‌مد ﴿ ﷺ ﴾، دوا‌ی بلا‌وبونه‌وه‌ به‌ کێواندا و، ره‌هبه‌یان په‌یدا کرد، بوون به‌ دوو به‌شه‌وه‌: تاقم‌یکیان په‌یوه‌ست بوون به‌ ئایینی پاکه‌وه‌، تاقم‌ی تریان بێ باوه‌ربوون، دوا‌ی پیغه‌مه‌ر ﴿ ﷺ ﴾ ئهم ئایه‌ته‌ی خوێنده‌وه‌ ﴿ وَرَهْبَانِيَّةً ابْتَدَعُوهَا مَا كَتَبْنَاهُ عَلَيْهِمْ ﴾. به‌ کورتی ره‌به‌نه‌ به‌ فه‌رمانی خودا پیوست نه‌کراوه، گا‌وره‌کان فه‌راهه‌میان هیناوه‌ له‌ کاتی چه‌وسانه‌وه‌یاندا له‌ میسر، بۆ باشت‌زین له‌و فهرموده‌ی خودایه‌ شاره‌زاین ته‌ماشای نامه‌ی (الجریده النفسیه فی تأریخ الكنیه) دانراوی یه‌کی‌که‌ له‌ ره‌هبانه‌کانی بکه‌ن، که‌ له‌ سال‌ی (۱۸۸۳) ی زاینیدا چاپ کراوه، چاپی یه‌که‌می له‌ چاپخانه‌ی ئهمیره‌یه، له‌ بۆلاقی میسر، که‌ پیشه‌وا‌ی به‌رپرسی ته‌نتا‌وی له‌ ته‌فسیری (الجواهر) دا له‌ جزمی (۲۳) لاپه‌ره‌ی (۱۰۳-۱۰۴) بلا‌وی کردووه‌ته‌وه‌ له‌

باره ی پیدای بوونی ره هبانی به ته وه که به تازه یی پدیدابووه، له سهرتا و بنچینه ی ناییندا نه بووه. خاوه نی ته فسیری (الجواهر) نه فهرموی: زور سهیره مه سیحی به کان خوریان نه یان زانیوه ره هبانی به ت درووست کراوی زاناکانیان بوه، هه تا نه و ساله و، کاتی بلاو کردنه وه ی نه و نامه ده.

﴿ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا اتَّقُوا اللَّهَ وَآمِنُوا بِرَسُولِهِ ﴾ نه ی که سانیکی نه وتو باوه پتان هیناوه: نیوه له خودا برسن و خوتان پیاریزن له بی فهرمانی خودا، به و جوړه ی به دهم وتوتانه کار بکه ن و گفتوگوی خوتان به درو مه خنده وه و، نیوه باوه به موحه مه د بهین و، به په یرو و رانورمایي نه و برن به ریوه.

﴿ يُؤْتِكُمْ كَلِيلًا مِنْ رَحْمَتِهِ ﴾ خودا نه به خشی به نیوه دوو بهش له پاداشتی خوی: پاداشتی له سهر باوه رهینانان، پاداشتی له سهر نه وه ی کارتان کردووه به گویره ی نه وه ی باوه رهینانان داوای کردووه.

﴿ وَيَجْعَلْ لَكُمْ نُورًا يَمْشُونَ بِهِ ﴾ وه خودا درووست نه کا بو نیوه له روژی دواپی دا رووناکی به به هو ی رووناکی به وه برن به ریوه بولای به ههشت و، هدر که سی نه و رووناکی به ی نه به رزگاری نای له تاریکی بی باوه ری و، نه که وپته ناو نازاریکی گرانتره وه.

﴿ وَيَغْفِرْ لَكُمْ وَاللَّهُ غَفُورٌ رَحِيمٌ ﴾ وه خودا خوش نه بی له گوناوه پیشروه کانتان و، خودا لیخو شبوونی زوره بو که سی به شیمان بیتده وه، میهره بان و خساوه ن به زه یی به بو که سی بری له سهر به شیمان بوونه وه.

﴿ لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ أَلَّا يَقْدِرُونَ عَلَى شَيْءٍ مِنْ فَضْلِ اللَّهِ ﴾ له بهر نه وه ی خاوه ن نامه بی باوه ره کان بزنان که توانایان به سهر هیچ شتی که بی بگن له پاداشتی خوا له روژی دواپی دا، له و دوو پاداشته ی باسکرا، بزنان هدر که سی باوه به موحه مه د نه به ری هیچ به شتیکی بو نی به له لیخو شبوونی خودای مذن.

﴿ وَأَنَّ الْفَضْلَ بِيَدِ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَنْ يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ ﴾ وه له بهر نه وه ی بزنان به راستی هه موو پاداشتی به دهستی خودایه نه به خشی به هدر که سی ناره زوی بکا و، خودا خاوه نی پاداشتی زور گوره به. نه به خشی به و که سانه باوه به موحه مه د نه بهین.

بو زانین (ووشه ی "لا") له رسته ی ﴿ لَيْلًا يَعْلَمُ أَهْلَ الْكِتَابِ ﴾ زیاده به، تی هدر که شراوه بو پته وکردنی مانای نه و رسته به. له هه ندی ریوایه تا نوو سراوه ﴿ يَعْلَمُ ﴾.

به یاریده ی خودا کوتایی پی هات (۲۷ ای جیمادی به که م سالی ۱۴۲۱ ای کوچی

به رانبه ر به (۲۷/۸/۱۴۰۰) زاینی

﴿ پیرست ﴾

لاږپړه	باسه کان و بابه ته کان
۱۱	نومېد ترېني لايه ته کاني قورنآن. بېن نومېدی له مېهره باني خوا گوناهي گه
۱۱	نېنجام و پاشه رږږي گونا هېاران سې شته
۱۴	زور کدس له زانايان لاسو زگاري دانېشتوان لډ کدڼ خرابه لډ کدڼ گه چي خويان خرابه ي زور تر لډ کدڼ.
۱۵	سې جار فو لډ کړي به سووردا. سور چ شتيکه
۲۱	مده بست له هډلگرتي عدشري پدروهر دگار له لايډن فرېشته کاندوه
۲۹	يوسف ماناي چپه به زماني عيري
۴۲	نور پېغمبراندي نايانېاره له قورناندو لډواندي نايان نېراوه
۴۷	(لا تفسروا القرآن الزمان بفسره)
۴۷	پيت و خوارده مدني بډ هدموو کدسيکه
۴۸	خوای مدزن هدموو کاتي به نندازه ي ژماره ي دانېشتوان هډي ژبانان له زهريدا بډ دروست لډ کات.
۴۹	پاره ي دروستکردني تاکه بډ بنيابه ستي دروستکردني (۷۵) نه خو شخاڼه لډ کا
۵۴	جنډ که پېغمبريان هډبووه وهک ناده ميزاد
۷۳	ووشدي (القرين) به چوار مانا هاتووه
۹۰	ووشدي (لا) به مانا (الا) به
۱۰۷	رو لډ کړنده وي نازناوي پاشاکاني پيش لېسلام
۱۳۱-۱۳۳	چونډيتي موسلمانوني جنډ که کان و ناماده بونيان بډ گوي گرتن له قورناني پوړزو ناوي لډو جنډ کانه ناماده بوون
۳۹	نايا نه گونجي لډمړډ ده وله تيکي لېسلامي دروست بکړي پانا
۱۴۷	باسي خزمدتي کوردان بډ لاييني لېسلام
۱۴۸	باسي لاشته وايي حوده يي به دريږي
۱۵۲-۱۵۷	باسي بديعت (بيعة الرضوان) به دريږي
۱۵۵-۱۵۹	جندگي خديدر له چ ساليکا بوو
۱۶۱	چونډيتي نورسيني پدېمانامدي حوده يي به
۱۷۰	بېراوردډ له تيوان کاربه ده ستاني چوار جيگه داره کاني پېغمبرو و کاربه ده ستاني دواي لډوان
۱۷۲	باسي جزوه کاني گومان بردن بډ هډر کاري
۱۷۹	باسي ماناي (الأثير) و دور خوږ له نيمده
۱۹۴-۱۹۶	باسي ماناي (والسماء بيننا ها سايدواثا لموسعون)
۱۹۸	باسي مده بست له ماناي (والبحر المسجور)
۲۳۸	مده بست له (عبدقري چ شتيکه)

خویندەری هێژا لەم جزمەدا نەڕکی چاوپاخشانی ئەم ھەلەنە بگرە نەستۆی خۆت

ھەلە	راست	لاپەرە	دێر	ھەلە	راست	لاپەرە	دێر
بە جوړە	بەو جوړە	٤	١٣	لا بوردن	لی بوردن	١٣٧	٦
نایا	نایا دوای	٦	٢	نیو	نیو	١٣٩	١
نیو	نیو	٦	٢٣	جگە	جگە	١٥٨	٢
قەرئانە	قورئانە	١١	١٧	خۆشنور	خۆشنود	١٦٢	٢٣
لەوێ	بەرلەوێ	١١	٢٢	ھەولیکێ	ھەولیکێ	١٦٧	١٣
بە	بەو	١٩	١٨	لە باوەردان	لە باوەرداران	١٦٨	٢٤
نەبەن	نەبەرن	٢٩	٤	العربی	لەعربی	١٦٩	٣٠
چاکە	چاکە	٢٩	٨	عربن	علی عربی	١٦٩	٣١
سزای یان	سزایان	٢٩	٩	ئۆمن سەلە	ئۆم سقلە	١٧٠	٢٤
کەسە	ئەو کەسە	٣٣	٢	سارمی	سامی	١٧٤	٢٣
بەشتی	بەشتی	٣٤	٨	خەنک ترە	تەنک ترە	١٧٥	٣٠
بۆ	بەو	٣٧	٤	خوراپە	خوراپە	١٨١	٢٤
جگە	جگە	٢٩	٢	ھاتن	ھاتنە	١٨٥	٢٤
نامە	نامە	٤٥	١٩	لەبارە	لەبارە	١٨٨	١٣
نەتیری	نەتیری	٤٦	١٤	لەناوچە	لەناو	١٨٩	١١
نیو	نیو	٤٧	١١	لەماناکە ترمەن	لە موسلمانان کەسی ترمەن	١٩٣	٤
جگە	جگە	٥٤	٥	ھەر	ھەر	١٩٣	٢٨
خودا بکە	خودا بکە	٥٥	١٧	سەبریتی	سەبریتی	١٩٤	٢
بامکیان	بامکیان	٦٠	١٠	فەرد	فەر	١٩٥	
بارچە بین	بارچە پارچە بین	٦٠	١٠	وہمنە جنۆکەم	وہمن جنۆکە	١٦٩	١٠
نیو	نیو	٦٨	٣	سەشوری	سەشوری	١٩٦	١٣
ناشەوایی	ناشەوایی	١٧	٢٤	یومەم	من یومەم	١٩٦	٣٠
لا بە	لای بە	٧٩	٢	توسیان	توشیان	١٩٦	٣٢
مندا لانی	مندا لانی	٨٠	١٨	ناگاداری	ناگاداری	٢٠٣	٢٥
ناسمان و	ناسمانەو	٨٤	١٧	نەشیو	نەو شیو	٢٠٦	١٠
براء	براء	٨٨	٦	سوقن	سوقیف	٢٠٨	١٤
دوای	دوای	٩٦	١٢	ترازری	ترازوی	٢١٦	١٧
نە کەوئ	دەر نە کەوئ	٩٩	١٩	ھوی	اھوی	٢١٤	١٨
خودا بکێ	خودا بکە	٩٩	٢٣	لە مەمەر	لە مەوەر	٢١٥	١٨
ئەو کەسانە	ئەو کەسانە	١٠٠	٤	لەو نایەتە	ئەو نایەتە	٢١٩	٢١
زلمی دور	ولیم دور	١٠٤	٢٣	ھاتی	ھانتی	٢١٧	١٤
بۆ	لەو	١٠٥	١٢	ھەر	ھەر	٢٢٢	١٤
نەگە	نەگەر	١٠٧	١	بێ گۆرە	بە گۆرە	٢٢٩	٧
بە	بەو	١١٣	١٨	نە کەتایە	ئەو کەسانە	٢٣٢	٢
ئارەزو	ئارەزو	١١٦	١٤	پێچە کانیات	پێچە کە کانیان	٢٤١	٢
بەر سزە کانی	پەر سزە کانی تر	١١٦	٢٢	مەیی یەنی	مەیی	٢٤١	٩
لە	لەو	١١٨	٥	وہ باوەردانی	وہ باوەردانی	٢٤٣	١٤
کەمەر	کەمەر نەبێ	١٢٥	٢٤	نە کەن	نە کەن	٢٤٦	١١
ئینحیلام	ئینحیلام	١٢٦	١٠	فظم	فظم	٢٤٦	١٤
فەدە م	فەدەم	١٣٥	٨	نە	نەو	٢٤٦	٢٥

خویندەری هیژا لەم جزمەدا نەڕکی چاوپیاخشانی ئەم هەڵانە بگرە ئەستۆی خۆت

هەڵە	راست	لاپەرە	دێڕ	هەڵە	راست	لاپەرە	دێڕ
پێویستە	دروستە	٢٤٨	٢٧	ئەسور یەتھووە	ئەسور یەتھووە	٢٥٤	١٣
هەیه	نیه	٢٤٨	٢٨	بقرز	بقرز	٢٥٥	٢٧
کەری یانە	کەریانە	٢٤٩	٢	ببە خشی و	ببە خشی و	٢٥٦	٩
ئێو	ئێوێ	٢٥١	٩	ئاشکرا	ئاشکرا	٢٥٨	٣
ئێو	ئێوی	٢٥١	١٠	ئازاریان	ئازاریان	٢٥٩	٧
ئێو	ئێوێ	٢٥١	١٣	خوا زۆر	خوا زۆر	٢٥٩	٧
-----	-----	٢٦٤	٢				